

ALGEMENE PRACTISCHE RECHTSVERZAMELING

BESLAG

Eric DIRIX

Hoofddocent K.U. Leuven

Karen BROECKX

Advocaat

Assistent U.I. Antwerpen

1992

E. Story-Scientia

In deze verhandeling is de stof bijgehouden tot 1 mei 1992.

WLC328101

© 1992 Kluwer Rechtswetenschappen België
(Kluwer Rechtswetenschappen België, E. Story-Scientia, Service)
Santvoortbeeklaan 21-25, 2100 Deurne
Tel.: 078/11 45 00 (gratis nummer)
ISBN 90 6321 771 4
D/1992/2664/58

No part of this book may be reproduced in any form by print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

	Blz.
INHOUD	v
AFKORTINGEN EN CITEERWIJZEN	xxi
LITERATUURLIJST	xxiii
	Nr.
Hfdst. I ALGEMEEN	1-144
Afd. I <i>INLEIDING</i>	1-45
§ 1. Begrippen	1-4
§ 2. Reële executie	5-15
A. Geoorloofdheid	5-8
B. Procedure	9-12
C. Uitdrijving	13-15
§ 3. Dwangsom	16-19
A. Algemeen	16-17
B. Bevoegde rechter	18
C. Verbeurte	19
§ 4. Beslag	20-45
A. Inleiding	20-40
1. Begrip	20
2. Beschikkingsonbevoegdheid	21-22
3. Beslag en samenloop	23
4. Beslag en derdenbescherming	24-25
a) Algemeen	24
b) Roerende goederen	25
5. Voorwerp van het beslag	26-33
a) Goederen van de debiteur	26-28
b) Vatbaar voor beslag	29
c) Toekomstige goederen	30
d) Voorwaardelijke rechten	31
e) Vruchten	32
f) Zaakvervanging	33
6. Omvang van het beslag	34
7. Keuzerecht van de schuldeiser	35
8. Misbruik van beslag- en executierechten	36-38
9. Soorten van beslag	39-40
B. Juridische aard	41-43
C. Rechtsverhouding tussen beslaglegger en beslagene	44-45
1. Geen rechtverkrijging	44
2. Dwangvertegenwoordiging	45
Afd. II <i>DE BESLAGRECHTER</i>	46-85
§ 1. Algemeen	46
§ 2. Materiële bevoegdheid	47-74
A. Algemeen	47-48
B. Beslag en executie	49

	Nr.
C. Uitwinning van goederen	50-56
1. Principe	50
2. Bijzondere gevallen	51-56
a) Pandverzilvering	51
b) Scheepsbeslag	52
c) Loondelegatie	53
d) Loonoverdracht	54-55
e) Overdracht van schuldvordering	56
D. Reële executie	57
E. Vrijwillige tenuitvoerlegging	58
F. Interpreteren van vonnissen	59
G. Schorsen van tenuitvoerlegging	60
H. Verlenen van uitstel	61-66
1. Principe	61
2. Uitzonderingen	62
3. Bevoegde rechter	63-66
a) Door de bodemrechter	63
b) Door de beslagrechter	64
c) Bijzondere gevallen	65
d) Voorstellen naar komend recht	66
I. Schadevergoeding	67
J. Tussenvorderingen	68
K. Dwangsom	69
L. Diverse toepassingsgevallen	70-71
M. Fiscale zaken	72-73
N. Strafzaken	74
§ 3. Territoriale bevoegdheid	75-80
A. Principe	75-77
B. Internationale bevoegdheid	78
C. Bevoegdheidsgeschillen	79-80
§ 4. Controletaken	81
§ 5. Rechtspleging	82-85
 Afd. III	
<i>BESLAGBAARHEID</i>	86-144
§ 1. Algemene bepalingen	86-103
A. Onverdeeldheid	86-88
B. Echtgenoten	89-91
1. Wettelijk stelsel	89
2. Scheiding van goederen	90
3. Fiscale schulden	91
C. Samenloop	92-103
1. Algemeen	92-93
2. Faillissement	94-96
3. Gerechtelijk akkoord	97-98
4. Ontbinding rechtspersonen	99-100
5. Beneficiaire aanvaarding	101
6. Onbeheerde nalatenschap	102
7. Kennelijk onvermogen en boedelafstand	103

	Nr.
§ 2. Beslagbare goederen	104-144
A. Algemeen	104-112
1. Het vermogen als verhaalsobject	104-107
2. Enkel goederen van de debiteur	108-110
a) Principe	108
b) Fiduciaire verhoudingen	109-110
3. Keuzerecht van de schuldeisers	111
4. Beslagbaarheid en retentierecht	112
B. Niet-beslagbare goederen	113-130
1. Onbeslagbaar uit hun aard	113
2. Artikel 1408 Ger.W.	114-115
3. Contractuele onbeslagbaarheid	116
4. Bijzondere wetten	117
5. Loon en soortgelijke vorderingsrechten	118-130
a) Beperkte beslagbaarheid	118-121
b) Samenvoeging van bedragen	122
c) Niet-beslagbare uitkeringen	123
d) Schuldvordering tot alimentatie	124
e) Berekening van het beslagbaar gedeelte	125-126
f) Samenloop	127-130
C. Uitvoeringsimmunitet van de overheid	131-139
1. Principe	131-133
2. Beslag onder derden of bij een derde	134
3. Bijzondere wetten	135
4. Rechtstreekse executie	136
5. Schuldvergelijking	137-138
6. <i>Exceptio non adimpleti contractus</i> en retentierecht	139
D. Vreemde Staten	140-141
E. Beslag op schepen en luchtvaartuigen	142-144
1. Beslag op schepen	142-143
2. Beslag op luchtvaartuigen	144
 Hfdst. II	
DE UITVOERBARE TITEL	145-272
 Afd. I	
<i>INLEIDING</i>	145
 Afd. II	
<i>VOORWAARDEN</i>	146-150
§ 1. Formulier van tenuitvoerlegging	146
§ 2. Authentieke akten	147
§ 3. Grosse, minuut, afschrift	148
§ 4. Aflevering van een grosse	149-150
 Afd. III	
<i>INHOUD VAN DE UITVOERBARE TITEL</i>	151-154bis
 Afd. IV	
<i>SOORTEN UITVOERBARE TITELS</i>	155-272
§ 1. Rechterlijke uitspraken	156-184
A. Veroordelende/afwijzende beslissing in eerste aanleg	157-170
1. Inhoud van de beslissing	158-162
2. Voorafgaande betekening	163-165
3. Executiegerechtigde	166
4. Executieplichtige	167-170

	Nr.
B. Hervorming of vernietiging van de uitvoerbare titel na verzet of hoger beroep	171-175
1. Teruggaveplicht	172
2. Schadevergoedingsplicht	173-175
C. Verbreking in cassatie	176-180
D. Andersluidend bodemvonnis na kort geding	181-184
§ 2. Proces-verbaal van minnelijke schikking en akkoordvonnis	185-186
§ 3. Exequaturbeslissingen	187-234
A. Exequatur van vreemde rechterlijke beslissingen	188-219
1. Gemeen recht	195-196
2. Internationale verdragen	197-199
3. E.E.X.-Verdrag	200-218
a) Inwerkingtreding	200-201
b) Toepassingsgebied	202
c) Procedure	203-218
4. Verdrag van Lugano	219
B. Exequatur van arbitrale beslissingen	220-230
1. Algemeen	220
2. Vreemde arbitrale beslissingen	221-224
a) Gemeen recht	221-222
b) Internationale verdragen	223-224
3. Belgische arbitrale beslissingen	225-230
a) Verzoek tot exequatur	225
b) Exequaturbeslissing	226
c) Verhaal tegen de beslissing inzake exequatur	227-228
d) Bijzondere regels	229-230
C. Beslissingen waarvoor geen exequatur vereist is	231-234
§ 4. Authentieke akten	235-272
A. Notariële akten	236-248
1. Beginsel: onbeperkte uitvoerbaarheid	238
2. Beperkingen van het beginsel	239-242
3. Nauwkeurige en onbetwistbare omschrijving van de verbintenissen	243-244
4. Betwistingen in verband met de notariële akte en hun weerslag op de uitvoerbare kracht	245-246
5. Buitenlandse notariële akten	247-248
B. Administratieve akten	249-251
C. Fiscaal dwangbevel	252-270
1. Directe belastingen	253-266
a) Kohier	254
b) Executieplichtige	255
c) Aanmaning	256
d) Dwangschrift	257
e) Dwangbevel	258
f) Soorten dwangbevelen	259-262
g) Weerslag van betwistingen op de uitvoerbaarheid van de titel	263-266
2. B.T.W.	267-268
3. Registratierechten	269-270
D. Sociaal dwangbevel	271-272
1. Inleiding	271
2. Toepassing	272

Hfdst. III	VOORLOPIGE TENUITVOERLEGGING	273-310
Afd. I	INLEIDING	273-296
	§ 1. Definitieve tenuitvoerlegging	274-276
	A. Definitieve rechterlijke beslissing	275
	B. Andere authentieke akten	276
	§ 2. Voorlopige tenuitvoerlegging	277-278
	§ 3. Doelstelling	279
	§ 4. Rechten en plichten van de partijen	280
	§ 5. Modaliteiten van uitvoerbaarheid	281-286
	A. Zekerheidsstelling door de schuldeiser	282-285
	B. Kantonnement door de schuldenaar	286
	§ 6. Uitvoerbaarverklaring in hoger beroep	287-292
	A. Toestaan van de uitvoerbaarheid door de appelrechter	287-289
	B. Verbod en schorsing van de uitvoerbaarheid	290-292
	§ 7. Aansprakelijkheid na hervorming door de appelrechter	293-295
	§ 8. Gevolgen van de uitvoerbaarheid	296
Afd. II	TOEPASSINGSGBIED	297-310
	§ 1. Uitvoerbaarheid van rechtswege	298-301
	§ 2. Uitvoerbaarverklaring bij rechterlijke beslissing	302-305
	A. Procedure	303
	B. Motivering	304-305
	§ 3. Verbod van voorlopige tenuitvoerlegging	306-310
Hfdst. IV	KANTONNEMENT	311-373
Afd. I	ALGEMEEN	311-323
	§ 1. Begrip	311-316
	§ 2. Toepassing	317-323
	A. Absoluut en persoonlijk recht	317-318
	B. Voorwaarden	319-320
	1. Reeds gelegd of dreigend beslag	319
	2. Veroordeling tot een geldsom	320
	C. Modaliteiten	321-323
Afd. II	KANTONNEMENT EN BEWAREND BESLAG	324-345
	§ 1. Kantonnement van de oorzaken van het bewarend beslag	325-334
	A. Doelstelling	325
	B. Procedure	326-329
	1. Met tussenkomst van de beslagrechter	327-328
	2. Rechtstreeks in handen van de gerechtsdeurwaarder	329
	C. Bedrag	330
	D. Samenstelling	331-334
	§ 2. Kantonnement van het voorwerp van het bewarend beslag	335-340
	A. Doelstelling	335
	B. Gerechtigden	336-339
	C. Procedure	340
	§ 3. Gevolgen	341-345
	A. Kantonnement van de oorzaken van het beslag	341-344
	B. Kantonnement van het voorwerp van het beslag	345

	Nr.
Afd. III	<i>KANTONNEMENT EN UITVOEREND BESLAG</i> 346-372
§ 1.	Kantonnement van de oorzaken van het uitvoerend beslag 347-364
A.	Doelstelling 347
B.	Beperkingen van het recht tot kantonnement 348-360
1.	Veroordeling tot een geldsom bij een uitvoerbare rechterlijke beslissing 348
2.	Voorafgaand verzet of hoger beroep 349-350
3.	Schorsing van de vervolgingen 351-352
4.	Wettelijk of rechterlijk verbod 353-360
a)	Wettelijk verbod 354-355
b)	Rechterlijk verbod 356-360
C.	Procedure 361
D.	Bedrag 362
E.	Samenstelling van het bedrag 363-364
§ 2.	Kantonnement van het voorwerp van het uitvoerend beslag 365
§ 3.	Gevolgen 366-368
A.	Kantonnement van de oorzaken van het beslag 366-367
B.	Kantonnement van het voorwerp van het beslag 368
§ 4.	Minnelijk kantonnement 369-372
A.	Doelstelling 369
B.	Tegenwerpelijkheid 370-371
1.	Restrictieve opvatting 370
2.	Extensieve opvatting 371
C.	Gevolgen 372
Afd. IV	<i>BEVOEGDHEID VAN DE BESLAGRECHTER EN VAN DE VOORZITTER IN KORT GEDING INZAKE KANTONNEMENT</i> 373
Hfdst. V	<i>BEWAREND BESLAG</i> 374-451
Afd. I	<i>BEGRIIP EN GEVOLGEN</i> 374-385
A.	Algemeen 374
B.	Gevolgen 374-379
1.	Beschikkingsonbevoegdheid 375
2.	Vruchten 376
3.	Bijkomende maatregelen 377
4.	Geen voorrecht 378
5.	Stuiting van verjaring 379
C.	Duurtijd 380-383
1.	Termijn 380
2.	Verlenging 381
3.	Schorsing 382
4.	Nieuw beslag 383
D.	Pluraliteit van beslagen 384
E.	Publiciteit 385

	Nr.	
Afd. II	<i>GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN</i>	386-402
	§ 1. Urgentie	386-389
	A. Principe	386
	B. Toepassingsgevallen	387
	C. Toepassingsgebied	388-389
	1. Principe	388
	2. Uitzonderingen	389
	§ 2. Een schuldvordering	390
	§ 3. Bekwaamheid	391
	§ 4. Kwaliteit van de vordering	392-396
	A. Zekerheid	392-393
	B. Eisbaarheid	394-395
	C. Vaststaan	396
	§ 5. Tijdstip van de beoordeling	397
	§ 6. Rechterlijke machtiging	398-402
	A. Principe	398
	B. Algemene uitzonderingen	399-402
	1. Vonnissen	399
	2. Buitenlandse vonnissen	400
	3. Scheidsrechterlijke beslissingen	401
	4. Notariële akten	402
Afd. III	<i>PROCEDURE</i>	403-413
	§ 1. Toestemming van de beslagrechter	403-405
	A. Verzoekschrift	403
	B. Conclusie	404
	C. Beschikking	405
	§ 2. Rechtsmiddelen	406-412
	A. Tegen de beschikking die toelating weigert	406
	B. Tegen beslag zonder rechterlijke machtiging	407
	C. Tegen de beschikking die beslag toestaat	408
	D. Wijziging of intrekking wegens veranderde omstandigheden	409-410
	1. Door de beslagene	409
	2. Door de beslaglegger	410
	E. Dagvaardingstermijn	411
	F. Opheffing wegens afwijzing van de eis ten gronde	412
	§ 3. Gezag van gewijsde	413
Afd. IV	<i>KANTONNEMENT</i>	414-415
	§ 1. Van de oorzaak van het beslag	414
	§ 2. Van het voorwerp van het beslag	415
Afd. V	<i>OMZETTING IN UITVOEREND BESLAG</i>	416
Afd. VI	<i>BIJZONDERE BEPALINGEN</i>	417-451
	§ 1. Bewarend beslag op roerend goed	
	§ 2. Bewarend derdenbeslag	
	§ 3. Bewarend beslag op onroerend goed	
	§ 4. Bewarend scheepsbeslag	417-426
	A. Inleiding	417
	B. Voorwaarden	418-423
	1. Een zeevordering	419
	2. Kwaliteit van de vordering	420

	Nr.
3. Urgentie	421
4. Zekerheid	422
5. De zgn. tegenborgstelling	423
C. Schip voorwerp van het beslag	424
D. Opevolgend beslag	425
E. Publiciteit en geldigheidsduur	426
§ 5. Bewarend beslag op vliegtuigen	427
§ 6. Pandbeslag	428-430
A. Begrip	428
B. Volgrecht van de verhuurder	429
C. Omzetting in uitvoerend beslag	430
§ 7. Beslag tot terugvordering	431-436
A. Begrip	431
B. Gerechtigden	432
C. Vereisten	433
D. Welke goederen	434
E. Vorm	435
F. Omzetting in uitvoerend beslag	436
§ 8. Beslag inzake namaak	437-451
A. Begrip	437
B. Beschermdre rechten	438
C. Rechtspleging	439-443
1. Verzoekschrift	439
2. Bevoegdheid	440
3. Rechtsmiddelen	441
4. Vordering voor de bodemrechter	442
5. Beslag	443
D. Grondvoorwaarden	444-446
1. Urgentie	444
2. Intellectueel recht	445
3. Inbreuk	446
E. Opgelegde maatregelen	447-448
1. Beschrijving	447-447bis
2. Beslag	448
F. Taak van de beslagrechter	449-451
Hfdst. VI UITVOEREND BESLAG	452-512
Afd. I <i>ALGEMEEN</i>	452-453
Afd. II <i>VOORWAARDEN</i>	454-496
§ 1. Beslaglegger	454-457
A. Schuldeiser zijn	454-456
B. Bekwaamheid	457
§ 2. Lastens de debiteur	458-460
§ 3. Kwaliteiten van de schuldvordering	461-496
A. Uitvoerbare titel	461
B. Zeker, vaststaande en opeisbare vordering	462-471
1. Bestaan	463
2. Zeker en vaststaand	464-467
3. Opeisbaar	468-471

	C. Actualiteit	472-496
	1. Begrip	472
	2. De beslaglegger is geen schuldeiser meer	473
	3. De schuldvordering is geheel of gedeeltelijk uitgedoofd	474-483
	a) Verjaring	475
	b) Betaling	476-478
	c) Andere gevallen van tenietgaan	479
	d) Betalingsregelingen	480
	e) Rechtsverwerking	481
	f) Tussenkost andersluidend vonnis	482
	g) Nieuwe wetgeving	483
	4. Toepassingsgeval: alimentatievorderingen	484-496
	§ 4. Beslagbare goederen	
Afd. III	<i>PROCEDURE</i>	497-512
	§ 1. Betekening	498
	§ 2. Bevel	499-507
	A. Betekenis	499-502
	B. Vermeldingen	503-506
	C. Geldigheidsduur	507
	§ 3. Beslag	508
	§ 4. De gerechtsdeurwaarder	509-512
	A. Algemeen	509-510
	B. Aansprakelijkheid	511-512
Hfdst. VII	BESLAG OP ROEREND GOED	513-616
Afd. I	<i>ALGEMEEN</i>	513-523
	§ 1. Roerende lichamelijke goederen	514-515
	§ 2. Eigendom van de schuldenaar	516-519
	§ 3. Goederen onroerend door bestemming	520-521
	§ 4. Goederen van echtgenoten	522
	§ 5. Keuzerecht van de schuldeiser	523
Afd. II	<i>BEWAREND BESLAG</i>	524-530
	§ 1. Vorm	524-525
	§ 2. Gevolgen	526-528
	§ 3. Revindicatie	529
	§ 4. Geldigheidsduur	530
Afd. III	<i>UITVOEREND BESLAG</i>	531-598
	§ 1. Bevel	531-534
	§ 2. Beslag	535-568
	A. Algemeen	535-538
	1. Principe	535
	2. Pandverzilvering	536-538
	B. Procedure	539-561
	1. Bijstand van een getuige	542-543
	2. Afwezigheid van de beslaglegger	544
	3. Beslag op verschillende plaatsen	545
	4. Beslag bij een derde	546-550
	5. Weigering toegang	551-552
	6. Openen van gehuurde brandkasten	553

	Nr.
7. Beslag op geld	554
8. De beslaglegging	555
9. Omschrijving van de goederen	556-557
10. P.V. van niet-bevinding	558
11. Beslag op dieren, gereedschappen en machines	559
12. Kennisgeving en betekening	560
13. Publiciteit	561
C. Eenheid van beslag	562-563
1. Algemeen	562
2. Beslag bij vergelijking	563
D. Incidenten	564
E. Gevolgen van het beslag	565-568
1. Algemeen	565-567
2. Art. 507 Sw.	568
§ 3. Verkoop	569-579
A. Algemeen	569
B. Publiciteit	570-571
C. Plaats van verkoop	572
D. Bijzondere bepalingen	573
E. Toewijzing	574-575
F. Incidenten	576-579
1. Verzet van de schuldenaar	576-577
2. Verzet van derden	578
3. Verzet van andere schuldeisers	579
§ 4. Revindicatie	580-598
A. Algemeen	580-584
1. Principe	580-581
2. Toepassingsgevallen	582-584
a) Algemeen	582
b) Positie van de koper	583-584
B. Procedure	585-587
C. Bewijs	588-592
D. Bijzondere gevallen	593-598
1. Samenwonenden	593-595
2. Rechtspersonen	596
3. Echtgenoten	597-598
Afd. IV <i>EVENREDIGE VERDELING</i>	599-616
A. Algemeen	599-605
1. Begrip	599
2. Toepassingsgebied	600-601
3. Taak van de gerechtsdeurwaarder	602-605
B. Procedure	606-616
1. Uitnodiging schuldeisers	606
2. Toegelaten schuldeisers	607-610
3. Ontwerp van verdeling	611-612
4. Tegenspraak	613-614
5. Beslechting der zwarigheden en verdeling	615-616

	Nr.
Hfdst. VIII BESLAG ONDER DERDEN	617-740
Afd. I <i>ALGEMEEN</i>	617-697
§ 1. Inleiding	617-637
A. Begrip	617-618
B. Buitengerechtelijk verzet	619-620
C. Bijzondere gevallen	621
D. Verwante rechtsfiguren	622-637
1. Beslag bij een derde	622
2. Zijdelingse vordering	623-625
3. Rechtstreekse vordering	626-628
4. Overdracht van schuldvordering	629
5. Delegatie	630
6. Loonoverdracht	631-634
7. Loondelegatie	635-637
§ 2. Structuur	638-678
A. De schuldvordering waarvoor het beslag wordt gelegd	639-640
B. De schuldvordering waarop het beslag wordt gelegd	641-674
1. Kwaliteit van de vordering	641-642
2. Voor beslag vatbaar	643-645
3. Onverdeelde schuldvordering	646
4. Bestaan in het vermogen van de debiteur	647-648
5. Toepassingsgevallen	649-674
a) Beslag op toekomstige en eventuele vorderingen	649-650
b) Beslag op een loonvordering	651
c) Beslag op een huurvordering	652-653
d) Beslag op een bankrekening	654-657
e) Kwaliteitsrekeningen	658-659
f) Beslag op een kredietopening	660
g) Bedingen van eenheid van rekening – Compensatiebeding	661
h) Beslag op een spaarboekje	662
i) Beslag op een bankkluis	663
j) Beslag in handen van een bewaarnemer	664
k) Documentair krediet	665
l) Bankgarantie	666
m) Beslag in handen van een lasthebber	667
n) Beslag in handen van een advocaat	668
o) Beslag in handen van een notaris	669
p) Beslag op aandelen en dividenden	670-672
q) Beslag op de onderliggende schuldvordering bij wisselbrief	673
r) Beslag onder de borg	674
C. Drie partijen	675-678
1. Beslag in eigen handen	677
2. Vier-partijen-verhouding	678
§ 3. Beslag in handen van de Staat	679
§ 4. Gevolgen	680-697
A. Geen overdracht	680
B. Onbeschikbaarheid	681-686
C. Totaliteit van de onbeschikbaarheid	687-690
D. Relativiteit van de onbeschikbaarheid	691-692
E. Beslag en cessie van schuldvordering	693-695
F. Positie van de derde-beslagene	696
G. Stuiting van verjaring	697

	Nr.
Afd. II	<i>BEWAREND DERDENBESLAG</i> 698-724
§ 1. Algemeen	698-711
A. Grondvoorwaarden	698
B. Bekwaamheid	699
C. Vormen	700-707
1. Met rechterlijke machtiging	700-704
a) Verzoekschrift	700
b) Bij conclusie	701
c) Beschikking	702
d) Beslag	703-704
2. Op eigen gezag	705-707
a) Algemeen	705
b) Stukken	706-707
D. Beslag	708
E. Aanzegging van het beslag	709
F. Rechtsmiddelen	710
G. Duurtijd	711
§ 2. Verplichtingen van de derde-beslagene	712-723
A. Positie van de derde-beslagene	712
B. Onbeschikbaarheid	713-715
C. Verklaring van derde-beslagene	716-723
1. Verplichting	716-717
2. Sanctie	718-721
3. Betwisting van de schuld	722-723
§ 3. Omzetting bewarend in uitvoerend derdenbeslag	724
Afd. III	<i>UITVOEREND DERDENBESLAG</i> 725-736
§ 1. Algemeen	725-728
A. Begrip	725
B. Schuldvordering waarvoor beslag wordt gelegd	726-727
C. Schuldvordering waarop beslag wordt gelegd	728
§ 2. Beslag	729
§ 3. Aanzegging van het beslag	730
§ 4. Verzet van de schuldenaar	731
§ 5. Verklaring van de derde-beslagene	732
§ 6. Afgifte	733-736
Afd. IV	<i>EVENREDIGE VERDELING</i> 737-740
Hfdst. IX	<i>BESLAG OP ONROEREND GOED</i> 741-892
Afd. I	<i>BEWAREND BESLAG</i> 741-752
A. Algemeen	741-742
1. Voorwaarden	741
2. Beslagbare goederen	742
B. Beslag	743-751
1. Vorm	743
2. Gevolgen	744-746
3. Geldigheidsduur	747-749
4. Opheffing en doorhaling	750-751
C. Omzetting in uitvoerend beslag	752

Afd. II.	<i>UITVOEREND BESLAG</i>	753-882
§ 1.	Algemeen	753-769
	A. Inleiding	753
	B. Hoedanigheid van beslaglegger en beslagene	754-755
	C. Voorwerp van het beslag	756-766
	1. Onroerende goederen	756-758
	2. Bedingen van onvervreemdbaarheid en onbeslagbaarheid	759
	3. Onverdeelde goederen	760-763
	4. Echtgenoten	764-766
	D. Keuzerecht van de schuldeiser	767-769
§ 2.	Procedure	770-797
	A. Bevel	771-781
	1. Algemeen	771-774
	2. Gevolgen	775
	3. Verzet	776-778
	a) Algemeen	776
	b) Uitsstel	777
	c) Gevolgen van het verzet	778
	4. Overschrijving van het bevel	779-781
	a) Begrip	779
	b) Beperking van de vervolging	780
	c) Gevolgen	781
	B. Beslag	782-788
	1. Algemeen	782-784
	2. Verzet	785
	3. Overschrijving van het beslag	786-788
	C. Verzoekschrift en beschikking tot aanstelling notaris	789-797
	1. Algemeen	789-793
	2. Rechtsmiddelen	794-797
§ 3.	Gevolgen	798-816
	A. Algemeen	798
	B. Gevolgen van het beslag	799-809
	1. De beslagene als sekwester	799
	2. Huurgelden	800-805
	a) Principe	800
	b) Verzet door de schuldeisers	801-802
	c) Anticipatieve cessie en kwijting van huurgelden	803-805
	3. Natuurlijke vruchten	806-807
	4. Kwalitatieve rechten	808
	5. Zakelijke rechten	809
	C. Gevolgen van de overschrijving	810-816
	1. Daden van beschikking	810-811
	2. Huurovereenkomsten	812-816
§ 4.	Verkoopsvoorwaarden	817-836
	A. Inhoud	817-825
	1. Algemeen	817-819
	2. Specifieke bedingen	820-825
	a) Erkenning van huurcontracten	820
	b) Voorkeurbeding	821
	c) Kettingbeding	822
	d) Solidariteitsbeding	823
	e) Beding omtrent de besteding van de prijs	824
	f) Beding omtrent de toewijzingsprijs	825

	Nr.
B. Kennisgeving en tegenspraak	826-832
1. Aanmaning	826-827
2. Gevolgen	828
3. Tegenspraak	829-832
a) Grieven	829
b) Termijn	830
c) Vorm	831
d) Gevolgen	832
C. Positie van de niet-betaalde verkoper	833-834
D. Kantmelding	835-836
§ 5. Verkoop	837-869
A. Algemeen	837-842
1. Termijn	837
2. Initiatiefrecht	838
3. Vorm	839-840
4. Verhouding beslaglegger – notaris	841
5. Aantal zitdagen	842
B. Hoger bod	843-847
C. Herveiling na rouwkoop	848-851
D. Weigering van een bod	852-854
E. Stopzetting en schorsing van de verkoop	855-856
F. Formaliteiten na de verkoop	857-861
1. Titel van de verkoop	857
2. Betekening van de akte van toewijzing	858
3. Uitdrijving van de beslagene	859
4. Betaling van de kosten	860
5. Overschrijving van de toewijzing	861
G. Positie van de koper	862-866
1. Algemeen	862
2. Tijdstip van de eigendomsoverdracht	863
3. Eigendomsoverdracht	864-865
4. Toepassing van de regels van de koop	866
H. Incidenten	867-869
1. Ontbindingsvordering	
2. Vordering tot onttrekking	867
3. Wijziging van de staat van partijen	868
4. Omzetting in een vrijwillige verkoop	869
§ 6. Nietigheden	870-873
A. Algemeen	870-872
B. Zwarigheden	873
§ 7. Samenloop en eenheid van beslag	874-882
A. Eenheid van beslag	874-880
1. Subrogatie of indeplaatsstelling	874-878
a) Begrip	874
b) Procedure	875-877
c) Gevolgen	878
2. Samenvoeging van beslagen	879-880
B. Samenloop	881-882
1. Samenloop met faillissement	881
2. Samenloop met andere gerechtelijke verkopen	882

Nr.

Afd. III	<i>RANGREGELING</i>	883-892
	§ 1. Begrip	883
	§ 2. Samenlopende schuldeisers	884
	A. Schuldeisers aan wie het beslag gemeen is geworden	884
	B. Schuldeisers die nog tijdig een inschrijving hebben genomen	884
	C. Schuldeisers die nog tijdig een bevel of een bewarend beslag lieten overschrijven	884
	D. Schuldeisers die beschikken over een voorrecht zonder publiciteit	884
	E. Schuldeisers die verzet hebben gedaan op de prijs	884
	F. Andere schuldeisers	884
	§ 3. Procedure	885-890
	A. Afgiftewijs van de verschuldigde bedragen aan de koper	885
	B. Proces-verbaal van rangregeling en tegenspraak	886-889
	1. Proces-verbaal	886
	2. Aanmaning	887
	3. Tegenspraak	888
	4. Regeling van de betwistingen	889
	C. Afsluiting van het proces-verbaal	890
	§ 4. Doorhaling	891-892
		Blz.
	ZAAKREGISTER	449

AFKORTINGEN EN CITEERWIJZEN

De afkortingen en citeerwijzen gebeurden volgens de aanbevelingen van de Interuniversitaire Commissie Juridische Verwijzingen en Afkortingen.

Andere afkortingen

A.A.	Ars Aequi
B.G.H.	Bundesgerichtshof
Bull.civ.	Bulletin des arrêts de la Cour de Cassation
BVerfG	Bundesverfassungsgericht
Cass.fr.	Cour de cassation (Frankrijk)
D.	Recueil Dalloz et Sirey
DAOR	Droit d'Affaires-Ondernemingsrecht
Encycl. Dalloz.	Encyclopédie Dalloz
Eur.L.Rev.	European Law Review
Gaz.Pal.	Gazette du Palais
H.R.	Hoge Raad der Nederlanden
J.C.P.	Juris-Classeur Périodique
J.D.I.	Journal de Droit International
J.O.	Journal Officiel
N.C.P.C.	Nouveau Code Procédure Civile (Frankrijk)
N.N.B.W.	Nieuw Nederlands Burgerlijk Wetboek
N.J.	Nederlandse Jurisprudentie
N.J.B.	Nederlands Juristenblad
N.J.W.	Neue Juristische Wochenschrift
Rép.Not.Defr.	Répertoire du Notariat Defrénois
Rép.pr.civ.	Répertoire de procédure civile
Rev.crit.d.i.p.	Revue critique de droit international privé
Rev.trim.dr.civ.	Revue trimestrielle de droit civil
RvdW	Rechtspraak van de week (Nederland)
S.	Recueil Sirey
Wb.Rv.	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Nederland)
W.P.N.R.	Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie
Z.P.O.	Zivilprozessordnung

LITERATUURLIJST

I. BELGIË

a. Boeken

- BEIRENS, J., *Bewarende beslagen en middelen van tenuitvoerlegging*, Brugge, 1983 (losbl.)
- CHABOT-LÉONARD, D., *Saisies conservatoires et saisies exécutions*, Brussel, 1979
- CLOQUET, A., *Les concordats et la faillite*, in *Les Nouvelles, Droit commercial*, IV, Brussel, 1985. *Comm.Ger.R.*, V, "Bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging".
- DEKKERS, R., *Handboek burgerlijk recht*, I, Brussel, 1972.
- DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, Luik, 1976.
- DE LEVAL, G., *Traité des saisies*, Luik, 1988.
- DE LEVAL, G., *La saisie immobilière*, in *Répertoire Notarial*, Brussel, 1991.
- DE PAGE, H., *Traité élémentaire de droit civil belge*, VII, Brussel, 1957.
- DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989.
- ENGELS, Chr., *Het uitvoerend beslag op onroerend goed*, Antwerpen, 1981.
- FETTWEIS, A., *Manuel de procédure civile*, Luik, 1985.
- LEURQUIN, Ch., *Code de la saisie-arrêt*, Brussel, 1906.
- Pand.B.*, tw. *Execution des jugements, Saisie, Saisie-arrêt, Saisie conservatoire, Saisie-exécution Répertoire Notarial*, XIII, *Procédure notariale*.
- R.P.D.B.*, tw. *Distribution par contribution, Exécution des jugements et des actes en matière civile, Saisies, Saisie-arrêt, Saisie conservatoire, Saisie-exécution, Saisie immobilière*.
- VAN HERREWEGHE, V., *Beslagzakboekje*, Antwerpen, 1991.
- VAN LENNEP, R., *Belgisch burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, VII.
- VAN REEPINGHEN, Ch., *Verslag over de gerechtelijke hervorming*, Brussel, 1965.
- VAN STEEN, W., *Het uitvoerend beslag op onroerend goed*, Antwerpen, 1970.
- VEROUGSTRAETE, I., *Le manuel du curateur*, Brussel, 1987.
- X., *Les voies conservatoires et d'exécution – Bilan et perspectives*, Brussel, Ed. du Jeune Barreau, 1982.

b. Andere bijdragen

- BAERT, K., "Algemene beginselen van bewarend beslag", *T.P.R.*, 1980, 280-308.
- BROECKX, K., "De uitvoerbare kracht van een notariële akte", *T.P.R.*, 1991, 29-78.
- CAENEPEEL, C., "Over het kantonement", *R.W.*, 1964-65, 1843-1870.
- DE CORTE, R., "Samenloop van preferente aanspraken", *T.P.R.*, 1983, 213-241.
- DE LEVAL, G., "La saisie-exécution mobilière", *T.P.R.*, 1980, 309-339.
- DE LEVAL, G., "Saisies et droit commercial", in *Les créanciers et le droit de la faillite*, Brussel, 1983, 267-339.
- DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., "Aperçu des règles communes aux saisies conservatoires et aux voies d'exécution", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 9-82.
- DE LEVAL, G., "L'efficacité des saisies-exécution", *J.T.*, 1985, 133-141.
- DE LEVAL, G., "Le caractère collectif de la saisie mobilière", *Ann.Fac.Dr.Liège*, 1988,
- DE SMET, W., "De bevoegdheid van de beslagrechter", in *Actuele problemen van het gerechtelijk privaatrecht*, Leuven, 1976, 115-155.
- DIRIX, E., "De aard van de schuldenaarsverklaring bij derdenbeslag", *R.W.*, 1989-90, 1020-1023.

- DIRIX, E., "Overdracht van en beslag op toekomstige schuldvorderingen", in *Liber amicorum H.C.F. Schoordijk*, Deventer, 1991, 39-44.
- DIRIX, E. en BROECKX, K., "Overzicht van rechtspraak. Beslagrecht (1970-1990)", *T.P.R.*, 1991, 79-225.
- ENGELS, Chr., "De rangregeling na uitvoerend beslag en faillissement", *T.P.R.*, 1983, 413-441.
- GUTT, A. en STRANART-THILLY, A.M., "Examen de jurisprudence. Droit judiciaire privé", *R.C.J.B.*, 1974, 563-699.
- LEDOUX, J.L., "Chronique de jurisprudence. Les saisies (Du Code judiciaire à 1982)", *J.T.*, 1983, 477 e.v.
- LEDOUX, J.L., "Chronique de jurisprudence. Les saisies (1983-1988)", *J.T.*, 1989, 609 e.v.
- LINSMEAU, J., "Le concours, les saisies multiples et leur solutions", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 285-312.
- NELISSEN GRADE, J.M., "Derdenbeslag op bankrekening", in *Liber amicorum F. Dumon*, Brussel, 1987, I, 677-693.
- PANIER, Chr., "Les délégations de sommes", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 141-192.
- STRANART, A.M., "Les conditions générales des saisies conservatoires", in *T.B.H.*, 1985, 739-769.
- STRANART, A.M., "La saisie-arrêt", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 83-139.
- TOP, F., "Loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht: problemen bij de evenredige verdeling", *T.P.R.*, 1983, 363-412.
- VAN COMPERNOLLE, J., "Examen de jurisprudence (1972-1986). Droit judiciaire privé – Saisies conservatoires et voies d'exécution", *R.C.J.B.*, 1987, 393-509.
- VAN COMPERNOLLE, J., "Le caractère collectif des saisies", *Liber amicorum E. Krings*, Brussel, 1991, 843-860.
- VAN HOVE, E., "Beslag op onroerend goed en rangregeling", *T.P.R.*, 1980, 340-349.
- X., "Over enkele knelpunten in het beslag- en executierecht", *R.W.*, 1989-90, 978-986.

II. FRANKRIJK

- DONNIER, M., *Voies d'exécution et procédures de distribution*, Parijs, 1987.
- GARSONNET, E. en CÉZAR-BRU, Ch., *Traité théorique et pratique de procédure civile et commerciale*, Parijs, IV.
- Rép.pr.civ.*, tw. *Exécution des jugements et des actes, Exécution provisoire, Saisie, Saisie-arrêt*.
- VINCENT, J. en PREVAULT, J., *Voies d'exécution*, Parijs, 1987.

III. NEDERLAND

- HEEMSKERK, W.H., *Het nieuwe executie- en beslagrecht*, Utrecht, 1991.
- HUGENHOLTZ/HEEMSKERK, *Nederlands burgerlijk procesrecht*, 's-Gravenhage, 1988.
- JANSEN, F.M.J., *Executie en beslagrecht*, Zwolle, 1987 (derde druk) en 1990 (vierde druk).
- MIJNSEN, F.H.J., *Materieel beslagrecht*, Zwolle, 1987.
- OUDELAER, *Reële executie*, Deventer, 1987.
- STAR BUSMANN, C.W., *Hoofdstukken van burgerlijke rechtsvordering*, Haarlem, 1972.
- VAN DER KWAAK, D.J., *Het rechtskarakter van het beslagrecht*, Deventer, 1990.
- VAN ROSSUM, A., *Aansprakelijkheid voor tenuitvoerlegging van vernietigde rechterlijke beslissingen*, Deventer, 1990.

IV. DUITSLAND

BAUMANN, J., *Zwangsvollstreckungsrecht*, Bielefeld, 1975.

ROSENBERG, L. (m.m.v. GAUL, H. en SCHILKEN, E.), *Zwangsvollstreckungsrecht*, Munchen, 1987.

SCHONKE, A. en BAUR, Fr., *Zwangsvollstreckung- Konkurs- und Vergleichsrecht*, Karlsruhe, 1974.

HOOFDSTUK I ALGEMEEN

AFDELING I

INLEIDING

§ 1. Begrippen

1 Een verbintenis kan strekken tot iets te geven, iets te doen of iets niet te doen (art. 1101 B.W.). Komt de schuldenaar zijn verbintenis niet vrijwillig na, dan kan hij hiertoe door de schuldeiser in rechte worden gedwongen.

Onze rechtsorde laat niet toe dat de schuldeiser op eigen gezag inwerkt op de rechtssfeer van de debiteur om zijn aanspraken geldend te maken. Eigenrichting is in principe ongeoorloofd (Cass., 24 mei 1976, *Arr.Cass.*, 1976, 1053, *Pas.*, 1976, I, 1014. Zie hierover: DIRIX, E., "Eigenrichting in het privaatrecht", in *Liber amicorum Jan Ronse*, Brussel, 1986, 597 e.v.; *Id.*, "Verbod van eigenrichting als algemeen rechtsbeginsel", in *Algemene rechtsbeginselen*, Antwerpen, 1991, 289 e.v. Voor een toepassing: Beslagr. Antwerpen, 1 maart 1989, *R.W.*, 1990-91, 304). In een rechtsstaat wordt de rechtsorde door de overheid gehandhaafd. Dient het beslechten van conflicten tussen rechtssubjecten niet noodzakelijk te worden overgelaten aan de (overheids-) rechter, dan ligt dit anders bij de tenuitvoerlegging van privaatrechtelijke aanspraken. Ook na een rechterlijke uitspraak, kan de schuldeiser niet zelf tot uitvoering overgaan. De schuldeiser zal uitsluitend zijn toevlucht mogen nemen tot de machtsmiddelen die de overheid ter beschikking stelt. Beslag- en executiemaatregelen leiden immers tot een ingreep in de rechtssfeer van de debiteur. Het is bovendien ook de taak van de overheid om aan een schuldeiser aan wie het verbod van eigenrichting wordt opgelegd, die middelen ter beschikking te stellen (ROSENBERG, L., *Zwangsvollstreckungsrecht*, München, 1987, 20: "Dieses öffentliches Interesse an der Zwangsvollstreckung dient der Wahrung des Rechtsfriedens und der Rechtsordnung, welche ihrerseits Grundbestandteil der rechtsstaatlichen Ordnung ist").

Het beroep op deze machtsmiddelen is slechts mogelijk wanneer de aanspraken van de schuldeiser werden vastgesteld in een akte die aan een bepaalde kwaliteit beantwoordt. De materiële juistheid van de aanspraken moet vaststaan, zodat hierover geen fundamenteel debat meer mogelijk is. De aanspraken moeten nl. vervat zijn in een rechterlijke uitspraak of in een andere gelijkwaardige titel. De machtsmiddelen worden slechts aan die schuldeiser ter beschikking gesteld die over een uitvoerbare titel beschikt (zie verder, nr. 145). Dit betekent dat, behoudens hij reeds over zo'n titel beschikt, zoals b.v. een notariële akte, de schuldeiser, de veroordeling van de schuldenaar in rechte zal dienen te vorderen.

Men spreekt van *parate executie* of van *dadelijke uitwinning* wanneer de schuldeiser het recht heeft zich te verhalen op de goederen van de debiteur zonder over een uitvoerbare titel te beschikken. Dit recht komt toe aan de pandhoudende schuldeiser (zie verder, nr. 536). Veelal wordt het zo voorgesteld dat de schuldeiser wiens vordering in een notariële akte is neergelegd eveneens beschikt over het voorrecht van dadelijke uitwinning (DE PAGE, *Traité*, III, nr. 89; DEKKERS, *Handboek*, II, nr. 338). Onder het “beding van dadelijke uitwinning” wordt de clausule bedoeld waarbij aan de schuldeiser het recht wordt verleend tot uitwinning over te gaan zonder de naleving van de wettelijke voorschriften inzake beslag. Het Ger.W. heeft de mogelijkheid van dadelijke uitwinning afgeschaft (art. 1626. Zie hierover: STORME, M., “Dadelijke uitwinning”, preadvies *Ver. Vergl. Studie Recht van België en Nederland*, Zwolle, 1965; zie verder, nr. 753).

2 Het executierecht kan dan omschreven worden als het geheel van rechtsregels die betrekking hebben op het realiseren van de aanspraken van een schuldeiser door middel van door de overheid ter beschikking gestelde machtsmiddelen (vgl. HUGENHOLTZ/HEEMSKERK, *Nederlands Burgerlijk Procesrecht*, 's-Gravenhage, 1988, 290, nr. 264; ROSENBERG, L., *Zwangsvollstreckungsrecht*, München, 1987, 1; SUHR, D., “Eine grundrechtsdogmatisch aufschlussreiche Zwangsversteigerung”, *N.J.W.*, 1979, 146).

Een onderdeel hiervan is het beslagrecht. In die gevallen waar rechtstreekse executie niet mogelijk is of wanneer de verbintenis strekt tot het betalen van een geldsom, zal de tenuitvoerlegging dienen te gebeuren op het vermogen van de debiteur. Deze regels zijn vervat in Deel V van het Ger.W. Het beslagrecht is dus grotendeels procesrecht, nl. procedureregels en vormvoorschriften die betrekking hebben op de wijze waarop (materieelrechtelijke) aanspraken kunnen worden geldend gemaakt. Het beslag grijpt echter ook in op de materieelrechtelijke verhouding tussen schuldeiser en debiteur. Zo leidt een beslag b.v. tot de beschikkingsonbevoegdheid van de beslagene en strekt het uiteindelijk tot de bevrediging van aanspraken van de beslaglegger als schuldeiser. Het beslagrecht ligt dus stevig verankerd zowel in het procesrecht als in het materieel recht. Het geheel van deze materieelrechtelijke gevolgen van het beslag wordt ook wel het materieel beslagrecht genoemd (zie hierover: MIJNSSSEN, F.H.J., *Materieel beslagrecht*, Zwolle, 1987; VAN DER KWAAK, D.J., *Het rechtskarakter van het beslagrecht*, Deventer, 1990).

3 Gelet op het vorenstaande moet worden aangenomen dat de regels die de wetgever terzake geeft in beginsel de openbare orde raken (FETTWEIS, A., *Manuel*, 618, nr. 983; DE LEVAL, G., *Traité*, 9, nr. 4. Frankrijk: DONNIER, M., *Voies d'exécution*, Parijs, 1987, 75, nr. 161). Het (formele) executierecht heeft immers meer nog dan het procesrecht een publiekrechtelijke dimensie. Het gaat immers om het afdwingen van privaatrechtelijke aanspraken door toedoen van door de overheid ter beschikking gestelde machtsmiddelen (vgl. ROSENBERG, L., *a.w.*, 5).

Aan de debiteur kan deze wettelijke bescherming niet ontnomen worden. In de regel kan hiervan ook niet contractueel worden afgeweken. De vraag welke voorschriften nu precies van openbare orde zijn en welke niet kan echter niet in zijn algemeenheid worden beantwoord, maar zal telkens moeten worden onderzocht.

De schuldeiser die tot beslagmaatregelen overgaat zonder naleving van de wettelijke voorschriften, begaat een "feitelijkheid". Zijn handelwijze is niet behept door een procesrechtelijke nietigheid maar onrechtmatig en kan geen rechtsgevolgen hebben wegens een "opzettelijke afwezigheid van procedure" (voor een toepassing: het buitengerechtelijk verzet, zie verder, nr. 619).

Evenmin kan de debiteur contractueel afstand doen van die wettelijke bescherming. De vraag of hij b.v. kan afstand doen van de onbeslagbaarheid van bepaalde goederen moet ontkennend worden beantwoord (vgl. *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 114). Aldus kan een debiteur niet instemmen met de volledige beslagbaarheid van zijn loon (Cass.fr., 1 juni 1910, *S.*, 1910, 1, 417). Evenzo is het beding verboden waarbij de schuldeiser het recht zou verkrijgen de onroerende goederen van zijn debiteur te doen verkopen zonder inachtneming van de formaliteiten voorgeschreven voor het uitvoerend beslag (art. 1626). Om dezelfde reden wordt aangenomen dat de regels inzake pandverzilvering (art. 2078 B.W. en art. 4 Handelspandwet) de openbare orde raken en hiervan niet contractueel kan worden afgeweken.

Deze verbodsbepalingen moeten echter niet ruimer worden uitgelegd dan noodzakelijk is. Zo wordt aangenomen dat een contractuele derogatie aan art. 2078 B.W. geoorloofd blijft nadat de schuldvordering opeisbaar is geworden. Om dezelfde reden is het geoorloofd dat de schuldenaar na het opeisbaar worden van zijn schuld, aan zijn schuldeiser afstand doet van bepaalde goederen. Een inbetalinggeving blijft immers steeds geoorloofd. Ook is het geoorloofd dat de partijen overeenkomen om over te gaan tot een vrijwillige verkoop (zie verder, nr. 536). Artikel 1626 dat bij uitvoerend beslag op onroerend goed de zgn. dadelijke uitwinning verbiedt, staat er niet aan in de weg dat de debiteur, na het opeisbaar worden van de schuld, aan zijn schuldeiser een volmacht geeft om zijn goed te verkopen zonder naleving van de wettelijke formaliteiten (zie verder, nr. 840).

Dit geldt niet alleen voor de schuldenaar, maar evengoed voor de koper van het beslagen goed. Dat bepaalde regels te zijne bescherming dwingend zijn voorgeschreven (b.v. art. 1575), verhindert niet dat hij hiervan na de verkoop afstand kan doen (Cass., 16 oktober 1990, *J.T.*, 1991, 564).

4 Geen principiële bezwaren bestaan tegen een overeenkomst waarbij de executierechten van een schuldeiser worden beperkt, hetzij m.b.t. de beslagbare goederen, hetzij in de tijd. Dergelijke bedingen van onbeslagbaarheid gelden evenwel enkel *inter partes* en kunnen niet worden t e g e n g e w o r p e n aan derden. Het is duidelijk dat de afspraak dat een schuldeiser een bepaald goed in

beslag zal nemen, niet kan worden tegengeworpen aan andere schuldeisers. Hetzelfde geldt voor dergelijke bedingen opgenomen in verkoopovereenkomsten, schenkingsakten of testamenten. Die tegenwerpelijheid moet echter wel worden aangenomen i.v.m. schuldvorderingen. Indien een schuldeiser zich ertoe verbindt voor zijn schuldvordering geen beslag te leggen, dan kunnen diens schuldeisers op die vordering niet meer rechten doen gelden dan hijzelf (zie verder, nr. 645).

Over de geoorloofdheid om de executiemogelijkheden geheel uit te sluiten, bestaat betwisting (voor Duitsland: SCHONKE, A. en BAUR, F., *Zwangsvollstreckungsrecht*, Karlsruhe, 1974, 35). Deze vraagstelling dient beantwoord te worden volgens de principes van het verbintenissenrecht. Het is immers geoorloofd dat partijen overeenkomen om enkel een rechtens niet-verbindende afspraak te maken (zie hierover: DIRIX, E., "Gentlemen's agreements en andere afspraken met onzekere rechtsgevolgen", *R.W.*, 1985-86, 2119 e.v.).

§ 2. Reële executie

A. GEOORLOOFDHEID

5 Een schuldeiser heeft in beginsel recht op de rechtstreekse uitvoering (uitvoering *in natura*) (vgl. DE PAGE, *Traité*, III, nrs. 93 e.v.; DEKKERS, *Handboek*, II, 195, nr. 340. Zie hierover ook: BOCKEN, H., "Herstel in natura en rechterlijk bevel of verbod", in *Liber amicorum Jan Ronse*, Brussel, 1986, 493 e.v.; TALLON, D., "Dommages et intérêts et exécution en nature", *J.T.*, 1985, 601-605). De schuldeiser hoeft zich niet tevreden te stellen met vervangende schadevergoeding. De rechtstreekse uitvoering is immers deze die overeenstemt met de inhoud der verbintenis. Reële executie is dan deze vorm van tenuitvoerlegging waarbij de schuldenaar daadwerkelijk wordt gedwongen de prestatie te verrichten waartoe hij zich verbonden heeft of werd veroordeeld.

Het beginsel der scheiding der machten staat niet in de weg van de rechter die aan de overheid een bepaalde verplichting oplegt, b.v. i.g.v. een onrechtmatige overheidsdaad, de verplichting de schade *in natura* te herstellen (Cass., 26 juni 1980, *Arr.Cass.*, 1979-80, nr. 686, *Pas.*, 1980, I, 1341 met concl. Adv.Gen. VELU, *R.W.*, 1980-81, 1661, *R.C.J.B.*, 1983, 173 met noot DELPEREE). Verder reikt die bevoegdheid niet. De rechter kan aan de schuldeiser niet de machtiging geven om zelf tot uitvoering over te gaan op kosten van de overheid. Dit wordt vooralsnog strijdig geacht met de uitvoeringsimmunitie van de Staat (zie verder, nr. 136).

6 Deze rechtstreekse uitvoering van verbintenissen andere dan die tot betaling van een geldsom, zal gelet op de aard van de prestatie soms onmogelijk zijn omdat zij zou leiden tot dwang op de persoon van de debiteur. Dit zal in de regel het geval zijn bij verbintenissen tot het verrichten van een bepaalde handeling (*nemo potest praecise cogi ad factum*). Men ziet inderdaad moeilijk

in hoe een debiteur *manu militari* tot het verrichten van een bepaalde prestatie zou kunnen gedwongen worden. De veroordeling tot nakoming van een verbintenis kan echter steeds worden gevorderd, ongeacht of de tenuitvoerlegging ervan mogelijk is (H.R., 18 december 1931, *N.J.*, 1932, 769).

Is de uitvoering niet mogelijk, dan zal de verbintenis worden omgezet in vervangende schadevergoeding (uitvoering bij equivalent) (art. 1142 B.W.) (zie over reële executie o.m.: DE PAGE, *Traité*, III, nr. 93 e.v.; JEANDIDIER, “L'exécution forcée des obligations contractuelles de faire”, *Rev. trim. dr. civ.*, 1976, 700 e.v.; WIEDERKEHR, G., tw. *Exécution des jugements et des actes*, in *Rép.pr.civ.*, nrs. 11 e.v.; OUDELAAR, H., *Reële executie*, Deventer, 1987; VAN NISPEN, C.J.J.C., *Het gerechtelijk verbod en bevel*, Deventer, 1978; “L'effectivité des décisions de justice”, in *Trav. Ass. H. Capitant*, XXXVI, Parijs, 1985).

De regel van art. 1142 B.W. betekent nochtans niet dat iedere uitoefening van dwang op de schuldenaar uitgesloten is. “Le Code”, zo schrijft JEANDIDIER, “n'a pas banni, sans distinction, la pression sur le débiteur; seuls sont interdits les procédés d'exécution brutaux, impliquant une atteinte inadmissible à la personne humaine” (*a.w.*, *Rev. trim. dr. civ.*, 1976, 703, nr. 5). De wetgever was het enkel te doen om iedere geweldpleging op de persoon van de debiteur uit te sluiten (zie BIGOT-PREAMENEU, *Exposé des motifs*, nr. 38, *Loché*, VI, 192). De dwanguitvoering mag m.a.w. niet de menselijke waardigheid van de debiteur in het gedrang brengen; dit is de concrete betekenis van de regel *Nemo potest praecise cogi ad factum*.

7 Terloops zij opgemerkt dat de uitvoering van verbintenissen waarbij de menselijke waardigheid (b.v. de fysieke integriteit of andere grondrechten) in het geding is, ook niet op onrechtstreekse wijze kan worden afgedwongen door middel van het opleggen van een dwangsom (zie hierover: DIRIX, E., “Grondrechten en overeenkomsten”, in *De toepasselijkheid van de grondrechten in private verhoudingen*, Antwerpen, 1982, (35), 80; *Id.*, “Overeenkomsten en menselijke waardigheid”, *R.W.*, 1990-91, 686; zie ook: LEMMENS, P., “Het verbod van onderwerping van een persoon aan een lichamelijk of geestesonderzoek”, in *Liber amicorum E. Krings*, Brussel, 1991, (659), 666, nr. 10; BALLON, G.L., *Dwangsom*, in *A.P.R.*, 48, nrs. 130 e.v.).

8 In een groot aantal gevallen blijft directe executie aldus toch mogelijk. Dit is nl. het geval wanneer de rechter aan de schuldeiser bevoegdheid verleent om buiten de debiteur om de prestatie te verrichten of te laten verrichten op diens kosten (vgl. art. 1143 en 1144 B.W.). Dit is slechts denkbaar wanneer de prestatie niet noodzakelijk door de debiteur zelf moet worden verricht. Is dit het geval, dan zal de schuldeiser genoeg moeten nemen met vervangende schadevergoeding. Als voorbeelden van reële executie kunnen gelden: de machtiging om zich bij een derde te bevoorraden op kosten van de debiteur, de toelating om een bouwwerk af te breken indien de wederpartij daar niet zelf vrijwillig toe overgaat, de verplichting aan een nabuur toegang te verlenen, enz.

Een ander frequent toepassingsgeval is de zgn. uitdrijving, b.v. in huurzaken (zie verder, nr. 13).

Reële executie komt ook voor bij het verrichten van rechtshandelingen. Te denken valt aan het vonnis dat de rechtshandeling, b.v. een koopovereenkomst, vaststelt of dat zal gelden als akte bestemd voor overschrijving (vgl. art. 1 Hyp.W.). Het vonnis vervangt dan de ontbrekende wilsverklaring van wederpartij. Een uitzondering geldt evenwel voor voormalige overeenkomsten, zoals b.v. de conventionele hypotheek (DE PAGE, *Traité*, VII, nr. 726; KLUYSKENS, A., *Voorrechten en hypotheeken*, VI, 1951, 246, nr. 245. Vgl. DIRIX, E. en DE CORTE, R., *a.w.*, 250, nr. 499). Ook m.b.t. de voor-overeenkomst tot oprichting van een vennootschap zou reële executie niet mogelijk zijn (FREDERICQ, *Traité*, IV, 130, nr. 54. Vgl.: RONSE, J. e.a., "Overzicht van rechtspraak. Vennootschappen", *T.P.R.*, 1986, 874). Reële executie kan ook aan de orde komen wanneer het vonnis aan de verweerder de opdracht geeft een bepaalde rechtshandeling te verrichten. Aldus b.v. de beschikking van de beslagrechter die de opheffing van een bewarend of uitvoerend beslag beveelt en die in geval hiertoe niet vrijwillig wordt overgegaan, zal gelden als opheffing.

Hetzelfde geldt bij verbintenissen iets niet te doen. Een dergelijke verbintenis opgelegd in een vonnis kan ten uitvoer worden gelegd, doordat de schuldeiser beroep kan doen op de openbare macht om te beletten dat de debiteur in strijd met zijn verplichting handelt (JANSEN, F.M.J., *a.w.*, 295). Hij kan zich ook doen machtigen om datgene wat in strijd met de opgenomen verbintenissen werd verricht, teniet te doen op kosten van de schuldenaar (art. 1143 B.W.).

De rechtstreekse uitvoering is in beginsel ook mogelijk wanneer de verbintenis de afgifte betreft van een bepaalde zaak (LAURENT, *Principes*, XVI, 253, nr. 194; *Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 12. Zie hierover ook bij: LINDEMANS, D., *Kort geding*, Antwerpen, 1985, 235, nr. 457). Zo b.v. de afgifte van een voertuig, van een dossier, een boekhouding enz. (zie verder, nr. 154).

Een aparte plaats neemt nog de tenuitvoerlegging van familiale rechtelijke verplichtingen, vnl. de uitvoering van rechterlijke beslissingen i.v.m. het omgangsrecht (zie hierover: DE LEVAL, G., "L'exécution et la sanction des décisions judiciaires en matière familiale", XIe Journées Juridiques Jean Dabin, Brussel, 1984, (875), 902 e.v.). Ook hier is de gedwongen uitvoering desnoods met de sterke arm der wet mogelijk. In de praktijk wordt hier wel de grootste omzichtigheid aan de dag gelegd in het belang van het kind. Op de gerechtsdeurwaarder rust terzake een delicate opdracht. Een zekere terughoudendheid is ook verantwoord gelet op de mogelijkheid om aan dergelijke beslissingen een dwangsom te verbinden en aldus onrechtstreeks de uitvoering af te dwingen. De dwangsom kan immers ook worden opgelegd tot nakoming van verplichtingen voortvloeiend uit het familierecht (Benelux Hof, 11 mei 1982, *R.W.*, 1982-83, 289 met concl. Adv.Gen. DUMON en noot STORME).

In al deze gevallen is rechtstreekse executie mogelijk omdat van de debiteur geen bepaalde prestatie wordt afgedwongen, maar enkel een gedogen. Hierbij kan soms wel sprake zijn van uitoefenen van dwang op de persoon van de debiteur, maar het inzetten van dwangmiddelen strekt er enkel toe een eventueel verzet van de debiteur te breken.

B. PROCEDURE

9 De rechtstreekse uitvoering komt in het Gerechtelijk Wetboek slechts sporadisch aan bod.

Luidens art. 1386 kunnen vonnissen en notariële akten slechts ten uitvoer worden gelegd op overlegging van de uitgifte of van de minuut, voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging (zie verder, nr. 146 e.v.).

In buitenlandse wetboeken wordt aan de reële executie meer aandacht besteed. Dit is het geval in het nieuw Nederlandse executierecht (zie verder, nr. 153). Ook in de nieuwe Franse Wet van 9 juli 1991 ("Loi n° 91-650 portant réforme des procédures civiles d'exécution", *J.O.*, 14 juli 1991) wordt hier aandacht aan besteed en wordt een regeling uitgewerkt m.b.t. de uitdrijving (art. 61-66).

De opgelegde verplichtingen moeten zo nauwkeurig mogelijk worden omschreven. De tenuitvoerlegging mag niet verder strekken dan tot datgene waartoe de titel toestemming geeft. In de eerste plaats dient de titel uitdrukkelijk de machtiging tot reële executie te geven. Zo'n uitdrukkelijke machtiging is steeds vereist. Dit is b.v. ook het geval wanneer de verbintenis strekt tot de afbraak of het verwijderen van een bepaalde zaak (vgl. art. 1143 B.W.; LAURENT, *Principes*, XVI, 261, nr. 200). Heeft de rechter zich in zijn vonnis beperkt tot het opleggen van een bepaalde verplichting (b.v. een woning te verlaten, een bepaalde zaak te leveren, toegang te verlenen aan een buur, een muur te slechten enz.) en voert de debiteur dit vonnis niet vrijwillig uit, dan mag de schuldeiser niet op eigen gezag de uitvoering bewerkstelligen (b.v. afbraak op kosten van de debiteur), maar dient hij zich hiervoor terug te wenden tot de rechter die het vonnis heeft geveld (*Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 17). Deze rechter kan dan nadere maatregelen bevelen: b.v. de uitdrijving van de huurder, de machtiging verlenen tot inbezitname van het te leveren goed, toelating verlenen aan de schuldeiser de werken op kosten van de debiteur te laten uitvoeren e.d.m. Het gaat hierbij niet om een uitvoeringsgeschil (DE LEVAL, G., *Traité*, 29, nr. 15 B; *Rép.pr.civ.*, tw. *Exécution des jugements et des actes*, nr. 171). De bevoegdheidsproblemen die hierbij kunnen rijzen, worden hierna behandeld (zie verder, nr. 57). NORMAND schrijft over dit onderscheid het volgende: "Le débiteur n'a pas voulu ou n'a pas pu exécuter l'obligation de faire qui lui était imposée. Mais la contrainte n'intervient pas à ce stade. L'obstacle n'est pas franchi de vive force: les dispositions sont prises pour le contourner: pour vaincre ultérieurement la résistance, l'on revient en arrière, devant le juge, afin que soient repris les termes de sa décision et arrêté un mode mieux approprié d'exécution" (*Rev. trim. dr. civ.*, 1985, 612; zie verder, nr. 158).

Vervolgens verdient het de voorkeur dat de titel de te verrichten uitvoerings-handelingen nauwkeurig omschrijft (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements et des actes*, nr. 336). De schuldeiser die hieromtrent moeilijkheden voorziet, doet er goed aan de rechter te vragen dat hij zich over die modaliteiten uitspreekt. Problemen die hierover kunnen rijzen zijn geschillen van tenuitvoerlegging waarvoor de rechtbank van eerste aanleg bevoegd is (art. 569, 5°; zie verder, nr. 57). Men mag evenwel aannemen dat het vonnis dat aldus de machtiging tot de reële executie verleent (b.v. uitdrijving, afgifte ...), ook impliceert dat op bepaalde rechten van de schuldenaar inbreuk mag worden gemaakt voor zover die inbreuk noodzakelijk is om tot de expliciet toegelaten handeling te kunnen overgaan (OUDELAAR, H., *a.w.*, 19). Aldus impliceert een bevel tot uitdrijving ook de machtiging om het pand te betreden, ook al wordt dit door de verweerder geweigerd.

10 Geschiedt de tenuitvoerlegging op grond van een vonnis, dan zal dit eerst aan de debiteur moeten worden betekend (art. 1495 Ger.W.; zie verder, nr. 163). Een uitzondering op deze regel geldt voor vonnissen die een onderzoeksmaatregel bevelen; wat deze maatregel betreft geschiedt de tenuitvoerlegging van rechtswege (art. 1496).

In die betekening wordt aan de debiteur het bevel gegeven om de opgelegde verplichtingen na te komen. Het vonnis vermeldt noodzakelijk binnen welke termijn na de betekening de debiteur de opgelegde verplichtingen moet nakomen (b.v. 24 uur na de betekening). Geschiedt de tenuitvoerlegging krachtens een notariële akte, dan is die betekening niet nodig omdat de debiteur geacht wordt deze te kennen. Vindt de tenuitvoerlegging plaats tegen de erfgenamen dan kan de tenuitvoerlegging eerst plaatsvinden 8 dagen na de betekening (art. 877 B.W.).

Geen handeling van tenuitvoerlegging mag geschieden tussen 21 uur en 6 uur of op een zaterdag, zon- en feestdag. Bij hoogdringendheid kan de beslagrechter op verzoekschrift een hiervan afwijkende beschikking verlenen (art. 1387). Het verkrijgen van zo'n toestemming is overbodig wanneer het vonnis zelf daarin reeds heeft voorzien. Zo behoeft b.v. diegene aan wie een bezoekrecht op zondag is toegekend, geen machtiging meer ex art. 1387 (zie verder, nr. 70).

Wordt de verplichting tot de bepaalde prestatie opgelegd in een vonnis waartegen nog rechtsmiddelen openstaan, dan heeft het instellen van de gewone rechtsmiddelen de schorsing van de tenuitvoerlegging tot gevolg. De mogelijkheid tot tenuitvoerlegging wordt echter niet geschorst gedurende de termijn van een maand na de betekening (art. 1495, tweede lid). Zolang dus geen rechtsmiddel werd aangewend, kan de beslissing (die niet strekt tot de betaling van een geldsom) reeds ten uitvoer worden gelegd.

11 De tenuitvoerlegging gebeurt door de gerechtsdeurwaarder. In geen geval kan de schuldeiser zelf tot dwanguitvoering overgaan, b.v. zichzelf met geweld toegang verschaffen, deuren wegnemen teneinde de huurder tot ontruimen te

dwingen (DE PAGE, *Traité*, IV, nr. 600), het eigenmachtig uitdrijven van een huurder of bezetter te bedde (DEMOGUE, *Traité*, IV, 274, nr. 600; b.v. Arnhem, 16 april, *N.J.*, 1947, 246), zichzelf toegang verschaffen bij de debiteur om een zaak waarvan de afgifte werd bevolen in bezit te nemen, enz. Dat de schuldeiser niet zelf tot tenuitvoerlegging mag overgaan, maar beroep moet doen op de daartoe door de overheid ingestelde organen, vloeit eveneens voort uit het verbod van eigenrichting.

Zolang de schuldeiser niet op enig verzet van de debiteur stuit, mag hij nochtans wel tot uitvoering overgaan. Men mag zelfs aannemen dat wanneer het vonnis strekt tot afgifte van een bepaalde zaak (b.v. een voertuig) en die zaak in bezit kan worden genomen zonder tegenstand van de debiteur, de schuldeiser die hiertoe overgaat (i.c. met de auto wegrijdt) niet onrechtmatig handelt.

De dwanguitvoering kan dus uitsluitend door de tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder gebeuren. Hij vertoont de grosse of de minuut van de titel aan de debiteur. Geeft die geen gevolg aan de aanmaning zich naar deze akte conformeren, dan gaat de gerechtsdeurwaarder tot de uitvoering over. Hiertoe kan hij zich laten bijstaan door hulppersonen (b.v. verhuisondernemer bij uitdrijving, slotenmaker enz.). Desgevallend zal hij in geval van verzet de bijstand kunnen inroepen van de openbare macht (b.v. art. 1504).

12 De rechtbank van eerste aanleg is bevoegd om kennis te nemen van betwistingen die bij de tenuitvoerlegging kunnen rijzen (art. 569, 5°). Bij hoogdringendheid is de voorzitter bevoegd. Over de bevoegdheid van de beslagrechter ter zake: zie verder, nr. 49.

Betreft de betwisting tussen de partijen de interpretatie van het vonnis, dan dient de zaak gebracht te worden voor de rechter die de dubbelzinnige beslissing heeft gewezen (art. 793).

Het is ook mogelijk dat de uitvoeringsmaatregelen bepaald in het vonnis in de praktijk niet toereikend of ondoeltreffend zijn. In dat geval dient men zich terug voor de rechter te wenden die de beslissing heeft gewezen ten einde nadere uitvoeringsmaatregelen te horen bevelen.

C. UITDRIJVING

13 Een van de courante gevallen van rechtstreekse uitvoering is de zgn. uitdrijving uit onroerende goederen. Anders dan in buitenlandse wetgevingen wordt deze vorm van reële tenuitvoerlegging niet apart geregeld (Nederland: art. 555-558 N.Wb.Rv.; Frankrijk: art. 61- 66 Wet 9 juli 1991).

De vorderingen tot ontruiming van plaatsen die zonder recht worden betrokken, dienen te worden gebracht voor de v r e d e r e c h t e r (art. 591, 1°), zonder dat van belang is dat tussen partijen al dan niet een contractueel verband bestaat. Aldus b.v. de vordering tegen een opgezegde huurder, een bezitter te bedde, een 'kraker', de verkoper van het goed enz. De vrederechter is eveneens

bevoegd wanneer de bewisting terzake rijst tussen de curator en de gefailleerde (Vred. Oostende, 18 maart 1980, *Res Jur. Imm.*, 1980, 237). De rechtspleging op verzoekschrift (art. 1344*bis*) is echter enkel mogelijk bij huurovereenkomsten en dus niet wanneer het een uitdrijving betreft van een bezetter ter bede (Vred. Spa, 27 november 1990, *De Gerechtsdeurwaarder*, 1991, 138). De vrederechter en niet de arbeidsrechtbank is derhalve bevoegd om de uitdrijving te bevelen in geval van bedrijfsbezetting (zie hierover: RAUWS, W., "De materiële bevoegdheid tot uitdrijving in geval van bedrijfsbezetting", *R.W.*, 1987-88, 137 e.v.).

In geval van urgentie is ook de voorzitter van de rechtbank bevoegd. Ten slotte is in het raam van de uitwinning van onroerende goederen ook de beslagrechter bevoegd om een dergelijke maatregel op te leggen lastens de beslagene of de bewoners van het goed (zie verder, nr. 799).

14 De uitdrijving kan ook aan de orde zijn in het raam van voorlopige maatregelen bij echtelijke moeilijkheden, opgelegd door de vrederechter (art. 223 B.W.) en, na neerlegging van het verzoekschrift tot echtscheiding, door de voorzitter van de rechtbank (art. 1280). Aldus kan b.v. aan de echtgenoot verbod worden opgelegd om de echtelijke woonst nog langer te betreden "op straffe van uitdrijving door de eerste daartoe aangezochte gerechtsdeurwaarder, al dan niet met bijstand van de openbare macht".

Zo'n verplichting tot ontruiming van een pand kan ook worden opgelegd in een notariële akte en krachtens die akte ten uitvoer worden gelegd (zie hierover: BROECKX, K., "De uitvoerbare kracht van een notariële akte", *T.P.R.*, 1991, (29), 43, nrs. 13 e.v.). Te denken valt b.v. aan een beding in de verkoopvoorwaarden bij onroerend beslag (Cass., 23 mei 1991, *R.W.*, 1991-92, 462, *J.T.*, 1991, 614, met noot BROECKX en LEDOUX). De eigenaar hoeft in zo'n geval niet eerst nog een vonnis tot uitdrijving te bekomen. De notariële akte bindt enkel de partijen en kan dus enkel strekken tot uitdrijving van b.v. de koper of de huurder en de zijnen; zij kan niet worden aangewend om een "derde" uit te drijven (Beslagr. Antwerpen, 1 maart 1989, *R.W.*, 1990-91, 304).

15 De meeste gevallen van uitdrijving komen voor bij huurgeschillen. Bij wanprestatie van de huurder zal de vrederechter na de ontbinding van de overeenkomst te hebben uitgesproken, ook de uitdrijving van de huurder (en de medebewoners) kunnen bevelen. Veelal wordt in het vonnis dat tot uitdrijving beslist, nader bepaald dat de kosten i.v.m. de uitdrijving ten laste komen van de huurder op eenvoudig vertoon van de facturen. Het vonnis levert dan ook een uitvoerbare titel op m.b.t. die onkosten. Rijzen hierover moeilijkheden en dient de verhuurder hiervoor beslag te leggen dan oordeelt de beslagrechter in het raam van het executiegeschil (b.v. buitensporige kosten).

De bijkomende sanctie van de uitdrijving mag enkel worden opgelegd wanneer te vreezen valt dat de huurder zich niet vrijwillig naar het vonnis zal schikken (DE PAGE, *Traité*, IV, nr. 652; *Pand. B.*, tw. *Expulsion des locataires*). In de praktijk komt het voor dat de vrederechter de huurder nog een kans wenst te

geven en ontbinding niet uitspreekt maar wel beslist dat de ontbinding van rechtswege zal intreden en de huurder dienvolgens zal kunnen uitgedreven worden mocht hij in de toekomst nog zijn verbintenissen niet nakomen (b.v. twee maanden huurachterstand). Een dergelijk procédé, hoe goed bedoeld ook, verdient geen aanbeveling. Het ontnemt aan de huurder in de toekomst haast iedere rechtsbescherming.

De verhuurder kan de geldigheid van een opzegging door de rechter laten vaststellen. In zo'n declaratoir vonnis kan de rechter ook de uitzetting van de huurder uitspreken voor de datum waarop de opzegtermijn een einde neemt (*Comm.Bijz.Ov.*, art. 1736-1737, 18).

§ 3. Dwangsom

A. ALGEMEEN

16 Onze rechtsorde kent sinds 1980 de dwangsom die als drukkingsmiddel kan worden aangewend om de schuldenaar tot de uitvoering van de rechterlijke beslissing te nopen (zie hierover BALLON, G.L., *Dwangsom*, in *A.P.R.*; STORME, M., "Een revolutionaire hervorming: de dwangsom", *T.P.R.*, 1980, 222 e.v.; *Id.*, "Een decennium dwangsom", in *Procederen in een nieuw België en komend Europa*, Antwerpen, 1991, 326 e.v.; MOREAU-MARGRÈVE, I, "L'astreinte", *Ann.Fac.Dr.Liège*, 1982, 11 e.v.; GULDIX, E., "De dwangsom eindelijk legaal", *T.Vred.*, 1980, 129 e.v.; *Tien jaar toepassing van de dwangsom*, Brussel, 1991).

Men kan hier spreken van indirecte reële executie omdat deze rechtsfiguur ertoe strekt de schuldeiser langs indirecte weg te verschaffen wat hem toekomt (ASSER-HARTKAMP, *Verbintenissen*, I, Zwolle, 1988, 584, nr. 640). Een ander dergelijk drukkingsmiddel, nl. de lijfswang werd door de Wet van 31 januari 1980 afgeschaft (VANDEPLAS, A., "Het einde van de lijfswang", *R.W.*, 1979-80, 2079-2080).

Luidens art. 1385bis kan de rechter op vordering van de schuldeiser de wederpartij tot de betaling van een dwangsom veroordelen, voor het geval dat aan de hoofdveroordeling niet wordt voldaan. De dwangsom moet beschouwd worden als een dwangmiddel om de uitvoering van een rechterlijke uitspraak te verkrijgen. De verbeurde geldsom komt de schuldeiser toe. De dwangsom heeft nochtans geen idemnitaire functie; van enige toerekening op de verschuldigde schadevergoeding is geen sprake.

Het bedrag van de dwangsom moet van dien aard zijn dat verwacht mag worden dat zij de debiteur tot nakoming zal nopen. De dwangsom kan hetzij op een bepaald bedrag ineens, hetzij op een bedrag per tijdseenheid of per overtreding worden vastgesteld. In dat laatste geval kan de rechter een bedrag bepalen dat als maximum kan gelden en boven hetwelk geen dwangsom meer verbeurd kan worden. De rechter moet van deze laatste bevoegdheid wel met de

nodige omzichtigheid gebruik maken (STORME, M., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 232, nr. 17; MOREAU-MARGRÈVE, I., *a.w.*, 26).

17 De mogelijkheid tot het opleggen van de dwangsom wordt in enkele gevallen uitgesloten. De wet noemt in de eerste plaats het geval van een veroordeling tot betaling van een geldsom. De uitzondering is begrijpelijk; hier is immers directe executie mogelijk zonder medewerking van de debiteur. Niet onder dit verbod vallen de verplichting te betalen aan een derde of de veroordeling tot afgifte van een bepaalde geldsom (STORME, M., "Een decennium dwangsom", 332; evenmin de verplichting om binnen een bepaalde termijn te betalen; BOSSARD, Ph., "Paiement de loyers et astreinte", *J.L.M.B.*, 1991, 1265 e.v.. Anders: VERSAILLES, Ph., "Astreinte et paiements des loyers", *J.L.M.B.*, 1992, 104 e.v.).

Evenmin kan de dwangsom worden opgelegd ter nakoming van arbeidsovereenkomsten. Deze beperking geldt niet voor andere veroordelingen in arbeidsrechtelijke geschillen (zie hierover nader: NYSSSEN, B., "L'astreinte et le droit social", in *Tien jaar toepassing van de dwangsom*, 191 e.v.).

Buiten deze twee in art. 1385*bis* genoemde gevallen is het opleggen van een dwangsom steeds uitgesloten wanneer de menselijke waardigheid zich verzet tegen de dwanguitvoering (zie boven, nr. 7).

B. BEVOEGDE RECHTER

18 De dwangsom kan, op vordering, worden opgelegd door elke rechter: de burgerlijke rechter, de strafrechter, de voorzitter in kort geding, de beslagrechter enz.

De vraag of de Raad van State bevoegd was aan haar arresten een dwangsom te verbinden, was lange tijd het voorwerp van een controverse waaraan een einde kwam door het arrest van het Benelux-Gerechtshof van 1 juli 1988. Aan de Raad van State werd een vergelijkbare bevoegdheid toegekend door de Wet van 17 oktober 1990 (*B.S.*, 13 november 1990) dat een nieuw artikel 66 invoegt in de R.v.St.-Wet zoals gewijzigd door art. 148 van de Wet van 20 juli 1991 (zie hierover: NIHOUL, P., "La loi du 17 octobre 1990 modifiant les lois coordonnées sur le Conseil d'Etat", *J.T.*, 1991, 345 e.v.; LAGASSE, D., "L'astreinte et le droit administratif", in *Tien jaar toepassing van de dwangsom*, 79 e.v.. Over deze problematiek voorheen: Benelux-Hof, 1 juli 1988, *R.W.*, 1988-89, 145, met concl. Adv.Gen. WAMPACH en met noot BALLON; Cass., 23 maart 1984, *R.W.*, 1984-85, 15, met concl. Proc.Gen. KRINGS; R.v.St., 8 juli 1982, *R.W.*, 1982-83, 1663 en bespreking STORME in *R.W.*, 1984-85, 1409 e.v. en VAN OEVELEN in *R.W.*, 1984-85, 1413 e.v.; VANDE LANNOTTE, J., "De rechtsbescherming tegen het overheidsop treden", *R.W.*, 1989-90, 565 e.v.; DEJAEGERE, P., "De bestuurlijke dwangsom: het Franse voorbeeld", *T.B.P.*, 1990, 631 e.v.). De administratieve sanctie wordt geheel door art. 36 R.v.St.-Wet geregeld; de art. 1385*bis* e.v. Ger.W. zijn hiermee niet verenigbaar zodat van enige residuaire toepassing van die bepalingen geen sprake kan zijn. Enkel de persoon op wiens verzoek het miskende vernietigingsarrest werd uitgesproken kan een vordering instellen om tegen het onwillige bestuur een dwangsom te bekomen. De Raad van State kan de modaliteiten van de dwangsom vrij bepalen; zij kan ook de dwangsom opheffen, opschorten of verminderen (zie art. 36, § 2 en 3). De administratieve dwangsom wordt verbeurd door de betrokken overheid. De verbeurde dwangsom komt krachtens deze wetgeving niet toe aan de eisende partij

maar aan een bijzonder fonds dat over rechtspersoonlijkheid beschikt. Het is dit fonds dat beheerd wordt door de Minister van Binnenlandse Zaken of van zijn afgevaardigde, dat zal moeten overgaan tot tenuitvoerlegging. Art. 36, § 4 bepaalt dat deel V van het Ger.W. van overeenkomstige toepassing is.

C. VERBEURTE

19 De dwangsom wordt eerst verbeurd vanaf de betekening van de uitspraak waarbij zij werd vastgesteld (art. 1385*bis*, derde lid). Enkel een overtreding na de betekening kan tot verbeurte van de dwangsom aanleiding geven.

Kan de rechter dus niet beslissen dat de dwangsom zal verbeurd zijn vanaf de uitspraak, dan kan hij het tijdstip van de verbeurte wel uitstellen. Hij kan nl. bepalen dat de veroordeelde pas na verloop van een zekere termijn de dwangsom zal verbeuren (art. 1385*bis*, vierde lid); b.v.: “2 maanden vanaf de betekening”. Deze bepaling biedt de rechter dus de mogelijkheid om aan de debiteur nog enig respijt te gunnen om zich naar het vonnis te schikken.

Aangezien de dwangsom moet beschouwd worden als een (onrechtstreeks) executiemiddel, impliceert de verbeuring van de dwangsom een uitvoerbare rechterlijke veroordeling. De dwangsom heeft immers tot doel de schuldenaar tot uitvoering te dwingen. Dit veronderstelt dat hij tot die uitvoering kan gedwongen worden (zie KRINGS, E., concl. voor Benelux-Hof, 5 juli 1985, *R.W.*, 1985-86, 929. Zie en vgl.: MOREAU-MARGRÈVE, I., “Principes généraux”, in *Tien jaar toepassing van de dwangsom*, (9), 12 e.v.). De implicaties van dit principe voor een dwangsom opgelegd in een rechterlijke beslissing die niet uitvoerbaar bij voorraad is, wordt hierna onderzocht (zie verder, nr. 69).

Kan de dwangsom aldus worden verbeurd en komt de debiteur de opgelegde verplichtingen niet na, dan kan de schuldeiser tot invordering van de verbeurde bedragen overgaan. Hij hoeft hiervoor geen nieuwe titel te verkrijgen. De schuldeiser kan tot executie overgaan op grond van de titel waarin de dwangsom werd opgelegd (art. 1385*quater*). Het verweer van de debiteur dat de dwangsom niet verbeurd is, zal gevoerd worden als een executiegeschil voor de beslagrechter (zie verder, nr. 69).

§ 4. Beslag

A. INLEIDING

1. Begrip

20 In de gevallen waar reële executie niet mogelijk is of waar de verbintenis strekt tot het betalen van een geldsom, zal de tenuitvoerlegging dienen te gebeuren op de goederen van de debiteur. Deze vorm van tenuitvoerlegging is de meest voorkomende. Luidens de art. 7 en 8 Hyp.W. staat de debiteur met

zijn gehele vermogen in voor de nakoming van zijn verbintenissen; dit vermogen vormt het gezamenlijk onderpand van zijn schuldeisers. Deze uitwinning verschaft dan aan de schuldeiser een geldsom tot delging van zijn schuldvordering.

De uitwinning van de goederen van de debiteur zal gebeuren door het leggen van uitvoerend beslag. Het beslag kan omschreven worden als de ambts-handeling van de gerechtsdeurwaarder, waarin hij aan de schuldenaar (of een derde) aanzegt dat en aanwijst welke vermogensbestanddelen van de debiteur zullen dienen tot delging van de schuld (vgl. JANSEN, F.M.J., *Executie- en beslagrecht*, Zwolle, 1987, 2).

Het beslag is de eerste fase van de uitwinning. Door het beslag worden de goederen "onder de hand van het gerecht" geplaatst, waardoor de latere uitwinning veilig wordt gesteld. De beslagene verliest hierdoor niet het eigendomsrecht op die goederen. Ook blijft hij in de regel verder in het bezit van de goederen en blijven zijn genotsrechten onbeperkt bestaan. Het beslag leidt wel tot de beschikkingsonbevoegdheid van de beslagen debiteur. Hij mag niets ondernemen waardoor het uiteindelijk vereffeningsdoel zou worden gefrustreerd. Het beslag heeft dus eerst en vooral een bewarend karakter.

2. Beschikkingsonbevoegdheid

21 Het beslag heeft tot gevolg dat de beslagene het recht verliest om nog vrij over de in beslag genomen goederen te beschikken. Zo mag hij het goed niet meer vervreemden of bezwaren (pand, hypotheek). Handelingen die in strijd hiermee zijn verricht, zijn aan de beslagleggende schuldeiser niet tegenwerpe-lijk. Daarom wordt het beslag bestempeld als een recht met zakelijke werking (zie verder, nr. 41).

Deze beschikkingsonbevoegdheid heeft echter slechts een relatieve werking; zij beschermt enkel de beslagleggende schuldeiser. De handelingen die de beslagene zou stellen in weerwil van het beslag zijn dus wel geldig, maar de beslagleggende schuldeiser mag ze negeren. De draagwijdte van deze onbeschikbaarheid en de relativiteit ervan zal onderzocht worden bij de diverse soorten van beslag (beslag onder derden: zie verder, nr. 681; onroerend beslag: zie verder, nr. 799).

De relativiteit van de onbeschikbaarheid betekent dus dat bij beslag iedere schuldeiser een aparte positie blijft innemen. Dit is geheel anders bij faillissement waar een volledige (van geheel het vermogen) en collectieve (ten behoeve van alle schuldeisers) vermogensvereffening tot stand wordt gebracht. Het beslag doet daarentegen niet van rechtswege een samenloop ontstaan tussen al de schuldeisers van dezelfde debiteur.

Aldus kan bij beslag op onroerend goed, de beslagene na overschrijving van het beslag, het goed nog wel hypotheekeren, maar die hypotheekvestiging kan geen

nadeel meer toebrengen aan de beslaglegger. Schuldeisers die eerst na de inschrijving van de hypotheek, bewarend of uitvoerend beslag hebben gelegd, zullen daartegen wel met de hypotheek moeten rekening houden (vgl. art. 1444 en 1477). Hetzelfde geldt bij derdenbeslag. Wordt door A beslag gelegd lastens B onder diens debiteur C en cedeert daarop B die schuldvordering, dan is deze cessie niet tegenwerpelijk aan A maar wel aan schuldeisers die op een later tijdstip beslag onder derden zouden leggen. De onbeschikbaarheid van het eerste beslag komt aldus aan later aantredende schuldeisers niet ten goede (zie verder, nr. 691).

22 Zonder afbreuk te doen aan het beginsel der relativiteit van de onbeschikbaarheid wordt althans bij roerend beslag de praktische draagwijdte enigszins versoepeld. Daar wordt, gelet op de publiciteit die m.b.t. de beslagen wordt georganiseerd, verdedigd dat de onbeschikbaarheid zich ook uitstrekt ten gunste van schuldeisers die tijdig – d.i. voor de gewraakte beschikkingsdaad – verzet hebben gedaan. Deze anterioriteit van het verzet kan dan wel bewijsproblemen doen rijzen. “Il ressort du texte et de l’esprit de la loi”, zo schrijft DE LEVAL, “que l’opposition qui se greffe sur une saisie (conservatoire ou exécutoire) bénéficie des effets de celle-ci de telle sorte que si elle est antérieure (d’où l’importance de se ménager une preuve) à la naissance d’un droit acquis par un tiers (par exemple cession de créance postérieure à une saisie-arrêt), elle sera, à ce niveau, aussi efficace qu’une saisie” (DE LEVAL, G., *Traité*, 227, nrs. 117 en 398, nr. 213; DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., “Aperçu des règles communes aux saisies conservatoires et aux voies d’exécution”, in *Les voies conservatoires et d’exécution*, Brussel, 1982, (10), 35). Tevens wordt verdedigd dat, althans bij roerend beslag, de onbeschikbaarheid ten gevolge van een eerste beslag zich ook uitstrekt ten voordele van schuldeisers die op een later tijdstip beslag leggen of verzet doen (VAN COMPERNOLLE, J., a.w., in *Liber amicorum E. Krings*, 856-857, nr. 22). Deze uitbreiding van de onbeschikbaarheid lijkt echter moeilijk verdedigbaar (zie verder, nr. 691).

3. Beslag en samenloop

23 Door beslag te leggen gaat de schuldeiser over tot de realisering van het ‘‘stil’’ pandrecht waarover hij beschikt op de goederen van zijn debiteur. Is het beslag aldus het gevolg van de individuele actie van een bepaalde schuldeiser, dan heeft het niettemin ook een collectieve dimensie. Die collectieve dimensie wordt door een gedeelte van de rechtsleer sterk benadrukt (zie: VAN COMPERNOLLE, J., “Le caractère collectif des saisies”, in *Liber amicorum E. Krings*, Brussel, 1991, 843 e.v.; DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., a.w.; DE LEVAL, G., *Traité*, 209, nr. 105).

Iedere schuldeiser die beslag legt, moet er immers mee rekening houden dat ook andere schuldeisers hiertoe kunnen overgaan. Indien aldus meerdere schuldeisers hun aanspraken formuleren op dezelfde goederen van hun gezamenlijke

debiteur, ontstaat een situatie van samenloop. In dergelijke gevallen organiseert de wet bepaalde procedures die ertoe moeten strekken het beginsel van de gelijkheid der schuldeisers te waarborgen. Voor samenloop na uitvoerend beslag worden die corrigerende regels neergelegd in de procedures van evenredige verdeling (na roerend beslag) en van rangregeling (na onroerend beslag) (zie o.m.: DE CORTE, R., "Samenloop van preferente aanspraken", *T.P.R.*, 1983, 213 e.v.; DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989, 13 e.v.; TOP, F., "Concurrerende rechten van schuldeisers bij beslag", *C.B.R./U.I.A.*, 1990; X., "Knelpunten in het beslag- en executierecht", *R.W.*, 1989-90, (978), 979 e.v.; zie verder, nr. 92).

Anders dan soms wordt geleerd, doet het beslag zelf geen samenloop ontstaan. Het beslag is een individueel initiatief waardoor samenloop enkel kan ontstaan.

Ook de omstandigheden dat twee of meer schuldeisers beslag hebben gelegd doet nog geen samenloop ontstaan. Van samenloop is slechts sprake wanneer twee of meer schuldeisers betaald moeten worden uit de opbrengst van het beslag. Dit onderstelt dat die concurrerende schuldeisers hun aanspraken deden gelden op hetzelfde gedeelte van het vermogen van hun gemeenschappelijke debiteur.

Dit betekent concreet:

- 1) dat zolang er slechts één schuldeiser is, er geen samenloop ontstaat en derhalve de voor die hypothese bedoelde corrigerende regels geen toepassing krijgen;
- 2) dat samenloop onderstelt dat de concurrerende schuldeisers hun aanspraken doen gelden op het zelfde goed (b.v. een schuldvordering) of op dezelfde massa van goederen (b.v.: roerende goederen);
- 3) dat de regels van de samenloop niet moet worden toegepast zolang het beslag nog niet werd uitgevoerd hetzij door de tegeldemaking van de in beslag genomen goederen, hetzij door de afgifte van het bedrag van het beslag. Zolang dit niet het geval is kan de schuldeiser nog proberen om langs individuele weg betaling te bekomen, hetzij rechtstreeks, hetzij via de gerechtsdeurwaarder (zie verder, nr. 510). Het beslag heeft immers niet, zoals bij faillissement, tot gevolg dat de debiteur het bestuur over zijn vermogen verliest. Hij mag nog verder betalingen doen en deze zijn tegenwerpelijk aan de concurrerende schuldeisers. De aldus ontvangen bedragen dienen niet onderworpen te worden aan de *paritatis*-regel;
- 4) dat er geen verplichting bestaat voor de beslaglegger om de uitwinning verder te zetten. Het beslag kan echter niet worden opgeheven dan met toestemming van de samenlopende schuldeisers (roerend: art. 1524, derde lid; onroerend: art. 1584). Eerst bij ontstaan van samenloop moet de "*iura vigilantibus*"-regel wijken voor het gelijkheidsbeginsel. Dit heeft ook tot gevolg dat de gerechtsdeurwaarder c.q. notaris ophouden uitsluitend de gemandateerden te zijn van de schuldeiser-opdrachtgever. Van dat ogenblik af gelden zij als bewindvoerders van een partieel vereffeningsbewind (zie verder, nr. 92).

Aan de bewindvoerder legt de wet de verplichting op de samenloop te organiseren. De draagwijdte van die verplichting en m.n. de vraag welke schuldeisers bij de samenloop moeten worden betrokken, zal bij de diverse soorten van beslag worden onderzocht. Als uitgangspunt geldt dat de bewindvoerder enkel verplicht is tot het organiseren van een samenloop wanneer en in de mate dit door de wetgever uitdrukkelijk is voorzien.

4. Beslag en derdenbescherming

a) Algemeen

24 Het beslag leidt tot de beschikkingsonbevoegdheid van de beslagene. Wordt de schuldeiser beschermd tegen aanspraken van derden die op een later tijdstip zakelijke rechten of zekerheidsrechten verwerven op het beslagen goed ?

In die gevallen waar de tegenwerpelijkheid van het beslag onderworpen is aan publiciteitsvoorschriften (b.v. bij onroerend goed), heeft de naleving van die voorschriften (i.c. overschrijving van het beslagexploot) de niet-tegenwerpelijkheid tot gevolg van posterieure beschikkingsdaden.

Voor schuldvorderingen waar de publiciteit in feite georganiseerd wordt bij de gecedeerde schuldenaar (art. 1690 B.W.) c.q. derde-beslagene (art. 1451 en 1540 Ger.W.), zal de bescherming van de beslaglegger bepaald worden door anterioriteit van de voorschriften voor cessie c.q. beslag.

b) Roerende goederen

25 Wordt beslag gelegd op de (lichamelijke) roerende goederen van de debiteur, dan zal de derde te goeder trouw aan wie deze goederen niettegenstaande het beslag werden overgedragen, beschermd worden door art. 2279 B.W. Gelet op de regel 'meubles n'ont pas de suite' kan de derde-verkrijger te goeder trouw niet worden verontrust (*Pand.B.*, *Saisie-exécution*, nr. 5; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 6).

Weliswaar wordt ook voor roerend beslag een publiciteitsregime georganiseerd door middel van de beslagberichten ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement waar het beslag werd gelegd. Dit publiciteitsstelsel heeft echter niet de strekking dat posterieure overdrachten of inpandgevingen niet meer tegenwerpelijk zouden zijn.

De vraag of zo'n vervreemding t.a.v. de beslaglegger kan beschouwd worden als een onvrijwillig bezitsverlies, dat deze toelaat om nog gedurende drie jaar te revindiceren, wordt terecht ontkennend beantwoord (voor Nederland: MIJNSSSEN, F.H.J., *a.w.*, 87, nr. 27).

Een uitzondering op het vorenstaande is het beslag tot terugvoerd-
ring van de verhuurder (art. 20, 1° Hyp.W.; zie verder, nr. 429). Wanneer de
stofferende goederen uit het gehuurde goed werden weggebracht kan de
verhuurder deze nog gedurende 15 dagen terugvorderen ongeacht in wiens
handen ze zich bevinden. De derde-verkrijger wordt in deze hypothese niet
beschermd door artikel 2279 B.W. De omstandigheid dat de verhuurder tijdig,
d.i. voor de verplaatsing van de goederen een p a n d b e s l a g of een b e w a -
r e n d b e s l a g heeft gelegd, ontslaat hem echter n i e t van de verplichting om
binnen de 15 dagen een beslag tot terugvordering te leggen teneinde zijn
voorrecht veilig te stellen. Het anterior beslag heeft immers niet tot gevolg
dat de latere vervreemding aan de beslaglegger niet tegenwerpelijk zou zijn
(Beslagr. Hoei, 10 oktober 1983, *J.L.M.B.*, 1984, 479 met noot DE LEVAL.
Anders: Kh. Brussel, 23 februari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 1118 met noot
CAEYMAEX).

Een volgrecht wordt ook toegekend aan de pandhouder van de handels-
zaak door art. 11 van de Wet van 1919. Dit volgrecht doet echter geen afbreuk
aan de regel uit art. 2279 B.W., zodat de praktische betekenis ervan eerder
beperkt blijft (b.v.: Rb. Brugge, 13 september 1989, *T.Not.*, 1990, 140).

5. Voorwerp van het beslag

a) Goederen van de debiteur

26 Schuldeisers kunnen enkel beslag leggen op goederen die de debiteur
toebehoren. In wiens bezit deze goederen zich bevinden is zonder belang.
Krachtens art. 1503 kan immers beslag gelegd worden bij een derde op de
goederen van de debiteur (zie verder, nr. 516).

Het beslag wordt gelegd op het actuele vermogen zoals dit is samengesteld op
het ogenblik van het beslag.

Worden goederen van derden in beslag genomen, dan kunnen dezen hun
eigendom r e v i n d i c e r e n (zie verder, nr. 580). De vraag in welke mate voor
het beslag door de debiteur verrichte beschikkingsdaden aan de beslaglegger
tegenwerpelijk zijn, zal worden onderzocht bij de diverse soorten beslagen. Die
tegenwerpelijkheid wordt in ons recht immers verschillend beoordeeld naarge-
lang het gaat om roerende lichamelijke goederen, schuldvorderingen of onroe-
rende goederen.

Treft het beslag enkel het a c t u e l e vermogen, dan kan het ook betrekking
hebben op het vroegere vermogen wanneer de schuldeisers met succes de
tegenwerpelijkheid bestrijden van door de debiteur voor het beslag verrichte
beschikkingshandelingen.

Werden de anterior rechtshandelingen verricht met de bedrieglijke
miskennis van hun rechten, dan kunnen de schuldeisers op grond
van artikel 1167 B.W. de niet-tegenwerpelijkheid van deze transacties nastre-

ven. Voor de toepassing van deze bepaling is geenszins vereist dat de derde gehandeld heeft met het oogmerk de schuldenaar te helpen bij het organiseren van diens onvermogen. Het is voldoende dat hij op de hoogte was van het bedrog van de debiteur onder meer door het abnormaal karakter van de gewraakte handeling (voor een mooi toepassingsgeval bij beslag op verkochte doch niet geleverde voorraden: Gent, 27 december 1991, *R.W.*, 1991-92, 1125). Is hierover een geding aanhangig voor de bodemrechter, dan kan in afwachting van deze beoordeling de schuldeiser reeds overgaan tot het leggen van bewarend beslag op deze goederen. De beslagrechter is eveneens bevoegd om van art. 1167 B.W. toepassing te maken in het raam van een revindicatiegeschil. Hij mag de vordering van de revindicant, die b.v. beweert de bij de debiteur in beslag genomen goederen te hebben gekocht, afwijzen op grond van de niet-tegenwerpelijke van die verkoop wegens pauliaans bedrog. In het raam van een revindicatievordering bij beslag oordeelt de beslagrechter immers als bodemrechter (Gent, 27 november 1991, *t.a.p.*; Gent, 30 mei 1986, *onuitg.*; Gent, 13 juni 1986, *onuitg.*).

27 De handelingen van een debiteur die met bedrieglijk inzicht zich onvermogen maakt teneinde zich aan zijn verplichtingen te onttrekken, worden ook strafbaar gesteld door art. 490bis Sw. Hieraan beantwoordt b.v. de verkoop van een persoonlijke inboedel aan een vennootschap. Een dergelijke transactie kadert niet in het normaal beheer van een vennootschap en moet worden uitgelegd als een schijnverkoop met de loutere bedoeling die goederen aan de schuldeisers te onttrekken (Antwerpen, 23 april 1986 en Cass., 23 december 1986, *Arr.Cass.*, 1986-87, nr. 255. Zie voor vele andere voorbeelden: BAUWENS, N., "Bedrieglijk onvermogen", *R.W.*, 1989-90, 273). De benadeelde schuldeiser kan zich echter enkel burgerlijke partij stellen voor de schade die hij lijdt uit de niet-onmiddellijke betaling en de daardoor ontstane bijkomende kosten (b.v. de kosten voor een vruchteloos beslag).

Ook de oprichting van een rechtspersoon kan, gelet op de omstandigheden, paulineus zijn wanneer het doel van die oprichting er enkel toe strekt zich onvermogen te maken. De schuldeisers kunnen door het instellen van de pauliaanse vordering de inbreng aanvechten die gebeurde met bedrieglijke miskennis van hun rechten (o.m.: LAGA, H., "Rechtsvordering van de persoonlijke schuldeisers bij frauduleuze inbreng van hun schuldenaar in een vennootschap", *Jura Falc.*, 1978-79, 257 e.v.). Over de mogelijkheid in dergelijk geval de nietigheid van de vennootschap wegens een ongeoorloofd doel te vorderen: RONSE, J. e.a., "Overzicht van rechtspraak. Vennootschappen", *T.P.R.*, 1986, 885, nrs. 31 e.v.; GEENS, K., "De nietigheid bij de oprichting van een vennootschap", *T.P.R.*, 1990, 1631 e.v. Over de toepassing van art. 490bis Sw. bij de oprichting van rechtspersonen: BAUWENS, N., *a.w.*, *R.W.*, 1989-90, 282. Voor de toepassing van art. 13ter Venn.W. dat voor bepaalde vennootschappen de nietigheidsgronden limitatief opsomt, dient gelet te worden op het recent arrest van het Hof van Justitie waarin werd beslist dat enkel

het ongeoorloofd karakter van het statutair doel en niet van het werkelijk doel de nietigheid tot gevolg heeft (H.v.J., 13 november 1990, *T.B.H.*, 1991, 875 met noot COIPEL, *T.R.V.*, 1991, 36). Verder kan ook het leerstuk van de gerechtelijke doorbraak van de rechtspersoonlijkheid van vennootschappen een oplossing bieden (b.v.: Antwerpen, 23 februari 1988, *R.W.*, 1988-89, 1307: feitelijke vermenging van vennootschappen. Zie hierover o.m.: RONSE, J., "Waarheid en leugen omtrent de onderneming met beperkte aansprakelijkheid", *Med. Kon. Academie voor Wet., Lett. en Schone Kunsten van België*, 1978; *Id.*, "Overzicht van rechtspraak. Vennootschappen", *T.P.R.*, 1986, 942, nrs. 94 e.v.). Een doorbraak van de rechtspersoonlijkheid mag echter niet lichtvaardig worden aangenomen (b.v.: Beslagr. Antwerpen, 20 december 1988, *R.W.*, 1989-90, 23).

28 Het is echter mogelijk dat de goederen enkel in schijn aan een derde toebehoren. Krachtens het vertrouwensbeginsel, waarvan het leerstuk de simulatie een toepassing is, kan de schuldeiser steeds aantonen dat de goederen slechts "in schijn" aan de derde toebehoren en dat de debiteur de werkelijke gerechtigde is. Deze problematiek komt vooral aan de orde bij beslag op schuldvorderingen. Aldus mag bij beslag op een bankrekening die op naam staat van een derde, de beslaglegger het bewijs leveren dat die opnaamstelling louter fictief is en dat hier sprake is van simulatie of van naamlening (zie bij DE LEVAL, G., *Traité*, 271, nr. 137, C). Te denken valt b.v. aan een handelaar die, om aan zijn schuldeisers te ontsnappen, alle betalingsverrichtingen doet verlopen op de bankrekening van zijn zoon of van een vennootschap die gebruik maakt van de persoonlijke rekening van de zaakvoerder.

Het is ook denkbaar dat de debiteur-handelaar en de stromannen waarvan hij zich bedient, kunnen opgevat worden als firmanten van een onregelmatige V.O.F. Een voorbeeld kan dit illustreren. Een echtpaar is gehuwd met scheiding van goederen; zij exploiteren een aantal vrachtwagens. Deze voertuigen zijn alle eigendom van de vrouw. De echtgenoten zien er echter op toe dat de overeenkomsten uitsluitend door de man worden ondertekend. Een beslag op deze vrachtwagens voor schulden aangegaan door de man in verband met hun exploitatie is mogelijk indien uit de omstandigheden van het geval blijkt dat de echtgenoten in feite gezamenlijk handel drijven en als een onregelmatige vennootschap moeten worden beschouwd.

Hierna wordt gehandeld over het beslag in handen van een lasthebber (zie verder, nr. 677), over *fiduciaire* verhoudingen (zie verder, nr. 109) en over het beslag op zgn. 'kwaliteitsrekeningen' (zie verder, nr. 658).

b) Vatbaar voor beslag

29 De goederen moeten verder ook vatbaar zijn voor beslag. De onbeslagbaarheid van een bepaald vermogensbestanddeel kan slechts voortvloeien uit de wet of uit zijn aard (zie verder, nr. 113).

c) Toekomstige goederen

30 Op toekomstige goederen kan in de regel geen beslag worden gelegd. Een uitzondering hierop levert de mogelijkheid van het beslag op een toekomstige schuldvordering (zie verder, nr. 649).

d) Voorwaardelijke rechten

31 Beslag kan ook worden gelegd op voorwaardelijke rechten, b.v. een voorwaardelijke schuldvordering of een goed waarvan de debiteur slechts eigenaar is onder ontbindende voorwaarde. Gaat de voorwaarde in vervulling dan is zulks ook tegenwerpelijk aan de beslagleggende schuldeisers. De beslaglegger moet het vermogen van de debiteur nemen zoals hij het aantreft (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 97).

e) Vruchten

32 Bij uitvoerend beslag vallen de vruchten die de in beslag genomen zaak oplevert eveneens onder het beslag. Aldus worden bij uitvoerend beslag op onroerend goed de huur- en pachtgelden voor onroerend gehouden om gezamenlijk met de opbrengst ervan te worden verdeeld. Onder het beslag vallen ook de natuurlijke vruchten.

Bij bewarend beslag vallen de burgerlijke en natuurlijke vruchten in de regel niet onder het beslag. Zolang het immers niet vaststaat dat de beslagene iets aan de beslaglegger verschuldigd is, lijkt het inderdaad ongewenst de beslagene de vruchten van het beslagen goed te onthouden (MIJNSSEN, F.H.J., *a.w.*, 29). Een uitzondering op deze regel geldt bij derdenbeslag. Daar wordt het beslag immers gelegd op al hetgeen de derde aan de beslagene verschuldigd is en zal zijn, krachtens de tussen hen bestaande rechtsverhouding.

f) Zaakvervangng

33 Van zakelijke subrogatie of zaakvervangng is sprake wanneer een zaak die in de plaats komt van een andere zaak, in het vermogen dezelfde juridische functie vervult (zie bij: DE PAGE, H., *Traité*, V, nrs. 593 e.v.; DEKKERS, R., "Over de grondslag van de zaakvervangng", *R.W.*, 1954-55, 1329 e.v.; RANOUIL, V., *La subrogation réelle en droit civil français*, Parijs, 1985). Zaakvervangng kan in de huidige stand van ons recht niet beschouwd worden als een algemeen rechtsbeginsel. Verder is zaakvervangng vooral van belang voor schuldeiser die op een bepaald goed zakelijke zekerheidsrechten kunnen laten gelden. Daar vindt het leerstuk van de zakelijke subrogatie ruime toepassing (vgl. art. 10 Hyp.W.).

Indien beslag werd gelegd op goederen en deze werden vernield door een brand, dan zal de schuldeiser beslag onder derden dienen te leggen onder de verzeke-

raar van deze goederen of onder de aansprakelijke derde. Nochtans kan zakelijke subrogatie ook aan de orde komen bij beslag. Zo wordt aanvaard dat wanneer het beslag wordt gelegd op koopwaren die in het raam van een normale exploitatie verder worden verkocht om vervangen te worden door nieuwe voorraden, dit beslag ook deze nieuwe voorraden betreft (*Rép.Not.*, “La saisie mobilière”, nr. 221).

6. *Omvang van het beslag*

34 Het beslag treft het gehele goed ongeacht het bedrag van de schuldvordering waarvoor het werd gelegd (arg.: art. 1527). Dit geldt zowel voor lichamelijke goederen als voor onlichamelijke goederen. Ook het beslag onder derden heeft de volledige onbeschikbaarheid van de schuldvordering tot gevolg, ook al overtreft die het bedrag van de schuldvordering waarvoor het beslag werd gelegd. De debiteur kan de gevolgen van deze volledige onbeschikbaarheid temperen door zijn toevlucht te nemen tot het kantonnement (zie verder, nr. 311).

7. *Keuzerecht van de schuldeiser*

35 De schuldeiser heeft de vrije keuze over de goederen die hij wenst uit te winnen. De wettelijke uitzondering (art. 1563) bevestigt deze regel. In de Franse Wet van 9 juli 1991 werd dit beginsel neergelegd in art. 22: “Le créancier a le choix des mesures propres à assurer l’exécution ou la conservation de sa créance” (zie verder, nr. 36).

De schuldeiser mag ook meerdere soorten van beslagen cumuleren.

8. *Misbruik van beslag- en executierechten*

36 Zoals de uitoefening van om het even welk recht, kan ook de schuldeiser bij de uitoefening van zijn beslagrecht rechtsmisbruik plegen. Het is duidelijk dat deze problematiek zich geheel anders aandient bij bewarend beslag dan bij uitvoerend beslag. Gelet op de zwakkere legitimering voor het leggen van bewarend beslag, kan het onrechtmatig karakter ervan vlugger aan de orde komen. Dit is niet het geval bij uitvoerend beslag. Daar beschikt de schuldeiser immers, bij hypothese, over een titel die niet meer voor fundamentele discussie vatbaar is. Aangezien geen vrijwillige betaling gebeurt, wordt hij genoopt om tot uitwinning over te gaan. Hierbij doet hij niets anders dan het effectueren van zijn algemeen pandrecht op het vermogen van zijn debiteur dat hem krachtens de wet toekomt. Door een gedeelte van de rechtspraak wordt nochtans zo’n abusieve rechtsuitoefening al te lichtvaardig aangenomen (zie bij DIRIX, E. en BROECKX, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1991, 169-170, nrs. 171-172). De rechter moet bij deze toetsing de grootste terughoudendheid aan de dag leggen. In geen geval mag hij oordelen over de opportuniteit van de beslag-

maatregelen. Bij dit alles moet men zich ook indenken dat een schuldeiser al genoeg geduld heeft moeten oefenen alvorens tot uitvoering te kunnen overgaan, zodat zijn aanspraken niet opnieuw mogen gefrustreerd worden door allerlei chicanes

.37 Iedere schuldeiser heeft recht op betaling. Beslag kan dus ook worden gelegd voor een geringe vordering (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie*, nr. 19. In dezelfde zin voor Duitsland: BVerfG, 19 oktober 1982, *BVerfGE*, 61, 135).

Er is niet noodzakelijk sprake van misbruik van beslagrecht wanneer een schuldeiser voor slechts een geringe vordering beslag legt op goederen met een meer aanzienlijke waarde (vgl.: DE LEVAL, G., *Traité*, 14; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 81). De debiteur kan immers bij bewarend beslag en bij uitvoerend beslag krachtens een vonnis uitvoerbaar bij voorraad gemakkelijk het beslagene bevrijden door b.v. tot kantonnement over te gaan. Verder is het niet aan de schuldeiser, maar aan de debiteur om zijn vermogen te mobiliseren teneinde zijn schulden te kunnen voldoen (zie o.m.: ROSENBERG, L., *Zwangsvollstreckungsrecht*, München, 1987, 22). Ten slotte mag men niet uit het oog verliezen dat het beslag geen voorrecht verschafft.

Evenmin kan de beslagene als verweer voeren dat gelet op het grote aantal schuldeisers het belang voor de beslaglegger om de uitwinning verder te zetten eerder gering zal zijn (Beslagr. Bergen, 21 april 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 45).

Het is juist dat de ene vorm van beslag kwellender kan zijn voor de geëxecuteerde dan de andere. Nochtans kan ook uit deze keuze van de vorm van beslag niet zonder meer tot rechtsmisbruik worden geconcludeerd (in die zin terecht: VAN DER KWAAK, D.J., *a.w.*, 124 e.v.). Het gehele vermogen van de debiteur dient immers tot onderpand van zijn schuldeisers (Antwerpen, 17 september 1991, *R.W.*, 1991-92, 957 met noot CARETTE). De debiteur is dan ook niet gerechtigd om van zijn schuldeisers te verlangen dat eerst beslag op deze en dan pas op gene goederen wordt gelegd (Beslagr. Antwerpen, 25 september 1978, *onuitg.*; Beslagr. Mechelen, 1 december 1978, *J.T.*, 1979, 182. Vgl. DE LEVAL, G., *Traité*, 14). Evenmin kan worden voorgehouden dat door aldus te handelen de schuldeiser misbruik maakt van zijn recht gelet op het "evenredigheids-criterium" omdat het beslag onevenredig meer schade zou toebrengen aan de beslagene: "*qui jure suo utitur neminem laedit*" (Beslagr. Antwerpen, 19 december 1989, *onuitg.*). De beslagrechter kan de schuldeiser ook niet verplichten een afbetalingsregeling te aanvaarden (vgl. Beslagr. Luik, 20 maart 1991, *J.L.M.B.*, 1991, 694).

Het beslagrecht is een bevoegdheid die aan de schuldeiser wordt toegekend ter voldoening van zijn materieelrechtelijke aanspraken. Het aanwenden van een procesrechtelijke bevoegdheid (het instellen van een rechtsvordering, het aanwenden van rechtsmiddelen, enz.) wordt doorgaans als een "doelgebonden" bevoegdheid beschouwd (vgl. STORME, M., "Over het tergend geding", *Liber amicorum Jan Ronse*, Brussel, 1986, 67 e.v.; Taelman, P., "Gebruik en

misbruik van procesrecht”, *T.P.R.*, 1988, (89), 91, nr. 3; STORME, M.E., “Goede trouw in geding en bewijs”, *T.P.R.*, 1990, 353 e.v.). Het (uitvoerend) beslagrecht is echter aan geen ander doel verbonden, dan de bevrediging van de eigen belangen van de schuldeiser. Voor het Duitse recht schrijft ROSENBERG: “dem Gläubigerrecht gebührt in der Zwangsvollstreckung naturgemäss der Vorrang, sonst verfehlt sie ihren Zweck” (*a.w.*, 21). Dit leidt ertoe dat de rechterlijke toetsing van de wijze waarop die bevoegdheid wordt uitgeoefend, enkel *marginiaal* kan zijn. De uitoefening van deze bevoegdheid zal slechts als abusief kunnen worden aangemerkt, wanneer hierover tussen redelijke mensen geen betwisting kan bestaan (zie hierover: VAN GERVEN, W., *Algemeen deel*, nrs. 65 e.v.; *Id.*, “Variaties op het thema misbruik”, *R.W.*, 1979-80, (2467), 2471 e.v.; *Id.*, “Beginselen van behoorlijk handelen”, *R.W.*, 1982-83, (961), 974. Nog over de marginale toetsing van de executiebevoegdheid: VAN DER KWAAK, D.J., *a.w.*, 132 e.v.).

38 Een dergelijke abusieve uitoefening ligt voor wanneer het beslag onmogelijk kan strekken tot voldoening van de schuldeiser. In die zin bepaalt ook art. 22 van de Franse Executiewet van 9 juli 1991 na eerst het discretionaire keuzerecht van de schuldeiser te poneren dat “l’exécution de ces mesures ne peut excéder ce qui révèle nécessaire pour obtenir le paiement de l’obligation”. Dit is b.v. het geval wanneer het beslag gelegd werd op goederen waarvan de verkoopwaarde te gering is om zelfs maar de uitvoeringskosten te delgen (Beslagr. Antwerpen, 11 oktober 1984, *R.W.*, 1985-86, 1502). Onrechtmatig kan om die reden ook zijn, de weigering van een chirografaire schuldeiser om zijn beslag op te heffen wanneer vaststaat dat de volledige opbrengst van het goed zal worden besteed aan de vorderingen van de hypothecaire en de bevoorrechte schuldeisers (DE LEVAL, G., *Traité*, 14; *Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 19). Bij bewarend beslag kan het misbruik erin bestaan dat het beslag louter wordt aangewend als drukkingsmiddel. Dit is b.v. het geval wanneer de beslaglegger de vordering voor de bodemrechter niet benaarstigt (Beslagr. Luik, 10 december 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 412).

Het leggen van beslag voor een reeds betaalde schuld of niettegenstaande de stipte naleving van een afbetalingsregeling is eveneens onrechtmatig. Hier gaat het eigenlijk niet om misbruik van beslagrecht maar veeleer om de problematiek van de actualiteit van de titel. Hetzelfde geldt voor andere gevallen van onrechtmatig beslag zoals het beslag dat gelegd wordt zonder naleving van de wettelijke voorschriften ter zake, het beslag op goederen van een derde e.d.m. In die gevallen moet de handelwijze van de beslaglegger getoetst worden aan het zorgvuldigheidscriterium van art. 1382 B.W.

De abusieve uitoefening kan wel sneller aan de orde komen bij executiemaatregelen andere dan uitvoerende beslagen. Te denken valt aan een uitdrijving op een voor de huurder volstrekt ongunstig ogenblik en dit zonder redelijk belang; het leggen van een beslag inzake namaak in omstandigheden die voor de beslagene onnodige schade berokkenen (b.v. op een handelsbeurs tijdens de

openingsuren, enz.). Het Duits recht kent een algemene norm, de zgn. “*Allgemeine Härteklause!*” die dergelijke uitvoeringshandelingen verbiedt: “Auf Antrag des Schuldners kann das Vollstreckungsgericht eine Massnahme der Zwangsvollstreckung ganz oder teilweise aufheben, untersagen oder einstweilen einstellen, wenn die Massnahme unter voller Würdigung des Schutzbedürfnisses des Gläubigers wegen ganz besonderer Umstände eine Härte bedeutet, die mit den guten Sitten nicht vereinbar ist” (§ 765a Z.P.O.).

9. Soorten van beslag

39 Men kan de beslagen onderscheiden naar hun aard (uitvoerend/bewarend) en naar het object van het beslag.

De diverse soorten van uitvoerend beslag worden in het Ger.W. beschreven en gezamenlijk aangeduid als de “middelen tot tenuitvoerlegging”.

Aan de schuldeiser wordt verder het recht gegeven om vooraf bewarend beslag te leggen op de goederen van zijn debiteur ten einde de latere uitwinning ervan veilig te stellen. Het bewarend beslag loopt aldus op het uitvoerend beslag vooruit. Uitzonderingen hierop zijn het beslag tot terugvordering en het beslag inzake namaak. Andere bewarende maatregelen zijn nog de verzegeling (art. 1148 e.v.) en de boedelbeschrijving (art. 1175 e.v.).

De wet regelt aldus de volgende vormen van bewarend beslag:

- beslag op roerend goed (art. 1422 t.e.m. 1428);
- beslag op onroerend goed (art. 1429 t.e.m. 1444);
- beslag onder derden (art. 1445 t.e.m. 1460);
- pandbeslag (art. 1461);
- beslag tot terugvordering (art. 1462 t.e.m. 1466);
- beslag op zeeschepen en binnenschepen (art. 1467 t.e.m. 1480);
- beslag inzake namaak (art. 1481 t.e.m. 1488).

Wat het uitvoerend beslag betreft, onderscheidt de wet:

- beslag op roerend goed (art. 1499 t.e.m. 1528);
- beslag op tak- en wortelvaste vruchten (art. 1529 t.e.m. 1538);
- beslag onder derden (art. 1539 t.e.m. 1544);
- beslag op schepen en binnenschepen (art. 1545 t.e.m. 1559);
- beslag op onroerend goed (art. 1560 t.e.m. 1626).

Benevens de diverse uitvoerende beslagen regelt de wetgever nog andere gevallen van uitwinning van bepaalde goederen van de debiteur: de pandverzilvering (art. 2078 B.W., art. 4-9 Handelspandwet, art. 12 Wet Inpandgeving Handelszaak; zie verder, nr. 536 e.v.), de loonoverdracht (art. 27-35 Loonbeschermingswet; zie verder, nr. 631), de verkoop van achtergelaten voorwerpen (Wet van 21 februari 1983).

40 Een uitvoerend beslag treft slechts een bepaald onderdeel van het vermogen van de debiteur. Het gaat hier telkens om een partiële executie. De uitwinning van het gehele vermogen is aan de orde bij de faillietverklaring van de debiteur-handelaar. Het faillissement kan omschreven worden als een collectief beslag ten behoeve van de gezamenlijke schuldeisers van het gehele vermogen van de debiteur. Het faillissement heeft tot gevolg dat iedere tenuitvoerlegging door individuele schuldeisers – behoudens de zgn. “separatisten” – een einde neemt (zie verder, nr. 94). Ook bewarende beslagen zijn dan niet meer mogelijk.

Een collectieve vereffening is eveneens aan de orde bij de vereffening van een rechtspersoon, de beneficiaire aanvaarding van een nalatenschap, de boedelafstand en de vereffening van een onbeheerde nalatenschap (zie verder, nr. 97 e.v.).

B. JURIDISCHE AARD

41 Het beslag is zoals gezegd een middel tot bewaring van het recht van de schuldeiser. Het verleent hem vervolgens het recht om de beslagen goederen te doen verkopen en zich met het provenu te betalen. Wat is nu de juridische aard van het beslag?

Uit de beschikkingsonbevoegdheid van de beslagene en het recht van de schuldeiser om tot verkoop over te gaan wordt afgeleid dat het beslag op een goed een recht oplevert met z a k e l i j k e w e r k i n g. Beschikkingsonbevoegdheid betekent immers het niet of niet volledig kunnen beschikken over een goed ten gevolge van een zakelijk werkend recht van een ander (vgl. SCHOORDIJK, H.C.F., *Vermogensrecht in het algemeen*, Deventer, 1986, 267).

Een recht met zakelijke werking; geen zakelijk recht (zie ook: DERINE, R. e.a., *Zakenrecht*, Antwerpen, 1974, I, A, 58, nr. 29; SAVATIER, R., in *Rev. trim. dr. civ.*, 1958, 339). De erkenning van het beslag als zakelijk recht stuit naar ons recht op het “*numerus clausus*” beginsel der zakelijke rechten.

In Nederland werd over de aard van het beslag veel denkwerk verricht. Door een gedeelte van de rechtsleer wordt de opvatting verdedigd dat het beslag een tot zekerheid strekkend zakelijk recht is (STAR BUSMANN, C.W., *a.w.*, 440, nr. 433; EGGENS, J., “Is de beslaglegger rechtverkrijgende”, *W.P.N.R.*, nr. 3651; *Id.*, “Iets over artikel 1917 B.W.”, *W.P.N.R.*, nr. 3267 en in *V.P.O.*, dl. 1, 251 e.v.; SCHOORDIJK, H.C.F., *a.w.*, 268 e.v. Vgl.: MUNSSEN, F.H.J., *Materieel beslagrecht*, Zwolle, 1987, 6 e.v.). Door dit beschikkingsverbod, zo schrijft STAR BUSMANN, vestigt het beslag een verband op de in beslag genomen zaak, uit kracht waarvan zij onder de heerschappij komt van de beslagleggende schuldeiser in zoverre, dat deze bevoegd wordt zelf erover te beschikken door haar te verkopen en zich op de koopprijs te verhalen. EGGENS betoogt: “Door het beslag verkrijgt de beslaglegger het recht van beschikking over het vermogensrecht van de beslagene als eigen recht. Hij krijgt daardoor dus deel in dit vermogensrecht, dat – betrekkelijk – zijn recht geworden is. Is de beslagene eigenaar, is dus het eigendomsrecht ‘beslagen’, dan heeft de beslaglegger het recht de eigendom over te dragen, de koper tot eigenaar te maken – een recht dat in het algemeen alleen de eigenaar toekomt. Dit eigendomsrecht is dus door het beslag gedeeld, en wel aldus, dat de beslagene in beginsel bevoegd blijft tot beheer en beschikking, doch de beslaglegger een beschikkingsrecht

krijgt, dat primeert boven dat van de beslagene, zodat hij diens beschikking negeren mag, immers een beschikking te zijnen aanzien en te zijnen nadele niet geldig is. De beslaglegger is dus zakelijk gerechtigd op het beslagen recht, en wel zakelijk gerechtigd tot beschikking boven de beslagene”.

42 Tegen deze stelling kan men benevens het reeds genoemde “*numerus clausus*” beginsel, opwerpen dat de schuldeiser die beslag legt, op geen enkel tijdstip enig recht heeft op de in beslag genomen zaak; hij heeft enkel een recht op de opbrengst van de verkoop ervan en het recht dat de beslagene dit vereffeningsdoel niet frustreert. Het beslag verleent hem wel een recht met zakelijke werking. Door over te gaan tot executie verkrijgt zijn, tot dan toe, louter persoonlijk vorderingsrecht een zakenrechtelijke dimensie. Hij gaat immers over tot het realiseren van zijn “stil” pandrecht op het vermogen van zijn debiteur (art. 8 Hyp.W.). Van dat tijdstip af kan de beslagene over zijn eigendom niet meer ten nadele van de beslaglegger beschikken.

In die zin gaat ook de door DE PAGE gegeven verklaring waarom de beslagleggende schuldeiser moet beschouwd worden als een door art. 1 Hyp.W. beschermde derde: “En pratiquant cette saisie, ils exercent, sur l'immeuble de leur débiteur, le droit de *gage* général que leur confère l'article 8 de la loi hypothécaire. Ils troquent leur qualité de créanciers chirographaires pour celle de créanciers gagistes; ils substituent à leurs droits personnels contre leur débiteur une sorte de droit réel *sur l'immeuble* de leur débiteur; ils ‘realisent’ leurs droits personnels” (*Traité*, VII, 960, nr. 1074).

43 Die zakelijke dimensie en m.n. de onbeschikbaarheid heeft evenwel niet tot gevolg dat aan de beslagleggende schuldeiser enig voorrecht wordt toegekend. Het vermogen is het gezamenlijk onderpand voor alle schuldeisers; de prijs ervan wordt tussen hen naar evenredigheid verdeeld. Dat een schuldeiser als eerste beslag heeft gelegd, verleent hem op zichzelf dus geen voorrang (DE LEVAL, G., *Traité*, 209, nr. 105; Frankrijk: Cass. fr., 10 juli 1984, *D.*, 1985, I.R., 102; Nederland: STAR BUSMANN, C.W., *a.w.*, 440, nr. 433; MIJNSSEN, F.H.J., *a.w.*, 26). Die voorrang kan enkel uit de wet voortvloeien. Zo zal de beslagleggende schuldeiser in de regel wel een voorrecht kunnen putten uit de art. 17 en 19, 1° Hyp.W. m.b.t. de kosten voor uitwinning en boedelredding.

Uit de onbeschikbaarheid kan evenmin worden afgeleid dat de schuldeisers wier vordering is ontstaan nadat het beslag werd gelegd, niet kunnen meedelen in de executieopbrengst. Aldus kunnen bij beslag onder derden zolang het beslag ligt ook de andere schuldeisers beslag leggen of verzet doen, ook al ontstond hun vordering eerst na het beslag. Deze “nieuwe” schuldeisers hebben dezelfde rechten als de beslaglegger.

De omgekeerde stelling wordt voor het Nederlands recht nochtans verdedigd door STAR BUSMANN. De beschikkingsonbevoegdheid betekent niet alleen “dat de schuldeiser geen rechtstreekse beschikkingsdaden hoeft te dulden, maar dat hetzelfde tevens geldt voor diens indirecte beschikkingsdaden, waarvan sprake zou zijn indien het in beslag genomene mede kon dienen tot verhaal van na het beslag ontstane vorderingen” (*a.w.*, 441, nr. 433). Zouden later ontstane schuldvorderingen toch

nog kunnen worden verhaald, dan zou het recht van de beslaglegger op de onbeschikbaarheid van het beslagen goed worden aangetast. Deze opvatting heeft evenwel tot consequentie dat het beslag buiten de wet aan oude schuldeisers een voorrang verleent boven nieuwe schuldeisers (MIJNSSEN, F.H.J., *a.w.*, 26).

C. RECHTSVERHOUDING TUSSEN BESLAGLEGGER EN BESLAGENE

1. *Geen rechtverkrijging*

44 Gaat men uit van de opvatting dat het beslag aan de schuldeiser een zakelijk recht op het beslagen goed verleent, dan komt men ook uit bij de stelling dat de beslaglegger als rechtverkrijger van de beslagene moet worden beschouwd. De schuldeiser oefent immers het recht te vervreemden uit dat hij enkel maar van de eigenaar, de beslagene, kan verkregen hebben (in die zin o.m.: STAR BUSMANN, C.W., *a.w.*, 442, nr. 434).

Deze zienswijze kan niet worden bijgetreden. Thans wordt algemeen aangenomen dat een schuldeiser niet kan gelden als een rechtverkrijger van zijn debiteur. In de oudere rechtsleer werd dit vaak verdedigd (zie hierover bij: DIRIX, E., *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, 1984, 38, nr. 31). Een schuldeiser is dus een "derde" ten aanzien van zijn debiteur. Er valt niet in te zien waarom de positie van de schuldeiser zou wijzigen wanneer hij overgaat tot beslag. Een schuldeiser die tot uitwinning overgaat, zo schrijft MIJNSSEN, oefent niet een recht uit dat hij aan de schuldenaar ontleent. De bevoegdheid te vervreemden is een eigen bevoegdheid die de executant krachtens de wet toekomt (*a.w.*, 15; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie*, nrs. 7 e.v.; JANSEN, F.M.J., *Executie- en beslagrecht*, Zwolle, 1987, 6; VAN DER KWAAK, D.J., *a.w.*, 58 e.v.).

De schuldeiser heeft wel het recht om het goed van zijn debiteur aan de koper over te dragen in de toestand waarin dit zich bevond ten tijde van het beslag. Hierbij moet hij verder beschouwd worden als "derde" ten aanzien van door de beslagene gesloten overeenkomsten m.b.t. het goed.

Het praktisch belang hiervan is o.m. gelegen in de bewijsrechtelijke positie van de schuldeiser ten aanzien van door de beslagene voor het beslag gesloten overeenkomsten (zie verder, nr. 580 e.v.). Verder is hij ook een "derde" ten aanzien van door de beslagene op het goed gevestigde rechten. Door de beslagene gevestigde zakelijke rechten of zakelijke zekerheidsrechten zijn weliswaar *erga omnes* tegenwerpelijk. Dit veronderstelt dat de ter zake door de wet opgelegde publiciteitsvoorschriften werden nageleefd. Persoonlijke verbintenissen door de beslagene aangegaan, zijn daarentegen de schuldeiser in de regel niet tegenwerpelijk en zullen dus niet aan de koper worden overgedragen. Aldus is de schuldeiser niet gehouden door een kettingbeding aangegaan door de beslagene (zie verder, nr. 822). Huurovereenkomsten dient hij slechts te respecteren in de mate dat de voorwaarden voor tegenwerpelijkheid werden nageleefd (zie verder, nr. 812).

2. Dwangvertegenwoordiging

45 Aantrekkelijk is de door STAR BUSMANN ontwikkelde gedachte dat de beslagleggende schuldeiser als een soort van vertegenwoordiger van de beslagene moet worden bestempeld. Althans bij uitvoerend beslag is het toch zo dat het handelen van de executant ingrijpt op de rechtssfeer van de beslagene (in die zin: STAR BUSMANN, C.W., *a.w.*, 442, nr. 434). Tegen deze opvatting wordt opgeworpen dat van vertegenwoordiging geen sprake kan zijn wanneer de "vertegenwoordiger" uitsluitend optreedt krachtens een eigen recht en in het eigen belang (ASSER-VAN DER GRINTEN, *De vertegenwoordiging*, Zwolle, 1990, 8. Zie ook: MIJNSSSEN, F.H.J., *a.w.*, 16-22; JANSEN, F.M.J., *Executie- en beslagrecht*, Zwolle, 1987, 6; VAN DER KWAAK, D.J., *a.w.*, 67 e.v.).

Deze bezwaren overtuigen niet. Het beslag kan beschouwd worden als een vorm van dwangvertegenwoordiging dat de beslaglegger toekomt krachtens een eigen recht. Waarop de gedachte van STAR BUSMANN neerkomt, is het volgende. Door een schuld aan te gaan, geeft een debiteur aan zijn schuldeiser de bevoegdheid om, wanneer hij die schuld niet nakomt, zijn goederen uit te winnen. Dit ligt besloten in de art. 7 en 8 Hyp.W. De schuldeiser die aldus tot executie overgaat treedt dan op als vertegenwoordiger van de beslagene. Niet de beslaglegger, maar de beslagene geldt immers als "verkoper" van het uitgewonnen goed (zie verder, nr. 866).

Indien men aldus de vertegenwoordigingsgedachte en de beschikkingsonbevoegdheid met elkaar in verband brengt, dan kan het uitvoerend beslag worden beschouwd als dwangvertegenwoordiging die aan de beslaglegger toekomt krachtens een eigen recht op grond waarvan hij tot uitwinning van de goederen van zijn debiteur kan overgaan en die hem de bevoegdheid verleent de eigendom van het goed op de koper over te dragen in de toestand waarin dit zich bevond ten tijde van het beslag.

AFDELING II

DE BESLAGRECHTER

§ 1. Algemeen

46 De dwanguitvoering betekent uit haar aard zelf een inbreuk op de rechtssfeer van de debiteur. In een rechtsstaat kan zo'n aantasting niet gebeuren buiten iedere controle door de overheidsrechter. Deze taak wordt opgedragen aan een daartoe gespecialiseerde rechter: de beslagrechter.

De instelling van dit nieuwe ambt waardoor alle geschillen inzake beslag kunnen worden toevertrouwd aan een enkele gespecialiseerde rechter is een der innovaties van het Ger.W. (zie hierover: TOP, F., "Art. 1395", in *Comm.Ger.R.*; DE SMET, W., "De bevoegdheid van de beslagrechter", in *Actuele problemen van het gerechtelijk privaatrecht*, Leuven, 1976, 115-155).

De beslagrechter wordt aangewezen onder de rechters van de rechtbank van eerste aanleg die ten minste drie jaar hun ambt hebben vervuld. Zij worden benoemd door de Koning voor een termijn van drie jaar, die telkens voor vijf jaar kan worden vernieuwd (art. 79). Bij verhindering van de betrokken magistraat, wijst de voorzitter van de rechtbank een werkend rechter aan om hem te vervangen (art. 80, eerste lid). Een weddebijslag zoals voor andere gespecialiseerde rechters werd niet voorzien, ofschoon de vervulling van deze functie eveneens een grote beschikbaarheid en bijkomende dienstprestaties vergt (TOP, F., "Art. 1395", in *Comm.Ger.R.*, nr. 4).

De beslagrechters vormen geen afzonderlijke afdeling van de rechtbank. Zij oefenen als alleenrechtsprekende rechter hun ambt uit in een der kamers voor burgerlijke zaken. De aanwijzing als beslagrechter belet een rechter niet, volgens zijn rang, zitting te blijven nemen voor de behandeling van gewone zaken van de rechtbank (art. 79, derde lid).

In hoger beroep worden de beslagzaken behandeld door een gewone kamer van het hof van beroep.

§ 2. Materiële bevoegdheid

A. ALGEMEEN

47 De bevoegdheid van de beslagrechter wordt omschreven in art. 1395, eerste lid Ger.W.: alle vorderingen betreffende de bewarende beslagen en de middelen tot tenuitvoerlegging (zie ook: art. 1396, 1489 en 1498). De juiste afbakening is nochtans omstreden (zie hierover o.m.: DE SMET, W., "De bevoegdheid van de beslagrechter", in *Actuele problemen van het gerechtelijk privaatrecht*, Leuven, 1976, 115- 155; TOP, F., "Art. 1395", in *Comm.Ger.R.*; BEIRENS, J., *Bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging*, Brugge, 1983, art. 1395; DE LEVAL, G., *Traité des saisies*, Luik, 1988, 21 e.v.; FETTWEIS, A., *Bevoegdheid*, Antwerpen, 1971, 222, nr. 402 e.v.; LAENENS, J., "Overzicht van rechtspraak. Bevoegdheid", *T.P.R.*, 1979, 288 e.v.; LEDOUX, J.L., "Chronique de jurisprudence. Les saisies", *J.T.*, 1983, 480 e.v.; *Id.*, *a.w.*, *J.T.*, 1989, 614 e.v.; RENS, J.L., "De bevoegdheid van de beslagrechter", *T.Not.*, 1972, 194 e.v.; GROETAERS, M., "Moeilijkheden in de beslagprocedure", *R.W.*, 1971-72, 499 e.v.).

Hoe moet die bevoegdheid begrepen worden? In navolging van TOP wordt hier het onderscheid gemaakt tussen de bevoegdheid en de macht van de beslagrechter (*a.w.*, nr. 47 e.v.). De beslagrechter is bevoegd om kennis te nemen van alle vorderingen betreffende bewarende beslagen en deze m.b.t. middelen tot tenuitvoerlegging. Dit was juist het oogmerk van de wetgever bij de creatie van deze nieuwe functie. Onder middelen tot tenuitvoerlegging worden verstaan: alle vorderingen die strekken tot de uitwinning van het vermogen van de debiteur. De bewarende beslagen lopen hierop vooruit en strekken ertoe vermogensbestanddelen te blokkeren met het oog op de latere uitwinning. De beslagrechter is dus enkel bevoegd voor uitvoeringshandelingen

op de goederen van de debiteur (TOP, F., *a.w.*, nr. 9; DE SMET, W., *a.w.*, 123, nrs. 26 e.v.; zie verder, nr. 50).

De macht van de beslagrechter is evenwel in die gevallen beperkt. Zijn beslissingen brengen geen nadeel toe aan de zaak zelf (art. 1489, tweede lid). Over de materieelrechtelijke positie van de partijen is enkel de bodemrechter bevoegd (Cass., 29 september 1986, *Arr.Cass.*, 1986-87, 128, nr. 53; *R.W.*, 1986-87, 2115; *Pas.*, 1987, I, nr. 53; Cass., 28 september 1990, *Pas.*, 1991, I, 93, nr. 46; FETTWEIS, A., *a.w.*, 223, nr. 403). Dit betekent nochtans niet dat die beoordeling van deze onderliggende rechtsverhouding in het geheel aan hem wordt onttrokken. Wanneer hij b.v. moet oordelen over het toestaan of handhaven van een bewarend beslag, dan zal hij wel degelijk de grond van de zaak dienen te onderzoeken. Zijn beslissing ter zake brengt evenwel geen nadeel toe aan de zaak zelf. Zij laat de beoordelingsmarge van de bodemrechter onverkort bestaan.

Enkel in een aantal gevallen grijpt de beslagrechter toch in de materieelrechtelijke verhouding tussen partijen in en treedt hij op als bodemrechter. Dit is o.m. het geval wanneer hij moet oordelen over vorderingen tot revindicatie bij roerend of onroerend beslag (zie verder, nr. 580) of wanneer hij beslist over rangregeling en evenredige verdeling.

48 De confrontatie van deze principes doet in de praktijk vaak moeilijke vragen rijzen. Dat de beslissingen van de beslagrechter in de regel geen nadeel mogen toebrengen aan de zaak zelf, staat wel vast (art. 1489, tweede lid). Over de materieelrechtelijke verhouding tussen schuldeiser en schuldenaar is enkel de bodemrechter bevoegd (het toekennen van schadevergoeding wegens tergend geding c.q. beslag in het raam van bij hem aanhangige geschillen niet te na gesproken). Hieruit kan worden afgeleid dat er geen beletsels zijn dat hij in het raam van een executiegeschil geadieerd wordt om uitspraak te doen over betwistingen die uitsluitend betrekking hebben over de verhouding tussen samenlopende schuldeisers. Benevens de betwistingen inzake rangregeling en evenredige verdeling waar hij krachtens de wet zelf de bevoegdheid heeft om over de concurrente aanspraken van de aantredende schuldeisers definitief te oordelen, kan b.v. ook gedacht worden aan de betwisting over de tegenwerpelijkheid van een cessie van schuldvordering, over de formaliteiten voor de tegenwerpelijkheid van een pand of een hypotheek, over de vervulling van het vereiste van de specialiteit van een hypotheek e.d.m.

De regel dat de beslagrechter niet mag inwerken op de materieelrechtelijke verhouding tussen de procespartijen ligt eenvoudig bij bewarend beslag. De beschikking waarbij de beslagrechter een bewarend beslag toelaat (of weigert) laat de beoordelingsmarge van de bodemrechter onverlet.

Bij uitvoerend beslag zal hij evenmin afbreuk kunnen doen aan hetgeen door de uitvoerbare titel wordt bepaald. Zo zal hij het vonnis dat ten uitvoer wordt gelegd niet kunnen interpreteren (zie verder, nr. 59). Wanneer het vonnis

onduidelijk is, zal hij enkel de tenuitvoerlegging kunnen schorsen. Hetzelfde geldt wanneer de tenuitvoerlegging plaatsvindt krachtens een notariële akte. Het komt daarentegen wel aan de beslagrechter toe uitspraak te doen over de materieelrechtelijke positie van de partijen zoals die evolueerde sinds het ontstaan van de uitvoerbare titel, met dien verstande dat hij geen afbreuk mag doen aan hetgeen werd beslist of bedongen. Aldus zal de beslagrechter uitspraak kunnen doen over de doeltreffendheid of de actualiteit van de titel (zie verder, nr. 471 e.v.). Geen bezwaren zijn er wanneer zijn uitspraak declaratief van aard is: vaststelling van een betaling, van wettelijke compensatie of van verjaring. Zijn bevoegdheid reikt echter verder. Zo kan hij zich in het raam van een executiegeschil ook uitspreken over de totstandkoming van een afbetalingsregeling waarvan het bestaan door een der partijen wordt betwist, over een dading, of van een kwijtschelding van schuld, over het voorhanden zijn van rechtsverwerking. In ieder geval zal hij in die gevallen op grond van motieven ontleend aan de hiervoor genoemde gegevens de tenuitvoerlegging kunnen schorsen. De vaststelling van de materieelrechtelijke positie van de partijen blijft echter voorbehouden aan de bodemrechter.

De nieuwe Franse Executiewet van 9 juli 1991 (*J.O.*, 14 juli 1991) bepaalt dat de "juge d'exécution" kennisneemt van alle uitvoeringsgeschillen "même si elles portent sur le fond du droit à moins qu'elles n'échappent à la compétence des juridictions de l'ordre judiciaire" (art. L. 311-12-1).

B. BESLAG EN EXECUTIE

49 De omschrijving in art. 1395 valt niet geheel samen met deze in art. 569, 5°. Is de rechtbank van eerste aanleg bevoegd voor alle geschillen over de tenuitvoerlegging van vonnissen en arresten, dan wordt de beslagrechter slechts exclusief aangewezen voor bepaalde van die geschillen. De beslagrechter deelt echter in de volheid van de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg. Wordt door geen der partijen *in limine litis* toepassing gevraagd van art. 88, § 2 dan kan de beslagrechter zich van de zaak niet ontdoen. In die zin heeft de beslagrechter de 'roeping' om de bevoegde rechter te zijn van alle executiegeschillen (b.v. Beslagr. Gent, 24 september 1984, *T.G.R.*, 1985, 87. In die zin: DE LEVAL, G., *Traité*, 28, nr. 15; LAENENS, J., "Kroniek gerechtelijk recht", *R.W.*, 1982-83, 1432, nr. 22; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1983, 480, nr. 7 e.v.; VAN COMPERNOLLE, J., "Examen de jurisprudence. Droit judiciaire privé", *R.C.J.B.*, 1987, 399, nr. 2. Vgl. TOP, F., *a.w.*, *Comm.Ger.R.*, nr. 60 e.v.).

Aangenomen wordt dat art. 1395 geen afbreuk doet aan de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg om krachtens art. 584 in geval van hoogdringendheid uitspraak te doen in beslagzaken (b.v.: Gent, 13 juli 1984, *T.G.R.*, 1985, 17: wanneer een einde moet gemaakt worden aan feitelijkheden; Beslagr. Hoei, 8 augustus 1988, *Pas.*, 1989, III, 27, *J.L.M.B.*, 1988, 1370. Zie ook: DE LEVAL, G., *Traité*, 23, nr. 12; TOP, F., *a.w.*, *Comm.Ger.R.*, nr. 17).

In de regel zal er echter geen "hoogdringendheid" bestaan om de beslagrechter voorbij te gaan.

De voorzitters van de rechtbank van koophandel en de arbeidsrechtbank missen die bevoegdheid (vgl. art. 584, tweede lid. B.v. Voorz. Kh. Verviers, 4 december 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 501; Voorz. Kh., Tongeren, 25 september 1973, *Jur.Liège*, 1973-74, 111).

Volledigheidshalve dient nog te worden vermeld dat elke rechtbank kennis neemt van problemen i.v.m. de uitvoering van de maatregelen (b.v. onderzoeksmaatregelen) waartoe zij in de loop van het geding zelf beslist om de vordering te behandelen en in staat van wijzen te brengen (zie bij FETTWEIS, A., *Bevoegdheid*, Antwerpen, 1971, 226, nr. 409).

C. UITWINNING VAN GOEDEREN

1. Principe

50 Gelet op de hiervoor gegeven omschrijving van het begrip "middelen tot tenuitvoerlegging" wordt de eis gesteld dat het moet gaan om de executie op het vermogen van de debiteur.

De beslagrechter is derhalve niet bevoegd voor moeilijkheden die kunnen rijzen bij de uitvoerbare titels die aan de debiteur de verbintenis opleggen iets te doen, iets niet te doen of die strekken tot afgifte van een bepaalde zaak (zgn. "rechtstreekse uitvoering") (b.v.: Rb. Gent, 24 april 1973, *R.W.*, 1974-75, 1594; Rb. Gent, 17 september 1973, *R.W.*, 1974-75, 1593: moeilijkheden i.v.m. de uitoefening van een bezoekrecht; Rb. Doornik, 16 maart 1984, *J.T.*, 1985, 152 met noot G.d.L., i.v.m. de afgifte van bepaalde roerende zaken).

Voor die uitvoeringsgeschillen is enkel de rechtbank van eerste aanleg bevoegd (art. 569,5°). Bij hoogdringendheid kan ook de voorzitter van de rechtbank bij voorraad optreden (b.v.: Voorz. Rb. Antwerpen, 20 februari 1981, *R.W.*, 1982-83, 520: vonnis van uitdrijving formeel in strijd met wet die huurverlenging voorziet).

Hetzelfde geldt voor de bewarende beslagen. Deze kunnen geen zaken tot voorwerp hebben die niet vatbaar zijn voor een latere uitwinning (uitzondering: beslag tot terugvordering). Aldus kan geen bewarend beslag worden gelegd op een boekhouding of op een medisch dossier.

In de praktijk wordt hier niet altijd de hand aan gehouden. Zo werd beslist dat de beslagrechter bevoegd is om tussen te komen in moeilijkheden i.v.m. uitdrijvingen (Beslagr. Hoei, 2 maart 1972, *Pas.*, 1972, III, 39; Beslagr. Hoei, 27 april 1981, *Jur.Liège*, 1982, 489, *T. Vred.*, 1981, 241; Beslagr. Antwerpen, 1 maart 1989, *R.W.*, 1990-91, 304). Zijn bevoegdheid inzake uitdrijvingen staat evenwel buiten kijf in het raam van zwarigheden bij uitvoerend beslag op onroerend goed (zie verder, nr. 799) of wanneer dit gebeurt krachtens een

beding in de verkoopsvoorwaarden (Luik, 13 december 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 154; Beslagr. Aarlen, 4 september 1984, *Jur.Liège*, 1984, 553).

Gelet op de algemene bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg (vgl. art. 569, 5°) waarvan de beslagrechter deel uitmaakt, kan hij van deze zaken wel kennis nemen indien geen der partijen *in limine litis* het verdelingsincident heeft opgeworpen.

2. Bijzondere gevallen

a) Pandverzilvering

51 Uitzonderlijk is de beslagrechter ook niet bevoegd voor bepaalde executieproblemen ook al betreffen die het vermogen van de debiteur en dit krachtens een uitdrukkelijke wetsbepaling. Dit is het geval bij de *p a n d v e r z i l v e r i n g*. Daar beschikt de schuldeiser over het recht tot *p a r a t e e x e c u t i e*. Een uitvoerbare titel is niet nodig; wel organiseert de wet een gerechtelijke controle (zie art. 2078 B.W.; art. 4 Handelspandwet; art. 11 Wet 25 oktober 1919; zie verder, nrs. 536 e.v.).

In gevallen van *b e z i t l o o s* pandrecht, gaat aan de vereffening een beslag vooraf. Niettegenstaande de bewoordingen van art. 11, IV Wet 25 oktober 1919 (“kan”) is zo’n voorafgaand beslag verplicht. Dit beslag vereist geen voorafgaande rechterlijke machtiging. De opvatting verdient de voorkeur dat de handelszaak door de pandhouder in haar geheel kan in beslag genomen worden (zie verder, nr. 538). Een dergelijk beslag “*sui generis*” op de handelszaak in haar geheel is enkel mogelijk voor de pandhouder. Wanneer andere schuldeisers de handelszaak wensen uit te winnen zullen zij rekening moeten houden met de aard van de diverse bestanddelen.

Het beslag moet dan door de voorzitter van de rechtbank van koophandel worden geldig verklaard. Door de tussenkomst van de voorzitter wordt het bewarend beslag a.h.w. omgezet in uitvoerend beslag (BOUCKAERT, F., *Handelszaak*, in *A.P.R.*, 76, nr. 172). De beslagrechter is derhalve niet bevoegd om de rechtsgeldigheid van beslag op de handelszaak door de pandhoudende schuldeiser te beoordelen (*anders*: Beslagr. Brussel, 23 januari 1985, *J.T.*, 1985, 306).

Hij zou in dergelijke gevallen wel bevoegd blijven om kennis te nemen van een eventuele *r e v i n d i c a t i e v o r d e r i n g* (DE LEVAL, G., *Traité*, 28, nr. 15 B onder verwijzing naar Beslagr. Brussel, 16 oktober 1986, *onuitg.*).

b) Scheepsbeslag

52 De beslagrechter is wel bevoegd voor de bewarende en uitvoerende beslagen op zeeschepen en binnenvaartuigen. Hij neemt echter geen kennis van het onderzoek der schuldvorderingen en de rangregeling na uitvoerend beslag.

Die bevoegdheid komt toe aan de rechtbank van koophandel (art. 574, 7°. Zie hierover o.m.: STORME, M., “Rechter ter zee”, *T.B.H.*, 1985, 420 e.v.; *Id.*, “Beslagrechter of handelsrechter: geen twee kapiteins op een schip”, in *Liber amicorum L. Tricot*, Antwerpen, 1988, 489-492).

c) Loondelegatie

53 De beslagrechter is evenmin bevoegd m.b.t. loondelegaties en de geschillen die daarbij kunnen rijzen. Die kwesties behoren tot de bevoegdheid van de vrederechter (Arrondrb. Antwerpen, 11 mei 1976, *R.W.*, 1976-77, 1122 met noot VAN OEVELEN; Beslagr. Kortrijk, 10 maart 1980, *R.W.*, 1982-83, 1738 met noot SENAEVE; Arrondrb. Brussel, 17 februari 1986, *Ann.Dr.Liège*, 1987, 424; Beslagr. Brussel, 13 april 1987, *Ann.Dr.Liège*, 1987, 427 met noot LAENENS; zie verder, nr. 636). Het gaat hier immers niet om een tenuitvoerlegging; de loondelegatie kan namelijk niet beschouwd worden als een soort uitvoerend beslag onder derden. De geadierde beslagrechter kan zich echter niet ambts-halve onbevoegd verklaren. Bovendien moet de exceptie *in limine litis* worden voorgedragen (LAENENS, J., *t.a.p.*).

d) Loonoverdracht

54 Loonoverdracht is de overeenkomst waarbij de schuldvordering uit loon wordt overgedragen tot zekerheid van een bestaande schuld. Deze rechtsfiguur wordt geregeld door de art. 27-35 van de Loonbeschermingswet. De door deze wet opgelegde formaliteiten en procedure gelden slechts wanneer de overdracht bij onderhandse akte gebeurt (art. 34). (Over de aard van deze rechtsfiguur o.m.: TOP, F., “Loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht”, *T.P.R.*, 1983, 384 e.v.; DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989, 193-194, nr. 398; MOREAU-MARGRÈVE, I., “Evolution du droit et de la pratique en matière de sûretés”, in *Les créanciers et le droit de la faillite*, Brussel, 1983, 188-199). Het gaat hier om een overdracht tot zekerheid waarvan de nakoming door de schuldeiser i.g.v. wanprestatie kan worden gevorderd en waarvan de tenuitvoerlegging op bijzondere wijze door de wet wordt geregeld (zie verder, nr. 56).

De beslagrechter is niet bevoegd om te oordelen over de regelmatigheid van een loonoverdracht. Het is de **v r e d e r e c h t e r** die bevoegd is over alle betwistingen nopens de vorm en de grond van de overdracht en nopens de onderliggende schuldvordering (zie: Cass., 10 november 1983, *Arr.Cass.*, 1983-84, nr. 140; *J.T.*, 1985, 142, *Jur.Liège*, 1984, 29 met noot DE LEVAL). De vrederechter is volgens het Hof van Cassatie ook bevoegd om kennis te nemen van een verzoek tot het toekennen van termijnen van respijt.

55 Dit is anders bij de **g e m e e n r e c h t e l i j k e** loonoverdracht (art. 1690 B.W.). Die blijft mogelijk wanneer de overdracht in een authentieke akte werd neergelegd. Tegen de uitvoering van dergelijke cessie kan de debiteur/

werknemer in verzet komen bij de beslagrechter. Dezelfde oplossing geldt voor andere cessies tot zekerheid van schuldvorderingen (b.v. overdracht van huurvorderingen e.d.m.)

Het verweer van de cedent kan op uiteenlopende gronden gesteund zijn. Bijvoorbeeld het bestaan van een akkoord tussen partijen nopens een afbetalingsplan (Beslagr. Antwerpen, 5 december 1989, *R.W.*, 1990-91, 95). Het is ook mogelijk dat de schuldvordering tot zekerheid waarvan de cessie werd betekend (art. 1690 B.W.) wordt betwist. Wanneer over het bestaan of de opeisbaarheid ernstige betwisting bestaat, kan de beslagrechter de uitvoering van de cessie schorsen.

In vele kredietovereenkomsten wordt echter bedongen dat de debiteur die de afrekening betwist, niettemin onvoorwaardelijk gehouden is te betalen behoudens terugbetaling achteraf. Zo'n overeenkomst "eerst betalen, dan praten" is geoorloofd (zie hierover: DEKKERS, *Handboek*, II, 50, nr. 81; DIRIX, E., *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, 1984, 142, nr. 193 en de verwijzingen aldaar). In dat geval kan de betwisting de betaling c.q. cessie niet beletten (Beslagr. Antwerpen, 2 april 1991, *onuitg.*).

e) Overdracht van schuldvordering

56 Een overdracht van schuldvordering kan niet beschouwd worden als een vorm van beslag. In bepaalde gevallen zal de beslagrechter toch geroepen zijn om kennis te nemen van geschillen m.b.t. dergelijke cessies. Dit zal het geval zijn wanneer die cessie plaatsvindt tot zekerheid van een schuld van de cedent. Daar kan de cessie beschouwd worden als een tenuitvoerlegging op het vermogen van de cedent, nl. zijn schuldvordering. De positie van de cessionaris die tot betekening (art. 1690 B.W.) overgaat, vertoont inderdaad gelijkenis met die van een schuldeiser die tot uitvoerend derdenbeslag overgaat. In één geval heeft de wetgever een rechterlijke controle uitgewerkt, nl. bij loonoverdracht (zie verder, nr. 631). In andere gevallen is het beslagrechter die bevoegd is om kennis te nemen van geschillen omtrent de uitvoering van de cessie.

D. REËLE EXECUTIE

57 Met reële executie wordt deze vorm van tenuitvoerlegging bedoeld waarbij de debiteur daadwerkelijk gedwongen wordt een bepaalde prestatie te verrichten (b.v. iets te doen of na te laten, een bepaalde zaak af te geven) (zie boven, nr. 5). Onder "middelen van tenuitvoerlegging" in de zin van art. 1396 worden, zoals gezegd, enkel bedoeld de diverse soorten van uitvoerend beslag op het vermogen van de debiteur. De beslagrechter is derhalve niet bevoegd om te oordelen over problemen die kunnen rijzen bij reële executie (DE SMET, W., *a.w.*, 123, nr. 27; TOP, F., *a.w.*, nr. 11; DE LEVAL, G., *Traité*, 27, nr. 15). Behoudens toepassing van art. 88 § 2 kan hij echter toch van deze geschillen kennis nemen (zie boven, nr. 49).

De problemen die rijzen bij de uitvoering van vonnissen die tot bepaalde prestaties veroordelen, staan meestal in het teken van het al dan niet verbeurd zijn van de dwangsom. Ter zake is de beslagrechter de bevoegde rechter (zie verder, nr. 69).

In gevallen waarbij aan de nakoming van een bepaalde verplichting geen dwangsom werd verbonden, moet men het volgende onderscheid maken. In de eerste plaats kunnen er moeilijkheden rijzen bij de tenuitvoerlegging van de beschikking (b.v. interpretatieproblemen). Vervolgens is het mogelijk dat de rechter zich in zijn vonnis heeft beperkt tot het opleggen van een bepaalde verplichting. Gaat de debiteur tot de nakoming hiervan niet vrijwillig over, dan mag de schuldeiser niet eigenmachtig de dwanguitvoering bewerkstelligen, maar dient hij zich terug tot de rechter te wenden. Tot reële executie dient immers rechterlijke machtiging te worden verleend. Dit zijn wat DE LEVAL noemt “*les difficultés d'exécution par suite d'instance*” (*Traité*, 29, nr. 15 B. Zie ook: FETTWEIS, A., *Bevoegdheid*, Antwerpen, 1971, 226, nr. 410; STAR BUSMANN, C.W., *a.w.*, 414, nr. 409). Deze rechter zal dan de machtiging tot reële executie verlenen (zie boven, nr. 9).

Zou de schuldeiser toch op eigen gezag overgaan tot de dwanguitvoering, dan is in de regel de voorzitter bevoegd om dergelijke “feitelijkheden” te doen ophouden. Behoudens toepassing van art. 88, § 2 kan ook de beslagrechter van dergelijke vordering kennisnemen (b.v.: Beslagr. Antwerpen, 1 maart 1989, *R.W.*, 1990-91, 304; verzet tegen uitdrijving bezetter ter bede krachtens notariële akte). De beslagrechter is alleszins bevoegd om te oordelen over het uitvoerend beslag gelegd tot betaling van de kosten van een dergelijke (onrechtmatige) uitvoering (Beslagr. Antwerpen, 4 juni 1991, *onuitg.*).

E. VRIJWILLIGE TENUITVOERLEGGING

58 Over de bevoegdheid van de beslagrechter voor geschillen die rijzen in verband met vrijwillige tenuitvoerlegging heerst betwisting. Veelal wordt de vraag terecht ontkennend beantwoord. Bovendien is het zo dat de discussie tussen partijen veelal betrekking zal hebben op de uitlegging van het vonnis waarvoor enkel de rechter die de beslissing heeft gewezen bevoegd is (in die zin: DE SMET, W., *a.w.*, 124, nr. 30; TOP, F., *a.w.*, nr. 20; CHABOT-LÉONARD, D., *Saisies conservatoires et voies d'exécutions*, Brussel, 1979, 63. *Anders*: LAENENS, J., *a.w.*, *T.P.R.*, 1979, 290, nr. 84).

F. INTERPRETEREN VAN VONNISSEN

59 De beslagrechter is niet bevoegd om onduidelijke rechterlijke uitspraken te interpreteren. Die bevoegdheid komt enkel toe aan de rechter die de beslissing heeft geveld (Luik, 20 juni 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1288; Beslagr. Kortrijk, 25 december 1980, *R.W.*, 1984-85, 2222; TOP, F., *a.w.*, *Comm.Ger.R.*, nr. 58. Zie daarentegen: Brussel, 22 oktober 1985, *R.T.D.F.*, 1988, 281; Beslagr. Brussel,

20 mei 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1233; DE LEVAL, G., *Traité*, 29-30, nr. 15 B).

In de praktijk wordt de tenuitvoerlegging nochtans vaak gefrustreerd door zwarigheden die precies gesteund zijn op de onduidelijkheid van de titel (vonnis, notariële akte). Door de hiervoren geciteerde rechtspraak en rechtsleer wordt meer manoeuvreerruimte aan de beslagrechter verleend, door het executieprobleem op de voorgrond te plaatsen. Ook wordt verdedigd dat het de beslagrechter toekomt "clerical errors" (b.v. berekeningsfouten, verschrijvingen) recht te zetten wanneer de oplossing hiervoor in de tekst van de titel zelf kan gevonden worden (FETTWEIS, A., *Bevoegdheid*, Antwerpen, 1971, 228, nr. 412). In ieder geval kan de beslagrechter bij louter dilatoire interpretatieproblemen, steeds beslissen dat het vonnis volkomen duidelijk is en geen interpretatie behoeft, zodat de tenuitvoerlegging voortgang kan vinden. Indien er werkelijk een interpretatieprobleem rijst, kan de beslagrechter de uitvoering schorsen totdat hierover door de bevoegde rechter zal worden beslist (TOP, F., *a.w.*, nr. 58).

G. SCHORSEN VAN TENUITVOERLEGGING

60 Het komt de beslagrechter in beginsel niet toe de tenuitvoerlegging van een uitvoerbare rechterlijke beslissing te schorsen. Uitzondering: art. 1127 luidens welk de beslagrechter op verzoek van de partij die derdenverzet heeft gedaan, de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing kan schorsen. Deze bepaling heeft een algemene draagwijdte.

In uitzonderlijke omstandigheden kan zo'n schorsing toch aan de orde komen. Dit is met name het geval wanneer er sprake is van misbruik van beslagrecht. De schorsing van de executie kan dan beschouwd worden als adequate sanctie voor het misbruik van beslagrecht (b.v.: Beslagnr. Antwerpen, 11 oktober 1984, *R.W.*, 1985-86, 1502).

De beslagrechter moet verder ook de kwaliteit van de titel (uitvoerbaarheid, actualiteit, duidelijkheid) onderzoeken (zie verder, nr. 471 e.v.). Wanneer de titel niet aan die kwaliteit beantwoordt of wanneer hierover ernstige discussie mogelijk is, dan zal hij de uitvoering eveneens kunnen schorsen, b.v. totdat de bodemrechter het geschil heeft beslecht (interpretatie, bestaan van een dading enz.). Over deze interventiemogelijkheid beschikt de beslagrechter ook bij de uitvoering van notariële akten (vgl. BROECKX, K., "De uitvoerbare kracht van een notariële akte", *T.P.R.*, 1991, (29), 51 e.v.).

H. VERLENEN VAN UITSTEL

1. *Principe*

61 Luidens artikel 1244, tweede lid B.W. kan de rechter met inachtneming van de toestand der partijen, met de grootste omzichtigheid en daarbij rekening houdend met de termijnen die de schuldenaar reeds heeft genoten, g e m a t i g d

uitstel verlenen aan de debiteur. Het recht voor de debiteur om gematigd uitstel te vragen is van openbare orde en kan contractueel niet worden uitgesloten.

Ofschoon art. 1244 B.W. in Titel III (“Contracten of verbintenissen uit overeenkomsten in het algemeen”) voorkomt, geldt deze bepaling voor iedere schuldenaar die ongelukkig en te goeder trouw is, ongeacht de aard of de grondslag (contractueel of buitencontractueel) van de verbintenis (DE PAGE, *Traité*, I, nr. 145 B. *Anders*: Cass., 13 september 1977, *R.W.*, 1977-78, 1706, *Arr.Cass.*, 1977, 45 met noot F.D., *Pas.*, 1977, I, 41 met noot F.D.). Het gaat hier om een algemeen rechtsbeginsel gesteund op de billijkheid. Gematigd uitstel kan dus ook worden verleend voor schuldvordering uit onrechtmatige daad (RONSE, J., *Aanspraak op schadeloosstelling uit onrechtmatige daad*, Brussel, 1954, 321, nrs. 469 e.v. *Anders*: Cass., 13 september 1977, *t.a.p.*; Rb. Brussel, 7 december 1988, *T.B.B.R.*, 1990, 403).

Ofschoon hierover vroeger onzekerheid bestond wordt thans overwegend aangenomen dat de arbeidsgerechten ook aan de schuldenaar van sociale zekerheidsbijdragen gematigd uitstel kunnen verlenen (Arbh. Bergen, 25 juni 1976, *J.T.T.*, 1977, 29, *J.T.*, 1977, 76 met advies GOSSERIES; *Rép.Not.*, “*Délai de grâce*”, 37, nr. 39)

De rechter moet van die bevoegdheid gebruik maken met de nodige omzichtigheid. In geen geval mag het verlenen van afkortingen ertoe leiden dat de schuld niet wordt aangezuiverd (Cass., 19 juni 1986, *Arr.Cass.*, 1985-86, 1438; *R.W.*, 1987-88, 1503 met noot VAN OEVELEN).

2. Uitzonderingen

62 Respijttermijnen mogen o.m. niet worden toegekend:

- inzake alimentatievorderingen. Art. 1244 B.W. vindt geen toepassing bij alimentatieverplichtingen (Beslagr. Doornik, 28 juni 1984, *J.T.*, 1985, 152 met noot G.d.L.. Zie bij: DE PAGE, H., *Traité*, I, nr. 147; GERLO, J., *Onderhoudsgelden*, Antwerpen, 1985, 67, nr. 86. *Anders*: LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 616, nr. 12). Het verlenen van uitstel is daarentegen wel mogelijk voor achterstallige onderhoudsgelden (Beslagr. Brussel, 30 juni 1986, *R.T.D.F.*, 1988, 321; DE PAGE, H., *Traité*, II, dl. 1 (1990), 504, nr. 478, 68);
- loonvorderingen. De Loonbeschermingswet heeft impliciet de toepassing van art. 1244 B.W. uitgesloten (BOES, R., *De wet van 12 april 1965 op de bescherming van het loon*, Brugge, 1991, 113, nrs. 111 e.v.). Voor de betaling van bedragen verschuldigd bij de beëindiging van de dienstbetrekking (opzegvergoeding, uitwinningsvergoeding e.d.) kan art. 1244 daarentegen worden toegepast;
- inzake wisselverbintenissen (art. 74 Wisselbriefwet);
- indien de goederen van de schuldenaar op verzoek van andere schuldeisers werden uitgewonnen, indien hij zich bevindt in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen, indien hij voortvluchtig is of nog indien hij

de zekerheid die hij gehouden was jegens zijn schuldeiser, niet heeft gesteld of heeft verminderd (art. 1337 Ger.W.);

– krachtens art. 1656 en 1661 B.W. (terugkoop);

– ingevolge art. 1578 en 1604 Ger.W. (rouwkoop);

– voor belastingsschulden. Overwegend wordt aangenomen dat het openbare orde karakter van de invordering der belastingen en art. 10 Wet 15 mei 1846 zich verzetten tegen een tussenkomst van de rechtbanken ter zake (o.m. Beslagr. Luik, 11 oktober 1978, *Bull.Bel.*, 1987, 834; Beslagr. Verviers, 6 november 1981, *Bull.Bel.*, 1987, 1935; Beslagr. Tongeren, 17 maart 1983, *Bull.Bel.*, 1985, 294; Beslagr. Kortrijk, 18 november 1985, *Bull.Bel.*, 1987, 77; Beslagr. Luik, 21 april 1986, *Bull.Bel.*, 1987, 2100; Beslagr. Namen, 15 januari 1988, *J.T.*, 1988, 208; Beslagr. Brugge, 8 maart 1988, *Bull.Bel.*, 1989, 2355; Beslagr. Brussel, 12 januari 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 288, *Bull.Bel.*, 1988, 1307).

3. Bevoegde rechter

a) Door de bodemrechter

63 In de gevallen waarin de rechtbanken uitstel kunnen verlenen voor de tenuitvoerlegging van hun beslissingen, doen zij dit in het vonnis zelf dat uitspraak doet over het geschil dat voor hen aanhangig is (art. 1333). De beslagrechter is niet bevoegd om uitstel of termijnen van respijt toe te kennen (Beslagr. Luik, 15 november 1972, *Jur. Liège*, 1972-73, 236; Beslagr. Brussel, 12 januari 1987, *R.G.E.N.*, 1988, 23541). Na de uitspraak kan geen uitstel worden verleend voor de tenuitvoerlegging van gerechtelijke beslissingen (art. 1333. B.v.: Beslagr. Luik, 10 mei 1978, *Jur.Liège*, 1978-79, 34).

Vanzelfsprekend belet niets een schuldeiser om vrijwillig respijt te verlenen aan zijn debiteur. Of dit ook nog mogelijk is door de gerechtsdeurwaarder nadat beslag werd gelegd is omstreden (zie: LAENENS, J., “Gerechtsdeurwaarders en de debiteurs in crisistijd”, *R.W.*, 1985-86, (1601), 1607, nr. 13: een gewoonte *contra legem*). De geoorloofdheid van deze praktijk lijkt nochtans onbetwistbaar (*Rép.Not.*, “*Delai de grâce*”, nr. 10).

b) Door de beslagrechter

64 Enkel wanneer de tenuitvoerlegging plaatsvindt krachtens een andere titel dan een rechterlijke beslissing (b.v. een notariële akte), kan de beslagrechter zo'n uitstel verlenen (voor toepassingen: o.m.: Beslagr. Brussel, 25 juni 1970, *Pas.*, 1970, III, 94; Beslagr. Brussel, 30 juni 1986, *R.T.D.F.*, 1988, 321; zie verder, nr. 777). Gelet op de algemene draagwijdte van art. 1244 B.W. geldt die bevoegdheid voor alle dergelijke akten, ongeacht de aard of het voorwerp van de verbintenissen. Het respijt kan dus ook worden toegekend met betrekking tot andere verbintenissen dan de betaling van een geldschuld (TOP, F., *a.w.*, nr. 24).

Een dergelijk verzoek moet op straffe van verval worden gedaan binnen de 15 dagen te rekenen vanaf het bevel of, indien er geen reden was tot bevel, van de betekening van de eerste akte van beslag (art. 1334).

Die bevoegdheid komt de beslagrechter zoals gezegd niet toe voor alimentatievorderingen en voor fiscale schulden.

c) Bijzondere gevallen

65 In het raam van de loonoverdracht kan de vrederechter die in geval van verzet moet oordelen over de vorm en de grond van de overdracht ook gematigd uitstel verlenen (Cass., 10 november 1983, *Arr.Cass.*, 1983-84, 290, *Jur.Liège*, 1984, 29 met noot DE LEVAL).

Door de Wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet wordt een vereenvoudigde wijze voor het toestaan van betalingsfaciliteiten ingesteld. Luidens art. 38 kan de vrederechter dergelijke betalingsfaciliteiten toestaan aan de consument wiens financiële toestand is verslechterd. De vereenvoudigde procedure wordt geregeld door de nieuw ingevoegde art. 1337*bis* e.v. Ger.W. De bevoegde rechter is deze van de woonplaats van de consument (art. 628, 8°).

d) Voorstellen naar komend recht

66 In de strijd tegen de schuldoverlast van particulieren worden naar buitenlands voorbeeld voorstellen gedaan die er toe strekken aan de beslagrechter de bevoegdheid te geven om onder bepaalde omstandigheden de tenuitvoerlegging te schorsen. Aan de beslagrechter zou het dan toekomen de opportuniteit en de doeltreffendheid van het beslag te toetsen. Verder gaan die voorstellen in de zin van het organiseren van minnelijke en gerechtelijke afbetalingsregelingen ten einde de uitwinning te voorkomen. In sommige van die voorstellen wordt aan de rechter dan benevens een ruime bevoegdheid tot schuldherschikking, ook de macht verleend om de schulden geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden (zie over deze problematiek: Koning Boudewijnstichting, *De juridische bescherming tegen overbesteding*, Brussel, 1984; *Schuldoverlast*, Congres Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders, 1990; DE LEVAL, G., "Surendettement et endettement des familles", in *Schuldoverlast*; DIRIX, E., "Schuldoverlast: beslagrechtelijke aspecten", *Jura Falc.*, 1991-92, nr. 4; LAENENS, J., "Gerechtsdeurwaarders en debiteurs in crisistijd", *R.W.*, 1984-85, (1601), 1619, nr. 35)

Vanuit dit oogpunt werden reeds enkele parlementaire initiatieven genomen: Wetsvoorstel HANQUET, *Gedr.St.*, Senaat, 1981-82, nr. 124/1; Wetsvoorstel VAN DER MAELEN e.a., *Gedr.St.*, Kamer, 1990-91, nr. 1617/1.

Voor het buitenland kan gewezen worden op de Amerikaanse *Bankruptcy Act 1978* dat in "Chapter 13" m.b.t. particulieren aan de rechter ruime bevoegdheden tot schuldherschikking en kwijtschelding verleent. In Frankrijk wordt een minnelijke en gerechtelijke afbetalingsregeling voor particulieren met schuldoverlast georganiseerd door de Wet van 31 december 1989, de zgn. *Loi Neiertz* (Loi n° 89-1010, relative à la prévention et au règlement des difficultés liées au surendettement des particuliers et des familles, *J.O.*, 2 januari 1990, *D.*, 1990, *lég.*, 61). In Nederland adviseerde de zgn. *Commissie Mijssen* eveneens voor het organiseren van een gerechtelijke schuldsanering voor particulieren.

I. SCHADEVERGOEDING

67 De bevoegdheid van de beslagrechter om kennis te nemen van vorderingen tot schadevergoeding wegens onrechtmatig beslag is na enige controverse in de rechtspraak, thans onomstreden (zie o.m.: Brussel, 19 oktober 1972, *R.W.*, 1972-73, 1525; Luik, 20 maart 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 841; Beslagr. Antwerpen, 17 juli 1970, *R.W.*, 1971-72, 1888; Beslagr. Brussel, 13 april 1989, *J.T.*; 1990, 49; Beslagr. Brugge, 8 maart 1988, *Bull.Bel.*, 1989, 2355. *Adde*: LAENENS, J., *a.w.*, 290, nr. 83; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1983, 481, nr. 11; *Id.*, *a.w.*, *J.T.*, 1989, 616, nr. 11).

Evenwel moet de eis worden gesteld dat het gaat om een geschil tijdens de uitvoering (TOP, F., *a.w.*, nr. 14). De beslagrechter is onbevoegd om de onrechtmatige daden te beoordelen bij uitvoeringshandelingen die zich reeds hebben voltrokken en waarvoor enkel nog schadevergoeding kan worden gevorderd (Beslagr. Antwerpen, 10 januari 1990, *onuitg.*: vordering tegen de beslaglegger en de gerechtsdeurwaarder wegens de miskennis van het eigendomsrecht van een leasingmaatschappij).

J. TUSSENVORDERINGEN

68 De bevoegdheid van de beslagrechter om kennis te nemen van tegenvorderingen is omstreden. Volgens LAENENS is die bevoegdheid onbeperkt aangezien de beslagrechter in de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg deelt (*a.w.*, *T.P.R.*, 1979, 334, nr. 182). Die bevoegdheid wordt algemeen aanvaard wanneer het gaat om excepties en tegenvorderingen die rechtstreeks verband houden met de hoofdvordering (TOP, F., *a.w.*, nr. 20). Aldus kan de beslagrechter kennis nemen van een vordering tot teruggave van de gelden die door de derde-beslagene werden afgegeven (Bergen, 2 mei 1991, *J.T.*, 1992, 39). Of nog: een tegenvordering die ertoe strekt te horen zeggen dat de eisende partij (een rechtspersoon) niet rechtsgeldig bestaat (Antwerpen, 3 november 1975, *R.W.*, 1975-76, 1378).

Onbestreden is in elk geval de bevoegdheid om kennis te nemen van een tegenvordering tot vergoeding wegens tergend en roekeloos geding (zie art. 563 Ger.W.; b.v.: Beslagr. Antwerpen, 11 maart 1971, *R.W.*, 1970-71, 1966 met noot CAENEPEEL; Beslagr. Luik, 15 november 1972, *Jur.Liège*, 1972-73, 236; Beslagr. Brussel, 12 januari 1987, *R.G.E.N.*, nr. 23.541).

K. DWANGSOM

69 De schuldeiser kan de dwangsom ten uitvoer leggen krachtens de titel waarbij zij is vastgesteld (art. 1385*quater*). De schuldeiser behoeft dus voor de verbeurde bedragen geen nieuwe titel te bekomen. Gaat de schuldeiser aldus tot tenuitvoerlegging over en betwist de debiteur de verbeurde van de dwangsom, dan rijst een executiegeschil waarvoor de beslagrechter bevoegd is.

Omtrent de verbeurte van de dwangsom verdienen volgende punten aandacht:

a) De dwangsom wordt eerst verbeurd vanaf de betekening van de uitspraak waarin zij is vastgesteld (art. 1385*bis*, derde lid). Een specifieke aanmaning of een bevel tot nakoming zijn hiertoe overbodig (Memorie van Toelichting, *Gedr.St.*, Kamer, 1977-78, nr. 353/1, 17). De rechter kan dus niet beslissen dat de dwangsom wordt verbeurd vanaf de uitspraak; hij kan daarentegen wel aan de debiteur uitstel verlenen en beslissen dat de dwangsom eerst na een bepaalde termijn zal verbeurd worden. In ieder geval blijft de betekening noodzakelijk.

b) De verbeurte van de dwangsom onderstelt verder een uitvoerbare rechterlijke beslissing. De dwangsom heeft immers tot doel de debiteur tot uitvoering te dwingen en dit onderstelt dat hij in de eerste plaats tot die uitvoering kan gedwongen worden (zie boven, nr. 19). Men dient derhalve het onderscheid te maken naargelang die rechterlijke beslissing al dan niet uitvoerbaar is bij voorraad. Is het vonnis niet uitvoerbaar bij voorraad, dan wordt de dwangsom niet verbeurd gedurende de tijd dat wegens het instellen van een rechtsmiddel de gedwongen tenuitvoerlegging van de hoofdverbintenis wordt geschorst (Benelux Hof, 5 juli 1985, *R.W.*, 1985-86, 929). Wordt het bestreden vonnis in hoger beroep bevestigd, dan kan de dwangsom worden verbeurd vanaf de betekening van de uitspraak in hoger beroep. Vandaar het belang om de dwangsom te koppelen aan een voorlopig uitvoerbare veroordeling. Die voorlopige tenuitvoerlegging kan eventueel nog gevraagd worden in hoger beroep, zodat de dwangsom opnieuw zal verschuldigd zijn vanaf de betekening van de uitspraak in hoger beroep dat het eerste vonnis uitvoerbaar verklaart (STORME, M., "Een decennium dwangsom", in *Procederen in nieuw België en komend Europa*, Antwerpen, 1991, 338).

Wordt in hoger beroep het vonnis dat de dwangsom oplegde, teniet gedaan, dan gaan de reeds verbeurde dwangsommen eveneens teniet en zullen zij, wanneer zij reeds werden ingevorderd, dienen terugbetaald te worden (Benelux Hof, 14 april 1983, *R.W.*, 1983-84, 223 met concl. Adv.Gen. KRINGS, zie verder, nr. 184).

c) Kan de dwangsom worden verbeurd en komt de schuldenaar de opgelegde verplichting niet na, dan kan de schuldeiser met het oog op de betaling van de dwangsom tot tenuitvoerlegging overgaan. De schuldeiser dient dus geen nieuwe titel te bekomen om de bedragen te kunnen invorderen die de debiteur hem verschuldigd is ingevolge de verbeurte van de dwangsom (b.v. Beslagn. Gent, 24 januari 1983, *R.W.*, 1983-84; 1423).

De vordering hiertoe van de schuldeiser is overigens ontoelaatbaar. Aangezien hij reeds over een titel beschikt, mist zijn nieuwe vordering het vereiste belang. Evenmin kan de beslagrechter een dergelijke veroordeling uitspreken. Komt de debiteur in verzet tegen het beslag gelegd voor de verbeurde dwangsom voor de

beslagrechter, dan kan de schuldeiser geen tegenvordering instellen die strekt tot de veroordeling van de debiteur voor na het beslag verbeurde bedragen (Beslagr. Antwerpen, 14 november 1991, *onuitg.*). De schuldeiser zal voor de inmiddels verbeurde dwangsommen opnieuw tot beslag kunnen overgaan.

Er wordt echter wel aanvaard dat de schuldeiser zich opnieuw tot de bodemrechter wendt teneinde een nieuwe titel te verkrijgen, wanneer te vreezen valt dat de eerst beslissing niet uitvoerbaar zal zijn. Dit is het geval indien de schuldeiser vreest dat er over de verbeuring een discussie zal ontstaan die niet in het kader van een executiegeschil kan worden beslecht door de beslagrechter. Te denken valt aan de interpretatie van het veroordelend vonnis. In dergelijk geval kan hij een tweede vonnis bekomen. Dit vonnis beperkt zich dan tot de vaststelling dat de dwangsom verbeurd is, en wel voor een in een getal uitgedrukt totaal bedrag (Memorie van Toelichting, *Gedr.St.*, Kamer, 1977-78, nr. 353/1, 18).

d) Het verweer dat de dwangsom niet verbeurd zou zijn omdat b.v. het vonnis wel werd nagekomen, is dan een geschil nopens de rechtmatigheid van het beslag en komt voor de beslagrechter (vgl. BALLON, G.L., *Dwangsom*, in *A.P.R.*, 41, nr. 110. Zie o.m.: Benelux Hof, 25 september 1986, *R.W.*, 1986-87, 1333 met concl. Adv.Gen. KRINGS; Cass., 26 juni 1987, *Arr.Cass.*, 1986-87, 1480; *R.W.*, 1987-88, 1475; Beslagr. Gent, 19 februari 1983, *R.W.*, 1983-84, 1423 met noot STORME; Beslagr. Namen, 20 januari 1984, *Rev.Rég.Dr.*, 1984, 220; Beslagr. Antwerpen, 23 mei 1989, *R.W.*, 1989-90, 308). De beslagrechter moet hierbij de nodige omzichtigheid aan de dag leggen. Het rechterlijk gebod of verbod waarop de dwangsom is gesteld, moet restrictief worden uitgelegd (Brussel, 25 april 1991, *J.T.*, 1991, 771). De debiteur moet zeker weten waar hij aan toe is. Vandaar het belang om de hoofdveroordeling zo precies en concreet mogelijk te formuleren (BALLON, G.L., *a.w.*, 43, nr. 116). Een niet nauwkeurig omschreven veroordeling is onuitvoerbaar. Bijvoorbeeld: de verplichting om binnen "gebruikelijke termijnen" te leveren, het verbod om nog langer verwar-ringstichtende publiciteit te voeren wanneer niet wordt aangeduid wat precies aan de publiciteit van de verweerder moet worden gewijzigd, enz.

Verder kan van een verbeuren van de opgelegde dwangsom enkel sprake zijn wanneer de gewraakte handelwijze klaarblijkelijk, d.w.z. zonder redelijke discussie een inbreuk oplevert op de opgelegde verplichting. Enkel in dat geval is er sprake van een inbreuk. (Beslagr. Antwerpen, 11 oktober 1988, *onuitg.*).

Aangezien het hier gaat om feiten kan het bewijs ervan geleverd worden met alle middelen rechtens, getuigen en vermoedens inbegrepen (zie hierover: DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., "Les problèmes posés par l'exécution de l'astreinte", in *Tien jaar toepassing van de dwangsom*, Brussel, 1991, 237 e.v.). Veelal wordt het bewijs geleverd door middel van vaststellingen bij deurwaardersexploot. De beslagrechter kan ook onderzoeksmaatregelen bevelen (b.v. de aanstelling van een deskundige). Verder kan de rechter zich ook laten leiden door vermoedens.

Bij de bewijslastverdeling kan ook toepassing gemaakt worden van het criterium van de gewone gang van zaken (over dit begrip: RONSE, J.,

Schade en schadeloosstelling, in *A.P.R.*, 1988, I, 75, nr. 91). Enkele voorbeelden kunnen deze regel illustreren. Nemen we aan dat aan de verweerder het verbod wordt opgelegd om een bepaalde publiciteit in zijn uitstalraam te gebruiken onder verbeurte van een dwangsom bepaald per dag. De eiser laat door een gerechtsdeurwaarder vaststellingen doen op 1 februari, 15 februari en 1 maart waaruit blijkt dat op de drie dagen de gewraakte publiciteit nog steeds wordt gevoerd. In zo'n geval mag aangenomen worden dat de verweerder in verzuim is van de eerste datum tot de laatste dag.

e) De bevoegdheid om de dwangsom aan te passen (opheffen, verminderen of opschorten) komt daarentegen uitsluitend toe aan de rechter die de dwangsom heeft opgelegd (Benelux Hof, 25 september 1986, *t.a.p.*). De beslagrechter kan niettemin oordelen dat de niet nakoming van de opgelegde verplichting niet aan de schuldenaar is toe te rekenen wegens overmacht (Besl. gr. Antwerpen, 23 mei 1989, *t.a.p.*).

De vordering voor de bevoegde rechter tot opheffing, vermindering of opschorting heeft geen schorsende werking. Evenmin kan de beslagrechter op grond van het instellen van zo'n vordering de schorsing van de verbeuring uitspreken.

f) De dwangsom verjaart door verloop van zes maanden (art. 1385octies). Deze korte verjaringstermijn is ingegeven door de bezorgdheid dat de dwangsom tot een onevenredige hoogte zou oplopen door het stilzitten van de schuldeiser. Verder mag het niet zo zijn dat de schuldeiser uiteindelijk meer belang zou hebben bij de dwangsom dan bij de uitvoering van het vonnis (zie hierover: BALLON, G.L., *Dwangsom*, in *A.P.R.*, 96, nr. 269 e.v.; *Id.*, "De verjaring van de dwangsom", in *T.B.H.*, 1988, 4 e.v.; DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, in *Tien jaar toepassing van de dwangsom*, 277 e.v.). Deze verjaringstermijn betreft uiteraard enkel de verbeuring van de dwangsom, niet de uitvoerbaarheid van de rechterlijke beslissing die de verplichting oplegt (Besl. gr. Brussel, 19 maart 1991, *J.L.M.B.*, 1991, 893).

De termijn van zes maanden is geen vervaltermijn, doch een verjaringstermijn waarop de gronden voor stuiting en schorsing van toepassing zijn (Memorie van Toelichting, *Gedr.St.*, Kamer, 1977-78, nr. 353/1, 23). De stuitingsgronden worden opgesomd in de art. 2233 en 2248 B.W. en de schorsingsgronden in de art. 2251 en 2248 B.W. Vooral de stuiting van de verjaring zal hier aan de orde komen. De stuiting van verjaring heeft tot gevolg dat de begonnen verjaring niet verder loopt, en dat een nieuwe verjaringstermijn – in de regel van dezelfde termijn – begint te lopen. Een dagvaarding, de betekening van het bevel of een beslag stuiten die verjaring (art. 2244 B.W.). Een dagvaarding stuit de verjaring tot na de afloop van het geding. Aldus zal b.v. de dagvaarding strekkend tot de verhoging van de dwangsom de verjaring stuiten tot de afloop van dat geding (Gent, 11 januari 1990, *R.W.*, 1989-90, 1226). Het bevel stuit zoals gezegd eveneens de verjaring. Na het bevel begint de nieuwe termijn opnieuw te lopen, zij het dat er opnieuw stuiting intreedt door het

daaropvolgend beslag (DEKKERS, R., *Handboek*, I, 817, nr. 1547). Komt de debiteur in verzet tegen dit bevel, dan begint de nieuwe verjaring eerst te lopen nadat over dit verzet recht werd gedaan. Na beslag duurt de stuiting tot de laatste proceshandeling in het raam die rechtspleging, nl. de rangregeling of de evenredige verdeling (DE PAGE, H., *Traité*, VII, 1087, nr. 1210; DEKKERS, R., *Handboek*, I, 822, nr. 1556).

Wat de schorsingsgronden betreft bepaalt art. 1385*octies* verder dat de verjaring wordt geschorst door het faillissement van de debiteur. Zij wordt ook geschorst zolang de schuldeiser met het verbeuren van de dwangsom redelijkerwijze niet bekend kon zijn.

De verjaring moet berekend worden vanaf de dag waarop de dwangsom is verbeurd, d.w.z. vanaf de dag van de eerste inbreuk. Deze dag kan dus ten vroegste samenvallen met deze waarop de beslissing werd betekend. De verjaring wordt gerekend bij dagen en niet bij uren (art. 2260 B.W.). De dag waarop de verjaring begint te lopen (*dies a quo*) wordt niet meegeteld voor de berekening van de termijn (DE PAGE, H., *Traité*, VII, nr. 1159; VAN OEVELEN, A., "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring", *T.P.R.*, 1987, 1786, nr. 28). De verjaring is voltrokken wanneer de laatste dag van de termijn van zes maanden is verstreken (art. 2261 B.W.). Het eindpunt van de verjaringstermijn (*dies ad quem*) wordt dus wel meegeteld voor de berekening van de termijn. De zaterdagen, zondagen en wettelijke feestdagen zijn in de verjaringstermijn begrepen, ook wanneer de *dies ad quem* op zo'n dag valt.

Enkele voorbeelden kunnen de toepassing van deze principes verduidelijken.

Aan de debiteur wordt verbod opgelegd nog langer een bepaalde handeling te verrichten onder verbeurte van een dwangsom die wordt vastgesteld per overtreding. Het (bij hypothese uitvoerbaar) vonnis wordt betekend op 10 oktober 1990. Op 15 oktober wordt een inbreuk vastgesteld zodat de dwangsom verbeurd wordt. De schuldeiser kan voor deze dwangsom niet meer tot uitvoering overgaan op 16 april 1991.

De debiteur wordt veroordeeld tot het ontruimen van een pand dat hij wederrechtelijk bezet. Het vonnis wordt betekend op 5 februari 1991. Op 3 december 1991 betekend de schuldeiser het bevel tot betalen aan de debiteur die onafgebroken in verzuim is gebleven. De schuldeiser kan enkel aanspraak maken op de dwangsom die verbeurd werd in de periode vanaf 3 juni 1991. Voor de periode van 5 februari tot 2 juni geldt de bevrijdende verjaring (zie voor andere toepassingsgevallen: Gent, 11 januari 1990, *R.W.*, 1989-90, 1226; Brussel, 25 april 1991, *J.T.*, 1991, 771).

g) De dwangsom kan gedurende het faillissement van de debiteur niet worden verbeurd (art. 1385*sexies*). Deze regel is ingegeven door de billijkheid ter bescherming van de overige schuldeisers van de debiteur die meer nadeel van de verschuldigdheid van de dwangsom ondervinden dan hijzelf (Memorie van Toelichting, *Gedr.St.*, Kamer, 1977-78, nr. 353/1, 20).

h) Na het overlijden van de debiteur wordt de dwangsom die per tijds-eenheid is vastgesteld, niet verder verbeurd. De dwangsom zal pas opnieuw verbeurd worden door de erfgenamen indien de rechter die haar heeft opgelegd aldus heeft beslist. De rechter kan het bedrag en de voorwaarden ervan

wijzigen. De voor het overlijden verschuldigde dwangsommen blijven echter verschuldigd (art. 1385*septies*, eerste lid).

Andere dwangsommen (b.v. per overtreding) blijven verder verschuldigd, maar kunnen op vordering van de erfgenamen door de rechter worden gewijzigd of opgeheven (art. 1385*septies*, tweede lid).

L. DIVERSE TOEPASSINGSGEVALLEN

70 De beslagrechter is nog bevoegd voor:

- toestemming tot bewarend beslag (art. 1413 e.v.);
- de vernieuwing van een dergelijk beslag (art. 1426, 1437, 1459 en 1475);
- het verzet tegen een dergelijk beslag (art. 1419 en 1420);
- de beoordeling van de rechtsgeldigheid en de regelmatigheid van de rechtspleging van bewarend beslag (art. 1489);
- allerhande geschillen die naar aanleiding van dergelijke beslagen kunnen rijzen. Bijvoorbeeld over de omschrijving van de opdracht van de deskundige bij een beslag inzake namaak, over de draagwijdte van de garantie bij een scheepsbeslag e.d.m.;
- “zwarigheden” bij een uitvoerend beslag (art. 1498, art. 1623). Zo is de beslagrechter bevoegd zich uit te spreken over de geldigheid van een bevel (Brussel, 25 mei 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1287; Beslagr. Brussel, 22 april 1971, *Pas.*, 1971, III, 46). Daarentegen niet over de regelmatigheid van de betekening van een titel, ook niet wanneer dit gebeurt krachtens art. 877 B.W. (Beslagr. Antwerpen, 12 december 1989, *onuitg.*);
- de beoordeling van een uitvoerbare titel (Beslagr. Luik, 8 december 1982, *Jur.Liège*, 1983, 258) en van de kwaliteit ervan: opeisbaarheid, vaststaand en zeker karakter, actualiteit. Zo kan hij nagaan of er geen wettelijke compensatie tussen de partijen is tussengekomen. Of kan hij beoordelen of er sprake is van schuldvernieuwing die de uitvoerbare kracht van de titel zou kunnen treffen (Voorz. Rb. Brussel, 18 mei 1988, *Pas.*, 1989, III, 1). Of nog: verjaring (Brussel, 7 mei 1987, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1988, 289) of rechtsverwerking (Beslagr. Brussel, 23 oktober 1986, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1988, 329: principe). Of er tussen partijen geen andere afspraken zijn tot stand gekomen (Beslagr. Luik, 13 april 1983, *Jur. Liège*, 1983, 279), b.v. een afbetalingsplan en of die overeenkomst werd nageleefd (b.v.: Beslagr. Antwerpen, 5 december 1989, *R.W.*, 1990-91, 95). Wanneer bij de tenuitvoerlegging van een notariële akte een (ernstige) betwisting hieromtrent rijst, dan kan de beslagrechter de tenuitvoerlegging schorsen tot de bodemrechter hierover uitspraak heeft gedaan (Voorz. Rb. Luik, 19 december 1986, *Ann.Dr.Liège*, 1989, 292; Beslagr. Kortrijk, 5 maart 1984, *R.W.*, 1989-90, 993: het moet gaan om een ernstige betwisting; zie verder, nr. 246). De beslagrechter mag echter niet zelf uitspraak doen over de gerezen betwisting. Zo komt het hem niet toe te oordelen of er tussen de partijen een dading is tot stand gekomen (Beslagr. Antwerpen, 2 december 1971, *R.W.*, 1971-72, 1214) of dat een notariële akte

door wilsgebreken is behept (*anders*: Beslagn. Brussel, 27 april 1972, *Pas.*, 1972, III, 5). Overigens is het bij notariële akten, enkel de beslagrechter en niet de notaris die kan oordelen over het uitvoerbaar karakter van de akte (Rb. Antwerpen, 6 juni 1985, *R.W.*, 1989-90, 373);

– het beslechten van revindicatievorderingen na bewarend en uitvoerend beslag (art. 1514 en 1613 e.v.). Voor andere revindicatievorderingen is in de regel de rechtbank van eerste aanleg bevoegd (DERINE, R. e.a., *Zakenrecht*, I, B, 874, nr. 597). Voor eigendomsvorderingen na verzet bij onvrijwillig bezitsverlies van titels aan toonder krachtens de Wet van 24 juli 1921 is de rechtbank van koophandel bevoegd van de woonplaats van de “schuldplichtige inrichting” (art. 22, tweede lid);

– het verlenen van uitstel (zie boven, nr. 64);

– de machtiging tot het leggen van beslag buiten de woonplaats van de debiteur (art. 1503);

– de aanstelling van de notaris belast met de verkoop en de rangregeling (art. 1580). Tevens: de gebeurlijke vervanging van de notaris (art. 1581);

– betwistingen i.v.m. de verkoopsvoorwaarden (art. 1592);

– betwistingen i.v.m. rangregeling en evenredige verdeling. Bij de uitwinning van onroerende goederen, ook in geval van faillissement (Arrondrb. Gent, 13 oktober 1975, *R.W.*, 1975-76, 1111; RENS, J.L., noot onder Arrondrb. Oudenaarde, 17 mei 1972, *R.W.*, 1972-73, 1964);

– inzake rangregeling tussen een onbetaalde verkoper en de pandhoudende schuldeiser ook in geval van faillissement (Cass., 7 mei 1987, *Arr. Cass.*, 1986-87, nr. 522; *T.B.H.*, 1988, 13: de pandhoudende schuldeiser is immers een separatist zodat de bestanddelen van het pand buiten het faillissement blijven voor zover de prijs van hun tegeldemaking het bedrag van de gewaarborgde schuldvordering niet te boven gaat);

– betwisting nopens de uitvoering van een gemeenrechtelijke loonoverdracht krachtens een authentieke akte (Beslagn. Antwerpen, 5 december 1989, *R.W.*, 1990-91, 95);

– i.v.m. kantonnement (zie verder, nr. 311 e.v.);

– het verlenen van de machtiging op grond van art. 1387 om uitvoeringshandelingen te verrichten na 21u. en voor 6u. hetzij op een zondag, een zaterdag of een wettelijke feestdag. Die bevoegdheid geldt voor alle gedwongen tenuitvoerleggingen ongeacht het voorwerp (TOP, F., *a.w.*, nr. 23. *Anders*: Voorz. Rb. Gent, 24 april 1973, *R.W.*, 1974-75, 1594: i.v.m. de uitoefening van bezoekrecht. In dat verband: LAENENS, J., *a.w.*, *T.P.R.*, 1979, 289, nr. 80 die terecht van oordeel is dat de partij aan wie in een vonnis het bezoekrecht op zondag is toegekend, geen machtiging behoeft);

– het verlenen van toestemming ex art. 1503 om het bezoekrecht op een andere plaats te laten uitoefenen (b.v. wanneer het kind bij de grootouders werd ondergebracht);

– betwistingen omtrent de bankgarantie die kan verstrekt worden om de opheffing van een bewarend beslag op een schip te bekomen (Gent, 12 januari 1988, *Eur.Vervoerr.*, 1989, 360; Beslagn. Antwerpen, 4 februari 1992, *onuitg.*);

- de vordering tot teruggave van de bankgarantie nadat de opheffing van het beslag werd bevolen;
- de terugvordering na opheffing van het beslag van bedragen die werden gestort door de derde-beslagene (Bergen, 2 mei 1991, *J.T.*, 1992, 39).

71 Daarentegen kan de beslagrechter niet:

- een vonnis uitvoerbaar verklaren (Beslagr. Hasselt, 20 november 1974, *Jur.Liège*, 1975, 141);
- vonnissen interpreteren (zie boven, nr. 59);
- vonnissen aanvullen of verbeteren. De beslagrechter is door het gezag van gewijsde gebonden, zelfs wanneer in het vonnis een vergissing werd begaan. Dat tegen het vonnis hoger beroep werd ingesteld is ter zake zonder belang;
- uitspraak doen over de ontvankelijkheid van een rechtsmiddel waardoor de tenuitvoerlegging wordt geschorst (art. 1397). Ook al is het rechtsmiddel *prima facie* niet ontvankelijk, mag de beslagrechter niet vooruitlopen op de beslissing in hoger beroep of op verzet (Beslagr. Luik, 30 maart 1983, *Jur.Liège*, 1983, 307);
- oordelen of erfgenamen geacht moeten worden de nalatenschap te hebben aanvaard krachtens art. 778 B.W. (Beslagr. Antwerpen, 24 april 1990, *onuitg.*: beslag lastens de erfgenamen van de schuldenaar die de nalatenschap hadden verworpen);
- alimentatieverplichtingen aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden. Een dergelijk verzoek is geen zwaarigheid bij de tenuitvoerlegging (Cass., 6 mei 1982, *R.W.*, 1982-83, 184). Indien wijzigingen aan de feitelijke omstandigheden een aanpassing van de onderhoudsbijdrage zouden wettigen, dan dient de alimentatieschuldenaar zich tot de bodemrechter te wenden (Beslagr. Brussel, 1 december 1986, *R.T.D.F.*, 1988, 337);
- de beoordeling van de vervulling van de voorwaarden waaraan de bodemrechter deze verplichtingen heeft verbonden (b.v. “totdat het kind in staat is in zijn eigen behoeften te voorzien”; Beslagr. Brussel, 18 januari 1988, *R.T.D.F.*, 1988, 389);
- m.b.t. alimentatie tussen echtgenoten: de beoordeling van de exceptie van verzoening (Beslagr. Brussel, 6 maart 1989, *J.M.L.B.*, 1989, 664);
- het treffen van voorlopige maatregelen m.b.t. het beheer en de vereffening van een huwgemeenschap (Beslagr. Gent, 31 december 1979, *Rev.Not.B.*, 1980, 144);
- dwangsommen verbinden aan beslissingen van de bodemrechter (Beslagr. Brussel, 20 mei 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1233);
- in het raam van betwistingen naar aanleiding van uitvoerend beslag, oordelen over het retentierecht dat een derde doet gelden op de in beslag genomen goederen (Beslagr. Kortrijk, 18 juni 1979, *R.W.*, 1981-82, 1687: verwijzing ex art. 88);
- in het raam van geschillen over de verkoopvoorwaarden uitspraak doen over beweerde pachtrechten (Beslagr. Ieper, 1 april 1983, *T.Not.*, 1983, 272);
- beslissen over de omvang en/of het voorrecht van de vordering van een faillissementscurator (Rb. Leuven, 21 februari 1989, *T.B.B.R.*, 1990, 383).

M. FISCALE ZAKEN

72 De fiscale dwangbevelen zijn uitvoerbare akten. De beslagrechter is bevoegd om de regelmatigheid van een beslag, gelegd krachtens zulk bevel te beoordelen (b.v. Luik, 2 december 1988, *Pas.*, 1989, II, 133; Vred. Antwerpen, 9 november 1988, *T.Vred.*, 1989, 251). Hij is echter niet bevoegd om zich uit te spreken over het al dan niet verschuldigd zijn van de belastingen (Cass., 28 september 1990, *Pas.*, 1991, I, 93, nr. 46; Gent, 3 oktober 1986, *Bull.Bel.*, 1987, 1526; Luik, 7 maart 1988 en 5 september 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 1340 met noot DE LEVAL; Beslagr. Tongeren, 17 maart 1983, *Bull.Bel.*, 1985, 294; Beslagr. Kortrijk, 16 september 1985, *Bull.Bel.*, 1986, 2778; Beslagr. Gent, 21 oktober 1986, *T.G.R.*, 1988, 97 met noot VAN HERREWEGHE; Beslagr. Brugge, 3 december 1986, *Bull.Bel.*, 1987, 1201; Beslagr. Brussel, 12 januari 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 288; *Bull.Bel.*, 1988, 1307; Beslagr. Namen, 9 januari 1987, *Bull.Bel.*, 1988, 1304; Beslagr. Brussel, 23 juni 1988, *Ann.Dr.Liège*, 1989, 23); evenmin over de geldigheid van belastingaanslagen (Antwerpen, 17 mei 1988, *Bull.Bel.*, 1990, 2773) of over de betalingsmodaliteiten (Beslagr. Brugge, 8 maart 1988, *Bull.Bel.*, 1989, 2355).

Een betwisting nopens de verdeling van de belastingenschuld tussen de echtgenoten is een betwisting i.v.m. de invordering van belastingen en behoort tot de bevoegdheid van de beslagrechter (Beslagr. Brussel, 4 maart 1991, *J.L.M.B.*, 1991, 712).

De beslagrechter kan evenmin de uitvoerbaarheid van het dwangbevel opschorten, noch uitstel van betaling toestaan (zie boven, nr. 62).

73 Art. 764 dat de verplichte mededeling aan het openbaar ministerie oplegt voor o.m. "vorderingen inzake belastingen" is ook van toepassing op de beslagrechter (Cass., 9 november 1989, *Arr.Cass.*, 1989-90, nr. 151, *R.W.*, 1990-91, 197; Cass., 26 april 1990, *J.L.M.B.*, 1990, 988 met noot DE LEVAL, *R.W.*, 1990-91, 958 met kritische noot LAENENS. Zie hierover ook: MATTHIJS, J., *Openbaar ministerie*, in *A.P.R.*, 183, nr. 362). Door de rechtsleer wordt daarentegen veelal verdedigd dat het stelsel van de mededeling inzake belastingen in art. 764 in beginsel niet geldt voor de rechter in kort geding en de beslagrechter. De meeste commentatoren pleiten, gelet op de cassatierechtspraak, voor een wetswijziging. In ieder geval moet art. 764, 10° beperkend worden uitgelegd. Zo is het advies van het O.M. vereist wanneer de belastingplichtige in verzet komt tegen het dwangbevel uitgevaardigd door de fiscus of tegen een uitvoerend beslag. Hetzelfde lijkt het geval wanneer bij rangregeling of evenredige verdeling er betwisting rijst over de hypotheek of het voorrecht van de schatkist. Daarentegen is, anders dan in de praktijk vaak gebeurt, de aanwezigheid van het O.M. niet vereist wanneer het gaat om een revindicatievordering naar aanleiding van een beslag door de fiscus. Een dergelijke vordering kan niet worden beschouwd als een vordering inzake belastingen.

N. STRAFZAKEN

74 De beslagrechter is niet bevoegd om te oordelen over het vrijgeven van goederen die in het raam van een strafrechtspiegling werden in beslag genomen (vgl. K.B. nr. 260 van 24 maart 1936. Zie hierover: DE PEUTER, J., "Beslag in strafzaken", in *Comm. Strafr.* Over de onbevoegdheid van de beslagrechter: Antwerpen, 19 juli 1988, *Turnh. Rechtsl.*, 1989, 107; Beslagr. Kortrijk, 11 oktober 1971, *R.W.*, 1971-72, 525; Beslagr. Luik, 21 november 1983, *Jur.Liège*, 1984, 117. Evenals: Voorz. Rb. Charleroi, 26 oktober 1987, *J.T.*, 1989, 30). Over de bevoegdheid van de kort geding-rechter: Voorz. Rb. Antwerpen, 23 juli 1982, *R.W.*, 1987-88, 1317 met noot LAENENS; *adde*: Cass., 21 maart 1985, *R.W.*, 1986-87, 189, *J.T.*, 1985, 697 met concl. Adv.Gen. VELU). Wel kan de beslagrechter op verzoek van een schuldeiser een bewarend beslag toestaan op de in beslag genomen goederen of gelden (Luik, 13 januari 1984, *Jur.Liège*, 1984, 111 met noot DE LEVAL. *Anders*: Beslagr. Hoei, 21 november 1983, *Jur.Liège*, 1984, 117). Het gaat dan om een beslag "bij een derde", nl. ter griffie der overtuigingsstukken: niet om een beslag onder derden (Antwerpen, 19 juli 1988, *t.a.p.*). Diegene die beweert eigenaar te zijn van de goederen zal een beslag tot terugvordering kunnen leggen. Ook een uitvoerend beslag is mogelijk, enkel zal dit geen voortgang kunnen vinden tot wanneer over de vrijgave van de in beslag genomen goederen is beslist.

Wanneer het bestuur van registratie en domeinen voor de invordering van geldboeten beslag gaat leggen op goederen van de veroordeelde of wanneer het overgaat tot de invordering van verbeurdverklarde zaken en hiertoe beslag heeft gelegd, dan moeten de beslissingen die in verband hiermee rijzen worden beslecht door de beslagrechter (Cass., 9 januari 1981, *R.W.*, 1981-82, 2165, *J.T.*, 1982, 279; DE SMET, W., *a.w.*, 120, nr. 16).

§ 3. Territoriale bevoegdheid

A. PRINCIPE

75 De bevoegde rechter is deze van de plaats waar het beslag wordt gelegd (art. 633), d.w.z. de plaats waar de goederen die in beslag moeten worden genomen zich bevinden. Deze bepaling raakt de openbare orde (Arrondrb. Brugge, 26 juni 1981, *R.W.*, 1981-82, 2553, *J.T.*, 1981, 728; Arrondrb. Charleroi, 30 juni 1981, *Pas.*, 1982, III, 75; Arrondrb. Luik, 20 april 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1278; Beslagr. Charleroi, 29 februari 1988, *J.T.*, 1988, 441; TOP, F., *a.w.*, *Comm.Ger.R.*, nr. 29; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 64).

In de gevallen waar de betekening van een bevel aan het beslag voorafgaat, kan dit bevel worden aangevochten voor de beslagrechter van de plaats waar het beslag zal worden gelegd. Het bevel voorafgaand aan het beslag wordt immers als de eerste daad van tenuitvoerlegging beschouwd (zie verder, nr. 499).

Aan deze regel wordt, wanneer het beslag gelegd wordt door de fiscus, geen afbreuk gedaan door art. 632 luidens welk geschillen nopens de toepassing van de Belastingwet uitsluitend ter kennis worden gebracht van de rechter van de plaats waar het ontvangstkantoor gevestigd is, indien de betwisting niet de toepassing van de Belastingwet betreft (DE LEVAL, G., *Traité*, 41, nr. 24; Beslagnr. Luik, 8 april 1981, *Bull.Bel.*, 1985, 313 ; Beslagnr. Veurne, 19 juni 1985, *Bull.Bel.*, 1986, 2773). Overigens is niet de beslagrechter, maar enkel de bodemrechter, bevoegd om te oordelen over het verschuldigd zijn der belastingen.

76 De toepassing levert geen moeilijkheden op bij beslag op roerende en onroerende lichamelijke goederen.

Bij beslag op schuldvorderingen daarentegen bestond er lange tijd betwisting over de vraag naar de lokalisatie van het beslag. Een gedeelte van de rechtspraak was in die zin gevestigd dat de woonplaats van de beslagen schuldenaar de bevoegdheid determineert (o.m.: Arrondrb. Gent, 17 maart 1980, *R.W.*, 1980-81, 325; Arrondrb. Brussel, 6 april 1981, *J.T.*, 1981, 360, *Pas.*, 1981, III, 38; Arrondrb. Bergen, 13 maart 1981, *J.T.*, 1981, 36, *Pas.*, 1981, III, 36; Arrondrb. Verviers, 25 september 1981, *J.T.*, 1982, 379). Thans wordt aangenomen dat bij beslag onder derden de bevoegde rechter deze is van de woonplaats van de derde-beslagene. Dit is de plaats waar het exploit aan de derde-beslagene werd betekend of de kennisgeving wordt ontvangen (Cass., 26 november 1982, *R.W.*, 1982-83, 2113, *T.B.H.*, 1983, 348 met noot LAENENS. In dezelfde zin sindsdien: Arrondrb. Luik, 6 oktober 1983, *Jur.Liège*, 1983, 505. Voorheen reeds o.m.: Antwerpen, 2 november 1981, *J.T.*, 1982, 378; Arrondrb. Brugge, 26 juni 1981, *t.a.p.*; Arrondrb. Luik, 28 januari 1982, *J.T.*, 1982, 379, *Jur.Liège*, 1982, 181; Arrondrb. Charleroi, 3 februari 1981, *J.T.*, 1981, 553; Beslagnr. Charleroi, 2 juni 1981, *Pas.*, 1981, III, 53). Aldus is de bevoegde rechter voor het verlenen van het visum bedoeld in art. 1544 de rechter van de plaats waar het exploit werd betekend aan de derde-beslagene (Arrondrb. Luik, 29 januari 1987, *J.L.M.B.*, 1988, 534).

Ook bij beslag inzake namaak moet van die regel niet worden afgeweken, niettegenstaande het bepaalde in art. 73 Octrooiwet (Beslagnr. Antwerpen, 23 februari 1989, *R.W.*, 1989-90, 59; zie verder, nr. 440)

77 De toepassing van de regels inzake samenhang kunnen ertoe leiden dat de bevoegdheid van de beslagrechter zich ook uitstrekt tot goederen die zich in een ander arrondissement bevinden. Aldus kan voor eenzelfde schuldvordering in hetzelfde verzoekschrift toelating worden gevraagd voor een bewarend beslag op goederen gelegen in diverse arrondissementen. Voor uitvoerend beslag op onroerende goederen in verschillende arrondissementen: zie verder, nr. 790. In die gevallen kan de zaak worden gebracht voor de beslagrechter naar keuze van de schuldeiser (Arrondrb. Luik, 20 april 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1278).

Het vorenstaande is ook aan de orde bij beslag op goederen die een grote mobiliteit kunnen vertonen (b.v. auto's, pleziervaartuigen e.d.). De beslag-

rechter kan in dergelijke gevallen bijkomend toestemming verlenen tot het leggen van beslag in een ander arrondissement (DE LEVAL, G., *Traité*, 51, nr. 27).

B. INTERNATIONALE BEVOEGDHEID

78 De interne bevoegdheidsregeling heeft ook internationale werking. Aangezien de tenuitvoerlegging ten nauwste verbonden is met de uitoefening van het staatsgezag, geldt ter zake eveneens het territorialiteitsbeginsel. Enkel de Belgische gerechten zijn bevoegd om uitspraak te doen over betwisting die rijzen bij de tenuitvoerlegging in België (vgl. art. 16, 5 E.E.X.). Al de problemen die daarbij kunnen ontstaan (b.v. beslagbaarheid van bepaalde goederen) worden verder ook exclusief beheerst door de Belgische wet (VAN HECKE, G. en LENAERTS, K., *Internationaal privaatrecht*, in *A.P.R.*, 382, nr. 842).

Voor een bewarend beslag in ons land is enkel de Belgische rechter bevoegd, zoals omgekeerd die Belgische rechter ook geen beslagmaatregel kan bevelen in het buitenland. Over de juiste draagwijdte van deze regel kan twijfel ontstaan bij beslag op schuldvorderingen. Bij derdenbeslag zal, zoals gezegd, het beslag in ons land gesitueerd zijn wanneer de derde-beslagene zijn woonplaats in België heeft. Een schuldvordering wordt trouwens gelokaliseerd in de woonplaats van de schuldenaar (i.c. de derde-beslagene). Aldus kan een Belgische rechter enkel een beslag onder derden toestaan wanneer de derde-beslagene in ons land gevestigd is. Om dezelfde reden is een loondelegatie enkel mogelijk wanneer de schuldenaar van die inkomsten in België gevestigd is. Omgekeerd kan in ons land geen derdenbeslag gelegd worden in handen van een Belgische bank krachtens een beschikking daartoe verleend door een buitenlandse rechter (Brussel, 24 juni 1977, *Pas.*, 1978, II, 27, *J.T.*, 1977, 747 met noot KOHL). Een dergelijke beschikking waarbij de partij tegen wie een bewarende maatregelen worden genomen niet in het geding werd betrokken, geniet niet het regime van erkenning en tenuitvoerlegging krachtens titel III E.E.X.-Verdrag (H.v.J., 21 mei 1980, *Rec.*, 1980, *Jur.*, 1990, 1553; zie verder, nr. 206; zie ook: VANDENCASTEELE, "La reconnaissance et l'exécution des mesures provisoires dans la Convention", *J.T.*, 1980, 737; DE LEVAL, G., *Traité*, 47, nr. 26 B; zie verder, nr. 206)

De beslissing waarbij de tenuitvoerlegging van een buitenlandse beslissing wordt toegestaan, geldt tevens als verlof voor het leggen van bewarende maatregelen (vgl. art. 39 E.E.X.). Gedurende de termijn van verzet en tot het tijdstip dat daarover uitspraak werd gedaan, kunnen die bewarende maatregelen worden genomen, zonder dat de nationale rechter hiertoe nog verlof dient te geven (zie verder, nr. 192).

C. BEVOEGDHEIDSGESCHILLEN

79 Voor de oplossing van bevoegdheidsgeschillen moet voor ogen worden gehouden dat de beslagrechter deelt in de volheid van bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg. Wordt door geen der partijen de exceptie opgeworpen, dan wordt terecht overwegend verdedigd dat op de beslagrechter niet de verplichting rust om met toepassing van art. 88 §2 een verdelingsincident uit te lokken. Heeft geen der partijen *in limine litis* toepassing gemaakt van art. 88, § 2, dan kan hij zich van de zaak niet meer ontdoen. In die zin heeft de beslagrechter de ‘roeping’ om kennis te nemen van alle executiegeschillen (zie boven, nr. 49).

80 De beslagrechter moet ambtshalve zijn territoriale bevoegdheid onderzoeken aangezien die de openbare orde raakt. Wordt de exceptie door de verweerder opgeworpen en heeft de eiser niet de verzending gevraagd naar de arrondissementsrechtbank, dan kan hij de zaak rechtstreeks verzenden naar zijn bevoegde collega. Dit gebeurt ook frequent in het raam van de procedure op eenzijdig verzoekschrift voor bewarend beslag.

§ 4. Controletaken

81 Art. 1396 verleent de beslagrechter een controlerecht over het verloop van de rechtsplegingen van bewarend of uitvoerend beslag en over de daarin optredende openbare ambtenaren. Elke belanghebbende (b.v. de beslagene) kan zich in dat verband tot de beslagrechter wenden. De rechter kan de betrokken notaris of gerechtsdeurwaarder ontbieden, hem om uitleg vragen en hem bepaalde richtlijnen geven (zie hierover: art. 1396, nrs. 10-13, *Comm.Ger.R.*). Het komt de beslagrechter echter niet toe een disciplinaire procedure op gang te brengen. Hij kan het verzuim enkel ter kennis brengen van de procureur des Konings (art. 1396, derde lid), wanneer hij dat opportuun acht (DE SMET, W., *a.w.*, 134).

Op grond van deze wetsbepaling wordt de beslagrechter ook bevoegd geacht om alle passende maatregelen te bevelen die zich opdringen; ook al heeft het wetboek die niet uitdrukkelijk voorzien (DE SMET, W., *a.w.*, 137, nr. 80; TOP, F., “Art. 1396”, nrs. 3-7, *Comm.Ger.R.*). Te denken valt aan het oplossen van praktische moeilijkheden bij de uitwinning van onroerend goed. De notaris of gerechtsdeurwaarder kunnen zich steeds zonder formaliteiten tot de beslagrechter wenden voor inlichtingen of instructies. De maatregelen zullen in de regel niet kunnen worden beschouwd als jurisdictionele beslissingen, maar als loutere bestuursdaden. Dit is het geval wanneer de maatregel er enkel toe strekt de procedure vooruit te helpen. Alsdan gelden geen voorgeschreven vormen, is er evenmin een motiveringsplicht en is geen rechtsmiddel mogelijk (vgl. WYMEERSCH, E., “De quasi-jurisdictionele functie”, *T.P.R.*, 1982, 841-883). Een wettelijk voorbeeld van zo’n administratieve daad is het verlenen van het

visum voorgeschreven in art. 1544 (zie verder, nr. 734). Geheel anders is het wanneer de gevraagde maatregelen van aard zijn in te grijpen op de positie van de partijen. In dat geval gaat het om een jurisdictionele handeling en moet zij gevraagd worden krachtens art. 1395 (verzoekschrift, motiveringsplicht en rechtsmiddelen).

§ 5. Rechtspleging

82 De vorderingen voor de beslagrechter worden ingeleid en behandeld "zoals in kort geding" (art. 1395, tweede lid). De inleiding en de behandeling van de zaken vinden dus plaats volgens de art. 1035 tot 1041.

De termijn van dagvaarding bedraagt ten minste twee dagen (art. 1035). In spoedeisende gevallen kan die termijn door de voorzitter van de rechtbank worden verkort. In zee-en binnenvaartzaken kan gedagvaard worden van uur tot uur.

In spoedeisende gevallen kan ook toepassing worden gemaakt van art. 1036.

De beschikkingen van de beslagrechter zijn van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad. Die uitvoerbaarheid dient dus niet te worden gevraagd, noch dient zij uitdrukkelijk te worden uitgesproken.

In een aantal gevallen bepaalt de wet dat verzet of hoger beroep de uitvoering schorsen (b.v. art. 1673).

Tegen een onwillige procespartij kan geen toepassing gemaakt worden van de art. 751 e.v.; behoudens in die gevallen waar de beslagrechter oordeelt als bodemrechter. Dit is het geval wanneer hij uitspraak doet over een revindicatievordering (zie verder, nr. 580). In dat geval gaat het overigens om een onsplitsbaar geschil en moet toepassing gemaakt worden van art. 753.

Enkel in de gevallen door de wet bepaald, vindt de rechtsingang plaats bij verzoekschrift. In hoofdzaak betreft het hier de vorderingen tot toelating voor het leggen van bewarend beslag. Deze rechtspleging wordt hierna onderzocht (zie verder, nr. 403).

83 De beschikkingen van de beslagrechter hebben slechts een relatief gezag van gewijsde (FETTWEIS, A., *Manuel*, 272-273, nr. 364; TOP, F., "Art. 1395", nrs. 83 e.v. in *Comm.Ger.R.*).

Zoals de voorzitter in kort geding kan de beslagrechter zijn beschikking steeds wijzigen of intrekken op grond van veranderde omstandigheden. Over de toepassing van het gezag van gewijsde van de beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift: zie verder, nr. 413.

84 De beslagrechter begroot de kosten van de rechtspleging die voor hem wordt gevoerd. Gebeurde dit niet, dan is de bodemrechter bevoegd om de kosten van de beslagprocedure te vereffenen (Arrondrb. Antwerpen, 20 januari 1981, *R.W.*, 1981-82, 1571).

85 In beginsel staan tegen de beslissingen van de beslagrechter de gewone rechtsmiddelen open.

Uitzonderlijk kan geen hoger beroep worden ingesteld, zoals tegen beschikkingen die de hernieuwing van een bewarend beslag weigeren (art. 1426, 1437, 1459, 1475), tegen beslissingen nopens geschillen over de verkoopsvoorwaarden (art. 1582), tegen de beschikkingen bedoeld in art. 1601, 1621 en 1624.

In een aantal gevallen wordt bij verstek ook verzet uitgesloten, o.m.: tegen beschikkingen inzake uitvoerend beslag op onroerend goed (art. 1624), tegen beschikkingen inzake evenredige verdeling (art. 1635) en rangregeling (art. 1648).

De termijn voor hoger beroep bedraagt een maand te rekenen vanaf de betekening van een vonnis van de beslagrechter. Het hoger beroep moet tegen een bepaalde dag worden ingesteld (art. 1063, 4°).

De rechtsmiddelen tegen beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift worden nader onderzocht onder nr. 406.

AFDELING III

BESLAGBAARHEID

§ 1. Algemene bepalingen

A. ONVERDEELDHEID

86 Goederen die onverdeeld zijn, worden niet aan het beslag van schuldeisers van een der deelgenoten onttrokken. Een schuldeiser kan aldus bewarend beslag leggen op het onverdeelde aandeel van zijn debiteur. Ook uitvoerend beslag is mogelijk, maar de uitwinning kan geen voortgang vinden tot na de verdeling of de veiling. Voor het beslag op onroerende goederen werd deze regel neergelegd in art. 1561 (zie verder, nr. 760).

Dezelfde principes gelden voor roerende goederen (vgl. DERINE, R. e.a., *Zakenrecht*, II, A, 1984, 25, nr. 730; Gent, 27 december 1991, *onuitg.*). Bij deze goederen wordt in de praktijk echter vaak beslist dat de schuldeiser toch de uitvoering kan vervolgen, maar dat hij slechts rechten zal kunnen doen gelden op het aandeel van de prijs der verkochte zaken dat aan zijn debiteur toekomt (Beslagr. Marche-en-Famenne, 30 september 1986, *Bull.Bel.*, 1987, 1216; Beslagr. Gent, 18 juni 1984, *T.G.R.*, 1985, 18). Betreft het beslag roerende lichamelijke goederen en bevinden deze zich in het bezit van de debiteur, dan mag de schuldeiser er krachtens het beginsel neergelegd in art. 2279 B.W. van uitgaan dat die goederen de debiteur ook effectief toebehoren. De ware eigenaar mag dit vermoeden echter ontcrachten en zijn goed revindiceren (zie verder, nr. 580 e.v.).

Ook een beslag onder derden is mogelijk op een schuldvordering die aan meerdere schuldeisers toebehoort. Aldus kan b.v. bewarend derdenbeslag gelegd worden op een bankrekening waaraan de beslagene debiteur medegerechtigd is (zie verder, nr. 657. B.v.: Brussel, 21 mei 1975, *R.W.*, 1975-76, 1772). In die gevallen kan de derde beslagene aangeven welk aandeel aan de beslagen schuldenaar toekomt. Wordt b.v. een uitvoerend beslag op een onverdeelde geldsom gelegd, dan is een verdeling overbodig: de derde-beslagene geeft de bedragen vrij die aan de beslagen medegerechtigde toekomen (DE LEVAL, G., *Traité*, 96, nr. 53).

De verdeling kan gevorderd worden door zowel de deelgenoten als ook door schuldeisers die ter zake beschikken over een eigen recht (Beslagr. Brugge, 2 april 1979, *T.Not.*, 1980, 293; Beslagr. Luik, 14 april 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1290).

Dit alles geldt slechts in de hypothese dat niet alle deelgenoten tevens schuldenaar zijn (b.v.: Beslagr. Dinant, 18 november 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 1218: vordering schuldeiser van de nalatenschap lastens de erfgenamen).

87 Luidens art. 815 B.W. kunnen overeenkomsten om in onverdeeldheid te blijven slechts worden gesloten voor een (hernieuwbare) termijn van vijf jaren. Dergelijke overeenkomsten zijn ook aan derden tegenwerpelijk. Betreft de onverdeeldheid onroerende goederen, dan moet die overeenkomst worden overgeschreven (zie verder, nr. 762).

Art. 815 B.W. geldt voor iedere vorm van onverdeeldheid, ook een conventionele (LECHIEN, D. en PIRSON, R., "L'article 815 du Code civil et l'indivision volontaire", in *La copropriété*, Brussel, 1985, 228 e.v. Vgl.: DE PAGE, *Traité*, V, 1025, nr. 1165bis; DEKKERS, *Handboek*, I, 551, nr. 1003; DERINE, R. e.a., *Zakenrecht*, II, A, 89, nr. 766).

88 De inbrengen die de vennoten doen in een vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid (b.v. een maatschap) vormen ook een onverdeeldheid. Deze onverdeeldheid wordt echter aan de gemeenrechtelijke regeling onttrokken gelet op de aard van vennootschapsovereenkomst. Art. 815 B.W. vindt hier geen toepassing. De schuldeiseres van de vennoten kunnen niet de verdeling vorderen. Een dergelijke vordering zou immers de ontbinding van de vennootschap tot gevolg hebben, terwijl de gronden van beëindiging van de vennootschap worden opgesomd in art. 1865 B.W. (DE PAGE, H., *Traité*, V, nr. 29).

B. ECHTGENOTEN

1. Wettelijk stelsel

89 Zijn de echtgenoten gehuwd onder het wettelijk stelsel, dan worden de verhaalrechten van de schuldeisers bepaald door de art. 1409 e.v. B.W.

Gemeenschappelijke schulden (art. 1408 B.W.) kunnen verhaald worden op al de goederen van de echtgenoten: dus zowel op de resp. eigen goederen als op de gemeenschapsgoederen. Iedere schuld die tijdens het huwelijk is aangegaan, wordt vermoed gemeenschappelijk te zijn. De schuldeiser die over een uitvoerbare titel beschikt lastens de echtgenoot-schuldenaar kan zijn schuldvordering uitvoeren zowel op de eigen goederen van de debiteur, op het gemeenschappelijk vermogen als op de goederen van de andere echtgenoot. De schuldeiser moet daarbij zelfs geen welbepaalde volgorde in acht nemen; hij mag zoals elke schuldeiser de goederen uitwinnen die hem het meest geschikt voorkomen (zie o.m.: CASMAN, H., "Schulden en huwelijksvermogensrecht", *T.P.R.*, 1985, 298-299, nr. 15; DE MULDER, W., "Beslag op gemeenschapsgoed en op onverdeeld goed", *T.B.B.R.*, 1990, 114, nr. 3; VAN HOVE, E., *Vereffening en verdeling van gemeenschap en nalatenschap*, Leuven; zie ook verder, nr. 764). Bij de uitwinning van goederen die tot de gemeenschap behoren, vindt art. 1561 geen toepassing. De andere echtgenoot kan tegen het beslag in verzet komen door aan te tonen dat de schuld een eigen schuld is van de andere echtgenoot (art. 1406 en 1407 B.W.) of een schuld bedoeld in art. 1414, tweede lid B.W. die niet op de eigen goederen kan worden verhaald (b.v. Gent, 27 november 1990, *T.Not.*, 1991, 190) en dat het beslag werd gelegd op eigen goederen. Vaak wordt geleerd dat de uitwinning van een gemeenschappelijk goed tegen beide echtgenoten moet worden gevoerd. Het volstaat echter dat de andere echtgenoot op de hoogte wordt gebracht van de uitwinning door de betekening van het beslagexploot of van de beschikking tot aanstelling van de notaris bij beslag op onroerend goed (zie verder, nr. 764).

Dezelfde principes gelden voor schulden gezamenlijk aangegaan door de beide echtgenoten (art. 1413 B.W.).

Eigen schulden zijn enkel verhaalbaar op de goederen van de echtgenoot-debiteur en op zijn inkomsten (ook al vallen die in de gemeenschap). Voor een eigen schuld kan derhalve geen bewarend beslag worden gelegd op een onroerend goed dat tot de gemeenschap behoort (Cass., 17 mei 1991, *R.W.*, 1991-92, 307). De schuldeiser heeft in de regel geen verhaalrecht op de goederen van het gemeenschappelijk vermogen, dat nochtans gedeeltelijk ook toebehoort aan zijn debiteur. Zolang het huwelijk niet is ontbonden, kan de schuldeiser de verdeling niet vorderen (na echtscheiding: Beslagr. Brugge, 2 april 1979, *T. Not.*, 1980, 203). Hij mag wel met alle middelen rechtens het bewijs leveren dat bepaalde roerende goederen eigen zijn (art. 1399, derde lid B.W.).

2. Scheiding van goederen

90 Zijn de echtgenoten gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen, dan staat elke echtgenoot in voor de door hem aangegane schulden met het eigen vermogen. M.b.t. goederen die in onverdeeldheid aan beide echtgenoten toebehoren, zal de schuldeiser eerst de verdeling dienen na te streven (o.m. Beslagr. Hoei, 1 oktober 1984, *Jur.Liège*, 1985, 7; Beslagr. Hoei, 11 februari

1985, *Jur. Liège*, 1985, 488). M.b.t. de roerende goederen creëert de wet echter een vermoeden van onverdeelheid: roerende goederen waarvan de exclusieve eigendom niet kan bewezen worden, worden als onverdeeld tussen de echtgenoten beschouwd (art. 1468, tweede lid; zie verder, nr. 598). Kunnen uitzonderlijk de goederen van beide echtgenoten worden aangesproken (art. 222 B.W.), dan dient de schuldeiser een uitvoerbare titel te hebben lastens beiden om tot uitwinning van de gemeenschappelijke goederen te kunnen overgaan zonder eerst de verdeling te vorderen (Beslagr. Luik, 26 maart 1986, *Jur. Liège*, 1986, 502).

3. Fiscale schulden

91 Luidens art. 295 W.I.B. mag elk gedeelte van de belasting in verband met de onderscheiden inkomsten van de echtgenoten alsook de voorheffing ingekohierd op naam van één van hen, ongeacht het aangenomen huwelijksstelsel, worden vervolgd op al de eigen en de gemeenschappelijke goederen van beide echtgenoten.

Het gedeelte van de belasting in verband met de inkomsten van één der echtgenoten, die hem eigen zijn op grond van het huwelijksvermogensstelsel, evenals de roerende voorheffing en de bedrijfsvoorheffing, ingekohierd op naam van één van hen, mogen evenwel niet worden vervolgd op de eigen goederen van de andere echtgenoot wanneer deze laatste aantoonde dat hij ze bezat voor het huwelijk, of dat zij voorkomen uit een nalatenschap of een schenking (door een ander persoon dan de echtgenoot) of verworven door fondsen die voortkomen uit de realisatie van die goederen, of nog dat hij ze verkregen heeft met inkomsten die eigen zijn op grond van zijn huwelijksvermogensstelsel.

Over de verhaalbaarheid van belastingschulden nader o.m.: DE ROECK, A., "Over de verhouding tussen het huwelijksvermogensrecht en het fiscaal recht inzake de verhaalbaarheid van inkomstenbelastingen en BTW van echtgenoten", *R.W.*, 1989-90, 241 e.v.; WEYTS, L., "Verhaalbaarheid van belastingschulden ten laste van echtgenoten", *T.Not.*, 1981, 354 e.v.

C. SAMENLOOP

1. Algemeen

92 Samenloop ontstaat van zodra meerdere schuldeisers gelijktijdig hun aanspraken doen gelden op het vermogen (of een gedeelte ervan) van hun debiteur. Voor dergelijke gevallen worden door de wetgever regels gegeven die ertoe moeten strekken het beginsel van de gelijkheid tussen schuldeisers veilig te stellen (zie over dit begrip o.m.: DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989, 13, nrs. 22 e.v.; DE CORTE, R., "Samenloop van preferente aanspraken", *T.P.R.*, 1983, 213-241; LINSMEAU, J., "Le

concours, les saisies multiples et leurs solutions”, in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 285 e.v.; DE LEVAL, G., *Traité*, 228, nrs. 119 e.v.; VAN OMMESLAGHE, P., “Les liquidations volontaires et les concordats”, in *L'entreprise en difficulté*, Brussel, 1981, 411- 477). De bevoegdheid voor individuele schuldeisers om nog verder bewarend beslag te leggen of om tot tenuitvoerlegging over te gaan wordt in bepaalde gevallen van samenloop waar het collectief karakter van de vereffening centraal staat, beperkt. In de regel wordt de vereffening toevertrouwd aan een bewindvoerder. Het optreden van die bewindvoerder draagt het kenmerk van het “naamloos of neutraal” handelen. Een dergelijk neutraal handelen, zo schrijft VAN GERVEN, is voorhanden telkens wanneer een bepaalde boedel aan het onpartijdig bewind van een daartoe aangeduide beheerder wordt toevertrouwd en dit omwille van het bestaan van de tegenstrijdige rechten en belangen ten aanzien van die boedel (VAN GERVEN, “Naamloos of neutraal handelen”, *Album F. Van Goethem*, 179-183).

93 Zo'n samenloop kan zijn oorsprong vinden hetzij in de wet (b.v. faillissement), hetzij door het aantreden van concurrente schuldeisers (b.v. na beslag). Men kan het onderscheid maken tussen actieve en passieve samenloop. Men spreekt van actieve samenloop wanneer de bewindvoerder aan wie de vereffening werd opgedragen, verplicht is al de mogelijke schuldeisers op te sporen ten einde hen de kans te geven hun aanspraken te doen gelden. Als uitgangspunt geldt dat de bewindvoerder slechts tot het organiseren van samenloop verplicht is wanneer en in de mate dat zulks door de wet wordt opgelegd (DE CORTE, R., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 220, nr. 16. Vgl.: VAN COMPERNOLLE, J., “Le caractère collectif des saisies”, in *Liber amicorum E. Krings*, 1991, 843 e.v.). Bij uitvoerend beslag op roerend goed blijft die samenloop b.v. beperkt tot de schuldeisers die bekend zijn via de beslagberichten en dezen die verzet hebben gedaan (zie boven, nr. 23).

De aanspraken moeten geldend gemaakt worden binnen de periode en in de vormen door de wet bepaald. Zowel in het faillissementsrecht als bij samenloop na beslag wordt dit door de wet nauwkeurig bepaald.

Indien de bewindvoerder zou overgaan tot vereffening zonder naleving van de verplichting de samenloop te organiseren, dan kan hij hiervoor aansprakelijkheid oplopen indien dit verzuim tot gevolg heeft dat een bepaalde schuldeiser onbetaald blijft. De bewindvoerder kan hiervoor dan geen verhaal uitoefenen op de betaalde schuldeisers.

De aldus laattijdig aantredende schuldeiser heeft echter geen verhaal (b.v. uit verrijking zonder oorzaak) op de schuldeisers die wel werden betaald (DE CORTE, R., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 218, nr. 13; Gent, 2 februari 1988, *R.W.*, 1989-90, 17; Luik, 7 juni 1983, *Jur.Liège*, 1983, 373). Aldus zal b.v. wanneer bij een rangregeling de notaris een schuldeiser over het hoofd ziet, die schuldeiser enkel verhaal kunnen nemen op de aansprakelijke ambtenaar: de notaris of de hypotheekbewaarder (o.m.: THUYSSBAERT, M., “De rangregeling”, *T.Not.*,

1970, (145), 174). Hetzelfde geldt wanneer de gerechtsdeurwaarder bij de evenredige verdeling geen rekening houdt met samenlopende schuldeisers (*Rép.Not.*, "Distribution par contribution", nr. 18).

2. *Faillissement*

94 Het faillissement kan omschreven worden als een collectief beslag; het omvat niet bepaalde vermogensbestanddelen, maar het gehele vermogen van de debiteur. Het faillissement heeft verder de buitenbezitstelling van de gefailleerde tot gevolg. Aan het hoofd van de failliete boedel komt de curator te staan.

Het faillissement leidt tot een collectieve vereffening: individuele schuldeisers kunnen in de regel niet meer overgaan tot tenuitvoerlegging. *Chirographaire schuldeisers* en dezen met een algemeen voorrecht kunnen voortaan uitvoerend beslag noch bewarend beslag leggen (b.v.: Brussel, 25 januari 1990, *T.B.H.*, 1990, 888; Kh. Brussel, 3 november 1987, *J.T.*, 1988, 250). Zij kunnen wel nog hun vordering verder benaarstigen teneinde een uitvoerbare titel te verkrijgen lastens de gefailleerde (Gent, 13 maart 1987, *R.W.*, 1986-87, 2587, *T.B.H.*, 1987, 688).

Wat de reeds gelegde beslagen betreft, bepaalt art. 453, eerste lid *Faill.W.* dat het vonnis van faillietverklaring elk beslag doet ophouden dat ten verzoeke chirographaire schuldeisers (en deze met een algemeen voorrecht) werd gelegd. De schuldeisers zullen m.a.w. de uitwinning niet kunnen verderzetten. Indien bij uitvoerend beslag de verkoopdag reeds voor het faillissement was vastgesteld, dan geschiedt deze verkoop voor rekening van de boedel. De curator kan echter aan de rechtbank vragen om in het belang van de boedel de verkoop uit te stellen (art. 453, tweede en derde lid). De verkoop die aldus wordt verdergezet door de curator gaat alsdan voor rekening van de boedel (*DISCART, A.*, "Het faillissement en de tenuitvoerlegging van vonnissen", *R.W.*, 1968-69, (1106), 1107).

Deze regels gelden ook bij derdenbeslag. Het beslag onder derden doet immers de schuldvordering niet uit het vermogen van de debiteur verdwijnen. Het derdenbeslag is geen cessie van schuldvordering (zie verder, nr. 629). Eerst bij de afgifte van de in beslag genomen verschuldigde bedragen is het beslag voltooid. Wordt de debiteur voor dat tijdstip failliet verklaard, dan houdt het beslag op gevolgen te hebben. Alleen de curator is dan nog bevoegd de afgifte van de gelden te vragen. Heeft de afgifte door de derde-beslagene aan de schuldeiser plaatsgevonden, dan verdwijnen de gelden uit het vermogen van de beslagen debiteur. Een later faillissement doet daaraan geen afbreuk meer (*CLOQUET, A.*, *a.w.*, nr. 1424; *VEROUGSTRAETE, I.*, *a.w.*, 174, nr. 264; *GUTT, A.* en *STRANART, A.M.*, *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1974, 688, nr. 147). De afgifte door de derde-beslagene aan de gerechtsdeurwaarder met het oog op de verdeling doet de gelden echter nog niet uit het vermogen van de beslagene verdwijnen. Die afgifte geldt immers nog niet als betaling van de schuld die de beslagene jegens

de beslaglegger heeft (zie verder, nr. 736). Wordt de beslagene failliet verklaard voor de uitbetaling van de schuldeisers, dan kan de curator vragen dat de ontvangen bedragen hem worden overhandigd. Dit is echter niet meer mogelijk na de verzending door de gerechtsdeurwaarder van het ontwerp van verdeling. Na dat tijdstip kunnen ook andere schuldeisers immers niet meer tussenkomen in de verdeling (zie verder, nr. 606).

95 Buiten deze collectieve vereffening vallen de zgn. "separatisten", dit zijn de hypothecaire schuldeiser, de schuldeisers met een bijzonder voorrecht op onroerend goed, de pandhoudende schuldeisers en bepaalde schuldeisers met een bijzonder voorrecht op roerend goed (art. 564 Faill.W., art. 9 Handelspandwet, art. 12 Wet Pand Handelszaak, art. 16 Warrantwet, art. 11 Handelspandwet m.b.t. voorrecht commissionair, art. 454 tweede lid Faill.W.). Het beslag gelegd door schuldeisers bevoorrecht op roerende goederen wordt geschorst tot aan de sluiting van het proces-verbaal van de verificatie der schuldvorderingen (art. 454 Faill.W.). Bepaalde schuldeisers zullen zich echter niet aan het faillissement te storen, nl. de hypothecaire schuldeiser, de pandhoudende schuldeiser en de verhuurder.

De eerst ingeschreven hypothecaire schuldeiser kan te allen tijde overgaan tot de uitwinning van het onroerend goed dat met de hypotheek is bezwaard. Hij heeft terzake een uitsluitend recht zonder enige concurrentie met de curator (Cass., 21 september 1984, *Arr.Cass.*, 1984-85, nr. 61, *R.W.*, 1985-86, 318, *T.B.H.*, 1985, 367, *J.T.*, 1985, 185; zie verder, nr. 881).

Wat het handelspand betreft, bepaalt de Handelspandwet in art. 9 dat de uitwinningsrechten van de pandhoudende schuldeiser niet worden geschorst door het faillissement van de debiteur of de derde-pandgever. De curator kan echter het pand terugnemen door de schuld te betalen (art. 543 Faill.W.). Niettemin wordt aangenomen dat de curator mag optreden in geval van inactiviteit van de pandhoudende schuldeiser en na voorafgaande ingebrekestelling (LINSMEAU, J., "La réalisation du gage sur fonds de commerce", *J.T.*, 1979, 228).

Deze beginselen zijn eveneens van toepassing op de positie van de pandhouder van de handelszaak (vgl. art. 12 Wet 25 oktober 1919). Ook de schuldeiser-pandhouder van de handelszaak geldt als separatist in het faillissement (Cass., 8 april 1976, *Arr.Cass.*, 1976, 915, *R.W.*, 1976-77, 80, *R.C.J.B.*, 1980, 121 met noot MOREAU-MARGRÈVE). Het is de voorzitter van de rechtbank van koophandel die bepaalt op welke wijze en door wie het pand zal worden verkocht. Krachtens deze discretionaire bevoegdheid zou de voorzitter de verkoop opdragen aan de curator wanneer hij van oordeel is dat dit het meest aangewezen is gelet op de belangen van de partijen (zie hierover o.m. : BOUCKAERT, F., *Handelszaak*, in *A.P.R.*, 79, nrs. 177 e.v.; VEROUGSTRAETE, I., "De schyzotyme curator", *T.B.H.*, 1987, 289-292; LINSMEAU, J., *a.w.* ; MERCHIERS, Y., "La réalisation du gage sur fonds de commerce", *R.C.J.B.*, 1989, 272 -286).

Ook de niet-betaalde verhuurder kan niettegenstaande het faillissement nog overgaan tot het leggen van pandbeslag of van een beslag tot terugvordering krachtens zijn volgrecht teneinde zijn voorrecht (art. 20, 1° Hyp.W.) veilig te stellen (zie verder, nr. 428). Wanneer de verhuurder de goederen weer in bezit neemt, kan hij zijn voorrecht onverwijld uitoefenen (art. 454, tweede lid Faill. W.).

Buiten de samenloop vallen eveneens de schulden van de boedel. Deze schulden worden bij voorrang vereffend. Boedelschulden zijn deze ontstaan na het faillissement en die door de curator werden aangegaan teneinde de boedel behoorlijk te beheren (zie hierover: Cass., 16 juni 1988 (drie arresten), *T.B.H.*, 1988, 765; *R.C.J.B.*, 1990, 5 met noot VEROUGSTRAETE; MAES, B., "Nieuwe rechtspraak van het Hof van cassatie over het begrip schuld van de boedel", *T.B.H.*, 1988, 741 e.v.).

Indien de gefailleerde een nieuwe activiteit ontplooit, dan kunnen de schulden die uit die nieuwe activiteit voortvloeien niet verhaald worden op de boedel. Wel hebben deze 'nieuwe' schuldeisers een preferentieel verhaalsrecht op de nieuw verworven activa.

96 Aangezien het faillissement leidt tot een collectieve vereffening en een algemene samenloop, is de beslagrechter niet meer bevoegd om over conflicten tussen schuldeisers uitspraak te doen. In principe moeten betwistingen tussen concurrente schuldeisers worden gebracht voor de rechter die de vereffening onder zijn toezicht heeft; i.c. de rechtbank van koophandel.

De beslagrechter blijft echter bevoegd wanneer het geschil kan worden beslecht zonder verwijzing naar het faillissementsrecht. Aldus blijft de beslagrechter b.v. ook na faillissement van de debiteur bevoegd voor zwaarigheden bij een evenredige verdeling tussen de pandhoudende schuldeiser op de handelszaak en een schuldeiser die over het voorrecht beschikt van de onbetaalde verkoper, nu dit conflict kan worden opgelost zonder te verwijzen naar het stelsel dat het faillissement beheerst (Cass., 7 mei 1987, *Arr.Cass.*, 1986-87, 117, *T.B.H.*, 1987, 113; Antwerpen, 17 mei 1984, *T.B.H.*, 1985, 107). Alleszins is hij bevoegd indien de tenuitvoerlegging plaatsvindt door een separatist (b.v. de hypothecaire schuldeiser, zie verder, nr. 881). Ook blijft de beslagrechter bevoegd om kennis te nemen van een revindicatievordering naar aanleiding van een uitvoerend beslag ten laste van de later gefailleerde debiteur. De vraag op welk tijdstip bij uitvoerend derdenbeslag de ontvangen bedragen het vermogen van de beslagene hebben verlaten, is eveneens een betwisting die kan worden beslecht zonder verwijzing naar de regels van het faillissementsrecht (LEDoux, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 649, nr. 150).

3. Gerechtiglijk akkoord

97 Het indienen van het verzoek tot gerechtelijk akkoord doet van rechtswege samenloop ontstaan tussen de chirografaire schuldeisers (Cass., 27 maart 1952, *Pas.*, 1952, I, 475; Cass., 2 mei 1985, *R.W.*, 1985-86, 27. Zie hierover o.m.:

COLLE, Ph., *Het juridisch kader van de faillissementsvoorkoming*, Antwerpen, 1989, 119, nrs. 94 e.v.; VAN OMMESLAGHE, P., "Les liquidations volontaires et les concordats", in *L'entreprise en difficulté*, Brussel, 1981, (411), 460 e.v.). Dit heeft tot gevolg dat het eventueel vervolgingsrecht van deze schuldeisers wordt geschorst. Anders dan bij faillissement blijft bewarend beslag verder mogelijk. De hypothecaire schuldeiser en deze met een algemeen of bijzonder voorrecht behouden daarentegen hun executierechten op hun onderpand.

Het gerechtelijk akkoord heeft geen buitenbezitstelling van de debiteur tot gevolg. Wel worden zijn bestuursbevoegdheden beperkt. Hangende de rechtspleging tot het verkrijgen van het akkoord mag de debiteur zijn goederen niet vervreemden, met hypotheek verzwaren, noch zich verbinden zonder machtiging van de rechter-commissaris (art. 11 Gerechtelijk Akkoord Wet). Na de homologatie van het akkoord, herkrijgt de debiteur zijn bestuursbevoegdheid, zij het dat nog een zeker toezicht wordt uitgeoefend door de rechter-commissaris (art. 37).

98 Het gerechtelijk akkoord met boedelafstand heeft tot gevolg dat de samenlopende schuldeisers niet meer tot uitwinning kunnen overgaan. Tot die concurrente schuldeisers behoren niet enkel de chirografaire schuldeisers maar ook dezen met een algemeen voorrecht (Cass., 19 september 1980, *Arr.Cass.*, 1980-81, nr. 48). De hypothecaire schuldeiser en deze met een bijzonder voorrecht kunnen verder uitvoeren (b.v.: Beslagr. Hoei, 17 november 1983, *Jur.Liège*, 1984, 137).

Bewarend beslag blijft mogelijk i.g.v. "receivership" naar Engels recht (Beslagr. Antwerpen, 10 september 1984, *Eur.Vervoerr.*, 1985, 248; Beslagr. Antwerpen, 27 april 1990, *onuitg.*).

4. Ontbinding rechtspersonen

99 De ontbinding van een vennootschap doet tussen de vennootschapsschuldeisers eveneens samenloop ontstaan (Cass., 23 november 1939, *Pas.*, 1939, I, 486; Cass., 26 november 1981, *R.C.J.B.*, 1985, 447 met noot MAES en BUTZLER. Zie hierover ook nog: RONSE, J. e.a., "Overzicht van rechtspraak. Vennootschappen", *T.P.R.*, 1986, 1415, nrs. 431 e.v.; MESTRE, "La liquidation des sociétés commerciales", *T.B.H.*, 1985, 339; T'KINT, F., "Le concours des créanciers d'une société en liquidation", *R.P.S.*, 1977, 161-181). Luidens art. 184 Venn.W. moeten de vereffenaars alle (chirografaire) schuldeisers betalen naar evenredigheid en zonder onderscheid tussen opeisbare en niet-opeisbare schulden, onder aftrek wat deze laatste betreft, van het disconto. Hieruit wordt afgeleid dat de vereffenaars eerst de opeisbare schulden mogen betalen, indien er voldoende actief is zodat de betaling van de nog niet vervallen schuldvordering geen gevaar loopt. Art. 184 Venn.W. heeft echter niet de onmiddellijke opeisbaarheid van de schuldvorderingen op termijn tot gevolg (Cass., 10 november 1980, *Arr.Cass.*, 1980-81, nr. 156).

Zoals bij faillissement werd beslist dat de loop van de interesten op de samenlopende schuldvorderingen wordt geschorst op de datum van de invereffeningstelling. Ook dit is een gevolg van het gelijkheidsbeginsel (Cass., 24 maart 1977, *Arr.Cass.*, 1977, 804, *R.W.*, 1977-78, 385 met noot SIMONT, L.).

De samenloop betekent niet dat de schuldeisers voortaan geen daden van tenuitvoerlegging zouden mogen stellen. Zij belet enkel dat nog uitwinningshandelingen zouden worden gesteld waardoor de rechten van de andere schuldeisers zouden worden geschaad (Cass., 24 maart 1977, *Arr.Cass.*, 1977, 802, *Pas.*, 1977, I, 792, *R.C.J.B.*, 1977, 628 met noot GERARD; Bergen, 21 november 1990, *R.P.S.*, 1991, 137 met noot T*KINT; Beslagr. Charleroi, 28 september 1982, *Pas.*, 1983, III, 2; Beslagr. Brussel, 11 september 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 277, *R.P.S.*, 1987, 138, nr. 6436). Het staat aan de beslagrechter om te oordelen of de tenuitvoerlegging van de schuldeisers *ut singuli* de rechten van de andere schuldeisers kan schaden, m.a.w. het gelijkheidsbeginsel in het gedrang kan brengen. Dit zal b.v. het geval zijn wanneer het actief ontoereikend is om alle schuldeisers te voldoen of wanneer de vereffenaars hierover nog geen uitsluitsel kunnen geven. Deze beperking van de executierechten geldt enkel voor de chirografaire schuldeisers en dezen met een algemeen voorrecht, niet voor dezen met een bijzonder voorrecht of een zakelijk zekerheidsrecht (Cass., 19 januari 1984, *Arr.Cass.*, 1983-84, 583, *Pas.*, 1984, I, 546, *T.B.H.*, 1984, 615). Deze principes gelden tevens bij bewarend beslag (Beslagr. Charleroi, 7 december 1982, *Rev.Rég.Dr.*, 1983, 154; DE LEVAL, G., *Traité*, 247, nr. 129). De schuldeisers met een bijzonder voorrecht behouden dus onverkort hun executierechten op hun onderpand (Beslagr. Charleroi, 7 december 1982, *t.a.p.*; Beslagr. Luik, 13 april 1983, *Jur.Liège*, 1983, 399; Beslagr. Luik, 28 maart 1984, *J.T.*, 1984, 366).

100 Deze principes gelden ook bij de ontbinding van andere rechtspersonen (Cass., 7 april 1986, *Arr. Cass.*, 1985-86, nr. 479, *J.T.*, 1987, 5. B.v.: Beslagr. Neufchâteau, 5 april 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 937). Ook daar geldt de regel dat de collectieve vereffening zoveel als mogelijk moet primeren. Met VAN OMMESLAGHE moet worden aangenomen dat de cassatierechtspraak het gemeen recht vormt voor de vereffening van alle rechtspersonen (*a.w.*, in *L'entreprise en difficulté*).

5. Beneficiaire aanvaarding

101 Ook bij beneficiaire aanvaarding van een nalatenschap staat de collectieve vereffening voorop. De erfgenaam die eigenaar is van de nalatenschap wordt als vereffenaar aangesteld. Hij heeft de verplichting de nalatenschap te beheren en te vereffenen ten bate van de schuldeisers. De vereffening gebeurt hier, anders dan bij faillissement, door de rechthebbende van het vermogen. Art. 803*bis* B.W. verleent aan de erfgenaam de mogelijkheid om zich te laten vervangen door beheerder die wordt aangeduid door de rechtbank.

Chirografaire schuldeisers en dezen met slechts een algemeen voorrecht kunnen niet meer tot afzonderlijke uitvoeringsmaatregelen overgaan zolang de vereffening niet is afgesloten (zie hierover: CASMAN, H., "Beheer en vereffening van een beneficiair aanvaarde nalatenschap", in *Actuele problemen uit het notariële recht*, Antwerpen, 1985, (19) 31). In geval van samenloop met uitvoerend beslag op onroerend goed door een schuldeiser-separatist na het vonnis dat de machtiging tot openbare verkoop verleent (art. 1189), bestaat de mogelijkheid om de vervolging van het uitvoerend beslag voor een periode van ten hoogste 2 maanden te schorsen (art. 1621).

Het treffen van bewarende maatregelen blijft mogelijk.

6. Onbeheerde nalatenschap

102 Dezelfde principes gelden bij de vereffening van een onbeheerde nalatenschap (DE LEVAL, G., *Traité*, 258, nr. 134). De samenloop tussen een hypothecaire schuldeiser ("separatist") en de curator wordt geregeld door art. 1621 (b.v.: Beslagr. Brussel, 8 december 1986, *Rev.Not.B.*, 1987, 607; zie verder, nr. 268).

7. Kennelijk onvermogen en boedelafstand

103 De staat van kennelijk onvermogen en de boedelafstand laten daarentegen de executierechten van de individuele schuldeisers onverkort bestaan (DE PAGE, H., *Traité*, III, 196, nrs. 168 en 198, nr. 173. Vgl.: DE LEVAL, G., *Traité*, 250, nr. 131).

De wet geeft geen omschrijving van de staat van 'kennelijk onvermogen'. Wel zijn er talrijke plaatsen in het wetboek aan te wijzen waar aan deze toestand bepaalde rechtsgevolgen worden gehecht (art. 876, 886, 1214, 1276, 1613, 1865, 1913, 2003, 2020, 2026, 2027 en 2032 B.W., evenals impliciet: art. 1188 B.W.)

De staat van kennelijk onvermogen wordt niet uitgesproken, maar vastgesteld door de rechter die toepassing moet maken van een dezer bepalingen. De schuldeisers behouden hun individuele vorderings- en executierechten.

De schuldenaar blijft verder zijn vermogen besturen. Dit is anders bij boedelafstand. In dat geval laat de debiteur al zijn goederen aan zijn schuldeisers over (art. 1265 e.v. B.W.). De boedelafstand heeft noodzakelijk betrekking op alle goederen. Zij heeft geen eigendomsoverdracht tot gevolg. Evenmin bevrijdt zij de schuldenaar. Voor de vereffening kan een bewindvoerder worden aangeduid.

Over de voorstellen tot invoering in ons land van een burgerlijk faillissement en van procedures van schuldherschikking voor particulieren: zie boven, nr. 66.

§ 2. Beslagbare goederen

A. ALGEMEEN

1. Het vermogen als verhaalsobject

104 Het vermogen is het geheel van goederen en rechten in geld waardeerbaar die aan een rechtssubject toebehoren. De functie van het vermogen wordt neergelegd in de art. 7 en 8 Hyp.W.: te dienen als gemeenschappelijk onderpand voor de schuldeisers. Gelet op het beginsel van de ondeelbaarheid van het vermogen, maakt het integraal het verhaalsobject uit van de schuldeisers.

Wel bestaan er talrijke gevallen van vermogensplitsing. Zie hierover: DE PAGE, H., *Traité*, V, 578 e.v.; VAN GERVEN, W., *Algemeen deel*, nrs. 88 e.v. Recente voorbeelden zijn nog te vinden in art. 18 en 47 Controlewet Verzekeringen betreffende vereffening van verzekeringsondernemingen en in art. 115 Wet Financiële Markten luidens welk in afwijking van art. 8 Hyp.W. de activa van bepaalde "compartimenten" van een beleggingsvennootschap met veranderlijk kapitaal (Bevek) slechts strekken tot waarborg van de schulden die dit compartiment betreffen.

105 De onbeslagbaarheid van een bepaald goed kan slechts voortvloeien hetzij uit de wet, hetzij uit zijn aard of omdat het uitsluitend aan de persoon van de beslagene verbonden is (Cass., 27 januari 1983, *Arr.Cass.*, 1982-83, nr. 307, *R.W.*, 1983-84, 1637, *Pas.*, 1983, I, 622).

In de art. 1408 e.v. worden de goederen die niet of die slechts gedeeltelijk in beslag kunnen worden genomen, opgesomd. Deze bepalingen doen echter geen afbreuk aan de onbeslagbaarheid die voortvloeit uit bijzondere wetten. De gevallen van wettelijke onbeslagbaarheid moeten beperkend worden uitgelegd (*Verslag Van Reepinghen*, 514).

106 In geval van wetsconflicten in de tijd nopens de beslagbaarheid van goederen, moet de voorkeur worden gegeven aan de wet die geldt ten tijde van het beslag (DE LEVAL, G., *Traité*, 132-133, nr. 76; Frankrijk: Cass.fr., 18 februari 1981, *J.C.P.*, 1981, IV, 159, *Rev. trim. dr. civ.*, 1981, 199-200). Zoals bij de vraag naar de toepasselijke wet op de voorrechten staat ook hier het ogenblik van de samenloop centraal. In beide gevallen (omvang van het vermogen en voorrecht) moet de wet worden toegepast die geldt op het ogenblik van de samenloop (Cass., 31 oktober 1988, *Arr.Cass.*, 1988-89, nr. 125; Cass., 17 juni 1987, *Arr.Cass.*, 1986-87, 630).

107 Dat de goederen een bepaalde bestemming hebben of aan een bepaald doel zijn verbonden, laat niet toe hen aan het verhaalrecht van de schuldeisers te onttrekken (Cass., 27 januari 1983, *t.a.p.*: toelagen verleend aan gesubsidieerde onderwijsinstellingen maken aldus integraal deel uit van het vermogen van deze instellingen; dat die toelagen voor een bepaald doel zijn bestemd, maakt het niet onbeslagbaar). Aldus kunnen de bedragen gestort op de rekening van de

beslagene door diens schuldeiser in beslag worden genomen, ongeacht de herkomst of de bestemming van die tegoeden (Cass.fr., 20 april 1983, *Bull.civ.*, 1983, I, nr. 127; over kwaliteitsrekeningen echter: zie verder, nr. 658).

Hiermee is echter moeilijk te verzoenen de rechtspraak van het Hof van Cassatie i.v.m. de onbeslagbaarheid krachtens art. 1410, § 2, 5° Ger.W. Luidens die bepaling zijn de bedragen uitgekeerd als geneeskundige verstrekkingen ten laste van de ziekteverzekering in het geheel niet vatbaar voor beslag. Volgens het Hof geldt die onbeslagbaarheid niet alleen wanneer die bedragen aan de gerechtigde werden uitgekeerd, maar ook wanneer zij rechtstreeks aan de instelling van geneeskundige zorgen worden betaald. Aldus behouden die bedragen het statuut van onbeslagbaarheid ook al bevinden zij zich in het vermogen van andere personen dan deze die de wet wenst te beschermen (Cass., 26 januari 1987, *Arr.Cass.*, 1986-87, nr. 305, *Pas.*, 1987, I, nr. 307; Cass., 15 maart 1990, *R.W.*, 1990-91, 28. Voor de kritiek hierop: DE LEVAL, G., *Traité*, 99, nr. 56).

2. Enkel goederen van de debiteur

a) Principe

108 De schuldeisers kunnen enkel beslag leggen op de goederen die hun debiteur toebehoren. De derde-eigenaar zal die goederen kunnen revindiceren (zie verder, nr. 580 e.v.).

Uitzonderlijk zal het verhaalrecht van de schuldeiser zich toch uitstrekken tot goederen die aan een derde toebehoren. Dit is b.v. het geval bij de uitoefening van het voorrecht van de verhuurder op de "stofferende goederen" (art. 20, 1° Hyp.W.) en ten gevolge van de niet-tegenwerpelijkheid bij samenloop van bedingen tot eigendomsvoorbehoud in koopovereenkomsten. Verder bestaan er enkele gevallen waar iemand gehouden is "*propter rem*" in die zin dat hij geen persoonlijke debiteur wordt van de schuld en het verhaalrecht beperkt blijft tot de zaak waarop de verbintenis betrekking heeft. Te denken valt aan de "derde-bezitter" van een gehypothekeerd goed, met de derde die op zijn goed een hypotheek toestaat tot zekerheid van andermans schuld (de zgn. "zakelijke borg"), de derde-pandgever en bij bewarend scheepsbeslag de mogelijkheid om voor zgn. "zeevorderingen" beslag te leggen op het schip waarop die vordering betrekking heeft, ongeacht of de eigenaar van het schip ook debiteur is van de beslaglegger (art. 1469 § 1 Ger.W.).

Verder is het mogelijk dat de goederen slechts in schijn aan een derde toebehoren, zodat de schuldeisers die *simulatie* kunnen bestrijden (zie boven, nr. 26).

b) Fiduciaire verhoudingen

109 Worden goederen van een derde in beslag genomen, dan kan deze zoals gezegd zijn eigendom revindiceren. Hiertoe zal hij dienen aan te tonen dat hij en niet de beslagene eigenaar is van deze goederen en dat die goederen nog verder identificeerbaar zijn gebleven. Een revindicatie is enkel mogelijk voor species-goederen; voor soortgoederen is zo'n vordering uitgesloten behoudens in geval van specificatie.

Het komt vaak voor dat de beslagene wel juridisch eigenaar is van die goederen, maar dat die goederen in feite bestemd zijn voor een derde (de economische eigenaar), of aan een bepaald doel zijn verbonden. Te denken valt aan de 'derdenrekening' van advocaten en notarissen, aan het geval dat iemand gelden collecteert voor een bepaald doel, enz.

Onze rechtsorde kan niet goed overweg met fiduciaire rechtsverhoudingen, zodat vaak geen doelmatige bescherming kan worden geboden aan de rechthebbenden tegenover de schuldeisers van de juridische eigenaar (zie hierover: VAN GERVEN, W., *Algemeen deel*, nrs. 90 en 141; VAN HECKE, G., "Verhaalsrecht van schuldeisers op roerende goederen die hun schuldenaar in detentie heeft", *Ver. Vergl. Studie Recht van België en Nederland*, 1958, 7). Deze problematiek werd bij ons vooral onderzocht in het raam van de fiduciaire overdracht tot zekerheid. De tegenwerpelijkheid van deze zekerheidsfiguur wordt overwegend bestreden, omdat het zou gaan om een geval van ongeoorloofde wetsontduiking, nl. van de dwingend voorgeschreven regels van het pand. Dit lijkt inderdaad het geval te zijn wanneer de fiduciaire overdracht tot zekerheid roerende lichamelijke goederen tot voorwerp heeft. Aan wetsontduiking komt men echter niet toe wanneer de overdracht betrekking heeft op een geldsom of op schuldvorderingen (vgl. DIRIX, E. en DE CORTE, R., *a.w.*, 220, nrs. 437 e.v. Zie en vgl. o.m.: SIMONT, L., "De overdracht van schuldvorderingen tot zekerheid", in *Liber amicorum Dumon*, 1983, I, 259-282; FORIERS, P.A., "La fiducie en droit belge", in *Les opérations fiduciaires*, Brussel, 1985, 263 e.v.; COLIN, H., "De cessie-retrocessie transactie: een wettelijke regeling inzake fiduciaire eigendomsoverdracht tot zekerheid", *R.W.*, 1991-92, 1 e.v.).

110 Een minder vijandige houding is op zijn plaats wanneer de fiduciaire overdracht niet strekt tot zekerheid, maar tot beheer. Een goed voorbeeld van deze benadering levert de vordering tot afgifte van tegoeden die zich op een zgn. kwaliteitsrekening bevinden (zie verder, nr. 658).

3. Keuzerecht van de schuldeisers

111 De schuldeiser heeft de vrije keuze over de goederen die hij wenst uit te winnen (Luik, 15 april 1985, *Jur.Liège*, 1985, 553). De wettelijke uitzondering (art. 1563) bevestigt de regel. In de Franse Wet van 9 juli 1991 betreffende de tenuitvoerlegging werd dit beginsel neergelegd in art. 22: "Le créancier a le choix des mesures propres à assurer l'exécution ou la conservation de sa créance".

De uitoefening van dit keuzerecht kan onder omstandigheden rechtsmisbruik uitmaken (over het misbruik van executierechten: zie boven, nr. 36). Bij het beslag dient geen rekening gehouden te worden met de prijs die de goederen kunnen opleveren (*anders*: Beslagr. Luik, 23 december 1985, *Jur.Liège*, 1986, 321). De beslagrechter mag niet oordelen over de opportuniteit van de besla-

gene (Luik, 15 april 1985, *t.a.p.*). Vanzelfsprekend komt het niet aan de beslagen debiteur toe een keuze te maken van de in beslag te nemen goederen (Beslagr. Mechelen, 1 december 1978, *J.T.*, 1979, 182).

4. *Beslagbaarheid en retentierecht*

112 Veelal wordt verdedigd dat op goederen die niet vatbaar zijn voor beslag, de schuldeiser evenmin een retentierecht kan uitoefenen (*R.P.D.B.*, tw. *Rétention (droit de)*, nr. 35; voor een toepassing: Brussel, 1 december 1988, *J.T.*, 1989, 76, *Rev.Rég.Dr.*, 1991, 167). Juister lijkt het standpunt van LAMINE voor wie een onderscheid moet worden gemaakt naargelang de *ratio legis* van de onbeslagbaarheid: de debiteur in het bezit laten van het goed of de vervreemding beletten. Enkel in het eerste geval moet het retentierecht worden uitgesloten (*Retentierecht*, Antwerpen, 1982, 47, nr. 84).

B. NIET-BESLAGBARE GOEDEREN

1. *Onbeslagbaar uit hun aard*

113 Niet vatbaar voor beslag uit hun aard zijn deze goederen die ten nauwste met de persoon verbonden zijn en daarom onvervreemdbaar zijn.

Evenmin zijn vatbaar voor beslag de goederen die geen enkele verkoopwaarde hebben. Om die reden wordt een beslag op maaltijdcheques uitgesloten (Beslagr. Antwerpen, 7 november 1991, *R.W.*, 1991-92, 683).

Tot de persoonlijke goederen of rechten worden gerekend:

het recht van gebruik (art. 631 B.W.), het recht van bewoning (art. 634) en het ouderlijk recht van vruchtgenot (art. 384 B.W.). Verder kunnen nog als voorbeelden worden gegeven: Brussel, 1 december 1988, *J.T.*, 1989, 76: persoonlijke documenten, een chequeboekje, een trommel met medicijnen; *Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nrs. 214-215: familiefoto's, eretekens en medailles; GARSONNET & CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, nr. 104: briefwisseling, een dagboek (B.G.H., *B.G.H.Z.*, 13, 334), een huisdier (*anders: Hand.*, Kamer, 1983-84, 2459), enz.

2. *Artikel 1408 Ger.W.*

114 In de art. 1408 e.v. worden de niet voor beslagvatbare goederen opgesomd. De wetgever heeft hierbij gepoogd "een billijk evenwicht te verwezenlijken tussen de vastberadenheid van de schuldeiser die stuit op de nalatigheid of oneerlijkheid van de schuldenaar en de juiste maat die de humaniteit ingeeft" (*Verslag Van Reepinghen*, 514). In art. 1408 gaat het om het volgende:

1) De levensnoodzakelijke goederen. Hieronder vallen: het nodige bed en beddegoed (Beslagr. Luik, 13 juni 1984, *Jur.Liège*, 1984, 486; voor een ruime interpretatie: Beslagr. Brussel, 17 juni 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1013: gehele

slaapkamer; Beslagn. Luik, 6 juli 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 1368), fornuis en oven (Beslagn. Luik, 26 maart 1986, *Jur.Liège*, 1986, 502), niet: een ijskast (Beslagn. Luik, 26 maart 1986, *t.a.p.Anders*: Beslagn. Brussel 17 juni 1987, *t.a.p.*). Het nodige vaatwerk en huishoudgerei (Antwerpen, 20 januari 1992, *onuitg.*: wordt alle "glas- en gleiswerk" zonder meer in beslag genomen, dan miskent dit beslag art. 1408, 1° en moet voor die goederen handlichting worden verleend). De rechterlijke toetsing onderstelt een nauwkeurige omschrijving van de in beslag genomen goederen (Beslagn. Luik, 18 oktober 1989, *J.T.*, 1990, 260). Verder verdient het aanbeveling dat de gerechtsdeurwaarder vermeldt welke goederen met het oog op de naleving van art. 1408 niet in beslag worden genomen;

2) Beroepsgoederen ter waarde van maximaal 10.000 fr. De waarde wordt bepaald op het tijdstip van het beslag en naar keuze van de beslagene. De waardering gebeurt in realisatiewaarde, niet in aankooprij of vervangingswaarde (Beslagn. Verviers, 10 januari 1986, *Jur.Liège*, 1986, 157). De bewijslast dat het bedrag van 10.000 fr. niet wordt overschreden, rust op de beslagene (Beslagn. Aarlen, 8 juni 1971, *Jur.Liège*, 1971-72, 108; Beslagn. Charleroi, 21 juni 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 165). Deze bepaling beoogt enkel de bescherming van fysieke personen en kan niet worden uitgebreid tot de vennootschappen (Beslagn. Brussel, 24 november 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 173; Beslagn. Antwerpen, 20 november 1990, *onuitg.* Vgl.: Beslagn. Charleroi, 21 juni 1988, *t.a.p.*);

3) Voorwerpen bestemd voor de eredienst;

4) "Levensmiddelen en brandstof". Bedoeld worden de goederen die *in natura* aanwezig zijn, niet de gelden met een dergelijke bestemming (Beslagn. Luik, 12 juni 1989, *T.B.B.R.*, 1990, 174. *Anders*: Beslagn. Brussel, 20 december 1985, *T.Vred.*, 1987, 82: hulp toegestaan door O.C.M.W. niet vatbaar voor beslag);

5) "Een koe, of drie schapen, of twee geiten". Hieronder zouden niet andere huisdieren vallen, b.v. honden en katten (vgl. *Hand.*, Kamer, 1983-84, 2549).

115 Deze bepalingen worden algemeen als sterk verouderd ervaren, zodat voorstellen tot wetwijzigingen worden gedaan (zie o.m.: LAENENS, J., "Gerechtsdeurwaarders en debiteuren in crisistijd", *R.W.*, 1985-86 (1601), 1616; DE LEVAL, G., *Traité*, 122, nrs. 68 e.v.). Inmiddels werden ook reeds wetgevende initiatieven genomen (Wetsontwerp tot wijziging van de art. 1408, 1409 1410 en 1412 van het Gerechtelijk Wetboek en tot invoeging van een art. 1409bis in datzelfde wetboek, *Gedr.St.*, Kamer, 1989-90, nrs. 1114/1 e.v. Voor een kritische bespreking: DE VROEDE, P., "Vers une extension des biens et rémunérations insaisissables", *Cah.Dr.Jud.*, 1991, 129-134). In het ontwerp wordt de opsomming van art. 1408 gevoelig uitgebreid: bepaalde huishoudtoestellen, diverse meubelen, een verwarmingstoestel per kamer, goederen van inwonende kinderen, enz. Luxe goederen blijven verder uitgesloten.

Een van de meest markante voorstellen strekt tot het onbeslagbaar maken van de goederen die de debiteur "volstrekt" nodig heeft voor de uitoefening van zijn beroep (evenals voor zijn studie of beroepsopleiding) en zulks zonder enige beperking. Teneinde de kredietmogelijkheden van de beslagene niet geheel uit te putten zou het beslag mogelijk blijven voor schuldeisers die op die goederen een zakelijk zekerheidsrecht kunnen doen gelden (b.v.: de onbetaalde verkoper of de pandhouder). Vooral deze laatste bepaling is het voorwerp van kritiek. Volgens DE VROEDE dreigt het ontwerp aan de debiteuren een quasi-immuniteit te verlenen.

In Frankrijk werden de niet-beslagbare goederen opnieuw vastgesteld door de Wet van 9 juli 1991 (Loi n° 91-650 portant réforme de ces procédure civiles d'exécution, *J.O.*, 14 juli 1991. Voorheen: art. 2092-2 C.C.). Als onbeslagbaar worden o.m. bestempeld: alimentieuitkeringen (art. 14,2°), de

roerende goederen die noodzakelijk zijn voor het gezinsleven en de beroepsuitoefening, behoudens voor de schuldvordering strekkende tot betaling van die goederen en binnen de beperkingen die zullen bepaald worden bij decreet (art. 14, 4°) en de goederen die onmisbaar zijn voor gehandicapten en deze bestemd voor de ziekenzorg (art. 14,5°).

3. *Contractuele onbeslagbaarheid*

116 Bedingen van onvervreemdbaarheid of onbeslagbaarheid gelden enkel *inter partes* en kunnen niet worden tegengeworpen aan derde-schuldeisers. Derdenwerking kan wel aan de orde komen in geval van derdenbeslag op een schuldvordering waarvan de schuldeiser (beslagene) zijn executierechten heeft beperkt (zie verder, nr. 645).

In Frankrijk bepaalt art. 14, 3° van de Wet van 9 juli 1991 (Loi n° 91-650, voorheen :art. 2092-2, 3° C.C.) dat de onbeslagbaarheid wel kan voortvloeien uit de wil van de schenker of uit een testamentaire beschikking, althans ten aanzien van schuldeisers wier schuldvordering ontstaan is voor de schenking of het openvallen van de nalatenschap.

4. *Bijzondere wetten*

117 De gerechtelijke hervorming heeft geen afbreuk willen doen aan de onbeslagbaarheid krachtens diverse bijzondere wetten. De belangrijkste gevallen zijn:

- inkomsten of het loon van minderjarigen, ontvoogd of niet, zijn niet vatbaar voor overdracht of beslag uit hoofde van kredietovereenkomsten (art. 37, §2 Wet op het consumentenkrediet. Voorheen: art. 20 Wet 20 juli 1957);
- werken van letterkunde of muziek zolang zij onuitgegeven zijn en andere kunstwerken zolang zij niet voltooid zijn (art. 9 Auteurswet. Zie hierover: CORBET, J., *Auteursrecht*, in *A.P.R.*, 51, nr. 120);
- de lijfrente gevestigd om niet krachtens een beding in die zin (art. 1981 B.W.). Een lijfrente onder bezwarende titel is wel vatbaar voor beslag: Brussel, 5 februari 1908, *B.J.*, 1908, 209;
- de vorderingen op de Staat voor werken en leveringen (Wet 3 januari 1958, thans gecoördineerd bij K.B. 17 juli 1991). De schuldvordering die de aannemer of leverancier op de Staat bezit, is in beginsel niet vatbaar voor beslag door diens schuldeisers (art. 96). Dit verbod geldt niet voor bepaalde categorieën van schuldeisers, nl. de niet betaalde werknemers en leveranciers (art. 97). Ofschoon niet uitdrukkelijk genoemd, worden hier ook de onderaannemers toe gerekend. Door deze beperkte beslagbaarheid wordt in feite een voorrecht toegekend aan deze schuldeisers. Dit voorrecht mag echter niet worden uitgebreid tot de schuldeisers van die schuldeisers (b.v. de onderaannemer van de onderaannemer: Luik, 15 september 1987, *J.L.*, 1988, 82). Na oplevering der werken kunnen de door de Staat nog verschuldigde sommen door om het even welke schuldeiser van de aannemer of leverancier in beslag worden genomen.

Art. 98, tweede lid bepaalt echter dat eerst de schuldeisers bedoeld in art. 97 en vervolgens de financiers aan wie de schuldvorderingen waren overgedragen of in pand waren gegeven in aanmerking komen. De Wet van 1958 bouwt aldus een preferentiesysteem op waarin drie categorieën van schuldeisers achtereenvolgens moeten aantreden: 1. de werknemers, leveranciers en onderaannemers, 2. de geldschieters en 3. de andere schuldeisers. Deze regeling geldt slechts voor de werken en leveringen besteld door de staat met uitsluiting van instellingen die een van de Staat onderscheiden rechtspersoonlijkheid bezitten (Cass., 22 januari 1981, *J.T.*, 1981, 517; Cass., 23 april 1981, *Arr.Cass.*, 1980-81, 959).

5. Loon en soortgelijke vorderingsrechten

a) Beperkte beslagbaarheid

118 Een soort van schuldvordering wordt door de wetgever op bijzondere wijze beschermd, nl. de loonvordering van een werknemer en de hiermee gelijkgestelde vorderingsrechten. Hierbij dient de wetgever een evenwicht te vinden tussen de volgende doelstellingen: aan de werknemer een bepaald minimuminkomen garanderen, diens kredietmogelijkheden niet geheel uitputten (beslag op en overdracht van loon moeten mogelijk blijven), zorgen dat de gezinsbestemming gevrijwaard wordt (bijzondere bescherming van alimentatievorderingen).

Het loon en de hiermee gelijkgestelde inkomsten zijn slechts gedeeltelijk vatbaar voor beslag en overdracht. Deze bedragen worden bepaald in art. 1409 (zoals laatst aangepast bij K.B. van 27 november 1989, *B.S.*, 13 december 1989). Beneden het bedrag van 25.000 fr. per kalendermaand is het loon niet beslagbaar. Voor het gedeelte tussen 25.000 fr. en 27.000 fr. is het loon ten belope van 1/5 vatbaar voor beslag; voor het gedeelte tussen 27.000 fr. tot 33.000 fr. ten belope van 2/5; voor het gedeelte boven 33.000 fr. is het loon integraal beslagbaar.

Deze bescherming geldt voor bedragen uitgekeerd ter uitvoering van een arbeidsovereenkomst, een leerovereenkomst, een statuut of een abonnement en deze uitgekeerd aan personen die onder gezag van een ander persoon buiten een arbeidsovereenkomst arbeid verrichten.

Het loonbegrip dat moet gehanteerd worden is niet datgene uit de Arbeidsovereenkomstenwet, maar dat bedoeld in de Loonbeschermingswet (Cass., 3 mei 1982, *Arr.Cass.*, 1981-82, nr. 514, *Pas.*, 1982, I, 1000, *R.W.*, 1983-84, 183, *T.S.R.*, 1982, 601, *J.T.T.*, 1983, 53. Zie hierover o.m.: BOES, R., *De wet van 12 april 1965 op de bescherming van het loon*, Brugge, Die Keure, 1991, 19 e.v.; STEYAERT, J. e.a., *Arbeidsovereenkomst*, in *A.P.R.*, 246, nrs. 329 e.v.). Dit betekent dus: alle bedragen waarop de beslagene krachtens de dienstbetrekking recht heeft. Verder ook al de bedragen die als vergoeding verschuldigd zijn krachtens een statuut (b.v. ambtenaren). Onder bedragen uitgekeerd krachtens een abonnement worden bedoeld inkomsten ter vergoeding van regelmatige arbeidsprestaties die verricht worden op zelfstandige basis (BOES, R., *a.w.*, 152, nr. 161. B.v.: Brussel, 25 november 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 50, *Pas.*, 1987, II, 32:

maandelijks honorarium uitgekeerd aan een tennisleraar; Beslagr. Luik, 26 juni 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1282; regelmatige vergoedingen uitgekeerd door een coöp. venn. aan haar zaakvoerder. Niet echter: het jaarlijkse winstaandeel aan de medewerkende echtgenoot: Beslagr. Leuven, 30 april 1979, *T.Not.*, 1981, 366).

119 Art. 1409 is derhalve van toepassing op een opzegvergoeding (Cass., 3 mei 1983, *t.a.p.* Voorheen *anders*: Brussel, 10 juni 1976, *Pas.*, 1977, II, 96). De berekening gebeurt door het omslaan per kalendermaand.

Ook de vergoeding verschuldigd krachtens art. 63 A.O.W. aan werklieden wegens willekeurig ontslag is loon in de zin van de Loonbeschermingswet. Dit is echter niet het geval voor de schadevergoeding die wegens willekeurig ontslag zou worden toegekend aan bedienden (BOES, R., *a.w.*, 158, nr. 171).

De uitwinningsvergoeding waarop een handelsvertegenwoordiger recht heeft, is eveneens een geldelijk voordeel ingevolge de dienstbetrekking. Het gaat dus om loon in de zin van Loonbeschermingswet (BOES, R., *a.w.*, 156, nr. 169. *Anders*: Luik, 19 oktober 1983, *Pas.*, 1984, II, 22; Beslagr. Luik, 14 februari 1979, *Jur.Liège*, 1978-79, 365).

Ook onkostenvergoedingen, premies uitgekeerd ter vergoeding van verrichte prestaties, vergoedingen verschuldigd aan beschermde werknemers vallen onder het toepassingsgebied van art. 1409 (voor meer bijzonderheden: BOES, R., *a.w.*, 155, nrs. 166 e.v.)

120 Krachtens art. 1410 § 1 wordt het toepassingsgebied van art. 1409 uitgebreid tot o.m.:

- alimentatie door de rechter toegewezen; dus niet bij testament of overeenkomst (Bergen, 19 juni 1990, *Rev.Not.B.*, 1991, 156);
- pensioenen en gelijkgestelde uitkeringen (art. 1410, § 1, 2°). Pensioenachterstallen moeten worden omgeslagen op maandbasis (Beslagr. Luik, 6 mei 1981, *Jur.Liège*, 1981, 381);
- werkloosheidsuitkeringen en uitkeringen betaald door fondsen voor bestaanszekerheid;
- uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid en invaliditeitsuitkeringen;
- uitkeringen krachtens de wetgeving op de arbeidsongevallen en beroepsziekten (Cass., 2 februari 1979, *R.W.*, 1979-80, 793, *Pas.*, 1979, I, 632, *Rev.Not.B.*, 1980, 210; Rb. Brussel, 26 november 1975, *R.W.*, 1975-76, 1828: art. 1410, § 1, 5° derogeert aldus aan art. 43 Beroepsziektenwet);
- vakantiegeld (art. 1410, § 1, 6°; Beslagr. Aarlen, 21 september 1976, *Jur.Liège*, 1976-77, 43: voor de berekening van het beslagbaar gedeelte worden deze bedragen samengevoegd met het loon op maandbasis);
- militievergoedingen.

121 De regels van de beperkte beslagbaarheid gelden niet wanneer de beslagene het loon of de gelijkgestelde uitkeringen op een bankrekening ontvangt (o.m.:

Brussel, 9 mei 1984, *Bull. Bel.*, 1985; 1996; Beslagr. Brussel, 24 mei 1982, *Soc.Kron.*, 1983, 310; BOES, R., *a.w.*, 176-177, nr. 207; DE LEVAL, G., *Traité*, 157, nr. 84. *Anders* o.m.: Beslagr. Antwerpen, 5 december 1988, *R.W.*, 1988-89, 824; Beslagr. Antwerpen, 8 maart 1984, *R.W.*, 1984-85, 615 met noot BATAILLE en COECKELBERGH). Eens de werkgever het loon heeft uitbetaald, vindt de Loonbeschermingswet geen toepassing meer. Het beslag onder de bank is ook geen loonbeslag. De oplossing luidt ook niet anders wanneer de bankrekening uitsluitend gestijfd wordt met het inkomen. Een bijkomend argument wordt geput uit art. 3 K.B. 5 maart 1986 (*B.S.*, 21 maart 1986). Krachtens die bepaling kan wanneer bij girale betaling van het loon, de bankrekening het voorwerp uitmaakt van een overdracht of een beslag, de werkgever de werknemer betalen hetzij van hand tot hand, hetzij met een postassigntatie of een circulaire cheque, naar de keuze van de werknemer.

b) Samenvoeging van bedragen

122 Indien de beslagene gelijktijdig de bedragen bedoeld in art. 1409 en uitkeringen opgesomd in art. 1410, § 1 ontvangt, dan worden die bedragen samengevoegd voor de berekening van het beslagbaar gedeelte (art. 1411; Cass., 11 maart 1991, *J.T.T.*, 1991, 316; *J.L.M.B.*, 1991, 686, *Bull.Bel.*, 1992, 290; Beslagr. Antwerpen, 23 maart 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 832; Kh. Brussel, 24 februari 1987, *J.T.*, 1988, 832). Het is aan de beslaglegger of de cessionaris om aan de diverse werkgevers c.q. schuldenaars van uitkeringen de nodige gegevens te verschaffen die deze moeten toelaten het voor beslag vatbaar gedeelte te bepalen. Zolang hierover geen zekerheid bestaat mogen deze debiteuren niet nalaten art. 1409 toe te passen op de door hen verschuldigde bedragen. Betwistingen hieromtrent worden als executiegeschillen beslecht door de beslagrechter. Zie hierover nader: BOES, R., *a.w.*, nr. 3175; TOP, F. en DE GEYTER, K., "Over loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht", *Oriëntatie*, 1986, (107) 109.

c) Niet-beslagbare uitkeringen

123 De bedragen opgesomd in art. 1410, § 2 zijn in het geheel niet vatbaar voor beslag. Dit is o.m. het geval voor:

- de gezinsbijslagen;
- de wezenpensioenen of renten;
- de tegemoetkomingen aan mindervaliden;
- de bedragen uitgekeerd als gewaarborgd inkomen voor bejaarden;
- de bedragen uitgekeerd als geneeskundige verstrekkingen ten laste van de ziekteverzekering (art. 1410, § 2, 5°). Hierbij dient geen onderscheid gemaakt te worden naargelang die bedragen aan de gerechtigden dan wel rechtstreeks aan de verstrekkers van de geneeskundige zorgen werden betaald (Cass., 26 januari 1987, *Arr.Cass.*, 1986-87, nr. 305, *Pas.*, 1987, I, nr. 305, *J.T.*, 1987, 142; Cass., 15 maart 1990, *J.T.T.*, 1990, 227, *R.W.*, 1990-91, 28. Luik, 20 maart 1987,

J.L.M.B., 1987, 841 met noot DE LEVAL; Brussel, 23 oktober 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 719. Voorheen *anders*: Beslagr. Luik, 23 mei 1984, *Jur.Liège*, 1986, 70). Deze bedragen behouden dus het statuut van onbeslagbaarheid ook al bevinden zij zich in het vermogen van andere personen dan deze die de wet wensen te beschermen (zie voor de kritiek hierop: DE LEVAL, G., *Traité*, 99, nr. 56; zie boven, nr. 107);

– de bedragen uitgekeerd als bestaansminimum. Over de vraag of deze bedragen vatbaar zijn voor beslag door alimentatieschuldeisers, is omstreden (zie verder, nr. 124).

d) Schuldvordering tot alimentatie

124 Aan de schuldeiser van alimentatie wordt door de wetgever om begrijpelijke redenen een bijzondere positie toegekend.

a) In de eerste plaats wordt aan de alimentatiegerechtigden die in samenloop komen met andere schuldeisers een absolute voorrang toegekend. In die zin kan gesproken worden van het “supervoorrecht” voor onderhoudsgelden (zie verder, nr. 125);

b) Verder is het zo dat wanneer de overdracht of het beslag plaatsvindt voor alimentatieschulden, de beperkingen inzake beslagbaarheid van de loonvordering uit art. 1409 niet gelden. Deze oplossing is ook redelijk. De rechter heeft immers bij het bepalen van het onderhoudsgeld reeds rekening gehouden met de mogelijkheden van partijen. Het beslagbaar gedeelte is dus onbeperkt wanneer het beslag gelegd wordt door een alimentatieschuldeiser. Aldus zijn ook de bedragen uitgekeerd als bestaansminimum door het O.C.M.W. volledig vatbaar voor beslag voor onderhoudsgeld (Antwerpen, 25 september 1989, *R.W.*, 1989-90, 471; Beslagr. Brussel, 16 januari 1986, *Rev.Rég.Dr.*, 1986, 66 met noot BODART en VAN RUYMBEKE; Beslagr. Luik, 12 juni 1989, *T.B.B.R.*, 1990, 174. *Anders*: Brussel, 30 november 1988, *Soc.Kron.*, 1990, 14; Beslagr. Brussel, 20 december 1985, *T.Vred.*, 1987, 82). Hiervan kan door de partijen niet contractueel worden afgeweken (Beslagr. Brussel, 12 maart 1987, *J.T.*, 1987, 723).

c) De alimentatievordering zelf is wel vatbaar voor beslag binnen de beperkingen van art. 1409.

d) Voor onderhoudsvorderingen geldt ten slotte ook nog een beperking van de mogelijkheid tot schuldvergelijking. Luidens art. 1293, 3° B.W. kan een debiteur van alimentatie “die niet vatbaar verklaard is voor beslag” deze schuld niet compenseren met een schuldvordering op de alimentatiegerechtigde. Ten belope van de beperkingen bepaald in art. 1409 is alimentatie niet vatbaar voor beslag en dus niet compensabel (voor toepassingen: Antwerpen, 11 april 1986, *R.W.*, 1986-87, 1222 met noot ARNOU; Bergen, 21 juni 1988, *Pas.*, 1988, II, 239 met noot J.S.; Bergen, 19 juni 1990, *Rev.Not.B.*, 1991, 156; Beslagr. Luik, 29 december 1979, *Jur.Liège*, 1980, 117 met noot G.d.L.; Beslagr. Luik, 14 december 1983, *R.T.D.F.*, 1985, 337; Beslagr. Hoei, 26 maart

1984, *J.T.*, 1985, 153). Het verbod geldt enkel voor de schuldenaar van de alimentatie; deze mag geen tegenvordering die hij zou hebben op de alimentatiegerechtigde ter compensatie inroepen. De alimentatieschuldeiser kan daarentegen zich wel van de eigen verbintenissen bevrijden door een beroep te doen op compensatie (*Encycl. Dalloz*, tw. *Compensation*, nr. 64).

Het compensatieverbod raakt dus de openbare orde niet (DE PAGE, H., *Traité*, II, 1 (1990), 503, nr. 478; Beslagr. Brussel, 16 september 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1431. *Anders*: Arbrb. Antwerpen, 16 juni 1981, *T.S.R.*, 1981, 524). Schuldvergelijking blijft verder onbeperkt mogelijk wanneer zowel vordering als tegenvordering strekken tot de betaling van onderhoudsgeld (*Encycl. Dalloz*, tw. *Compensation*, nr. 65; Beslagr. Brussel, 25 november 1987, *R.T.D.F.*, 1988, 385). Het verbod op compensatie blijft echter gelden tussen een alimentatievordering en een tegenvordering tot terugvordering van in het verleden te veel verrichte uitkeringen (Antwerpen, 25 maart 1991, *R.W.*, 1991-92, 509).

Door de rechtsleer wordt dit compensatieverbod uitgebreid tot alle schuldverordeningen die niet in beslag kunnen worden genomen (vgl. KRUIHOF, R., "Overzicht van rechtspraak. Verbintenissen", *T.P.R.*, 1983, 714, nr. 218 en verwijzingen aldaar).

e) Berekening van het beslagbaar gedeelte

125 Voor de berekening van het voor overdracht of beslag vatbaar gedeelte dient benevens met de drempels van art. 1409 ook te worden gelet op het zgn. "supervoorrecht" der alimentatieschuldeisers. Art. 1412 verleent een absolute voorrang aan de alimentatieschuldeiser op andere schuldeisers die beslag hebben gelegd c.q. aan wie de loonvordering werd overgedragen. Veelal wordt verdedigd dat bij dergelijke samenloop eerst het voor beslag vatbare gedeelte van het loon wordt berekend, waarvan vervolgens de bedragen voor alimentatie worden afgetrokken. Enkel indien het beslagbaar gedeelte niet geheel is uitgeput, kan met andere schuldeisers nog rekening worden gehouden (vgl. BOES, R., *a.w.*, 170, nr. 198; DE MEYER, T., "Samenloop van inhoudingen door de werkgever, loonbeslag, loonoverdracht en loondelegatie", *T.S.R.*, 1989, (1) 27-28 en de verwijzingen aldaar). Een andere berekeningswijze komt hierop neer dat de alimentatievorderingen eerst van het loon wordt afgetrokken en dat op dit saldo het voor beslag vatbare gedeelte wordt berekend.

126 De berekeningsmassa waar de diverse de bruiken van art. 1409 moet op toegepast worden, moet als volgt worden bepaald:

- a. het loon wordt per kalendermaand vastgesteld. Wordt het loon uitbetaald voor kortere periodes dan kan de proportionaliteitsregel worden toegepast (BOES, R., *a.w.*, 161, nr. 181);
- b. het aldus vastgestelde loon wordt verminderd met de inhoudingen bedoeld in art. 1411 tweede lid. Het gaat hier om de verplichte inhoudingen krachtens de wettelijke bepalingen inzake fiscaliteit en sociale zekerheid;

- c. dit bedrag wordt verhoogd met de sommen opgesomd in art. 1411, eerste lid;
- d. op deze bedragen wordt het beslagbaar gedeelte berekend zoals bepaald in art. 1409;
- e. van het beslagbaar gedeelte worden dan de bedragen afgetrokken verschuldigd voor alimentatie, zodat enkel dit saldo vatbaar is voor beslag of overdracht ten voordele van andere schuldeisers.

Een voorbeeld kan dit verduidelijken. Het netto maandloon van een werknemer bedraagt 60.000 fr. Zijn gewezen echtgenote heeft een alimentatievordering t.b.v. 25.000 fr. Het voor de overige schuldeisers beschikbaar gedeelte wordt als volgt berekend. Eerst wordt het beslagbaar gedeelte van het loon bepaald: 27.000 fr. + 2.400 fr. + 400 fr., hetzij 29.800 fr.

nettoloon:	60.000 fr.
beslagbaar gedeelte	- 29.800 fr.
	<hr/>
saldo voor werknemer:	30.200 fr.
beslagbaar gedeelte	29.800 fr.
alimentatie:	25.000 fr.
	<hr/>
saldo voor andere schuldeisers:	4.800 fr.

f) Samenloop

127 De samenloop tussen schuldeisers die loonbeslag leggen of aan wie het loon werd overgedragen, doet vaak moeilijke problemen rijzen. Hierbij dient tevens gelet te worden op de bijzondere positie van één bepaalde schuldeiser, nl. de alimentatiegerechtigde die beslag legt, aan wie de loonvordering werd overgedragen of die over een inkomstendelegatie beschikt (zie hierover uitvoerig o.m.: TOP, F., "Loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht", *T.P.R.*, 1983, 363 e.v.; TOP, F. en DE GEYTER, K., *a.w.*; DE MEYER, T., *a.w.*, *T.S.R.*, 1989, 1 e.v.; BOES, R., *a.w.*, 195, nrs. 222 e.v.).

Beslag geeft geen voorrecht. Hebben verscheidene schuldeisers achtereenvolgens beslag op het loon gelegd, dan moet het voor beslag vatbare gedeelte van het loon tussen hen pondspondsgewijze worden verdeeld. Voor deze verdeling moeten de respectievelijke schuldvorderingen in aanmerking genomen worden in verhouding tot het op dat tijdstip nog verschuldigde bedrag. Nieuw aantredende schuldeisers delen slechts mee vanaf het tijdstip dat zij beslag hebben gelegd of verzet hebben gedaan.

128 Conflicten tussen een schuldeiser die in handen van de werkgever van zijn debiteur beslag heeft gelegd en deze aan wie de loonvordering werd overgedragen, worden beslecht door de anterioriteitsregel. I.g.v. anterioriteit van de cessie, gaat de cessionaris voor. In die hypothese is er immers geen samenloop: door de overdracht is de loonvordering uit het vermogen van de debiteur verdwenen (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 398, nr.

64). Wordt het beslagbaar gedeelte van de loonvordering niet geheel opgeslorpt door de overdracht, dan behoudt het beslag uitwerking op het saldo.

Gaat het beslag de cessie vooraf, dan is de cessie aan de beslaglegger niet tegenwerpelijk. De overdracht zal dan slechts uitwerking krijgen in de mate dat het beslagbaar gedeelte niet geheel wordt opgeslorpt (B.v.: Beslagr. Namen, 2 oktober 1987, *Jur.Liège*, 1988, 294). Kan de overdracht aldus gebeurlijk geen uitwerking krijgen, dan geldt zij niettemin als verzet, waardoor de cessionaris gerechtigd wordt om tussen te komen in de verdeling van het beslag. De schuldeiser die beslag heeft gelegd en de latere cessionaris delen dan pondspondsgewijze (zie verder, nr. 693).

Ook de samenloop tussen meerdere overdrachten wordt bepaald volgens de anterioriteitsregel. Betwisting bestaat omtrent het geval dat tegen de eerste overdracht verzet werd gedaan (vgl. art. 29 Loonbeschermingswet). De rechtspraak is veelal in die zin gevestigd dat de niet betwiste overdrachten worden uitgevoerd en de betwiste overdracht eerst rang neemt op het ogenblik van de bekrachtiging (Beslagr. Brussel, 22 januari 1987, *J.T.*, 1987, 291; Beslagr. Brussel, 5 februari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 826). Op grote praktische bezwaren stuit de meer conform met de principes zijnde opvatting van TOP dat in de verhouding tussen cessionaris en de derden, de bekrachtiging retroactieve werking dient te krijgen (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 385, nr. 46).

129 De anterioriteitsregel geldt echter niet voor de alimentatieschuldeiser. Deze primeert de schuldeiser aan wie de loonvordering werd overgedragen en dit ongeacht het tijdstip van de overdracht (Cass., 14 september 1989, *R.W.*, 1989-90, 772 met noot BOES, *J.T.*, 1990, 45; DIRIX, E., "Over de samenloop van loonoverdracht en loondelegatie", *R.W.*, 1989-90, 860. *Anders*: Beslagr. Kortrijk, 25 februari 1985, *R.W.*, 1985-86, 257 met noot TOP). Wanneer aldus de alimentatiegerechtigde door delegatie, beslag of overdracht het voor beslag of overdracht vatbare gedeelte van het loon heeft uitgeput, dan kan de inhouding van dat ogenblik af niet meer worden uitgevoerd, zelfs niet om een vroeger aan een derde toegestane overdracht van loon.

Komen meerdere alimentatieschuldeisers in samenloop, dan geldt tussen hen de evenredigheidsregel.

In geval van meerdere loondelegaties wordt de samenloop geregeld door art. 1390ter Ger.W. De rechter die gevat is door een vordering van loondelegatie, bepaalt vooraf de verdeling onder de alimentatiegerechtigden. Aan de alimentatieschuldeisers die reeds beslag hebben gelegd of aan wie reeds een delegatie werd toegestaan, wordt de mogelijkheid geboden in het geding tussen te komen. De beslagene kan ook nog andere schuldeisers in de zaak betrekken. De rechter bepaalt dan op welke wijze de verdeling tussen de onderhoudsgerechtigden moet geschieden (zie hierover: BOES, R., *a.w.*, 202, nr. 232; MEULDERS-KLEIN, M., "Les vicissitudes de la délégation de sommes à la lumière de la loi du 31 mars 1987", *T.B.B.R.*, 1988, 7-29). Ook andere

schuldeisers kunnen in het geding tussenkomen om hun rechten te doen gelden, b.v. om aan te tonen dat de gevordere alimentatie buitensporig is of gebeurt met het oog op de miskenning van de rechten van de schuldeisers. Dit is de betekenis van de woorden “onverminderd de rechten van derden” in de art. 203ter en 221 B.W. (BOES, R., *a.w.*, 171, nr. 198).

130 Krachtens art. 23 Loonbeschermingswet kan de werkgever voor bepaalde schuldvorderingen in h o u d i n g e n doen op het loon. Het gaat hier om een specifiek geregelde vorm van compensatie. Ook met deze “inhoudingen” kan de problematiek van de samenloop met loonbeslag, loonoverdracht of loondelegatie aan de orde komen. Als uitgangspunt geldt art. 1298 B.W. Is door een andere schuldeiser loonbeslag gelegd, dan kan de werkgever niet meer tot schuldvergelijking overgaan. Hij zal wel met de beslaglegger in samenloop komen en eventueel verzet moeten doen in handen van de gerechtsdeurwaarder. Bij samenloop met een loonoverdracht moet toepassing worden gemaakt van art. 1295 B.W. (zie hierover nader: BOES, M., *a.w.*, 203, nr. 233 e.v.; *Id.*, “Inhoudingen op het loon”, in *Actuele problemen van het arbeidsrecht 3*, Antwerpen, 1990, 311 e.v.).

Voor andere schuldvorderingen dan deze opgesomd in art. 23 is geen compensatie mogelijk.

C. UITVOERINGSIMMUNITEIT VAN DE OVERHEID

1. Principe

131 De goederen van de Staat en de andere publiekrechtelijke rechtspersonen zijn niet vatbaar voor beslag. Voor die uitvoeringsimmunititeit worden talrijke argumenten aangehaald: het domaniaal karakter van de goederen die aan de overheid toebehoren, de begrotingsbeginselen, de onmogelijkheid van insolvabiliteit van de overheid, het beginsel der scheiding der machten, de onmogelijkheid voor de overheid om tegen zichzelf dwang uit te oefenen. Het belangrijkste argument is het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst: de werking van de overheidsinstellingen mag niet in het gedrang worden gebracht door de acties van individuele burgers. Alleen de overheid oordeelt over de bestendigheid van die activiteiten. Volgens de heersende opvatting geldt dit continuïteitsbeginsel absoluut. Geen enkel beslag, uitvoerend noch bewarend, kan worden geduld (Cass., 26 juni 1980, *R.W.*, 1980-81, 1661, *Arr.Cass.*, 1979-80, nr. 686, *Pas.*, 1980, I, 1341 met concl. Adv.Gen. VELU; *R.C.J.B.*, 1983, 173 met noot DELPEREE; Cass., 21 april 1966; *R.W.*, 1966-67, 293, *Pas.*, 1966, I, 1060; Gent, 14 oktober 1985, *Jura Falc.*, 1985- 86, 283 noot L'ECLUSE: zowel openbaar als privaat domein; Brussel, 1 juni 1989, *J.T.*, 1989, 534, *J.L.M.B.*, 1989, 1052; Luik, 23 november 1989, *J.L.M.B.*, 1990, 65; Beslagr. Gent, 29 november 1976, *R.W.*, 1976-77, 2417, *T.Not.*, 1977, 218, *R.G.E.N.*, 1977, nr. 22.191; Beslagr. Brussel, 30 juni 1980, *J.T.*,

1980, 676, *Bull.Bel.*, 1982, 515: ook niet indien de schuldeiser een overheidsinstelling is).

Of de overheid contractueel afstand kan doen van de uitvoeringsimmunititeit is, in het licht van de heersende leer, problematisch te noemen (vgl. SUNT, Chr., "Financement privé des services publics", *Bank.Fin.*, 1990, (157), 164).

132 In de rechtsleer valt terecht steeds meer kritiek te horen op deze absolute interpretatie van de uitvoeringsimmunititeit (o.m.: BAERT, K., "De uitvoeringsimmunititeit van de publiekrechtelijke rechtspersonen", *R.W.*, 1976-77, 2369 e.v.; DE LEVAL, G., *Traité*, 105, nrs. 62 e.v.; LEBRUN, J. en DEOM, D., "L'exécution des créances contre des pouvoirs publics", *J.T.*, 1983, 261 e.v.; LEMMENS, P., "De uitvoeringsimmunititeit van publiekrechtelijke rechtspersonen in strijd met de rechten van de mens?", *T.B.P.*, 1984, 163 e.v.; PEETERS, B., *De continuïteit van het overheidsondernemen*, Antwerpen, 1989, 177 e.v.; *Id.*, "De immunititeit tegen gedwongen uitvoering en het begrotingsargument", *T.B.H.*, 1990, 644 e.v.; VAN VOLSEM, F. en VAN HEUVEN, D., "Heeft het beginsel van de absolute uitvoeringsimmunititeit van publiekrechtelijke rechtspersonen nog toekomst", *R.W.*, 1987-88, 209 e.v.; X., "Over enkele knelpunten in het beslag- en executierecht", *R.W.*, 1989-90, 978-979. Vgl.: VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 416, nr. 15). Tegen de continuïteit van de openbare dienst wordt de "continuïteit van de rechterlijke macht" geplaatst. De rechtstaat wordt ondermijnd indien de overheid zich aan gerechtelijke sancties kan onttrekken.

Ook door de lagere rechtspraak wordt dit beginsel doorbroken (Gent, 27 juni 1989, *R.W.*, 1989-90, 993, *J.L.M.B.*, 1989, 1325: de continuïteit van het bestuur komt niet in het gedrang door een uitvoerend beslag op landbouwgronden die verpacht worden; Voorz. Rb. Brussel, 12 juli 1976, *T.B.P.*, 1978, 164 met noot ALEN; Beslagr. Brussel, 5 juni 1986, *Rev.Rég.Dr.*, 1986, 335, *R.G.A.R.*, 1987, nr. 11.262; Beslagr. Brussel, 25 november 1987, *J.T.*, 1987, 719 hervormd door Brussel, 1 juni 1989, *t.a.p.*; Beslagr. Hasselt, 7 februari 1989, *R.W.*, 1989-90, 995, *T.B.B.R.*, 1991, 93: bewarend beslag op onroerend goed van gemeente; Beslagr. Brussel, 6 maart 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 793: op de overheid rust de bewijslast dat door het beslag de continuïteit van de openbare dienst in het gedrang komt; Beslagr. Verviers, 28 april 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 796; Beslagr. Brussel, 20 december 1990, *R.W.*, 1991-92, 299 met noot VAN VOLSEM en VAN HEUVEN: rechtsgeldigheid van een uitvoerend beslag op termijnrekening van een gemeente bij het Gemeentekrediet. Zie ook: H.v.J., 11 april 1989, *J.T.*, 1989, 533).

133 Als rechtsgrond voor de uitvoeringsimmunititeit weegt het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst het zwaarst. Dit continuïteitsprincipe kan echter geen absoluut executieverbod verantwoorden. De immunititeit mag m.a.w. niet verder reiken dan voor de rechtvaardigingsgrond noodzakelijk is (zie o.m.: BAERT, K., *a.w.*, *R.W.*, 1976-77, 2385-2386;

LEBRUN en DEOM, *a.w.*, *J.T.*, 1983, 270; PEETERS, B., *a.w.*, 430, nr. 479 e.v.). Aldus zal b.v. een bewarend beslag op onroerend goed in de regel de continuïteit van de dienst niet in het gedrang brengen. Bij uitvoerend beslag zal de rechter moeten nagaan of de beslagen goederen noodzakelijk zijn voor de openbare dienst en niet substituëerbaar. Verder mag de overheid in geen geval de uitvoeringsimmunititeit gebruiken als dekmantel voor misbruik of nalatigheid. Vonnissen moeten uitgevoerd worden, zoniet wordt de rechtsstaat zelf aangetast. Aan de rechter komt ter zake een marginaal toetsingsrecht toe (PEETERS, B., *a.w.*, 430, nr. 481).

Wat het komend recht dient gewezen te worden op een wetsontwerp tot invoeging van een artikel 1412bis (*Gedr.St.*, Senaat, 1990-91, nr. 213/2. Voorheen: wetsvoorstel CEREXHE, *Gedr.St.*, Senaat, 1986-87, nr. 450/1). Luidens de voorgestelde nieuwe bepaling zijn goederen die tot het privaat domein behoren, vatbaar voor beslag, behalve wanneer zij onmisbaar zijn voor de uitoefening van de opdracht van de rechtspersoon of voor de continuïteit van de openbare dienst

De uitvoeringsimmunititeit van de Staat geldt ook in de meeste andere landen niet meer ongenueanceerd, (Nederland: art. 436 WvBRv: geen executoriaal beslag op goederen welke bestemd zijn voor de openbare dienst. Engeland: *State Immunity Act 1978*). In sommige van die landen werden regelingen getroffen om de betaling door de overheid te verzekeren. Dit is b.v. het geval in Frankrijk met de Wet van 16 juli 1980 (*J.O.*, 17 juli 1980). Luidens deze wet dient binnen de vier maanden na de betekening van een rechterlijke beslissing waarbij een publiekrechtelijke rechtspersoon tot betaling van een geldsom werd veroordeeld, tot ordonnancering van die betaling worden overgegaan (zie over deze wet: PEETERS, B., *a.w.*, 210, nr. 223; VINCENT, J. en PREVAILT, J., *Voies d'exécution*, 67, nr. 80; BON, P., "Un progrès de l'Etat de droit: la loi du 16 juillet 1980", *Rev.Dr.Publ.*, 1981, 5-51; TERCINET, J., "Vers la fin de l'inexécution des décisions juridictionnelles par l'administration ?", *A.J.D.A.*, 1981, 3-13).

2. Beslag onder derden of bij een derde

134 De problematiek van de uitvoeringsimmunititeit van de overheid is niet aan de orde wanneer onder de Staat d e r d e n b e s l a g wordt gelegd. Het derdenbeslag is immers geen uitvoering op het patrimonium van de derde-beslagene. De wet regelt overigens uitdrukkelijk het beslag onder derden op de schuldvorderingen lastens de Staat (Wet 6 februari 1970, thans gecoördineerd bij K.B. 17 juli 1991, zie verder, nr. 679). Om dezelfde reden staat niets eraan in de weg dat b i j de Staat beslag wordt gelegd op goederen toebehorend aan de debiteur (zie bij PEETERS, B., *a.w.*, 364, nr. 402; DUMON, F., "Le régime de l'immunité d'exécution en droit comparé", in *L'immunité de juridiction et d'exécution des Etats*, Brussel, 1971, 185).

3. Bijzondere wetten

135 In enkele b i j z o n d e r e w e t t e n wordt de uitvoeringsimmunititeit nader geregeld.

De Belgische Staat ziet af van de uitvoeringsimmunititeit van haar s c h e p e n die bestemd worden voor commerciële doeleinden (vgl. art. 4 Wet 28 november 1928, zie verder, nr. 143).

De Wet van 21 maart 1991 betreffende de economische overheidsbedrijven bepaalt dat de autonome overheidsbedrijven (b.v. N.M.B.S., R.T.T.) niet kunnen worden failliet verklaard. Zij genieten van de immuniteit van de tenuitvoerlegging voor de goederen die geheel of gedeeltelijk bestemd zijn voor de uitvoering van hun taken als openbare dienst (art. 8, tweede lid).

Wat de openbare kredietinstellingen (O.K.I.'s) betreft, bepaalt de Wet van 17 juni 1991 tot organisatie van de openbare kredietsector dat al de goederen van deze publiekrechtelijke vennootschappen vatbaar zijn voor beslag (art. 193, tweede lid).

De Wet van 17 oktober 1990 tot invoeging van het nieuwe art. 36 R.v.St.-Wet m.b.t. de administratieve dwangsom. Dit artikel bepaalt dat deel V van het Ger.W. van toepassing is op de tenuitvoerlegging van een arrest van de Raad van State waarbij een dwangsom is vastgesteld. Algemeen wordt deze bepaling gelezen als een doorbreking van de uitvoeringsimmuniteit.

4. Rechtstreekse executie

136 De uitvoeringsimmuniteit, zoals die door de heersende mening wordt opgevat, verzet zich enkel tegen beslagmaatregelen, niet tegen "rechtstreekse" executie. Ook het beginsel der scheiding der machten staat er niet aan in de weg dat de rechter aan de overheid een bepaalde verplichting oplegt. Zo b.v. i.g.v. een onrechtmatige overheidsdaad: de verplichting om de schade in natura te herstellen (Cass., 26 juni 1980, *t.a.p.*). Deze principes beletten evenmin dat de rechter aan die nakoming een dwangsom verbindt (BALLON, G.L., *Dwangsom*, in *A.P.R.*, 64, nr. 177; BAERT, K., *a.w.*, *R.W.*, 1976-77, 2375, nr. 12. *Anders*: Voorz. Rb. Luik, 31 januari 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 241).

Ingevolge de Wet van 17 oktober 1990 (*B.S.*, 13 november 1990) kan de persoon op wiens verzoek de nietigverklaring van een overheidshandeling is uitgesproken, de Raad van State verzoeken aan de overheid een dwangsom op te leggen wanneer deze overheid in gebreke blijft (art. 36 van de Wetten op de Raad van State, ingevoegd door art. 5 van de Wet van 17 oktober 1990, zoals gewijzigd bij Wet van 20 juli 1991).

Verder reikt die bevoegdheid echter niet. De machtiging die de rechter aan de eiser verleent om i.g.v. verzuim van de Staat zelf tot de uitvoering over te gaan (of derden hiermee te gelasten) en zulks op kosten van de overheid, is strijdig met het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst (Cass., 26 juni 1980, *t.a.p.*).

5. Schuldvergelijking

137 De art. 1289 e.v. B.W. sluiten niet de mogelijkheid uit van compensatie of verrekening tegen de Staat en andere publiekrechtelijke rechtspersonen.

Traditioneel wordt echter wettelijke schuldvergelijking uitgesloten ten aanzien van de overheid m.b.t. belastingschulden (DE PAGE, H., *Traité*, III, nr. 651; DEKKERS, R., *Handboek*, II, nr. 601; PEETERS, B., *a.w.*, 353, nr. 393).

Dit verbod op compensatie voor fiscale schulden leidt soms tot onbillijke situaties: ondernemingen wier vordering op de overheid niet tijdig worden gehonoreerd, moeten niettemin zelf prompt de bedragen verschuldigd aan de schatkist betalen. De Wet van 1 augustus 1985 tracht hieraan tegemoet te komen door de opschorting mogelijk te maken van de eisbaarheid van bepaalde fiscale en sociaalrechtelijke schulden van ondernemingen en zelfstandigen die zelf schuldeiser zijn van de Staat of van bepaalde instellingen van openbaar nut (zie voor een commentaar op deze wet o.m.: DE LEVAL, G., *Traité*, 651-671; PEETERS, B., *a.w.*, 355-363; WILMS, W., "De opschorting van de opeisbaarheid van fiscale en sociale zekerheidsschulden", *Fiskoloog*, 1986).

Luidens art. 87, § 1 kan de opeisbaarheid van de schuldvordering van de Staat (m.b.t. belastingen) en deze m.b.t. de R.S.Z. en de R.S.V.Z. worden opgeschort zo de schuldenaar wegens werken, leveringen of diensten een schuldvordering heeft op de Staat of op instellingen van openbaar nut bedoeld bij de Wet van 16 maart 1954. De opschorting vindt plaats ten belope van het bedrag van de schuldvordering van de debiteur van de overheid. Boeten en verhogingen zullen dan niet meer verschuldigd zijn; de moratoire rente blijft echter lopen (art. 87, §2).

De voorwaarden voor de uitoefening van dit opschortingsrecht worden bepaald bij K.B. van 11 oktober 1985 (*B.S.*, 31 oktober 1985). De aanvraag gebeurt bij aangetekend schrijven of exploit. Het model van het aanvraagformulier werd opgenomen in de bijlage van het K.B. van 11 oktober 1985. Het formulier wordt gericht zowel aan de schuldeiser (de fiscus) als aan de schuldenaar (b.v. het Ministerie van Openbare Werken). De schuldenaar onderzoekt het verzoek binnen een termijn van 45 dagen. Het antwoord van de schuldenaar wordt op het tweede luik van het aanvraagformulier ingevuld en wordt bij een ter post aangetekend schrijven gericht aan de schuldeiser en aan de aanvrager (art. 4, § 2).

138 Door de Wet van 1 augustus 1985 werd ook de mogelijkheid geboden dat de Staat, de R.S.Z., de R.S.V.Z. en de sociale verzekeringsfondsen die een schuldvordering hebben waarvan de opeisbaarheid krachtens art.87 is opgeschort, rechtstreeks bij de Staat of de openbare nutsinstelling die schuldenaar is van hun debiteur, de betaling (hoofdsom, interesten en verhogingen en boeten) kunnen opeisen (art.88,3°). Van die mogelijkheid werd in het K.B. van 11 oktober 1985 gebruik gemaakt (art.4, § 5). Deze vordering geldt als een (bewaard) beslag onder derden op die schuldvordering. De Staat, R.S.Z. enz. zullen aldus beslag mogen leggen niettegenstaande de principiële onbeslagbaarheid van dergelijke vorderingen krachtens de wet van 3 januari 1958 (gecoördineerd bij K.B. 17 juli 1991).

Indien na de terugzending door de schuldenaar van het document bedoeld in art. 4 §2, de voorwaarden om de opschorting van de opeisbaarheid te bekomen niet meer verenigd zijn, kan de schuldeiser overgaan tot het leggen van uitvoerend derdenbeslag overeenkomstig de art. 1539 e.v. (art. 4 § 5).

De opschorting van de opeisbaarheid kan niet worden verkregen wanneer de aanvrager zich in staat van faillissement of gerechtelijk akkoord bevindt, wanneer de aanvrager veroordeeld werd krachtens het verbodsbesluit (K.B.nr.22 van 24 oktober 1934), wanneer de aanvrager een rechtspersoon is en bestuurd wordt door iemand die krachtens het verbodsbesluit werd veroordeeld of wanneer de aanvrager strafrechtelijk veroordeeld werd wegens fiscale of sociale inbreuken (art. 5 K.B. 11 oktober 1985). De opeisbaarheid eindigt van rechtswege wanneer een der in art. 5 genoemde gevallen zich voordoet, wanneer de voorwaarden van art. 2 (onbetwistbaarheid, opeisbaarheid en onbezwaard karakter van de vordering) niet meer voldaan zijn, of wanneer het Rekenhof zijn visum heeft geweigerd (art. 6).

6. *Exceptio non adimpleti contractus en retentierecht*

139 De niet-uitvoeringsexceptie is aan de orde bij alle wederkerige rechtsverhoudingen. Het gaat hier om een vorm van geoorloofde eigenrichting. De schuldenaar mag op eigen gezag de nakoming van zijn verbintenissen opschorten wanneer zijn wederpartij die gelijktijdig moet presteren, in gebreke blijft. Het inroepen van deze exceptie is echter aan bepaalde voorwaarden onderworpen (o.m. het vereiste van goede trouw) en kan achteraf door de rechter worden getoetst (zie bij HERBOTS, J., "De exceptie van niet-nakoming", *T.P.R.*, 1991, (379) en de verwijzingen aldaar).

Kan de *exceptio non adimpleti contractus* ook worden ingeroepen tegenover de overheid? De uitvoeringsimmunitet van de overheid staat deze exceptie niet *a priori* in de weg. Wel wordt aangenomen dat ook hier het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst zijn tol eist. De overheid zal dus kunnen aanvoeren dat de exceptie niet kan worden staande gehouden omdat daardoor de continuïteit van de openbare dienst in het gedrang komt. De rechter zal bij deze beoordeling tevens moeten acht slaan op de aard en strekking van de overeenkomst (zie bij PEETERS, B., "Immunitet tegen gedwongen uitvoering", in *Procederen in nieuw België en komend Europa*, Antwerpen, 1991, (423), 467; HERBOTS, J., *a.w.*, 386-387, nr. 13; D'HOOGHE, D., "Overeenkomsten met de overheid", in *De overeenkomst vandaag en morgen*, Antwerpen, 1990 (127), 161).

Dezelfde principes gelden voor het retentierecht (*R.P.D.B.*, tw. *Rétention*, nr. 36).

D. VREEMDE STATEN

140 Vreemde Staten genieten in België in beginsel van een immunitet van executie. Toch wordt die immunitet door de rechtspraak genuanceerd. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het onderscheid tussen handelingen *iure imperii* en handelingen *iure gestionis* dat gehanteerd wordt bij de beoordeling van de immunitet van jurisdictie van vreemde staten. De grenzen van immunitet van jurisdictie en deze van executie vallen echter niet samen: bij de beoordeling van de uitvoeringsimmunitet staat niet de aard van de handeling, maar de bestemming van de goederen centraal. Dwanguitvoering op goederen van vreemde Staten die privaatrechtelijk geaffecteerd zijn, is dus niet uitgesloten (zie hierover: VAN HECKE, G. en LENAERTS, K., *Internationaal privaatrecht*, in *A.P.R.*, 52, nrs. 84 e.v. B.v.: Rb. Brussel, 30 april 1951, *J.T.*, 1951, 298; Beslagr. Brussel, 27 juli 1971, *Pas.*, 1971, III 80: principe; Cass. fr., 14 maart 1984, *Eur. Vervoerr.*, 1985, 175).

De beslagbaarheid van schepen en vliegtuigen van vreemde Staten wordt hierna onderzocht.

141 Die uitvoeringsimmunitet geldt van ouds ook voor vreemde staats-hoofden en diplomaten (*Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 221). Het

staatshoofd geniet in het buitenland de onschendbaarheid en de immuniteit omdat hij het hoogste gezag van zijn Staat vertegenwoordigt. De immuniteit vervalt wanneer hij de hoedanigheid van staatshoofd verliest. De immuniteit geldt ook niet voor de onroerende goederen die een staatshoofd als particulier in het buitenland bezit (VAN BOGAERT, E., *Volkenrecht*, Brussel, 1973, 328, nr. 146). De immuniteit strekt zich evenmin uit tot familieleden van het vreemde staatshoofd (Beslagr. Brussel, 29 december 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 169).

De immuniteit van diplomaten wordt geregeld door het Verdrag van Wenen van 18 april 1961 inzake het diplomatiek verkeer goedgekeurd door de Wet van 30 maart 1968. Het verbod van beslag op eigendommen van de zending is neergelegd in art. 22. De immuniteit van rechtsmacht en van tenuitvoerlegging wordt geregeld in de art. 31 e.v.. De uitzonderingen op de immuniteit van rechtsmacht zijn de volgende : a) een zakelijke actie betreffende particuliere goederen op het grondgebied van de ontvangststaat, tenzij die goederen voor de legatie worden gebruikt (voor een toepassing: Cass., 4 oktober 1984, *R.W.*, 1984-85, 2776, b) gedingen betreffende erfopvolging en c) gedingen betreffende activiteiten door de diplomatieke ambtenaar buiten zijn officiële werkzaamheden verricht. In die gevallen mogen tegen de diplomatieke ambtenaar uitvoeringsmaatregelen worden genomen, op voorwaarde dat hierbij geen inbreuk wordt gemaakt op de onschendbaarheid van zijn persoon of zijn woning (art. 31).

Wanneer een diplomatiek ambtenaar een rechtsgeding aanvangt, dan kan hij zich niet m.b.t. een tegeneis op de immuniteit van rechtsmacht beroepen. Het afstand doen van de immuniteit van rechtsmacht houdt geen afstand in van de immuniteit van tenuitvoerlegging; hiertoe is een afzonderlijke afstand nodig (art. 32).

Deze immuniteit strekt zich ook uit tot de inwonende gezinsleden van de diplomaat (art. 37,1). Voor de immuniteit van ander personeel van de zending: art. 37.

Voor de immuniteit van consulaire agenten, hun personeel en hun familieleden: art. 43 Verdrag van Wenen inzake het consulaire verkeer gesloten op 24 april 1963 en goedgekeurd door de Wet van 17 juli 1970.

E. BESLAG OP SCHEPEN EN LUCHTVAARTUIGEN

1. Beslag op schepen

142 Bewarend beslag op zeeschepen kan slechts worden gelegd tot zekerheid van een zeevordering. De zeevorderingen worden opgesomd in art. 1468.

Art. 1 Zeewet geeft een wettelijke omschrijving van het begrip ‘ z e e s c h i p ’ : alle vaartuigen van ten minste 25 ton, gewoonlijk gebruikt of bestemd tot het vervoer van personen of zaken, tot vissen, slepen of tot elke andere winstge-

vende verrichting van scheepvaart op de zeewateren. Het vereiste van de commercialiteit wordt dus gesteld (zie hierover: DELWAIDE, L., diss., 12, nr. 6; *R.P.D.B.*, tw. *Navire*, nr. 5). Een onzeewaardig schip of een wrak kunnen niet beschouwd worden als een "zeeschip" in de zin der wet, zodat er bewarend beslag kan worden gelegd zoals op om het even welk roerend goed (Beslagr. Antwerpen, 20 maart 1990, *onuitg.*).

Het beslag op binnenschepen kan gelegd worden voor om het even welke vordering, maar volgens het bepaalde in art. 1467 e.v.

Het bewarend beslag op andere vaartuigen (b.v. pleziervaartuigen) wordt gelegd volgens de regels van het bewarend beslag op roerend goed (art. 1422 e.v.).

Het uitvoerend beslag op zeeschepen en binnenschepen wordt geregeld door de art. 1545 e.v.

143 De immunitet van schepen die aan (de Belgische of een vreemde) Staat toebehoren, wordt geregeld door het Verdrag van Brussel van 10 april 1926 (*B.S.*, 1-2 juni 1931) en de Wet van 28 november 1928 (*B.S.*, 11 januari 1929). Luidens art. 4 van de Wet van 28 november 1928 kunnen de volgende schepen niet in beslag worden genomen, opgehouden of teruggehouden worden ten gevolge van enigerlei gerechtelijke maatregel: oorlogschepen, jachten, schepen belast met enig toezicht, hospitaalschepen, hulpschepen, bevoorradingschepen en andere aan de Staat toebehorende of door hem geëxploiteerde vaartuigen die bij het ontstaan van de schuldvordering, uitsluitend gebezigd worden voor overheidsdienst en waarmee geen handelsdoeleinden worden beoogd (art. 3). De status van het schip op het ogenblik van het beslag is dus determinerend. Uit deze bepaling kan worden afgeleid dat de Belgische overheid afziet van de uitvoeringsimmunitet voor haar schepen die bestemd zijn voor commerciële doeleinden.

2. Beslag op luchtvaartuigen

144 Het bewarend beslag op luchtvaartuigen wordt geregeld door het Verdrag van Rome van 29 mei 1933 en goedgekeurd bij Wet van 11 september 1936 (*B.S.*, 14 februari 1937). Het beslag wordt gelegd volgens de regels die gelden bij bewarend beslag op roerend goed. Met het oog op een vlot luchtverkeer heeft men de mogelijkheden van bewarend beslag op vliegtuigen willen beperken (zie hierover: DUJARDIN, R., "Beslag op luchtvaartuigen", *T.B.H.*, 1987, 98-107). Het verdrag noch de wet geven echter een omschrijving van het begrip luchtvaartuig. In het gewone spraakgebruik gaat het om een "toestel waarmee men zich door de lucht kan bewegen, luchtballon, luchtschip of vliegtuig" (van Dale).

Luidens art. 3 zijn aldus niet vatbaar voor bewarend beslag:

– luchtvaartuigen uitsluitend bestemd voor een Staatsdienst, met inbegrip van postvervoer, doch met uitsluiting van handelsdoeleinden;

- luchtvaartuigen die daadwerkelijk worden ingezet op een geregelde luchtlijn van openbaar vervoer (evenals de daartoe onontbeerlijke reservetoestellen);
- elk ander luchtvaartuig dat dient voor vervoer van personen of goederen tegen betaling, wanneer het gereed staat voor zulk een vervoer te vertrekken, **b e h o u d e n s** wanneer het beslag wordt gelegd voor een schuld, aangegaan ten behoeve van de reis, welke het vliegtuig op het punt staat te ondernemen, of een vordering, welke tijdens de reis is ontstaan.

Deze beperkingen gelden niet voor een beslag tot terugvordering door de eigenaar (zie art. 3, § 2). Het verdrag is niet van toepassing ten aanzien van bewarende maatregelen bij faillissement, noch ten aanzien van conservatoire maatregelen in geval van overtreding van douane-, straf- of politievoorschriften (art. 7).

Voor het uitvoerend beslag op luchtvaartuigen gelden geen bijzondere regels. Het Verdrag van Genève van 19 juni 1948 werd door België nog niet goedgekeurd. Het beslag zal dus moeten gelegd worden volgens de regels die gelden voor roerende goederen (art. 1499 e.v.).

HOOFDSTUK II DE UITVOERBARE TITEL

AFDELING I

INLEIDING

145 Wanneer een schuldenaar in gebreke blijft vrijwillig zijn verbintenissen na te komen, kan diens schuldeiser pas tot gedwongen uitvoering overgaan als hij over een uitvoerbare titel beschikt.

De uitvoerbare titel is een titel waarin het vorderingsrecht van de schuldeiser belichaamd is en die, voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging, de gedwongen executie mogelijk maakt. Het is een akte, opgesteld door een daartoe bevoegde openbare ambtenaar, die aan een bepaalde daarin vermelde persoon het recht verschaft om die akte met behulp van de door de wet ter beschikking gestelde dwangmiddelen ten uitvoer te leggen. De eiser wiens vorderingsrecht is vastgesteld in een uitvoerbare titel heeft zijn doel nog niet bereikt. Hij verlangt dat de wederpartij aan zijn verplichtingen zal voldoen en dat de feitelijke toestand in overeenstemming wordt gebracht met de uitvoerbare titel. Indien de wederpartij hieraan niet vrijwillig meewerkt, kan de schuldeiser een beroep doen op de dwangmiddelen die de wet ter beschikking stelt ter verwerkelijking van rechten die in een rechterlijke uitspraak of in een andere executoriale titel zijn vastgesteld of erkend (zie boven, nrs.5 e.v.).

Waar het in de titel belichaamde vorderingsrecht de juridische grondslag uitmaakt van deze executie, is de uitvoerbare titel het uitwendige materiële instrument dat de uitoefening van dit recht mogelijk maakt (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements et des actes en matière civile*, 45, nr.41). De uitvoerbare titel maakt het in de akte belichaamde vorderingsrecht uitvoerbaar. Dit uitvoerbaar karakter wordt verleend aan akten opgesteld door daartoe bevoegde openbare ambtenaren die gemachtigd zijn om deze akten te voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging (b.v. griffier, notaris). De tenuitvoerlegging is immers een taak van de Staat, waarmee bepaalde ambtenaren zijn belast. De schuldeiser kan immers niet zelf met dwang of geweld zijn rechten vervolgen: ook na een vonnis of een erkenning door de wederpartij is eigenrichting niet toegestaan.

AFDELING II

VOORWAARDEN

§ 1. Formulier van tenuitvoerlegging

146 In principe wordt een titel pas uitvoerbaar, wanneer hij voorzien is van het formulier van tenuitvoerlegging, zoals bepaald bij het K.B. van 27 mei 1971. Precies het opschrift "Wij Boudewijn, Koning der Belgen ..." verleent de titel zijn uitvoerbare kracht en machtigt de schuldeiser een beroep te doen op de openbare macht (gerechtsdeurwaarder, politie, zelfs het leger) ten einde de schuldenaar tot executie te dwingen. Ontbreken deze sacramentele woorden in het opschrift en het slot van de titel, dan is het geschrift geen deugdelijke grosse en kan het niet dienen als grondslag voor tenuitvoerlegging.

De executie die desondanks toch zou plaatsvinden is ondeugdelijk en onrechtmatig tenzij de wet uitdrukkelijk executie op de minuut toestaat (voor de rechtsgeldigheid van een uitgifte met de vermelding "Wij Boudewijn ..." afgeleverd op 4 april 1990 toen de Koning in de tijdelijke onmogelijkheid was te regeren, zie Kort Ged. Kh.Brussel 9 april 1990, *J.T.*, 347 met noot MAHIEU, M.).

Het formulier van tenuitvoerlegging aan het slot van vonnissen of andere uitvoerbare titels bevat een uitdrukkelijk bevel om de hulp van de overheid in te roepen.

In Nederland bevat het formulier van tenuitvoerlegging (art.430 Wb.Rv.) daarentegen geen slotbevel tot executie. De woorden "In naam des Konings" werden daar voldoende geacht nu zij het bevel insluiten aan de openbare macht om desgevraagd het vonnis ten uitvoer te leggen of bijstand te verlenen bij de tenuitvoerlegging. (zie hierover DUBBINK, C.W., "Het verdwenen formulier van tenuitvoerlegging", *N.J.B.*, 1983, 46-50).

§ 2. Authentieke akten

147 Alleen akten die aan een bepaalde kwaliteit beantwoorden, kunnen met het formulier van tenuitvoerlegging worden bekleed, nl. authentieke akten. Dit zijn akten die in de wettelijk voorgeschreven vorm worden opgemaakt door daartoe bevoegde openbare ambtenaren zoals de griffier, de notaris, de ontvanger van de registratierechten, de ontvanger der belastingen, aan wie bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze te doen blijken van door hen gedane waarnemingen of verrichtingen (vgl. art.183, tweede lid nieuw Ned.Wb.Rv.).

Authentieke akten worden verleden in de wettelijk voorgeschreven vorm door of ten overstaan van openbare ambtenaren die daartoe bevoegd zijn ter plaatse waar zulks is geschied. De akte moet verleden worden in de voorgeschreven vorm door de openbare ambtenaar binnen de grenzen van diens ambtelijke competentie, zowel materieel als territoriaal.

De materiële juistheid van deze akten wordt vermoed en kan enkel worden bestreden op de wijze door de wet voorgeschreven door een vordering wegens valsheid in geschrifte. Zolang deze materiële juistheid niet werd aangevochten is de executie gelegitimeerd en rechtmatig. De formele juistheid moet eveneens vaststaan op een authentieke wijze. Het is daarom dat de wet voorschrijft dat behoudens uitdrukkelijk vermelde uitzondering, de tenuitvoerlegging van een vonnis geschiedt op de grosse (art.1386).

§ 3. Grosse, minuut, afschrift

148 De tenuitvoerlegging kan enkel geschieden op basis van de *grosse*. Wat een *grosse* is, wordt niet expliciet in de wet omschreven. Wel kunnen uit de wettelijke voorschriften de verschillende vormen worden afgeleid waarin een vonnis of een andere authentieke akte langs schriftelijke weg kenbaar wordt, nl. de minuut, het afschrift, de uitgifte of de expeditie, de *grosse*.

De *minuut* is het stuk dat door de rechter en de griffier, in geval van een vonnis, of door de notaris in geval van een notariële akte wordt ondertekend en dat bestemd is om te worden bewaard in de archieven van het gerecht of het notaris kantoor. De minuten van de beschikkingen en de arresten in kort geding worden in principe ook ter griffie neergelegd, zoals de minuten van de andere vonnissen en arresten.

Bij uiterste noodzaak kan de rechter in kort geding, of het Hof het bevel geven tot tenuitvoerlegging van de beschikking “op de minuut” (art.1041).

Het *afschrift* van deze minuut, dat bestemd is om gebruikt te worden bij de verdere tenuitvoerlegging, bevat een integrale weergave van het vonnis. Dit afschrift kan worden afgeleverd aan iedere partij zonder beperking in aantal.

Dit afschrift wordt een *grosse*, of *expeditie* of *uitgifte*, doordat het voorzien wordt van het formulier van tenuitvoerlegging en als authentieke akte gewaarmerkt wordt door de handtekening van de hoofdgriffier van de rechtbank die het vonnis heeft gewezen of van de notaris die de akte heeft verleden. Er heerst nog steeds enige terminologische verwarring omtrent de vraag of de begrippen *grosse* en *expeditie* dezelfde inhoud hebben. Oorzaak hiervan is dat de notariële terminologie van de Ventôsewet beide begrippen van elkaar onderscheidt: de *expeditie* is het voor eensluidend verklaard afschrift van de akte ondertekend door de notaris, de *grosse* is de *expeditie* bekleed met het formulier van tenuitvoerlegging (zie art.21 Wet Notarisambt). Het Gerechtelijk Wetboek daarentegen kent uitsluitend de *expeditie* (art.790), die een integrale weergave van het vonnis bevat, voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging. Het Gerechtelijk Wetboek regelt wel de afgifte van een tweede *expeditie* van een notariële akte (art.1377), waarbij de term *expeditie* overeenkomt met de *grosse* uit de Wet Notarisambt (DEMBLON, J., “Questions de mots”, *Rev.Not. B.*, 1991, 307).

Alleen de expeditie of grosse verleent een uitvoerbare titel, tenzij wanneer bij uitzondering uitvoering op de minuut werd toegestaan. In principe mag de minuut nooit de griffie verlaten, aangezien de griffier is aangesteld als bewaarder van de ter griffie neergelegde minuten. Onder zijn verantwoordelijkheid zal zeer uitzonderlijk de minuut ten uitvoer worden gelegd.

§ 4. Aflevering van een grosse

149 Aan iedere partij die krachtens het vonnis of de akte recht heeft op een prestatie ten laste van zijn tegenpartij, kan slechts één grosse worden afgeleverd. Deze grosse is wel niet strikt persoonlijk en kan ook door een andere belanghebbende dan diegene die om de grosse verzocht ten uitvoer worden gelegd (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements et actes*, nr.70). De schuldenaar kan trachten te vermijden dat de schuldeiser een grosse aanvraagt door onmiddellijk het vonnis of de akte vrijwillig uit te voeren, of in het vonnis te berusten. In dat geval kan de schuldeiser er toch nog belang bij hebben een grosse te lichten wanneer het vonnis bepaalde gevolgen in zijn voordeel vaststelt onafhankelijk van de executie, b.v. als hij er belang bij heeft te beschikken over de tekst van het vonnis in een ander geschil, of als de schuldenaar niet gerechtigd is in het vonnis te berusten zodat het vonnis moet betekend worden om de beroepstermijn te laten ingaan.

150 De schuldeiser die beschikt over een uitvoerbare titel tegen de schuldenaar, kan geen vordering instellen om een nieuwe titel met hetzelfde voorwerp tegen diezelfde schuldenaar te bekommen, tenzij wanneer de bestaande titel verloren is gegaan of geheel of ten dele onbruikbaar is geworden (*Pand.B.*, tw. *Titre exécutoire*, nr.4; anders: *JANSEN, Beslag- en executierecht*, 31). De schuldeiser kan wel een tweede grosse aanvragen.

Hij richt te dien einde een verzoekschrift aan de voorzitter van de rechtbank in wier arrondissement het vonnis of arrest is geweest (art.1379) of aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg indien het een andere authentieke akte betreft (art.1377, eerste lid).

De schuldeiser dient niet te bewijzen hoe de eerste grosse zoek is geraakt, doch de schuldenaar kan wel bewijzen dat het inmiddels nutteloos is geworden een tweede grosse af te leveren. Als deze wettelijke formaliteiten niet worden nageleefd en de griffier desondanks toch een tweede grosse aflevert, is de executie daarvan geldig op voorwaarde dat het bestaan van de schuld niet wordt betwist.

AFDELING III

INHOUD VAN DE UITVOERBARE TITEL

151 Executoriale titels kunnen verbintenissen bevatten tot betaling van een geldsom, het verrichten of nalaten van een bepaalde hande-

ling, het geven van een roerende of onroerende zaak. Langs de weg van de reële executie krachtens deze executoriala titels verkrijgt de gerechtigde de prestatie die hem uit kracht van de titel toekomt. Het Belgisch executierecht voorziet uitsluitend in een regeling van reële executie voor geldvorderingen door verhaal op het vermogen van de schuldenaar via de diverse beslagprocedures, doch bevat geen regelingen voor wat betreft het afdwingen van andere prestaties zoals het doen of laten van een handeling of het afleveren van een zaak, andere dan een geldsom.

152 Verbintenissen tot betaling van een geldsom die opgenomen zijn in openbare en administratieve akten (vonnis of andere authentieke akte), kunnen sedert de Wet van 12 juli 1991 (*B.S.*, 9 augustus 1991) tot wijziging van art.3 van de Wet van 30 december 1885 en van de art.1018 en 1650 Ger.W. uitgedrukt worden in ECU of een andere geld eenheid dan de Belgische frank.

Het oude art. 3 bepaalde dat “dans les actes publics et administratifs, les sommes ne peuvent être exprimées qu’en francs et centimes”. De vraag of rechterlijke uitspraken onder de “openbare akten” in de zin der wet moesten begrepen worden, was omstreden (zie hierover: NIYONZIMA, M., “Vorderingen in een vreemde munt rechtsvergelijkend bekeken”, *T.P.R.*, 1990, 9 e.v.; *Id.*, *La clause de monnaie étrangère dans les contrats internationaux*, Brussel, 1991, 206 e.v.; SCHRANS, G., “Mag de Belgische rechter veroordelen tot betaling in vreemde munt?”, in *Liber amicorum E. Krings*, Brussel, 1991, 307 e.v.; LOUIS, J.V., “Le nouveau statut monétaire de la Belgique”, in *Du statut du franc Belge au système monétaire européen*, *Rev.Banque.*, 1979, 1979, 14; FALLON, M., noot onder Brussel, 31 maart 1987, *Ann.Dr.Liège*, 1988, 74). De heersende mening was in die zin gevestigd dat de voornoemde bepaling niet tot gevolg had dat vonnissen in vreemde munten onwettig waren (Cass., 2 oktober 1980, *Pas.*, 1980, I, 128). Om een einde aan deze onzekerheid te maken en om de rol van ons land als financieel centrum te bevorderen, was een wettelijk ingrijpen gewenst.

De Wet van 12 juli 1991 bevestigt de heersende opvatting dat vonnissen veroordelingen kunnen uitspreken die in een vreemde munt zijn uitgedrukt. Evenwel komen enkel de munten van de lidstaten van de OESO en de ECU in aanmerking.

De Koning kan de modaliteiten van de omrekening in Belgische frank bepalen. Vraagt de eiser een veroordeling in nog een andere geldeenheid, dan blijft de oude regel van toepassing en dient de rechter te veroordelen in Belgische frank omgerekend volgens de dag van de effectieve betaling.

In twee gevallen gaf de wetgever aan welk ogenblik in aanmerking moet genomen worden voor de omrekening in Belgische frank.

Art.1018 Ger.W. werd aangevuld met een laatste lid volgens hetwelk de bedragen die als basis dienen voor de berekening van de in het eerste lid bedoelde kosten, omgerekend worden in frank de dag dat het vonnis of arrest wordt uitgesproken.

In het laatste lid van art.1650 Ger.W. is thans voorzien dat de bedragen van de schuldvorderingen, voorrechten en hypotheke omgerekend worden in Belgische frank op de dag van het proces-verbaal van verdeling. Zelfs indien de eiser overeenkomstig het nieuwe art.3 van de Wet van 1885 een veroordeling verkrijgt in een andere munteenheid zal het probleem van de omrekening zich nog steeds stellen bij gedwongen executie (zie over de nieuwe wet: NIYONZIMA, M., "Vreemde munteenheden in openbare en administratieve akten", *R.W.*, 1991-92, 723 e.v.; LOUIS, J.V., "Le franc Belge n'est plus requis dans les actes publics et administratifs", *J.T.*, 1991, 669).

153 Een algemene vordering om de schuldenaar tot nakoming te dwingen van een verbintenis iets te doen of niet te doen, is niet opgenomen in het Burgerlijk Wetboek. Dit neemt niet weg dat in principe reële executie mogelijk is onder voorbehoud van het beginsel "*nemo praecise ad factum cogi potest*", dat dwang op de persoon zelf uitsluit (zie boven, nr. 6).

Het nieuwe Nederlandse executierecht, dat op 1 april 1992 in werking treedt, vervat in het nieuw B.W. en het nieuwe Wb.Rv., voorziet wel in een regeling voor het afdwingen van deze verbintenissen om iets te doen. Het voorziet nl. de mogelijkheid tot rechterlijke veroordeling tot het verrichten van de prestatie (art. 3:296 N.B.W.), en door te bepalen dat de tenuitvoerlegging van een executoriale titel dezelfde rechtsgevolgen heeft als een vrijwillige nakoming van de overeengekomen prestatie (art. 3:297 N.B.W.).

Als de schuldenaar zijn verplichting om iets na te laten niet nakomt, kan de rechter de schuldeiser machtigen om hetgeen de schuldenaar in strijd met de verplichting heeft verricht teniet te doen op kosten van de schuldenaar (art. 3:299), tenzij het een verbintenis *intuitu personae* betreft die alleen door de schuldenaar kan worden verricht. Overeenkomstig het beginsel "*nemo praecise ad factum cogi potest*" kan de schuldenaar niet rechtstreeks worden gedwongen om persoonlijk te presteren zodat de schuldenaar genoeg zal moeten nemen met een vervangende schadevergoeding.

154 Uitvoerbare titels kunnen ook verbintenissen bevatten om iets te geven. Het gaat hierbij niet alleen om de verbintenissen die aan de schuldenaar een zakelijk recht verschaffen, maar ook andere verbintenissen die een zaak tot voorwerp hebben en tot teruggave, het genot of het bezit ervan strekken. De verbintenis kosteloos een zaaltje ter beschikking te stellen, het genot van een gehuurde zaak te verschaffen, de in bewaring gegeven zaak terug te geven, e.d.m. zijn verbintenissen om iets te geven, niet om iets te doen, zodat art.1142 B.W. *in casu* niet toepasselijk is. Te denken valt verder aan de verbintenis tot ontruiming van de gehuurde/gekochte woning, de verbintenis tot levering van het verkochte voorwerp. Ook deze verbintenissen worden bij verzuim omgezet in een schadevergoeding overeenkomstig art.1136 B.W. In tegenstelling tot art.1142 B.W. volgens hetwelk "iedere" verbintenis om iets te doen of niet te doen bij niet nakoming wordt omgezet in een vervangende schadevergoeding, ontbreekt dergelijke algemene bepaling bij verbintenissen om te geven en stelt art.1136 B.W. alleen schadevergoeding in het vooruitzicht wanneer de levering onmogelijk is geworden. Dit impliceert dat gedwongen tenuitvoerlegging wel mogelijk is. Bovendien wijst ook de strekking van art.1184 BW. op de mogelijkheid van reële executie.

154bis Het nieuwe Nederlandse executierecht voorziet uitdrukkelijk in de art.491-500 N.Wb.Rv. in de reële executie tot afgifte van roerende zaken waarbij de gerechtsdeurwaarder bevoegd wordt om

de zaken onder zich te nemen en af te geven aan de gerechtigde. Het recht van de executant op afgifte kan berusten op een persoonlijk recht tot levering of op een zakelijk recht (HUGENHOLTZ, W. en HEEMSKERK, W.H., *a.w.*, 315, nr.283). De art.555-558 N.Wb.Rv. voorzien in de reële executie tot afgifte van onroerende zaken. Wanneer een partij weigert mee te werken aan het opmaken van een notariële leveringsakte en inschrijving daarvan in de openbare registers, kan hij tot die medewerking worden veroordeeld en daarbij kan de rechter bepalen dat zijn uitspraak in de plaats van de akte of een deel daarvan zal treden (art. 3: 300 N.B.W.).

Wanneer tot uitvoering van deze verbintenissen werd veroordeeld in een rechterlijke uitspraak, of wanneer zij werden opgenomen in een notariële akte, kunnen zij rechtstreeks, behoudens de beperkingen inzake verbintenissen om iets te doen of niet te doen, ten uitvoer worden gelegd krachtens de grosse van de akte die een uitvoerbare titel verleent.

AFDELING IV

SOORTEN UITVOERBARE TITELS

155 De uitvoerbare titels kunnen in drie categorieën worden ingedeeld. De meest gekende uitvoerbare titels zijn ongetwijfeld de grossen van rechterlijke beslissingen en notariële akten, alsmede van de beslissingen van consulaire ambtenaren die krachtens de wet bevoegd zijn om grossen af te leveren. Tot deze categorie behoren niet alleen contentieuze rechterlijke beslissingen waarbij geschillen worden beslecht, maar ook beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift (b.v. inzake beslagprocedures, of waar geen tegenpartij is), het proces-verbaal van minnelijke schikking, het akkoordvonnis, de exequaturbeschikking, een arbitrale beslissing voorzien van het exequatur, de notariële akte.

Een tweede categorie omvat authentieke akten uitgaande van andere openbare ambtenaren die akten kunnen afgeven die vereenvoudigd uitvoerbaar zijn, b.v. het fiscale dwangbevel uitgaande van de Ontvanger der Belastingen of het sociaal dwangbevel. Deze akten zijn vereenvoudigd uitvoerbaar in die zin dat zij vatbaar zijn om uit zichzelf rechtsgevolgen teweeg te brengen zonder tussenkomst van de rechterlijke macht. Al kunnen openbare ambtenaren, zoals de ontvanger der Belastingen zichzelf een dwangbevel verschaffen dat vereenvoudigd uitvoerbaar is, zij kunnen verkiezen de gerechtelijke weg te bewandelen om aldus een rechterlijke uitvoerbare titel te bekomen. In enkele uitzonderingsgevallen is een voorafgaande rechterlijke tussenkomst toch vereist, b.v. bij een onteigening te algemenen nutte of bij het toepassen van een strafrechterlijke beslissing.

Een derde categorie omvat de rechterlijke beslissingen en akten afkomstig van vreemde rechtsmachten en openbare overheden die slechts uitvoerbaar zijn nadat daarvan een exequatur werd bekomen.

§ 1. Rechterlijke uitspraken

156 Rechterlijke beslissingen zijn de meest gebruikelijke uitvoerbare titels. Niet alleen een veroordelend vonnis, ook een akkoordvonnis, P.V. van minnelijke schikking of een exequaturbeschikking zijn vatbaar voor executie.

A. VEROORDELENDE/ AFWIJZENDE BESLISSING IN EERSTE AANLEG

157 Rechterlijke uitspraken kunnen gedurende 30 jaar te rekenen van de uitspraak ten uitvoer worden gelegd (zie verder, nr. 475).

Een verstekvonnis moet wel binnen het jaar na de uitspraak worden betekend, zoniet wordt het als onbestaande beschouwd (art.806). Het beslag na het verstrijken van die termijn is nochtans niet onrechtmatig. De beslagene moet echter uitdrukkelijk een beroep doen op art. 806 (Beslagr. Gent, 9 oktober 1990, *T.G.R.*, 1991, 22). De schuldeiser kan dit verval voorkomen door de zaak opnieuw op te roepen bij eenvoudige conclusie om een nieuw vonnis te verkrijgen.

Voor Nederland dient verwezen naar de art.3:324-325 N.B.W. die bijzondere regels bevatten voor de verjaring van de bevoegdheid tot tenuitvoerlegging van een rechterlijke of arbitrale uitspraak.

1. Inhoud van de beslissing

158 In het algemeen kunnen alleen veroordelende vonnissen leiden tot tenuitvoerlegging door dwangmiddelen tegen de veroordeelde die er niet vrijwillig aan voldoet. Een veroordelend of condemnatoir vonnis veroordeelt de gedaagde tot het voldoen van een prestatie. Deze prestatie kan bestaan in een geven, een doen of een niet doen.

Niet alleen vonnissen die een veroordeling inhouden, ook afwijzende beslissingen kunnen een uitvoerbare titel verlenen, b.v. wat betreft de kosten. Een vonnis waarbij de schuldenaar wordt veroordeeld om iets te doen en de schuldeiser wordt gemachtigd om in geval van weigering te laten uitvoeren door een derde op kosten van de schuldenaar verleent een titel om de kosten van de werken terug te vorderen (DE LEVAL, G., "Aspects actuels du droit des saisies", *J.T.*, 1980, 632, nr.33).

Er bestaat betwisting in de rechtsleer of enkel de veroordelingen vervat in het beschikkend gedeelte, vatbaar zijn voor executie. Een gedeelte van de rechtsleer meent dat slechts de verplichting waartoe het dispositief veroordeelt, ten uitvoer kan gelegd worden (VAN COMPERNOLLE, J., "Considérations sur la nature et l'étendue de l'autorité de la chose jugée en matière civile", noot onder Cass., 10 september 1981, *R.C.J.B.*, 1984, 264, nr.33). De uitvoerbare kracht kan enkel verleend worden aan wat in het dispositief klaar en duidelijk is uitgedrukt in termen van bevel, verbod of veroordeling. Een gedeelte van de rechtsleer aanvaardt daarentegen het bestaan van "motifs décisives".

Het Franse Hof van Cassatie heeft echter beslist dat enkel gezag van gewijsde toekomt aan hetgeen expliciet in het beschikkend gedeelte werd beslist, niet aan de “*motifs décisaires*”, (zie Cass.fr., 15 juli 1987, *J.C.P.*, 1989, 21189 met noot LE MENTIER-FEUILLET, B.; PERDRIAU, A., “*Les dispositifs implicites des jugements*”, *J.C.P.*, 1988, 3352).

159 De tenuitvoerlegging mag in elk geval niet verder strekken dan tot datgene waartoe de titel toestemming geeft. Bevat het vonnis enkel een veroordeling van de schuldenaar tot een bepaalde verplichting (het verlaten van de woning; het leveren van een zaak; het afbreken van een muur) en voert de schuldenaar niet vrijwillig uit, dan mag de schuldeiser niet op eigen gezag de uitvoering bewerkstelligen maar moet hij zich tot de rechter wenden om de uitvoeringsmodaliteiten nader te bepalen. Zoniet zou hij zich schuldig maken aan *e i n r i c h t i n g*. De rechter kan alsdan nadere uitvoeringsmaatregelen bevelen, zoals de uitdrijving van de huurder, machtiging tot inbezitname van het verkochte goed, toelating tot uitvoering van de werken op kosten van de schuldenaar. De schuldeiser doet er goed aan aan de rechter te vragen dat hij de te verrichten uitvoeringshandelingen nauwkeurig omschrijft (zie boven, nr.9).

Een vonnis dat enkel veroordeelt tot een onderhoudsbijdrage, verleent geen uitvoerbare titel voor de eventuele verwijlinteressen in geval van wanprestatie. Wanneer de alimentatiegerechtigde schuldeiser zijn vordering beperkt tot een onderhoudsbijdrage, en de rechter deze eis inwilligt, verleent het veroordelend vonnis bijgevolg geen uitvoerbare titel tot het bekomen van interesten (RENCHON, J.L., “*Obligations alimentaires et saisies*”, *R.T.D.F.*, 1988, 276, nr.10; Brussel, 22 oktober 1985, *R.T.D.F.*, 1988, 278; Rb.Luik, 25 september 1989, *Ann.Dr.Liège*, 1990, 179; *anders*: Rb.Brussel, 16 januari 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 367).

Een afzonderlijke eis tot het bekomen van een uitvoerbare titel voor de verschuldigde interesten dringt zich op (BIQUET-MATHIEU, C., “*Au sujet des intérêts produits par une condamnation judiciaire*”, *J.T.*, 1991, 33). Heeft de schuldeiser daarentegen wel de toekenning gevorderd van interesten in geval van wanprestatie, samen met een veroordeling tot onderhoudsgelden, maar heeft de rechter nagelaten daarover uitspraak te doen, dan kan de schuldenaar geen nieuwe eis instellen – omwille van het gezag van gewijsde van de eerste beslissing –, doch dient hij door het aanwenden van rechtsmiddelen deze nalatigheid te laten corrigeren. Het gebrek aan een uitvoerbare titel belet echter niet dat er interesten verschuldigd zijn. De beslagrechter is niet bevoegd om deze veroordeling uit te spreken, vermits dit geen uitvoeringsincident is. Gaat men ervan uit dat de beslagrechter ook deelt in de voorwaardelijke volheid van bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg, waarvan hij deel uitmaakt, dan zou hij wel dergelijke veroordeling kunnen uitspreken indien de verweerder-schuldenaar geen verdelingsincident of een exceptie van onbevoegdheid *in limine litis* heeft opgeworpen.

160 Vonnissen en arresten kunnen wel verbeterd of uitgelegd worden (art.793-794). De verbetering slaat op een verschrijving die kan rechtgezet worden aan de hand van elementen in de beslissing zelf (FETTWEIS, A., *a.w.*, 260, nr.348), terwijl interpretatie van de titel enkel toegelaten is als de beslissing een duistere of ambiguë inhoud heeft (Arbrb.Luik, 18 oktober 1976, *J.L.*, 1976-77, 122) en het mogelijk is beter te formuleren wat de rechter heeft beslist zonder te moeten peilen naar de achterliggende gedachten van de rechter (FETTWEIS, A., *a.w.*, nr.247). Zo kan de rechter die nagelaten heeft een beslissend motief te hernemen in het beschikkend gedeelte, deze vergetelheid

herstellen en de inlassing van dit motief in het beschikkend gedeelte bevelen (Rb.Luik, 23 oktober 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1475). Een duidelijk beschikkend gedeelte behoeft geen interpretatie (Cass., 10 mei 1977, *Pas.*, 1977, I, 916; GUTT, E. en LINSMEAU, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1983, 97, nr.88). De rechter mag bij de verbetering of interpretatie van de titel overeenkomstig de art.793-796, de rechten van de partijen niet uitbreiden, wijzigen of beperken (Cass., 3 december 1970, *Pas.*, 1971, I, 306, *Arr. Cass.*, 1971, 325; Cass., 25 februari 1974, *Pas.*, 1974, I, 654, *Arr. Cass.*, 1974, 697; Cass., 3 november 1975, *Pas.*, 1976, I, 284, *Arr. Cass.*, 1976, 293; Cass., 21 december 1976, *Pas.*, 1977, I, 450, *Arr. Cass.*, 1977, 449; Cass., 10 mei 1977, *t.a.p.*; Cass., 18 oktober 1983, *Pas.*, 1984, I, 166, *Arr. Cass.*, 1984, 179; Cass., 8 december 1989, *Pas.*, 1990, I, 447).

161 Een zuiver declaratoir vonnis behoeft geen dwangmiddel, omdat het rechtsgevolg heeft onafhankelijk van de medewerking van de in het ongelijk gestelde partij. Het declaratoir vonnis geeft een uitspraak omtrent het bestaan of niet bestaan van een subjectief recht of de rechtsverhouding waarop de eiser zich beroept. Tot declaratoire vonnissen geven aanleiding gedingen betreffende de inroeping van staat, de vordering tot nietigverklaring van een testament, de vordering tot erkenning van eigendom of een ander zakelijk recht. Ook is iedere uitspraak waarbij een eis wordt ontzegd een declaratoir vonnis (STAR BUSMANN, C.W., *Hoofdstukken van burgerlijke rechtsvordering*, Haarlem, 1972, 4, nr.10).

162 Constitutieve vonnissen zijn evenmin vatbaar voor gedwongen executie. Het zijn vonnissen waarbij een bestaande rechtsbetrekking wordt teniet gedaan of een nieuwe rechtstoestand wordt geschapen, zoals vonnissen tot nietigverklaring van een huwelijk, scheiding van goederen, echtscheidingsvonnissen, ontbinding van een overeenkomst, faillietverklaring.

Meestal zal een veroordelend of constitutief vonnis ook declaratoir zijn. Aan de veroordeling van de gedaagde gaat vooraf de beslissing omtrent het bestaan van de rechtsbetrekking waarop de eiser zich heeft beroepen. Een echtscheiding wordt niet uitgesproken voordat is vastgesteld dat er een grond tot echtscheiding is. Deze "gemengde" vonnissen kunnen dan ook een uitvoerbare titel opleveren.

2. Voorafgaande betekening

163 Een vonnis kan pas ten uitvoer worden gelegd na de betekening van de uitgifte of in uitzonderlijk dringende gevallen, van de minuut, voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging (art.1386, 1495, eerste lid en 1041, tweede lid). Dit voorschrift heeft tot strekking te verzekeren dat de veroordeelde partij zeker kennis krijgt van het haar belastende vonnis en van de haar te wachten staande executie zodat zij in de mogelijkheid wordt gesteld zich te verdedigen.

Bovendien wordt aan de schuldenaar de kans geboden voorsnog vrijwillig uit te voeren. De volledige titel moet worden betekend, zodat een betekening die enkel een verwijzing naar een vonnis inhoudt niet volstaat. Soms mag de titel wel betekend worden samen met de eerste daad van tenuitvoerlegging, b.v. in geval van bewarend beslag, of bij betekening van het bevel voorafgaand aan het uitvoerend beslag wanneer het vonnis uitvoerbaar bij voorraad is (art.1499).

Wanneer tot executie wordt overgegaan zonder voorafgaande betekening kan de geëxecuteerde de nietigheid van de uitvoeringshandelingen doen vaststellen. Volgens sommige auteurs gaat het om een relatieve nietigheid (DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 63, nr.80; *anders*: Beslagr.Brugge, 5 augustus 1977, *R.W.*, 1977-78, 1207). Een laattijdige betekening kan de reeds ten uitvoer gelegde maatregelen niet *a posteriori* regulariseren (Cass.fr., 11 april 1986, *D.*, 1986, *I.R.*, 248). De betekening heeft tot gevolg dat de gedwongen executie meteen mogelijk wordt (behoudens voor geldsommenveroordelingen (art.1495, tweede lid) of indien anders is beslist), en is tevens van belang voor de verbeurte van de dwangsom en de aanvang van de termijn voor het instellen van rechtsmiddelen. De schuldenaar kan de afgifte van de uitvoerbare titel eisen tegen betaling van de verschuldigde som of uitvoering van de verschuldigde prestatie.

164 Uitzonderlijk is geen voorafgaande betekening vereist. Zo kunnen vonnissen waarbij onderzoeksmaatregelen worden bevolen (b.v. art. 880, 919, 996 en 1008) rechtstreeks ten uitvoer worden gelegd zonder voorafgaande betekening (art.1496). Partijen kunnen overeenkomen dat het vonnis vooraf niet moet betekend worden (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements et des actes en matière civile*, nr.160).

Een voorafgaande betekening van de titel is evenmin vereist bij de tenuitvoerlegging van de notariële akten: partijen worden verondersteld de inhoud daarvan te kennen, nu de akte hen werd voorgelezen vooraleer zij door hen en door de notaris werd ondertekend. Ten slotte is geen betekening vereist wanneer de akte uitvoerbaar is op de minuut (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements et actes en matière civile*, nr.158).

165 In principe kan na de betekening meteen tot executie worden overgegaan, tenzij het vonnis anders bepaalt of tenzij het een geldsommenveroordeling betreft, in welk geval overeenkomstig art.1495, tweede lid geen tenuitvoerlegging mogelijk is voor het verstrijken van een maand na de betekening van de beslissing, tenzij de voorlopige tenuitvoerlegging daarvan is gelast. Beslissingen die geen geldsommenveroordelingen inhouden zijn onmiddellijk na de betekening ervan uitvoerbaar, behoudens andersluidende beslissing, zelfs gedurende de termijn van verzet of hoger beroep. Zo kan worden overgegaan tot uitdrijving van de huurder zolang deze geen hoger beroep heeft aangekend. Het is wenselijk dat deze beslissing ten spoedigste kan worden uitgevoerd.

In Nederland kan een verstekvonnis pas ten uitvoer worden gelegd na het verstrijken van 8 dagen na de betekening ervan: art. 432 Wb.Rv..

Van zodra verzet of hoger beroep werd aangetekend kan niet meer tot uitvoering worden overgegaan, tenzij voor veroordelingen die uitvoerbaar bij voorraad werden verklaard. Voorziening in cassatie heeft daarentegen geen schorsende werking, behalve wat betreft vonnissen waarbij een echtscheiding werd toegestaan.

3. *Executiegerechtigde*

166 Diegene(n) in wiens voordeel het vonnis werd gewezen kan tot betekening van de uitvoerbare titel overgaan (LOBIN, Y., "La notification des jugements et ses sanctions", *D.*, 1985, 381).

Tot deze gerechtigden behoren niet enkel de schuldeiser zelf, doch desgevallend ook diens wettelijke of gerechtelijke vertegenwoordiger (b.v. voogd, voorlopige bewindvoerder, persoon geplaatst onder een gerechtelijk raadsman), een beneficiaire erfgenaam, een curator van een onbeheerde nalatenschap, een cessionaris of persoon die wettelijk of conventioneel gesubrogeerd is in de rechten van de schuldeiser, zelfs als de cessie of de subrogatie volgt uit een onderhandse overeenkomst, mits deze vooraf betekend wordt conform art.1690 B.W. De rechtsopvolger (verkrijger, cessionaris, begiftigde) moet immers ook de titel betekenen waaruit zijn hoedanigheid blijkt (b.v. de akte van aankoop, overdracht, schenking; de akte van bekendheid; de schuldeiser die handelt krachtens art.1166 B.W., de titel van zijn schuldvordering) (zie verder, nr. 454 e.v.).

In geval van overgang van executierechten kan de executie pas worden begonnen of voortgezet na de betekening van deze overgang aan de geëxecuteerde. De rechten uit het vonnis gaan over op de rechtsopvolger zodat deze het vonnis kan ten uitvoer leggen tegen de veroordeelde .

In het Nederlandse art. 6:142 lid 1 N.B.W. is bepaald dat bij overgang van een vordering op een nieuwe schuldeiser deze de daarbij behorende nevenrechten verkrijgt, zoals ... de bevoegdheid om de ter zake van de vordering en de nevenrechten bestaande executoriale titels ten uitvoer te leggen.

Bij overdracht van een onroerende zaak gaat het recht tot executie van een vonnis tot ontruiming van die zaak op de rechtsopvolger over. In geval van faillissement zal de executie vervolgd worden door of tegen de curator. Na de homologatie van het gerechtelijk concordaat kan de gefailleerde persoonlijk de executie vervolgen van het vonnis dat de curator had bekomen.

4. *Executieplichtige*

167 De uitvoerbare titel is in beginsel enkel uitvoerbaar tegen diegene die in de titel als de *b i t e u r* werd aangewezen.

Een vonnis waarin een *vennootschap* is veroordeeld kan enkel ten uitvoer worden gelegd op het vennootschappelijk vermogen en niet op de privé-vermogens van de vennoten (zie H.R., 3 december 1971, *N.J.*, 1972, 117).

In Nederland behoeft men echter de naam en woonplaats van de gedaagde niet te vermelden als het een vordering tot ontruiming van een onroerend goed betreft door personen zonder recht of titel wier namen en woonplaatsen in redelijkheid niet kunnen worden achterhaald (art.4, 12° Wb.Rv.). Te denken valt aan het probleem van de gekraakte panden. Gedaagden worden dan aangeduid als "zij die verblijven in het onroerend goed gelegen te ..." en als zodanig tot ontruiming veroordeeld.

Bij tenuitvoerlegging ten laste van vennootschappen, gebeurt het vaak dat in de dagvaarding en het veroordelend vonnis de naam of de rechtsvorm van de vennootschap *foutief* is aangeduid: er wordt b.v. verwezen naar de handelsnaam die voorkomt op het briefpapier van een vennootschap i.p.v. naar de maatschappelijke benaming; veroordeeld wordt de P.V.B.A. waar deze inmiddels de vorm van een N.V. heeft aangenomen. Het Hof van Cassatie, hierin gevolgd door de lagere rechtspraak, neemt aan dat dergelijke vergissingen en onjuistheden niet tot nietigheid kunnen leiden, als er bij de aangesproken vennootschap aan wie het exploit werd betekend geen twijfel kan bestaan over het feit dat zij de werkelijke bestemming van de dagvaarding is en indien zij in de gelegenheid was haar verweer aan de rechter voor te leggen. Dit wordt vooral aangenomen als de vennootschap aan wie betekend werd, de onjuistheid zelf in de hand heeft gewerkt (Rb.Antwerpen, 5 juni 1991, *R.W.*, 1991-92, 691, noot BROECKX, K.).

168 Het vonnis is niet uitvoerbaar tegen *derden* die een eigen belang bij het geschil zouden hebben, mochten zij erbij betrokken zijn geweest, maar voor wie de titel geen verplichtingen kan inhouden omdat zij er niet bij betrokken werden.

Er zijn evenwel *andere derden* die geen enkel persoonlijk belang hebben doch uit hoofde van hun ambt gehouden zijn om de titel uit te voeren na vooraf de regelmatigheid ervan te hebben vastgesteld. Het gaat om derden die krachtens de wet geroepen zijn om mee te werken aan de realisatie van de rechten die vervat zijn in het vonnis. Zij kunnen wél verplicht worden de titel ten uitvoer te leggen (art.1388). Te denken valt aan de ambtenaar van de burgerlijke stand aan wie bevel gegeven is een huwelijk te sluiten, of een naam in de registers van de burgerlijke stand in te schrijven; een hypotheekbewaarder, of sekwester die de zaak moet teruggeven, de derde-beslagene die na het verstrijken van een termijn van 15 dagen de gelden uit handen moet geven (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements et des actes en matière civile*, nrs.225 e.v.).

Beslissingen waarbij aan een derde opheffing, doorhaling van een hypothecaire inschrijving, betaling of enige andere prestatie wordt bevolen of opgelegd, zijn door of tegen hem enkel uitvoerbaar op een verklaring van de *griffier* van het gerecht dat de beslissing heeft gewezen dat er bij zijn weten binnen de door de wet vastgestelde termijn geen verzet noch hoger beroep tegen de beslissing is ingesteld.

169 Deze verklaring is niet vereist wanneer de beslissing, voorafgaandelijk betekend of ter kennis gebracht indien de wet het voorschrijft, uitvoerbaar is niettegenstaande hoger beroep, en , indien zij bij verstek is geweest, niettegenstaande verzet, behoudens het bewijs indien daartoe grond bestaat, dat de bij het vonnis opgelegde of bij de wet voorgeschreven formaliteiten vervuld zijn (art.1388). Dit is b.v. het geval met de beschikking waarin de beslagrechter de opheffing van een onroerend beslag beveelt (zie verder, nr. 751).

170 De rechterlijke beslissing als uitvoerbare titel heeft deze specifieke eigenschap dat zij kan h e r v o r m d o f v e r n i e t i g d worden door het instellen van gewone (verzet/hoger beroep) of buitengewone rechtsmiddelen (cassatie/derdenverzet) . Beslissingen in eerste aanleg kunnen teniet worden gedaan ten gevolge van een procedure in (derden)verzet of hoger beroep. Beslissingen in laatste aanleg zijn vatbaar voor cassatie en kunnen vervangen worden door een andersluidende beslissing van het appelgerecht dat na verwijzing oordeelt. Ten slotte kan na een beschikking in kort geding een andersluidende beslissing worden getroffen door de bodemrechter.

De vraag rijst wat de werking is van deze andersluidende beslissing in verzet of hoger beroep, van de verbreking door het Hof van Cassatie, of van de andersluidende bodembeslissing op de oorspronkelijke uitvoerbare en eventueel reeds ten uitvoer gelegde titel.

B. HERVORMING OF VERNIETIGING VAN DE UITVOERBARE TITEL NA VERZET OF HOGER BEROEP

171 Hoewel de begunstigde van een vonnis dat uitvoerbaar bij voorraad is, krachtens de wet zelf gerechtigd is (beschikking kort geding) of door de rechter gemachtigd wordt (art.1398, tweede lid Ger.W.), deze uitvoerbare titel voorlopig ten uitvoer te leggen, voor het vonnis definitief is, handelt hij hierbij op "e i g e n r i s i c o" (zie verder, nrs. 174). Dit risico houdt in dat de begunstigde die het vonnis laat executeren en nadien door de rechter op verzet of door de appelrechter in het ongelijk wordt gesteld, gehouden is tot een restitutieplicht (voor Nederland: VAN ROSSUM, A.A., *Aansprakelijkheid voor de tenuitvoerlegging van vernietigde of terzijde gestelde beschikkingen*, Deventer, Kluwer, 1991, 265 p.)

Hij is steeds verplicht terug te geven wat hij in uitvoering van het eerste vonnis had ontvangen. Hij kan eventueel zelfs bijkomend verplicht worden de schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de tenuitvoerlegging, mocht blijken dat deze onrechtmatig is geschied, op grond van art.1382 B.W.

De voorlopige uitvoerbaarheid van een vonnis, zowel wanneer die van rechtswege plaatsvindt als wanneer die door de rechter wordt toegestaan, is immers slechts een loutere mogelijkheid en geen verplichting voor de partij die het vonnis heeft bekomen. Het verschaft de partij ten behoeve van wie deze uitvoerbaarheid bij voorraad werd toegestaan, enkel een "bloot recht dat zij

naar eigen goeddunken al dan niet vermag uit te oefenen" (Cass., 20 november 1953, *Arr.Cass.*, 1954, 190, *Pas.*, 1954, I, 220, *R.W.*, 1953-54, 1763; VAN OEVELEN, A. en LINDEMANS, D., "Het kort geding: herstel van schade bij andersluidende beslissing van de bodemrechter", *T.P.R.*, 1985, nr.11). De partij die tot voorlopige tenuitvoerlegging overgaat handelt op "eigen risico" (art.1398, tweede lid).

Dit betekent dat zij, wanneer de eerste beslissing in hoger beroep wordt hervormd of vernietigd, verplicht is tot teruggave van wat zij in uitvoering van de hervormde/vernietigde beslissing heeft ontvangen en eventueel kan gehouden zijn de schade te vergoeden veroorzaakt door de voorlopige executie. De hierna volgende regels zijn ook van toepassing na hervorming van een verstekvonnis op verzet.

1. Teruggaveplicht

172 De juridische grondslag voor de teruggaveplicht is de hervormende of vernietigende beslissing op verzet of in hoger beroep. Op grond van de nieuwe titel kan de teruggave worden geëist van wat uitgevoerd werd, ook al wordt dit niet uitdrukkelijk bepaald in het beschikkende gedeelte van de nieuwe titel (Cass., 15 februari 1973, *Arr.Cass.*, 1973, 599; *Pas.*, 1973, I, 570; Cass., 16 november 1973, *Arr.Cass.*, 1974, 313; *Pas.*, 1974, I, 295).

2. Schadevergoedingsplicht

173 Meer omstreden is de vraag of degene, die is overgegaan tot de executie van een vonnis dat uitvoerbaar was doch in hoger beroep teniet wordt gedaan, naast de teruggave, ook tot schadevergoeding kan gehouden zijn. Omtrent dit probleem worden uiteenlopende standpunten verdedigd.

Traditioneel werd gesteld dat de beginselen van de quasi-delictuele aansprakelijkheid (art.1382 B.W.) toepassing moeten vinden. Dit betekent dat moet aangetoond worden dat degene die tot executie is overgegaan, foutief gehandeld heeft (Cass., 24 mei 1878, *Pas.*, 1878, I, 274; voor Frankrijk: Cass. fr., 27 april 1864, *D.P.*, 1864, I, 303; Cass.fr., 12 februari 1895, *D.P.*, 1895, I, 208). Deze fout kan evenwel niet gelegen zijn in het feit zelf tot executie te zijn overgegaan vermits de begunstigde over een uitvoerbare titel beschikte die hem daartoe machtigde. Het onrechtmatig karakter van de tenuitvoerlegging moet derhalve gezocht worden in de wijze waarop zij plaats vond, b.v. zonder nut of noodzaak. Volgens deze opvatting kunnen bij de vernietiging van een geldsommenveroordeling enkel vergoedende interesten op de terug te betalen som worden gevorderd, als een fout kan aangetoond worden in hoofde van de executant.

Volgens een tweede opvatting gaat het hier om een foutloze, objectieve aansprakelijkheid (zie omtrent dit begrip : BOCKEN, H., "Van fout naar risico",

T.P.R., 1984, (329), 331, nr.4). Het louter feit dat de beslissing wordt hervormd is op zichzelf een voldoende reden voor het toekennen van schadevergoeding.

Nog een andere opvatting, die vooral toepassing vindt op veroordelingen tot betaling van een geldsom, gaat uit van de theorie van de onverschuldigde betaling. Gesteld wordt dat ten gevolge van de nieuwe beslissing op verzet of in hoger beroep het onverschuldigd karakter van de in uitvoering van de eerste beslissing gedane betaling vaststaat. De begunstigde die tot voorlopige tenuitvoerlegging is overgegaan moet dan beschouwd worden als een ontvanger te kwader trouw in de zin van art.1378, tweede lid B.W. Dit betekent dat hij niet enkel verplicht is terug te geven wat hij ontvangen heeft (restitutieplicht) maar bovendien ook vergoedende interesten moet betalen vanaf de dag van de effectieve betaling in zijn handen tot die van de teruggave. Deze vergoedende interesten vormen de schadevergoeding waartoe de executant als ontvanger te kwader trouw gehouden is. De toegepaste rentevoet is meestal de wettelijke rente of de door bankinstellingen aangerekende rentevoeten, als partijen overeengekomen zijn de betwiste geldsom bij een bank in bewaring te geven in afwachting van de beslechting van het geschil. Die stelling wordt terecht door een aantal auteurs aangevochten (VAN OEVELEN, A. en LINDEMANS, D., *a.w.*, nr.18). Wie geld ontvangt in uitvoering van een uitvoerbaar vonnis heeft daartoe, op het ogenblik van de executie zelf, het volste recht krachtens een uitvoerbare titel, en weet op dat ogenblik nog niet dat wat hij ontvangt, hem later niet verschuldigd zal zijn (DE PAGE, H., *Traité*, III, 1967, 28, nrs.19-20). Hij is een ontvanger "te goeder trouw", tot de hervorming van zijn titel in hoger beroep. Hij weet alleen dat hij het risico van een mogelijke hervorming op zich moet nemen.

174 De tweede theorie verdient de voorkeur. Het gaat hier inderdaad om een risico-aansprakelijkheid die voortvloeit uit de wet: art.1398, tweede lid Ger.W. (VAN OEVELEN, A. en LINDEMANS, D., *a.w.*, 1066-1067, nr.22). De partij moet zelf de nadelige gevolgen dragen van het risico dat het vonnis wordt hervormd. De partij tegen wie wordt uitgevoerd moet dan ook geen fout bewijzen. Het feit zélf een vonnis ten uitvoer te leggen waarvan de voorlopige tenuitvoerlegging door de wet of de rechter werd toegestaan, ook al weet men dat het vonnis nog vatbaar is voor hervorming, kan moeilijk als een fout beschouwd worden (PLANIOL, M. en RIPERT, G., *Traité*, VI, 814, nr.583). De partij die voorlopig uitvoert, handelt niet foutief, maar moet wel de gevolgen ondergaan van het feit dat het risico van de hervorming van het vonnis, dat hij op zich nam, zich gerealiseerd heeft (BOLARD, G., noot onder Cass.fr., 9 november 1983, *D.*, 1985, *Jur.*, 320).

Voor de begroting van de vergoeding van de schade gelden de g e m e e n r e c h t e l i j k e regels. Partijen moeten zoveel mogelijk in de toestand worden geplaatst waarin zij zich zouden bevonden hebben ware de schadeverwekkende handeling niet gesteld. Dit betekent dat het herstel waar mogelijk *in natura* moet geschieden, desnoods door betaling van een vervangende schadevergoeding. In geval van hervorming van een geldsommenveroordeling moet de

ontvangen som worden terugbetaald, alsmede vergoedende interesten vanaf de datum van de betaling tot de datum van de hervormende uitspraak. Het zou aangewezen zijn dat de appelrechter aanduidt dat de interesten verschuldigd zijn vanaf de dag dat de schuldeiser de terug te betalen hoofdsom ontvangen heeft (Arbh.Antwerpen, 21 maart 1983, *J.T.T.*, 1983, 296). Het betreft dan vergoedende interesten verschuldigd op grond van art.1382 B.W. of op grond van de objectieve risico-aansprakelijkheid, nu art.1153 B.W. geen toepassing kan vinden (Cass., 26 oktober 1849, *Pas.*, 1851, I, 124). Anders valt niet in te zien hoe de schuldenaar interesten kan vragen op de terug te betalen hoofdsom vóór het ogenblik dat hij de terugbetaling daarvan kon eisen, zijnde het moment van de hervormende uitspraak in beroep waarbij het onverschuldigd karakter van de betaling werd vastgesteld.

Vanaf de datum van de hervormende uitspraak zijn overeenkomstig art.1153 B.W. ook verwijl- of moratoire interesten verschuldigd tot de dag van de effectieve betaling (DIRIX, E., *Het begrip schade*, Antwerpen, 1984, 47-48, nr.56; RONSE, J., e.a., *Schade en schadeloosstelling*, in *A.P.R.*, nrs. 329 e.v.; DE PAGE, H., *Traité*, II, 1073, nr.1028; SCHUERMANS, L., SCHRIJVERS, J., SIMOENS, D., VAN OEVELEN, A. en DEBONNAIRE, M., "Overzicht van rechtspraak. Onrechtmatige daad en schadeloosstelling (1969-1979)", *T.P.R.*, 1977, (433), 467, nr.15).

175 Volgens het leerstuk van de risico-aansprakelijkheid, heeft de goede of kwade trouw van de executant geen enkele invloed op de omvang van diens schadeherstelplicht: hij is gehouden tot een volledig herstel. Wel kan nog bijkomend schadevergoeding worden gevorderd op grond van art. 1382 B.W. als de vervolgende partij foutief gehandeld heeft, b.v. zonder nut of noodzaak, op ondoordachte wijze of als er een manifeeste wanverhouding bestaat tussen het voorwerp en de oorzaak van de tenuitvoerlegging.

Behoudens de problematiek van de interesten, kan de schadevergoedingsplicht nog andere gevolgen teweegbrengen. Te denken valt aan het volgende geval: A voert uit tegen B; B wil kantonneren. De kosten van het kantonnement komen ten laste van B, tenzij ze veroorzaakt werden door een onregelmatig of ongegrond beslag van de schuldeiser waarvoor opheffing werd bekomen. Nemen wij aan dat de partijen in hetzelfde geval overeenkomen dat B een bankgarantie stelt, omdat hij niet over voldoende middelen beschikt om te kantonneren. De kostprijs van deze bankgarantie zal in die omstandigheden kunnen verhaald worden. De benarde financiële toestand van de benadeelde komt in principe ook voor rekening van de aansprakelijke. Als de schade daardoor groter is dan normaal (b.v. financieringskosten), dan moeten die ook worden vergoed (vgl. QUICKENBORNE, M., *De oorzakelijkheid in het recht van de burgerlijke aansprakelijkheid*, Brussel, 1972, 529, nrs. 915 e.v.).

C. VERBREKING IN CASSATIE

176 De voorziening in cassatie in burgerlijke zaken heeft in beginsel geen schorsende werking. Door over te gaan tot de tenuitvoerlegging van een arrest van het Hof van Beroep, oefent de begunstigde enkel een wettelijk toegekend recht uit en begaat hij in principe geen fout. In geval van verbreking

van dit arrest, wordt niet enkel de aangevochten beslissing vernietigd, maar ook alles wat daarop volgde, zoals alle uitvoeringshandelingen. Het cassatie-arrest levert een titel op tot herstel in de vorige toestand. De titel krachtens dewelke werd uitgevoerd wordt met terugwerkende kracht teniet gedaan. Dit betekent dat partijen moeten geplaast worden in dezelfde toestand als deze voor het vernietigde arrest. De restitutieplicht is virtueel begrepen in het cassatiearrest. Een uitdrukkelijke veroordeling daartoe is niet vereist. Het Hof van Cassatie besliste dat een cassatiearrest waarbij een arrest van het Hof van Beroep wordt verbroken de partij in wiens voordeel het verbroken arrest was uitgesproken verplicht terug te geven wat hij in uitvoering van het vernietigd arrest had ontvangen, ook wanneer het cassatiearrest dit niet uitdrukkelijk bepaalt.

Diegene in wiens voordeel de beslissing wordt verbroken, hoeft geen nieuwe titel om de andere partij uitdrukkelijk tot restitutie te verplichten (Cass., 15 september 1983, *Arr.Cass.*, 1983-84, nr. 29, *Pas.*, 1984, I, 42; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 193, nr.57).

177 Het herstel dient in principe *in natura* te geschieden. In geval van restitutie van geldsommen moeten ook de wettelijke interesten betaald worden. De vraag rijst vanaf welk ogenblik deze interesten verschuldigd zijn : vanaf de datum van de betaling, of de datum van de betekening van de cassatievoorziening (art.1153 B.W.), of de datum van de uitspraak van het cassatiearrest (voor deze laatste oplossing: Cass., 15 september 1983, *t.a.p.*).

Toepassing makend van de theorie van de risico-aansprakelijkheid (zie boven, nr.173) kan gesteld worden dat *vergoedende interesten* lopen vanaf de betaling tot het arrest, waarna verder *verwijlinteresten* verschuldigd zijn. In geval van restitutie van *roerende goederen* worden alle rechten op deze goederen aan derden verleend in de periode tussen de uitvoering van de appelbeslissing en het cassatiearrest teniet gedaan, behoudens indien de derden te goeder trouw waren, d.w.z. van de cassatievoorziening niet op de hoogte waren. De kopers van *onroerende goederen* zijn daarentegen verwittigd van het betwistbaar karakter van hun eigendomsrecht door de overschrijving van de vordering in het register van de hypotheekbewaarder (art.3 Hyp.W.).

178 Indien herstel *in natura* niet mogelijk is, dient zij te geschieden bij *equivalent*, b.v. als de terug te geven zaak beschadigd werd of verloren is gegaan. In dat geval kan de executant tot schadevergoeding worden veroordeeld, die behoudens in geval van rechtsmisbruik geen vergoeding is van schade ingevolge fout, doch enkel herstel bij equivalent.

179 In tegenstelling tot de hervorming in hoger beroep, beslecht het Hof van Cassatie door de vernietiging van het arrest het geschil nog niet definitief. De zaak wordt verwezen naar een ander Hof van Beroep dat eventueel een zelfde arrest kan vellen als hetgene dat verbroken werd, waarna een tweede

cassatie kan volgen en slechts na de tweede verwijzing door het Hof van Cassatie zal de zaak uiteindelijk definitief worden beslecht.

In theorie ontstaat het recht op herstel in de vorige toestand op het ogenblik dat het cassatie-arrest de vernietiging uitspreekt, vermits op dat ogenblik de schuldeiser zijn uitvoerbare titel verliest.

Deze rechtstoestand is echter slechts voorlopig, vermits het Hof van Cassatie de zaak verwijst naar een ander Hof van Beroep. De eiser in Cassatie die de verbreking heeft bekomen, loopt het gevaar dat het verwijzingshof zich uitspreekt in dezelfde zin als het eerste Hof van Beroep, waarvan het arrest werd verbroken. Sommige rechtspraak stelt dan ook dat cassatiearresten die een verbreking uitspreken, geen uitvoerbare titel opleveren tot recuperatie van wat betaald of uitgevoerd werd in uitvoering van het verbroken arrest. Een vordering tot herstel in de vorige toestand zou enkel kunnen ingesteld worden voor het verwijzingshof (MAYER-JACK, A., "Les conséquences de l'exécution d'un arrêt ultérieurement cassé", *J.C.P.*, 1968, *D.*, 2202, noot 9). De eiser in cassatie kan ook een vordering instellen voor de rechtbank van eerste aanleg om het herstel in de vorige toestand en schadevergoeding te bekomen. Het is aangewezen dat de eerste rechter zijn beslissing hierover uitstelt tot het verwijzingshof heeft beslist, maar vermits de verbreking op zich reeds het recht op herstel impliceert is dit uitstel niet verplicht. Gelet op de specifieke rol van het Hof van Cassatie, dat zich niet uitspreekt over de grond van de zaak, is het geschil niet beslecht door het cassatiearrest, maar pas door het arrest van het verwijzingshof.

Dit belet niet dat het cassatiearrest een titel oplevert krachtens dewelke herstel in de vorige toestand kan worden vervolgd (GLASSON, TISSIER en MOREL, *a.w.*, III, 1929, 523-524, nr.977), ondanks de mogelijkheid dat de nieuwe beslissing van het verwijzingshof dezelfde is als de verbroken beslissing. Twee hypothesen kunnen zich voordoen. Ofwel velt het verwijzingshof een ander arrest dan het eerste Hof van Beroep: het herstel in de vorige toestand krachtens het cassatie-arrest wordt definitief. Ofwel wordt eenzelfde arrest uitgesproken, dat onmiddellijk uitvoerbaar is.

Als een tweede cassatievoorziening wordt ingesteld op grond van een ander middel dan in de eerste voorziening, dient de eiser in cassatie te wachten op het tweede arrest na verwijzing om herstel in de vorige toestand te eisen.

Berust de tweede cassatievoorziening op hetzelfde middel als de eerste, en spreekt het Hof van Cassatie in verenigde kamers de verbreking uit, dan kan de eiser in cassatie onmiddellijk herstel eisen. Het is aangewezen dat de eiser in cassatie die de verbreking bekomt wacht met het herstel, tot de cassatietermijn tegen het arrest na verwijzing is verstreken. Het herstel in de vorige toestand is het autonome gevolg van de vernietiging van de beslissing. Indien echter de uitvoeringsmaatregelen, die getroffen werden in uitvoering van de verbroken beslissing, worden gerechtvaardigd door nieuwe omstandigheden, heeft de eiser in cassatie geen belang meer om herstel te eisen.

180 Ook hier bestaat discussie omtrent de precieze juridische grondslag van de herstelplicht na cassatie. Er kan geen sprake zijn van verrijking zonder oorzaak: het arrest leverde een uitvoerbare titel tot het verbroken werd, ook al heeft deze verbreking een retroactieve werking. Er is evenmin sprake van een fout of onrechtmatige daad: de uitvoering van de uitvoerbare titel is de uitoefening van een wettelijk erkend recht (JOSSE-RAND, noot onder Poitiers, 29 januari 1923, *D.*, 1923, 2, (49), 50), dat wel misbruikt kan worden indien de modaliteiten of beweegredenen van de executie foutief zijn, al is het feit van de executie op zichzelf geldig. De oplossing dient ook hier te worden gevonden in de theorie van de risico-aansprakelijkheid (MAYER-JACK, A., *a.w.*, nr.11).

De schuldeiser die een arrest van het Hof van Beroep, waartegen een cassatievoorziening werd gericht, uitvoert, doet beroep op een wankele titel, bedreigd met verbreking (JOSSE-RAND, *a.w.*, 51). Hij handelt op eigen risico (TOULEMON, A., "La responsabilité du plaideur triomphant et téméraire", *J.C.P.*, 1968, *D.*, Doctr., nr.2182). De verbreking door het Hof van Cassatie leidt tot een restitutieplicht *in natura* of bij equivalent. Wenst de eiser nog een bijkomende schadevergoeding dan dient hij het bewijs te leveren van fout, schade en oorzakelijk verband. Als bewezen wordt dat de begunstigde van het arrest van het Hof van Beroep enkel is overgegaan tot executie met het oogmerk te schaden, dan kan aan de eiser in Cassatie een schadevergoeding worden toegekend. Het rechtsmisbruik bij de executie van een appelarrest moet strikter worden opgevat dan bij de executie van een vonnis in eerste aanleg. De voorziening in Cassatie is een buitengewoon rechtsmiddel. Degene die in tweede aanleg in het gelijk wordt gesteld, mag wettig verwachten dat zijn succes definitief zal zijn.

D. ANDERSLUIDEND BODEMVONNIS NA KORT GEDING

181 In tegenstelling tot de appelrechter kan de bodemrechter niet oordelen dat de rechter in kort geding zich vergist heeft (LECLERCQ, P., concl. voor Cass., 6 februari 1930, *Pas.*, 1931, I, 87). De kort geding-rechter treft volkomen onafhankelijk voorlopige maatregelen die geen invloed hebben op het bodemgeschil (art.1039). Uit de andersluidende beslissing ten gronde kan niet worden afgeleid dat er geen aanleiding was voor de kort geding-rechter om die maatregelen te treffen.

Hoewel de bodemrechter de beslissing van de kort geding-rechter niet kan "hervormen" zoals de appelrechter, kan zijn andersluidende beslissing wel een "uitvoering-opschortende" uitwerking hebben op de kort geding-beslissing (VAN OEVELEN, A. en LINDEMANS, J., *a.w.*, *T.P.R.*, 1985, nr.2). Neemt de bodemrechter een andersluidende beslissing ten gronde dan kan dit tot gevolg hebben dat de voorlopige maatregelen ophouden uitwerking te hebben. Deze "uitvoering-opschortende" werking treedt niet onmiddellijk in op het tijdstip van de uitspraak van de bodemrechter gelet op de autonomie van

de kort geding-procedure. Bepaalde auteurs stellen voor om deze werking te doen ingaan vanaf het ogenblik dat het bodemvonnis op duidelijke en on-dubbelzinnige wijze ter kennis is gebracht van de partij die de voorlopige maatregelen in kort geding verkregen had (VAN OEVELEN, A. en LINDEMANS, D., *a.w.*, *T.P.R.*, 1985, nr.2). In een arrest van 7 juli 1941 besliste het Hof van Cassatie dat “indien de aldus genomen maatregelen een einde nemen, wanneer de beslissing is gewezen waarbij de hoofdaanleg wordt afgesloten, deze beslissing daarom niettemin het vonnis laat bestaan dat die voorlopige maatregel bevolen had en dus op dat vonnis geen enkele terugwerkende uitwerking had” (Cass., 7 juli 1941, *Arr.Verbr.*, 1942, 166).

182 Er moet een fundamenteel onderscheid worden gemaakt tussen de werking op de tenuitvoerlegging van een kort geding-beslissing van een andersluidend vonnis op verzet/hoger beroep tegen deze beslissing enerzijds en van een andersluidende beslissing ten gronde anderzijds (KRINGS, E., concl. voor Benelux Hof, 14 april 1983, *R.W.*, 1983-84, (223), 226). Wanneer de rechter, gevat met het hoger beroep tegen een beslissing in kort geding waarbij voorlopige maatregelen werden bevolen, deze eerste beslissing teniet doet omdat er volgens hem geen reden was om die maatregelen te treffen, wordt die maatregel met retroactieve kracht vernietigd.

Wanneer daarentegen de bodemrechter de hoofdvordering ten gronde afwijst, dan beslist hij niet dat de kort geding-rechter zich vergist zou hebben. De uitvoerbare titel die de kort geding-rechter heeft verleend blijft rechtsgeldig en houdt pas op uitwerking te hebben als het bodemvonnis definitief is geworden.

183 Ook hier rijst de vraag of de partij die veroordeeld werd door de beschikking in kort geding maar nadien ten gronde in het gelijk wordt gesteld, teruggave kan bekomen van de sommen betaald of van de prestaties verricht in uitvoering van de beschikking in kort geding, en eventueel zelfs vergoeding kan bekomen voor de schade ten gevolge van de onterecht gebleken executie van de beschikking in kort geding.

De Nederlandse Hoge Raad besliste hieromtrent in een principe-arrest van 16 november 1984 dat de in kort geding zegevierende maar ten gronde in het ongelijk gestelde partij aansprakelijk is voor alle schade ten gevolge van de vrijwillige of gedwongen uitvoering van de beslissing in kort geding (*N.J.*, 1985, 547, noot W.H.H. en L.W.H.).

De partij die zijn wederpartij dwingt zich te gedragen naar een in kort geding gegeven verbod, handelt onrechtmatig wanneer hij – naar achteraf blijkt uit de uitspraak in het bodemgeskil – niet het recht had van de wederpartij te vergen dat deze zich aan het verbod hield. Hij wist of behoorde te weten dat de uitvoering steunde op een voorlopige titel zodat de veroorzaakte schade in beginsel geldt als door zijn schuld veroorzaakt. Deze stelling komt neer op de aanvaarding van een fout-aansprakelijkheid in hoofde van de executant. Deze stelling kan moeilijk bijgetreden worden. De beschikking in kort geding verschaft immers een volstrekt geldige uitvoerbare titel die recht geeft tot executie mits dit recht op rechtmatige wijze wordt uitgeoefend. In geval van andersluidende

bodembeslissing blijft de titel van de in kort geding bevolen voorlopige maatregelen wel rechtsgeldig, alleen de uitvoering houdt op bij de uitspraak over de grond van de zaak.

184 Voor de juridische grondslag van de herstelplicht worden ook hier diverse opvattingen verdedigd.

Een analoge toepassing van art.1398, tweede lid m.b.t. executie van een uitvoerbaar bodemvonnis, is uitgesloten (VAN OEVELEN, A. en LINDEMANS, D., *a.w.*, 1079, nr.39). Deze bepaling doelt op de executie van een uitvoerbaar vonnis dat nog vatbaar is voor hervorming in hoger beroep. Hier gaat het echter om de executie van een autonome beslissing in kort geding enerzijds en een andersluidende beslissing ten gronde anderzijds. De hervormende beslissing van de appelrechter vernietigt bovendien het eerste vonnis en de gevolgen ervan. De vroegere titel verdwijnt. Bij een andersluidende beslissing van de bodemrechter wordt de titel niet teniet gedaan.

Ook de theorie van de onverschuldigde betaling kan niet worden toegepast voor verbintenissen om te doen of niet te doen: de uitvoering van die verbintenissen kan niet worden beschouwd als een betaling die vatbaar is voor teruggave. Voor geldsommenverbintenissen kan de betaling na een bevel tot betaling op grond van een kort geding-beslissing niet als onverschuldigd worden beschouwd. De betaling was niet onverschuldigd tot het ogenblik van het andersluidende bodemvonnis. Vanaf dan houden de verplichtingen wel op uitwerking te hebben doch de reeds gedane betaling was niet onverschuldigd.

De regels van de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad kunnen evenmin toepassing vinden (VAN OEVELEN, A. en LINDEMANS, D., *a.w.*, 1085, nr.43). De uitvoering van de beschikking in kort geding is in se geen quasi-delictuele fout doch kan dit worden ingevolge de begeleidende omstandigheden.

De juridische grondslag van de herstelplicht kan gevonden worden in art.1039, eerste lid. De beschikking in kort geding heeft een eigen rechtswaarde. In geval de bodemrechter anders beslist dient zoveel mogelijk het herstel in de vorige toestand te worden nagestreefd. Voor verbintenissen tot betaling van een geldsom betekent dit dat de betaling gedaan in uitvoering van de kort geding-beschikking werkelijk verschuldigd was tot het ogenblik van het andersluidend bodemvonnis. De schuldeiser heeft de gelden te goeder trouw ontvangen en moet derhalve enkel de hoofdsom, niet de interesten terugbetalen (i.t.t. hervorming door de appelrechter waardoor de titel retroactief vervalt en vergoedende interesten kunnen worden toegekend op grond van een objectieve risico-aansprakelijkheid of op grond van art.1382 B.W.). Verwilt interesten lopen pas vanaf de dag van de aanmaning tot betalen (art.1153, derde lid B.W.) (VAN OMMESLAGHE, P., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1975, 689-690, nr.107; DIRIX, E. en VAN OEVELEN, A., "Kroniek van het verbintenissenrecht (1978-79, 1979-80)", *R.W.*, 1980-81, (2435), 2448, nr.38; WILMS, A., *De ingebrekestelling en de kwijtende verjaring*, Brussel, 1985, 19-20, nr.17).

Gaat het om verbintenissen te doen of niet te doen, dan komt een einde aan de verplichting te doen, terwijl het verbod om niet te doen wordt opgeheven. De veroordeelde die door de bodemrechter in het gelijk wordt gesteld kan niet de terugbetaling eisen van dwangsommen die hij in uitvoering van de kort geding-beschikking heeft betaald (i.t.t. dwangsommen betaald in uitvoering van een uitvoerbaar vonnis dat door de rechter in beroep wordt vernietigd: zie boven, nr. 69).

De beschikking in kort geding leverde een titel voor de invordering van de

dwangsommen tot het andersluidend bodemvonnis. De veroordeelde moet deze schade voor eigen rekening nemen aangezien ze het gevolg is van een eigen fout, nu de dwangsommen verbeurd werden wegens niet-nakoming van de hoofdveroordeling.

§ 2. Proces-verbaal van minnelijke schikking en akkoordvonnis

185 Alvorens een geding bij de rechter aanhangig te maken, kunnen partijen die bekwaam zijn om een dading aan te gaan en betreffende zaken die voor dading vatbaar zijn, op verzoek van een van hen of met beider instemming, een vordering vooraf ter minnelijke schikking voorleggen aan de rechter die bevoegd is om in eerste aanleg ervan kennis te nemen (art.731). Indien dergelijke facultatieve verzoeningspoging slaagt, wordt het bereikte akkoord opgenomen in een proces-verbaal van minnelijke schikking, dat – bekleed met het formulier van tenuitvoerlegging – een uitvoerbare titel verschaft. Dit proces-verbaal kan niet als een vonnis worden beschouwd i.t.t. het akkoordvonnis (zie art.679, 733, 972, tweede lid, 1345 Ger.W.; art.319, §3, derde lid B.W.).

De rechter wordt door de wet gemachtigd om in plaats van de notaris een authentieke akte op te stellen die geen jurisdictioneel karakter heeft: deze akte kan aangevochten worden door een vordering tot nietigheid vermits art.20 niet van toepassing is.

In enkele gevallen wordt deze verzoeningspoging door de wet verplicht gesteld (b.v. art.1345: inzake pacht, recht van voorkoop ten gunste van de huurders van landeigendommen, recht van uitweg), op straffe van niet-toelaatbaarheid van de vordering.

Het proces-verbaal verleent een titel die ten uitvoer kan gelegd worden zonder dat een voorafgaande betekening vereist is (vgl. notariële akte). De beslagrechter kan de uitvoerbare kracht in geval van betwisting schorsen totdat de rechter ten gronde over de betwisting uitspraak heeft gedaan. Tevens kan de schuldenaar uitstel van betaling vragen, overeenkomstig art.1334. De draagwijzde van de uitvoerbaarheid is afhankelijk van de termen van het proces-verbaal.

186 Het akkoordvonnis daarentegen is een vonnis, waarbij de rechter op verzoek van de partijen een akkoord akteert dat zij tijdens het geding hebben bereikt (b.v. art.1258, derde lid, akkoord inzake maatregelen m.b.t. persoon, het onderhoud en de goederen van de kinderen naar aanleiding van de eerste verschijning van partijen).

Het akkoordvonnis is i.t.t. een proces-verbaal van minnelijke schikking, wel een vonnis, althans naar de vorm. Het geeft als zodanig geen aanleiding tot verhaal, tenzij wanneer het akkoord niet geldig tot stand kwam (*Pand.B.*, tw. *Jugement d'expédient*, nr.56). In geval van een wilsgebrek moet de nietigheid gevraagd

worden door middel van gewone rechtsmiddelen gelet op art. 20 Ger.W. (FETTWEIS, A., *a.w.*, 471, nr.694).

De rechter moet wel onderzoeken of het geschil effectief bestaat: hij kan niet buiten elk geschil om authenticiteit verlenen aan privé-overeenkomsten, hetgeen uitsluitend toekomt aan de notaris. Voor de executie van een akkoordvonnis is wel een voorafgaande betekening van de titel vereist, en net zoals bij andere vonnissen kan geen uitstel van betaling meer worden gevraagd. De uitvoerbare kracht vindt vooral zijn grondslag in de termen van de overeenkomst die uitvoerbaar wordt door middel van de "vorm" van een vonnis.

§ 3. Exequaturbeslissingen

187 Rechterlijke beslissingen van een vreemde rechtsmacht, alsook arbitrale beslissingen van Belgische of vreemde arbiters kunnen slechts ten uitvoer worden gelegd na het bekomen van een exequatur. De uitvoerbare titel wordt gevormd door de vreemde rechterlijke of arbitrale beslissing én de uitgifte van de Belgische exequaturbeslissing, voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging (FETTWEIS, A., KOHL, A. en DE LEVAL, G., *Éléments de la compétence civile*, 1983, 126, nr.233; Rb.Hoei, 3 december 1979, *Jur.Liège*, 1980, 116). Volgens DE LEVAL vormt de oorspronkelijke beslissing samen met het exequatur één ondeelbare uitvoerbare titel (DE LEVAL, G., *Traité*, 491, nr. 244, noot 2133). De rechter die aangezocht wordt voor het verlenen van een exequatur is verplicht een voorafgaande controle over de voorgelegde beslissing uit te oefenen, vermits de beslissing waaraan hij het exequatur zal verlenen gelijkgesteld wordt met een beslissing van een nationale rechter. Hij kan het verzoek tot exequatur enkel geheel of ten dele toestaan of afwijzen, doch mag de vreemde/arbitrale beslissing niet wijzigen (FETTWEIS, A., *Manuel*, nr.2351). Hij kan niet een kantonnement verbieden of een dwangsom verbinden aan de beslissing. Hij kan echter wel de beslissing voorzien van de nodige aanpassingen/modaliteiten, die nodig zijn voor de concrete tenuitvoerlegging, b.v. de omrekening van een veroordeling in vreemde munten naar Belgische frank (Luik, 25 januari 1984, *Jur.Liège*, 1984, 113 met noot DE LEVAL; HOLLEAUX, D., "Effets en France des décisions étrangères", *Juriscl.Dr.Int.*, Fasc.584 B, 2ème cahier, nrs.31-35). Het is niet vereist dat er beslagbare goederen aanwezig zijn alvorens een verzoek tot exequatur gedaan wordt.

Het exequatur is slechts een voorafgaande voorwaarde voor de executie op goederen, of voor dwanguitvoering op de persoon, wat evenwel niet belet dat de actualiteit van de titel achteraf nog kan worden betwist. Een exequatur is niet vereist als de vreemde beslissing enkel ingeroepen wordt als verweermiddel tegen een gedwongen executie (Beslagr.Brussel, 26 juni 1986, *R.T.D.F.*, 1986, 403).

Zoals reeds werd aangestipt moet een onderscheid worden gemaakt tussen het aanvragen van een exequatur van vreemde rechterlijke uitspraken enerzijds en van arbitrale beslissingen anderzijds.

A. EXEQUATUR VAN VREEMDE RECHTERLIJKE BESLISSINGEN

188 Beslissingen door vreemde rechters gegeven en buiten België verleden authentieke akten, kunnen in beginsel niet in België ten uitvoer worden gelegd. Het werkingsgebied van deze regel wordt meer en meer teruggedrongen door het verdragsrecht. Een beslissing gegeven door de rechter van een vreemde staat kan in België uitvoerbaar zijn hetzij krachtens een verdrag, hetzij krachtens de wet.

189 Sedert de inwerkingtreding van het E.E.X.-Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, wordt de executie van beslissingen, gewezen door de rechterlijke autoriteiten van andere E.E.G.-lidstaten in aangelegenheden die ressorteren onder het Verdrag, geregeld door de bepalingen van dit verdrag. Het E.E.X. verdrag regelt uitsluitend de exequaturprocedure, terwijl de eigenlijke executie wordt geregeld volgens het nationale recht van de daartoe aangezochte rechter (H.v.J., 2 juli 1985, *Rev.Crit.Dr.Int.Pr.*, 1986, 341, noot GAUDEMET-TALLON, H.).

190 Voor beslissingen van andere vreemde rechterlijke overheden of in materies die niet onder het E.E.X.-Verdrag ressorteren, gelden de bepalingen van het gemeen recht, tenzij wanneer een verdrag toepasselijk is (VERHEUL, J.P., *Erkenning en tenuitvoerlegging van vreemde beslissingen*, Antwerpen-Apeldoorn, 1989).

191 Voor de tenuitvoerlegging van een vreemde rechterlijke beslissing is een voorafgaand verlof van de Belgische rechter nodig (zie verder, nr.195 e.v.). De zaak zelf wordt niet aan een nieuw onderzoek onderworpen. Het verlof tot tenuitvoerlegging wordt "exequatur" genoemd. Te onderscheiden zijn de "erkenning" en de "tenuitvoerlegging" van vreemde vonnissen. De executieverdragen regelen niet enkel de tenuitvoerlegging, maar ook de erkenning. Voor de tenuitvoerlegging is wel een exequatur vereist, voor de erkenning niet. De erkenning is ook van belang voor andere dan veroordelende vonnissen, b.v. constitutieve vonnissen.

192 Vreemde rechterlijke beslissingen kunnen evenwel ook een titel vormen voor het leggen van bewarend beslag. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt al naargelang het exequatur al dan niet wordt verleend.

De beslissing waarbij verlof tot tenuitvoerlegging wordt verleend van een vreemde rechterlijke beslissing houdt van rechtswege de toelating in om over te gaan tot bewarende maatregelen ten laste van de partij tegen wie exequatur werd gevraagd. De schuldeiser die bewarende maatregelen treft op basis van een exequaturbeslissing is niet verplicht te bewijzen dat de zaak spoedeisend is of dat er gevaar schuilt in het verwijl, zelfs indien deze voor-

waarden voor bewarende maatregelen gesteld worden door de wetgeving van de staat waar het exequatur werd gevraagd (vgl. art.1413 Ger.W.). De mogelijkheid om bewarende maatregelen te treffen is immers niet onderworpen aan de beoordeling door de rechter aan wie verlof tot executie van de vreemde uitspraak werd gevraagd (JENARD, P., *Verslag, Publ.E.G.*, nr.C 59, 5 maart 1979, 52; DROZ, G., "Compétence judiciaire et effets des jugements dans le marché commun", *Bibl.Dr.Int.Privé*, vol.XIII, Dalloz, 1972, 364, nr.569; HUET, A., "Chronique de jurisprudence de la Cour de Justice des C.E.. La Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968", Ed. Jupiter, nr.366, 196-197; H.v.J., 3 oktober 1985, *Rev.Not.B.*, 1986, 160; *Rev.Dr.Int.Dr.Comp.*, 1987, 321). De schuldeiser die een exequatur heeft bekomen kan zonder enige voorafgaande toelating krachtens deze titel bewarend beslag laten leggen overeenkomstig art.39 E.E.X.-Verdrag gedurende de termijn waarover de schuldenaar beschikt om derdenverzet aan te tekenen of tot over dit verzet is geoordeeld.

Indien het eenzijdig verzoek van de schuldeiser tot het bekomen van een exequatur wordt afgewezen en de schuldeiser hoger beroep instelt tegen deze beslissing, kan hij slechts toelating bekomen tot het leggen van bewarend beslag overeenkomstig de wettelijke bepalingen van de staat waar het beslag moet worden gelegd. In dergelijk geval zal hij desnoods wel de spoedeisendheid moeten bewijzen, wanneer dit door de wetgeving van de voor exequatur aangezochte rechter wordt geëist. Een vreemd vonnis levert geen rechtstreeks uitvoerbare titel op zonder voorafgaandelijk exequatur, maar kan wel het bewijs leveren van een zekere, vaststaande en opeisbare schuld ten einde overeenkomstig art.1415 Ger.W. toelating te bekomen tot bewarend beslag ongeacht de afloop van de eventuele exequaturprocedure (Luik, 6 mei 1976, *Jur.Liège*, 1976-77, 41). De vorm- en grondvoorwaarden voor een bewarend beslag op basis van een vreemd vonnis zijn deze voorzien door de "lex fori" (Cass., 12 december 1985, *Rev.Not.B.*, 1986, 353, noot VANDERELST, R.). Om een vonnis te kunnen opleveren in de algemene zin van art.1414 ten einde bewarend beslag op roerend of onroerend goed te kunnen leggen, zonder voorafgaande toelating van de beslagrechter dient eerst te worden nagegaan of er een verdrag bestaat tussen het land waar de uitspraak werd gewezen en dit waar tot beslag moet worden overgegaan.

193 Indien een verdrag bestaat tussen de staat waar het bewarend beslag moet gelegd worden en de staat waar de beslissing werd gewezen, is een bewarend beslag mogelijk zonder de toelating van de beslagrechter. Indien krachtens een dergelijk verdrag het vreemde vonnis gezag van gewijsde heeft verworven in het land waar het ten uitvoer moet worden gelegd, is de rechter aan wie toelating tot bewarend beslag wordt gevraagd gebonden door het oordeel van de vreemde rechter over het zeker, vaststaand en eisbaar karakter van de schuld.

Slechts indien een verdrag bestaat, kan het vreemde vonnis dat regelmatig is en voldoet aan de voorwaarden tot erkenning, voorzien bij dit verdrag, gelijkge-

steld worden met een vonnis in de zin van art.1414 dat zonder voorafgaande toelating van de Belgische beslagrechter een bewarend beslag, niet alleen onder derden, maar ook op roerend of onroerend goed, rechtvaardigt (GAUDEMÉT-TALLON, H., "La reconnaissance des jugements étrangers portant sur une somme d'argent en matière civile et commerciale", *Rev. trim. dr. civ.*, 1986, 495).

Indien geen verdrag bestaat kan het vreemde vonnis in België slechts gezag van gewijsde verwerven als de Belgische rechter heeft vastgesteld dat aan alle vereisten van art.570 Ger.W. is voldaan zodat de Belgische rechter hier wél gehouden is de grond van de zaak te onderzoeken (RIGAUX, F., *Droit International Privé*, Brussel, Larcier, 1979, 194, nr.815; anders: GOTHOT, P., *R.C.J.B.*, 1975, 574-575, volgens wie elke regelmatige vreemde uitspraak gezag van gewijsde heeft zonder voorafgaandelijk exequatur). Dit vonnis kan enkel ingeroepen worden ter ondersteuning van een verzoek tot bewarend beslag of als onderhandse titel voor een bewarend beslag onder derden.

194 Een vreemd vonnis waarvoor nog geen exequatur werd gevraagd of bekomen, kan ten minste gelden als onderhandse titel in de zin van art.1445 voor een bewarend beslag onder derden. Het vonnis waarvan sprake in art.1445 kan immers zowel een vonnis van een Belgische rechter, als een vreemde uitspraak zijn. Het authentiek karakter en de bewijskracht van deze vonnissen verlenen de schuldeiser het recht om bewarend derdenbeslag te leggen. De schuldeiser kan eveneens dit vreemde vonnis invoeren in zijn verzoekschrift tot bewarend beslag in de mate dat dit vonnis gezag van gewijsde heeft in België, b.v. krachtens het E.E.X.-Verdrag. In dat geval is de Belgische beslagrechter gebonden door het oordeel van de vreemde rechter over het zeker, vaststaand en eisbaar karakter van de schuld (GOTHOT, P., "L'exécution des décisions judiciaires et des actes étrangers selon le Traité de Bruxelles", *Les conservatoires et d'exécution*, Bilans et perspectives, Brussel, Ed.Jeune Barreau, 1982, 276-277).

Thans wordt onderzocht hoe een exequatur van een vreemde rechterlijke beslissing kan bekomen worden.

1. Gemeen recht

195 De bepalingen van het gemeen recht inzake exequatur (art.570) zijn enkel van toepassing voor zover een verdrag of een bijzondere wet geen afwijkende voorziening inhoudt. In elk voorkomend geval moet dit dus worden onderzocht. Voor een belangrijke categorie beslissingen is het gemeen recht immers uitgeschakeld. De gemeenrechtelijke bepalingen zijn niet van toepassing op het verlot tot tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen, gewezen in een van de E.E.G.-lidstaten en voor zover het materies betreft die vallen onder de werking van het E.E.X.-Verdrag of die ressorteren onder de werking van andere bi- of multilaterale verdragen (zie verder, nrs. 200 e.v.)

Het exequatur van vreemde rechterlijke beslissingen wordt gevraagd bij dagvaarding voor de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van de verweerder, of van de plaats van uitvoering van de verbintenis (art.570 en 624, 1° en 2°). De rechter onderzoekt of de uitspraak niet strijdig is met de openbare orde (Cass., 27 februari 1986, *Rev.Not.B.*, 1986, 474, noot VANDERELST, R.), of de rechten van verdediging niet geschaad werden (BORN, H. en FALLON, M., "Droit judiciaire international", *J.T.*, 1987, 498, nr.131), of de rechter niet uitsluitend bevoegd was omwille van de nationaliteit van de eiser, of de beslissing in het land van herkomst gezag van gewijsde heeft en of de uitgifte voldoet aan de voorwaarden van de authenticiteit.

De rechter kan enkel het exequatur toestaan of afwijzen en hij kan deze exequaturbeslissing uitvoerbaar bij voorraad verklaren (VANDERELST, R., "Les aspects internationaux du droit de l'exécution selon le Code Judiciaire et les traités bilatéraux conclus par la Belgique", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 252- 253). Tegen de beschikking staat voor partijen hoger beroep open.

196 In Nederland is het gemeen recht inzake de tenuitvoerlegging van vreemde vonnissen terug te vinden in de art.985-994 Wb.Rv. die aan het wetboek werden toegevoegd bij de Wet van 7 oktober 1964, 6, 381, aangeduid als de Exequaturwet. Door deze wet is getracht een uniforme regeling te geven voor de procedure tot het verkrijgen van het verlot tot tenuitvoerlegging van buitenlandse executoriale titels. Verscheidene uitvoeringswetten, behorende bij de executieverdragen tussen Nederland en een of meer andere staten, konden bij deze wet worden afgeschaft. De bepalingen zijn evenwel enkel toepasselijk voor zover een verdrag of een bijzondere wet geen afwijkende voorzieningen inhoudt. Voor een opsomming van verdragen, zie HUGENHOLTZ, W. en HEEMSKERK, W.H., *a.w.*, 288, nrs. 250 en 251). De beschikking is van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad zonder zekerheidsstelling tenzij de rechtbank anders heeft beslist.

2. Internationale verdragen

197 De tenuitvoerlegging van vreemde rechterlijke uitspraken kan geregeld worden in internationale verdragen, die hetzij "dubbel" hetzij "enkel" zijn. Dubbele verdragen regelen zowel de rechtstreekse bevoegdheid van de rechter die gevat is met het oorspronkelijk proces als de erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen, zo b.v. het Belgisch-Franse Verdrag van 8 juli 1899 en het Belgisch-Nederlandse Verdrag van 28 maart 1925. De artikelen 1 tot 8 van dit laatste verdrag zijn van toepassing op alle gevallen waarin een onderdaan van een van beide Staten als eiser of als gedaagde betrokken is in een geding voor een rechter van de andere Staat. Een beslissing waarbij toelating wordt verleend tot het leggen van bewarend beslag valt onder de rechterlijke beslissingen bedoeld in art. 11 (zie: H.R., 30 november 1990, *N.J.*, 1992, nr. 189). Enkele verdragen daarentegen betreffen enkel de erkenning en tenuitvoerlegging, b.v. het Verdrag tussen België en Groot-Brittannië van 2 mei 1934, het Belgisch-Duitse Verdrag van 30 juni 1958, het Belgisch-Zwitserse Verdrag van 29 april 1959 en het Verdrag tussen België en Oostenrijk van 16 juni 1959.

De Haagse Rechtsvorderingsverdragen van 1905 en 1954 bevatten ten aanzien van de executie van buitenlandse vonnissen alleen bepalingen over uitvoerbaarverklaring van veroordelingen in de proceskosten. De daarbij behorende uitvoeringswetten regelen de exequaturprocedure.

198 De territoriaal bevoegde rechtbank van eerste aanleg wordt bepaald overeenkomstig het gemeen recht (art.624, 1 en 2), behoudens wanneer een bijzondere regel van territoriale

bevoegdheid in het Verdrag vervat is, b.v. art.12 van het Belgisch-Nederlandse Verdrag: de rechtbank van het arrondissement waar de executie moet vervolgd worden is bevoegd. De executie-procedure wordt verder afgewikkeld overeenkomstig de wetgeving van het land waar deze uitvoering plaatsvindt.

De toepassing van een aantal van deze verdragen werd sterk teruggedrongen ingevolge de inwerkingtreding van het E.E.X.-Verdrag.

199 Er bestaan ook enkele bilaterale en multilaterale verdragen m.b.t. de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in bijzondere aangelegenheden. Het Verdrag van Den Haag van 15 april 1958 betreft de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen inzake alimentatieverplichtingen ten aanzien van kinderen (DE LEVAL, G., "L'exécution et la sanction des décisions judiciaires en matière familiale. L'évolution du droit judiciaire au travers des contentieux économique, social et familial", in *XI Journées J.Dabin*, Brussel, Bruylant, 1984, 899, nr.30).

Verder dient nog gewezen op het Europees Verdrag m.b.t. de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen inzake de hoede van kinderen, opgesteld te Luxemburg op 20 mei 1980, en goedgekeurd bij Wet van 1 augustus 1985 (*B.S.*, 11 december 1985).

De tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen inzake alimentatie wordt ook geregeld in enkele bilaterale verdragen, zoals het Verdrag tussen België en Oostenrijk van 25 oktober 1957 en het Verdrag met Tsjechoslowakije van 15 december 1984.

3. E.E.X.-Verdrag

a) Inwerkingtreding

200 Reeds de opstellers van het E.E.G.-Verdrag beseften dat het onmogelijk zou zijn een werkelijke interne markt tussen de lidstaten te verwezenlijken, indien geen oplossing gevonden werd voor het probleem van de erkenning en de tenuitvoerlegging van buitenlandse rechterlijke beslissingen (LENAERTS, K., "Jurisprudentie van het Hof van de Europese Gemeenschappen over het Verdrag van Brussel van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken", *T.B.H.*, 1991, 760; JENARD, P., "Rapport over het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ondertekend te Brussel op 27 september 1968", *P.B.C.*, 1979, 59/7). De werking van een rechterlijke uitspraak blijft immers beperkt tot het grondgebied van de lidstaat waar deze uitspraak gewezen werd. Art.220 E.E.G.-Verdrag droeg de lidstaten op hierover met elkaar onderhandelingen aan te knopen. Deze onderhandelingen leidden in 1968 tot het Verdrag van Brussel van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (*P.B.L.*, 1972, 299/32; voortaan aangeduid als E.E.X.-Verdrag).

201 Het E.E.X.-Verdrag is sedert 1 februari 1973 in werking tussen België, de Duitse Bondsrepubliek, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland. Het werd gewijzigd door het Verdrag van Luxemburg van 9 oktober 1978 betreffende de toetreding van Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk tot het Verdrag van Brussel, in werking sinds 1 november 1986 tussen de zes oorspronkelijke Verdragsstaten en Denemarken, sinds 1 januari 1987 tussen de zeven landen en het Verenigd Koninkrijk en sedert 1 juni 1988 tussen deze acht landen en Ierland.

Krachtens het Verdrag van 25 oktober 1982 betreffende de toetreding van de Helleense Republiek, *P.B.L.*, 1982, 388/1, is het Verdrag vanaf 1 april 1989 in werking tussen de Verdragsstaten – behalve het Verenigd Koninkrijk – en Griekenland en sinds 1 oktober 1989 tussen alle tien vermelde landen. Op 26 mei 1989 kwam het Verdrag tot stand van *S a n S e b a s t i a n* inzake de toetreding van het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek tot het Verdrag. Laatstgenoemd Verdrag, in werking tussen Nederland, Frankrijk en Spanje sedert 1 februari 1991, is met ingang van 1 december 1991 ook van toepassing t.a.v. het Verenigd Koninkrijk (zie over het E.E.X.-Verdrag o.m.: WESER, M., *Convention communautaire sur la compétence et l'exécution des décisions*, Brussel, 1975; DROZ, G., *Pratique de la convention de Bruxelles du 27 septembre 1968*, Parijs, 1973; KRINGS, E., "Het executieverdrag van 27 september 1968", *T.P.R.*, 1980, 364 e.v.; *Id.*, "Het Brussels executieverdrag en de interne markt", in *Procederen in nieuw België en komend Europa*, Brussel, 1991, 565 e.v.).

b) Toepassingsgebied

202 Het Verdrag is van toepassing op de burgerlijke en handelszaken, onafhankelijk van de aard van het gerecht waarvoor deze zaken zich afspelen (art.1 E.E.X.). Uit het rapport Jenard blijkt dat hiermee het privaatrecht wordt bedoeld, in tegenstelling tot het publiek recht (administratief recht, strafrecht). Het E.E.X.-Verdrag omschrijft niet wat juist onder "burgerlijke en handelszaken" moet worden verstaan. Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen bepaalde dat de term "burgerlijke en handelszaken" een autonoom begrip dekt (H.v.J., 14 oktober 1976, *LTU G.m.b.H./ Euro-control*, *Jur.*, 1976, 1541).

De tweede alinea van art.1 van het Verdrag somt een aantal gebieden op die, hoewel ze behoren tot de burgerlijke en handelszaken, om verschillende redenen van het toepassingsgebied van het Verdrag zijn uitgesloten. Staat en bekwaamheid, huwelijksgoederenrecht, erfrecht en testamenten, faillissement, vallen aldus buiten het toepassingsgebied van het Verdrag. Ook wat deze begrippen betreft, spreekt het Hof zich uit voor een autonome invulling. Naar aanleiding van een verzoek tot tenuitvoerlegging van een beslissing waarbij in het kader van een echtscheidingsprocedure een alimentatie werd toegekend, werd aan het Hof de vraag gesteld of deze maatregel, uitgesproken in het kader van een echtscheidingsprocedure, buiten het toepassingsgebied van het E.E.X. blijft omdat het gaat om een nevenprocedure bij een procedure die de staat van personen betreft. Het Hof besliste dat buiten het toepassingsgebied van het E.E.X. vallen de "rechterlijke beslissingen waarbij in een echtscheidingsprocedure verlof wordt verleend tot conservatoire maatregelen zoals verzegeling of beslaglegging(...) wanneer ze nauw samenhangen met vragen aangaande de staat der bij de echtscheiding betrokken partijen dan wel met de vermogensrechtelijke betrekkingen die rechtstreeks uit de huwelijksband dan wel het staken ervan voortkomen" (H.v.J., Jacques de Cavel/ Louise de Cavel, 27 maart 1979, *Rev.Crit.Dr.Int.Pr.*, 1980, 621- 629). Het Hof van Justitie besliste dat alimentatievorderingen wél tot het toepassingsgebied van het E.E.X.-Verdrag behoren, wat onder meer werd gesteund op art.5, 3° E.E.X. dat als bijkomende bevoegdheidsgrond voor

alimentatievorderingen vermeldt: de woonplaats van de alimentatiegerechtigde (HARTLEY, T., "Enforcement of ancillary orders in divorce proceedings", *Eur.L.Rev.*, 1979, 222-224).

Het tweede lid van art.1 sluit "faillissementen, akkoorden en soortgelijke procedures" uit van het toepassingsgebied van het E.E.X. Alleen de geschillen die rechtstreeks uit het faillissement voortvloeien, worden hierbij uitgesloten. Geschillen die naar aanleiding van het faillissement ontstaan, behoren dus nog wel tot de toepassingsfeer van het E.E.X. (H.v.J., 22 februari 1979, Gourdain/Nadler, *Jur.*, 1979, 733-756). Verder zijn van de toepassing van het verdrag uitgesloten fiscale zaken, douanegeschillen, administratiefrechtelijke zaken, sociale zekerheid en arbitrage.

c) Procedure

203 Titel III van het E.E.X.-Verdrag (art.25 tot 49) betreft de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen, waaronder verstaan wordt elke door een gerecht van een verdragsluitende staat gegeven beslissing, ongeacht de daaraan gegeven benaming, zoals arrest, vonnis, beschikking of rechterlijk dwangbevel, alsmede de vaststelling door de griffier van het bedrag van de gerechtskosten (art.25 E.E.X.).

Terwijl voor de e r k e n n i n g als zodanig geen voorafgaande procedure moet gevolgd worden (art.26, eerste lid), moet voor de t e n u i t v o e r l e g g i n g wel eerst het exequatur worden bekomen. Het E.E.X.-Verdrag houdt een vereenvoudiging in van de regels om tot executie over te gaan (H.v.J., 2 juli 1985, *Chunet*, 1986, 469 met noot HUET).

1. Erkenning

204 Het E.E.X.-Verdrag is er in feite slechts op gericht de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen te vergemakkelijken. Het bevat een eigen procedure voor de erkenning van rechterlijke beslissingen en voor het bekomen van het verlof tot tenuitvoerlegging ervan die in de plaats komt van de bestaande nationale procedures.

Art.26 bepaalt dat beslissingen gewezen in de ene lidstaat worden erkend in een andere lidstaat zonder dat daarvoor een procedure moet worden aangewend. Art.27 bevat enkele u i t z o n d e r i n g e n op deze algemene regel, nl. wanneer het stuk dat de vordering inleidt niet regelmatig en tijdig aan de verweerder is betekend. De verweerder moet in de staat van herkomst van de beslissing minstens de gelegenheid hebben gehad zich te verdedigen. Een "Zahlungsbefehl" waarvan de betekening de verzoeker in staat stelt, bij niet verschijnen van de verweerder, een beslissing te verkrijgen die volgens de bepalingen van het E.E.X. kan worden erkend en ten uitvoer gelegd, kan worden verstaan als "het stuk dat het geding inleidt". Het "Vollstreckungsbefehl", dat na de betekening van het bevel tot tenuitvoerlegging wordt gegeven

kan echter niet als zodanig worden beschouwd. Art.27 tweede lid houdt bovendien in dat de aangezochte rechter toch nog moet onderzoeken of de betekening of mededeling tijdig is geschied, zelfs al besliste de rechter in de staat van herkomst dat die regelmatig was. De rechter van de aangezochte staat kan de erkenning en tenuitvoerlegging weigeren, ook al heeft de rechter van de staat van herkomst op grond van de aldaar geldende wetsbepalingen beslist dat de niet verschenen verweerder de gelegenheid had het stuk dat het geding inleidt, zo tijdig als nodig was met het oog op zijn verdediging, te ontvangen (H.v.J., 15 juli 1982, Pandy Plastics Products/ Pluspunkt Handelsgesellschaft GMBH, *Jur.*, 1982, 2723-2744).

Het is echter niet noodzakelijk dat de verweerder werkelijk kennis heeft gekregen van het stuk dat het geding inleidt. Het volstaat na te gaan of hij voldoende tijd heeft gekregen om zijn verdediging voor te bereiden. Zelfs wanneer de betekening regelmatig is geschied, kunnen er nog bijzondere omstandigheden zijn die maken dat de betekening onvoldoende was om de termijn te doen aanvangen.

205 In beginsel moet de erkende buitenlandse beslissing in de aangezochte staat dezelfde werking hebben als in de staat van herkomst. Moeilijker wordt het als de buitenlandse beslissing onverenigbaar blijkt te zijn met een in de aangezochte staat gegeven beslissing. Dit probleem gaf aanleiding tot een arrest van het Hof van Justitie van 4 februari 1988 (H.L.M. Hoffmann/ A.Krieg, *Jur.*, 1988, 645-662). Het betrof een Duits echtpaar dat sedert enige tijd gescheiden leefde. De man stelt in Nederland een echtscheidingsprocedure in die gegrond wordt bevonden. Het echtscheidingsvonnis wordt overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand. De vrouw had intussen in Duitsland een vonnis bekomen waarbij haar man veroordeeld werd om onderhoudsgeld te betalen "tijdens het huwelijk" op een ogenblik dat het Nederlandse echtscheidingsvonnis nog niet erkend was in Duitsland. De vrouw bewam het exequatur van dit Duitse vonnis in Nederland en liet op basis daarvan uitvoerend derdenbeslag leggen bij de werkgever van haar man. De man vordert daarop de opheffing van het beslag wat leidde tot een prejudiciële vraag aan het Hof van Justie.

Het Hof besliste dat overeenkomstig art.27, derde lid E.E.X. een beslissing die overenigbaar is met een in de aangezochte staat gegeven beslissing niet moet worden uitgevoerd. Van onverenigbaarheid is sprake als de betrokken beslissingen rechtsgevolgen hebben die elkaar uitsluiten, wat *in casu* wel het geval was. Dit arrest werd in de rechtsleer op veel kritiek onthaald nu het gaat om de gevolgen van een vonnis dat niet onder het toepassingsgebied van het E.E.X. valt (HUET, A., noot onder H.v.J., 4 februari 1988, *J.D.I.*, 1988, 449-453). Algemeen kan wel met de zienswijze van het Hof worden ingestemd (LENAERTS, K., *a.w.*, 812, nr.82).

2. Tenuitvoerlegging

206 Art.31 bepaalt dat de beslissingen welke in een verdragsluitende staat zijn gegeven en aldaar uitvoerbaar zijn, in een andere staat ten uitvoer kunnen gelegd worden, nadat zij aldaar ten verzoeken van iedere belanghebbende partij van het verloop van tenuitvoerlegging zijn voorzien. Deze belanghebbende partij is niet noodzakelijk de partij die de veroordeling bewam, doch iedere partij die recht heeft om de gedwongen realisatie te eisen van de veroordeling (b.v. erfgenamen, cessionaris). Het exequatur kan ook gevraagd worden niet alleen tegen de veroordeelde zelf, doch ook tegen allen die met hem gehouden zijn of hem in de verbintenis zijn opgevolgd.

Het Hof van Justitie besliste dat de titels II (over de bevoegdheid) en III (over de erkenning en de tenuitvoerlegging) gezamenlijk de bedoeling uitdrukken dat – overeenkomstig de doelstellingen van het E.E.X.-Verdrag – de procedures die tot het geven van rechterlijke beslissingen leiden, met inachtneming van de rechten van verdediging verlopen (H.v.J., 21 mei 1980, Denilauer/ Couchet Frères, 125/79, *Jur.*, 1980, 1553, concl. Adv. Gen. MAYRAS; GOTHOT, P. en HOLLEAUX, D., *La convention de Bruxelles du 27 septembre 1968*, Ed.Jupiter, 1985, 136-138, 241; VANDENCASTEELE, A., “La reconnaissance et l’exécution des mesures provisoires et conservatoires dans la Convention sur la compétence judiciaire et l’exécution des décisions en matière civile et commerciale du 27 septembre 1968”, *J.T.*, 1980, 737-739).

207 Omdat in de oorspronkelijke procedure zoveel waarborgen aan de verweerder worden geboden, kan het E.E.X.-Verdrag in titel III ook zeer soepel zijn wat de erkenning en tenuitvoerlegging betreft, waardoor de procedure met name in principe niet andersdictoir is. Het Hof van Justitie besliste dat rechterlijke beslissingen, waarbij voorlopige of bewarende maatregelen worden toegestaan, zonder dat de partij tegen wie zij zijn gericht, is opgeroepen om te verschijnen, en die ten uitvoer moeten worden gelegd, zonder voorafgaande betekening, niet onder de in titel III van het Verdrag voorziene regeling voor de erkenning en tenuitvoerlegging vallen. Het Hof van Justitie oordeelde dat de rechter van de plaats waar de goederen zich bevinden of de maatregelen moeten uitgevoerd worden, het best geplaatst is om dergelijke maatregelen te bevelen of te weigeren. Art.24 E.E.X.-Verdrag voorziet dan ook dat deze maatregelen kunnen gevraagd worden aan de bevoegde overheid van de betrokken staat zelf. Het exclusief territoriaal karakter van het beslagrecht raakt de openbare orde. Dit belet niet dat een exequatur wordt verleend van een beslissing waarbij een vreemde rechter toelating geeft tot bewarend beslag. Art.16, vijfde lid E.E.X.-Verdrag verleent immers enkel uitsluitende bevoegdheid van tenuitvoerlegging van beslissingen aan de rechtbanken van de lidstaat waar deze ten uitvoer moeten gelegd worden. Volgens GOTHOT en HOLLEAUX heeft voornoemde bepaling blijkbaar enkel betrekking op de procedures waarbij de rechtbank verzocht wordt een uitvoeringsmaatregel te treffen. Vandaar dat de rechtbanken van de lidstaten niet aarzelen bewarende beslagmaatregelen toe te staan m.b.t. goederen gelegen in andere lidstaten (GOTHOT, P. en HOLLEAUX, D., *a.w.*, 91, nr.158, al. 2). Door het toestaan van dergelijke maatregelen zou de rechter zich niet meer in de uitvoeringsimmunitieit van de vreemde autoriteiten mengen dan bij het gewoon uitspreken van een veroordelend vonnis (*Verlag Schlosser, P.B.C.*, 59/79, 131, nr.207).

208 Wanneer een in België woonachtige verzoeker reeds in België een vonnis tot veroordeling tot betaling van een factuur van de in Nederland woonachtige verzoeker heeft verkregen, kan hij vervolgens niet in Nederland dezelfde vordering tegen dezelfde verweerder instellen, ook niet indien de procedure in

Nederland goedkoper was dan de procedure van art.31 e.v. van het E.E.X.-Verdrag. Het toelaten van dergelijke parallele procedures zou kunnen leiden tot onverenigbare rechterlijke beslissingen en daarmee tot een miskenning van de verplichting van een lidstaat een vonnis gewezen in een andere lidstaat te erkennen. Bovendien zou de schuldeiser aldus twee uitvoerbare titels kunnen bekomen voor een enkele schuldvordering (H.v.J., 30 november 1976, J.A.Wolf/H.Cox, *Jur.*, 1976, 1759-1775; zie ook GEIMER, R., "EuGVU. Art.26, 31, Unzulässigkeit einer erneuten Klage nach Erlass eines Urteils in einem anderen Vertragsstaat", *N.J.W.*, 1977, 2023-2024).

– *Verzoek*

209 Het exequatur wordt gevraagd bij eenzijdig verzoekschrift aan de rechtbank van eerste aanleg (art.32, eerste lid E.E.X.-Verdrag) van de woonplaats van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd of wanneer deze geen woonplaats heeft in de aangezochte staat, van de plaats van tenuitvoerlegging (art.32, tweede lid). Wanneer ook art.32, tweede lid niet toepasselijk is mag de verzoeker kiezen onder voorbehoud dat de keuze geschiedt overeenkomstig de eisen van een goede rechtsbedeling. Het verzoek moet beantwoorden aan de vereisten van de aangezochte staat (in België dus aan de art.1025 e.v. Ger.W.) en een keuze van woonplaats bevatten van de verzoeker in het rechtsgebied van de aangezochte rechter (art.33, tweede lid). In het arrest van 10 juli 1986 (Carron / Bondsrepubliek Duitsland, *J.T.*, 1986, 665, noot EKELMANS, M.), wees het Hof erop dat het E.E.X.-Verdrag bij de art.31 tot en met 49 een voor alle verdragstaten gelijke exequaturprocedure heeft ingevoerd. In een eerste fase die niet contradictoair verloopt, biedt deze procedure de mogelijkheid om snel een exequatur te bekomen van een vonnis in een andere lidstaat. In een tweede, contradictoire fase, worden de rechten van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, gewaarborgd door de mogelijkheid om verzet te doen tegen die beslissing. In dit stelsel heeft de verplichting voor de verzoeker om woonplaats te kiezen de bedoeling de partij tegen wie de executie wordt gevraagd, in staat te stellen de verzetsprocedure in te leiden zonder formaliteiten te moeten vervullen buiten het ressort van het gerecht van haar woonplaats.

De woonstkeuze moet geschieden volgens het recht van de aangezochte staat en moet gebeurd zijn uiterlijk bij de betekening van het verzoek tot tenuitvoerlegging. De niet vervulling van deze woonstkeuzeplicht wordt gesanctioneerd volgens het recht van de aangezochte staat.

210 Het verzoek tot exequatur gaat vergezeld van de documenten, waarvan sprake in de art.46 en 47 E.E.X.-Verdrag. Het betreft een uitgifte van de vreemde beslissing, die voldoet aan de voorwaarden van authenticiteit, met het bewijs dat de beslissing uitvoerbaar is en betekend werd (art.47, eerste lid). Het uitvoerbaar karakter wordt bepaald overeenkomstig de wet van

het land van herkomst (*Verslag Jenard*, 5 maart 1979, nr.6, 59/55) en kan volgen uit de vermelding in de beslissing dat deze uitvoerbaar is bij voorraad. Een voorafgaande betekening is vereist (H.v.J., 21 mei 1980, *Jur.*, 1980, 1153), alsmede een betekening van het exequatur zelf (Rb.Hoei, 3 december 1979, *Jur.Liège*, 1980, 116). Als het een verstekvonnis betreft, dient ook een document te worden bijgevoegd tot bewijs dat de gedingleidende akte werd betekend of ter kennis gebracht aan de versteklatende partij (art.46, tweede lid). Een vertaling van de bijgevoegde stukken is alleen vereist als de aangezochte staat dit eist (art.48, tweede lid). Een legalisatie is daarentegen niet nodig (art.49). Art.45 verbiedt bovendien het eisen van een *cautio judicatum solvi*. Er zijn evenmin registratierechten verschuldigd (art.III Protocol bij het E.E.X-Verdrag).

– *Beschikking*

211 Het verzoek tot exequatur kan enkel worden verworpen om de redenen vermeld in de art.27 en 28 E.E.X.-Verdrag of als niet voldaan werd aan de art.32 en 33, of als de beslissing niet uitvoerbaar is overeenkomstig art.31. Of de gedingleidende akte regelmatig werd betekend in de zin van art.27, tweede lid, wordt beoordeeld overeenkomstig de wet van het land van herkomst. Om te oordelen of de verweerder beschikte over een redelijke termijn om zijn verweer voor te bereiden, wordt uitgegaan van de datum van de betekening. De aangezochte rechter kan oordelen dat de betekening, ofschoon regelmatig, toch niet kan volstaan voor de verweerder (H.v.J., 16 juni 1981, *Jur.*, 1981, 1593) rekening houdende met uitzonderlijke omstandigheden, zelfs wanneer die dateren van na de regelmatige betekening (H.v.J., 11 juni 1985, *J.T.*, 1986, 158, noot EKELMANS, M.).

212 De rechter aan wie het exequatur wordt gevraagd moet de procedure schorsen als in het land van herkomst een rechtsmiddel werd ingesteld tegen de uitvoerbare beslissing. Als dit rechtsmiddel echter in het land van herkomst niet schorsend is, moet de aangezochte rechter niet schorsen.

213 De rechter kan op selectieve wijze het exequatur toestaan, voor een gedeelte van de beslissing, als de verschillende onderdelen van de beslissing van elkaar te scheiden zijn (art.42). De verweerder kan wel voor de aangezochte rechter naar aanleiding van het verzet opwerpen dat de titel niet meer actueel is.

214 Vreemde beslissingen die een veroordeling tot een dwangsom bevatten zijn enkel uitvoerbaar in de aangezochte staat als het bedrag definitief werd bepaald door de rechtbank van de staat van herkomst. Volgens de Benelux-Overeenkomst m.b.t. dwangsom is deze som definitief verworven bij verbeurte zodat de schuldeiser niet meer een afzonderlijke titel moet bekomen om het bedrag te doen vaststellen (zie boven, nr. 69).

– *Rechtsmiddelen*

215 Als het verzoek wordt afgewezen, dan kan de verzoeker hoger beroep instellen binnen de maand na de kennisgeving. Dit hoger beroep leidt een contradictoire procedure in. De exequaturbeslissing is niet uitvoerbaar bij voorraad (H.v.J., 27 november 1984, *Jur.*, 1984, 3971). Niet alleen het hoger beroep, ook de termijn voor beroep is s c h o r s e n d (art.39). Alleen bewarende maatregelen kunnen getroffen worden. Niet alle auteurs zijn het hiermee eens. Door deze regel wordt een discriminatie geschapen tussen de uitvoerbare beslissingen van de aangezochte staat, die ten uitvoer kunnen gelegd worden gedurende de beroepstermijn en deze van de staat van herkomst die uitvoerbaar zijn doch door de niet uitvoerbare exequaturbeslissing niet ten uitvoer kunnen gelegd worden. Deze ongelijkheid strookt niet met het doel van het E.E.X.-Verdrag om snel een exequatur te bekomen. Bovendien betekent art.39 een achteruitgang ten aanzien van het gemeen recht inzake exequatur.

216 Als het verzoek wordt ingewilligd, kan door de veroordeelde binnen de maand na de betekening, verzet worden ingesteld (derdenverzet) voor de rechtbank van eerste aanleg die het exequatur toestond (art.36). Alleen door de partij tegen wie het exequatur is verleend, niet aan andere belanghebbenden, komt dit verzet toe, zelfs als het intern recht van de aangezochte staat wel voorziet in rechtsmiddelen voor derden-belanghebbenden. Art.36 E.E.X.-Verdrag sluit de rechtsmiddelen uit die deze derde belanghebbenden volgens intern recht hebben tegen een beslissing van verlof tot tenuitvoerlegging. Wel blijven de maatregelen van tenuitvoerlegging zelf onderworpen aan het nationale recht van de aangezochte rechter. Tegen deze maatregelen tot tenuitvoerlegging kunnen derde-belanghebbenden dus eventueel wel rechtsmiddelen instellen (H.v.J., 2 juli 1986, *Deutsche Genossenschaftsbank/Brasserie du Pêcheur*, *Jur.*, 1985, 1981-1993). Een partij die niet het in art.36 voorziene verzet tegen het exequatur heeft gedaan, kan zich in het latere stadium van tenuitvoerlegging niet meer beroepen op een geldige grond die ze in haar verzet tegen het verlof tot tenuitvoerlegging had kunnen aanvoeren.

De rechter die over het verzet oordeelt, vonnist in la a t s t e a a n l e g (art.37, tweede lid). Tegen dit vonnis kan slechts een voorziening in cassatie worden ingesteld. Deze beperking betreft uitsluitend de beslissingen die de gegrondheid van het verzet tegen de beslissing houdende het verlof tot tenuitvoerlegging beoordeelen, en niet de beslissingen tot schorsing van de uitspraak over het verlof op grond van art.38. Indien een krachtens art.38 E.E.X.-Verdrag gegeven beslissing is neergelegd in hetzelfde vonnis als de beslissing over de gegrondheid van het verzet, is een dergelijke beslissing toch niet te beschouwen als een beslissing op het verzet in de zin van art.37, tweede lid, waartegen enkel cassatieberoep openstaat (H.v.J., 4 oktober 1991, *Van Dalfsen/ Van Loon*, *T.Not.*, 1992, 27, noot BOUCKAERT, F.).

– *Schorsing*

217 De rechter voor wie een verzet tegen een exequaturbeslissing aanhangig is, kan op verzoek van de verzetdoende partij deze procedure *s c h o r s e n* en zijn uitspraak omtrent de tenuitvoerlegging *a a n h o u d e n*. Daartoe moeten volgens art.38 E.E.X.-Verdrag één van de volgende voorwaarden aanwezig zijn: tegen het vreemde vonnis werden gewone rechtsmiddelen aangewend, of de termijn daartoe is nog niet verstreken. Hij kan ofwel de procedure schorsen in geval van ernstige betwisting, ofwel een termijn opleggen om het verzet aan te tekenen, ofwel een zekerheidsstelling opleggen aan de schuldeiser (H.v.J., 27 november 1984, *Jur.*, 1984, 3971, concl. Adv. Gen. G. SLYNN). Art.38, eerste lid mag niet aldus worden uitgelegd dat het over het verzet oordelende gerecht in zijn beslissing over een verzoek tot aanhouding van zijn uitspraak rekening mag houden met stellingen die reeds voor de buitenlandse rechter zijn aangevoerd. Verder besliste het Hof van Justitie dat art.38, eerste lid evenmin aldus mag worden uitgelegd dat het gerecht dat over het verzet oordeelt in een beslissing over een krachtens deze bepaling gedaan verzoek tot aanhouding van die uitspraak rekening mag houden met stellingen die de buitenlandse rechter, toen hij zijn beslissing nam, onbekend waren omdat de verzetdoende partij had nagelaten ze voor die rechter aan te voeren (H.v.J., 4 oktober 1991, *T.Not.*, 1992, 24, met concl. Adv.Gen. W. VAN GERVEN en met noot BOUCKAERT, F., “Procedure van tenuitvoerlegging en het Brussels Executieverdrag van 1968”).

218 In tegenstelling tot uitvoerbare beslissingen van een nationale rechtsmacht, die niet kunnen worden geschorst (art.1402 Ger.W.), kan een rechter die gevat is met het verzet tegen een exequaturbeslissing dit wel overeenkomstig art.38 E.E.X.-Verdrag. In feite is dit geen afwijking van het verbod van art.1402 Ger.W. dat gericht is aan de appelrechter, terwijl het verzet tegen de exequaturbeschikking wordt beoordeeld door de rechtbank die het verlof tot tenuitvoerlegging had verleend. Kantonement is mogelijk.

4. *Verdrag van Lugano*

219 Op 16 september 1988 werd te Lugano tussen de lidstaten van de E.E.G. en deze van de E.V.A. (Europese Vrijhandels Associatie: IJsland, Zwitserland, Zweden, Noorwegen, Oostenrijk), een “parallelverdrag” gesloten betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (*P.B.L.*, 1988, 319/9). Uitgangspunt was het E.E.X.-Verdrag dat grotendeels letterlijk werd overgenomen, doch rekening houdend met de interpretatie van het E.E.X.-Verdrag door het Hof van Justitie werden sommige bepalingen aangepast (DROZ, G., “La Convention de Lugano parallèle à la Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968 concernant la compétence judiciaire et l’exécution des décisions en matière civile et commerciale”, *Rev.Crit.Dr.Int.Dr.Pr.*, 1989, 1-51; JENARD, P., “Les développements attendus et inattendus de la Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968 concernant la

compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale", *J.T.*, 1989, 173-177). Zwitserland heeft het verdrag van Lugano ondertekend op 18 oktober 1991 zodat het Verdrag met ingang van 1 januari 1992 van toepassing is tussen Frankrijk, Nederland en Zwitserland.

B. EXEQUATUR VAN ARBITRALE BESLISSINGEN

1. Algemeen

220 De "nationaliteit" van de arbitrale beslissing wordt bepaald door de plaats waar zij tot stand is gekomen (art.1719, eerste lid Ger.W.; KRINGS, E., "L'exécution des sentences arbitrales", *Rev.Dr.Int.Comp.*, 1976, 198, nr.14; HUYS-KEUTGEN, G., "L'arbitrage en droit Belge et international", Brussel, 1981, 599, nr.815; RIGAUX, F., *Droit International Privé*, I, Brussel, Larcier, 1987, 161, nr.246; EL-HAKIM, J., "L'exécution des sentences arbitrales", in *Etudes dédiées à Alex Weill*, Parijs, 228-229).

Het Gerechtelijk Wetboek bevat voornamelijk bepalingen m.b.t. Belgische of vreemde arbitrale beslissingen (art.1676-1723), niet zozeer m.b.t. internationale arbitrale beslissingen. De arbitrale beslissing mag niet worden verward met de bindende derdenbeslissing die slechts een onderhandse titel is, niet vatbaar voor gedwongen tenuitvoerlegging (STORME, M. en STORME, M.E., "De bindende derdenbeslissing of het bindend advies", *T.P.R.*, 1984, 1243 e.v.; STORME, M., "La tierce décision obligatoire ou l'avis obligatoire comme moyen de prévention des litiges. Une étude comparative des limites entre le droit des contrats et le droit de la procédure", *Rev.Dr.Int.Comp.*, 1985, 285-319). Arbitrage leidt tot een arbitraal vonnis, dat voorzien van het exequatur een uitvoerbare titel oplevert. Een bindend advies is geen vonnis en niet vatbaar voor tenuitvoerlegging maar wordt geacht deel uit te maken van het tussen partijen overeengekomene. Het heeft de kracht van een overeenkomst. Bij niet nakoming ervan kan voor de gewone rechter nakoming worden gevorderd (HUGENHOLTZ, W. en HEEMSKERK, W.H., *Hoofdlijnen van Nederlands burgerlijk procesrecht*, Utrecht, 1991, 248, nr.213).

2. Vreemde arbitrale beslissingen

a) Gemeen recht

221 Het gemeen recht inzake de executie van vreemde arbitrale beslissingen is opgenomen in de bepalingen van de art.1719-1723. Het exequatur wordt gevraagd bij eenzijdig verzoek aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar de persoon tegen wie de executie wordt gevraagd, zijn woon- of verblijfplaats heeft, of van de plaats waar de beslissing ten uitvoer moet worden gelegd (art.1719, eerste en tweede lid). Bij dit verzoekschrift moet het origineel van de beslissing en de arbitrale overeenkomst

worden gevoegd. De arbitrale beslissing moet niet éérst uitvoerbaar verklaard zijn in de staat van herkomst (vgl. regeling in het E.E.X.-Verdrag).

Het exequatur kan worden g e w e i g e r d als de beslissing nog kan aangevochten worden voor scheidsrechters (art.1723) en geen voorlopige tenuitvoerlegging uitgesproken werd, als de beslissing of de executie ervan strijdig is met de openbare orde of het geschil niet vatbaar is voor arbitrage, als bewezen is dat een oorzaak van nietigverklaring bestaat voorzien door art.1704. De verzoeker kan hoger beroep aantekenen binnen de maand na de betekening (art.1720).

Als het verzoek tot exequatur wordt t o e g e s t a a n staat der den - verzet open voor de r e c h t b a n k v a n e e r s t e a a n l e g (art.1722), zelfs indien de partij tegen wie de executie was gevraagd voor de voorzitter was opgeroepen overeenkomstig art.1719, vijfde lid.

222 In Nederland is deze problematiek geregeld in de art.1075-1076 Wb.Rv. De wettelijke regeling voor arbitrage in Nederland is geheel vernieuwd bij de Wet van 2 juli 1986 (S., 372), in werking getreden op 1 december 1986. Daarbij is een vierde boek aan het Wetboek van Rechtsvordering toegevoegd, waarin de arbitrage is geregeld in de art.1020-1076 Wb.Rv., en die verdeeld is in twee titels: Arbitrage in Nederland (art.1020-1073) en Arbitrage buiten Nederland (art.1074-1076) (HUGENHOLTZ, W. en HEEMSKERK, W.H., *a.w.*, 244, nr.209 voor nationale arbitrale beslissingen en 247, nr.212 voor in vreemde staten gewezen arbitrale beslissingen).

b) Internationale verdragen

223 De executie van arbitrale beslissingen is niet geregeld door het E.E.X.-Verdrag (GOTHOT, P. en HOLLEAUX, D., *La Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968*, Brussel, Jupiter, 1985, 14, nr.26), wel door een aantal b i - o f m u l t i l a t e r a l e verdragen, in welk geval het gemeen recht van art.1723 e.v. niet toepasselijk is. Als er verschillende verdragen toepasselijk zijn kan de begunstigde kiezen voor de meest gunstige overeenkomst.

224 De m u l t i l a t e r a l e verdragen zijn de Conventie van New-York van 10 juni 1958 met betrekking tot de erkenning en tenuitvoerlegging van vreemde arbitrale beslissingen, bekrachtigd bij Wet van 5 juni 1975 en de Europese Conventie m.b.t. de internationale handelsarbitrage opgemaakt te Genève op 21 april 1961 en bekrachtigd bij Wet van 11 juli 1975 (KRINGS, E., *a.w.*, *Rev.Dr.Int.Comp.*, 1976, 200-204, nrs.22 tot 30). De rechter zal het exequatur weigeren als het geschil niet vatbaar is voor arbitrage of de arbitrale beslissing strijdig is met de openbare orde (art.V.2).

B i l a t e r a l e verdragen zijn het Belgisch-Franse Verdrag van 8 juli 1899 (art.11, 1° tot 4°, 15 en 18), het Belgisch-Nederlandse Verdrag van 28 maart 1925 (art.11, 1° tot 4°, 15 en 18), het Belgisch-Duitse Verdrag van 30 juni 1958 (art.13), het Verdrag tussen België en Zwitserland van 29 april 1959 (art.9) en het Verdrag tussen België en Oostenrijk van 26 juni 1959 dat verwijst naar de Conventie van New-York van 10 juni 1958.

Bij toepassing van het Belgisch-Franse Verdrag van 1899 en het Belgisch-Zwitserse Verdrag van 1959 is geen voorafgaand exequatur in het land van herkomst vereist. Het exequatur wordt gevraagd aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg waar de executie vervolgd wordt (HUYS, M. en KEUTGEN, N., *a.w.*, 400, nr.583). Een dubbele exequatur (dus ook in het land van herkomst) is wél vereist krachtens het Belgisch-Duitse Verdrag van 30 juni 1958.

3. Belgische arbitrale beslissingen

a) Verzoek tot exequatur

225 Het exequatur van een Belgische arbitrale beslissing wordt gevraagd bij een eenzijdig verzoekschrift aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (art.1710, 1; vgl. art.1025-1034), van de plaats aangegeven in de arbitrage-overeenkomst, hetzij van de plaats waar de arbitrage plaatsvond (art.1710, 1-2). De partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd kan in deze stand van het geding niet vragen om te worden gehoord.

Het verzoek tot exequatur is slechts ontvankelijk als het origineel van de arbitrale beslissing op de griffie werd gedeponereerd (art.1702) en als de arbitrale beslissing niet meer aangevochten kan worden of uitvoerbaar bij voorraad is (art.1709 en 1710/2). Als de partijen niet bepaald hebben dat de arbitrale beslissing appellabel is, is deze beslissing definitief (art.1699). Arbitrale beslissingen kunnen – zoals vonnissen – uitvoerbaar bij voorraad worden verklaard niettegenstaande hoger beroep, onverminderd de bepalingen betreffende het kantonement (art.1709). De bepalingen van de art.1400, 1402 en 1406 zijn van overeenkomstige toepassing.

b) Exequaturbeslissing

226 Het verzoek tot exequatur zal worden afgewezen als de beslissing strijdig is met de openbare orde of als het geschil niet vatbaar was voor beslechting door arbitrage (art.1710, 3°). De exequaturbeslissing is uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande voorziening, onverminderd het bepaalde in art.1714 (art.1710, 2°; *anders*: art.39 E.E.X.-Verdrag). Art.1714 bepaalt immers dat de rechter voor wie een voorziening tegen een beslissing tot uitvoerbaarverklaring van een uitspraak of een vordering tot vernietiging van die uitspraak aanhangig is, op vordering van een der partijen kan bevelen dat de tenuitvoerlegging van de uitspraak wordt opgeschort of dat daarvoor zekerheid wordt gesteld. Deze bepaling doet geen afbreuk aan art.1402 die de appelrechter verbiedt de tenuitvoerlegging van vonnissen te verbieden of te schorsen aangezien het uitsluitend de eerste rechter is die de schorsing uitspreekt (vgl. art.1127).

c) Verhaal tegen de beslissing inzake exequatur

227 De eiser, wiens verzoek tot exequatur afgewezen werd, kan hiertegen bij het hof van beroep hoger beroep aantekenen binnen een maand na de kennisgeving van de beslissing. Dit hoger beroep wordt ingesteld door betekening van een gerechtsdeurwaardersexploot aan de partij tegen wie de tenuitvoerlegging is verzocht, houdende dagvaarding om te verschijnen voor het hof. Als de tegenpartij na dit hoger beroep van de verzoeker nog de nietigverklaring van de beslissing wil doen uitspreken, zonder tevoren daartoe een vordering te hebben ingesteld, moet de eis daartoe voor de rechtbank van eerste aanleg worden ingeleid binnen de maand na de betekening van de beroepsakte. In dat geval schort het hof van beroep zijn beslissing op totdat de rechtbank op de vordering tot vernietiging een eindbeslissing heeft gewezen (art.1711).

Deze termijn geldt echter niet voor een vordering tot vernietiging van de uitspraak welke is gegrond op het ontbreken van een geldige arbitrage-overeenkomst (art.1713, 1°) en evenmin in het geval bepaald in art.1713, 2°.

De beroepsprocedure wordt in tegenstelling tot de procedure in eerste aanleg op tegenspraak gevoerd (vgl. art.40 E.E.X.-Verdrag).

228 De schuldenaar tegen wie een exequaturbeslissing werd verkregen, kan daartegen *d e r d e n v e r z e t* aantekenen binnen een termijn van één maand na de betekening van de beslissing, voor de rechtbank van eerste aanleg en dus niet voor de voorzitter die de beslissing heeft gewezen (art.1712, 1°). Als de tegenpartij beweert de nietigverklaring te willen bekomen, moet de eis daartoe op straffe van verval binnen dezelfde termijn van één maand en in dezelfde procedure als bedoeld in art.1712, eerste lid, worden ingesteld (KRINGS, E., *a.w.*, 193, nr.79).

d) Bijzondere regels

229 Art.1715 e.v. regelen het exequatur van de *d a d i n g* die voor het scheidsgerecht werd bereikt. Op verzoekschrift van de belanghebbende kan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg de akte van dading uitvoerbaar verklaren (art.1715, 1°). Aangezien de wet geen procedure heeft voorzien voor de vernietiging van de dading, moeten de bepalingen worden toegepast m.b.t. de nietigverklaring van de arbitrale beslissing. De dading kan ook worden bereikt in het kader van een procedure in hoger beroep tegen een vonnis in eerste aanleg. In dat geval kan geen gedwongen tenuitvoerlegging worden gelast dan nadat het Hof van Beroep de akte van dading uitvoerbaar bij voorraad heeft verklaard na dagvaarding van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging werd verzocht.

230 Een Belgische arbitrale beslissing heeft gezag van gewijsde en is een vonnis in de zin van art.1414 met dien verstande dat een vonnis gezag van

gewijsde heeft vanaf de uitspraak waar een arbitrale beslissing dit slechts verwerft indien voldaan is aan de voorwaarden van art.1703. Van zodra voldaan is aan deze voorwaarden en zolang de beslissing niet is vernietigd, kan de arbitrale beslissing gelijkgesteld worden met een vonnis in de zin van art.1414 om bewarend beslag te leggen zonder enige voorafgaande toelating van de beslagrechter (DERMINE, L., "L'interprétation des sentences arbitrales", *Rev.Dr.Int.Comp.*, 1976, 207, nr.3). Dergelijke arbitrale beslissing heeft echter nog geen uitvoerbare kracht waarvoor eerst een exequatur moet worden bekomen (art.1710, eerste lid). Is niet voldaan aan art.1703, dan kan de beslissing nog wel een onderhandse titel opleveren voor een bewarend derdenbeslag.

Een vreemde arbitrale beslissing kan slechts gelijkgesteld worden met een vonnis in de zin van art.1414 indien er een verdrag bestaat tussen België en het land waar de beslissing werd gewezen, dat de erkenning van de arbitrale uitspraak zonder voorafgaand onderzoek aan dezelfde voorwaarden onderwerpt als de erkenning van een vreemd vonnis (DERMINE, L., *a.w.*, 85-93). Indien er zo geen verdrag bestaat kan de vreemde arbitrale beslissing slechts ingeroepen worden ter ondersteuning van het verzoek aan de beslagrechter tot het leggen van bewarend beslag of als onderhandse titel voor een bewarend derdenbeslag (HUYS, M. en KEUTGEN, G., *a.w.*, 32, nr.31).

Om de voorwaarden en het ogenblik te bepalen waarop de vreemde arbitrale beslissing gezag van gewijsde verwerft in België, moet rekening gehouden worden met het recht toepasselijk inzake arbitrage in het land van herkomst rekening houdend met bijzondere bepalingen van internationaal verdragsrecht.

C. BESLISSINGEN WAARVOOR GEEN EXEQUATUR VEREIST IS

231 Voor bepaalde beslissingen is geen verlof van tenuitvoerlegging vereist, nl. beslissingen van de Raad of de Commissie van de Europese Gemeenschappen die een geldelijke verplichting bevatten ten aanzien van andere personen dan de lidstaten zijn een uitvoerbare titel en kunnen ten uitvoer worden gelegd na verificatie van de authenticiteit door de Minister van Buitenlandse Zaken die deze beslissing overmaakt aan de Minister van Justitie en de griffier van het Hof van Beroep te Brussel die een formulier van tenuitvoerlegging aanbrengt.

232 Een lidstaat die veroordeeld is krachtens het E. V. R. M. is gehouden de beslissing na te komen (art.53) maar dit geschiedt op volledig vrijwillige basis. Het Europees Hof van de Rechten van de Mens dat de schending van het Verdrag door een lidstaat vaststelt kan niet de kwetsieuzere nationale beslissing vernietigen. De lidstaat staat zelf in voor de naleving van de veroordeling. Er zijn wel perken gesteld aan deze discretionaire macht van de lidstaat (art.50).

233 De arbitrale beslissing van het C. I. R. D. I. vormt een uitvoerbare titel wanneer de belanghebbende partij een door de Secretaris Generaal gewaarmerkt afschrift voorlegt aan de bevoegde nationale overheid. (Verdrag van Washington, 18 maart 1965, goedgekeurd bij Wet van 17 juli 1970, art.54). In België moet dit worden voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken. De griffier van het Hof van Beroep te Brussel brengt een formulier van tenuitvoerlegging aan.

234 Ook vonnissen in het buitenland opgesteld door een consul behoeven geen voorafgaand exequatur.

§ 4. Authentieke akten

235 Rechterlijke beslissingen zijn niet de enige uitvoerbare titels. Ook andere authentieke akten zijn vatbaar voor gedwongen tenuitvoerlegging. Uit art.1317 B.W. volgt dat het moet gaan om een akte die in de wettelijke vorm is verleden voor openbare ambtenaren die daartoe bevoegd zijn ter plaatse waar zij is opgemaakt (zie KRAAN, C.A., *De authentieke akte*, diss. Uv. Amsterdam, 1984).

Te denken valt in de eerste plaats aan notariële akten.

Ook andere authentieke akten zoals fiscale of sociale dwangbevelen kunnen een uitvoerbare titel leveren.

Onderhandse akten verlenen daarentegen geen uitvoerbare titel. Zo kan een onderhandse regeling tussen echtgenoten in het kader van een echtscheiding door wederzijdse toestemming, geen uitvoerbare titel opleveren, zelfs niet als de volledige inhoud van de overeenkomst werd overgenomen in het vonnis dat de echtscheiding toestaat (Beslagr.Luik, 8 december 1982, *Jur.Liège*, 1983, 258, noot DE LEVAL, G.).

A. NOTARIËLE AKTEN

236 De uitvoerbare kracht van de notariële akte werd uitdrukkelijk bevestigd in art.19, eerste lid van de Wet van 25 *Ventôse* Jaar XI (25 maart 1803) houdende de organisatie van het notariaat. Dit artikel bepaalt dat “alle notariële akten bewijskracht bezitten en uitvoerbaar zijn over het hele grondgebied van het Rijk”.

237 De notaris kreeg als openbaar ambtenaar (art.1 Wet Notarisambt), de macht om uitvoerbare kracht te verlenen aan de akten die hij opstelt door het verlenen van uitgiften bekleed met het formulier van tenuitvoerlegging (RENARD-DECLAIRFAYT, M., “Force probante et force exécutoire des actes notariés”, *Rép.Not.*, XI, L.VI, 44, nr.11; WATELET, P., *La rédaction des actes notariés*, Brussel, 1975, 24; DE BOUNGNE, A., *Nature juridique des actes notariés*, 1963, 17. Voor de rechtshistorie o.m.: *Instrumentum quantum pactum*, Deventer, 1991; STEVENS, F., *De Franse wetgeving over het notarisambt en het Antwerps notariaat van 1794 tot 1814*, diss. K.U. Leuven, 1989).

De uitgifte van de notariële akte, bekleed met het formulier van tenuitvoerlegging, laat de schuldeiser toe over te gaan tot de tenuitvoerlegging van de verbintenissen die de akte vaststelt. Een voorafgaande betekening is niet vereist. De schuldenaar wordt verondersteld de inhoud van de akte te kennen (vgl. art.1564, tweede lid Ger.W.).

Gekende voorbeelden zijn de regelingsakten voorafgaand aan een echtscheiding door wederzijdse toestemming en de hypotheekakte tot waarborg van een

onderliggende hoofdovereenkomst (b.v. een contract van kredietopening), alsook het definitief proces-verbaal van rangregeling (zie verder, nr. 886). Een notariële akte tot waarborg van een hoofdovereenkomst, die enkel onderhands werd vastgesteld, levert echter geen uitvoerbare titel op om de schuldenaar tot naleving van de hoofdverbintenis te dwingen (b.v. hypotheekakte tot garantie van een onderhandse kredietovereenkomst). Het volstaat niet dat de authentieke waarborgakte verwijst naar de onderhandse overeenkomst: deze behoudt haar onderhands karakter (Cass., 21 juni 1990, *Rev.Not.*, 1990, 488; Cass., 17 november 1988, *R.W.*, 1988-89, 1168; RENARD-DECLAIRFAYT, M., *a.w.*, in *Rép.Not.*, XI, L.VI, nr.141-142). Mocht evenwel de authentieke waarborgakte zeer precies en volledig de schuldvordering die in de onderhandse overeenkomst vervat is, omschrijven, dan kan deze akte wel een uitvoerbare titel opleveren (b.v.: Beslagr. Antwerpen, 29 oktober 1991, *R.W.*, 1991-92, 685).

1. *Beginsel: onbeperkte uitvoerbaarheid*

238 Uit de Wet Notarisambt blijkt dat aan de notariële akte een *o n b e p e r k t e* uitvoerbare kracht werd verleend zonder enig onderscheid naargelang de inhoud van de akte. De wetgever stelde de akte op gelijke voet met een in kracht van gewijsde getreden vonnis met de bedoeling de gedwongen tenuitvoerlegging mogelijk te maken van de verbintenissen die in de notariële akte zijn opgenomen zonder dat een voorafgaande tussenkomst van de rechter vereist is (BROECKX, K., "De uitvoerbare kracht van de notariële akte", *T.P.R.*, 1991, 38 e.v.; DEMBLON, J., "L'exécution de l'acte notarié peut-elle intervenir directement et peut-elle être suspendue ?", *Rev.Not.*, 1987, 494-511).

Voor Nederland: art.436 Rv.; DE BRUIJN, A., "De notariële akte als executoriale titel", *Ars Notariatus* X, Haarlem, 1960; DROSHEIDE, G.H.A. en NAUTA, G., "De executoriale kracht van grossen van notariële akten", *Preadvies Broederschap van Notarissen*, 1937, 231; JANSEN OP DE HAAR, G.A., "De executoriale kracht van grossen van notariële akten", *W.P.N.R.*, 1959, 4605; VAN OVEN, J.C., "De executoriale kracht van grossen van notariële akten", *W.P.N.R.*, 1937, nr.3531).

De grosse van een notariële akte heeft dezelfde eigenschappen als deze van een vonnis: zij stelt de rechten en plichten der partijen vast en beveelt de gedwongen tenuitvoerlegging ervan. De uitvoerbare kracht van de akte treft de partij zoals die van het vonnis de veroordeelde (VAN ROSSEM-CLEVERINGA, *a.w.*, noot 7 onder aantekening 2 bij art.436 Wb.Rv.). De grosse van de notariële akte laat de schuldeiser toe over te gaan tot rechtstreekse executie.

2. *Beperkingen van het beginsel*

239 Nochtans werd dit beginsel van onbeperkte uitvoerbaarheid gaandeweg beperkt. Een constante rechtspraak en een groot gedeelte van de rechtsleer is van oordeel dat de notariële akte moet kunnen dienen als basis voor tenuitvoerlegging door middel van een *b e s l a g p r o c e d u r e*. Deze stelling heeft tot gevolg dat uitsluitend akten m.b.t. verbintenissen tot betaling van een zekere en vaststaande schuld bekleed kunnen worden met het formulier van tenuitvoerlegging, vermits art.1494 deze voorwaarde stelt voor een gedwongen tenuit-

voerlegging d.m.v. een uitvoerend beslag. Volgens deze opvatting zijn akten m.b.t. de afgifte van een niet in geld waardeerbare zaak, alsmede verbintenissen tot doen of niet te doen, niet vatbaar voor uitvoering op basis van de akte en dient een beroep te worden gedaan op de rechter om een uitvoerbare titel te bekomen (DE LEVAL, G., *a.w.*, 464, nr.235; DUMON, F., Advies van het openbaar ministerie voor het arrest van het Hof van Beroep te Gent van 2 december 1953, *J.T.*, 1954, 189; SCHICKS, A. en VANISTERBEEK, A., *Traité formulaire de la pratique notariale*, in *Droit notarial*, I, Leuven, 1924-1933, 417-421; HARMEL, P., *Organisation et déontologie du notariat*, Luik, 1973-1974 en *Rép.Not.*, XI, L.V., 1979).

240 Met deze beperking kan niet worden ingestemd: nergens wordt door de wet bepaald dat de draagwijdte van de uitvoerbare kracht van notariële akten zou beperkt moeten worden tot de beslagprocedures.

Er gaan dan ook terecht in de rechtsleer steeds meer stemmen op om ook akten m.b.t. andere verbintenissen vatbaar te verklaren voor gedwongen tenuitvoerlegging, b.v. de hoede-, bezoekerrechtregeling vastgelegd in een akte voorafgaand aan een echtscheiding door onderlinge toestemming, de verbintenis tot ontruiming van de verkochte of gehuurde woning (BAX, G., "De uitvoerbare kracht van de notariële akte", *Limb.Rechtsl.*, 1985, 9; BROECKX, K., "De uitvoerbare kracht van een notariële akte", *T.P.R.*, 1991,(29), 43; DEMBLON, J., "L'exécution de l'acte notarié peut-elle intervenir directement et peut-elle être suspendue ?", *Rev.Not.*, 1987, 494-511; DEMBLON, J., "L'exécution de l'acte notarié peut-elle intervenir directement et peut-elle être suspendue ?", noot onder Beslagr.Brussel, 29 juni 1987, *Ann.Fac.Dr.Liège*, 1988, 198-213; DE PAGE, H., *Traité*, III, 764; HAUCHAMPS, *Droit Notarial*, 1936, nrs.1207 en 1208; REMON, C., "La force exécutoire de l'acte notarié et son exécution directe", *Rev.Not.*, 1978, 302-320).

241 Het Hof van Cassatie heeft in een arrest van 23 mei 1991 (*R.W.*, 1991-92, 462, *J.T.*, 1991, 614, *Rev.Not.B.*, 1991, 535) het principe van de onbeperkte uitvoerbaarheid van notariële akten erkend. Het Hof oordeelde dat mocht worden overgegaan tot uitdrijving van de beslagene op basis van een uitgifte van het algemeen lastenkohier dat voorzag dat de beslagene het goed zou verlaten en ter vrije beschikking zou stellen van kopers binnen de maand na de betekening van het P.V. van toewijzing, op straffe van daartoe te worden gedwongen door de eerste daartoe aangezochte gerechtsdeurwaarder. Dit arrest ligt duidelijk in de lijn van de recente ontwikkelingen in de rechtsleer om de uitvoeringsmodaliteiten van de notariële akte uit te breiden tot gedwongen tenuitvoerlegging zonder voorafgaande rechterlijke tussenkomst ongeacht de inhoud van de verbintenis. Sommige auteurs menen terecht dat dit arrest een principiële draagwijdte heeft (zie nader: LEDOUX, J.L. en BROECKX, K., "La force exécutoire de l'acte notarié", noot onder Cass. 23 mei 1991, *J.T.*, 1991, 614 ; REMON, C., "L'exécution directe sur base d'un acte notarié", in *De*

executie ter discussie). Andere auteurs bestrijden het principiële karakter van deze uitspraak door de draagwijdte ervan te beperken tot de gedwongen uitwinning van een onroerend goed (DE LEVAL, G., noot onder Cass., 23 mei 1991, *Actualités du droit*, 1991, 786) of betwijfelen dat het arrest werkelijk een ommekeer inluidt (DEMBLON, J., “L’exécution directe de l’acte notarié comportant obligation de délaissement d’immeuble”, noot onder Cass., 23 mei 1991, *Rev.Not.*, 1991, 535).

242 In elk geval kan niet worden ingestemd met de beperking van de uitvoerbaarheid van notariële akten tot akten die geldsommen verbintenis inhouden. Deze beperking komt hierop neer dat enkel een grosse zou kunnen afgeleverd worden aan die *andersct*partij aan wie een geldsom verschuldigd is, zoals de uitlener, de verkoper, de onderhoudsgerechtigde echtgenoot, terwijl de koper of de verhuurder de gedwongen afgifte van het goed niet zouden kunnen opeisen en de echtgenoot de naleving van de bezoekrechtregeling niet kan afdwingen, zelfs indien de tegenpartij zich hiertoe in de akte formeel heeft verbonden. Deze beperking volgt niet uit de wet en de argumenten van de aanhangers van deze strekking kunnen de toets niet doorstaan (BROECKX, K., *a.w.*, 42, nrs.11 en 43, nrs.12 e.v.).

De mogelijkheid tot reële executie van een notariële akte, ongeacht de inhoud van de verbintenis, kan niet betwijfeld worden (in Nederland wordt deze mogelijkheid algemeen aanvaard: zie hierover: JONGBLOED, A., *Reële executie in het privaatrecht. Beschouwingen over reële executie naar geldend en wordend recht*, Deventer, Kluwer, 1987, 242 e.v.; “De authentieke akte, ook een basis voor reële executie?”, *W.P.N.R.*, nr.5840).

Uit de tekst van de wet zelf kunnen argumenten worden geput tot ondersteuning van de mogelijkheid tot rechtstreekse uitvoering op basis van de notariële akte. Art.1386. bepaalt dat vonnissen en akten alleen ten uitvoer kunnen worden gelegd op overlegging van de uitgifte of van de minuut, voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging dat de Koning bepaalt. De term “tenuitvoerlegging” impliceert ook hier meer dan alleen de beslagprocedure. Nergens maakt de wet een onderscheid tussen de uitvoering op basis van beide authentieke akten, tenzij in art. 1334 waarbij de executie op basis van “een andere authentieke akte dan een vonnis” de mogelijkheid wordt gelaten om nog respijtermijnen te vragen (zie boven, nr. 64).

Art.1334 Ger.W. situeert zich evenwel buiten het kader van deel V van het Ger.W. betreffende de bewarende beslagen en de middelen tot tenuitvoerlegging. Nergens wordt in het Ger.W. de rechtstreekse executie geregeld, noch inzake vonnissen, noch inzake notariële akten. Deze lacune heeft tot gevolg dat de precieze modaliteiten van de rechtstreekse tenuitvoerlegging door de rechter of de notaris moeten bepaald worden. Tot besluit kan worden gesteld dat een onbetwistbare en duidelijke akte een uitvoerbare titel tot rechtstreekse executie verschaft.

Zo kan een notariële akte een uitvoerbare titel verschaffen aan de koper of verhuurder tot uitdrijving van resp. de verkoper of de huurder (niet van een derde), aan de echtgenoot tot naleving van een bezoekrechtregeling of tot afgifte van bepaalde meubelen zoals overeengekomen in de regelingsakte voorafgaand aan de echtscheiding door onderlinge toestemming. Waarom zou vooraf een vonnis of een beschikking vereist zijn als de tegenpartij zich in de akte vrijwillig en plechtig verbonden heeft om het goed ter vrije beschikking te stellen, om zijn bezoekrecht na te leven? De schuldeiser beschikt reeds over een uitvoerbare titel die de juridische grondslag levert voor een gedwongen executie, net zoals de uitgifte van een vonnis. Het instellen van een vordering voor de rechter is dan ook ontoelaatbaar (Rb. Hoei, 20 november 1985, *Rev.Not.*, 1986, 224-225; Luik, 13 december 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 154-157, waartegen het cassatieberoep werd verworpen door Cass., 23 mei 1991, *t.a.p.*; LEDOUX, J.L., "Chronique de jurisprudence. Les saisies (1983-1988)", *J.T.*, 1989, 641, nr. 105).

3. Nauwkeurige en onbetwistbare omschrijving van de verbintenissen

243 Voorwaarde voor deze rechtstreekse uitvoering is wel dat in de notariële akte duidelijk en precies wordt aangegeven wat de wederzijdse rechten en verplichtingen der partijen zijn en op welke wijze in geval van wanprestatie de reële executie zal geschieden. Zodra immers de inhoud van de akte vatbaar is voor uiteenlopende interpretaties en aanleiding kan geven tot betwisting, zal een tussenkomst van de rechter noodzakelijk zijn om de exacte draagwijdte van de titel te bepalen.

244 Er bestaat betwisting over de vraag of de beslagrechter bevoegd is de betwiste akte te interpreteren. Voorkeur dient gegeven aan de stelling dat de beslagrechter hiertoe niet bevoegd is. Hij kan enkel oordelen dat de beweerde betwisting niet ernstig is of ingeval van ernstige betwisting, de verdere executie schorsen (zie TOP, F., "Art. 1395", *Comm. Ger. R.*; anders: DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., zie boven, nrs. 60 en 70).

Wanneer dan aan de bodemrechter gevraagd wordt de betwiste inhoud van de akte te verduidelijken, en hij dit doet door "vast te stellen wat recht is tussen partijen" op basis van de akte, dient de verdere uitvoering te geschieden op basis van de akte waaraan het interpretatief vonnis wordt toegevoegd. Het vonnis levert geen tweede uitvoerbare titel, doch verduidelijkt enkel de akte (Besl. Br., Brussel, 4 februari 1991, *J.L.M.B.*, 1991, 1283). De akte moet duidelijk het voorwerp en de uitvoeringsmodaliteiten omschrijven (DEMBLON, J., *a.w.*, 208). Zo moeten m.b.t. verbintenissen tot betaling van een geldsom in de akte alle noodzakelijke elementen opgenomen worden die toelaten het juiste bedrag van de schuld en de betalingsmodaliteiten te bepalen. Interesten zijn slechts verschuldigd als dit uitdrukkelijk in de akte werd voorzien. Verbintenissen tot afgifte van een bepaalde zaak moeten nauwkeurig bepalen waar en

wanneer het goed ter beschikking moet worden gesteld alsmede de verdere uitvoeringsmaatregelen in geval van wanprestatie concreet omschrijven.

4. *Betwistingen in verband met de notariële akte en hun weerslag op de uitvoerbare kracht*

245 Naar aanleiding van de uitvoering op basis van een notariële akte kunnen tal van betwistingen rijzen van zeer uiteenlopende aard die een weerslag kunnen hebben op de uitvoerbare kracht van de notariële akte. Deze betwistingen kunnen van uiteenlopende aard zijn. Zij kunnen de formele regelmatigheid van de titel betreffen (b.v. ontbreken van een handtekening van een partij of van de notaris, niet goedgekeurde doorhalingen, onherroepelijk hypothecaire volmacht niet ondertekend door de andere echtgenoot), of de geldigheid van de onderliggende overeenkomst (b.v. nietigheid van de overeenkomst wegens wilsgebrek).

Partijen kunnen het ook oneens zijn over de inhoud of interpretatie van een volstrekt regelmatige en geldig verleden akte (b.v. draagwijdte van de bijdrageplicht in de kosten van de "culturele ontplooiing van de kinderen"). De schuldenaar kan ten slotte de regelmatigheid van de uitvoering betwisten van de regelmatige, geldige en onbetwistbare titel: hij werpt b.v. op dat hij de schuld reeds heeft betaald of dat deze moet worden gecompenseerd met een schuldvordering die hij zelf lastens de wederpartij bezit, of dat een afbetalingsplan is uitgewerkt.

246 De vraag rijst of de executie van de notariële akte op grond van dergelijke betwistingen kan worden geschorst. De wetgever heeft op limitatieve wijze de gevallen aangegeven, waarin de executie van een notariële akte kan geschorst worden: bij strafvordering wegens valsheid tegen de auteur van de akte (art.1319, tweede lid B.W.), in geval van burgerlijke vordering wegens valsheid tegen de inhoud van de akte, en bij de aanvraag om uitstel van betaling overeenkomstig art.1334 Ger.W. Deze schorsingsgronden werden voorgesteld als een strikt beperkte afwijking op het algemeen beginsel (*Travaux préparatoires de la loi du Ventôse, Code du notariat, Rep.Not., XI, I.II, Exposé des motifs* door Favart, 33).

Dit neemt niet weg dat de rechtspraak een nieuwe schorsingsgrond heeft gecreëerd. Overwegend wordt aangenomen dat de rechter, meer in het bijzonder de beslagrechter kan tussenkomen wanneer de regelmatigheid van de titel wordt betwist of wanneer er onenigheid ontstaat omtrent de geldigheid van de overeenkomst of de inhoud ervan.

In dergelijk geval wordt door het merendeel van rechtspraak en rechtsleer aanvaard dat de beslagrechter de tenuitvoerlegging voorlopig kan schorsen. Nu de beslagrechter enkel bevoegd is voor geschillen betreffende de executie op het vermogen van de schuldenaar, zou hij geen schorsing kunnen bevelen als wordt overgegaan tot rechtstreekse uitvoering van verbintenissen tot doen of

nalaten of tot afgifte van een zaak. Op grond van de overweging dat de beslagrechter deel uitmaakt van de rechtbank van eerste aanleg die een voorwaardelijke volheid van bevoegdheid bezit, kan de beslagrechter zijn onbevoegdheid niet ambtshalve opwerpen (LEDoux, J.L., *a.w.*, 614, nr.5; zie boven, nrs. 49 en 79). De voorlopige schorsing kan enkel worden bevolen in geval van ernstige betwisting (zie boven, nrs. 60 en 70).

Deze interventiemogelijkheid van de beslagrechter kan worden verantwoord door de beperkingen van de authenticiteit van de akte, die enkel de louter materiële vaststellingen van de notaris betreft (*instrumentum*), doch niet de geldigheid van de overeenkomst zelf (*negotium*). Bovendien komt de notariële akte als titel meestal tot stand buiten elk geschil om, i.t.t. het vonnis.

Na het verlijden van de akte kunnen zich tal van nieuwe omstandigheden voordoen waardoor de doeltreffendheid en de uitvoerbare actualiteit van de titel in het gedrang kunnen komen. Te denken valt aan feiten die de onderliggende schuldvordering betreffen: b.v. betaling door de schuldenaar, compensatie, kwijtschelding van schuld; het intreden van schuldvernieuwing, de cessie van de schuldvordering. In dergelijk geval kan de beslagrechter de schorsing van de executie bevelen (zie verder, nrs. 472 e.v.). Er bestaan immers geen schorsende verhaalmiddelen tegen een notariële akte zodat eventuele betwistingen omtrent de akte op zichzelf geen schorsende werking hebben.

5. Buitenlandse notariële akten

247 Een notariële akte die verleden werd en uitvoerbaar verklaard in het buitenland, heeft in België geen uitvoerbare kracht. Deze akte kan uitvoerbaar worden verklaard krachtens een rechterlijke beslissing in de gevallen voorzien door art.568 Ger.W. Het exequatur wordt gevraagd bij verzoekschrift aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van de verweerder (voor zover geen verdrag anders voorziet, b.v. art. 32 E.E.X.-Verdrag) en kan verleend worden inzake authentieke akten verleden in het buitenland waardoor een hypotheek werd verleend op goederen in België of die toestemming inhouden tot doorhaling of vermindering van die hypotheken (art.586, tweede lid). De voorzitter onderzoekt of de akten en de volmachten die erbij horen, voldoen aan alle voorwaarden voor hun authenticiteit in het land waar zij verleden zijn. Verder kan ook het exequatur worden gevraagd voor alle andere authentieke akten (behalve dus diegene waarvan sprake in art.586, tweede lid) die verleden zijn in het buitenland, voor zover er met die landen een verdrag bestaat tot regeling van de uitvoerbaarverklaring van die akten (art.586, derde lid Ger.W.; INDEKEU, B., "Belgische notariële akten in het buitenland en buitenlandse notariële akten in België", *Notarius*, 1985, 253- 256; VAN HOVE, E., "Het Europees Executieverdrag en het notariaat", *T.Not.*, 1985, 262-264).

De authentieke akten waarvan sprake in art.586, tweede lid Ger.W. kunnen immers overeenkomstig art.77 en 93 Hyp.W. uitvoerbaar worden verklaard door middel van een visum van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, zonder dat een verdrag bestaat tot regeling van de uitvoerbaarverklaring van de akten.

De andere akten daarentegen, genoemd in art.586, derde lid Ger.W. zijn slechts uitvoerbaar als er een verdrag ter zake bestaat met het land waar de akte werd verleden.

248 Buiten de diverse bilaterale verdragen inzake de uitvoerbaarverklaring van authentieke akten, is vooral art.50, eerste lid van het E.E.X.-Verdrag van belang.Overeenkomstig art.50, eerste lid E.E.X.-Verdrag kan een authentieke akte, opgesteld en uitvoerbaar verklaard in

een verdragsstaat, bekleed worden met het formulier van tenuitvoerlegging in een andere staat overeenkomstig de erkennings- en uitvoeringsprocedure van art. 31 E.E.X.-Verdrag. Het verzoek moet gericht worden aan de rechtbank van eerste aanleg (art. 32 E.E.X.-Verdrag), niet aan de Voorzitter.

De rechter aan wie een exequatur van een notariële akte wordt gevraagd, heeft niet tot taak de geldigheid ervan te onderzoeken. De partij tegen wie de uitvoering wordt gevraagd, kan wel naar aanleiding van een verzet ingesteld overeenkomstig art.36 E.E.X.-Verdrag verwijzen naar een vonnis waarbij de akte nietig werd verklaard of de schorsing van de uitspraak van de exequaturbeslissing bekomen teneinde de bodemrechter te vatten met het geldigheidsprobleem.

Art.36 E.E.X.-Verdrag sluit wel het verhaal uit van alle derden tegen de exequaturbeslissing (BAUGNIET, J., "L'exécution des actes authentiques dans les pays de la C.E.E.", *Miscellanea W.J. Ganshof van der Meersch*, Brussel, 1972, II, 711-716). Art.50 E.E.X.-Verdrag vereist dus niet dat het *negotium* geldig is. De uitvoerbare kracht van het *instrumentum* kan natuurlijk enkel verleend worden aan een naar de inhoud juridisch geldige akte en deze geldigheid kan betwist worden door de partij tegen wie de uitvoering wordt gevraagd, zelfs nadat het exequatur werd verleend. De buitenlandse authentieke akte moet wel eerst in de staat van oorsprong uitvoerbaar zijn verklaard: dit wordt ook voorzien door de bilaterale verdragen. De verificatie van de authentieke akten is niet onderworpen aan de legalisatie ervan als deze voorwaarde is afgeschaft door bilaterale of multilaterale verdragen, b.v. art.49 E.E.X.-Verdrag in combinatie met art.50, derde lid E.E.X.-Verdrag.

B. ADMINISTRATIEVE AKTEN

249 Een uitvoerbare administratieve beslissing is elke rechtshandeling uitgaande van een bevoegde ambtenaar die als dusdanig handelt, die van aard is uit zichzelf en eenzijdig rechtsgevolgen teweeg te brengen en die uitvoerbaar is zonder tussenkomst van de rechterlijke macht (MAST, A., ALEN, A. en DUJARDIN, J., *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, Brussel, 1989, 8, nr. 9; BUTTGENBACH, A., *Manuel de droit administratif*, I, nr.376; DE FAYS, E., "Le notariat d'Etat. Authenticité et force exécutoire des actes administratifs de gestion économique", *Rec.Enr.Not.*, 1942, nr.18324, 358). De administratieve overheid is in bepaalde gevallen gemachtigd zichzelf een uitvoerbare titel te verschaffen zonder vooraf een rechterlijke beslissing te bekomen. De overheid is in die gevallen hiertoe echter niet verplicht; zij kan dus ook steeds een rechtsvordering instellen teneinde zo'n titel te verkrijgen (Cass., 14 september 1976, *Arr. Cass.*, 1977, 45, *Pas.*, 1977, I, 40).

In geval van betwisting moet de burger beroep aantekenen tegen een administratieve beslissing, zonder dat dit beroep een schorsende werking heeft (MAST, A. e.a., *a.w.*, 8, nrs. 9 e.v.; DEMBOUR, J., *Droit administratif*, 1978, 307, nr.221; CAMBIER, C., *Droit administratif*, Brussel, 1968, 250).

250 In sommige uitzonderingsgevallen is wél een voorafgaande tussenkomst van de rechter vereist (onteigening te algemene nutte; toepassing van strafsancities). Soms werkt het beroep tegen de administratieve beslissing toch schorsend (SAROT, J., "Le caractère suspensif ou non suspensif des recours juridictionnels dirigés contre les autorités administratives", *Rapports belges au XIème Congrès de l'Académie Internationale de droit comparé*, Brussel, Bruylant, 1982, 695-702) of kan de Raad van State in kort geding de schorsing van de uitvoering van een administratieve beslissing bevelen (Wet van 19 juli 1991 tot wijziging van de Wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, houdende invoering van een administratief kort geding en instelling van een betrekking van griffier-informaticus, *B.S.*, 12 oktober 1991).

251 De mogelijkheid om voor de Raad van State in een procedure in kort geding de schorsing te vragen van de tenuitvoerlegging van een administratieve beslissing was reeds ingevoerd bij Wet van 17 oktober 1990 (*B.S.*, 13 november 1990) doch bleef toen beperkt tot beweerde schending van de art.6, *6bis* en 17 van de Grondwet.

De overheid is aansprakelijk voor het foutief verlenen van een uitvoerbare titel en in geval van twijfel is het aangewezen een rechterlijke beslissing uit te lokken (Cass., 18 februari 1986, *Pas.*, 1986, I, 749; DE FAYS, E., *a.w.*, 360, nr.17). Een tenuitvoerlegging zonder regelmatige titel kan een feitelijkheid uitmaken waaraan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in kort geding een einde kan stellen.

In principe kan een uitvoerbare administratieve akte pas ten uitvoer worden gelegd als een aantal bijkomende voorwaarden vervuld zijn, doch er zijn bijzondere gevallen waarin de Administratie deze voorwaarden niet moet vervullen en meteen van rechtswege kan uitvoeren, b.v. een politiebevel m.b.t. de afbraak van een krotwoning. Dit voorrecht van executie bezit de overheid niet bij het uitvaardigen van een dwangbevel tot betaling van een geldsom. De administratieve beslissingen m.b.t. verbintenissen tot betaling van een geldsom moeten ten uitvoer worden gelegd met naleving van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek ter zake tenzij de wetgever expliciet een vereenvoudigd executieprocédé heeft ingesteld (zoals b.v. art.1410, §4 Ger.W.).

C. FISCAAL DWANGBEVEL

252 Overeenkomstig art.6 van de Wet van 15 mei 1846 op de Rijkscomptabiliteit (aangevuld en gewijzigd bij Wet van 28 juni 1963, gecoördineerd bij K.B. van 17 juli 1991, *B.S.*, 21 augustus 1991), “kan de inning van ’s lands penningen alleen geschieden door een rekenplichtige van ’s lands kas en krachtens een wettelijk gevestigde titel”. Onder “rekenplichtige van ’s lands kas” kunnen worden verstaan de ontvanger van de directe belastingen, de ontvanger van de B.T.W. of van registratie en domeinen. De ontvanger is persoonlijk aansprakelijk voor alle sommen waarvan de inning hem is toevertrouwd. Wanneer de invordering niet mogelijk is kan hij slechts ontslagen worden van die aansprakelijkheid wanneer bewezen is dat de niet-invordering geenszins te wijten is aan zijn nalatigheid en dat hij alle nodige maatregelen heeft genomen om de betaling te kunnen verzekeren. Slaagt hij niet in dit bewijs dan kan hij verplicht worden de niet-geïnde bedragen zelf te betalen.

Voor de gedwongen tenuitvoerlegging van diverse belastingschulden is in principe geen afzonderlijk vonnis van de rechtbank nodig. Diverse fiscale administratieve overheden bezitten immers de macht om zichzelf een uitvoerbare titel te verschaffen (BOURS, J.P. en PIROTTE, N., “Le titre exécutoire en droit fiscal”, in *Executie ter discussie*, Brussel, 1991).

Dit voorrecht steunt op het vermoeden van wettigheid van de handelingen van de administratie die geacht worden in overeenstemming te zijn met het recht en die kunnen uitgevoerd worden voor de rechter zich over de wettigheid heeft uitgesproken.

1. Directe belastingen

253 Inzake inkomstenbelastingen wordt de uitvoerbare titel gevormd door het kohier met het daaropvolgend dwangbevel.

a) Kohier

254 Het kohier is de authentieke akte waardoor de administratie zich een titel verschafft tegen de belastingplichtige en de wil te kennen geeft de betaling te eisen van de belastingen, desnoods door dwang (Cass., 17 juni 1929, *Pas.*, 1929, I, 246; Beslagr. Brussel, 3 december 1984, *Pas.*, 1985, nr. 23.197). De inkohiering, d.w.z. het opnemen van een belasting in een kohier, heeft volgens de administratie echter slechts de eisbaarheid van die belasting tot voorwerp en beïnvloedt geenszins het bestaan zelf van de belastingschuld die voortvloeit uit de jaarlijkse financiewet. Andere auteurs zijn de mening toegedaan dat het kohier precies tot doel heeft de belastingschuld in het leven te roepen en hem een actueel bestaan te geven zodat het kohier een constitutieve titel is (BOURS, J.P. en PIROTTE, N., *t.a.p.*).

Het kohier bestaat uit twee delen: 1) een naamlijst waarin voor elke belastingschuldige de te betalen belastingen zijn vermeld, alsmede eventueel de belastbare grondslag, de verrekenende voorheffingen, de in aanmerking genomen vermindering en andere voor de belastingschuldigen nuttige inlichtingen; 2) een titelblad waarop vermeld staan, het totaal van de door alle schuldenaars samen te betalen sommen en de uitvoerbaarverklaring. In het jaarlijks kohier worden b.v. opgenomen de personenbelasting, de vennootschapsbelasting, de onroerende voorheffing, de rechtspersonenbelasting.

Het kohier wordt uitvoerbaar verklaard door de ondertekening van een op het titelblad voorkomende formule door de gewestelijke directeur van de directe belastingen die daarvoor is aangewezen of door de ambtenaar die hij daarvoor delegatie heeft gegeven. Het formulier van tenuitvoerlegging luidt als volgt: "Bevelen aan al de in het kohier opgenoemde belastingschuldigen, aan hun vertegenwoordigers, pachters, huurders, zaakwaarnemers, beheerders en borggen, de erin opgenomen aanslagen te betalen, op straffe van door dwangmiddelen daartoe verplicht te worden".

Door de uitvoerbaarverklaring verleent het kohier een uitvoerbare titel in de zin van art. 1494 Ger.W. Het kohier dat uitvoerbaar is verklaard kan als zodanig ten uitvoer worden gelegd zonder enige rechterlijke machtiging of beslissing.

Deze eigenschap van het kohier is weergegeven in het K.B. van 4 maart 1965 tot uitvoering van het Wetboek op de Inkomstenbelastingen (gewijzigd bij K.B. 5 november 1990 op het stuk van de invordering van de belastingen, *B.S.*, 9 november 1990): "Beide (rechtstreekse en onrechtstreekse vervolgingen) worden ingesteld ingevolge (...) dwangschriften, uitgevaardigd door de ontvangers die in bezit zijn van de kohieren of met de inning voor rekening van ambtgenoten gelast zijn". Er kan nu tegen de belastingschuldige worden opgetreden door alle dwangmiddelen om de betaling van de belastingschuld te bekomen.

Alleen de ontvanger der directe belastingen heeft het recht vervolgingen in te stellen. De vervolgingen worden ingesteld op verzoek van de ontvangers die in het bezit zijn van de kohieren.

b) Executieplichtige

255 Het kohier verleent in beginsel enkel een uitvoerbare titel tegen de belastingplichtige zelf.

Soms kan de invordering van de belastingen geschieden op basis van een uitvoerbare titel op naam van de belastingplichtige, maar ten laste van derden (art.95, 295, 297, 299bis, 348 W.I.B.), b.v. bij van goederen gescheiden echtgenoten op "verdachte goederen" (art.295 W.I.B.); ten laste van de nieuwe eigenaar van een onroerend goed (art.297 W.I.B.); ten laste van wie beroep heeft gedaan op een niet-geregistreerde aannemer (art.299bis W.I.B.; art.30bis Wet van 27 juni 1969); ten laste van de auteurs van fiscale misdrijven (art.348 W.I.B.). De vervolgingen inzake inkomstenbelastingen kunnen dan ook rechtstreeks of onrechtstreeks geschieden. De directe vervolgingen zijn gericht tegen de belastingplichtigen genoemd in de titel of hun vertegenwoordigers. De indirecte zijn gericht tegen derden, krachtens wettelijke bepalingen.

Vaak rijzen er moeilijkheden bij de invordering ten laste van feitelijk gescheiden echtgenoten. Ondanks het feit dat de gehuwde vrouw als volwaardige belastingplichtige werd erkend, gaat de administratie nog vaak over tot gedwongen uitvoering met miskennis van de rechten van de echtgenote (zie hierover: BOLUS, C., "De gehuwde vrouw: een volwaardige belastingplichtige", *Bull.Bel.*, 1983, 196 e.v.; LYCOPS, J., "Het huwelijk en de fiscus", *Alg.Fisc.T.*, 1986, 65 e.v.). Gedurende de periode van feitelijke scheiding worden de aanslagen en aanmaningen enkel verzonden naar de man. Slechts later keert de administratie zich tegen de echtgenote. Zelfs indien deze krachtens de art. 267 en 272 W.I.B. het recht heeft om binnen zes maanden na de betekening van het dwangbevel een bezwaarschrift in te dienen, is dit recht louter theoretisch omdat zij niet over de vereiste gegevens beschikt om haar verweer te voeren. Door de rechtspraak wordt dan ook beslist dat het uitvoerend beslag dat in die omstandigheden wordt gelegd, strijdig is met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en met de rechten van verdediging (Antwerpen, 2 april 1990, *R.W.*, 1990-91, 710; Antwerpen, 25 maart 1992, *onuitg.*).

c) Aanmaning

256 Ofschoon de ontvanger in feite kan overgaan tot uitvoering zodra de betalingstermijn, gesteld in het aanslagbiljet is verstreken, zal hij eerst de belastingsschuldige in gebreke stellen en hem aanmanen binnen de 15 dagen te betalen op straffe van tenuitvoerlegging. Vooraleer de schuldenaar kan verplicht worden te betalen, is het vereist dat hem kennis wordt gegeven van hetgeen hij verschuldigd is. Door het weglaten van deze **a a n m a n i n g** komt echter de geldigheid van de tenuitvoerlegging niet in het gedrang.

d) Dwangschrift

257 Levert de aanmaning geen resultaat op dan geeft de ontvanger aan de gerechtsdeurwaarder opdracht over te gaan tot invordering door de wettelijke uitvoeringsmiddelen, wat gebeurt door het uitvaardigen van een **d w a n g - s c h r i f t**. Het dwangschrift is de akte waarbij de ontvanger der belastingen

de deurwaarder uitdrukkelijk gelast hem de bijstand van zijn ambt te verlenen met het oog op het uitoefenen van de vervolgingen. Het wordt uitgevaardigd door de ontvanger die het kohier onder zich heeft.

Het kan individueel zijn en slechts één belastingschuldige betreffen, dan wel collectief.

Het dwangschrift, dat aan geen enkele vorm gebonden is, moet o.m. inhouden: de identiteit van de te vervolgen belastingschuldigen, het aanslagjaar, de aard en het bedrag van de in de kohieren opgenomen sommen, het verschuldigd blijvend gedeelte, een volledig afschrift van de uitvoerbaarverklaring van het kohier, de datum van eisbaarheid van de nalatigheidsinteressen, de datum van de uitvaardiging en ondertekening door de ontvanger.

Het dwangschrift is vooral de akte waarbij de ontvanger de gerechtsdeurwaarder uitdrukkelijk opdracht geeft zijn bijstand te verlenen voor de tenuitvoerlegging. Meestal wordt het dwangschrift aan de schuldenaar betekend samen met het dwangbevel. Het is in feite een afzonderlijk te betekenen stuk, doch wordt meestal gedrukt op het formulier van het dwangbevel wat het onderscheid tussen beide stukken niet wegneemt.

De belastingschuldige heeft wel het recht bezwaar in te dienen. In het bezwaarschrift kan hij de regelmatigheid van de titel aanvechten of de inhoud ervan betwisten. Welke weerslag deze betwisting heeft op de uitvoerbaarheid van het kohier wordt verder onderzocht (zie verder, nr. 263).

Overeenkomstig het beginsel van de territorialiteit van het beslag kan de administratie op basis van het kohier geen uitvoeringsmaatregelen treffen op goederen van de schuldenaar in het buitenland. Het kohier heeft echter wel bewijskracht en kan voor de buitenlandse rechter aan wie verlot tot tenuitvoerlegging wordt gevraagd worden ingeroepen om aan te tonen dat er een belastingschuld bestaat.

Sommige belastingen kunnen geïnd worden zonder kohier: de (forfaitaire) bedrijfsvoorheffing, de roerende voorheffing, de verkeersbelasting op niet geautomatiseerde auto's, de belasting op spel en weddenschappen, en op de automatische ontspanningstoestellen. De inning van deze belastingen zijn gewettigd door het bestaan van een aangifte tot staving van de belasting. Deze aangifte is echter niet uitvoerbaar. Als voornoemde belastingen niet vrijwillig worden betaald nadat aangifte in die belasting werd gedaan, moet de verschuldigde belasting eerst in een uitvoerbaar te verklaren kohier worden opgenomen.

e) Dwangbevel

258 Door het toezenden van het kohier laat de administratie het bedrag van de belastingschuld en de uiterste betaaldatum kennen. Bij gebreke aan betaling zal het kohier samen met het d w a n g b e v e l betekend worden.

Het dwangbevel is een akte waarbij de eiser, die door het ambt van een gerechtsdeurwaarder optreedt, een andere persoon beveelt uit te voeren datgene waartoe laatstgenoemde bij vonnis is veroordeeld of waartoe hij zich verbonden heeft bij een uitvoerbare akte. Dit bevel wordt gegeven

door hem een afschrift te overhandigen van de ten uitvoer te leggen titel, voor zover deze nog niet werd betekend, en door hem te verklaren dat hij, in geval van weigering door alle wettelijke dwangmiddelen tot betaling zal worden gedwongen. Daar er meerdere middelen tot tenuitvoerlegging bestaan, zijn er ook meerdere soorten dwangbevelen: voor uitvoerend beslag op roerend goed, op onroerend goed, op zee- en binnenschepen, op tak- en wortelvaste vruchten. Het dwangbevel is bedoeld om de nalatige belastingschuldige kennis te geven van wat hij schuldig is en hem in de gelegenheid te stellen te betalen. Samen met het kohier levert het dwangbevel de grondslag voor de verdere executie.

De nietigheid ervan heeft de nietigheid van de uitvoeringshandelingen tot gevolg.

Wat de inhoud van het dwangbevel betreft, legt de wet geen specifieke verplichtingen op. Het dwangbevel bevat bovenaan een uittreksel uit het kohier en een afschrift van de uitvoerbaarverklaring van het kohier en van het dwangschrift van de ontvanger.

In principe moet iedere tenuitvoerlegging voorafgegaan worden door een dwangbevel waarbij een laatste gelegenheid tot betalen wordt geboden. Het dwangbevel mag slechts betekend worden nadat de in de aanmaning gestelde termijn van 15 dagen verstreken is, behoudens uitzondering.

f) Soorten dwangbevelen

259 In het dwangbevel voor uitvoerend beslag op roerend goed, wordt de belastingschuldige bevolen de achterstallige belastingen te betalen binnen een termijn van 24 uren. Indien b.v. een dwangbevel wordt betekend op maandag 27 januari 1992, dan beschikt de schuldenaar over een volle dag, dinsdag 28 januari om zijn schuld te kwijten. In bepaalde omstandigheden kan uitvoerend beslag op roerend goed worden gelegd zonder voorafgaand dwangbevel. Ten aanzien van belastingplichtigen die door de wegneming van roerende voorwerpen of op andere wijze de waarborgen van de schatkist verminderen of doen verdwijnen, kan rechtstreeks uitvoerend beslag op roerend goed worden gelegd zonder voorafgaande betekening van een dwangbevel.

260 Uitvoerend beslag op onroerend goed mag slechts 15 dagen na het dwangbevel worden gelegd. Het dwangbevel moet voorafgegaan worden door een ministeriële machtiging, door de ontvanger aangevraagd door bemiddeling van de gewestelijke directeur. In geval van urgentie mag de ontvanger het dwangbevel doen betekenen en overschrijven zonder voorafgaande ministeriële machtiging mits hij de redenen hiervoor in het dwangbevel aangeeft en daarna ten spoedigste de vereiste machtiging aanvraagt.

261 Voor het uitvoerend derdenbeslag bepaalt art.215 van het K.B. tot uitvoering van het Wetboek op de Inkomstenbelastingen een vereenvoudigde procedure van uitvoerend derdenbeslag voor de invordering van belasting-schulden (Luik, 24 april 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 251). Tot voor kort was het niet duidelijk of de ontvanger der belastingen die overeenkomstig art.215 en 216 uitvoerend derdenbeslag legt, verplicht is overeenkomstig art.1542 zich te wenden tot de beslagrechter om de derde-beslagene schuldenaar te laten verklaren van de oorzaken van het beslag. Het Hof van Cassatie heeft beslist dat in afwijking van art.1542 Ger.W. de sanctie verplicht is en

automatisch volgt zonder enige tussenkomst van de beslagrechter. De derde-beslagene wordt steeds persoonlijk schuldenaar verklaard (Cass., 19 december 1988, *R.W.*, 1988-89, 129, *Arr.Cass.*, 1988-89, nr.238). Art.215, vijfde lid bepaalt immers dat de derde-beslagene die geen gevolg geeft aan het verzoek van de ontvanger der belastingen om een verklaring te doen, geldig vervolgd wordt alsof hij rechtstreeks schuldenaar was. Het uitvoerend beslag onder derden verloopt op de wijze bepaald in het Gerechtelijk Wetboek, met uitzondering van de sanctie t.a.v. de derde beslagene die niet facultatief is (Luik, 7de kamer, 27 februari 1986, *J.L.M.B.*, 1986, 318 met afkeurende noot DE LEVAL).

Nochtans besliste een andere kamer van het Hof van Beroep te Luik net andersom door te oordelen dat de art. 215 en 216 van het K.B. van 4 maart 1965 genomen in uitvoering van art.218 W.I.B. niet toelaten dat bij afwezigheid van een verklaring in de vormen en termijnen voorzien bij art. 1452 Ger.W. de derde automatisch gewoon schuldenaar wordt verklaard van de oorzaken van het beslag. Art.1542 Ger.W. vereist dat de art. 215 en 216 zo worden geïnterpreteerd dat de administratie enkel na een veroordeling door de beslagrechter de in gebreke blijvende derde-beslagene als debiteur kan beschouwen. Bovendien zouden de art.215 en 216 K.B. zelfs onwettig zijn en overeenkomstig art.107 Grondwet niet mogen toegepast worden (Luik, 21 november 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 253, met noot DE LEVAL, G.; *Rev.Rég.Dr.*, 1987, 73, noot ROLAND, B.; DE LEVAL, G., "Aspects actuels du droit des saisies", *J.T.*, 1980, 647, nr.67). Dit arrest werd vernietigd door het Hof van Cassatie op 19 december 1988 (Cass., 19 december 1988, *R.W.*, 1988-89, 129, *Arr.Cass.*, 1988-89, nr.238).

262 De derde-beslagene aan wie de ontvanger een verzoek richt is gehouden verklaring van derde-beslagene af te leggen overeenkomstig art.1452 Ger.W. zelfs indien hij op het ogenblik van de aanzegging geen gelden in zijn bezit heeft die toekomen aan de belastingplichtige (Cass., 27 december 1984, *Arr.Cass.*, 1984-85, nr.259, *Pas.*, 1985, I, 510). Indien de derde-beslagene weigert of nalaat dergelijke verklaring te doen is de ontvanger gemachtigd ook lastens hem een dwangbevel uit te vaardigen en een uitvoerend beslag onder derden toe te staan, vermits de weigering van de derde-beslagene tot gevolg heeft dat zij "worden vervolgd alsof zij rechtstreeks schuldenaar waren". De tussenkomst van de beslagrechter is uitgesloten (Cass., 12 december 1988, *R.W.*, 1988-89, 1293). Dit arrest lokte felle kritiek uit. Meer concreet werd de vraag gesteld of de sanctie van art.215, §5 K.B. en de interpretatie van het Hof van Cassatie niet strijdig is met het E.V.R.M. De vervolging van de derde-beslagene als persoonlijke en rechtstreekse schuldenaar van de belastingschulden wordt immers ten gevolge van het cassatiearrest van 19 december 1988 overgelaten aan de discretionaire beoordeling van de Administratie der Belastingen.

Om de rechten van de derde-beslagene te vrijwaren moet worden nagegaan of hij in kennis werd gesteld van de draagwijdte van zijn verplichtingen en vooral van de zware sanctie waaraan hij is blootgesteld, nl. door de vermelding van de

tekst van art.1452 op de achterzijde van de aanzegging. De kennisgeving van het derden- beslag voorzien door art.215 K.B. moet wel voorafgegaan worden door de kennisgeving van een dwangbevel (art.196 K.B. 4 maart 1965). Zoniet kan het uitvoerend derden-beslag geen gevolgen sorteren, zelfs niet deze van een bewarend beslag (Luik, 13 januari 1984, *Jur.Liège*, 1984, 107, met noot DE LEVAL, G., "Remarques sur certaines saisies en droit fiscal").

g) Weerslag van betwistingen op de uitvoerbaarheid van de titel

263 Wanneer de belastingschuldige het bestaan van de schuld of het bedrag ervan betwist en dit geschil aan de rechter voorlegt, rijst de vraag of de fiscus nog mag overgaan tot onmiddellijke tenuitvoerlegging van de betwiste belastingschuld dan wel of het door de schuldenaar ingediende bezwaar een schorsende werking heeft.

Overeenkomstig het gemeen recht zou de fiscus geen bewarende of uitvoerende maatregelen kunnen treffen, nu de schuldvordering niet langer beantwoordt aan de voorwaarden van de art.1415 en 1494 Ger.W. De administratie verdedigt echter de stelling dat het belastingrecht van het gemeen recht afwijkt in die zin dat de ontvanger der belastingen mag overgaan tot bewarend of uitvoerend beslag tot waarborg of invordering van een zelfs betwiste belastingschuld. Hiermee heeft de wetgever willen voorkomen dat de vertraging die door die betwistingen kan worden opgelopen, door de belastingplichtige wordt aangewend om zich onvermogen te maken.

Luidens art. 300 W.I.B. vormen het bezwaar of het hoger beroep immers geen hinderpaal voor het beslag, niettegenstaande het bepaalde in art. 1494 Ger.W. Dit beginsel wordt enkel getemperd door art. 301 W.I.B. Volgens die bepaling wordt de belasting in geval van bezwaar of beroep beschouwd als een zekere en vaststaande schuld en kan zij door alle middelen van tenuitvoerlegging worden ingevorderd, voorzover zij overeenstemt met het bedrag van de aangegeven⁴ inkomsten of, wanneer zij ambtshalve werd gevestigd bij niet-aangifte, voor zover zij niet meer bedraagt dan de laatste belasting welke, voor een vorig aanslagjaar, definitief gevestigd werd ten laste van de belastingschuldige.

Deze bepalingen worden door de administratie zo toegepast dat ongeacht de gerezen betwisting uitvoerend beslag kan worden gelegd. De uitwinning zal echter slechts vervolgd worden voor het niet betwiste gedeelte der belasting. Voor het saldo wordt het gelegde beslag dan als een bewarende maatregel beschouwd.

264 Deze stelling werd door de lagere rechtspraak en een groot gedeelte van de rechtsleer bekritiseerd (zie o.m.: VAN ORSHOVEN, P., *Behoorlijke rechtsbedeling bij geschillen over directe rijksbelastingen*, Antwerpen, 1987, 455 e.v.; LINDEMANS, D., "Samenhang en verschil tussen de invordering inzake directe belastingen krachtens art. 300 en 301 W.I.B.", *Alg.Fisc.T.*, 1982, 281 e.v.). Het "bewarend-uitvoerend" beslag dat voortvloeit uit de samenlezing van

de art. 300 en 301 W.I.B. strookt niet met het beslagrecht. Een uitvoerend derdenbeslag dat in weerwil van art.301 W.I.B. werd gelegd na bezwaar van de belastingplichtige is derhalve nietig (Beslagr.Luik, 15 november 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 280). Indien aan de voorwaarden van art. 1413 e.v. (zekere vordering en urgentie) Ger.W. niet is voldaan, kan dit beslag evenmin gelden als een bewarend beslag.

265 Volgens een ander gedeelte rechtspraak kan het uitvoerend beslag beschouwd worden als een bewarende maatregel (Beslagr.Kortrijk, 29 oktober 1984, *Bull.Bel.*, 1986, 2229; Beslagr. Luik, 15 november 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 280 met afkeurende noot DE LEVAL, G.; Beslagr.Antwerpen, 28 november 1983, *A.F.T.*, 1984, met noot MARTENS; Beslagr.Antwerpen, 8 september 1987, *Fisc. Koerier*, 1987, 379, met noot LINDEMANS, D.).

Hiertegen wordt weliswaar aangevoerd dat het bewarend en uitvoerend beslag twee autonome maatregelen zijn, meer in het bijzonder wat betreft de vereiste van spoed die in geval van bewarend beslag moet voldaan zijn. Een uitvoerend beslag kan volgens deze rechtspraak niet zomaar in een bewarend beslag worden geherkwalificeerd (Beslagr.Luik, 21 oktober 1985, *Jur.Liège*, 1986, 74; Beslagr.Brussel, 3 december 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 280 met noot DE LEVAL).

266 Het Hof van Cassatie heeft zich aangesloten bij de zienswijze van de administratie. De art. 300 en 301 W.I.B. derogeren aan de bepalingen uit het Ger.W. Overeenkomstig art. 300 W.I.B. kan volgens het Hof uitvoerend beslag worden gelegd ondanks een ingediend bezwaar of verhaal en niettegenstaande art.1494 Ger.W., evenals bewarend beslag waarvoor art.1494 Ger.W. niet geldt (Cass., 8 maart 1990, *Arr.Cass.*, 1989-90, 898, nr. 415, *F.J.F.*, 1991, 505, *J.L.M.B.*, 1990, 975; zie ook: Cass., 3 maart 1970, *Arr.Cass*, 1970, 613).

Een onderscheid moet dus worden gemaakt tussen enerzijds het gedeelte van de belasting dat naar precieze elementen is bepaald en als zeker en vaststaand wordt beschouwd en anderzijds het betwiste gedeelte. Voor het niet betwiste gedeelte, dat zeker en vaststaand wordt geacht en "als onbetwistbaar verschuldigd" kan de uitwinning worden verdergezet.

Wat betreft het betwiste gedeelte mag eveneens uitvoerend beslag worden gelegd, maar het bezwaar of beroep heeft een schorsende werking: de uitwinning mag niet worden verdergezet. Het uitvoerend beslag vervult dan enkel zijn bewarende functie (zie boven, nr. 20).

2. B.T.W.

267 De B.T.W.-schuld ontstaat zonder tussenkomst van de fiscus. De eisbaarheid ervan gaat de titel die louter declaratief is, vooraf. Slechts bij gebrek aan vrijwillige betaling zal de ontvanger van de B.T.W. een dwangbevel (zie boven, nr. 258) uitvaardigen, gevisieerd en uitvoerbaar verklaard door de algemene directie van de B.T.W.

Art.94 van het K.B. van 17 juli 1991 (*B.S.*, 21 augustus 1991) bepaalt dat elke aan de Staat of aan de Staatsinstellingen verschuldigde som waarvan de inning gevorderd wordt door de Administratie van de B.T.W., registratie en domeinen kan worden teruggevorderd bij *d w a n g b e v e l*. Dit bevel wordt uitgevaardigd door de ontvanger belast met de heffing; het wordt gevisieerd en uitvoerbaar verklaard door de directeur van het voornoemd bestuur en betekend bij exploit van de gerechtsdeurwaarder. Art.95 van dit K.B. voorziet verder dat de minister of diens gemachtigde, met het oog op de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen door de Administratie van de B.T.W., registratie en domeinen, onder de voor hem in elk speciaal geval te bepalen voorwaarden, *u i t s t e l v a n b e t a l i n g* kan toestaan voor de hoofdsom, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de schuld en interesten kan verlenen en ermee kan instemmen dat de gedeeltelijke betalingen eerst op het kapitaal worden toegerekend.

268 Het dwangbevel voor de invordering van de B.T.W. heeft een andere functie dan bij de invordering van directe belastingen. Het is enerzijds een *t a x a t i e - t i t e l* waarbij de belastingschuld materieel geconcretiseerd wordt en anderzijds een akte bestemd om een *u i t v o e r b a r e t i t e l* te leveren voor het uitvoerend beslag.

Het kan worden omschreven als het mandaat uitgaande van de overheid tot invordering van de eisbare B.T.W. die niet spontaan werd betaald. Hoewel het dwangbevel de eerst aangewezen uitvoerbare titel is, belet het de staat niet zich naar aanleiding van een strafrechtelijke procedure burgerlijke partij te stellen om een titel te bekomen als het gebrek aan betaling van de B.T.W. een strafbare inbreuk uitmaakt (*Cass.*, 20 juli 1979, *Pas.*, 1979, 1307).

3. Registratierechten

269 Art. 220 van het Wetboek van Registratierechten omschrijft het *d w a n g b e v e l* als de eerste daad van vervolging, uitgaande van de ontvanger belast met de invordering van de rechten en fiscale boeten, gevisieerd en uitvoerbaar verklaard door de directeur van registratie en domeinen en betekend bij gerechtsdeurwaardersexploot. De vereenvoudigde executie aan de hand van dergelijk dwangbevel is facultatief (*Cass.*, 14 september 1976, *Pas.*, 1976, I, 40; *Cass.*, 18 februari 1986, *Pas.*, I, 749; WERDEFROY, F., *Registratierechten*, I, Antwerpen, 1991, 732, nr. 433).

270 De tenuitvoerlegging geschiedt overeenkomstig de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. Het verzet van de schuldenaar werkt schorsend. Het verzet wordt bij exploit betekend aan de Staat in de persoon van de ontvanger die het dwangbevel gaf (art.221 W.Reg.). Er is geen termijn voorgeschreven voor het aantekenen van verzet (*Rép.Not.*, XV, I.X, "Droits d'enregistrement, hypothèques et greffe", nr.951, 958-963). Als het verzet wordt afgewezen, moet de rechter niet de schuldenaar veroordelen vermits het dwangbevel reeds een

titel oplevert (Luik, 6 februari 1985, *R.G.E.N.*, 1985, 247, nr.23.197). In geval van betwisting van de regelmatigheid van de uitvoering is de beslagrechter bevoegd.

D. SOCIAAL DWANGBEVEL

1. Inleiding

271 De administratieve overheid kan zichzelf ook een uitvoerbare titel verschaffen voor de invordering van bijdragen voor de sociale zekerheid of van onverschuldigd betaalde sociale uitkeringen (vgl. art.1410, §4.).

Art.40 van de Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de Besluitwet van 28 december 1944 m.b.t. sociale zekerheid van de werknemers, heeft ten behoeve van de Rijksdienst voor Maatschappelijke zekerheid een vereenvoudigde invorderingsprocedure ingesteld, nl. het (sociaal) d w a n g b e v e l. De voorwaarden en de uitvoeringsmodaliteiten van dit dwangbevel werden recent opnieuw geregeld door het K.B. van 5 augustus 1991 m.b.t. de invordering bij dwangbevel van bepaalde sommen verschuldigd aan de nationale dienst van de sociale zekerheid (*B.S.*, 10 september 1991, 19787), in werking sedert 1 oktober 1991.

2. Toepassing

– Algemeen

272 Bij dwangbevel kan worden overgegaan tot invordering van bijdragen, vermeerderingen, nalatigheidsinteressen, forfaitaire vergoedingen en van de sommen bedoeld in de art.30*bis* en 30*ter* van de Wet van 27 juni 1969. Deze invordering is mogelijk vanaf het ogenblik dat het trimesteriële of het bijzondere kohier, waarop de verschuldigde bedragen vermeld worden, uitvoerbaar is (zie art.43*bis* K.B. 5 augustus 1991). Uitvoerbaarheid wordt verleend door de algemene directeur van de Rijksdienst voor de maatschappelijke zekerheid of zijn gevolmachtigde. Het dwangbevel bevat een boekhoudkundige afrekening van de gevorderde bedragen en een afschrift van het uitvoerbaar verklaard kohier, alsook een bevel tot betalen binnen de 24 uur. De kosten van de betekening en van het beslag zijn ten laste van de debiteur.

– Verzet

De schuldenaar kan wel *verzet* aantekenen bij de Arbeidsrechtbank van zijn woonplaats op straffe van nietigheid binnen de vijftien dagen vanaf de betekening van het dwangbevel bij een gemotiveerde akte.

De vraag of dit verzet een *schorsende werking* heeft, is sterk betwist. Tegen de schorsende kracht wordt aangevoerd dat de wet deze kracht niet uitdrukkelijk heeft voorzien en dat het dwangbevel krachtens het beginsel "le privilège du préalable" vermoed wordt juist te zijn. De voorstanders van de schorsende kracht verwijzen daarentegen naar het feit dat art.43, 68 van het

vroegere K.B. van 6 december 1978 dat de schorsende kracht uitsloot, niet hernomen werd in het nieuwe K.B. dat de bepalingen van het gemeen recht van toepassing verklaart. Bovendien zou de schuldenaar die vervolgd wordt krachtens een gewone rechterlijke beslissing en verzet doet, wel kunnen genieten van de schorsende kracht van zijn verzet overeenkomstig art.1494 terwijl het verzet van de schuldenaar die vervolgd wordt krachtens een dwangbevel niet schorsend zou zijn (BOIGELOT, E., "Le titre exécutoire non judiciaire en droit social", in *Executie ter discussie*, verslag Colloquium I.C.G.R. 12 december 1991, 8, ter perse). De schuldenaar kan uitstel van betaling vragen.

– *Publiekrechtelijke rechtspersonen*

Ten laste van rechtspersonen van publiek recht kunnen verschuldigde bijdragen, nalatigheidsinteressen, vermeerderingen op verzoek van de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid voorafgenomen worden op alle sommen die door de Staat aan deze instellingen verschuldigd zijn (K.B.nr.286 van 31 maart 1984). Deze v o o r a f n a m e komt neer op een vereenvoudigde invorderingsprocedure zonder tussenkomst van de rechter. Zij kan slechts geschieden na de eventuele voorafname op dezelfde sommen op verzoek van de Administratie van de Directe Belastingen, in toepassing van K.B. nr.201 van 25 juli 1983 teneinde de betaling te vrijwaren van de bedrijfsvoorheffing door voornoemde publiekrechtelijke rechtspersonen (DENIS, P., *Droit de la sécurité sociale*, 1986, 98, nr.98).

– *Art. 1410, §4, eerste lid*

Art.1410, §4, eerste lid voorziet in een vereenvoudigde terugvordering van onverschuldigd betaalde sociale uitkeringen zonder tussenkomst van de rechter.

De prestaties die ten onrechte uitgekeerd zijn uit de middelen van de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid, van het Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers, van de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische vlag, van het Fonds voor de Beroepsziekten, van het Fonds voor arbeidsongevallen, van de openbare of particuliere instellingen belast met de toepassing van de wetgeving betreffende het sociaal statuut van de zelfstandigen of van de Dienst voor overzeese sociale zekerheid, hetzij uit middelen die ingeschreven zijn in de begroting van het Ministerie van Sociale Voorzorg of uit die ingeschreven in de begroting van pensioenen met het oog op de toekenning van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, kunnen a m b t s h a l v e teruggeïnd worden tot beloop van 10% van iedere latere prestatie ten gunste van de gerechtigde of hun rechthebbenden.

De term "ambtshalve" wijst op de mogelijkheid van een vereenvoudigde terugvordering zonder tussenkomst van de rechter (DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, 102, nr.68; BOIGELOT, E., *a.w.*, 14).

Deze procedure is een vorm van wettelijke compensatie, zodat de voorwaarden van art.1291 B.W. vervuld moeten zijn. De wederzijdse schulden moeten zeker en vaststaand zijn (LECLERCQ, J., "La répétition de l'indu dans le droit de la sécurité sociale", *T.S.R.*, 1975, 421, nr.58). Van zodra de gerechtigde het onverschuldigd karakter van de ontvangen prestaties betwist en dit geschil aan de rechtbank voorlegt, zijn de voorwaarden voor een wettelijke compensatie niet meer vervuld en zou in beginsel geen vereenvoudigde invordering op grond van art.1410, §4 kunnen plaatsvinden. Aangezien echter het verzet van de gerechtigde niet schorsend is, kunnen de diensten wel verder tot terugvordering overgaan overeenkomstig art.1410, §4, al kan later blijken dat dit ten onrechte gebeurde zodat er sprake is van een feitelijkheid.

De rechtspraak aanvaardt wel dat de gerechtigde die de onverschuldigd ontvangen sociale uitkeringen moet terugbetalen, uitstel van betaling kan bekomen krachtens art.1244 B.W. De rechtbanken kunnen vrij bepalen of de onverschuldigde betalingen kunnen ingehouden worden en tot beloop van welk bedrag met een maximum van 10% (Arbh.Brussel, 13 juni 1975, *J.T.T.*, 1976, 56). De gerechtigde kan zich tot de rechter wenden om op grond van art.1244 B.W. de wettelijke compensatie, voorzien in art.1410, §4 te doen milderden, en de inhoudingen ten belope van 10% te doen herleiden tot een lager bedrag. Dit geschil moet beslecht worden door de arbeidsrechtbank, niet door de beslagrechter (DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, 105, noot 184).

Bij Wet van 20 juli 1991 werd art.1410, §4 uitgebreid met een nieuw geval van wettelijke subrogatie (*B.S.*, 1 augustus 1991, 16591). Indien een gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen ten laste van een Belgisch stelsel van sociale zekerheid, met terugwerkende kracht heeft afgezien van uitkeringen krachtens art.7 van de Besluitwet van 28 december 1944, m.b.t. sociale zekerheid van werknemers, is de dienst voor arbeidsbemiddeling ambtshalve gesubrogeerd voor het bedrag van de uitgekeerde vergoedingen, in het recht van de gerechtigde op de pensioenbedragen die hem verschuldigd zijn.

Bij de Wet van 20 juli 1991 werd ook een art.90bis ingevoegd in de Wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een stelsel van verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, waarin bepaald werd dat de definitieve beslissingen van de Commissie van toezicht en de Commissie van beroep van rechtswege uitvoerbaar zijn en in geval van wanprestatie van de schuldenaar, kan de Administratie van B.T.W., registratie en domeinen de verschuldigde bedragen invorderen overeenkomstig art.3 van de Domaniale Wet van 22 december 1949. Het gaat om de invorderingen ten laste van geneesheren, van de uitgaven inzake prestaties die ten laste werden genomen door de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Werd de betaling ten onrechte bedrieglijk verkregen, dan kan de terugwinning slaan op het geheel van de latere prestaties.

— *Wet van 8 mei 1989*

De Wet van 8 mei 1989 voorziet in de mogelijkheid voor onderhoudsgerechtigden die geconfronteerd worden met een nalatige onderhoudsplichtige om na twee achterstallige termijnen, zich te wenden tot het O.C.M.W. om een voorschot te bekomen op de onbetaalde alimentatie-uitkeringen. Indien het O.C.M.W. dit voorschot toekent, dient het verder het integraal verschuldigde bedrag aan achterstallige alimentatie-uitkeringen in te vorderen ten laste van de debiteur. Daartoe wordt eerst een ingebrekestelling aan de debiteur gericht. Ten vroegste een maand na deze ingebrekestelling, kan het O.C.M.W. het invorderingsdossier overmaken aan de Administratie van de B.T.W., registratie en domeinen, die zal overgaan tot invordering door middel van een dwangbevel, overeenkomstig art.3 van de Domaniale Wet van 22 december 1949.

— *K.B. 20 december 1963*

Art.211, vijfde lid van het Werkloosheidsbesluit van 20 december 1963 bepaalt eveneens dat de administratie van registratie en domeinen de onverschuldigd betaalde werkloosheidsuitkeringen kan terugvorderen op vereenvoudigde wijze, door middel van een dwangbevel. De aangesproken debiteur kan wel voor de arbeidsrechtbank verzet aantekenen tegen dit dwangbevel, en dit verzet heeft schorsende werking.

De administratie zal in dat geval een uitvoerbare titel moeten bekomen volgens het gemeen recht, nl. een rechterlijke beslissing.

HOOFDSTUK III

VOORLOPIGE TENUITVOERLEGGING

AFDELING I

INLEIDING

273 Wanneer een schuldenaar zijn verbintenissen niet vrijwillig nakomt, kan de schuldeiser die lastens zijn debiteur over een uitvoerbare titel beschikt, overgaan tot de gedwongen tenuitvoerlegging. Deze tenuitvoerlegging kan definitief dan wel voorlopig geschieden.

§1. Definitieve tenuitvoerlegging

274 De tenuitvoerlegging is definitief wanneer zij gebeurt op grond van een definitieve rechterlijke uitspraak, die niet meer vatbaar is voor gewone rechtsmiddelen zoals hoger beroep of verzet, of wanneer zij steunt op een andere uitvoerbare titel dan een vonnis/arrest die als dusdanig niet vatbaar is voor schorsende verhaalmiddelen zoals een notariële akte, P.V. van minnelijke schikking of akkoordvonnis (zie verder, nrs. 185 en 236).

A. DEFINITIEVE RECHTERLIJKE BESLISSING

275 Vonnissen die in laatste aanleg zijn geweest, kunnen definitief ten uitvoer gelegd worden niettegenstaande de betekening van een cassatievoorziening. De voorziening in cassatie heeft geen schorsende werking (art. 1118), behoudens inzake echtscheiding (art. 1274, tweede lid). Voor de executie van definitieve rechterlijke uitspraken kan geen uitstel meer worden verleend na de uitspraak (art. 1333, tweede lid). Zij zijn onmiddellijk uitvoerbaar na de betekening of – wat betreft sommenveroordelingen – na het verstrijken van een maand na de betekening (art. 1495, tweede lid). Wanneer de rechter ten gronde geen uitstel heeft toegestaan, kan de beslagrechter dit niet meer verlenen.

In de rechtsleer wordt dit verbod van verder uitstel niet steeds aanvaard. Gesteld wordt dat dit verbod niet meer opgaat wanneer sedert de uitspraak van de bodemrechter de omstandigheden ingrijpend gewijzigd zijn. *De lege ferenda* wordt gepleit voor de uitbreiding van de bevoegdheid van de beslagrechter om de schorsing van de tenuitvoerlegging te bevelen en in samenspraak met de partijen een afbetalingsplan uit te werken (zie boven, nr. 66).

B. ANDERE AUTHENTIEKE AKTEN

276 Voor de executie van andere authentieke akten dan vonnissen geldt eveneens het beginsel dat deze kan plaatshebben na de betekening van de titel,

doch hier kan de schuldenaar wel nog een aanvraag doen tot het verkrijgen van uitstel bedoeld in 1334, zowel voor de uitvoering van verbintenissen tot betaling van een geldsom, als voor de verbintenissen om iets te geven of om iets te doen. In een aantal gevallen kan geen uitstel meer worden toegestaan (art. 1337). Wel kan de beslagrechter bij deze executie zelfs na het verstrijken van de termijn van 15 dagen de tenuitvoerlegging schorsen wanneer blijkt dat de efficaciteit of uitvoerbare actualiteit van de titel vervallen is of indien er omtrent de inhoud van deze akte een ernstige betwisting is gerezen (zie verder, nrs. 245 e.v.). De schuldenaar kan de executie echter niet meer doen schorsen wegens rechtsmisbruik als de elementen waarop hij zich beroept reeds voor het verstrijken van de termijn van 15 dagen gekend waren. Toestaan van uitstel van betaling door de beslagrechter belet verder niet dat de verwijlinteresten blijven lopen (MOREAU-MARGRÈVE, I., "Contribution à la théorie de l'effet du délai de grâce sur l'obligation du débiteur", *R.C.J.B.*, 1966, 426-458). Uitstel van betaling kan evenmin verleend worden voor alimentatie (zie boven, nr. 62), doch een afbetalingsplan kan wel worden uitgewerkt voor de betaling van achterstallige onderhoudsuitkeringen (Beslagr. Doornik, 28 juni 1984, *J.T.*, 1985, 152 met kritische noot DE LEVAL, G.).

§2. Voorlopige tenuitvoerlegging

277 Van voorlopige tenuitvoerlegging is enkel sprake in geval van executie van rechterlijke beslissingen die nog vatbaar zijn voor schorsende verhaalmiddelen. De voorlopige tenuitvoerlegging biedt de mogelijkheid aan de partij, die in eerste aanleg in het gelijk werd gesteld, om onmiddellijk over te gaan tot de tenuitvoerlegging van het vonnis, zelfs indien de tegenpartij verzet of hoger beroep aantekent. De definitieve executie van eindvonnissen en -arresten wordt immers geschorst door verzet of hoger beroep, behoudens de uitzonderingen die de wet voorziet. Derdenverzet daarentegen heeft geen schorsende werking, althans niet van rechtswege. De derde die derdenverzet aantekent, kan wel overeenkomstig art. 1127 aan de beslagrechter de schorsing vragen van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing.

De voorlopige tenuitvoerlegging houdt een afwijking in op het algemeen beginsel van de schorsende kracht van de gewone rechtsmiddelen. Overeenkomstig art. 1397 Ger.W. schorsen verzet en hoger beroep tegen eindvonnissen immers de tenuitvoerlegging daarvan, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt, met name in de gevallen waarin de voorlopige tenuitvoerlegging mogelijk is, en onverminderd de regel van art. 1414. Uit art. 1397 volgt dat enkel de tenuitvoerlegging van eindvonnissen door de gewone verhaalmiddelen wordt geschorst, niet van vonnissen die een onderzoeksmaatregel voorschrijven, welke vonnissen van rechtswege voorlopig uitvoerbaar zijn wat deze maatregel betreft (art. 1496). De schorsende werking van de gewone rechtsmiddelen verhindert ook niet dat intussen nog bewarende maat-

regelen worden getroffen (GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité théorique et pratique de procédure civile et commerciale*, VI, nr. 115 e.v.; GLASSON, TISSIER en MOREL, *Traité théorique et pratique d'organisation judiciaire, de compétence et de procédure civile*, III, nr. 887 e.v.; VINCENT en GUICHARD, *Procédure civile*, 21ème éd., 700, nr. 811 e.v.; MIGUET, J., *Juriscl.*, tw. *Exécution provisoire*, fasc. 516- 1, nr. 1).

De beslagleggende schuldeiser die ten gronde in eerste aanleg werd afgewezen, kan zich evenwel niet beroepen op de kans dat het vonnis in beroep wordt hervormd om het gelegde bewarende beslag te doen handhaven of om een beslagmaatregel te bekommen (Beslagr. Brussel, 25 juni 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1004).

278 De voorlopige tenuitvoerlegging kan worden omschreven als de executie van een rechterlijke beslissing, die uitvoerbaar bij voorraad is, d.w.z. waarvan de executie door aanwending van rechtsmiddelen niet wordt geschorst. De winnende partij kan de executie aanvatten en zelfs na het door de veroordeelde partij ingestelde hoger beroep vervolgen. De tenuitvoerlegging van het vonnis geschiedt niettemin alleen op risico van de partij die daartoe last geeft, onverminderd de regels inzake kantonnement (art. 1398, tweede lid).

In principe kunnen vonnissen onmiddellijk na de betekening definitief ten uitvoer worden gelegd, zonder dat de schuldeiser dient te wachten tot het verstrijken van de termijn voor verzet of hoger beroep. De beroepstermijn heeft op zich geen schorsende werking. Zo kan een huurder na de betekening van het ontruimingsvonnis onmiddellijk worden uitgedreven. Enkel veroordelingen tot betaling van een geldsom die het voorwerp zijn van een beslissing waartegen nog gewone rechtsmiddelen openstaan, kunnen niet meteen ten uitvoer worden gelegd voor het verstrijken van een maand na de betekening van de beslissing, tenzij de voorlopige tenuitvoerlegging daarvan is gelast (art. 1495, tweede lid).

Wanneer een vonnis enerzijds een veroordeling bevat tot betaling van achterstallige huurgelden, en anderzijds aan de huurder het bevel oplegt het pand te verlaten binnen de 24 uur na de betekening, is de uitvoerbaarheid van dit vonnis na de betekening en gedurende de beroepstermijn slechts geschorst voor wat betreft de sommenveroordeling (Beslagr. Brussel, 2 maart 1972, *Pas.*, 1972, III, 39). Alle andere veroordelingen tot doen/laten, of tot afgifte van een bepaalde zaak zijn onmiddellijk na de betekening definitief uitvoerbaar, doch deze definitieve executie wordt geschorst ingeval effectief hoger beroep of verzet wordt ingesteld. Enkel indien de veroordeling uitvoerbaar bij voorraad is, zou de executie toch kunnen worden vervolgd.

§3. Doelstelling

279 De wettelijke regeling betreffende de voorlopige tenuitvoerlegging, vervat in de art. 1397 tot 1402, gaat uit van de gedachte dat de executie door de

ingestelde rechtsmiddelen niet behoort te worden vertraagd zo in voldoende mate aannemelijk is dat de hogere rechter het vonnis in stand zal houden (STAR BUSMANN, C.W., *Hoofdstukken van burgerlijke rechtsvordering*, 433, nr. 426).

De voorlopige tenuitvoerlegging is er in het bijzonder op gericht de *dilatatoire manœuvres* van onwillige schuldenaars tegen te gaan door de schuldeiser toe te laten snel te bekomen wat hem verschuldigd is (MARTENS, P., "L'exécution provisoire en matière patrimoniale", *Ann. Dr. Liège*, 1983, 180). Aldus wordt de gedwongen executie mogelijk vooraleer het subjectief recht waarvan de realisatie wordt nagestreefd, bevestigd is in een definitieve rechterlijke beslissing (*anders*: art. 2215 Franse Code civil, krachtens welke bepaling de gedwongen verkoop van een in beslag genomen onroerend goed moet worden uitgesteld tot de schuldeiser een definitieve titel heeft bekomen).

De uitvoerbaarverklaring bij voorraad verleent aan de executie geen bijzondere legitimatie. Zij heeft derhalve slechts een tweevoudige processuele – en geen materiële – werking: de executie kan worden aangevangen terstond na de uitspraak van het vonnis, en zij kan worden voortgezet ondanks het instellen van het rechtsmiddel (JANSEN, F.M.J., *a.w.*, 12-13).

§4. Rechten en plichten van de partijen

280 De uitvoerbaarheid bij voorraad creëert in hoofde van de schuldenaar een verplichting om te betalen onder ontbindende voorwaarde: de betaling door de schuldenaar wordt met terugwerkende kracht ongedaan gemaakt wanneer het eerste vonnis na verzet of hoger beroep wordt hervormd. Van zijn kant heeft de schuldeiser de verplichting terug te betalen wat hij voorlopig heeft ontvangen onder de opschortende voorwaarde dat het vonnis wordt hervormd. Deze laatste verplichting geeft de schuldenaar daarom nog niet het recht een bewarend beslag in eigen handen te leggen om de terugbetaling te verzekeren van hetgeen hijzelf voorlopig moet betalen. De schuldvordering van de schuldenaar is immers louter eventueel en beantwoordt niet aan de vereisten voor een bewarend beslag. Slechts wanneer de appelrechter het vonnis vernietigt waarvan de voorlopige executie aanleiding had gegeven tot een betaling door de schuldenaar wordt de terugbetaling eisbaar. De verplichting van de schuldeiser tot terugbetaling van wat hij onverschuldigd heeft ontvangen, werkt terug tot op het ogenblik dat deze betaling is geschied, maar wordt slechts eisbaar vanaf het ogenblik dat het vonnis door de appelrechter wordt hervormd. Pas door het hervormend vonnis/arrest staat het onverschuldigd karakter van de betaling immers vast, ook al was de betaling onverschuldigd vanaf het ogenblik dat zij geschiedde (Cass., 15 september 1983, *Pas.*, 1984, I, 42, met concl. Adv. Gen. LIEKENDAEL, *J.T.*, 185).

§ 5. Modaliteiten van uitvoerbaarheid

281 De uitvoerbaarheid bij voorraad kan door de rechter aan bepaalde voorwaarden worden onderworpen, doch de beoordelingsvrijheid waarover de rechter beschikt is het ruimst in geval van facultatieve uitvoerbaarverklaring.

Wanneer de uitspraak van rechtswege uitvoerbaar is, kan niet worden geraakt aan het principe van de integrale uitvoerbaarheid van de uitspraak, terwijl de facultatieve uitvoerbaarverklaring kan beperkt worden tot een gedeelte van de veroordeling.

In beide gevallen kan de rechter evenwel de voorwaarde stellen dat door de executant een zekerheid wordt gesteld, of dat aan de schuldenaar het recht op kantonnement wordt ontnomen.

A. ZEKERHEIDSTELLING DOOR DE SCHULDEISER

282 Overeenkomstig art. 1400, eerste lid kan de rechter die de voorlopige tenuitvoerlegging voor de gehele veroordeling of voor een deel ervan uitspreekt, daaraan de voorwaarde verbinden dat een zekerheid wordt gesteld, die hij bepaalt en waarvoor hij, zo nodig, de modaliteiten vaststelt.

De zekerheidsstelling door de executant strekt ertoe de schuldenaar te beschermen tegen de insolventie van de voorlopig in het gelijk gestelde schuldenaar. Door de zekerheidsstelling wordt aan de schuldenaar, die tot voorlopige executie verplicht wordt, de garantie gegeven dat wat door hem werd gepresteerd in uitvoering van het eerste vonnis, in geval van latere hervorming van dit vonnis, ongedaan zal worden gemaakt (MAURICE, J., *Rép. Dalloz*, tw. *Exécution provisoire*, nr. 77). Bijgevolg zal een zekerheid pas aan de schuldeiser-executant worden opgelegd wanneer er een reëel risico bestaat dat de uitvoerbare titel zal vernietigd worden, of wanneer de schuldeiser ex art. 1406 aan de schuldenaar een kantonnementsverbod liet opleggen (DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, 67, nr. 84; Cass., 14 juni 1984, *Pas.*, 1984, I, 1260, *R.W.*, 1985-86, 892).

De zekerheidsstelling door de schuldeiser beoogt hetzelfde doel als het kantonnement door de schuldenaar, nl. de bescherming van deze laatste, doch werkt verschillend. Waar de zekerheid een voorafgaande voorwaarde stelt aan de schuldeiser teneinde tot executie te kunnen overgaan, kan de schuldenaar door het kantonnement de verder executie precies verhinderen. Waar het kantonnement een voorwaardelijke betaling van de schuldenaar veronderstelt waardoor de verdere executie onmogelijk wordt, vergt de zekerheidsstelling een voorafgaande betaling van de schuldeiser om tot executie te kunnen overgaan.

Bovendien moet vooraf geen rechtsmiddel zijn ingesteld door de schuldenaar opdat de zekerheid door de schuldeiser verschuldigd is, terwijl het recht op kantonnement voor de schuldenaar wél afhankelijk is van het voorafgaand

instellen van een rechtsmiddel (zie verder, nr 349). Ten slotte kan een zekerheid steeds opgelegd worden tenzij het uitdrukkelijk verboden is (b.v. art. 1752*bis*) bij alle soorten veroordelingen, en niet – zoals het kantonement – alleen bij geldsommenveroordelingen.

283 Er heerst onzekerheid omtrent de vraag of de zekerheid enkel kan worden opgelegd bij uitvoerbaarverklaring door de rechter. De termen van art. 1400, eerste lid doen dit vermoeden: de rechter die de voorlopige tenuitvoerlegging voor de gehele veroordeling of een deel ervan uitspreekt, kan dit enkel doen in gevallen waarin het vonnis niet van rechtswege uitvoerbaar is. *A contrario* volgt uit deze bepaling dat de zekerheidsstelling uitgesloten is in geval van uitvoerbaarheid van rechtswege, tenzij de wetgever de mogelijkheid daartoe uitdrukkelijk heeft voorzien. Deze stelling lijkt bevestigd te worden door de art. 1029, tweede lid en 1039, eerste lid m.b.t. de uitvoerbaarheid van rechtswege van beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift en in kort geding. Zo voorziet art. 1029, tweede lid dat de beschikking op eenzijdig verzoek uitvoerbaar bij voorraad is, niettegenstaande voorziening en zonder borgstelling, tenzij de rechter anders heeft beslist. Art. 1039, eerste lid bepaalt dat de beschikkingen in kort geding geen nadeel toebrengen aan de zaak zelf: zij zijn uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande verzet of hoger beroep en zonder borgtocht indien de rechter niet heeft bevolen dat er een wordt gesteld.

Toch wordt algemeen aanvaard dat de rechter steeds, zélf's ambtshalve, zonder dat het gevraagd wordt, een zekerheid kan eisen, zelfs indien de uitvoerbaarheid van rechtswege is (DE LEVAL, G., *a.w.*, 561, nr 271). Derhalve beschikt de rechter over een soevereine appreciatiebevoegdheid terzake.

284 De zekerheid kan niet alleen worden opgelegd door de rechter die in eerste aanleg over het geschil oordeelt, ook de appelrechter die overeenkomstig art. 1401 de uitvoerbaarheid uitspreekt, kan daaraan de voorwaarde verbinden dat een zekerheid wordt gesteld. Zelfs arbiters, die hun uitspraak uitvoerbaar bij voorraad kunnen verklaren, kunnen bepalen dat de tenuitvoerlegging bij voorraad slechts kan plaatsvinden nadat volgens het Gerechtelijk Wetboek zekerheid is gesteld (art. 1709, tweede lid).

285 De zekerheid moet volstaan om te beantwoorden aan de restitutieplicht van de schuldeiser, vermeerderd met eventuele vergoeding wegens de schade ingevolge onrechtmatige executie. De aard en modaliteiten van de zekerheid worden vastgesteld door de rechter (art. 1400, eerste lid, *in fine*). Als de schuldeiser zich daaraan niet houdt, kan de beslagrechter de handhaving van het beslag bevelen (Beslagr. Antwerpen, 1 februari 1974, *J.P.A.*, 1975, 345; Beslagr. Brussel, 23 april 1982, *Pas.*, 1982, III, 76, *R.W.*, 1983-84, 453). Indien de zekerheid betaald wordt buiten de vooropgestelde termijn vervalt het voordeel van de uitvoerbaarheid bij voorraad. Wel kan de schuldeiser een bepaalde zekerheid voorstellen: de rechter zal dan nagaan of deze aangeboden

zekerheid volstaat wat de aard en modaliteiten betreft. Dit belet niet dat de rechter volkomen vrij blijft de zekerheid te kiezen die hem het meest aangeezen lijkt (zie ook art. 518 N.C.P.C.; MAURICE, J., *Rép. Dalloz*, nr. 80).

Het begrip zekerheid is evenwel ruimer dan b o r g t o c h t (waarvan nochtans sprake in art. 109 en 1039. Zo kan de zekerheid niet enkel bestaan uit gelden, doch ook uit een persoonlijke borg, een inpandgeving, een overdracht van titels, een hypotheek, handelseffecten, verzekeringspolissen, consignatie in handen van een sekwester of bij de Deposito- en Consignatiekas (MARTENS, P., *a.w.*, 205, nr. 11; *Rép. Dalloz*, tw. *Exécution provisoire*, nr. 79; VINCENT, J. en GUINCHARD, S., *a.w.*, 822). De schuldenaar kan wel weigeren in te stemmen met de zekerheidsstelling door een derde die zich borg stelt voor de terugbetaling van de gelden in geval het vonnis zou worden hervormd.

De k o s t e n van de zekerheidsstelling zijn geen kosten in de zin van art. 1024 (Cass., 14 juni 1984, *R.W.*, 1985-86, 892; *Pas.*, 1984, I, 1260). De zekerheidsstelling is van rechtswege b e v r i j d wanneer de consignatie door de veroordeelde partij is gedaan overeenkomstig art. 1404 (art. 1400, tweede lid).

B. KANTONNEMENT DOOR DE SCHULDENAAR

286 De uitvoerbaarheid bij voorraad verhindert niet dat de schuldenaar een beroep op het recht tot k a n t o n n e m e n t kan doen, behoudens in de gevallen dat dit recht hem krachtens de wet of door de rechter werd ontzegd. In feite is het recht voor de schuldenaar om te kantonneren geen echte uitvoeringsmodaliteit, omdat het de voorlopige tenuitvoerlegging precies zonder voorwerp maakt door de voorwaardelijke betaling die zij tot gevolg heeft (zie verder, nr. 367).

§6. Uitvoerbaarverklaring in hoger beroep

A. TOESTAAN VAN DE UITVOERBAARHEID DOOR DE APPELRECHTER

287 Wanneer een partij nagelaten heeft aan de eerste rechter de voorlopige tenuitvoerlegging te vragen, of wanneer de eerste rechter verzuimd heeft over dit verzoek uitspraak te doen of dit verzoek heeft afgewezen, kan de voorlopige tenuitvoerlegging altijd nog verzocht worden bij h o g e r b e r o e p (art. 1401).

Deze mogelijkheid tot uitvoerbaarverklaring door de appelrechter gaf aanleiding tot heel wat moeilijkheden.

288 In de eerste plaats rees de vraag h o e de geïntimeerde zijn verzoek om uitvoerbaarheid bij de appelrechter moet indienen. De meningen hierover zijn zeer verdeeld. Het Gerechtelijk Wetboek bevat geen antwoord op deze vraag. In zijn verslag over de gerechtelijke hervorming stelde Kon. Commissaris VAN REEPINGHEN dat het bij wege van d r i n g e n d v e r z o e k om dagbepaling is dat er eventueel voorzien wordt in de mogelijkheid van spoedige beslissing in

beroep (VAN REEPINGHEN, Ch., *Verslag over de gerechtelijke hervorming*, 508). Indien de dagvaarding in hoger beroep uitgebracht is tegen een bepaalde dag, dan kan het verzoek uiteraard best ter inleidende zitting behandeld worden, alwaar de partijen ter zake geen conclusies hoeven te nemen (art. 735, 741 en 1042) zelfs indien aangenomen wordt dat het een nieuwe eis of een incidenteel beroep betreft (art. 1054 en 1056, vierde lid). Indien het appelgerecht het verzoek evenwel niet aan zich houdt op de inleidingszitting, *quod plerumque fit*, dan is de verzoekende partij gehouden ter zake een conclusie te nemen. Deze regel geldt eveneens voor alle zaken die *de lege lata* niet op een bepaalde dag voor de appelrechter worden ingeleid (LAENENS, J., “De uitvoerbaarheid bij voorraad van een in appel bestreden vonnis”, noot onder Antwerpen, 29 september 1989, *R.W.*, 1990-91, 299-301).

Gaat het verzoek uit van een geïntimeerde wiens verzoek reeds door de eerste rechter werd afgewezen of waaromtrent door de eerste rechter geen uitspraak werd gedaan, dan betreft het een incidenteel beroep (idem art. 526 N.C.P.C.).

Wordt het verzoek door de geïntimeerde voor het eerst in beroep geformuleerd, dan betreft het een *nieuwe* door art. 1401 uitdrukkelijk toegelaten *eis*.

In dit geval vereist art. 525 van de Franse N.C.P.C. wel het bewijs van hoogdringendheid; MIGUET, J., *a.w.*, fasc. 516-4, nr. 26).

Deze nieuwe eis is slechts gegrond wanneer de voorlopige tenuitvoerlegging noodzakelijk is geworden wegens het hoger beroep zelf en het tijdverlies dat daarmee samengaat (CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 150).

In beide gevallen wordt de appelrechter in principe bij een op t e g e n s p r a a k genomen conclusie geadieerd. Bij verstek van de appellant lijkt een nieuwe eis van de geïntimeerde in hoger beroep bij conclusie uitgesloten (art. 807, dat overeenkomstig art. 1042 ook in beroep geldt, vereist op tegenspraak genomen conclusies) tenzij de uitvoerbaarheid als een “toebehoren” van de eis in de zin van art. 808 zou kunnen gelden nu dit toebehoren bij verstek kan worden gevorderd. Toch verdient het aanbeveling bij verstek van de appellant het verzoek bij g e r e c h t s d e u r w a a r d e r s e x p l o o t te laten betekenen (art. 1056, eerste lid). De conclusie wordt aan de tegenpartij of aan haar advocaat gezonden terzelfdertijd als zij ter zitting wordt neergelegd (art. 745), samen met het verzoek aan de voorzitter van de kamer waaraan de zaak is toegewezen de rechtsdag overeenkomstig art. 750 te bepalen. Het verzoek moet niet gericht worden aan de voorzitter van de inleidingskamer. Het is evident dat de appelrechter over het verzoek uitspraak moet doen met voorrang boven alle andere zaken aangezien het een dringende aangelegenheid betreft waarover een spoedige beslissing wenselijk is.

Hoewel het aangewezen is de uitvoerbaarheid bij een op tegenspraak genomen conclusie te vragen, zou een gewone brief daartoe aan de griffie reeds kunnen volstaan (DE LEVAL, G., *Traité*, 567, nr. 272; VAN HELMONT, P., noot

onder Antwerpen, 30 mei 1989, *Limb. Rechtsl.*, 1989, 135). Het volstaat dat het verzoek(schrift) en de dagbepaling ter kennis worden gebracht van de tegenpartij zodat een contradictoire debat kan plaatsvinden (Brussel, 19 maart 1980, *J.T.*, 1981, 384). Het verzuim van de verzoeker de appellant van zijn verzoek in kennis te stellen, moet door de griffier geregulariseerd worden. Zoniet worden de belangen van de appellant miskend. Terecht wordt dan ook de rechtspraak bekritiseerd van sommige appelkamers waarbij in raadkamer, op eenzijdig verzoekschrift, het bestreden vonnis zonder enig probleem uitvoerbaar wordt verklaard (LAENENS, J., *a.w.*, 299). De rechtspleging op eenzijdig verzoek waarbij tegenspraak uitgesloten is, kan enkel toepassing vinden in de gevallen die de wetgever uitdrukkelijk bepaalt of ingeval er geen tegenpartij is.

289 Een tweede mogelijkheid betreft de vraag of de appelrechter zonder enig voorafgaand onderzoek van de toelaatbaarheid en de gegrondheid van het hoger beroep de uitvoerbaarheid bij voorraad van het bestreden vonnis kan toestaan. De meeste auteurs wijzen erop dat het nut van art. 1401 zou teloorgaan wanneer de appelrechter de toelaatbaarheid en de gegrondheid van het principaal hoger beroep zou moeten onderzoeken alvorens aan de geïntimeerde de uitvoerbaarheid toe te staan (FETTWEIS, A., *Manuel de procédure civile*, 605; DE LEVAL, G., *Traité des saisies*, 565, voetnoot 2499; LEDOUX, J.L., "Examen de jurisprudence. Les saisies", *J.T.*, 1983, 28, nr. 39 en *J.T.*, 1989, 27, nr. 21; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, 429-430, nr. 24).

Ook de rechtspraak volgde dit standpunt en doet over het verzoek uitspraak zonder enig preliminair onderzoek over de toelaatbaarheid en de gegrondheid van het hoofd hoger beroep (Gent, 15 januari 1985, *T.G.R.*, 118, nr. 85/79; Luik, 6 november 1981, *Jur. Liège*, 1982, 45; Brussel, 10 november 1981, *Pas.*, 1982, II, 28; Bergen, 25 april 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1050; Brussel, 29 juni 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1381).

Kon. Commissaris VAN REEPINGHEN sprak echter enkel van een uitvoerbaarverklaring voordat over de grond van het geschil uitspraak wordt gedaan, wat doet veronderstellen dat een voorafgaand onderzoek van de toelaatbaarheid van het hoger beroep zich opdringt (VAN REEPINGHEN, Ch., *Verslag*, 507). Terecht wordt door andere auteurs de stelling verdedigd dat de appelrechter eerst ten minste de toelaatbaarheid van het principaal hoger beroep moet beoordelen vooraleer de voorlopige tenuitvoerlegging te verlenen (VAN HERREWEGHE, V., *Beslagzakboekje*, 13, nr. 48; LAENENS, J., *a.w.*, 299; in dezelfde zin: Brussel, 19 maart 1980, *J.T.*, 1981, 384). Het heeft volgens hen geen zin de schorsende werking van het hoger beroep op te heffen wanneer dit hoger beroep nadien toch ontoelaatbaar wordt verklaard.

Dit standpunt kan gesteund worden op art. 1054 voor zover het verzoek geformuleerd was bij wege van een incidenteel beroep. Krachtens art. 1054, tweede lid is een dergelijk verzoek bij wege van incidenteel beroep inderdaad niet toelaatbaar, wanneer het hoofdberoep nietig of laattijdig wordt verklaard (tenzij wanneer het incidenteel beroep ook binnen de beroepstermijn zou geformuleerd zijn en dus als "hoofd"beroep vanwege de geïntimeerde toelaatbaar is). Een onderzoek van het

principaal hoger beroep is bijgevolg vereist. Ook een marginale toetsing van de andere toelaatbaarheidsvereisten, alsmede van de gegrondheid van het hoofd hoger beroep mag niet *a priori* worden uitgesloten.

Wel mag de beschikking van de appelrechter geen nadeel toebrengen aan de zaak zelf in die zin dat hij bij de verdere beoordeling van het hoger beroep niet gebonden is of kan zijn door zijn marginaal en summier onderzoek n.a.v. zijn beslissing over het verzoek tot uitvoerbaarverklaring (bij voorraad) van het bestreden vonnis. Het staat wel vast dat de appelrechter slechts bij tussenvonnis uitspraak kan doen over het beroep. Kan tegelijk ook over de grond worden geoordeeld, dan heeft een uitspraak over het verzoek geen enkele zin meer (LAENENS, J., *a.w.*, nr. 299; VAN HERREWEGHE, V., *Beslagzakboekje*, 13, nr. 48; Brussel, 20 januari 1982, *Pas.*, 1982, II, 53; Brussel, 6 januari 1987, *J.T.*, 1987, 285).

De appelrechter kan de uitvoerbaarheid toestaan in geval van dringende nood van de schuldeiser (b.v. alimentatiegerechtigde schuldeiser), omwille van het onbetwistbaar karakter van de schuld op het ogenblik dat hij beslist. Overwegingen van algemene aard, zoals de gerechtelijke achterstand, kunnen niet volstaan.

Gezien de voorlopige tenuitvoerlegging een afwijking vormt op de schorsende werking van het hoger beroep, moet de rechter evenwel nagaan of er concrete omstandigheden zijn die de hoogdringendheid en de noodzaak van een dergelijke maatregel verantwoorden. Bij het toestaan van de uitvoerbaarheid kan de appelrechter wel uitstel van betaling verlenen (Bergen, 25 april 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1050).

B. VERBOD EN SCHORSING VAN DE UITVOERBAARHEID

290 In geen geval kan de appelrechter de door de eerste rechter bevolen tenuitvoerlegging verbieden of doen schorsen (art. 1402), volgens sommige rechtspraak zelfs niet indien de eerste rechter zonder uitdrukkelijk verzoek daartoe de uitvoerbaarheid heeft toegestaan en aldus *ultra petita* heeft beslist. De uitdrukking "in geen geval" werd zeer letterlijk genomen (Luik, 28 juni 1984, *Jur. Liège*, 1984, 546 met kritische noot DE LEVAL, G.).

De vraag of het verbod dat art. 1402 aan de rechter oplegt *absolut* geldt, is omstreden. Een rechter die zijn vonnis uitvoerbaar verklaart zonder dat dit hem gevraagd werd, beslist immers *ultra petita* en zijn vonnis is hierdoor nietig (art. 1138, tweede lid). In dat geval kan ervoor gepleit worden dat de appelrechter wegens een manifeste miskennis van het beschikkingsbeginsel de tenuitvoerlegging van het vonnis zou verbieden of doen schorsen. Uit art. 1402 volgt immers enkel de ontoelaatbaarheid van het hoger beroep tegen een vonnis, in zoverre het gericht is tegen de uitspraak ervan bij voorraad op verzoek van een van de partijen, d.w.z. wanneer het op regelmatige wijze door de eerste rechter was verleend. Zo werd beslist dat de appelrechter niet mag raken aan de

voorlopige tenuitvoerlegging “omdat deze regelmatig werd toegestaan”, d.w.z. omdat de uitvoerbaarheid gevorderd werd en zonder dat de beslissing die de uitvoerbaarheid verleent een procedurevoorschrift heeft geschonden (Brussel, 24 juni 1986, *J.T.*, 1986, 653). Recente rechtspraak aanvaardt dat de appelrechter toch de bevoegdheid heeft om de voorlopige tenuitvoerlegging te schorsen indien de eerste rechter *ultra petita* of met inbreuk op een procedurebeginsel of voorschrift heeft beslist (Brussel, 3 mei 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 77), of wanneer een uitdrukkelijke wettekst zoals art. 1714 inzake arbitrale beslissingen dergelijke uitzonderingen toestaat (DE BOURNONVILLE, Ph., “Le sursis à exécution de la sentence arbitrale exéquatée”, noot onder Brussel, 19 oktober 1990, *Ann. Dr. Liège*, 1990, 251).

Terecht kan worden gesteld dat het verbod van art. 1402 moet worden genuanceerd in die gevallen waar niet de opportuniteit van een regelmatig verleende uitvoerbaarheid, maar wel de regelmatigheid van de uitvoerbaarverklaring zelf ter discussie staat.

In geval van manifeste onregelmatigheid belet niets de appelrechter, de voorzitter zetelend in kort geding of de beslagrechter om de voorlopige tenuitvoerlegging te schorsen (FETTWEIS, A., *Manuel de Procédure Civile*, Liège, Fac. de droit, 1987, nr. 957; VAN COMPERNOLLE, J., “Examen de jurisprudence. Droit judiciaire privé. Saisies conservatoires et voies d'exécution”, *R.C.J.B.*, 1987, 431, nr. 24).

291 In Frankrijk daarentegen kan de eerste voorzitter van het Hof van Beroep zetelend in kort geding overeenkomstig art. 524 N.C.P.C. de voorlopige tenuitvoerlegging schorsen wanneer zij door de wet verboden is, of wanneer zij dreigt manifest buitensporige gevolgen mee te brengen, in welk geval de eerste voorzitter wel andere maatregelen kan treffen zoals het bevelen van een zekerheidsstelling of consignatie (zie MIGUET, J., *Juriscl. Proc. Civile*, tw. *Exécution provisoire*, fasc. 516-4, nr. 42; VINCENT, J. en GUINCHARD, S., *Procédure civile*, 702, nr. 814; BLAISSE, “Arrêt et aménagement de l'exécution provisoire par le premier président”, *J.C.P.*, 1985, I, 3183)

In Nederland aanvaardt de rechtspraak de bevoegdheid van de president in kort geding (bevoegd voor executiegeschillen) tot schorsing van de executie van een vonnis dat ten onrechte in strijd met de wettelijke bepalingen terzake uitvoerbaar bij voorraad werd verklaard (JANSEN, F.M.J., *a.w.*, 36).

292 De appelrechter kan wel het kantonnementsverbod dat door de eerste rechter werd uitgesproken ongedaan maken en aan de schuldenaar opnieuw een recht op kantonnement verlenen, net zoals hij dit recht kan ontnemen.

§7. Aansprakelijkheid na hervorming door de appelrechter

293 Er heerst grote onduidelijkheid omtrent de aard en omvang van de aansprakelijkheid van de executant wanneer het voorlopig uitvoerbaar vonnis dat hij liet ten uitvoer leggen in appel wordt hervormd.

De bepaling van art. 1398, tweede lid, dat de tenuitvoerlegging geschiedt op *risico* van de partij die daartoe last geeft, impliceert weliswaar een *schadeherstellingsplicht* in hoofde van de executant in geval van latere hervorming van het vonnis, doch betekent niet dat de voorlopige executie in se onregelmatig is geweest. De schuldeiser beschikte immers over een uitvoerbare titel die hem het volstrekke – zij het *precaire* – recht verschafte tot voorlopige tenuitvoerlegging over te gaan (zie boven, nrs.171 e.v.).

Het voorlopige karakter van de uitvoerbaarheid houdt alleszins de verplichting in voor de executant om, na de eventuele hervorming van het vonnis, de schade te herstellen die door de voorlopige executie aan de schuldenaar mocht zijn berokkend. De executant is verplicht tot een *restitutio in integrum*. Deze restitutieplicht is *pas eisbaar* door de schuldenaar vanaf het ogenblik van de uitspraak van het appelgerecht waarin het onverschuldigd karakter van de voltrokken executie werd vastgesteld.

294 De grootste moeilijkheid bij de bepaling van de omvang van deze restitutieplicht doet zich voor bij veroordelingen tot betaling van een *geldsom*. Meer in het bijzonder rijst de vraag vanaf welk ogenblik de executant *interesten* verschuldigd is op het bedrag dat hij ingevolge de voorlopige executie heeft ontvangen (zie boven, nr.174).

Kan de schuldenaar de terugbetaling eisen van de interesten vanaf de dag dat hij de gelden effectief aan de executant heeft betaald, of beginnen de interesten pas te lopen bij de uitspraak van het hervormend vonnis/arrest, of nog later bij de betekening van dit arrest? Zo ja, gaat het dan om *moratoire* of *vergoedende* interesten?

Vast staat dat de terugbetaling *pas eisbaar* wordt vanaf de uitspraak van het arrest dat het onverschuldigd karakter van de voorlopige betaling vaststelt. Wat de interesten betreft, kan men twee strekkingen onderscheiden.

Ofwel gaat men ervan uit dat de schuldeiser die op *eigen risico* overgaat tot voorlopige executie, zich blootstelt aan een *foutloze risico-aansprakelijkheid*, die hem in geval van hervorming van zijn *precaire* titel tot volledige restitutie verplicht van de ontvangen gelden vermeerderd met de *moratoire* interesten vervallen sedert de betaling. Deze *risico-aansprakelijkheid* verplicht tot schadeherstelling, zelfs indien de executant zich bij de tenuitvoerlegging volledig aan de vorm/grondvoorwaarden van de executie heeft gehouden en de regelmatige uitvoerbare titel volkomen te goeder trouwen uitvoer heeft gelegd.

Deze stelling wordt verdedigd door een gedeelte van de Franse rechtspraak en rechtsleer (MARTENS, P., *a.w.*, 191, nr. 6). Het Franse Hof van Cassatie stelt dat de schuldenaar die een voorlopige titel ten uitvoer legt onmogelijk te goeder trouw handelt, nu hij geacht wordt het betwist en *precair* karakter te kennen van de voorlopige titel (Cass. fr., 18 juillet 1886, *Dall.*, 1987, I, 39; MIGUET, J., fasc. 516-3, nr. 66). Deze rechtspraak stelt dat de interesten door de executant verschuldigd zijn van bij de betaling nu de schuldenaar vanaf het ogenblik van de betaling het genot over de gelden heeft verloren. Dit vloeit voort uit de verplichting van de *restitutio in integrum* die enkel volledig kan zijn als de schuldenaar ook de interesten kan recupereren (MAURICE, J., *Rép. Dalloz*, nr. 115).

In geval van hervorming van het vonnis moeten immers alle uitvoeringshandelingen worden vernietigd en alle gevolgen van de voorlopige executie meteen ongedaan worden gemaakt, wat een terugbetaling van de sedert de betaling vervallen interesten impliceert.

Ofwel gaat men uit van een fout-aansprakelijkheid, waarbij de executant naast de restitutie van wat hij heeft ontvangen slechts tot betaling van interesten verschuldigd is indien de executie onrechtmatig is geschied, nl. indien de schuldeiser misbruik heeft gemaakt van zijn recht op voorlopige executie. In geval de schuldeiser op onrechtmatige wijze tot voorlopige executie is overgegaan, kan de schuldenaar moratoire/wettelijke interesten opeisen vanaf de datum van de akte van hoger beroep die als ingebrekestelling kan gelden in de zin van art. 1153, derde lid. Daarnaast kan hij ook vergoedende interesten vorderen vanaf het ogenblik van de effectieve betaling, op grond van de art. 1382/1383 B.W. als vergoeding voor de schade die hij ingevolge de onrechtmatige tenuitvoerlegging heeft geleden. Deze vergoedende interesten moeten uitdrukkelijk door de appelrechter toegekend worden. Dit standpunt wordt gevolgd door de Belgische rechtspraak (MARTENS, P., *a.w.*, 192, nr. 6).

Het kan ook worden gesteund op art. 1378 B.W. dat aan degene die te kwader trouw heeft ontvangen, de plicht oplegt niet alleen het kapitaal terug te geven maar ook de interesten of de vruchten, te rekenen vanaf de dag van betaling (VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 429, nr. 23).

295 Ingeval de schuldeiser op rechtmatige wijze de voorlopige executie heeft vervolgd en hem geen fout kan worden verweten, zijn de wettelijke interesten slechts verschuldigd vanaf de datum van het vonnis/arrest.

Dit is een toepassing van de principes van art. 1153, derde lid B.W. De schuldeiser die gelden ontvangt in uitvoering van een voorlopig uitvoerbaar vonnis, handelt weliswaar "op eigen risico", nl. in het besef dat hij tot restitutie zal verplicht zijn in geval van hervorming van het vonnis, doch anderzijds handelt hij ook volkomen rechtmatig krachtens een uitvoerbare titel die hem uitdrukkelijk het recht verleent tot voorlopige executie over te gaan van wat hem volgens die titel verschuldigd is. Bijgevolg kan hij ook niet verplicht worden wettelijke interesten terug te betalen voor de periode dat het onverschuldigd karakter van de ontvangen betaling nog niet was vastgesteld door de appelrechter.

§8. Gevolgen van de uitvoerbaarheid

296 De voorlopige tenuitvoerlegging maakt geen stilzwijgende berusting uit, noch in hoofde van de schuldenaar, noch in hoofde van de schuldeiser die tot executie overgaat. De schuldenaar is immers verplicht voorlopig gevolg te geven aan de uitvoerbare beslissing en de schuldeiser berust slechts wanneer hij de uitvoerbare beslissing zonder voorbehoud betekent en ten uitvoer legt zonder zelf op een bepaald punt beroep in te stellen.

Het voordeel van de voorlopige tenuitvoerlegging in hoofde van de schuldeiser doet bovendien geen afbreuk aan het recht tot kantonnement van de schuldenaar tenzij dit recht uitdrukkelijk door de wet (art. 1404, eerste lid) of door de rechter ten gronde krachtens art. 1406 uitgesloten werd. Uitvoerbaarheid bij voorraad houdt *in se* geen kantonnementsverbod in. Op het eerste gezicht lijkt het eerder onlogisch dat de schuldenaar de uitvoerbaarheid ten voordele van zijn schuldeiser kan ondermijnen door te kantonneren in plaats van rechtstreeks in handen van de schuldeiser te betalen; In enkele recente arresten werd echter terecht gewezen op het fundamenteel onderscheid tussen beide begrippen. De voorlopige executie is het recht van de schuldeiser die een uitvoerbare titel heeft, om tot tenuitvoerlegging ervan over te gaan, terwijl het kantonnement een recht van de schuldenaar is, niet alleen om de tenuitvoerlegging in handen van de schuldeiser te vermijden door de bedragen, waartoe hij werd veroordeeld, te consigneren, maar ook om de onbeschikbaarheid op te heffen van de goederen waarop beslag werd gelegd of om een nakende executie te voorkomen. Het kantonnement is geen uitvoeringsmodaliteit, het maakt integendeel de voorlopige tenuitvoerlegging zonder voorwerp door de voorwaardelijke betaling die zij tot gevolg heeft.

AFDELING II

TOEPASSINGSGBIED

297 De gevallen van uitvoerbaarheid bij voorraad kunnen ingedeeld worden in twee rubrieken: enerzijds de uitvoerbaarheid van rechtswege, anderzijds de uitvoerbaarverklaring bij rechterlijke beslissing. Aangezien deze materie de openbare orde raakt, kunnen partijen ter zake geen overeenkomsten sluiten.

§1. Uitvoerbaarheid van rechtswege

298 In een aantal gevallen voorziet de wet in de uitvoerbaarheid van rechtswege van rechterlijke beslissingen. Deze beslissingen zijn "van rechtswege" uitvoerbaar, wat betekent dat de uitvoerbaarheid niet hoeft gevorderd te worden door de eisende partij, noch uitdrukkelijk door de rechter moet toegekend worden. Bovendien is het de rechter verboden deze wettelijke uitvoerbaarheid in een concreet geval uit te sluiten, tenzij een bijzondere wetsbepaling hem deze bevoegdheid verschaft. De uitzonderingen op de uitvoerbaarheid kunnen enkel voortvloeien uit een uitdrukkelijke wetsbepaling in die zin. Dit is het geval bij d e r d e n v e r z e t . Art. 1127 bepaalt nl. dat de beslagrechter op verzoek van de partij die derdenverzet heeft gedaan, de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing voorlopig geheel of ten dele kan opschorten. Verder geldt dit voor de beschikkingen van de beslagrechter in zijn hoedanigheid van rechter in de rechtbank van eerste aanleg (LEDOUX, J.L., "Examen de jurisprudence. Les saisies", *J.T.*, 1989, 618, nr. 20). Ook de beslissing van de beslagrechter op het derdenverzet door de beslagen schulde-

naar ingesteld tegen het uitvoerend beslag onder derden is niet uitvoerbaar bij voorraad (art. 1543, tweede lid; Luik, 24 december 1981, *Jur. Liège*, 1981, 133).

Zo zijn b.v. beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift overeenkomstig art. 1029, tweede lid uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande voorziening en zonder borgstelling, tenzij de rechter anders heeft beslist (Cass., 22 september 1981, *Pas.*, 1982, I, 106). Beschikkingen in kort geding zijn steeds van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of hoger beroep, zonder borgtocht indien de rechter niet heeft bevolen dat er een wordt gesteld (art. 1039, eerste lid; Beslagr. Brussel, 4 juni 1987, *J.T.*, 1987, 723). De voorzitter in kort geding kan niet beslissen dat zijn uitspraak niet uitvoerbaar zal zijn. Hij kan aan de schuldeiser enkel een zekerheidsstelling opleggen (zie verder, nr. 295).

299 Er bestaat betwisting over de vraag of ook de beschikkingen van de beslagrechter steeds van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad zijn. Zijn beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift, b.v. in geval van bewarend beslag, zijn dit alleszins overeenkomstig art. 1029, tweede lid. De vraag is vooral aan de orde inzake de beschikkingen die de beslagrechter treft op grond van art. 1395, tweede lid volgens welk de vorderingen voor de beslagrechter worden ingesteld en behandeld "zoals" in kort geding. Is art. 1039, tweede lid in dit geval van toepassing?

In rechtspraak en rechtsleer wordt terecht overwegend verdedigd dat dit steeds het geval is (Brussel, 26 maart 1979, *R.W.*, 1979-80, 781; Luik, 24 december 1981, *Jur. Liège*, 1982, 133; Beslagr. Kortrijk, 25 juni 1973, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1977, 441; Beslagr. Luik, 28 december 1977, *Rec. Gén. Enr. Not.*, 1978, 280 met noot; Beslagr. Antwerpen, 30 december 1982, *R.W.*, 1983-84, 307; Beslagr. Brussel, 4 juni 1987, *J.T.*, 1987, 723; Beslagr. Hasselt, 3 januari 1989, *T.B.B.R.*, 1989, 421; Beslagr. Hoei, 11 juni 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 92; DE LEVAL, G., *a.w.*, 56, nr. 34; DE LEVAL, G., "Aspects actuels du droit des saisies", *J.T.*, 1980, 630, nrs. 26 en 27; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 411; *J.L.M.B.*, 1991, 92; *Rev. Not. Belge*, 1991, 625 met noot LEDOUX, J.L.). Of dit ook het geval is voor beschikkingen inzake revindicatie, wordt echter betwist (LAENENS, J., "Is de beschikking van de beslagrechter inzake revindicatie van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad?", noot onder Beslagr. Turnhout, 25 maart 1982, *R.W.*, 1983-84, 304; pro uitvoerbaarheid: Beslagr. Hasselt, 3 januari 1989, *T.B.B.R.*, 1989, 421).

300 Het Gerechtelijk Wetboek voorziet de uitvoerbaarheid van rechtswege in de volgende gevallen:

- beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift (art. 1029, tweede lid; b.v. art. 1253bis inzake voorlopige maatregelen voor de vrederechter);
- beschikkingen van de beslagrechter;
- beslissingen inzake rechtsbijstand (art. 683);
- afstand van geding (art. 827);

- wraking van deskundigen (art. 971);
- verzegeling (art. 1163);
- aanneming van borg (art. 1350);
- uitgifte of afschrift van akte (art. 1373);
- bewarend beslag (art. 1414);
- beslissingen die een onderzoeksmaatregel voorschrijven (art. 1496), zoals het voorleggen van stukken (art. 880, tweede lid), persoonlijke verschijning van partijen (art. 996, eerste lid) (Rb. Aarlen, 12 december 1986, *Rev. Rég. Dr.*, 1987, 179);
- beslissingen inzake recht van overgang (art. 1371*bis*, *in fine*);
- exequatur van een arbitrale uitspraak (art. 1710, tweede lid, *in fine*);
- rangregeling (art. 1647).

301 Ook andere wetten voorzien in een aantal gevallen van uitvoerbaarheid van rechtswege:

- art. 463 en 465 Wetboek van Koophandel inzake faillissement;
- art. 27, tweede lid van de Gecoördineerde Wetten m.b.t. het gerechtelijk concordaat;
- art. 7 van de Wet van 5 mei 1872 m.b.t. handelspand;
- art. 12 van de Wet van 25 oktober 1919 m.b.t. pand op handelszaak;
- art. 15 van de Wet van 26 juli 1962 inzake de onteigeningsprocedure;
- art. 100, zesde lid van de Wet van 14 juli 1991 op de handelspraktijken m.b.t. de vordering tot staken;
- art. 7, derde lid en art. 8, derde lid van de Wet van 30 april 1951 inzake handelshuur;
- art. 219 B.W.: machtiging om de inkomsten van de echtgenoot te ontvangen;
- art. 224 B.W.: verbod vervreemding roerende goederen.

§2. Uitvoerbaarverklaring bij rechterlijke beslissing (art. 1400-1402)

302 Overeenkomstig art. 1398, eerste lid kan de rechter op verzoek van de eiser de voorlopige tenuitvoerlegging toestaan van de vonnissen, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt. De uitvoerbaarverklaring door de rechter is *f a c u l t a t i e f*: zij moet *g e v o r d e r d* worden en de rechter is niet verplicht aan deze vordering gevolg te geven

Voor Frankrijk: art. 515 Franse nouveau Code de Procédure Civile voorziet de mogelijkheid van een ambtshalve uitvoerbaarverklaring door de rechter wanneer dit hem noodzakelijk voorkomt en voor zover verzoenbaar met de aard van het geschil; MIGUET, J., *Juriscl. Proc. Civile*, tw. *Exécution provisoire*, fasc. 516-2, nrs. 67-69; MAURICE, R., *Encycl. Dalloz, Exécution provisoire*, nrs. 53-54.

Voor Nederland: het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voorziet enkele gevallen waarin de uitvoerbaarverklaring door de rechter imperatief is: art. 52 Wb. Rv.; volgens het nieuwe art. 52 NRv. is de rechter in het geheel niet meer gebonden bij de uitvoerbaarverklaring bij voorraad en is hij daar steeds vrij in “tenzij uit de wet of uit de aard der zaak anders voortvloeit”.

A. PROCEDURE

303 De uitvoerbaarverklaring moet gevraagd worden aan de rechter die over het geschil oordeelt. Enkel deze rechter is bevoegd de uitvoerbaarheid te verlenen (Beslagr. Hasselt, 20 november 1974, *Jur. Liège*, 1975, 141). Deze vraag is zonder voorwerp als de beslissing reeds van rechtswege uitvoerbaar is of niet meer vatbaar voor een schorsend rechtsmiddel.

Het volstaat de voorlopige tenuitvoerlegging te vragen in de inleidende dagvaarding (DE LEVAL, G., noot onder Luik, 28 juni 1984, *Jur. Liège*, 1984, 546). Vaak wordt de uitvoerbaarverklaring bij wege van "stijlformule" in de dagvaarding gevorderd, zonder enige nadere motivering. De rechter mag niet nalaten over de vordering tot uitvoerbaarverklaring uitspraak te doen ook al heeft de partij haar verzoek daartoe enkel verwoord in de akte van rechtsingang en niet meer in haar conclusie herhaald (Brussel, 3 mei 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 77). Het verzoek tot uitvoerbaarverklaring is immers één van de punten van de vordering en de rechter mag niet nalaten hierover uitspraak te doen (art. 1138, derde lid). Hij mag echter niet na een definitieve beslissing waarin hij nagelaten heeft over het verzoek uitspraak te doen, in een latere aanvullende beslissing bij toepassing van art. 793 deze uitvoerbaarheid toestaan (Arbh. Brussel, 19 december 1988, *J.T.T.*, 1989, 271 met noot). Deze bevoegdheid komt evenmin toe aan de beslagrechter (Beslagr. Hasselt, 20 november 1974, *Jur. Liège*, 1975, 141).

Wanneer de rechter verzuimd heeft over het verzoek tot uitvoerbaarverklaring te oordelen, kan om de uitvoerbaarheid van het vonnis nog ten allen tijde verzocht worden naar aanleiding van het door de veroordeelde partij ingestelde hoger beroep (art. 1401).

Het volstaat dat de rechter de "uitvoerbaarheid bij voorraad" toestaat. De toevoeging van de woorden "niettegenstaande alle verhaal" is overbodig. Ook kan de rechter beslissen dat de uitvoerbaarheid wordt verleend niettegenstaande hoger beroep, maar niet in geval van verzet.

B. MOTIVERING

304 Bij het beoordelen van het verzoek om uitvoerbaarverklaring beschikt de rechter over een zeer ruime appreciatievrijheid: hij kan de uitvoerbaarheid geheel of slechts ten dele toestaan, deze beperken tot bepaalde onderdelen van de eis, onderwerpen aan een voorafgaande zekerheidsstelling door de schuldeiser (art. 1400), of verbinden aan een kantonnementsverbod voor de schuldenaar. In de rechtspraak wordt wel beklemtoond dat de uitvoerbaarheid slechts met passende omzichtigheid kan worden toegestaan, nl. enkel voor bedragen die als verschuldigd erkend zijn, of als zodanig moeten worden aangezien, én voor veroordelingen waarvan de rechter uit het onderzoek van de zaak de redelijke zekerheid heeft opgedaan dat zijn beslissing niet vatbaar is voor ernstige kritiek. Zo kan de uitvoerbaarheid verleend worden wanneer

de schuldeiser in ernstige liquiditeitsmoeilijkheden dreigt te geraken, wanneer de schuld niet ernstig betwistbaar is en de schuldenaar duidelijk dilatoir hoger beroep heeft ingesteld.

Andere argumenten kunnen zijn: de van nature dringende aard van de alimentatievordering of de kwade trouw van de schuldenaar.

305 Daarentegen werd de uitvoerbaarheid geweigerd wanneer de betwiste sommen reeds gestort waren op een geblokkeerde rekening en/of indien de schuldeiser geen ernstig nadeel lijdt. Algemene overwegingen zoals de gerechtelijke achterstand, of de actuele onzekerheid van de economische conjunctuur volstaan evenmin (MARTENS, P., "L'exécution provisoire en matière patrimoniale", *Ann. Fac. Dr. Liège*, 1983, 199-202, nr. 8; Antwerpen, 11 februari 1987, *R.W.*, 2640, met noot LAENENS, J.; FERNAND, J., "L'exécution provisoire des décisions rendues par les juridictions civiles en France et en Rép. Fed. d'Allemagne", *Gaz. Pal.*, 15-16 mai 1987, 8).

De rechter zal de belangen van de betrokken partijen tegen elkaar moeten afwegen: enerzijds het belang van de winnende partij dat de executie door verzet/hoger beroep van de veroordeelde niet wordt geschorst ten einde zo spoedig mogelijk te kunnen beschikken over wat hem verschuldigd is, anderzijds het belang van de veroordeelde om bij hervorming van het vonnis, wegens de ongerechtvaardigde executiemaatregelen verhaal te kunnen vinden op de executant (Kh. Luik, 10 november 1983, *T.B.H.*, 1985, 118 met noot). Indien de rechter de vordering afwijst, hoeft hij deze weigering niet te motiveren tenzij de partijen dienaangaande conclusies hebben genomen (Cass., 11 mei 1989, *Arr. Cass.*, 1988-89, 1059, nr. 51; *R.W.*, 1989-90, 327, m.b.t. motivering inzake de veroordeling tot de kosten).

Sommige auteurs menen dat de motivering van de uitvoerbaarheid zich opdringt om arbitraire en ondoordachte beslissingen te vermijden (PERROT, R., "Jurisprudence française en matière de droit judiciaire privé", *R.T.D.C.*, 1984, 567, nr. 15).

Een bijzondere motivering is wel vereist door art. 203, derde lid van het Wetboek van Strafvordering m.b.t. vonnissen over de burgerlijke vordering en door art. 5, derde lid van de Wet van 23 juni 1961 m.b.t. het recht op antwoord.

Aangezien de uitvoerbaarverklaring een soevereine beslissing van de bodemrechter is, komt het de appelrechter niet toe deze beslissing ongedaan te maken (art. 1402), maar de uitvoerbaarheid kan wel voor het eerst in hoger beroep gevraagd en toegekend worden (art. 1401). De eis voor de appelrechter vervalt echter wanneer het eindarrest over het hoofdberoep gevelde wordt op hetzelfde ogenblik als de beslissing over de vraag tot voorlopige tenuitvoerlegging (Brussel, 6 januari 1987, *J.T.*, 1987, 285).

§3. Verbod van voorlopige tenuitvoerlegging

306 De voorlopige tenuitvoerlegging kan niet worden toegestaan inzake echtscheiding, scheiding van tafel en bed, verzet tegen het huwelijk of nietigverklaring van het huwelijk (art. 1399, eerste lid).

Sommige rechtspraak weigert eveneens de uitvoerbaarheid toe te staan van andere vonnissen die inwerken op de staat van de persoon, b.v. van een vonnis dat het leugenachtig karakter van de erkenning van een natuurlijk kind vaststelt (Rb. Brussel, 16 april 1971, *J.T.*, 1971, 443). Volgens bepaalde auteurs geldt het verbod ook voor de vonnissen inzake de verbetering van akten van de burgerlijke stand (DE LEVAL, G., *a.w.*, 556, nr. 269). Deze weigering is slechts verantwoord om te voorkomen dat dergelijke ingrijpende vonnissen achteraf blijken ten onrechte te zijn uitgevoerd, doch kan niet ingeroepen worden om de voorlopige executie tegen te gaan m.b.t. pecuniaire implicaties van het eerste vonnis (LEDoux, J.M., "Examen de jurisprudence. Les saisies", *J.T.*, 1989, nr. 39).

307 De voorlopige tenuitvoerlegging kan ook niet worden toegestaan wanneer de beschikking, bedoeld in art. 1342 inzake de summiere rechtspleging om betaling te bevelen, een verzoekschrift dat overeenkomstig art. 1340 is ingediend, geheel of ten dele inwilligt (aldus toegevoegd bij art. 5 van de Wet van 29 juli 1987, *B.S.*, 15 augustus 1987, tot wijziging van de art. 1338, 1340, 1343 en 1399 van het Gerechtelijk Wetboek, in werking getreden op 1 oktober 1987). Dit verbod wordt in de rechtsleer niet unaniem aanvaard (DE LEVAL, G., *a.w.*, 556). Het is moeilijk aan te nemen dat de vrederechter niet de voorlopige tenuitvoerlegging kan bevelen van de beschikking, nu het gaat om een gering bedrag (maximaal 50.000 fr.), als de schuldvordering niet ernstig betwistbaar is.

308 De publikatie van een stakingsbevel kon onder de gelding van de vorige Wet op de Handelspraktijken van 14 juli 1971 niet bij voorraad geschieden (art. 58, derde lid W.H.P., 14 juli 1971; Voorz. Kh. Kortrijk, 2 oktober 1986, *J.T.*, 1987, 650; anders: DE LEVAL, G., *Traité*, 557, nr. 269 C). Alleen een beschikking van de voorzitter zetelend in kort geding (en niet "zoals" in kort geding) die van rechtswege uitvoerbaar is, zou een publikatie voor het verstrijken van de beroepstermijn of beroepsprocedure mogelijk maken (STORME, M., "Les pratiques du commerce et les problèmes de la procédure", *Ann. Dr. Liège*, 1986, 105, nr. 2).

De nieuwe Wet op de Handelspraktijken voorziet thans dat de publikatie van het stakingsbevel wel bij voorraad kan geschieden (art. 99).

Art. 58, derde lid van de Jeugdbeschermingswet van 8 april 1965 staat de voorlopige tenuitvoerlegging toe van de vonnissen van de jeugdrechtbank behoudens wat de kosten betreft (Cass., 20 mei 1981, *Arr. Cass.*, 1980-81, nr. 543).

Sinds de invoering van het Gerechtelijk Wetboek is het verbod van voorlopige tenuitvoerlegging voor de gerechtskosten opgeheven (in Frankrijk werd dit verbod wel gehandhaafd: art. 515 N.C.P.C.).

309 Beslissingen waarbij aan een derde opheffing, doorhaling van een hypothecaire inschrijving, betaling of enige prestatie wordt bevolen of opgelegd, zijn door of tegen hem enkel uitvoerbaar op een verklaring van de griffier van het gerecht dat de beslissing heeft gewezen dat er bij zijn weten binnen de door de wet vastgestelde termijn geen verzet noch hoger beroep tegen de beslissing is ingesteld (art. 1388, eerste lid). Deze verklaring is niet vereist indien de beslissing, voorafgaandelijk betekend of ter kennis gebracht, uitvoerbaar is niettegenstaande hoger beroep of verzet (art. 1388, tweede lid).

310 Overeenkomstig art. 39 E.E.X.-Verdrag van 28 september 1968 zijn de beschikkingen waarbij het *exequatur* wordt verleend van een vreemde rechterlijke uitspraak niet voorlopig uitvoerbaar.

HOOFDSTUK IV KANTONNEMENT

AFDELING I

ALGEMEEN

§ 1. Begrip

311 Het begrip kantonnement wordt gehanteerd in twee verschillende betekenissen, naargelang het betrekking heeft op de oorzaken dan wel op het voorwerp van het beslag. Deze twee vormen van kantonnement zijn erg verschillend wat betreft toepassingsvoorwaarden en gevolgen, zodat het aangewezen is het onderscheid tussen beide vooraf duidelijk aan te geven.

312 Het kantonnement van de o o r z a k e n van het beslag is de meest gekende vorm van kantonnement. Het wordt omschreven als het recht dat toekomt aan de schuldenaar om het bewarend of uitvoerend beslag te verhinderen, of de in beslag genomen goederen te bevrijden door in de Deposito- en Consignatiekas of in handen van een erkende of aangestelde sekwester een bedrag in bewaring te geven dat toereikend is om tot waarborg te strekken voor de schuld in hoofdsom, interest en kosten (art. 1403 en 1404, eerste lid, Ger.W.). Door het uitoefenen van dit recht kan een schuldenaar hetzij een dreigend beslag voorkomen, hetzij een einde maken aan de onbeschikbaarheid van het beslagene. Door het kantonnement van de oorzaken van het beslag komt het beslagene vrij.

313 Het kantonnement van het v o o r w e r p van het beslag slaat daarentegen op een specifieke vorm van bewaargeving, waarbij naar aanleiding van een bewarend of uitvoerend beslag op gelden of roerende goederen die in handen zijn van een andere persoon dan de schuldenaar, door deze laatste, de schuldeiser die beslag liet leggen of de derde die de goederen onder zich heeft, aan de beslagrechter gevraagd wordt dat de in beslag genomen goederen in bewaring zullen worden gegeven aan een sekwester of aan de Deposito- en Consignatiekas. Bij dit kantonnement komt geen einde aan de onbeschikbaarheid van het beslagene (art. 1407).

314 De instelling van het kantonnement werd opgenomen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (art. 553 en 554) ingevolge het K.B. nr.300 van 30 maart 1936. Art.553 W.Rv. voorzag het kantonnement bij bewarend beslag, terwijl art. 554 W.Rv. de mogelijkheid daartoe invoerde bij uitvoerend beslag, behoudens in geval van schorsing van de vervolging of wanneer de bodemrechter dit uitdrukkelijk heeft uitgesloten. De Belgische wetgever werd bij de invoering van het kantonnement geïnspireerd door de Franse Wet van 17 juli 1907, die de mogelijkheid tot kantonnement evenwel beperkte tot het derdenbeslag. Het was de bedoeling van de Franse wetgever het beslag

onder derden door middel van het kantonnement te beperken tot de gelden die toereikend zijn om te beantwoorden aan de oorzaken van het beslag.

Door aanspraak te maken op het kantonnement kon de schuldenaar aan de rechter toelating vragen om uit handen van de derde-beslagene te ontvangen wat de oorzaken van het kantonnement te boven ging, terwijl hij het overige op de beslaglegger overdroeg met bijzondere bestemming tot zekerheid van diens schuldvordering (LEURQUIN, Ch., *Etude sur la saisie-arrêt*, Brussel, 1891, 8). Het kantonnement had dan ook de betekenis van beperking van het beslag onder derden tot de gelden die toereikend zijn voor de oorzaken van het beslag (BACCARA, R., "Le cantonnement sur exécution provisoire", *J.T.*, 1949, 178).

De bedoeling van de Belgische wetgever reikte echter verder: de art. 553 en 554 W.Rv. lieten het kantonnement toe bij alle vormen van bewarend en uitvoerend beslag, niet enkel bij derdenbeslag. Toch had het kantonnement onder de gelding van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet dezelfde betekenis als heden. Het kantonnement was immers oorspronkelijk uitsluitend ingegeven door de bedoeling de goederen van de schuldenaar, die overeenkomstig de art. 7 en 8 Hyp.W. het onderpand uitmaken van de schuldeiser, voor deze laatste veilig te stellen. Door het kantonnement van de schuldenaar kon de beslagleggende schuldeiser vermijden dat de beslagbare goederen van zijn schuldenaar zouden verdwijnen of ook tot zekerheid zouden kunnen strekken van later aantredende schuldeisers. Het kantonnement reserveerde aldus ten bate van de schuldeiser, bij gelijk welk beslag – bewarend of uitvoerend – gelegd tot recuperatie van een geldsom, een bedrag dat toereikend was om de vordering van de schuldeiser te delgen. Daarbij was het onverschillig uit welk deel van het vermogen van de schuldenaar de geconsigneerde som kwam: uit de verkoop van de in beslag genomen goederen of uit de in beslag genomen gelden of uit gelden die niet in beslag werden genomen. Door het kantonnement van de oorzaken van het beslag werd alleen het geconsigneerde bedrag onbeschikbaar en kwam de rest van het vermogen van de schuldenaar opnieuw vrij. Een andere interpretatie zou erop neerkomen dat de schuldeiser een dubbel onderpand zou hebben (BACCARA, R., *a.w.*, *J.T.*, 1949, 178; CAENEPEEL, C., "Over het kantonnement", *R.W.*, 1964-65, (1849), 1862). Het kantonnement geschiedde zowel bij bewarend als bij uitvoerend beslag met bijzondere bestemming ten voordele van de beslagleggende schuldeiser. De wetgever beoogde hierdoor het verlenen van een bijzonder voorrecht met het karakter van een pand. Daaraan was natuurlijk het gevaar verbonden dat bij een later faillissement van de schuldenaar-pandgever deze pandgeving kon worden nietig verklaard krachtens art. 445 Faill.W.

315 Het Gerechtelijk Wetboek nam de instelling van het kantonnement over, doch bracht wel enkele belangrijke wijzigingen aan. Het kantonnement bij **bewarend beslag** geschiedt thans niet meer met bijzondere bestemming voor de beslagleggende schuldeiser. Het gevolg hiervan is dat later aantredende schuldeisers beslag kunnen leggen op de gelden die gekantonneerd werden na bewarend beslag nu dit kantonnement niet langer geschiedt met bijzondere bestemming voor de eerste beslagleggende schuldeiser.

Het kantonnement bij **uitvoerend beslag** geldt daarentegen als voorwaardelijke betaling, zodat de gekantonneerde gelden worden bestemd voor de betaling van de schuldeiser op voorwaarde dat diens rechten achteraf worden erkend. Het beslag van later aantredende schuldeisers op de gelden die na uitvoerend beslag gekantonneerd werden, zal effect sorteren op voorwaarde dat de rechten van de eerste beslagleggende schuldeiser niet worden erkend, doch zal zonder gevolg blijven als de eerste beslaglegger achteraf als schuldeiser wordt erkend en in de mate waarin dit geschiedt, omdat in dit geval de betaling moet worden geacht te zijn verricht op de dag van het kantonnement. Bovendien is deze betaling bij faillissement van de schuldenaar niet nietig op grond

van art. 445 Faill.W., maar kan ze enkel nietig worden verklaard krachtens de art. 446 of 448 Faill.W.

316 Behoudens de algemene beschouwingen in handboeken of rechtspraakoverzichten omtrent beslag- en executierecht, is de rechtsleer over het kantonnement vrij schaars (ANCOT, R., "Du cantonnement", *J.T.*, 1973, 719; BACCARA, R., "Le cantonnement sur exécution provisoire", *J.T.*, 1949, 177, dat o.m. een overzicht van de wordingsgeschiedenis geeft; CAENEPEEL, C., "Over het kantonnement", *R.W.*, 1964-65, 1849; COENE, M., "Nut der wijziging van artikels 553 en 554 W.B.R. betreffende het Cantonnement", *R.W.*, 1950-51, 1015; DE BRUYN, E., "La procédure du cantonnement", *Rev.Prat.Not.*, 1970, 122-125; DIRIX, E., "Het minnelijk kantonnement", *R.W.*, 1991-92, 535; KRINGS, E., advies voorafgaand aan het arrest van het Hof van Beroep te Brussel, 30 maart 1962, *J.T.*, 424; PONNELLE, J., "Cantonnement en valeurs", *Gaz.Pal.*, 1950, 2, 45; STEGHERS, F., noot onder Brussel, 30 maart 1962, *R.W.*, 1961-62, 1905).

§ 2. Toepassing

A. ABSOLUUT EN PERSOONLIJK RECHT

317 Het kantonnement is een absoluut recht van de schuldenaar, die geen toelating dient te vragen aan de beslagrechter om dit recht uit te oefenen. Wel heeft de wetgever de tussenkomst van de beslagrechter noodzakelijk gemaakt om na te gaan of de wettelijke voorwaarden voor het kantonnement vervuld zijn en om de wijze en de modaliteiten van het kantonnement nader te bepalen, echter niet om toelating tot kantonnement te verlenen. In Frankrijk is de schuldenaar wel verplicht vooraf toelating tot kantonnement te vragen. Het komt de beslagrechter evenmin toe de opportuniteit van het kantonnement te beoordelen.

Voor de invoering van het Gerechtelijk Wetboek was een deel van de rechtspraak van oordeel dat het de rechter wel toekwam de opportuniteit en de gepastheid van het kantonnement te beoordelen (Brussel, 21 juni 1957, *Pas.*, 1957, II, 181; Voorz.Rb.Brussel, 13 april 1950, *J.T.*, 1950, 276, Voorz.Kh.Bergen, 3 november 1958, *Pas.*, 1959, III, 1965; Voorz.Rb.Brussel, 27 juni 1961, *R.W.*, 1961-62, 1916, volgens hetwelk het kantonnement geen absoluut recht is en de uitoefening ervan onderworpen is aan het toezicht van de rechter; zie CAENEPEEL, C., *a.w.*, (1849), 1857).

Later kwam de rechtspraak tot de bevinding dat het kantonnement wel degelijk een absoluut recht van de schuldenaar is, waarvan de uitoefening niet onderworpen is aan een voorafgaande toelating, en waarvan de opportuniteit niet door de beslagrechter mag beoordeeld worden. Dit was ook de opvatting van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen (VAN REEPINGHEN, Ch., *a.w.*, 509) die in het Gerechtelijk Wetboek werd neergelegd in art. 1403 en 1404.

De beslagrechter moet niet oordelen over de gepastheid van het kantonnement. Het is integendeel de schuldeiser die bij de beoordeling van de grond van de zaak bij de feitenrechter de uitsluiting van het kantonnement om gegronde redenen moet vragen (art. 1406).

Tussenkomst van de beslagrechter is evenmin vereist wanneer de schuldenaar rechtstreeks kantonneert in handen van de gerechtsdeurwaarder (art. 1405). Ten slotte is de tussenkomst van de beslagrechter niet nodig in geval van "minnelijk" of "oneigenlijk" kantonnement, waarvan de geldigheid thans

algemeen wordt aanvaard, zelfs impliciet door het Hof van Cassatie (Cass., 9 november 1990, *R.W.*, 1991-92, 535, noot DIRIX, E.).

Hoewel het kantonnement een absoluut recht is, in die zin dat het niet afhankelijk is van een voorafgaande toelating en beoordeling door de beslagrechter, is dit absoluut karakter meer uitgesproken bij het bewarend dan bij het uitvoerend beslag. De wetgever stelde immers een aantal beperkingen aan het kantonnement bij uitvoerend beslag (zie verder, nr. 348 e.v.).

318 Het kantonnement is tevens een strikt persoonlijk recht van de schuldenaar, die door zijn schuldeiser niet kan verplicht worden daarvan gebruik te maken. Wel kan bij onroerend beslag ook de derde-verkrijger daarop een beroep doen krachtens art. 1444, derde lid (DE LEVAL, G., "Saisie immobilière", *Rép.Not.*, 193). De schuldenaar kan wel afstand doen van zijn recht op kantonnement (Voorz.Rb.Gent, 1 augustus 1956, *R.W.*, 1956-57, 1221).

B. VOORWAARDEN

1. *Reeds gelegd of dreigend beslag*

319 De schuldenaar ten laste van wie beslag werd gelegd, kan overgaan tot kantonnement. Hij hoeft echter niet te wachten tot er daadwerkelijk beslag wordt gelegd. Het volstaat dat een beslagmaatregel nakend is, opdat de schuldenaar zijn toevlucht zou kunnen nemen tot het kantonnement. Voor de invoering van het Gerechtelijk Wetboek was een voorafgaand beslag wel vereist (zie hierover: CAENEPEEL, C., *a.w.*, (1849), 1853).

2. *Veroordeling tot een geldsom*

320 Hoewel het recht op kantonnement kan uitgeoefend worden zowel bij bewarend als bij uitvoerend beslag, komt het uitsluitend toe aan de schuldenaar die een geldsom verschuldigd is. Immers, om door middel van het kantonnement het beslag te voorkomen of ongedaan te maken, dient de schuldenaar overeenkomstig art. 1403 een bedrag in bewaring te geven dat volstaat om tot waarborg te strekken voor de schuld in hoofdsom, interest en kosten. De bewoordingen zelf van deze bepaling geven precies aan dat het kantonnement enkel kan worden ingeroepen bij veroordelingen tot betaling van een geldsom, en niet bij andere verbintenissen om te doen of niet te doen of om een bepaalde zaak te geven, vermits laatstgenoemde verbintenissen geen veroordeling tot betaling van een geldsom inhouden (DE LEVAL, G., *Traité*, 573, nr. 274). Op het kantonnement kan dus uitsluitend een beroep worden gedaan bij veroordelingen tot een geldsom. Daartoe kan gerekend worden het vonnis van de strafrechter dat de verdachte veroordeelt tot betaling van een schadevergoeding aan de burgerlijke partij (Voorz.Brussel, 16 oktober 1957, *J.T.*, 1957, 645).

De onmogelijkheid tot kantonnement bij verbintenissen tot afgifte van een bepaalde zaak (andere dan een geldsom) is het gevolg van het feit dat deze verbintenis geen betrekking heeft op een schuld in hoofdsom, interest en kosten zoals vereist in art. 1403.

Het kantonnement heeft ook geen zin bij beslagen, die weliswaar bewarend zijn maar waarvan het doel niet is uiteindelijk tot een verkoop te komen om betaling van de schuldvordering te kunnen krijgen.

Aldus kan van het kantonnement geen sprake zijn bij beslag tot terugvordering uitgaande van de eigenaar die beweert beroofd te zijn van zijn eigendom (art. 1462) .

Daar het kantonnement precies beoogt de in beslag genomen goederen te bevrijden ten voordele van de schuldenaar en het beslag tot terugvordering van de eigenaar tot doel heeft de aangeslagen goederen vast te leggen totdat de beslagrechter zich zal uitspreken over het eigendomsrecht, moet worden gezegd dat in dit geval het kantonnement niet mogelijk is (CAENEPEEL, C., *a.w.*, 1852; VAN LENNEP, R., VII, nr. 88). Het kantonnement is eveneens uitgesloten bij beslag inzake namaak, waarbij het beslag dienstig is als bewijsmiddel.

Kantonnement is wel mogelijk bij pandbeslag door de eigenaar en hoofdhuurder van huizen of landeigendommen, dat deze toelaat wegens vervallen huur- of pachtgelden beslag te leggen op de goederen en vruchten waarmee de verhuurde plaatsen zijn toegerust (art. 1461) en deze te doen verkopen tot beloop van het bedrag van zijn schuldvorderingen. Ook de onbetaalde verkoper, die zich de eigendom heeft voorbehouden en een beslag tot terugvordering heeft gelegd, mag het verkochte voorwerp in beslag doen nemen en overgaan tot gedwongen verkoop. Bij deze beslagen tot terugvordering is het niet de bedoeling van de verhuurder of van de verkoper de in beslag genomen goederen vast te leggen en is kantonnement wel mogelijk (CAENEPEEL, C., *a.w.*, 1852).

C. MODALITEITEN

321 Om alle verwarring te vermijden, dient duidelijk te worden aangegeven dat er zowel bij bewarend als bij uitvoerend beslag twee modaliteiten bestaan om te kantonneren, die sterk van elkaar verschillen. Ofwel kantonneert men de oorzaken van het beslag, ofwel het voorwerp ervan.

322 Kantonnement van de o o r z a k e n van het beslag strekt ertoe het beslag te verhinderen of het beslagene te bevrijden door consignatie van een geldsom die volstaat om tot waarborg te strekken van de schuld in hoofdsom, interest en kosten (art. 1403-1404).

323 Kantonnement van het v o o r w e r p van het beslag (art. 1407) heeft niet tot doel de onbeschikbaarheid van het in beslag genomen voorwerp ongedaan

te maken doch alleen dit voorwerp – dat in handen is van een andere persoon dan de schuldenaar – in bewaring te geven bij een sekwester of de Deposito- en Consignatiekas. Aangezien bovendien het recht op kantonnement ruimer is bij bewarend beslag dan bij uitvoerend beslag, zullen beide voornoemde toepassingsmodaliteiten in het kader van deze afzonderlijke beslagprocedures worden onderzocht.

AFDELING II

KANTONNEMENT EN BEWAREND BESLAG

324 Wanneer lastens een debiteur bewarend beslag werd gelegd kan deze ofwel a) het principe zelf van dit beslag betwisten en de opheffing vragen, ofwel b) trachten de gevolgen van de integrale onbeschikbaarheid van het beslagene ongedaan te maken door de o o r z a k e n van het beslag te kantonneren, ofwel c) – zonder daarbij de opheffing van de onbeschikbaarheid te vragen –, vorderen dat het v o o r w e r p van het beslag zou worden gekantonneerd in handen van een sekwester of de Depositokas. De schuldenaar kan ook in hoofdorde de opheffing van het beslag en in ondergeschikte orde de bepaling van de modaliteiten van het kantonnement vragen.

Kantonnement bij bewarend beslag is een absoluut en strikt persoonlijk recht van de beslagen debiteur. De schuldeiser kan hem niet verplichten daarvan gebruik te maken.

§ 1. Kantonnement van de oorzaken van het bewarend beslag

A. DOELSTELLING

325 Deze wijze van kantonneren is erop gericht een nakende beslagmaatregel tegen te gaan of de onbeschikbaarheid van de in beslag genomen goederen op te heffen. De onbeschikbaarheid ingevolge bewarend beslag treft immers het volledige beslagen goed, waarvan de waarde het bedrag van de schuldvordering waarvoor beslag werd gelegd ruimschoots kan overtreffen (zie verder, nr. 681). De integrale onbeschikbaarheid van het beslagene vloeit voort uit het feit dat het bewarend beslag, in tegenstelling tot wat het geval was onder de gelding van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, geen enkel voorrecht verleent, zodat andere schuldeisers die later beslag leggen of tegenspraak voeren ook aanspraak kunnen maken op een aandeel bij de verdeling van de opbrengst van de verkoop. Deze volledige onbeschikbaarheid geldt zelfs in geval van derdenbeslag hoewel het in dit geval mogelijk zou zijn het bedrag dat het voorwerp is van het beslag precies te laten overeenstemmen met het bedrag van de schuldvordering die er de oorzaak van is. Aldus kan ter vrijwaring van een minieme schuld een bankrekening met aanzienlijke tegoeden geïmmobiliseerd worden. Toch kan de schuldenaar geen vordering instellen om een

gedeeltelijke handlichting te bekomen voor alles wat de oorzaken van het beslag zou overtreffen (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 371 nr. 17, zie verder, 687 e.v.).

Daarom voorziet de wet in de mogelijkheid de gevolgen van de eventuele wanverhouding tussen de oorzaak en het voorwerp van het beslag te neutraliseren door het toestaan van het recht op kantonnement. Door de oorzaken van het kantonnement te kantonneren, kan de schuldenaar wel de vrijgave bekomen van het bedrag dat deze oorzaken zou overschrijden. Deze mogelijkheid staat slechts open bij beslag tot het bekomen van een geldsom.

Het kantonnement bij bewarend beslag is een absoluut recht voor de schuldenaar die altijd het beslagene kan bevrijden of het beslag kan verhinderen welke ook de titel is op basis waarvan het beslag werd gelegd (BAERT, K., "Algemene beginselen van bewarend beslag", *T.P.R.*, 1980, 306-307, nr. 46).

Door te kantonneren erkent de schuldenaar geenszins schuld ten aanzien van de schuldeiser en kan hij nog steeds de schuld betwisten.

Tot het kantonnement zal vooral een toevlucht worden genomen in geval van beslag onder derden en beslag op schepen, waar de schuldenaar het genot van de beslagen goederen heeft verloren. Minder vaak wordt het kantonnement aangewend bij beslag op roerende of op onroerende goederen, tenzij wanneer de schuldenaar over de goederen wenst te beschikken. De procedure blijft echter ontoegankelijk voor de debiteur die over onvoldoende middelen beschikt om de oorzaak van het beslag te kantonneren.

B. PROCEDURE

326 Het kantonnement van de oorzaken van het bewarend beslag kan geschieden met of zonder tussenkomst van de beslagrechter.

1. Met tussenkomst van de beslagrechter

327 De schuldenaar ten laste van wie bewarend beslag werd gelegd of toegestaan, kan het beslagene bevrijden of het beslag verhinderen door in de Deposito- en Consignatiekas of in handen van een erkende of aangestelde sekwester een bedrag in bewaring te geven dat toereikend is om tot waarborg te strekken voor de schuld in hoofdsom, interest en kosten (art. 1403). Hij kan rechtstreeks in handen van de gerechtsdeurwaarder kantonneren (art. 1405), of aan de beslagrechter vragen de modaliteiten van het kantonnement nader te bepalen. Een beroep op de beslagrechter dringt zich op van zodra betwisting rijst omtrent het principe van het recht op kantonnement, of omtrent de concrete toepassing ervan. Te denken valt aan de betwisting welke goederen verkocht moeten worden ten einde de opbrengst ervan te kantonneren, of een geschil betreffende de keuze van een andere bewaarnemer dan de Deposito- en Consignatiekas (Beslagr.Brussel, 17 januari 1977, *J.T.*, 1977, 210).

Deze voorafgaande tussenkomst van de beslagrechter om de modaliteiten en voorwaarden te bepalen is echter geen voorafgaande voorwaarde om te kunnen kantonneren. De beslagrechter mag niet oordelen over de opportuniteit van het

kantonnement, maar dient enkel indien nodig te onderzoeken of de voorwaarden daartoe vervuld zijn.

328 Als er nog geen beslag werd gelegd of nog geen toelating daartoe werd verleend, wordt de territoriaal bevoegde beslagrechter bepaald door het rechtsgebied van de rechter wiens beslissing ten uitvoer moet worden gelegd (*Verslag Van Reepinghen*, 501). Sommige auteurs betwisten de opportuniteit van deze regel omdat er niet noodzakelijk een band bestaat tussen het rechtsgebied van de bodemrechter en het uitvoeringsincident m.b.t. het kantonnement, doch er wordt gepleit voor de toepassing van de gemeenrechtelijke competentieregels (art. 624 e.v.) gelet op het ontbreken van specifieke bepalingen ter zake (DE LEVAL, G., *Traité*, 377-378).

Ingeval wel reeds beslag werd gelegd of toelating daartoe werd gegeven, is de territoriaal bevoegde beslagrechter deze die de beslagmaatregel toestond, nl. de rechter van de plaats van het beslag, of desnoods van de woonplaats van de schuldenaar.

De procedure voor de beslagrechter wordt gevoerd in de vormen van het kort geding (art. 1395, tweede lid). Een vordering inzake kantonnement wordt ingeleid bij exploit van dagvaarding, niet bij verzoekschrift (Beslagr. Gent, 29 juli 1974, *R.W.*, 1974-75, 1513, noot).

De kosten door het kantonnement veroorzaakt komen ten laste van de schuldenaar, tenzij ze veroorzaakt werden door een onregelmatig/ongegrond beslag van de schuldeiser waarvoor opheffing werd bekomen. Er zijn geen registratierechten verschuldigd op de beschikking van de beslagrechter inzake kantonnement (Beslagr. Antwerpen, 25 juni 1983, *Pas.*, 1983, III, 71).

2. Rechtstreeks in handen van de gerechtsdeurwaarder

329 De schuldenaar kan ook in handen van de optredende gerechtsdeurwaarder een toereikend bedrag in consignatie geven om tot waarborg te strekken voor de oorzaken van het beslag. Dit rechtstreekse kantonnement is aan strikte voorwaarden onderworpen. De tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder is noodzakelijk. Deze heeft echter niet de bevoegdheid om aan het kantonnement andere voorwaarden te verbinden, ook al zou hij van oordeel zijn dat de schuldeiser nog andere vorderingen heeft op de debiteur (Beslagr. Brugge, 3 oktober 1988, *Eur. Vervoerr.*, 1988, 688). De rechtstreekse storting door de schuldenaar in de Deposito- en Consignatiekas kan geen kantonnement tot stand brengen (art. 1405, tweede lid).

Wanneer de verliezende partij bij de tenuitvoerlegging van een vonnis in afwachting van een uitspraak in hoger beroep, de geldsom waartoe hij veroordeeld is, consigneert in handen van de optredende gerechtsdeurwaarder, betreft het een vrijwillige bezoldigde bewaargeving (Beslagr. Hasselt, 6 januari 1986, *R.W.*, 1987-88, 1342). De gerechtsdeurwaarder maakt proces-

verbaal op van de bewaargeving der gelden in zijn handen en overhandigt een afschrift ervan aan de schuldenaar. Hij is ertoe gehouden de gelden binnen drie dagen op een rekening te storten die hij bij de Deposito- en Consignatiekas voor zich laat openen en waarop de naam van de beslagene wordt vermeld.

Opvraging van de gelden door de gerechtsdeurwaarder kan niet geschieden dan met toestemming van de schuldenaar tegen wie het beslag is gedaan of krachtens een beslissing die niet meer vatbaar is voor een gewoon rechtsmiddel (vgl. art. 1388, tweede lid).

Wanneer de schuldenaar rechtstreeks aan de optredende gerechtsdeurwaarder kantonneert, is de schuldeiser gebonden door de aanvaarding van de gerechtsdeurwaarder. Deze kan contractuele aansprakelijkheid oplopen wanneer hij genoeg neemt met een cheque zonder vooraf te verifiëren of deze wel gedekt is (zie hierover: DE LEVAL, G., *Traité*, 376, nr. 202). De schuldenaar heeft recht op kantonnement zo hij een bankcheque aanbiedt over de dekking waarvan geen twijfel bestaat.

C. BEDRAG

330 Analyse van rechtspraak en rechtsleer toont aan dat er grote verwarring heerst over de vraag welk bedrag precies gekantonneerd moet worden. Het staat in elk geval vast dat de gekantonneerde bedragen moeten volstaan om de schuldvordering die oorzaak is van het beslag te dekken in hoofdsom, rente en kosten, zoals dit kan worden vastgesteld aan de hand van de ingeroepen titel. Aangezien het kantonnement bij bewarend beslag niet geldt als voorwaardelijke betaling, in tegenstelling tot wat het geval is bij uitvoerend beslag, dient het kantonnement ook de in de toekomst te vervallen rente te omvatten (LEDoux, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 619, nr. 26).

Kantonnement voor een minder bedrag kan niet worden toegestaan. Anders zou een vermindering van de oorzaken van het beslag mogelijk zijn in strijd met de wet. Zo kan geen kantonnement worden toegestaan ten belope van de creditsaldo's op de dag van het beslag, als deze tegoeden minder bedragen dan het bedrag van de schuldvordering/oorzaak van het beslag. Alleen krachtens een bijzondere wettelijke bepaling kan het kantonnement voor een lager bedrag worden toegestaan (b.v. art. 4 van het Verdrag tot eenmaking van bepaalde regels m.b.t. bewarend beslag op vliegtuigen stipuleert dat het bedrag van het kantonnement kan beperkt worden tot de waarde van het vliegtuig indien dit lager is dan het bedrag van de schuld en de kosten).

Bovendien moet het te kantonneren bedrag in een keer volstaan om te beantwoorden aan de schuld in hoofdsom interest en kosten. Een gedeeltelijk kantonnement of een kantonnement door middel van maandelijkse afkortingen is uitgesloten (Luik, 2 mei 1985, *Jur.Liège*, 1985, 484; Luik, 27 september 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 81; LEDoux, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 619, nr. 26). Weigering van de schuldeiser om genoeg te nemen met een gedeelte-

lijke kantonnement maakt geen rechtsmisbruik uit. Wel abusief is de weigering van het kantonnement op initiatief van de derde verkrijger van een onroerend goed of van een hypothecaire schuldeiser omdat deze operatie geen nadeel berokkent aan de schuldeiser nu het beslagen goed niet wordt bevrijd ten voordele van de schuldenaar (art. 1444, derde lid).

Wanneer na het beslag door een eerste schuldeiser, nog andere schuldeisers zich bij dit beslag hebben aangesloten door het formuleren van tegenspraak, moet het bedrag van het kantonnement beantwoorden aan het totaal bedrag van alle schuldvorderingen (STRANART, A.M., "Les voies d'exécution. Développements Récents", *Cah.Dr.Jud.*, 1991, (66), 77).

D. SAMENSTELLING

331 Het bedrag van het kantonnement bij bewarend beslag kan op diverse wijzen worden samengesteld.

332 In de eerste plaats kan het kantonnement worden samengesteld door de *s t o r t i n g* door de schuldenaar van een toereikend b e d r a g of door v o o r - a f n e m i n g op g e l d e n die bij derden in beslag genomen werden. Daarbij valt vooral te denken aan de bij derden-beslag geblokkeerde gelden of aan het beslag op gelden naar aanleiding van een beslag op roerende goederen bij de schuldenaar of bij een derde. De in beslag genomen gelden worden aangewend voor het kantonnement en de derde beslagene kan als sekwester aangeduid ofwel verplicht worden de gelden te consignereren. In beide gevallen moet hij wat de oorzaken van het beslag overschrijdt aan de schuldenaar overmaken.

Voorwaarde is wel dat de schuldvordering die de schuldenaar lastens de derde bezit zeker, vaststaand en eisbaar is (Beslagr. Luik, 5 december 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 168) en minstens evenveel bedraagt dan de schuld van de beslagene ten aanzien van de schuldeiser die de oorzaak is van het kantonnement. Bovendien moeten zowel de derde-beslagene als de schuldeiser met deze wijze van kantonneren instemmen. Zo kan de derde beslagene eisen dat hem een uitvoerbare titel wordt voorgelegd, alvorens hij tot consignatie van de gelden overgaat.

De beslagrechter kan de betalingsmodaliteiten bepalen door de derde te verplichten te betalen aan de Deposito- en Consignatiekas of aan een aangestelde sekwester. Ook de derde-beslagene kan als bewaarnemer over de in beslag genomen gelden worden aangesteld in hoedanigheid van een aangestelde sekwester.

Deze vorm van kantonnement is uitgesloten wanneer de schuldvordering van de beslagene op de derde niet volstaat om te beantwoorden aan de oorzaken van het beslag of wanneer de schuld van de derde tegenover de debiteur niet bestaat uit een geldsom.

333 Een tweede mogelijkheid om het kantonnement samen te stellen is bij equivalent. Indien het beslag werd gelegd op gelden kunnen deze bij voorafneming worden aangewend tot kantonnement, maar wanneer andere goederen in beslag genomen werden, kan het kantonnement slechts door middel van de opbrengst van de verkoop van het geheel of van een deel van deze goederen worden samengesteld. Deze vorm van kantonnement is meestal de enige wijze om het beslag op de goederen op te heffen. De modaliteiten van de verkoop worden door de beslagrechter bepaald. Ook hier is het akkoord van de schuldeiser vereist.

Volgens DE LEVAL belet art. 1403, tweede lid niet dat de beslagrechter in plaats van de modaliteiten van de verkoop te bepalen, een kantonnement in effecten/waarden andere dan gelden, toestaat indien bijzondere omstandigheden dit rechtvaardigen, b.v. om te vermijden dat de goederen moeten verkocht worden op een ogenblik dat de markt voor deze goederen zeer slecht is. Voorwaarde is wel dat dit kantonnement aan de schuldeisers een minstens gelijke voldoening biedt.

Dit kantonnement is bovendien enkel mogelijk bij bewarend beslag, vermits kantonnement bij uitvoerend beslag als voorwaardelijke betaling moet kunnen gelden. Bij bewarend beslag zou de debiteur volgens DE LEVAL toelating kunnen vragen aan de beslagrechter om in handen van een aangestelde sekwester bepaalde goederen/waardevolle kunstvoorwerpen/titels te deponeren die volstaan om te beantwoorden aan de oorzaken van het beslag. Het voorwerp van het kantonnement moet wel van die aard zijn dat bij verdere tenuitvoerlegging, de opbrengst van de realisatie ervan zeker de oorzaken van het beslag kan dekken. Is dergelijk resultaat niet zeker, dan kan de schuldeiser niet verplicht worden met het kantonnement bij equivalent genoeg te nemen (DE LEVAL, G., *Traité*, 381, nr. 204/B.; voor Frankrijk zie : VINCENT, J. en PREVAULT, J., *a.w.*, 241, nr. 303). Met de door DE LEVAL voorgestelde samenstellingswijze kan m.i. niet worden ingestemd. Tegen deze stelling kan ingebracht worden dat de wet dergelijke mogelijkheid van kantonnement niet heeft voorzien, doch integendeel in art. 1403, tweede lid uitdrukkelijk bepaalt op welke wijze het kantonnement moet samengesteld worden: hetzij met de in beslag genomen gelden, hetzij met de opbrengst van de verkoop van het beslagene. De storting van gelden is in ieder geval vereist.

Deze modaliteit was trouwens reeds verplicht voor de invoering van het Gerechtelijk Wetboek, toen het bewarend kantonnement nog geschiedde met bijzondere bestemming van de gelden ten voordele van de schuldeiser (zie PONELLE, J., "Cantonnement en valeurs", *Gaz.Pal.*, 1950, 2, 45). Zij blijft echter ook na 1967 de enig mogelijke wijze om te kantonneren gelet op de onmogelijkheid te bepalen of andere waarden dan gelden volstaan als waarborg voor de schuld in hoofdsom, interest en kosten, zoals vereist door art. 1403.

Bovendien zou een eventueel akkoord van de beslaglegger evenmin een afwijking van de wettelijke regel kunnen verantwoorden, juist omdat deze beslaglegger sedert de invoering van het gerechtelijk wetboek geen voorrecht meer bezit op de gelden die niet langer met een bijzondere bestemming in zijn voordeel worden geconsigneerd. Andere schuldeisers met wie hij later in samenloop kan komen, kunnen niet benadeeld worden door het akkoord van de eerste beslaglegger om een kantonnement in andere waarden dan gelden te aanvaarden. Opgemerkt kan worden dat ingevolge deze wettelijke beperking van het kantonnement tot de consignatie van een geldsom, een ongelijkheid ontstaat tussen de schuldenaar en de schuldeiser. De schuldenaar kan slechts

kantonneren in geval van een geldsommenveroordeling, terwijl de zekerheid die de schuldeiser overeenkomstig art. 1400 moet stellen alvorens tot executie over te gaan ook kan bestaan in iets anders dan een geldsom.

334 Een derde mogelijkheid ten slotte is een zekerheidsstelling door de schuldenaar in plaats van een consignatie. Zonder akkoord van alle partijen kan de beslagrechter de schuldenaar niet verplichten een bankwaarborg te aanvaarden, in plaats van het kantonnement tenzij de aangeboden zekerheid voldoende waarborgen biedt. De schuldeiser kan niet verplicht worden een bankwaarborg te aanvaarden (BERTIN, Ph., "Le boeing du Pharaon ou variation sur le problème du cantonnement de la saisie conservatoire", *Gaz.Pal.*, 12-13 janvier 1983, 9).

§ 2. Kantonnement van het voorwerp van het bewarend beslag

A. DOELSTELLING

335 Het kantonnement van het voorwerp van het beslag is er niet op gericht het beslagene te bevrijden of het beslag te verhinderen, doch enkel de in beslag genomen goederen te verplaatsen zonder aan het gelegde beslag zelf te raken (Luik, 8 december 1983, *Jur.Liège*, 1984, 32; Brussel, 10 september 1987, *Rev.Not.B.*, 1987, 612).

B. GERECHTIGDEN

336 Wanneer bewarend beslag werd gelegd op gelden of roerende goederen die in handen van een andere persoon dan de schuldenaar zijn, dan kunnen de schuldenaar, de derde die ze onder zich heeft en de schuldeiser die ze in beslag genomen heeft, zich wenden tot de beslagrechter om te doen bevelen dat de gelden of de roerende goederen in bewaring zullen worden gegeven aan een erkende of aangestelde sekwester of aan de Deposito- en Consignatiekas als het vervallen of vaststaande bedragen betreft (art. 1407). De voorafgaande tussenkomst van de beslagrechter is vereist, tenzij partijen akkoord gaan (Rb.Luik, 20 februari 1985, *Jur.Liège*, 1985, 429 met noot).

In tegenstelling tot het kantonnement van de oorzaken van het beslag kan dat van het voorwerp worden gevraagd door alle betrokken partijen: schuldeiser, schuldenaar of derde. Indien de vordering tot het kantonnement van het voorwerp van het beslag wordt ingesteld door de beslaglegger of de beslagene, kan de derde niet gedwongen worden de gelden uit handen te geven, dan wanneer de schuld zeker, vaststaand en opeisbaar is (DE LEVAL, G., *Traité des saisies*, 393, nr. 209).

337 Het verzoek om kantonnement kan uitgaan van de derde bij wie ze in beslag genomen werden indien de in beslag genomen voorwerpen een bijzon-

dere zorg vereisen. Ook in geval van derdenbeslag, kan de derde beslagene vragen te kantonneren, b.v. omdat de eigen schuld van de derde beslagene t.a.v. de schuldeiser, rente draagt (BIQUET-MATHIEU, C., "Du sort des intérêts en cas de saisie-arrêt de la créance à laquelle ils sont afférents", *Cah.Dr.Jud.*, 1991, 86, noot onder Kh. Brussel, 10 oktober 1990, *Cah.Dr.Jud.*, 1991, 84).

Het wordt immers algemeen aangenomen door rechtspraak en rechtsleer dat het bewarend beslag op een schuldvordering de verdere loop van de *intéressen* niet schorst (DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, 195; BIQUET-MATHIEU, C., "Saisies et intérêts", *Ann.Dr.Liège*, 1990, 186). Het loon dat het voorwerp uitmaakt van een derdenbeslag gevolgd door een schorsend verzet wordt wel onbeschikbaar zolang de procedure niet beëindigd is doch deze onbeschikbaarheid ontnemt aan dat loon niet zijn eisbaarheid op de gewone betalingsdatum (art. 9 Wet 12 april 1965).

Het loon brengt bijgevolg verder interest op vanaf de datum van zijn eisbaarheid overeenkomstig art. 10 van de Loonbeschermingswet van 12 april 1965. De onbeschikbaarheid van het loon in handen van de werkgever stelt deze niet vrij van de verplichting verder de interesten te betalen, tenzij hij het loon overeenkomstig art. 1407 kantonneert (Arbrb. Luik, 7 december 1990, *J.T.T.*, 1991, 199; zie ook Kh. Brussel, 10 oktober 1990, *Cah.Dr.Jud.*, 1991, 84).

De derde-beslagene heeft er dan ook alle belang bij in geval van bewarend derdenbeslag in zijn handen het loon te kantonneren om te beletten dat zijn schuld verder interesten genereert. Volgens bepaalde rechtspraak begaat de derde-beslagene zelfs een fout door geen gebruik te maken van de mogelijkheid dat het kantonnement van het voorwerp van het beslag biedt, om zich van de verder lopende interesten te bevrijden (Arbrb. Luik, 7 december 1990, *J.T.T.*, *t.a.p.*). Van een dergelijke fout kan echter geen sprake zijn indien het kantonnement van het voorwerp van het beslag op verzoek van de derde-beslagene door de beslagrechter wordt geweigerd (STRANART, A.M., "Les voies d'exécution. Développements récents", *Cah.Dr.Jud.*, 1991, (66), 77).

De schuldenaar kan ook het kantonnement vragen als hij beslagene is ingevolgd roerend beslag en tegelijk ook derde-beslagene ten gevolge van een derdenbeslag dat in zijn handen werd gelegd door de schuldeiser van zijn schuldeiser.

338 Het verzoek om kantonnement kan verder ook uitgaan van de beslagene zelf of diens schuldeiser: van de beslagen debiteur, als er een gegronde vrees bestaat dat het voorwerp van het beslag in handen van de derde in gevaar verkeert, b.v. om collusie tussen de schuldeiser en de derde-beslagene tegen te gaan, uit vrees voor de insolventie van de schuldeiser, of om een abusief beslag in eigen handen door de derde-beslagene te neutraliseren. De schuldeiser kan het kantonnement vragen in geval van vrees voor de insolventie van de schuldenaar of voor het verdwijnen van het goed, of ten einde collusie tussen de schuldenaar en de derde-beslagene te beletten.

339 Ten slotte kan ook elke andere derde die belang kan hebben bij het kantonnement van het voorwerp van het beslag dat de derde verschuldigd is aan de schuldenaar, daartoe een eis instellen: b.v. de mede-titularis van een collectieve rekening; de mede-huurder van een bankkluis. In geval van derdenbeslag op een onverdeelde collectieve rekening zou in principe het beslag enkel het aandeel van de schuldenaar in de creditstand van de rekening mogen treffen. De bank moet echter de integrale rekening blokkeren aangezien het bedrag waarop de schuldenaar gerechtigd is, nog niet gekend is.

In dergelijk geval zouden de mede-titularissen van de collectieve rekening volgens sommige rechtsleer kantonnement kunnen vragen (RODIERE, R. en RIVES LANGE, J.L., *Droit bancaire*, tweede druk, Dalloz, 1980, 105, nr. 97; DE LEVAL, G., "Saisies et droit commercial", *Les créanciers et le droit de la faillite*, Brussel, 1983, 299).

C. PROCEDURE

340 De tussenkomst van de beslagrechter is enkel vereist in geval van betwisting. Hoewel de beslagrechter de opportuniteit van het kantonnement niet mag beoordelen kan hij wel appreciëren of het gevraagde kantonnement het doel kan nakomen dat in de wet met dit soort van kantonnement wordt bedoeld. De procedure verloopt in de vormen van het kort geding en alle betrokken partijen moeten in het geding betrokken worden. Als het initiatief uitgaat van de derde levert dit geen moeilijkheden op, doch ingeval het verzoek uitgaat van de schuldenaar of de schuldeiser kan de derde niet verplicht worden de goederen af te geven aan een sekwester dan wanneer de zekere, vaststaande en eisbare schuld niet betwist wordt. In geval van beslag op aandelen kan de bewaargeving bij een sekwester onvoldoende zijn: de aanstelling van een deskundige bewaarnemer om verslag uit te brengen over de overdracht van het actief van de dochter naar de moedermaatschappij kan zich opdringen (Brussel, 8 december 1978, *R.P.S.*, 1979, 246).

§ 3. Gevolgen

A. KANTONNEMENT VAN DE OORZAKEN VAN HET BESLAG

341 Het kantonnement door middel van consignatie van een bedrag in de zin van art. 1403, bevrijdt het beslagene en heft de onbeschikbaarheid ervan op. Dankzij dit kantonnement kan de schuldenaar een dreigend beslag voorkomen of een einde stellen aan de onbeschikbaarheid van het in beslag genomen voorwerp waarvan de waarde vaak veel groter is dan het bedrag van de schuld die oorzaak was van het beslag. De onbeschikbaarheid ingevolge bewarend beslag betreft immers het volledig beslagen goed en volgt uit het feit dat het bewarend beslag – in tegenstelling tot wat het geval was onder de gelding van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering – aan de beslagleg-

gende schuldeiser geen enkel voorrecht verleent. Andere schuldeisers die later beslag leggen of tegenspraak voeren, kunnen bijgevolg eveneens aanspraak maken op een aandeel bij de verdeling van de opbrengst van de verkoop. Deze integrale onbeschikbaarheid geldt zelfs in geval van derden-beslag hoewel het in dit geval wel mogelijk zou zijn het bedrag dat het voorwerp is van het beslag precies te laten overeenstemmen met het bedrag van de schuldvordering die er de oorzaak van is. Toch wordt algemeen aanvaard dat de schuldenaar geen vordering kan instellen om een gedeeltelijke opheffing van het beslag te bekomen voor alles wat de oorzaken van het beslag zou overtreffen (TOP, F., "Loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht", *T.P.R.*, 1983, 371, nr.17). Door de oorzaken van het beslag te kantonneren kan de schuldenaar wel de vrijgave bekomen van het bedrag dat deze oorzaken zou overschrijden.

Door de instelling van het kantonnement biedt de wetgever de mogelijkheid aan de schuldenaar de gevolgen van een eventuele wanverhouding tussen de oorzaken en het voorwerp van het beslag te neutraliseren.

342 De gekantonneerde gelden worden in de plaats gesteld van de in beslag genomen goederen. Er vindt een zakelijke subrogatie plaats. Een vordering tot opheffing van het beslag kan pas worden ingesteld nadat de schuldenaar tot kantonnement is overgegaan.

Indien de rechter ten gronde naderhand de vordering van de beslagleggende schuldeiser afwijst, welke beslissing gezag van gewijsde heeft vanaf de uitspraak, beschikt de schuldeiser niet langer over een zekere en vaststaande schuld in de zin van art. 1415 om het bewarend beslag te rechtvaardigen, zodat de debiteur de intrekking kan vragen van de beschikking waarbij toelating tot dit beslag werd gegeven en de vrijgave van het kantonnement, zelfs van het oneigenlijk kantonnement desnoods onder verbeurte van een dwangsom (Beslagr. Charleroi, 19 februari 1991, *J.L.M.B.*, 1991, 720).

343 In tegenstelling tot het kantonnement bij uitvoerend beslag, waar de consignatie neerkomt op een voorwaardelijke betaling, heeft het kantonnement bij bewarend beslag geen (voorwaardelijke) eigendomsoverdracht tot gevolg. De gekantonneerde gelden zijn niet exclusief bestemd om de schuldvordering van de beslaglegger te voldoen; zij blijven verder deel uitmaken van het vermogen van de schuldenaar die er evenwel niet meer over kan beschikken. Het gevolg van dit belangrijke verschil met het kantonnement bij uitvoerend beslag is dat het bewarend kantonnement het voorwerp blijft van samenloop met andere schuldeisers.

Voor de invoering van het Gerechtelijk Wetboek was de situatie geheel anders: het geconsigneerde bedrag werd toen wel bijzonder bestemd tot het delgen van de oorzaken van het beslag en tot het vrijmaken van wat die oorzaken te boven gaat (*Verslag Van Reepinghen*, 512; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 153; DE LEVAL, G., *Traité*, 384, nr. 206 B).

Indien dergelijke samenloop ontstaat, verzwakt de waarborg van de eerste executant: het kantonnement is niet langer toereikend om tot waarborg te dienen van zijn schuldvordering in hoofdsom, interest en kosten, nu ook andere schuldeisers aanspraak doen gelden op de geconsigneerde sommen. Dit probleem zou slechts kunnen verholpen worden door het oorspronkelijk kantonnement te verhogen tot het totaal bedrag van de gezamenlijke schuldvorderingen van de in samenloop komende schuldeisers.

344 Door te kantonneren erkent de schuldenaar geenszins zijn schuld ten aanzien van de schuldeiser en kan hij nog steeds deze schuld betwisten. Tot het kantonnement zal vooral een toevlucht worden genomen in geval van beslag onder derden en beslag op schepen, waar de schuldenaar het genot van de beslagen goederen heeft verloren. Het kantonnement wordt minder vaak aangewend bij roerend of onroerend beslag tenzij wanneer de schuldenaar, die meestal in het bezit blijft van deze goederen, daarover wenst te beschikken. Het kantonnement blijft evenwel ontoegankelijk voor de debiteur die over onvoldoende middelen beschikt om de oorzaken van het beslag te kantonneren.

B. KANTONNEMENT VAN HET VOORWERP VAN HET BESLAG

345 Het kantonnement door middel van de inbewaargeving van het in beslag genomen goed (art. 1407) in handen van een sekwester, stelt geen einde aan de onbeschikbaarheid van de goederen. Het principe zelf van het beslag blijft bestaan en het kantonnement houdt geen opheffing in van het beslag. Door dit kantonnement geschiedt geen bevrijding van het beslagene zoals bedoeld in art. 1403. De derde-beslagene of de derde bij wie beslag werd gelegd wordt enkel vervangen door een andere persoon (VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 435, nr. 27; *anders*: CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 164). Deze vorm van kantonnement heeft louter een verplaatsing tot gevolg. De positie van de beslaglegger wordt hierdoor niet versterkt m.b.t. mogelijke samenloop met andere schuldeisers. De beslagen goederen of gelden blijven verder onbeschikbaar bij de sekwester of de Deposito- en Consignatiekas waar ze in bewaring worden gegeven (Rb. Antwerpen, 25 juni 1983, *R.W.*, 1982-83, 1585, *Rec.Gen.Enr.Not.*, 1983, nr. 22.878).

Het voorwerp verdwijnt wel uit het vermogen van de derde zodat het niet meer door diens persoonlijke schuldeisers in beslag kan genomen worden. Dit kantonnement vermijdt dus samenloop met de schuldeisers van de derde-beslagene (DE LEVAL, G., *Traité*, 395, nr. 210).

De loop van de interesten van de schuldvordering die de beslaglegger heeft ten aanzien van de schuldenaar wordt niet geschorst. Na dit kantonnement zal elke proceshandeling die voordien bij de derde beslagene diende te gebeuren, geldig bij de bewaarder kunnen gesteld worden.

AFDELING III

KANTONNEMENT EN UITVOEREND BESLAG

346 Zoals bij bewarend beslag, kan bij uitvoerend beslag overgegaan worden tot kantonnement, hetzij van de oorzaken van het beslag (art. 1404), hetzij van het voorwerp ervan (1407). Het recht op kantonnement bij uitvoerend beslag is echter aan een aantal beperkingen onderworpen.

§ 1. Kantonnement van de oorzaken van het uitvoerend beslag

A. DOELSTELLING

347 Met uitzondering van schuldvorderingen tot levensonderhoud, komt het recht tot kantonnement op dezelfde wijze, onder dezelfde voorwaarden en volgens dezelfde rechtspleging als bij bewarend beslag toe aan de schuldenaar die veroordeeld is bij een uitvoerbare rechterlijke beslissing waartegen verzet of hoger beroep is ingesteld, alsook wanneer de schorsing van de vervolgingen is bevolen (art. 1404, eerste lid). Het kantonnement biedt hier de mogelijkheid aan de debiteur de executie te vermijden. Door de instelling van het kantonnement bij uitvoerend beslag, stond de wetgever toe dat de schuldeiser niet onmiddellijk het voordeel kon genieten van de te zijnen gunste uitgesproken veroordelingen, met de bedoeling de schuldenaar te beschermen tegen het risico van insolventie van de schuldeiser, mocht deze ertoe gehouden worden het bedrag van de veroordelingen terug te betalen.

Het volstaat dat een tenuitvoerlegging nakend is (*Verslag Van Reepinghen*, 509). Uit de bepaling zelf van art. 1404, eerste lid kan worden afgeleid dat het recht op kantonnement bij uitvoerend beslag echter niet zo absoluut is als bij bewarend beslag. Het blijft echter een onaantastbaar recht van de schuldenaar (CAENEPEEL, C., "Over het kantonnement", *R.W.*, 1964-65, 1855). De schuldenaar kan zich zelfs op dit recht beroepen ingeval van executie van een vreemde rechterlijke beslissing, waartegen in het land van herkomst beroep werd ingesteld, ook al is het door de Belgische rechter verleende exequatur niet meer vatbaar voor derdenverzet door de schuldenaar (Beslagr. Luik, 28 maart 1990, *J.T.*, 1991, 180).

B. BEPERKINGEN VAN HET RECHT TOT KANTONNEMENT

1. Veroordeling tot een geldsom bij een uitvoerbare rechterlijke beslissing

348 Het recht tot kantonnement komt toe aan iedere schuldenaar die veroordeeld is tot betaling van een geldsom bij een uitvoerbare rechterlijke beslissing, op voorwaarde dat de schuldenaar vooraf verzet of hoger beroep heeft aangetekend (LEDoux, J.L., *a.w.*, *J.T.*,

1989, 619, nr. 28), hetzij dat de *schorsing* van de vervolging werd bevolen door de rechter (art. 1334) of ingevolge een wetsbepaling (zie b.v. art. 1514, 1541, 1613). Net zoals bij bewarend beslag is deze vorm van kantonnement slechts mogelijk in geval van veroordeling tot een geldsom (DE LEVAL, G., *Traité*, 573, nr. 274).

Deze beperking is gegrond op de overweging dat volgens de bewoordingen van art. 1403 het gekantonneerde bedrag toereikend moet zijn om tot waarborg te strekken voor de schuld in *hoofdsom, interesten en kosten*. Kantonnement is bijgevolg uitgesloten bij verbintenissen tot doen, niet doen of afgifte van een zaak andere dan een geldsom.

Deze beperking wordt een gedeelte van de Franse rechtspraak en rechtsleer in vraag gesteld: zij leidt tot een gunstiger behandeling van de schuldeiser die de uitvoerbaarheid kan bekomen mits zekerheidsstelling zonder enige restrictie naar de inhoud van de veroordeling (vgl. art. 1400, eerste lid Ger.W.), terwijl de debiteur enkel de executie kan verhinderen wanneer hij tot een geldsom veroordeeld is. De moeilijkheid voor de beslagrechter om het precieze bedrag te begroten van de zekerheid in geval van een niet pecuniaire veroordeling, is niet minder groot dan deze om het bedrag te bepalen van het kantonnement dat de schuldenaar van dergelijke veroordeling verschuldigd is. Bijgevolg zou een schuldenaar die met uitdrijving wordt bedreigd toelating tot kantonnement kunnen vragen (MIGUET, J., *Juriscl.*, tw. *Exécution provisoire*, nrs. 38-39). Toch kan de wettelijke beperking van het kantonnement tot geldsommenveroordelingen verantwoord blijven teneinde niet iedere betekenis aan de toegestane uitvoerbaarheid te ontnemen.

2. *Voorafgaand verzet of hoger beroep*

349 Alvorens het recht op kantonnement uit te oefenen moet de debiteur verzet of hoger beroep tegen het vonnis hebben ingesteld.

Kantonnement is niet meer mogelijk wanneer de uitvoerbare beslissing niet meer kan worden aangevochten met een gewoon rechtsmiddel. Het volstaat niet dat alleen de schuldeiser hoger beroep heeft aangetekend, nu het voordeel van de uitvoerbaarheid bij voorraad niet kan ontnomen worden aan de schuldeiser, als de schuldenaar de lastens hem uitgesproken veroordelingen niet aanvecht. De loutere intentie van de schuldenaar om hoger beroep aan te tekenen, is niet voldoende. Het rechtsmiddel moet werkelijk zijn ingesteld (Beslagr. Doornik, 23 november 1984, *Ann.Dr.Liège*, 1986, 145 met noot PARIDAENS, J.T., 1986, 50).

Is de uitvoerbare rechterlijke beslissing reeds in kracht van gewijsde getreden nadat een verzoek was ingediend om de modaliteiten tot kantonnement te bepalen, dan dient het kantonnement te worden geweigerd. Kantonnement evenmin toegestaan bij de executie van beslissingen, die in laatste aanleg werden gewezen en waartegen een cassatievoorziening werd ingesteld (Cass., 23 juni 1988, *Arr.Cass.*, 1987-88, 1408, nr. 663; *Pas.*, 1988, I, 1299).

Een partij die in hoger beroep veroordeeld is, kan geen vordering instellen bij eenzijdig verzoekschrift voor de Voorzitter in kort geding om een sekwester aan te stellen die de sommen tot betaling waarvan zij was veroordeeld in bewaring

zou nemen totdat over de cassatievoorziening tegen het arrest uitspraak zou gedaan zijn. Op die wijze zou een onregelmatig kantonnement mogelijk zijn wat verboden is wanneer de beslissing in laatste aanleg werd gewezen en in kracht van gewijsde is gegaan (BOELAERT, S. en DE CORT, A., "Aanstelling van een sekwester tijdens de voorziening in cassatie", noot onder Gent, 9 juni 1987, *R.W.*, 1988-89, 14).

350 Het kantonnement kan bovendien alleen ingeroepen worden voor de bedragen waarvoor een rechtsmiddel werd aangewend. Wanneer de schuldenaar slechts een gedeelte van de gevorderde som betwist en zijn hoger beroep tot dat gedeelte heeft beperkt kan hij slechts kantonneren ten belope van dit betwiste gedeelte (Luik, 20 maart 1985, *Jur.Liège*, 1985, 481). Mocht hij in dat geval toch de volledige verschuldigde som kantonneren, dan maakt hij zich schuldig aan rechtsmisbruik vermits hij het kantonnement uitsluitend aanwendt om de schuldeiser schade te berokkenen, bestaande in het verlies ten gevolge van het grote rentever schil tussen de rentevoet van de Deposito- en Consignatiekas en de opbrengst van het geld als de schuldeiser kredieten had opgenomen bij een kredietinstelling (Beslagr. Kortrijk, 25 mei 1981, *R.W.*, 1981-82, 2181). Het komt de beslagrechter niet toe de draagwijdte van het hoger beroep te beoordelen, tenzij de akte van beroep voor geen betwisting vatbaar is (Beslagr. Luik, 27 maart 1985, *Jur.Liège*, 1985, 490).

3. Schorsing van de vervolgingen

351 Krachtens art. 1404 kan de schuldenaar tegen wie beslag is gelegd, ook zijn toevlucht nemen tot het kantonnement "indien de schorsing van de vervolgingen is bevolen".

Voorheen werd deze mogelijkheid voorzien door art. 554, 1° van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Over de betekenis van deze kantonnementsmogelijkheid is geen rechtspraak gepubliceerd. Alleen de nota bij het ontwerp van Wet van 1934, die geleid heeft tot het K.B. nr. 300 van 30 maart 1936, dat art. 554 W.R.v. destijds heeft gewijzigd, zegt iets meer. Volgens deze nota kan het kantonnement nuttig zijn in de vele gevallen, waarin een betwisting aangaande de executoriale titel de beslagene blootstelt aan het risico gedurende de ganse duur van het geding, waartoe de betwisting aanleiding geeft, beroofd te blijven van de beschikking over al de in beslag genomen zaken. Het ontwerp voorziet dus voor de beslagene de mogelijkheid zijn toevlucht te nemen tot het kantonnement, wanneer de schorsing van de vervolgingen, krachtens een executoriale titel, gelast is geworden.

De beslagene kan maar van het kantonnementsrecht gebruik maken wanneer een executoriale rechterlijke beslissing de schorsing bevolen heeft en slechts gedurende de duur der schorsing.

352 Aangezien dit kantonnementsrecht slechts toepassing kan vinden wanneer de schorsing van de vervolgingen is bevolen, is de uitoefening van dit recht vrij beperkt.

De schorsing van de vervolgingen van een rechterlijke beslissing kan slechts bevolen worden door de bodemrechter die de veroordeling zelf uitspreekt, wanneer hij overeenkomstig art. 1244 B.W. uitstel van betaling verleent op verzoek van de schuldenaar. Na de uitspraak van de beslissing, kan geen schorsing meer bevolen worden, b.v. naar aanleiding van de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen, zelfs niet door de voorzitter zetelend in kort geding. Dit betekent dat de schuldenaar zich niet op het kantonnementsrecht kan beroepen om de schorsing van de uitvoering op die wijze te doen bevelen. Enkel de beslagrechter kan op dagvaarding ten verzoeken van de partij die d e r d e n v e r z e t heeft gedaan en na oproeping van alle andere partijen, de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing voorlopig geheel of ten dele opschorten conform art. 1127 Ger.W.

Voor het overige kan enkel de tenuitvoerlegging van andere authentieke akten, waarbij vooral te denken valt aan notariële akten, worden geschorst, en dan nog in zeer uitzonderlijke door de wet omschreven gevallen, nl. bij inschrijving wegens valsheid of wanneer de rechter overeenkomstig art. 1334 uitstel van betaling heeft toegestaan.

Er bestaat evenwel een tendens in rechtspraak en rechtsleer om nog een bijkomende – jurisprudentiële – schorsingsgrond te aanvaarden. Wanneer de inhoud van de akte aanleiding geeft tot ernstige betwisting, of de uitvoerbare actualiteit van de titel wordt betwist, zou de executie van de akte door de beslagrechter kunnen worden geschorst.

Indien deze schorsingsgrond, die bij gedwongen executie van notariële akten vaak wordt ingeroepen, aangenomen wordt, kan de schuldenaar een beroep doen op het recht op kantonnement.

De bewoordingen van art. 1404 laten echter in het ongewisse of kantonnement mogelijk is wanneer de executie van een notariële akte wordt geschorst. Nadat art. 1404, eerste lid deze mogelijkheid strikt beperkte tot een uitvoerbare “rechterlijke beslissing” die een geldsommenveroordeling inhoudt (vgl. art. 1403), stelt het slot van dit eerste lid van art. 1404 deze mogelijkheid verder open wanneer schorsing van “die” vervolgingen is bevolen. Indien “die” vervolging betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van de uitvoerbare rechterlijke beslissing waarvan sprake in het eerste lid, dan zou de schorsing van die vervolging ook enkel voornoemde rechterlijke beslissingen moeten treffen. Dit is echter vrij onwaarschijnlijk nu deze rechterlijke beslissingen precies uitvoerbaar bij voorraad zijn en geen uitstel van betaling zullen bevatten. Bovendien is in de franse tekst van art. 1404 geen sprake van “surséance à ces poursuites” maar slechts van “surséance aux poursuites”, wat doet vermoeden dat niet alleen de schorsing van uitvoerbare rechterlijke beslissingen wordt bedoeld.

Art. 1404, eerste lid, *in fine* Ger.W. heeft dan ook enkel zin bij de tenuitvoerlegging van authentieke akten of uitzonderlijk van vonnissen die hoewel zij uitvoerbaar zijn, toch uitstel van betaling verleenden krachtens art. 1244 B.W. of in geval van schorsing door de beslagrechter conform art. 1127 Ger.W.

4. Wettelijk of rechterlijk verbod

353 In tegenstelling tot het bewarend kantonnement is het kantonnement bij uitvoerend beslag krachtens de wet in enkele gevallen uitgesloten. Verder kan dit recht ook door de rechter worden uitgesloten.

a) Wettelijk verbod

354 Art. 1404, eerste lid verbiedt de schuldenaar van een uitkering tot levensonderhoud te kantonneren. Dit verbod is ingegeven door de urgentie die bij alimentatie steeds aan de orde is. De precieze draagwijdte van dit verbod is afhankelijk van de vraag welke schuldvorderingen aan te merken zijn als "schuldvorderingen tot levensonderhoud" in de zin van art. 1404, eerste lid. Omvat dit begrip alle schuldvorderingen met een alimentair karakter, dus niet alleen alimentatie tussen echtgenoten of t.a.v. kinderen, maar b.v. ook schadevergoeding aan het slachtoffer van een ongeval, invaliditeitsuitkeringen, arbeidsongeschiktheidsvergoeding, verbrekingsvergoeding bij het einde van een arbeidsovereenkomst, of dient het begrip restrictief te worden opgevat?

Men kan twee strekkingen onderscheiden. De restrictieve stelling gaat ervan uit dat de schuldvordering zelf een alimentair karakter dient te hebben. Dit karakter wordt enkel toegekend aan uitkeringen die verschuldigd zijn op grond van wettelijke alimentatieverplichtingen, of aan uitkeringen die dit karakter bezitten ingevolge een overeenkomst of een schenking. Dit standpunt wordt gevolgd door de Belgische rechtspraak die het begrip uitkering tot levensonderhoud strikt interpreteert teneinde het recht op kantonnement niet uit te hollen. Het gaat volgens deze rechtspraak enkel om de vorderingen tot alimentatie in de gebruikelijke betekenis die het Burgerlijk Wetboek daaraan geeft en niet b.v. om de verbrekingsvergoeding naar aanleiding van het beëindigen van een arbeidsovereenkomst (Brussel, 1 oktober 1987, *J.T.*, 1987, 647). Zo werd geen alimentaire functie toegekend aan de schadevergoeding die de ouders van een minderjarig slachtoffer van een ongeval lastens de aansprakelijke dader vorderen in hun hoedanigheid van vertegenwoordiger over de goederen van hun kind. Voor hen persoonlijk heeft deze vergoeding geen alimentaire functie (*anders*: Voorz.Rb.Luik, 2 april 1980, *J.T.*, 1982, 430, die het recht op kantonnement uitsloot voor de schuldenaar die veroordeeld was om een voorschot te betalen aan de ouders van het slachtoffer van een verkeersongeval). Toch acht andere rechtspraak het kantonnement door de werkgever van het verschuldigde loon in strijd met art. 5 van de Loonbeschermingswet van 12 april 1965 die de vrije beschikking over het loon voorschrijft (Arbh. Brussel, 12 maart 1987, *T.S.R.*, 1987, 227).

Daartegenover staat een meer extensieve stelling, die niet uitgaat van de aard van de schuldvordering zelf en de grondslag ervan, maar nagaat wat de functie is van de schuldvordering rekening houdend met de financiële toestand van de debiteur. Een schuldvordering die van natura niet alimentair is, kan wel

dergelijke functie vervullen indien de schuldenaar in een behoeftige situatie verkeert. Volgens deze opvatting heeft de schuldvordering van de werknemer tot betaling van loon of van een opzegvergoeding een alimentaire functie, alsook de vordering van de handelsvertegenwoordiger tot het bekomen van commissieloon tot het verstrijken van het contract. Sommige Franse rechtspraak treedt deze stelling bij (MIGUET, J., *Jurisclasseur*, tw. *Exécution Provisoire*, fasc. 516-3, nr. 41-45).

Het is m.i. aangewezen de restrictieve interpretatie te verkiezen. De schuldeiser kan immers i.g.v. behoefte aan de rechtbank vragen het kantonnement uit te sluiten overeenkomstig art. 1406.

355 Verder sluit art. 1752bis, § 1, vierde lid B.W. het recht op kantonnement uit na een gerechtelijke beslissing waarin de verplichting wordt opgelegd de h u u r w a a r b o r g vrij te geven. De waarborg mag vrijgegeven worden tegen voorlegging van een eensluitende kopij van de beslissing zonder dat de derde een ander bewijs moet eisen (vgl. art. 1388, tweede lid). Deze uitzondering betreft enkel de beschikking over de huurwaarborg (anders: PHILIPPE, D. en TAVERNE, M., "Bref aperçu de la nouvelle loi relative aux contrats de louage des biens immeubles", *Rev.Not.B.*, 1984, 62).

b) Rechterlijk verbod

356 Het recht op kantonnement kan ook uitgesloten worden door de rechter ten gronde voor het geheel of een gedeelte van de uitgesproken veroordelingen indien de vertraging in de regeling de schuldeiser blootstelt aan een ernstig nadeel (art. 1406) (Antwerpen, 11 februari 1987, *R.W.*, 1986-87, 2640, noot LAENENS, J.; Arbh. Luik, 17 april 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 98; Luik, 18 mei 1990, *Rev.Rég.Dr.*, 1990, 511). Voor de invoering van het Gerechtelijk Wetboek was de mogelijkheid van een rechterlijk verbod niet aan dergelijke voorwaarden onderworpen.

1. Uitdrukkelijk verzoek door de schuldeiser

357 Het rechterlijk kantonnementsverbod kan niet worden vermoed. Men mag niet vermoeden dat een door de wet erkend absoluut recht uitgesloten wordt. Het verbod kan evenmin ambtshalve door de rechter worden uitgesproken (Voorz.Rb.Brussel, 2 februari 1949, *Pas.*, 1949, III, 1, noot). De schuldenaar kan slechts beroofd worden van het recht op kantonnement indien de schuldeiser een gemotiveerd v e r z o e k daartoe aan de rechter ten gronde voorlegt en indien daarover een formele en expliciete beschikking in het veroordelend vonnis voorkomt (CAENEPEEL, C., *a.w.*, 1856). De rechter moet de uitsluiting van het kantonnement voldoende motiveren.

De loutere omstandigheid dat het vonnis uitvoerbaar is bij voorraad, impliceert niet dat het kantonnement uitgesloten is. Uitvoerbaarheid bij voorraad en kantonnement zijn immers twee onderscheiden begrippen, waarvan de respectieve domeinen niet samenvallen, zodat de bodemrechter het kantonnement slechts kan verbieden als hem dit uitdrukkelijk wordt gevraagd. Men zou

kunnen stellen dat een impliciet kantonnementsverbod wel volgt uit een veroordeling tot levensonderhoud, die krachtens de wet zelf het recht tot kantonnement uitsluit (art. 1404, eerste lid), zodat dit niet meer door de bodemrechter uitdrukkelijk dient te worden verboden. Gelet op de onduidelijkheid te bepalen welke schuldvorderingen al dan niet tot levensonderhoud strekken in de zin van art. 1404, eerste lid, doet de onderhoudsgerechtigde schuldeiser er m.i. goed aan toch uitdrukkelijk het kantonnementsverbod door de rechter te doen opleggen. Dit verzoek zal wellicht aanleiding geven tot een jurisprudentiële afbakening van het begrip "levensonderhoud" dat tot op heden steeds zeer restrictief werd opgevat.

2. Aan de rechter die uitspraak doet over de vordering zelf

358 Dit verbod kan enkel worden opgelegd door de **b o d e m r e c h t e r**, niet door de beslagrechter of de voorzitter in kort geding, behoudens voor de veroordelingen die zij zèlf zouden uitspreken (DE LEVAL, G., "L'examen du fond des affaires par le juge des référés", *J.T.*, 1986, 424, nr. 20). De feitenrechter is er beter dan de beslagrechter toe in staat de feitelijke elementen te beoordelen en er de gevolgen van af te wegen, rekening houdende met de gegevens van het geschil en met de rechten en de belangen van de partijen. Indien de schuldeiser zou nalaten aan de rechter ten gronde een kantonnementsverbod te vragen of indien de bodemrechter verzuimd heeft daarover uitspraak te doen, is het niet de taak van de beslagrechter zich op dit delicate domein te begeven en hetzij op een voorheen niet geformuleerde vraag recht te doen, hetzij het vonnis van de bodemrechter op dat punt te hervormen of diens verzuim goed te maken.

Het komt de beslagrechter dus niet toe het kantonnement te verbieden wegens de vermoedelijke schade aan de schuldeiser, noch het kantonnementsverbod van de bodemrechter ongedaan te maken (Beslagr. Luik, 12 januari 1987, *J.T.*, 1987, 291; Beslagr. Brussel, 12 december 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 175; Beslagr. Luik, 3 januari 1990, *J.L.M.B.*, 1990, 850). De beslagrechter kan het verbod zelfs niet ongedaan maken indien de bodemrechter dit verbod niet heeft gemotiveerd (*anders*: Beslagr. Aarlen, 27 januari 1976, *Jur.Liège*, 1976, 284: de beslagrechter sprak een kantonnementsverbod uit ten behoeve van het slachtoffer van een verkeersongeval dat 100% verlamd was, geen inkomsten had en nog geen enkele schadevergoeding had ontvangen). De beslagrechter kan evenmin de gedwongen tenuitvoerlegging schorsen van een uitvoerbare arbitrale beslissing, waarbij het kantonnement werd uitgesloten. Enkel de scheidsrechter kan het kantonnement verbieden wanneer hij overeenkomstig art. 1709 de voorlopige tenuitvoerlegging van de arbitrale beslissing toestaat.

359 Het vonnis waarbij het recht op kantonnement overeenkomstig art. 1406 wordt uitgesloten, is vatbaar voor hoger beroep (Brussel, 9 oktober 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 341). De rechter in hoger beroep kan de in eerste aanleg

toegestane voorlopige tenuitvoerlegging niet schorsen behoudens in geval van manifeste onwettigheid, maar hij kan wel – i.t.t. de beslagrechter – het in eerste aanleg opgelegd kantonnementsverbod ongedaan maken en de schuldenaar opnieuw toelating verlenen te kantonneren (Luik, 17 maart 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 839; Arbh. Gent, 9 januari 1989, *R.W.*, 1988-89, 993; Brussel, 31 januari 1990, *J.L.M.B.*, 1990, 994, noot; Arbh. Luik, 17 april 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 98; Luik, 18 mei 1990, *J.T.*, 1990, 675; *Rev.Rég.Dr.*, 1991, 98).

Zo kan de appelrechter het kantonnementsverbod ongedaan maken wanneer niet blijkt dat het is opgelegd op grond dat een vertraging in de regeling de schuldeiser blootstelt aan een ernstig nadeel. Door het toelaten van het kantonnement in hoger beroep, terwijl dit door de eerste rechter werd uitgesloten, schorst de appelrechter niet de uitvoerbaarheid van het eerste vonnis en pleegt hij geen inbreuk op het verbod van art. 1402. De uitvoerbaarheid sluit immers het recht op kantonnement niet automatisch uit. De appelrechter kan b.v. het kantonnementsverbod ongedaan maken wanneer de financiële toestand van de schuldeiser doet uitschijnen dat de schuldenaar in geval van hervorming van het eerste vonnis de gelden die in voorlopige uitvoering van dit vonnis werden betaald, niet zal kunnen recupereren. Het kantonnementsverbod kan ook – i.t.t. het recht zelf – beperkt worden tot een gedeelte van het verschuldigde bedrag, of onderworpen worden aan de voorwaarde van een voorafgaande borgstelling door de schuldeiser. De appelrechter kan verder de schuldenaar verplichten te betalen aan een sekwester die ermee belast wordt op geregelde tijdstippen een bepaald bedrag aan de schuldeiser te betalen (vgl. art. 521, tweede lid N.C.P.C.; “En cas de condamnation au versement d’un capital en réparation d’un dommage corporel, le juge peut aussi ordonner que ce capital sera confié à un séquestre à charge d’en verser périodiquement à la victime la part que le juge détermine”).

De appelrechter kan ook voor het eerst een verbod tot kantonnement opleggen, wanneer hij b.v. alvorens over de grond van de zaak uitspraak te doen overeenkomstig art. 1401, eerste lid, de voorlopige tenuitvoerlegging toestaat (Brussel, 1 oktober 1987, *J.T.*, 1987, 647).

Volgens sommige rechtspraak en rechtsleer is dit echter niet mogelijk en kan de appelrechter het recht op kantonnement niet verbieden wanneer de eerste rechter dit niet heeft gedaan (Luik, 28 juni 1985, *Jur. Liège*, 1985, 486 met noot DE LEVAL, G.; Luik, 28 november 1985, *Jur. Liège*, 1986, 313, noot; Luik, 17 november 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 838; STRANART, A.M., *a.w.*, *Cah.Dr.Jud.*, 1991, (66), 77).

3. Ernstig nadeel voor de schuldeiser

360 Het verbod tot kantonnement moet gevorderd worden door de schuldeiser. Deze is verplicht zijn eis voldoende te motiveren door aan te tonen dat hij dringend de beschikking over de gelden nodig heeft. Enkel indien de vertraging in de regeling hem blootstelt aan een ernstig nadeel,

kan het kantonnement verboden worden. Een schuldeiser kan het kantonnement niet doen verbieden door te stellen dat dit verbod zijn debiteur aan geen enkel risico zou blootstellen omwille van de solvabiliteit van de schuldeiser zelf. Precies door dit argument toont de schuldeiser aan dat het verbod tot kantonnement niet nodig was (Luik, 17 maart 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 838). Evenmin afdoende is het argument dat de schuldeiser een zware lening heeft af te betalen. Niet vereist is dat het gevreesde nadeel onherstelbaar zou zijn. Het kantonnement kan worden uitgesloten indien de litigieuze verbintenis niet ernstig betwist is of betwistbaar kan zijn (Kh.Brussel, 16 mei 1991, *J.T.*, 1991, 701).

De rechter ten gronde is verplicht het kantonnementsverbod voldoende te motiveren, ten einde een controle door de appelrechter mogelijk te maken.

Wanneer gekantonneerd wordt in weerwil van een wettelijk of rechterlijk verbod, kan de schuldeiser niet vorderen dat de gekantonneerde bedragen worden vrijgegeven en moet hij de procedure in gedwongen tenuitvoerlegging vervolgen door derdenbeslag te leggen bij de derde-bewaarnemer. Het kantonnement blijft wel mogelijk zelfs bij wettelijk/rechterlijk verbod, wanneer de schorsing van de vervolging is bevolen.

C. PROCEDURE

361 De schuldenaar die veroordeeld is bij een uitvoerbare rechterlijke beslissing, kan de executie hiervan vermijden door overeenkomstig art. 1403 in de Deposito- en Consignatiekas of in handen van een erkende of aangestelde sekwester, een bedrag in bewaring te geven, toereikend om tot waarborg te strekken voor de schuld in hoofdsom, interest en kosten.

Zoals bij bewarend kantonnement kan dit kantonnement kan geschieden hetzij met tussenkomst van de beslagrechter die de modaliteiten nader omschrijft (art. 1403), hetzij rechtstreeks in handen van de gerechtsdeurwaarder die ertoe gehouden is de gelden binnen de drie dagen over te maken aan de Deposito- en Consignatiekas (art. 1405). Voor de omschrijving van beide modaliteiten kan verwezen worden naar wat reeds werd behandeld m.b.t. het bewarend beslag. Toch verdienen enkele bijzonderheden en verschilpunten de aandacht, i.h.b. inzake het bedrag en de samenstelling van het kantonnement.

D. BEDRAG

362 Het bedrag van het kantonnement moet toereikend zijn om de schuld in hoofdsom, interest en kosten te dekken.

Er heerst in de rechtspraak nogal wat verwarring omtrent de vraag welke interesten precies gekantonneerd moeten worden. Het kantonnement dient in elk geval de interesten te omvatten die reeds vervallen zijn op het ogenblik dat tot kantonnement wordt overgegaan.

Aangezien het uitvoerend kantonnement, dat uitgevoerd wordt met strikte naleving van de wettelijke bepalingen, geldt als voorwaardelijke betaling – i.t.t. bewarend kantonnement –, houden de interesten op te lopen vanaf de dag van de consignatie van de gelden door de schuldenaar. De storting aan de gerechtsdeurwaarder, of aan de bewaarnemer die door de beslagrechter werd aangewezen, werkt bevrijdend. De som die gekantonneerd wordt dient aldus enkel de reeds vervallen rente te omvatten.

Nu artikel 1404, tweede lid bepaalt dat de storting geldt als betaling voor zover de beslagene erkent schuldenaar te zijn of als zodanig wordt erkend, staat vast dat na die datum geen interest meer kan verschuldigd zijn.

De omstandigheid dat het de beslagrechter toekomt de modaliteiten van het kantonnement nader te bepalen kan niet voor gevolg hebben dat tegen de hierboven aangehaalde wettekst in, de storting zou worden bevolen van een bedrag overeenstemmend met de interest die zagezegd na de storting tot op de vermoedelijke datum van het tussen te komen arrest zou komen te vervallen. (*anders*: Voorz. Kh. Antwerpen, 16 juli 1956, *J.P.A.*, 1956, 335 dat betreffende de interesten beslist dat een “geijkte rechtspraak beslist dat er in het bedrag dat dient geconsigneerd ten minste een jaar gerechtelijke interesten moet bijgerekend worden van dag af van de akte van beroep; zie hierover CAENEPEEL, C., *a.w.*, 1860, nr. 45 en 1863, nr. 57).

Deze duidelijke stelling wordt niet steeds gevolgd wanneer het kantonnement niet conform de wettelijke bepalingen geschiedde, m.a.w. in geval van zgn. “oneigenlijk” of “minnelijk” kantonnement (zie verder, nr. 369 e.v.). In dergelijk geval blijft de wettelijke interest lastens de schuldenaar verder lopen tot op de dag van de volledige betaling. Een oneigenlijk kantonnement door de schuldenaar-appellant werkt niet bevrijdend zolang de geïntimeerde niet akkoord ging met deze wijze van kantonneren (Beslagr.Hasselt, 5 januari 1988, A.R.nr. 87.b.779, *onuitg.*, bevestigd door Antwerpen, 15 mei 1990, A.R.nr.555/88, *onuitg.*). Tot op de dag van de werkelijke betaling dient de schuldenaar interest op zijn schuld te betalen.

Indien en voor zover men aanvaardt dat een minnelijk kantonnement, buiten de wettelijke voorwaarden maar mét toestemming van de geïntimeerde, als voorwaardelijke betaling kan gelden, houden de interesten – zoals bij wettelijk kantonnement – op te lopen vanaf de consignatie. De toestemming van de geïntimeerde is echter strikt vereist. In geval van samenloop zullen alle schuldeisers hun akkoord met dit minnelijk kantonnement moeten betuigen.

Wel is het zo dat, vermits het kantonnement als voorwaardelijke betaling geldt, de interest die zij in de Deposito- en Consignatiekas (6,25%) of in handen van de aangestelde sekwester (b.v. bankinstelling) zal opbrengen, zal besteed worden ter aflossing van de vordering van de geïntimeerde voor zover hij door het appelerrecht als schuldeiser zal worden erkend. In het andere geval dient aan de schuldenaar het gekantonneerde bedrag met interesten dat het heeft opgebracht te worden terugbetaald.

E. SAMENSTELLING VAN HET BEDRAG

363 Anders dan bij bewarend beslag, kan het kantonnement bij uitvoerend beslag enkel worden samengesteld uit gelden, vermits het als voorwaardelijke betaling moet kunnen gelden. Kantonnement in andere roerende waarden, b.v. door het deponeren van goud bij de bank is bijgevolg uitgesloten. Het kantonnement moet immers beantwoorden aan de oorzaken van het beslag in hoofdsom, interest en kosten, terwijl de fluctuatie van de goudkoers deze overeenstemming niet kan waarborgen. Bovendien brengt het deponeren van goud bij de bank geen interesten voort (Beslagr. Luik, 23 mei 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 104).

Indien het kantonnement echter op verzoek van de schuldeiser wordt vervangen door een borgstelling, dan zijn de kosten van de borgstelling ten laste van de schuldeiser (Bergen, 28 juni 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 1350, *J.T.*, 1988, 634). De schuldenaar kan weigeren in te stemmen met de zekerheidsstelling door een derde die zich borg stelt voor de terugbetaling van de gelden in geval het vonnis zou worden hervormd. Deze borgstelling biedt niet dezelfde voordelen als het kantonnement: de solvabiliteit van de borg kan verminderd zijn op het ogenblik dat geoordeeld wordt over het verhaal van de schuldenaar en bovendien kan de borg te kwader trouw zijn (Beslagr. Brussel, 21 februari 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 104).

364 Het kantonnement kan evenmin samengesteld worden door gespreide stortingen, noch kan door de beslagrechter aan de schuldenaar uitstel worden verleend om het te kantonneren bedrag bijeen te brengen, wat zou neerkomen op een ongeoorloofde schorsing van een onmiddellijk uitvoerbaar vonnis en bijgevolg op een overtreding van het verbod van de art. 1333, tweede lid en art. 1402 (VAN COMPERNOLLE, J., "Examen de jurisprudence", *R.C.J.B.*, 1987, 432; Luik, 27 september 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 81). Alleen de rechter ten gronde of de appelrechter krachtens art. 1401, kunnen bij het toestaan van de voorlopige tenuitvoerlegging aan de schuldenaar een termijn toekennen om het volledige bedrag van het kantonnement samen te stellen.

§ 2. Kantonnement van het voorwerp van het uitvoerend beslag

365 Wanneer uitvoerend beslag werd gelegd op gelden of roerende goederen die in handen van een andere persoon dan de schuldenaar zijn, kunnen deze schuldenaar, de derde die ze onder zich heeft, en de schuldeiser die ze in beslag genomen heeft, zich wenden tot de beslagrechter om te doen bevelen dat de gelden of roerende goederen in bewaring zullen worden gegeven aan een erkende of aangestelde sekwester, dan wel, wanneer het vaststaande of te vervallen bedragen betreft, aan de Deposito- en Consignatiekas (art. 1407). Voor de toepassingsvoorwaarden en gevolgen van deze kantonnementsvorm zij verwezen naar de uiteenzetting desbetreffend bij het bewarend kantonnement (afdeling II, § 2).

Specifiek voor het kantonnement van het voorwerp van het uitvoerend beslag, kan de vraag worden gesteld of deze kantonnementsvorm aan dezelfde beperkingen onderworpen is als het kantonnement van de oorzaken van dit beslag, zoals hierboven omschreven (zie onder § 1). Meer bepaald rijst de vraag of het kantonnement van het voorwerp van het beslag ook uitgesloten is wanneer de oorzaak van het beslag een schuldvordering tot levensonderhoud betreft, naar analogie met art. 1404 Ger.W. Laatstgenoemde bepaling verbiedt de alimentatieplichtige bij wie roerend of onroerend uitvoerend beslag wordt gelegd, een toevlucht te nemen tot het kantonnement om zijn betalingsplicht in handen van de alimentatiegerechtigde te omzeilen. Kan de derde-beslagene bij wie voor de alimentatieschuldvordering (oorzaak) beslag wordt gelegd op de vordering die de alimentatieplichtige lastens de derde-beslagene bezit (voorwerp), aan de beslagrechter vragen om het voorwerp van het beslag te kantonneren overeenkomstig art. 1407 Ger.W., zelfs indien de oorzaak van het beslag een alimentatieschuldvordering is? In de eerste plaats dient erop gewezen dat art. 1407 Ger.W. niet zoals art. 1404 Ger.W. het kantonnement van het voorwerp van het beslag verbiedt bij vordering tot levensonderhoud. Vervolgens kan art. 1404 Ger.W. evenmin naar analogie worden toegepast: waar dit artikel het kantonnement regelt van de oorzaken van het beslag, die een voorwaardelijke betaling uitmaken, regelt art. 1407 Ger.W. enkel het kantonnement van het voorwerp van het beslag, dat slechts de verplaatsing beoogt van het beslagen voorwerp op verzoek van de derde, schuldeiser of schuldenaar. Twee situaties kunnen zich voordoen: in de eerste plaats kan de beslagen schuldenaar binnen de 15 dagen verzet doen tegen het derdenbeslag, of kan de derde zijn schuld ten aanzien van de schuldenaar betwisten voor de beslagrechter die de zaak naar de bodemrechter verwijst (art. 1543, tweede lid). De derde-beslagene zou, in afwachting van de beslissing van de beslag- of bodemrechter, aan de beslagrechter toelating kunnen vragen het voorwerp van het beslag te kantonneren. De beslagrechter zal dit echter weigeren gelet op het alimentair karakter van de schuldvordering die oorzaak is van het beslag, en die vaak uitvoerbaar bij voorraad is. Aldus wordt de alimentatiegerechtigde dezelfde bescherming geboden bij uitvoerend derdenbeslag als bij uitvoerend roerend/onroerend beslag. In elk geval kan de derde-beslagene tot afgifte worden gedwongen op de dag waarop de beslissing op verzet hem betekend is (art. 1543, tweede lid).

In de tweede plaats zal de derde-beslagene, mocht de schuldenaar geen verzet doen, na 17 dagen vanaf de aanzegging van het beslag, verplicht kunnen worden tot afgifte door de beslagleggende schuldeiser. Hij kan deze afgifteplicht niet omzeilen door een verzoek om te kantonneren overeenkomstig art. 1407 Ger.W. dat de beslagrechter zal moeten afwijzen. Dit verzoek kan dus niet meer geschieden nadat de derde-beslagene overeenkomstig art. 1543, eerste lid, op overlegging van het exploit van aanzegging, werd aangemaand afgifte te doen in handen van de gerechtsdeurwaarder. Zolang hij evenwel niet tot afgifte gedwongen werd kan de derde-beslagene wel vragen om het voorwerp te kantonneren. Dit verzoek dient niet te gebeuren binnen de 15 dagen na de aanzegging van het derdenbeslag aan de schuldenaar (Beslagr. Antwerpen, 17 april 1989, *onuitg.*, A.R. 38.790). Ook dit verzoek wordt onderworpen aan de beoordeling van de beslagrechter die moet onderzoeken of de derde-beslagene redenen heeft om de afgifte van de gelden waartoe hij verplicht is, door het kantonnement te omzeilen.

Een gedeeltelijk kantonnement van het voorwerp van het beslag is verboden, maar de beslagrechter kan wel een korte termijn toestaan om de nodige fondsen te verzamelen.

§ 3. Gevolgen

A. KANTONNEMENT VAN DE OORZAKEN VAN HET BESLAG

366 Dit kantonnement beschermt de schuldenaar tegen mogelijke insolventie van de schuldeiser, heft de onbeschikbaarheid van het beslagene op en vermijdt de nadelige publikatie van de beslagberichten. Ook de schuldeiser

wordt beschermd tegen de insolventie van de schuldenaar doch hij kan niet meteen beschikken over de gekantonnerde gelden wat vooral voor behoeftige schuldeisers zeer ernstige gevolgen kan hebben. Vandaar dat aan het uitvoerend kantonnement door de wet meer beperkingen werden gesteld (BACCARA, R., "Le cantonnement sur exécution provisoire", *J.T.*, 1949, 177). Wanneer de uitvoerbare beslissing door de appelrechter wordt vernietigd kan de schuldenaar de onmiddellijke vrijgave van de gelden met interest eisen, onverminderd een recht op schadevergoeding lastens de schuldeiser. De weigering van de schuldeiser maakt een feitelijkheid uit waaraan de rechter in kort geding een einde kan stellen.

367 In tegenstelling tot het bewarend kantonnement, geldt het kantonnement bij uitvoerend beslag als voorwaardelijke betaling aan de schuldeiser die bijgevolg beschermd wordt tegen het risico van insolventie van de schuldenaar en geen samenloop meer dient te vrezen met andere schuldeisers van deze schuldenaar en zodat hij de sanctie van de nietigheid van rechtswege van art. 445 W.Kh. in geval van faillissement kan ontlopen. De betaling aan de schuldeiser is tegenwerpelijk aan de andere schuldeisers onder voorbehoud van toepassing van art. 446-448 W.Kh. in geval van faillissement. De consignatie geschiedt met bijzondere bestemming van de som tot afdoeining van de schuldvordering van de beslaglegger en geldt als voorwaardelijke betaling, voor zover de schuldenaar erkent schuldenaar te zijn of als zodanig wordt erkend (zie hierover o.m. CAENEPEEL, C., "Over het kantonnement", *R.W.*, 1964-65, 1848 e.v.).

De storting geldt als betaling wanneer bewezen wordt dat de beslaglegger schuldeiser is van de beslagene, ook als het door de schuldeiser gelegde beslag nietig is (DE LEVAL, G., *Traité*, 581, nr. 276).

De eigendomsoverdracht ten voordele van de schuldeiser geschiedt met terugwerkende kracht tot op de dag van de consignatie wanneer het eerste vonnis wordt bevestigd. De schuldeiser kan de vrijgave eisen van de gelden met de interesten die de gekantonnerde gelden inmiddels hebben opgebracht. Er dient wel aan herinnerd dat de hoofdsom vanaf de consignatie geen interesten genereert wat niet belet dat de gekantonnerde gelden met de interest die zij opbrengen (rente van de Deposito- en Consignatiekas, thans 6,25%, (M.B., 27 maart 1991, *B.S.*, 16 april 1991) of van de als sekwestre aangestelde bank) aan de schuldeiser worden uitgekeerd bij bevestiging van het eerste vonnis, of aan de schuldenaar worden terugbetaald bij vernietiging hiervan.

De bewaarnemer moet de gelden in bewaring houden tot een uitvoerbare titel de persoon aanwijst aan wie de gelden moeten gestort worden (art. 1388). Hij is niet aansprakelijk wanneer hij weigert de gelden vrij te geven tot de betwisting tussen de schuldeisers opgelost is.

B. KANTONNEMENT VAN HET VOORWERP VAN HET BESLAG

368 Zoals bij bewarend beslag heeft het kantonnement van het voorwerp van het uitvoerend beslag slechts tot gevolg dat dit voorwerp van het beslag wordt verplaatst. Het principe zelf van het beslag blijft bestaan. Waar het kantonnement van de oorzaken van het beslag enkel door de schuldenaar kan gevraagd worden, kan het voorwerp van het beslag gekantonneerd worden op verzoek van de schuldenaar, de derde bij wie beslag werd gelegd, of de schuldeiser (zie boven, nr. 336). De opportuniteit van de uitoefening van dit recht op kantonnement kan niet beoordeeld worden door de beslagrechter. De beslagen goederen/gelden blijven verder onbeschikbaar bij de sekwester of de Deposito- en Consignatiekas waar ze in bewaring worden gegeven.

Dit kantonnement mag de rechten van andere schuldeisers niet schaden. De beslaglegger kan dus nog verder in samenloop komen met andere schuldeisers. Het kan niet worden beschouwd als een voorwaardelijke betaling in de zin van art. 1404, tweede lid, noch een bevrijding van het beslagene, zoals bedoeld in art. 1403 (*anders*: TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 409-410, nr. 96; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 301).

De loop van de interesten van de schuldvordering die de beslaglegger heeft t.a.v. de schuldenaar wordt niet geschorst. Na dit kantonnement zal elke proceshandeling die voordien bij de derde-beslagene diende te gebeuren, geldig bij de bewaarder kunnen gesteld worden. Concreet betekent dit dat door dit kantonnement het uitvoerend beslag niet wordt tegengehouden.

Hoewel de beslagrechter de opportuniteit van dit kantonnement niet mag beoordelen kan hij wel appreciëren of het gevraagde kantonnement het doel kan nakomen dat in de wet met dit soort van kantonnement wordt bedoeld. Het kantonnement mag niet van het doel worden afgewend door de derde-beslagene die het kantonnement inroept om te weigeren afgifte te doen van de onder beslag liggende gelden, waartoe hij verplicht is overeenkomstig art. 1543, na het verstrijken van de voorziene termijn van 17 dagen (Beslagr. Antwerpen, 17 april 1990, A.R. nr.38.790, *onuitg.*).

Door het kantonnement van het voorwerp van het beslag kan de derde-beslagene zich bevrijden van alle lasten en onaangenaamheden verbonden aan de onbeschikbaarheid van de in beslag genomen goederen, b.v. zijn plicht tot het betalen van interest op de eisbare gelden voldoen door deze gelden te kantonneren (Arbrb. Luik, 7 december 1990, *J.T.T.*, 1991, 199).

§ 4. Minnelijk kantonnement

A. DOELSTELLING

369 Gelet op de vaak omslachtige en tijdrovende procedure van het wettelijk kantonnement, en vooral omwille van de lage rente die de Deposito- en

Consignatiekas op de gelden toestaat, ontstond in de praktijk behoefte aan een meer informele vorm van kantonnement die van een hogere interest kan genieten. Zo groeide de vaak toegepaste praktijk om de gelden waartoe de schuldenaar bij een uitvoerbare beslissing is veroordeeld op een gemeenschappelijke rekening op naam van beide raadslieden te blokkeren. Deze praktijk wordt omschreven als het "oneigenlijk" of "minnelijk" kantonnement. Om-trent de draagwijdte van dit "oneigenlijk" kantonnement en de gevolgen ervan ontstond in rechtspraak en rechtsleer een scherpe controverse.

B. TEGENWERPELIJKHEID

1. Restrictieve opvatting

370 Een groot gedeelte van de rechtspraak hield aanvankelijk vast aan een strikte toepassing van de wettelijke bepalingen (Brussel, 10 februari 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 543; Bergen, 23 mei 1990, *J.L.M.B.*, 1990, 1103 inzake kantonnement na bewarend derdenbeslag).

Omwille van de gunstige positie die de schuldeiser ingevolge de voorwaardelijke betaling na kantonnement verwerft ten aanzien van andere schuldeisers, met wie hij niet in samenloop komt, moet het toepassingsgebied van dit kantonnement en de voorwaardelijke betaling die het meebrengt, strikt beperkt blijven tot de storting die conform de wettelijke voorwaarden werd gedaan aan de gerechtsdeurwaarder of volgens de modaliteiten bepaald door de beslagrechter. Het kantonnement dat niet wordt uitgevoerd conform de wettelijke bepalingen, zou bijgevolg niet de gevolgen van het wettelijk kantonnement kunnen hebben. Wanneer de beslaglegger na het vonnis van de beslagrechter toch toestemt in een andere bewaargeving dan die bepaald in het vonnis, dan zal deze bewaargeving niet als betaling kunnen gelden tegenover andere schuldeisers. De bedragen die gestort werden op de gemeenschappelijke rekening, zouden eigendom blijven van de beslagene-solvens.

Deze houding is ingegeven door de overweging dat art. 1404, tweede lid een uitzondering vormt op de algemene regel dat een schuldenaar niet op een aan derden tegenwerpelijke wijze aan een deel van zijn goederen een bijzondere bestemming kan geven en het onttrekken aan het gemeenschappelijk onderpand van de schuldeisers, verzekerd door art. 7 en 8 Hyp.W. Een oneigenlijk kantonnement op een gemeenschappelijke bankrekening op naam van twee advocaten, heeft geen voorwaardelijke betaling tot gevolg in de zin van art. 1404, tweede lid, zodat de geblokkeerde gelden onderworpen worden aan de samenloop met andere schuldeisers. Het oneigenlijk kantonnement mag geen voorrecht creëren dat niet door de wet werd voorzien (DE LEVAL, G., "L'opposabilité d'une convention tenant lieu de cantonnement sur exécution provisoire", *Ann.Dr.Liège*, 1990, 65; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 619-620, nr.30; STEVENS, J., *Regels en gebruiken van de advocatuur te Antwerpen*, Antwerpen, Kluwer, 1990, 489, nr.925; STRANART, A.M., *a.w.*, (66), 78, die de praktijk van het minnelijk kantonnement scherp veroordeelt).

Wel wordt aanvaard dat het oneigenlijk kantonnement als betaling kan gelden indien de schuldeisers akkoord gaan om de derde-bewaarnemer als hun

lasthebber te beschouwen zodat de storting in zijn handen kan gelden als een betaling aan de schuldeisers zelf (Besl. Luik, 25 juni 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 106). Bij gebreke aan een dergelijk akkoord kan het oneigenlijk kantonnement niet als betaling gelden tegenover de schuldeisers.

2. *Extensieve opvatting*

371 Volgens een ander gedeelte van de rechtspraak en rechtsleer, wordt daarentegen terecht verdedigd dat de consignatie op een gemeenschappelijke rekening een werkelijke betaling uitmaakt (Antwerpen, 6 oktober 1986, *R.W.*, 1989-90, 392; Gent, 29 april 1989, *R.W.*, 1989-90, 992; Besl. Luik, 25 juni 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 106; DIRIX, E. en BROECKX, K., "Overzicht van rechtspraak. Beslagrecht (1970-1990)", *T.P.R.*, 1991, 116, nr.61). Deze *sui generis* overeenkomst is tegenwerpelijk aan de andere schuldeisers wanneer zij tussen partijen geldig tot stand is gekomen.

Art. 444 W.Kh. doet geen afbreuk aan de tegenwerpelijkheid van deze overeenkomst aan de boedel wanneer de overeenkomst werd gesloten voor de faillietverklaring (Bergen, 20 juni 1989, *T.B.H.*, 1990, 883; *Ann.Dr.Liège*, 1990, 65, kritische noot DE LEVAL, G., "L'opposabilité d'une convention tenant lieu de cantonnement sur exécution provisoire", *Ann.Dr.Liège*, 1990, 70). Worden de gelden werkelijk overhandigd aan de wederpartij of aan een overeengekomen derde, dan kan zo'n "kantonnement" inderdaad beschouwd worden als een betaling van een geldsom tot zekerheid, een rechtsfiguur waarvan de tegenwerpelijkheid aan derden traditioneel wordt aanvaard (DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989, 220, nr. 438).

Het Hof van Cassatie heeft recent impliciet de geldigheid van het minnelijk kantonnement aangenomen (Cass., 9 november 1990, *R.W.*, 1991-92, 535, noot DIRIX, E.).

Het Hof van Cassatie wijst erop dat de feitenrechters op onaantastbare wijze in feite oordelen over de bedoeling van de partijen bij de consignatie van de gelden. De feitenrechter kan uit de briefwisseling die tussen de advocaten van partijen werd gevoerd afleiden dat de consignatie van de gelden geschiedde onder de dreiging van een gedwongen tenuitvoerlegging en dat de partijen de bedoeling hadden de consignatie te doen gelden als een betaling, zij het dan met een blokkering van de fondsen op een rekening totdat over bodemgeschil definitief werd beslist. Een consignatie van een som geld dient niet noodzakelijk als een bewaargeving te worden beschouwd doch kan onder omstandigheden als voorwaardelijke betaling worden uitgelegd. Na het cassatie-arrest van 9 november 1990 kan er geen twijfel meer bestaan over de mogelijke tegenwerpelijkheid van een minnelijk kantonnement (DIRIX, E., "Het minnelijk kantonnement", noot onder Cass., 9 november 1990, *R.W.*, 1991-92, (536), 537). Het is echter voor de kwalificatie van een voorwaardelijke betaling niet voldoende dat de partijen overeenkomen dat een en ander als betaling zal gelden. Verder is vereist dat de geldsom ook effectief buiten de macht van de solvens wordt geplaatst. Dit kan geschieden door het overhandigen van de gelden hetzij aan de schuldeiser zelf, hetzij aan een overeengekomen derde die over de sommen zal beschikken volgens de gemaakte afspraken. Aangenomen moet worden dat in geval van samenloop het akkoord van alle schuldeisers vereist is.

C. GEVOLGEN

372 Net zoals de overhandiging van een geldsom tot zekerheid, een zekerheidsfiguur die algemeen wordt erkend, strekt het kantonnement tot zekerheid. Van enige wetsontduiking kan hierbij geen sprake zijn. Het argument dat het minnelijk kantonnement buiten de controle van de beslagrechter blijft dient verworpen te worden. Indien het minnelijk kantonnement inderdaad tot gevolgen zou leiden die onverzoenbaar zijn met de preferentieproblematiek (art. 7 en 8 Hyp.W.), dan valt niet in te zien hoe een rechterlijke tussenkomst zo een inbreuk op het gelijkheidsbeginsel zou kunnen rechtvaardigen.

Indien de schuldeiser ten behoeve van wie tot minnelijk kantonnement wordt overgegaan, failliet wordt verklaard, kan de beslagene die gekantonneerd heeft, enkel de afgifte vorderen van de gekantonneerde gelden op voorwaarde dat deze identificeerbaar zijn gebleven in het vermogen van de schuldeiser. Blijkt dit niet het geval te zijn en hebben de gekantonneerde gelden zich vermengd met het vermogen van de schuldeiser, dan kan de beslagene enkel een persoonlijke schuldvordering tot terugbetaling instellen.

Indien daarentegen de derde bij wie de gelden geblokkeerd werden, failliet wordt verklaard, dan kunnen diens schuldeisers geen verhaalrecht uitoefenen op de geblokkeerde gelden op voorwaarde dat deze zich niet vermengd hebben met het vermogen van de derde. In geval van vermogensvermenging kunnen de privé-schuldeisers van de derde wel verhaal uitoefenen op de gekantonneerde gelden.

AFDELING IV

BEVOEGDHEID VAN DE BESLAGRECHTER EN VAN DE VOORZITTER IN KORT GEDING INZAKE KANTONNEMENT

373 De schuldenaar is niet verplicht aan de beslagrechter een voorafgaande toelating te vragen tot kantonnement. De beslagrechter is niet bevoegd om de opportuniteit van het kantonnement te beoordelen. Hij gaat enkel na of de voorwaarden tot kantonnement vervuld zijn en stelt de modaliteiten daarvan vast. De beslagrechter kan vaststellen dat de schuldenaar het recht tot kantonnement verloren heeft, wanneer de beslissing in kracht van gewijsde is getreden. Indien de beslissing uitvoerbaar is bij voorraad, met uitsluiting van het recht tot kantonnement, kan de beslagrechter de verdere tenuitvoerlegging niet schorsen. De beslissing om de verdere executie van een uitvoerbare beslissing, waarbij de bodemrechter het kantonnement uitgesloten had, afhankelijk te maken van de storting van een bedrag, dient dan ook verworpen te worden. De beslagrechter is onbevoegd om zich uit te spreken over de rechtsgeldigheid van een penaal beslag.

Bij dringende noodzakelijkheid kan ook de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, zetelend in kort geding, uitspraak doen over een geschil in

verband met kantonnement. De rechter in kort geding mag niet op eenzijdig verzoekschrift een sekwester aanstellen over een som geld die ter uitvoering van een uitvoerbaar arrest moet betaald worden, in afwachting van een uitspraak over een cassatieberoep (BOELAERT, S. en DE CORT, A., "Aanstelling van een sekwester tijdens een voorziening in cassatie", noot onder Gent, 9 juni 1987, *R.W.*, 1988-89, 14)

HOOFDSTUK V BEWAREND BESLAG

AFDELING I

BEGRIP EN GEVOLGEN

A. ALGEMEEN

374 Het vermogen van een schuldenaar vormt het gezamenlijk onderpand voor zijn schuldeisers. Dit vermogen is echter een fluctuerend gegeven; de schuldeisers zullen de wijzigingen ervan moeten ondergaan. Door middel van het leggen van bewarend beslag kan nu de bestuursbevoegdheid van de debiteur van de onder beslag liggende goederen aan banden worden gelegd. Door het beslag worden die goederen – zoals het heet – “onder de hand van het gerecht” geplaatst waardoor de latere uitwinning wordt veilig gesteld.

Dit recht komt toe aan iedere schuldeiser wiens vordering aan bepaalde kwaliteiten beantwoordt (zie verder, nr. 392). Het bedrag van de schuldvordering speelt geen rol. Evenmin de waarde van de in beslag genomen goederen; een beslag verschaft immers geen voorrecht. Een schuldeiser kan voor dezelfde schuldvordering ook diverse bewarende beslagen leggen op onderscheiden vermogensbestanddelen (roerend goed, onroerend goed, op bankrekeningen). Het keuzerecht van de in beslag te nemen goederen komt hem exclusief toe (zie verder, nr. 523).

B. GEVOLGEN

1. Beschikkingsonbevoegdheid

375 Door het beslag verliest de beslagen debiteur vanzelfsprekend zijn eigendomsrecht niet. Ook blijft hij verder in het bezit van de beslagen goederen en blijven de genotsrechten onbeperkt. Het beslag leidt enkel tot de beschikkingsonbevoegdheid van de debiteur. Het bewarend beslag, zoals overigens ook het uitvoerend beslag, belet de beslagene om het goed nog verder te vervreemden of te bezwaren (b.v. door hypotheek). Dergelijke rechtshandelingen zijn voortaan aan de beslagleggende schuldeiser niet tegenwerpe-lijk (b.v. art. 1444). Deze beschikkingsonbevoegdheid heeft echter slechts een relatieve werking; zij geldt uitsluitend ten voordele van de beslaglegger. Verder worden soms nog bijkomende sancties opgelegd (b.v. art. 1451 i.g.v. derdenbeslag (zie verder, nr. 718 e.v.); schadevergoeding ex art. 1382 B.W.) en wordt het wegmaken van beslagen goederen strafrechtelijk beteugeld (art. 507 Sw., zie verder, nr. 568).

2. Vruchten

376 Bij bewarend beslag vallen de vruchten in de regel niet onder het beslag. Aangezien het nog niet vaststaat dat de beslagene iets aan de beslaglegger verschuldigd is, lijkt het inderdaad ongewenst de beslagene de vruchten van het beslagen goed te onthouden (MIJNSSEN, F.H.J., *Materieel beslagrecht*, 29). De regels bij uitvoerend onroerend beslag met betrekking van het lot van de burgerlijke en natuurlijke vruchten van het in beslag genomen goed (art. 1572 e.v.) gelden niet bij bewarend onroerend beslag.

In geval van bewarend derdenbeslag vallen de burgerlijke vruchten daarentegen wel onder het beslag, aangezien het beslag wordt gelegd op al hetgeen door de derde aan de debiteur verschuldigd is (zie verder, nr. 681).

3. Bijkomende maatregelen

377 Het bewarend beslag grijpt dus niet in op de feitelijke macht van de beslagene. Hij behoudt ongestoord zijn bezits- en genotsrechten op de beslagen goederen. Soms reikt het beslag echter verder. Zo kan onder omstandigheden bijkomend voor de beslagen goederen een sekwester worden aangesteld. Dit zal b.v. het geval zijn wanneer er een acute dreiging bestaat dat het goed zal worden beschadigd of dat het aan het beslag zal worden onttrokken (b.v.: Hof 's-Gravenhage, 17 oktober 1990, *N.J.*, 1992, nr. 39). Dit kan gevraagd worden bij afzonderlijk verzoekschrift gericht aan de voorzitter van de rechtbank (art. 584). De mogelijkheid tot aanstelling van een sekwester door de beslagrechter wordt door de wetgever uitdrukkelijk voorzien bij bewarend en uitvoerend beslag op onroerend goed (art. 1443 en 1572), bewarend en uitvoerend scheepsbeslag (art. 1471 en 1551), bij uitvoerend beslag op dieren, gereedschappen en machines van landbouw-, nijverheids- of handelsondernemingen (art. 1509) en bij uitvoerend beslag op tak- en wortelvaste vruchten (art. 1531). In de andere gevallen behoort het nemen van dergelijke maatregel toe aan de voorzitter. De praktijk in de rechtbanken is vaak zo dat de beslagrechter toch kennis neemt van verzoekschriften tot de aanstelling van een sekwester naar aanleiding van een bewarend beslag, b.v. doordat hij daartoe door de voorzitter wordt aangewezen of omdat de praktijk in de rechtbank in die zin gevestigd is.

Ook bij scheepsbeslag wordt de feitelijke macht beperkt doordat het schip "aan de ketting" wordt gelegd. Verder kan de gerechtsdeurwaarder een bewaarder van het schip laten aanstellen (art. 1471, vijfde lid).

Bij bewarend beslag op vliegtuigen is de aanstelling van een sekwester veelal aangewezen (zie hierover nader: DUJARDIN, R., "Beslag op luchtvaartuigen", *T.B.H.*, 1987, (98), 101).

Ten slotte kan de beslagrechter i.g.v. beslag inzake namaak krachtens art. 1481 toelating geven om de nagemaakte voorwerpen te verzegelen of er een bewaarder over aan te stellen.

Volledigheidshalve moet nog worden vermeld dat wanneer het beslag gelegd wordt op *bederfelijke goederen*, vruchten en oogsten, die goederen met toestemming van de beslagrechter kunnen worden verkocht (art. 1421). Die toestemming wordt verleend op verzoekschrift.

4. *Geen voorrecht*

378 Het leggen van bewarend beslag verleent geen recht van voorrang aan de beslagleggende schuldeiser. Voorrechten vloeien immers enkel voort uit de wet. De kosten besteed door de beslagleggende schuldeiser kunnen wel i.g.v. samenloop bevoorrecht zijn krachtens art. 17 en 19, 1° Hyp.W.

5. *Stuiting van verjaring*

379 Het bewarend beslag geldt ook als een *burgerlijke stuiting* van de verjaringstermijn (art. 2244 B.W.).

C. DUURTIJD

1. *Termijn*

380 Om begrijpelijke redenen beperkt de wetgever de gevolgen van het beslag in de tijd. Het bewarend beslag geldt in beginsel voor een periode van 3 jaar. Bij beslag op roerend goed gaat die termijn in vanaf de datum van de beschikking cq het beslagexploot indien het beslag werd gelegd op grond van art. 1414 (art. 1425). Hetzelfde geldt bij derdenbeslag (art. 1458): drie jaar te rekenen vanaf de dagtekening van beschikking of exploit. Bij onroerend beslag begint de termijn eerst te lopen vanaf de overschrijving (art. 1436). Een analoge regeling geldt voor het scheepsbeslag.

De beslagrechter mag een kortere termijn bepalen. Ofschoon de wet die mogelijkheid enkel in het vooruitzicht stelt bij roerend beslag (art. 1425), wordt aangenomen dat die bepaling analoge toepassing krijgt bij de andere soorten van beslag.

Ook kan de beslagrechter aan de termijn bepaalde voorwaarden verbinden. Zo zou hij kunnen bepalen dat het beslag zal gelden voor een kortere periode wanneer er niet binnen die termijn ten gronde wordt gedagvaard (BAERT, K., "Algemene beginselen van bewarend beslag", *T.P.R.*, 1980, 303, nr. 56).

Bij het verstrijken van de termijn houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben. Ook de publiciteitsmaatregelen komen van rechtswege te vervallen. Bij roerend beslag wordt na verloop van drie jaar het beslagbericht verwijderd (art. 1390, vierde lid). Bij onroerend beslag wordt bij het verstrijken van de termijn van drie jaar geen melding meer gemaakt van het beslag in de hypothecaire getuigschriften (art. 1436, tweede lid). Een analoge regeling geldt bij bewarend scheepsbeslag: art. 1474, tweede lid.

2. Verlenging

381 Het beslag is hernieuwbaar zolang de eerste termijn loopt. De beslagrechter zal “wanneer er gegronde redenen zijn” die verlenging toestaan. De aanvraag gebeurt bij verzoekschrift. Het verzoekschrift beantwoordt aan dezelfde voorwaarden als voor het verkrijgen van het beslag. Na het verstrijken van de termijn waarvoor het beslag werd toegestaan – in beginsel drie jaar – is een verlenging mogelijk.

Bij onroerend beslag zal tevens een uittreksel uit de kadastrale legger en het hypothecair getuigschrift moeten worden neergelegd. Daar wordt de termijn van drie jaar berekend vanaf het tijdstip van de overschrijving van het beslag. Het verzoekschrift van verlenging bij onroerend beslag en scheepsbeslag mag worden ondertekend door een gerechtsdeurwaarder (art. 1475, tweede lid).

Tegen de beschikking die de vernieuwing weigert, staat geen rechtsmiddel open (art. 1426, 1437, 1459 en 1475).

Omgekeerd kan tegen de beschikking die de verlenging toestaat de *derden verzet* worden aangetekend.

De hernieuwing moet vanzelfsprekend gevraagd worden voor het verstrijken van de termijn waarvoor het eerste beslag werd toegestaan; in beginsel drie jaar.

Bij roerend beslag en derdenbeslag wordt de termijn berekend vanaf het tijdstip van de beschikking of, indien er geen beschikking werd verleend, vanaf de datum van het exploit (art. 1425 eerste lid).

Bij bewarend beslag op onroerend goed wordt de termijn berekend vanaf de overschrijving van het beslag. Een bewarend beslag op onroerend goed geldt immers gedurende drie jaar met ingang van de dagtekening van de overschrijving (art. 1436, eerste lid). Verder dient bij onroerend beslag de hernieuwing bovendien, op straffe van verval, gevraagd te worden ten minste vijftien dagen voor het verstrijken van de geldigheidsduur van het beslag (art. 1437). D.w.z. vijftien dagen voor het verstrijken van de driejarige termijn vanaf de datum van de overschrijving.

Bij scheepsbeslag geldt een analoge regeling (art. 1475).

De beschikking moet voor het verstrijken van de eerste termijn worden betekend aan de beslagene en bij derdenbeslag ook aan de derde-beslagene. Bij roerend beslag en derdenbeslag heeft het verzuim tot gevolg dat het beslag als “niet bestaande” zal worden beschouwd (art. 1427 en 1460). Deze verplichting geldt eveneens voor het onroerend beslag, zij het zonder sanctie. Die zal worden opgelegd wanneer niet tijdig de vernieuwing van de overschrijving werd aangevraagd aan de hypotheekbewaarder (art. 1439). De vernieuwing van de overschrijving heeft plaats op overlegging aan de hypotheekbewaarder van twee exemplaren met nauwkeurige opgave van de te vernieuwen overschrijving samen met de uitgifte van de beschikking en het exploit van betekening. Een analoge regeling geldt bij scheepsbeslag (art. 1477).

Deze “vernieuwing” is in feite een verlenging, zonder onderbreken van een vroeger beslag (Cass., 30 oktober 1981, *Arr.Cass.*, 1982, *R.W.*, 1982-83, 2459, *T.Not.*, 1983, 219, *Pas.*, 1982, I, 308). De duurtijd van de verlenging wordt bepaald door de beslagrechter. Voor onroerend beslag wordt die termijn op drie jaar bepaald (art. 1438). De nieuwe termijn gaat in bij het verstrijken van de geldigheidsduur van het beslag dat hernieuwd werd. Bij onroerend beslag is dit echter vanaf de dag waarop de overschrijving wordt hernieuwd (art. 1438, tweede lid). Een analoge regeling geldt bij scheepsbeslag (art. 1476, tweede lid).

Algemeen wordt aangenomen dat bij **roerend** beslag meer dan één hernieuwing mogelijk is.

Bij **onroerend** beslag bestaat hierover geen eensgezindheid. Volgens een gedeelte van de rechtsleer zou daar slechts één verlenging mogelijk zijn (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 304, nr. 59; CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 338 onder verwijzing naar het *Verslag De Baeck*, 884). De voorkeur verdient de stelling dat bij stilzwijgen van de wetgever ook bij onroerend beslag een hernieuwde verlenging mogelijk is (DE LEVAL, G., *Traité*, 368, nr. 196; “Saisie immobilière”, *Rép.Not.*, nr. 197; Beslagr. Antwerpen, 1 september 1989, *onuitg.*). Bovendien mag het praktisch belang van de hier bestreden stelling niet worden overschat: de schuldeiser die geen hernieuwing verkrijgt, kan immers een geheel nieuw beslag nastreven.

3. Schorsing

382 Door de procedure voor de bodemrechter wordt de termijn van drie jaar geschorst tot op de dag waarop de eindbeslissing niet meer vatbaar is voor gewone rechtsmiddelen (art. 1493).

Voor roerende beslagen gebeurt dit zonder nadere formaliteiten. Dit schiept in de praktijk problemen. De afwezigheid van enige bekendmaking van die schorsing, heeft tot gevolg dat veelal toch een hernieuwing van het beslag wordt aangevraagd omdat na verloop van drie jaar het beslagbericht wordt verwijderd. In geval van bewarend derdenbeslag rijst verder het probleem dat de derde-beslagene niet op de hoogte is van deze schorsing. Derhalve moet aangenomen worden dat die schorsing aan de derde enkel tegenwerpelijk is na kennisgeving (zie verder, nr. 711).

Voor beslagen onderworpen aan publiciteitsvoorschriften, wordt ook die schorsing afhankelijk gemaakt van bekendmaking. Bij onroerend beslag is dit de kantmelding van de vordering voor de bodemrechter. Hiertoe volstaat de voorlegging aan de hypotheekbewaarder van de akte van rechtsingang. Verder wordt de duur van de schorsing beperkt tot drie jaar. Een vernieuwing is echter mogelijk (zie art. 1493, derde lid).

Voor scheepsbeslag geldt een analoge regeling (art. 1493).

4. Nieuw beslag

383 De schuldeiser kan na het verstrijken van de geldigheidsduur van een bewarend beslag ook de toestemming krijgen om een nieuw beslag te leggen op dezelfde goederen voor dezelfde schuld lastens dezelfde debiteur (Cass., 30 oktober 1980, *t.a.p.*; Gent, 14 mei 1980, *R.W.*, 1980-81, 1590: m.b.t. onroerend beslag). De schuldeiser moet zich niet noodzakelijk kunnen beroepen nieuwe of gewijzigde omstandigheden. Wel zal de beslagrechter moeten nagaan of de wettelijke voorwaarden en meer bepaald de urgentie (nog) vervuld zijn. Dit zal b.v. problematisch zijn wanneer de schuldeiser zijn vordering voor de bodemrechter niet heeft benaarstigd of wanneer het verweer van de beslagene voor de bodemrechter van dien aard is dat de aanspraken niet meer als "zeker" kunnen worden beschouwd in de zin der wet.

D. PLURALITEIT VAN BESLAGEN

384 Een zelfde goed kan door onderscheiden schuldeisers achtereenvolgens in beslag worden genomen. Dat een goed reeds het voorwerp uitmaakt van een vroeger uitvoerend of bewarend beslag, verhindert niet dat een andere schuldeiser op zijn beurt bewarend beslag legt (b.v. art. 1435 m.b.t. onroerend beslag). Over de mogelijkheid van bewarend beslag na faillissement en andere gevallen van samenloop: zie boven, nr. 94 e.v.

E. PUBLICITEIT

385 Voor de beslagen op roerende goederen wordt een publiciteit ingericht op de griffie van de beslagrechter door middel van een steekkaartensysteem, de zgn. "beslagberichten" (zie art. 1390 e.v.). Dit beslagbericht wordt opgemaakt door de gerechtsdeurwaarder en aan de griffier van de rechtbank van eerste aanleg overgemaakt binnen de 24 uur na het beslag. Gebeurde de kennisgeving van het beslag door de griffier (dit kan het geval zijn bij bewarend derdenbeslag: art. 1449), dan wordt het bericht van beslag door hem opgemaakt.

Tot die gegevens hebben enkel toegang: advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders. Het belang van het consulteren van deze beslagberichten ter vermijden van het doen van nodeloze kosten kan niet voldoende worden onderstreept. Wordt het beslag gelegd lastens een handelaar of een vennootschap, dan wordt ook een beslagbericht overgemaakt aan de griffie van de rechtbank van koophandel.

Voor het beslag op onroerende goederen wordt een bekendmaking georganiseerd op het kantoor van de hypotheekbewaarder van de plaats waar de goederen gelegen zijn (art. 1433: overschrijving beslagexploot). Het beslag moet worden gelegd binnen de maand na de dagtekening van de toelatende beschikking. Verder moet het beslagexploot binnen die termijn ter

overschrijving worden aangeboden. Bij verzuim van tijdige overschrijving wordt de beschikking als niet-bestaande beschouwd. Aangezien het hier om een regel van openbare orde gaat, moet de hypotheekbewaarder een laattijdige overschrijving weigeren (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 301, nr. 50).

Indien het beslag gelegd werd op grond van een vonnis of een authentieke akte, dan dient de overschrijving te gebeuren binnen 15 dagen na de betekening van het beslagexploot (in die zin: BAERT, K., *t.a.p.*; arg.: art. 1569).

Een gelijkaardige publiciteit wordt ingericht bij s c h e e p s b e s l a g (art. 1472).

AFDELING II

GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

§ 1. Urgentie

A. PRINCIPE

386 Bewarend beslag kan slechts gelegd worden wanneer er sprake is van hoogdringendheid. Het beslag kan dus niet aangewend worden als louter pressiemiddel. Dat men een – zelfs onbetwistbare – vordering op zijn debiteur heeft, kan op zich een ingrijpende maatregel als een beslag niet wettigen. Vereist wordt dat de solvabiliteit van de debiteur in het gedrang komt zodat de latere uitwinning gevaar loopt. Deze urgentie of spoedeisendheid blijft, anders dan soms wordt geleerd, niet beperkt tot die gevallen waar de debiteur zijn insolventie poogt te organiseren. Het bewarend beslag is gewettigd telkens wanneer naar objectieve maatstaven de financiële positie van de debiteur in het gedrang komt (STRANART, A.M., “Les conditions générales des saisies conservatoires”, *T.B.H.*, 1985, (739), 742).

De bewijslast van deze urgentie rust op de beslaglegger. Hij moet de concrete gegevens ter zake aanbrengen. Vage geruchten omtrent de insolventie van de debiteur volstaan niet (Beslagr. Antwerpen, 17 juli 1970, *J.T.*, 1970, 598; Beslagr. Luik, 14 december 1979, *Jur.Liège*, 1980, 179; BAERT, K., “Algemene beginselen van bewarend beslag”, *T.P.R.*, 1980 (280), 282, nr. 8).

Nochtans kan hierbij de aantekening worden gemaakt dat in geval van verzet tegen het beslag, beide procespartijen moeten meewerken aan de bewijsvoering. Van de beslagene kan gevergd worden dat hij toelichting verschaft over bepaalde feitelijke omstandigheden waarvoor hij beter dan de wederpartij geplaatst is om hierover uitsluitel te geven (zie hierover: STORME, M.E., “De goede trouw in het geding. De invloed van de goede trouw in het privaat proces-bewijsrecht”, *T.P.R.*, 1990, (353), 484, nr. 92 e.v.).

B. TOEPASSINGSGEVALLEN

387 Over de beoordeling van de urgentie bestaat heel wat casuïstiek. Aldus kan de hoogdringendheid worden afgeleid uit: het bestaan van andere beslagen, de jaarrekeningen, geprotesteerde wissels, de uitgifte van een ongedekte cheque (Beslagn. Antwerpen, 29 maart 1984, *onuitg.*, *Ger.R.Jur.*, art. 1413, A/24), het feit dat de beslagene zijn onvermogen aan het organiseren is, of de gegronde vrees hiertoe bestaat (Brussel, 26 oktober 1971, *T.Not.*, 1972, 238, *Pas.*, 1972, II, 11); het gebrek aan actief en een precaire commerciële positie (Brussel, 21 mei 1975, *R.W.*, 1975-76, 1772); het feit dat de debiteur niet over een geregeld inkomen beschikt (Beslagn. Kortrijk, 1 oktober 1979, *onuitg.*, *Ger.R.Jur.*, art. 1413, A/6), de geringe bedragen op bankrekeningen waarop beslag werd gelegd (Beslagn. Veurne, 3 oktober 1984, *onuitg.*, *Ger.R.Jur.*, art. 1413, A/32), de onverschilligheid en passiviteit van de debiteur tegenover aanmaningen, de afwezigheid van enig regelingsvoorstel of afkorting van een onbetwistbare schuld (Beslagn. Turnhout, 24 december 1987, *R.W.*, 1989-90, 994); het niet reageren op een aanmaning van de raadsman van de schuldeiser (Luik, 10 oktober 1984, *Jur.Liège*, 1985, 4); de omstandigheid dat de debiteur zonder werk zit en over geen onroerende goederen beschikt (Brussel, 10 juni 1975, *Pas.*, 1977, II, 96); notoire betalingsproblemen (Brussel, 10 december 1979, *R.P.S.*, 1980, 115); het voornemen van de schuldenaars om het enig onroerend goed dat zij bezitten te verkopen (Beslagn. Kortrijk, 1 oktober 1979, *Ger.R.Jur.*, art. 1413, A/6); het feit dat de echtgenoot-debiteur de bankrekeningen met gemeenschapsgelden heeft geledigd (Beslagn. Brussel, 23 oktober 1986, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1988, 179).

Veelal wordt door de rechtspraak bij buitenlandse debiteuren de afwezigheid van voldoende activa op het Belgisch grondgebied als een voldoende voorwaarde beschouwd (Antwerpen, 1 juni 1982, *R.W.*, 1983-84, 2691, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23102: vennootschap naar Duits recht; Beslagn. Brussel, 25 januari 1988, *J.T.*, 1988, 246; Beslagn. Gent, 27 juli 1988, *T.G.R.*, 1988, 107). Deze opvatting moet enigszins worden genuanceerd: het louter feit dat de beslagene een vreemde rechtspersoon is, kan op zich niet volstaan wanneer er met dat land een executieverdrag bestaat en de uitvoering aldaar mogelijk is (Beslagn. Brussel, 22 juni 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1014), maar moet beoordeeld worden gelet op al de gegevens van het geval (STRANART, A.M., *a.w.*, *T.B.H.*, 1985, 744-745; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 633, nr. 61).

De hoogdringendheid kan niet worden afgeleid uit de enkele omstandigheid dat de debiteur de schuld niet erkent en zijn recht van verdediging uitoefent (Beslagn. Kortrijk, 25 juni 1973, *R.G.E.N.*, 1977, nr. 22200), uit de loutere achterstand in de betalingen (Luik, 24 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 365), uit het feit dat er een herstructurering van het bedrijf plaatsvond (Antwerpen, 18 mei 1983, *R.W.*, 1983-84, 2693; Beslagn. Doornik, 8 juni 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 1373: zo'n herstructurering kan veeleer wijzen op de levensvatbaarheid van het bedrijf); uit de traagheid van de rechtspleging (Beslagn. Hasselt, 6 juni 1973,

Jur.Liège, 1973-74, 15. Vgl.: Beslagr. Antwerpen, 8 juni 1978, *R.W.*, 1979-80, 256).

Er is evenmin hoogdringendheid wanneer: de debiteur over een voldoende vast inkomen beschikt (Beslagr. Brugge, 13 september 1978, *onuitg.*, *Ger.R.Jur.*, art. 1413, A/1); de beslagene voldoende onroerend activa bezit in verhouding tot de schuld (Beslagr. Brussel, 3 april 1979, *onuitg.*, *Ger.R.Jur.*, art. 1413, A/5); de debiteur thans tewerkgesteld is bij een meer solvabele werkgever (Beslagr. Neufchâteau, 27 februari 1981, *Jur.Liège*, 1981, 205); de financiële toestand van de debiteur niet de minste onrust kan verwekken bij een schuldeiser (Brussel, 26 juni 1985, *Pas.*, 1985, II, 166: schadevergoeding wegens tergend en roekeloos beslag), enz.

De hoogdringendheid ontbreekt ook wanneer de schuldeiser talmt. Aldus b.v. wanneer hij de schuldenaar lange tijd ongemoeid heeft gelaten of wanneer de beslaglegger zijn vordering voor de bodemrechter niet benaarsstigt. Door de passieve houding in het verleden, verbeurt een schuldeiser vanzelfsprekend niet het recht om op een later tijdstip bewarende maatregelen te vragen. Hij zal echter dienen aan te geven welke omstandigheden deze gewijzigde houding kunnen verantwoorden.

C. TOEPASSINGSGBIED

1. *Principe*

388 Het vereiste der hoogdringdheid heeft een algemene strekking. Het geldt in beginsel voor ieder bewarend beslag. Het geldt ook ongeacht of dit beslag wordt gelegd krachtens de machtiging van de beslagrechter of op grond van een vonnis. Sinds het arrest van het Hof van Cassatie van 14 september 1984 bestaat hierover geen betwisting meer (Cass., 14 september 1984, *R.W.*, 1985-86, 894, *Arr.Cass.*, 1984-85, nr. 43; *J.T.*, 1985, 143. In dezelfde zin o.m.: Antwerpen, 18 mei 1983, *R.W.*, 1983-84, 2693, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23104; Antwerpen, 1 juni 1982, *R.W.*, 1983-84, 2691, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23102; Beslagr. Luik, 14 december 1979, *Jur.Liège*, 1980, 179; Beslagr. Brussel, 8 januari 1981, *J.T.*, 1981, 259, *R.G.E.N.*, 1981, nr. 22662; Beslagr. Turnhout, 24 december 1987, *R.W.*, 1989-90, 994). Voorheen was een gedeelte van de rechtspraak in die zin gevestigd dat wanneer het beslag gelegd werd ex art. 1414 de vraag naar de urgentie niet meer te berde mocht komen (o.m.: Antwerpen, 13 april 1983, *R.W.*, 1983-84, 2692, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23103; Beslagr. Kortrijk, 24 oktober 1983, *R.W.*, 1983-84, 1564, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23053).

Wanneer het bewarend beslag wordt gelegd krachtens een vonnis dat uitvoerbaar bij voorraad is, kan over de urgentie redelijkerwijze geen discussie meer rijzen (*anders*: Beslagr. Brussel, 23 januari 1987, *R.W.*, 1989-90, 994). Er anders over oordelen zou afbreuk doen aan het gezag van gewijsde van die beslissing.

2. Uitzonderingen

389 De vraag naar de urgentie komt niet aan de orde in de volgende gevallen:

- bij beslag inzake namaak (zie verder, nr. 444);
- indien het beslag wordt gelegd voor wisselschulden. Art. 94 Wisselwet kent aan de houder van een wegens niet-betaling geprotesteerde wisselbrief de bevoegdheid toe om met verlof van de beslagrechter bewarend beslag te leggen op de roerende goederen van de acceptant en de andere wisselschuldenaars. Het vereiste van urgentie geldt hier niet; het wordt vervangen door het voorafgaand protest van niet-betaling (RONSE, J., *Wisselbrief en orderbriefje*, in *A.P.R.*, I, 384, nrs. 1290 e.v.);
- wanneer het beslag wordt gelegd krachtens een beslissing waarbij exequatur voor een vreemd vonnis wordt verleend. Deze beslissing houdt van rechtswege de toelating in om over te gaan tot het treffen van bewarende maatregelen lastens de partij tegen wie exequatur werd gevraagd (zie art. 39 E.E.X.-Verdrag; zie boven, nr. 192).

§ 2. Een schuldvordering

390 De beslaglegger moet schuldeiser zijn van de beslagene. Het voorhanden zijn van een schuldvordering is een vereiste voor alle bewarende beslagen, met uitzondering van het beslag tot terugvordering en het beslag inzake namaak.

Een bewarend beslag kan dus niet worden toegestaan wanneer de beslaglegger wel een belang kan hebben om de goederen van de beslagene te immobiliseren, maar zich niet kan beroepen op een schuldvordering. In die gevallen blijkt het beslag bovendien vaak betrekking te hebben op goederen die niet vatbaar zijn voor uitwinning. Een bewarend beslag moet immers beschouwd worden als de voorbode van een uitvoerend beslag. Aldus kunnen niet worden ingewilligd: het verzoek tot het leggen van bewarend beslag op de boekhouding van een vennootschap door een van de vennoten, op een medisch dossier door een patiënt, een bewarend beslag op de oplage van een tijdschrift door een concurrerende uitgeverij, een bewarend beslag op bewijsmateriaal waarvan de beslaglegger vreest dat het anders zou worden weggemaakt enz. In al deze gevallen dient de verzoekende partij zich te richten tot de voorzitter die op grond van art. 584 al de passende maatregel kan treffen, zoals b.v. de aanstelling van een sekwester.

De aard van de schuldvordering is zonder belang. Zowel een hypothecaire, bevoorrechte als chirografaïre schuldeiser kunnen beslag leggen. Ook het bedrag van de vordering blijft buiten beschouwing. Elke schuldeiser, hoe klein zijn vordering ook is, kan bewarend beslag leggen. Iedere schuldeiser heeft immers recht op betaling (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 283, nr. 9).

De beslaglegger moet de hoedanigheid van schuldeiser hebben op het tijdstip waarop het verzoekschrift wordt aangeboden c.q. van het beslag wanneer het

beslag zonder rechterlijke machtiging wordt gelegd. Dit verzuim kan niet tijdens de rechtspleging worden rechtgezet, doordat de beslaglegger op een later tijdstip de hoedanigheid van schuldeiser verwerft (DE LEVAL, G., *Traité*, 266, nr. 135).

Diegene die beweert gesubrogeerd te zijn, moet het bewijs van de betaling kunnen voorleggen. Ingeval van cessie van schuldvordering volstaat het dat de cessie het beslag voorafgaat; de betekening ex art. 1690 B.W. kan gebeuren in het beslagexploot zelf.

Een bewarend beslag kan in beginsel ook gelegd worden door schuldeisers van de in verzuim blijvende schuldeiser die dan diens recht op grond van art. 1166 B.W. uitoefenen (DE PAGE, H., *Traité*, nr. 185; DEKKERS, R., *Handboek*, II, 225, nr. 391). Een wettelijk voorbeeld is trouwens te vinden in artikel 1445 (zie verder, nr. 678). De in verzuim blijvende schuldeiser dient niet in de rechtspleging te worden betrokken (DE PAGE, H., *Traité*, III, nr. 197). Zijn schuldeisers treden a.h.w. op als diens vertegenwoordigers. Hij kan wel derdenverzet aantekenen. Ook kan hij zelf op ieder ogenblik zijn rechten uitoefenen in welk geval zijn schuldeisers de zijdelingse vordering niet meer kunnen verderzetten (Cass., 26 juni 1984, *Arr.Cass.*, 1983-84, 1397, nr. 608, *R.W.*, 1984-85, 1302).

§ 3. Bekwaamheid

391 Het leggen van bewarend beslag is een loutere beheersdaad (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 283, nr. 11; DE LEVAL, G., *Traité*, 272, nr. 138; VINCENT, J. en PREVAULT, J., *Voies d'exécution*, Parijs, 1987, 61, nr. 71). De procesbevoegdheid komt enkel aan de orde voor de rechtspleging waartoe zij, b.v. na derdenverzet, kan aanleiding geven. Hieruit wordt afgeleid dat in alle gevallen van absolute onbekwaamheid, de wettelijke vertegenwoordiger, zonder voorafgaande toestemming, het bewarend beslag kan benaarstigen. Die bevoegdheid komt ook toe aan de ontvoogde minderjarige. Hetzelfde wordt aangenomen voor de verkwisters; met dien verstande dat voor het voeren van de rechtspleging die op het beslag kan volgen, op art. 513 B.W dient gelet te worden. In geval van acute hoogdringendheid wordt aangenomen dat ook de niet-ontvoogde minderjarige alleen kan optreden voor het leggen van bewarend beslag (DE LEVAL, G., *Traité*, 272, nr. 138).

Omgekeerd belet de onbekwaamheid van de debiteur niet dat lastens hem bewarend beslag wordt gelegd. De beslagprocedure moet tegen zijn wettelijke vertegenwoordigers worden gevoerd. Gelet op de hoogdringendheid wordt aangenomen dat het beslag aan de betrokkene zelf, b.v. de minderjarige, wordt betekend. In dat geval doet eerst de betekening aan de wettelijke vertegenwoordiger de termijn voor derdenverzet lopen (DE LEVAL, G., *Traité*, 278, nr. 141).

§ 4. Kwaliteit van de vordering

A. ZEKERHEID

392 De schuldeiser moet beschikken over een ‘‘ z e k e r e ’’ schuldvordering. Voorwaardelijke of eventuele vorderingsrechten kunnen derhalve in de regel geen bewarend beslag wettigen (vgl. STRANART, A.M., *a.w.*, *T.B.H.*, 1985, 751; DE LEVAL, G., *Traité*, 302, nr. 155).

Bij de beoordeling van het zeker karakter van de schuldvordering moet de beslagrechter binnen zijn bevoegdheid, of juist zijn beslissingsmacht blijven (zie boven, nr. 48). Hij kan nl. enkel onderzoeken of de wettelijke voorwaarden voor het leggen van bewarend beslag zijn vervuld. Het komt hem dus geenszins toe het geschil tussen de partijen te beslechten of uitspraken te doen over de materieelrechtelijke verhouding tussen de procespartijen. De beslissingen van de beslagrechter binden de bodemrechter overigens niet. Om tot die beoordeling te kunnen overgaan, neemt hij wel degelijk kennis van de grond van de zaak. Hij zal zich in zijn uitspraak echter beperken tot de vaststelling dat de vordering al dan niet voldoende ‘‘ z e k e r ’’ is in de zin der wet.

Het toetsingsrecht van de beslagrechter kan het best als ‘‘ m a r g i n a a l ’’ worden omschreven. Hij zal het beslag toestaan (of na verzet: handhaven) wanneer de aanspraken van de eiser *prima facie* gegrond voorkomen. Of anders geformuleerd: wanneer die aanspraken een ‘‘voldoende schijn van gegrondheid hebben’’ of niet voor ‘‘redelijke betwisting’’ vatbaar zijn. Hierbij zal hij de ernst van de aanspraken en het gevoerde verweer tegen elkaar afwegen. Ook over deze toetsing bestaat heel wat casuïstiek (zie hierover o.m.: BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 284, nr. 13; STRANART, A.M., *a.w.*, *T.B.H.*, 1985, 750 e.v.; DE LEVAL, G., *Traité*, 296, nrs. 152 e.v.; DIRIX, E. en BROECKX, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1991, 129, nrs. 86 e.v. B.v.: Besl. Br. Brugge, 25 januari 1982, *J.T.*, 1983, 397).

Dat de aanspraken worden betwist heeft niet noodzakelijk tot gevolg dat de vordering ophoudt ‘‘zeker’’ te zijn in de zin der wet (Besl. Br. Brugge, 25 januari 1982, *t.a.p.*; Besl. Hoi, 11 april 1983, *Jur.Liège*, 1983, 309). De beslagrechter zal de tegenspraak aan dezelfde marginale toetsing onderwerpen (b.v.: Gent, 30 maart 1979, *R.W.*, 1979-80, 2113).

Een beslag is niet mogelijk tot terugvordering van hetgeen krachtens een uitvoerbaar bij voorraad vonnis diende betaald te worden en waartegen hoger beroep werd ingesteld. Het toestaan van zo'n beslag zou vooruitlopen op de beslissing van in hoger beroep en afbreuk doen aan het gewijsde dat aan het vonnis toekomt (Besl. Antwerpen, 9 mei 1988, *onuitg.*).

De beslagrechter wordt bij zijn beoordeling n i e t gehinderd door het adagium ‘‘le criminel tient le civil en état’’, nu deze regel enkel geldt voor de civiele bodemrechter (o.m.: Besl. Nam., 18 september 1981, *Rev.Rég.Dr.*, 1982, 53; Besl. Luik, 18 april 1984, *Jur.Liège*, 1986, 68).

393 De aanspraken van de beslaglegger zijn voldoende zeker in de zin der wet wanneer hij b.v. beschikt over: niet geprotesteerde facturen (b.v.: Voorz. Rb. Luik, 2 januari 1970, *Jur.Liège*, 1969-70, 235); een ingebrekestelling die niet beantwoord werd en/of op onduidelijke grondslagen wordt betwist (b.v.: Luik, 10 oktober 1984, *Jur.Liège*, 1985, 4); waardepapieren (geaccepteerde wissel, cheque); een deskundig verslag waarin de vordering steun vindt (Beslagnr. Antwerpen, 8 juni 1978, *R.W.*, 1979-80, 256, *R.G.E.N.*, 1980, nr. 22507; Beslagnr. Hoei, 11 april 1983, *Jur.Liège*, 1983, 309); een buitenlands vonnis (Luik, 6 mei 1976, *Jur.Liège*, 1976-77, 41); de verwijzing van de debiteur naar de correctionele rechtbank (Luik, 18 april 1984, *Jur.Liège*, 1986, 68); wanneer de schuldenaar zich beroept op overmacht als loutere affirmatie (Gent, 9 april 1982, *Eur.Vervoerr.*, 1982, 615), enz.

De schuldvordering mist daarentegen de vereiste zekerheid wanneer de vordering het voorwerp is van ernstige betwisting voor de bodemrechter of wanneer het bestaan van de vordering afhangt van de uitslag van een deskundig verslag (Beslagnr. Dinant, 11 oktober 1977, *Jur.Liège*, 1978, 147).

B. EISBAARHEID

394 De vordering waarvoor beslag wordt gelegd, moet e i s b a a r zijn. Dit betekent dat de schuldeiser gerechtigd moet zijn de nakoming van zijn schuldvordering te vorderen.

De problematiek van de eisbaarheid werd aan het Hof van Cassatie voorgelegd naar aanleiding van een beslag lastens de borg alvorens de hoofdschuldenaar is uitgewonnen. De borg deed gelden dat door het voorrecht van uitwinning, de schuldeiser geen vordering heeft in de zin der wet zolang de hoofdschuldenaar niet is uitgewonnen. Het Hof beslist dat de gehoudenheid van de borg niet afhangt van het vereiste dat de hoofdschuldenaar is uitgewonnen (Cass., 10 mei 1991, *R.W.*, 1991-92, 405 met noot DIRIX).

395 Dit beginsel wordt echter getemperd door art. 1415, tweede lid. Luidens die bepaling kan bewarend beslag ook worden gelegd tot zekerheid van schuldvorderingen inzake te vervallen periodieke inkomsten (b.v.: alimentatie, huurgelden, rente).

Deze bepaling kan ook worden uitgebreid tot andere gevallen waar de schuldvordering in de toekomst werkelijk gevaar loopt (in die zin: STRANART, A.M., *a.w.*, *T.B.H.*, 1985, 758; DE LEVAL, G., *Traité*, 312- 313, nr. 162). Hiervoor kan steun gezocht worden bij art. 1188 B.W. Aldus kan b.v. de borg bewarend beslag leggen lastens de hoofdschuldenaar ter beveiliging van zijn regresrecht (Beslagnr. Luik, 22 mei 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1000).

Met het voorgaande houdt de regel uit art. 1416 verband luidens welk het verlenen door de bodemrechter van termijnen van respijt niet verhindert dat de beslagrechter toch toestemming verleent tot het leggen van bewarend beslag,

indien uit “nieuwe omstandigheden blijkt van het gevaar dat ligt in het verwijl”. Het vereiste van de “nieuwe omstandigheden” stemt overeen met het algemeen vereiste van de urgentie bij bewarend beslag (*Verslag Van Reepinghen*, 530).

Art. 1415, tweede lid wordt aangegrepen om ook voor een voorwaardelijke vordering of zelfs een eventuele vordering bewarend beslag te leggen wanneer de nakoming van die schuldvordering in de toekomst gevaar loopt (DE LEVAL, G., *Traité*, 301, nr. 154; BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 284, nr. 13; STRANART, A.M., *a.w.*, *T.B.H.*, 1985, 751 en 758. *Anders*: CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 94). Weinig twijfel hierover kan bestaan wanneer de debiteur het intreden van de voorwaarde verhindert. Maar ook in andere gevallen kan zo'n beslag niet worden uitgesloten. Te denken valt aan het beslag lastens de borg voordat de gewaarborgde schuldvordering opeisbaar is. Op dat ogenblik is de verbintenis van de borg nog voorwaardelijk. Nochtans wordt aangenomen dat een schuldeiser reeds voordat zijn vordering op de debiteur opeisbaar wordt, bewarend beslag kan leggen lastens de borg, wanneer te vrezen valt dat de hoofdschuldenaar zijn verbintenissen niet zal nakomen en ook de uitwinning van de borg gevaar loopt (SIMMLER, Ph., *Cautionnement*, Parijs, 1982, 279-280, nr. 274; Cass.fr., 1 februari 1977, *Bull.civ.*, 1977, IV, nr. 33; Cass.fr., 1 maart 1971, *Bull.civ.*, 1971, IV, nr. 65).

Het bedrag ten belope waarvan de vereffening gevaar loopt, wordt door de beslagrechter bepaald.

Betwisting bestaat over de draagwijdte van een beding in de contractvoorwaarden luidens hetwelk de debiteur eerst na een bepaalde termijn na levering of verzending van de factuur dient te betalen. Volgens sommige auteurs gaat het hierbij louter om het toestaan van een betalingsfaciliteit (DE LEVAL, G., *Traité*, 310, nr. 160). Volgens anderen geeft zo'n beding aan dat de vordering nog niet eisbaar is (STRANART, A.M., *a.w.*, *T.B.H.*, 1985, 757). De laatste opvatting verdient de voorkeur, al dient eraan toegevoegd dat art. 1188 B.W. een oplossing kan bieden wanneer te vrezen valt dat de debiteur zijn verbintenissen niet zal honoreren.

C. VASTSTAAN

396 Geen beslag kan worden gelegd dan voor een vaststaande schuld. Het bedrag van de schuldvordering moet bepaald zijn of minstens vatbaar voor voorlopige raming. Indien de schuld nog niet precies vaststaat, dan zal zij door de beslagrechter worden geraamd (b.v.: Beslagr. Antwerpen, 8 juni 1978, *t.a.p.*; Beslagr. Neufchâteau, 27 februari 1981, *t.a.p.*).

§ 5. Tijdstip van de beoordeling

397 Op welk tijdstip moeten de voorwaarden van urgentie en van het zeker en vaststaand karakter van de schuldvordering vervuld zijn ?

Of de schuldvordering van de beslaglegger aan deze voorwaarden en kwaliteiten voldoet, moet beoordeeld worden naar het tijdstip waarop het verzoekschrift wordt neergelegd of, wanneer het beslag zonder rechterlijke machtiging wordt gelegd, naar het tijdstip van het beslag (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 285, nr. 15; DE LEVAL, G., *Traité*, 294, nr. 150, B).

De beslagrechter die kennis neemt van het verzet tegen het bewarend beslag (art. 1419 en 1420) moet aldus e e n d u b b e l t i j d s m o m e n t in ogenschouwen nemen. Hij moet immers vanzelfsprekend ook vaststellen of de vereisten ook nog vervuld zijn naar het tijdstip van zijn uitspraak ten einde het beslag te kunnen handhaven.

Het is denkbaar dat ten tijde van het beslag de schuldvordering van de verweerder aan de wettelijke voorwaarden beantwoordde, maar dat door later ingetreden omstandigheden dit niet meer het geval is. Te denken valt b.v. aan het geval dat na het beslag door de debiteur-vennootschap een belangrijke kapitaalsverhoging werd doorgevoerd waardoor het vereiste der urgentie niet meer vervuld is. In dat geval zal de beslagrechter vanzelfsprekend het beslag niet handhaven, maar kan de beslagleggende schuldeiser niet veroordeeld worden tot de kosten, noch tot schadevergoeding wegens tergend en roekeloos beslag (DE LEVAL, G., *Traité*, 359, nr. 191).

Omgekeerd is het mogelijk dat naar het tijdstip waarop het beslag werd gelegd, de wettelijke voorwaarden niet vervuld waren. Dit is b.v. het geval wanneer de schuldeiser derdenbeslag liet leggen op grond van onderhandse stukken (art. 1445), terwijl die stukken niet de vereiste kwaliteit vertonen. In zo'n geval kan de beslaglegger in het geding naar aanleiding van het verzet tegen dit beslag, bij conclusie de vereiste toestemming vragen. De beslissing die aan zo'n vordering recht doet, heeft slechts uitwerking vanaf het ogenblik van de uitspraak, zonder retroactieve werking (zie verder, nr. 701).

§ 6. Rechterlijke machtiging

A. PRINCIPE

398 In beginsel is voor het leggen van bewarend beslag de toestemming van de beslagrechter vereist. Op die regel bestaan echter uitzonderingen. Zo is bewarend derdenbeslag mogelijk op grond van een authentieke of onderhandse titel (zie verder, nr. 705) en kan de verhuurder overgaan tot het leggen van pandbeslag (zie verder, nr. 428). Ook het beslag gelegd door de pandhouder van de handelszaak wordt gelegd zonder rechterlijke machtiging (zie verder, nr. 538).

Verder geldt in het algemeen, elk vonnis als titel voor het leggen van bewarend beslag (art. 1414). Deze algemene uitzonderingen worden hierna onderzocht.

B. ALGEMENE UITZONDERINGEN

1. *Vonnissen*

399 Luidens art. 1414 geldt elk vonnis, ook al is het niet uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande verzet of hoger beroep als titel voor het leggen van bewarend beslag (b.v.: Beslagr. Mechelen, 1 december 1978, *J.T.*, 1979, 182). Uit dit vonnis moet het bestaan van een schuldvordering blijken die bovendien ook vaststaand en opeisbaar moet zijn.

Ook een beslag tot terugvordering kan worden gelegd krachtens een vonnis wanneer hierin de aanspraken van de beslaglegger op de zaak zijn vervat (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 288, nr. 23).

Dat de schuldeiser aldus over zo'n vonnis beschikt, belet hem niet om zich toch tot de beslagrechter te wenden (Brussel, 21 mei 1975, *R.W.*, 1975-76, 1772). Hierbij kan echter het bestaan van een "zekere" vordering niet meer ter discussie worden gebracht (Beslagr. Luik, 14 december 1979, *Jur.Liège*, 1980, 179). Wel blijft de voorwaarde van de urgentie aan de orde (zie *boven*, nr. 386), zodat in geval van verzet de discussie tussen de partijen enkel daarop betrekking kan hebben.

Een vonnis levert echter geen titel op om bewarend beslag te leggen:

- wanneer de bodemrechter zulks uitdrukkelijk heeft uitgesloten (art. 1414 *in fine*). In dat geval is een verzoek aan de beslagrechter tot machtiging voor het leggen van bewarend beslag vereist indien de schuldeiser op gewijzigde omstandigheden kan bogen m.b.t. de urgentie (CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 207; DE LEVAL, G., *Traité*, 319, nr. 168);
- wanneer termijnen van respijt werden toegestaan, behoudens wanneer de mogelijkheid tot het leggen van bewarend beslag door de bodemrechter werd opengelaten (zie art. 1416). Het verlenen van uitstel verhindert dus niet dat de beslagrechter machtiging verleent tot het leggen van bewarend beslag. Hiertoe is echter vereist dat de schuldeiser kan aantonen dat er nieuwe omstandigheden zijn waaruit blijkt dat er gevaar ligt in het verwijl;
- wanneer het vonnis niet het bestaan van een schuldvordering erkent. Aldus levert b.v. een beschikking waarbij toelating wordt verleend tot het leggen van bewarend beslag op onroerend goed, geen titel op voor het leggen van een beslag op roerend goed. Een dergelijk vonnis is overigens evenmin een "authentiek stuk" op grond waarvan de schuldeiser krachtens art. 1445 zonder rechterlijke machtiging bewarend derdenbeslag zou kunnen leggen (Cass., 5 april 1991, *R.W.*, 1991-92, 259). Een dergelijke beschikking levert overigens slechts een titel op voor het specifieke beslag waarvoor het werd verleend (Cass., 5 april 1991, *t.a.p.*);
- wanneer het vonnis wel het bestaan van een vorderingsrecht erkent, maar het bedrag ervan niet heeft bepaald (b.v.: Bergen, 20 april 1978, *Pas.*, 1978, II, 79);
- wanneer het vonnis niet meer actueel of doeltreffend is (zie verder, nr. 472 e.v.);
- wanneer het vonnis niet meer actueel is (zie verder, nr. 471).

2. Buitenlandse vonnissen

400 Veelal wordt door rechtsleer en rechtspraak aangenomen dat buitenlandse vonnissen, ook al werd geen exequatur verleend, een titel opleveren om bewarend beslag te leggen (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 287, nr. 20; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 109; STRANART, A.M., *a.w.*, *T.B.H.*, 1985, 764; Luik, 6 mei 1976, *Jur.Liège*, 1976-77, 41). Deze opvatting moet worden genuanceerd: vgl. DE LEVAL, G., *Traité*, 322- 323, nr. 170. B.v.: Beslagr. Brussel, 2 juni 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 1365; zie boven, nrs. 191 e.v.

Een buitenlands vonnis dat toelating verleent tot het leggen van bewarend beslag is in ieder geval geen titel (Brussel, 24 juni 1977, *Pas.*, 1978, II, 27, *J.T.*, 1977, 747 met noot KOHL).

3. Scheidsrechterlijke beslissingen

401 Scheidsrechterlijke uitspraken die beantwoorden aan het bepaalde in art. 1703, moeten eveneens als “vonnissen” worden beschouwd in de zin van art. 1414. Hierbij dient geen verschil gemaakt te worden tussen scheidsrechterlijke uitspraken in België of in het buitenland (Beslagr. Antwerpen, 7 december 1979, *Rechtspr.Antw.*, 1987, 111 met noot DE LEVAL; zie boven, nrs. 230 e.v.).

4. Notariële akten

402 Ook een notariële akte levert een titel op tot het leggen van bewarend beslag (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 286, nr. 22).

AFDELING III

PROCEDURE

§ 1. Toestemming van de beslagrechter

A. VERZOEKSCHRIFT

403 De machtiging tot het leggen van bewarend beslag wordt gevraagd bij een eenzijdig verzoekschrift. De rechtspleging wordt door de art. 1024-1034 (zie hierover in het algemeen: VAN PARYS, L., “Procedure op eenzijdig verzoekschrift”, *T.P.R.*, 1980, 241 e.v.). Het verzoekschrift moet overeenkomstig art. 1026, Ger.W. op straffe van absolute nietigheid bevatten:

- de dag, de maand en het jaar;
- de naam, de voornamen, het beroep en de woonplaats van de verzoeker;
- het onderwerp en in het kort de grond van de vordering;
- de aanwijzing van de beslagrechter;
- de handtekening van de advocaat van de verzoeker.

Het verzoekschrift moet dus ondertekend zijn door een advocaat. Voor een aantal andere verzoekschriften die in het raam van de bewarend beslag-procedure kunnen worden aangeboden, laat de wet toe dat zij ook door een gerechtsdeurwaarder worden ondertekend. Dit is het geval voor de verzoekschriften op grond van art. 1503, 1516, 1519, 1522 en 1658.

Het verzoekschrift moet opgesteld worden in de taal waarin de procedure voor de bodemrechter wordt vervolgd, op straffe van niet-ontvankelijkheid (Beslagr. Brussel, 2 januari 1975, *Pas.*, 1975, III, 30).

Het verdient aanbeveling dat het verzoekschrift een inventaris bevat van de stukken die aan de beslagrechter worden overlegd. Op deze wijze wordt het recht van verdediging veilig gesteld doordat dan komt vast te staan op welke gegevens de beslagrechter zijn beslissing heeft gesteund (zie hierover: VAN HOECKE, M., "Vorderingen op eenzijdig verzoekschrift en het recht van verdediging", *R.W.*, 1990-91, 596 e.v.).

De bijkomende vereisten die de wet voor de respectieve soorten van beslag oplegt, zullen hierna worden onderzocht.

Het verzoekschrift moet in twee exemplaren worden aangeboden. Voor bewarend derdenbeslag worden drie exemplaren vereist, tenzij in het verzoekschrift de griffier wordt ontslagen van de kennisgevingen bedoeld in art. 1449 (art. 1450). Het verzoekschrift wordt ter griffie neergelegd of ernaar gezonden, op zijn datum getekend door de griffier en ingeschreven in het register der verzoekschriften (art. 1417, tweede lid).

M e e r d e r e s c h u l d e i s e r s kunnen uit hoofde van een zelfde schuldvordering in hetzelfde verzoekschrift machtiging vragen tot het leggen van bewarend beslag lastens hun gezamenlijke debiteur. Maken zij aanspraak op verschillende bedragen dan moet zulks worden aangegeven. Omgekeerd kan een schuldeiser voor dezelfde schuld lastens meerdere debiteuren bewarend beslag vragen in een enkel verzoekschrift.

Een bewarend beslag op roerende goederen en een bewarend derdenbeslag kunnen in een en hetzelfde verzoekschrift worden aangevraagd. Ook een bewarend roerend beslag en een beslag tot terugvordering kunnen in één verzoekschrift worden aangevraagd. Een bewarend beslag op onroerend goed moet daarentegen steeds afzonderlijk worden aangevraagd en kan niet samen met b.v. een roerend beslag in eenzelfde verzoekschrift worden gevraagd.

Gelet op art. 30 kunnen beslagen in onderscheiden arrondissementen lastens dezelfde debiteur(s) voor dezelfde schuldvordering worden gevraagd in hetzelfde verzoekschrift gericht aan een der bevoegde beslagrechters (zie boven, nr. 77).

B. CONCLUSIE

404 Algemeen wordt aangenomen dat de rechterlijke machtiging ook in conclusie bij wijze van tussenvordering aan de beslagrechter kan worden gevraagd.

Aldus kan na verzet tegen het beslag (art. 1420) of na derdenverzet (art. 1419) de beslaglegger bij tegenvordering de toestemming tot het leggen van bewarend beslag vragen (DE LEVAL, G., *Traité*, 329, nr. 174; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 450, nr. 40. Vgl.: BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 290, nr. 27). Een dergelijke beslissing heeft in de regel echter geen retroactieve werking (zie bij DE LEVAL, G., *Traité*, 359, nr. 191).

C. BESCHIKKING

405 De beslagrechter moet binnen 8 dagen zijn beschikking verlenen (art. 1418). De beschikking vermeldt op straffe van nietigheid het bedrag in hoofdsom, rente en kosten waarvoor het beslag wordt toegestaan. Zij moet op straffe van nietigheid samen met het beslagexploot worden betekend (art. 1424).

De beslagrechter kan de toelating tot het beslag geheel of gedeeltelijk (b.v. tot een bepaald bedrag) toestaan of die toelating weigeren. Hij kan ook nadere voorwaarden opleggen. Zo kan hij beslissen dat het beslag slechts zal gelden voor een bepaalde termijn of de voorwaarde stellen dat voor de bodemrechter wordt gedagvaard (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 291, nr. 29). Hij kan echter geen voorwaarden stellen die de positie van de beslaglegger zouden verzwaren, buiten iedere wettelijke bepaling om. Aldus kan hij enkel een borgstelling opleggen in de bij de wet voorziene gevallen (bij scheepsbeslag: art. 1467; bij beslag inzake namaak: art. 1483) (*anders*: BAERT, K. en DECONINCK, B., “Les saisies immobilières conservatoires et l’exécution”, in *Les voies conservatoires et d’exécution*, Brussel, 1982, (213), 222). Evenmin zou hij het beslag kunnen afhankelijk stellen van een voorafgaand bevel (DE LEVAL, G., *Traité*, 335, nr. 177).

Indien het beslag op diverse plaatsen moet worden gelegd (b.v. bij een beslag tot terugvordering) en de beslagen dienen gecoördineerd te worden ten einde het verrassingseffect gaaf te houden, kan aan de griffier bevolen worden om meerdere uitgiften van de beschikking af te leveren.

Op grond van deze beschikking kan meer dan eens beslag worden gelegd. Zolang de beschikking niet werd ingetrokken op grond van art. 1419 is de titel immers niet uitgeput.

De beschikking die machtiging verleent tot het leggen van bewarend beslag levert geen uitvoerbare titel op voor de schuldvordering tot zekerheid waarvan het beslag wordt gelegd. Om dezelfde reden kan zo'n beschikking ook niet beschouwd worden als een “authentieke akte” op grond waarvan de schuldeiser zonder rechterlijke machtiging bewarend derdenbeslag kan leggen (art. 1445, zie verder, nr. 705). Evenmin kan zo'n beschikking worden aangewend om bewarend beslag te leggen op andere goederen dan waarvoor de machtiging werd verleend. De beschikking maakt slechts een titel uit voor het specifiek bewarend beslag waarvoor het is toegestaan (Cass., 5 april 1991, *R.W.*, 1991-92, 259).

§ 2. Rechtsmiddelen

A. TEGEN DE BESCHIKKING DIE TOELATING WEIGERT

406 Tegen de beschikking die de toelating weigert, kan de beslaglegger hoger beroep instellen binnen een maand na de kennisgeving van de beschikking (art. 1419, eerste lid en 1031). De zaak wordt behandeld zoals gebeurde voor de eerste rechter; het arrest wordt in raadkamer gewezen.

Wordt het beslag toegestaan in hoger beroep, dan moet de beslagen debiteur die tegen het beslag wil opkomen de zaak bij wijze van derdenverzet bij het Hof van Beroep aanhangig maken (TOP, F., "Art. 1395", in *Comm.Ger.R.*, nr. 91).

In geval van gewijzigde omstandigheden kan de schuldeiser ook steeds opnieuw een verzoekschrift aanbieden. De beschikkingen van de beslagrechter hebben immers slechts een relatief gezag van gewijsde. Verder kan gewezen worden op art. 1032.

De beschikking waarbij de hernieuwing van een bewarend beslag wordt geweigerd, is niet vatbaar voor hoger beroep, in tegenstelling tot een vonnis op tegenspraak n.a.v. een derdenverzet tegen een beschikking die de hernieuwing toestaat (Luik, 26 mei 1987, *J.L.M.B.*, 1988, 1125). De schuldeiser kan in beroep geen nieuwe feiten inroepen door zijn eis te wijzigen krachtens art. 807 vermits dit een tegensprekelijk debat vereist (Luik, 25 november 1980, *Jur.Liège*, 1981, 77 met noot DE LEVAL).

B. TEGEN BESLAG ZONDER RECHTERLIJKE MACHTIGING

407 Krachtens art. 1420 Ger.W. kan de beslagene de opheffing vragen van het bewarend beslag dat gelegd werd zonder voorafgaande beschikking van de beslagrechter op basis van een vonnis of een gelijkwaardige akte. Deze vordering wordt ingeleid en behandeld zoals in kort geding (art. 1395, tweede lid).

Wanneer beslag werd gelegd zonder voorafgaande machtiging van de beslagrechter, is geen termijn bepaald om een vordering tot handlichting in te stellen (Beslagr. Brussel, 20 november 1975, *J.T.*, 1976, 283; Beslagr. Brussel, 8 januari 1981, *J.T.*, 1981, 259 met noot GLANSDORFF, F.; Beslagr. Brussel, 24 november 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 174). De opheffing kan bevolen worden onder verbeurte van een dwangsom (Antwerpen, 18 mei 1983, *R.W.*, 1983-84, 2693).

C. TEGEN DE BESCHIKKING DIE BESLAG TOESTAAT

408 Tegen de beschikking waarbij toelating tot bewarend beslag wordt verleend kan de beslagene of iedere andere belanghebbende partij derdenverzet aantekenen (art. 1419). Aangezien zij geen partij waren, is hun hoger beroep niet ontvankelijk (Brussel, 2 februari 1971, *Pas.*, 1971, II, 157; Antwer-

pen, 3 januari 1979, *R.W.*, 1980-1981, 1087; Beslagr. Brussel, 29 januari 1979, *J.T.*, 1979, 679; Beslagr. Brugge, 4 maart 1986, *T.B.B.R.* 1988, 34).

Het derdenverzet dient uitdrukkelijk te strekken tot de intrekking van de beschikking en niet enkel tot de opheffing van het beslag. De beschikking tot intrekking geldt trouwens als opheffing van het beslag (art. 1419 *in fine*). Is de intrekking van de beschikking niet gevraagd, dan kan dit niet meer worden rechtgezet door een uitbreiding van de eis in conclusie wanneer de termijn van art. 1034 is verstreken (Beslagr. Antwerpen, 22 september 1988, A.R. 34.227, *onuitg.*) Evenmin kan de rechter zelf, "*ultra petita*" de intrekking van de beschikking bevelen (Beslagr. Antwerpen, 3 januari 1989, A.R. 35.983, *onuitg.*).

Het derdenverzet moet ingesteld worden binnen de maand vanaf de betekening van de beschikking tot machtiging (zie art. 1125, 1034 en 1419; Beslagr. Antwerpen, 2 november 1972, *Rechtspr.Antw.*, 1972, 334; Beslagr. Brussel, 25 juni 1973, *Pas.*, 1975, III, 1). Het gaat om een termijn op straffe van verval.

Het derdenverzet geschiedt door dagvaarding (Beslagr. Antwerpen, 17 juli 1970, *J.T.*, 1970, 598; Beslagr. Brussel, 28 juli 1970, *Rev.Not.B.*, 1972, 162; *Rec.Gén.Enr.Not.*, 1972, 72; *Pas.*, 1970, III, 125; Brussel, 17 oktober 1973, *R.W.*, 1973-74, 726).

Het verzet heeft geen schorsende werking tenzij de beslagrechter krachtens art. 1127 de schorsing van de tenuitvoerlegging toestaat. In geval van derdenbeslag begint de termijn van een maand te lopen vanaf de aanzegging van het beslag aan de beslagene overeenkomstig art. 1457 Ger.W. (Beslagr. Brussel, 29 januari 1979, *J.T.*, 1979, 679; *anders*: Brussel, 2 april 1974, *J.T.*, 1974, 481; *Pas.*, 1975, II, 5 waarin gesteld werd dat enkel de betekening aan de beslagene de termijn deed lopen). Deze termijn is niet vatbaar voor verlenging overeenkomstig art. 55 Ger.W. vermits art. 1034 niet naar dit artikel verwijst (Brussel, 17 oktober 1973, *R.W.*, 1973-74, 726; *Rec.Gén.Enr.Not.*, 1974, 245; *anders*: LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1983, nr. 95, 490; Beslagr. Brussel, 25 juni 1973, *Pas.*, 1975, III, 1; Beslagr. Bergen, 21 oktober 1974, *Pas.*, 1976, III, 4).

Het derdenverzet wordt met dagvaarding van alle partijen gebracht voor de rechter die de bestreden beslissing heeft gewezen (art. 1125). Onder "partijen" worden enkel diegenen bedoeld die in de procedure op eenzijdig verzoekschrift aanwezig waren. Het verzet van de beslagene of een andere belanghebbende derde moet derhalve enkel gericht worden tegen de oorspronkelijke verzoeker die toelating verkreeg en tegen de eventuele tussenkomende partij. Aldus zal wanneer het beslag werd gelegd door meerdere schuldeisers, de verzetdoende partij gehouden zijn alle schuldeisers te dagvaarden. De eiser in derdenverzet is niet verplicht de beslagene mee te dagvaarden wanneer deze niet is tussengekomen in de procedure op eenzijdig verzoekschrift (Cass., 24 april 1987, *Arr.Cass.*, 1986-87, nr. 497, *Pas.*, 1987, I, 993). De enkele omstandigheid dat een bewarend beslag toegestaan op eenzijdig verzoekschrift, de beslagene treft, maakt hem immers nog geen partij bij de procedure, waarin hij niet is tussengekomen zodat het verzet door een derde hem niet betekend moet worden.

Aldus zal wanneer het beslag werd gelegd lastens meerdere debiteuren en er een van hen in verzet komt, deze kunnen volstaan de beslaglegger te dagvaarden (DE LEVAL, G., *Traité*, 353, nr. 188, B). Bij derdenbeslag dient de derde-beslagene door de beslagen debiteur die tegen de beschikking in verzet komt, niet in het geding te worden betrokken.

D. WIJZIGING OF INTREKKING WEGENS VERANDERDE OMSTANDIGHEDEN

1. Door de beslagene (art. 1419, tweede lid)

409 Derdenverzet is enkel mogelijk binnen de maand na betekening van de beschikking. Deze termijn is voorgeschreven op straffe van verval. Na verloop van die termijn kan de beslagene de beschikking enkel nog aanvechten op grond van art. 1419, tweede lid. Deze bepaling laat hem toe in geval van veranderde omstandigheden de wijziging of de intrekking van de beschikking te vragen door dagvaarding hiertoe van alle partijen voor de beslagrechter (b.v.: Beslagr. Brussel, 20 november 1975, *J.T.*, 1976, 283). Het gaat hier om een soort derdenverzet buiten de termijn: niet de gegeven toelating staat ter discussie, enkel de veranderde omstandigheden die een "herziening" van de beschikking moeten wettigen (*Comm.Ger.W.*, art. 1395, nr. 80). Redelijkerwijze moet onder "veranderde omstandigheden" worden verstaan: omstandigheden die zich hebben voorgedaan na het verstrijken van de normale verzetstermijn of waarvan de beslagene eerst nadien kennis krijgt (DE LEVAL, G., *Traité*, 352, nr. 187; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, nr. 79). Uiteraard moeten, wanneer de beslagene zich beroept op gewijzigde omstandigheden om de intrekking van de beschikking te vorderen, deze wijzigingen zich hebben voorgedaan na de beschikking (Beslagr. Antwerpen, 8 februari 1988, *Pas.*, 1988, III, 60).

Zo kan de beslagene de opheffing van het beslag vragen wanneer hij na dit beslag van de bodemrechter uitstel van betaling verkreeg. Zoals reeds werd vermeld, kan de bodemrechter die uitstel van betaling verleent, tevens machtiging tot bewarend beslag verlenen. Dit kan later ook nog door de beslagrechter indien uit nieuwe omstandigheden blijkt dat gevaar ligt in het verwijl (art. 1416).

De afwijzing van de eis ten gronde maakt een omstandigheid uit die de intrekking van de vroegere beschikking en de opheffing van het beslag verantwoordt (Beslagr. Brugge, 4 maart 1986, *T.B.B.R.*, 1986, 37; Beslagr. Brussel, 25 juni 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1004). De omstandigheid dat de afgewezen schuldeiser hoger beroep heeft ingesteld tegen het afwijzend vonnis van de bodemrechter, belet in beginsel die opheffing niet.

Het hoger beroep op grond van veranderde omstandigheden die niet onderworpen werden aan de eerste rechter is niet toelaatbaar (Luik, 25 november 1980, *Jur.Liège*, 1981, 77 met noot DE LEVAL).

2. Door de beslaglegger (art. 1032)

410 Ook de beslaglegger of de tussenkomenende partij kunnen in geval van veranderende omstandigheden en onder voorbehoud van de rechten van derden de wijziging of de intrekking van de beschikking vragen. De beslagrechter wordt geadieerd op verzoekschrift. In de regel schaaft een dergelijke vordering de rechten van de beslagene niet.

E. DAGVAARDINGSTERMIJN

411 De art. 1419 en 1420 bepalen niets omtrent de dagvaardingstermijn. Deze lacune heeft tot gevolg dat in de rechtspraak twee strekkingen bestaan. Een gedeelte van de rechtspraak is van oordeel dat de gewone dagvaardingstermijn van acht dagen moet worden nageleefd. Deze rechtspraak gaat uit van het beginsel dat de vorderingen voor de beslagrechter worden ingeleid en behandeld volgens de vormen van het kort geding, tenzij in de gevallen waarin de wet bepaalt dat zij bij verzoekschrift worden ingeleid. Zo wordt de vordering tot toelating om bewarend beslag te leggen ingeleid bij eenzijdig verzoekschrift. Het verzet tegen de beschikking waarbij toelating werd verleend is onderworpen aan de art. 1033 en 1034 inzake het derdenverzet en niet aan de bepalingen inzake de inleiding in kort geding zodat de gewone dagvaardingstermijn van 8 dagen moet nageleefd worden (Brussel, 7 februari 1975, *Pas.*, 1975, II, 106; Antwerpen, 3 januari 1979, *R.W.*, 1980-81, 1087 met kritische noot LAENENS, J., "Dagvaardingstermijnen bij de beslagrechter"; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 410, nr. 9).

De meerderheidsopvatting is evenwel terecht in die zin gevestigd dat de dagvaardingstermijn bij verzet tegen een beschikking van de beslagrechter, zoals voor een dagvaarding in kort geding, twee dagen bedraagt (Antwerpen, 4 juni 1985, *R.W.*, 1985-86, 1171; Beslagr. Dinant, 11 oktober 1977, *Jur.Liège*, 1978, 147; Beslagr. Kortrijk, 26 januari 1981, *J.T.*, 1982, 379; Beslagr. Leuven, 7 september 1982, *R.W.*, 1983-84, 451; Beslagr. Brussel, 25 november 1986, *R.W.*, 1986-87, 2868; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 76-76; BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 292, LAENENS, J., noot onder Antwerpen, 3 januari 1979, *R.W.*, 1980-81, 1087; DE LEVAL, G., "Aspects actuels du droit des saisies", *J.T.*, 1980, 627, nr. 17).

Een verkorting van deze dagvaardingstermijn kan gevraagd worden aan de voorzitter van de rechtbank.

F. OPHEFFING WEGENS AFWIJZING VAN DE EIS TEN GRONDE

412 Er bestaat onenigheid over de vraag of het vonnis over de grond van de zaak waarbij de eis wordt afgewezen als ongegrond al dan niet van rechtswege het bewarend beslag opheft. De beslagrechter te Brussel besliste terecht dat het vonnis ten gronde waarbij de eis wordt afgewezen geen automatische opheffing

van het beslag inhoudt. De opheffing ervan moet uitdrukkelijk gevraagd worden, hetzij aan de bodemrechter zelf, hetzij nadien aan de beslagrechter (Beslagr. Brussel, 25 juni 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 1004). Uit de parlementaire voorbereiding van art. 1492 blijkt dat er geen sprake kan zijn van een automatische opheffing van het beslag door het afwijzend vonnis (*Gedr.St.*, Kamer, 1965-66, nr. 59, 49, 201). Art. 1492 bepaalt immers dat het vonnis over de zaak zelf waarbij de vordering wordt verworpen, de beslissing inhoudt tot opheffing van het beslag. De opheffing moet dus uitdrukkelijk aan de bodemrechter worden gevraagd, bij gebreke waarvan de rechter deze niet ambtshalve mag uitspreken, op gevaar van *ultra petita* te oordelen (LAENENS, J., *a.w.*).

Dit neemt niet weg dat de schuldeiser die ondanks het afwijzend vonnis, niet vrijwillig overgaat tot de opheffing van het bewarend beslag onder derden, een fout begaat en de geleden schade dient te vergoeden (Beslagr. Antwerpen, 14 oktober 1982, *Rechtspr. Antwerpen*, 1987, 119 met kritische noot LAENENS, J.).

Bovendien moet de schuldenaar niet enkel een beslissing tot opheffing van het beslag uitlokken, maar ook de uitvoerbaarheid bij voorraad van deze opheffing vragen, zoniet schorst het hoger beroep van de afgewezen schuldeiser de tenuitvoerlegging van de bekomen opheffing (DE LEVAL, G., *Traité*, 405, nr. 215, D.; CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 339; BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 305). Indien de schuldenaar nagelaten heeft de opheffing van het beslag voor de bodemrechter te eisen, dan kan hij zich nog wenden tot de beslagrechter, krachtens art. 1419, tweede lid (CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 340; DE LEVAL, G., *Traité*, 405, nr. 215 D). De opheffingsbeslissing van de beslagrechter is i.t.t. deze van de bodemrechter, in principe uitvoerbaar bij voorraad (zie boven, nr. 82).

§ 3. Gezag van gewijsde

413 De beschikkingen van de beslagrechter hebben weliswaar een beperkt gezag van gewijsde (vgl. FETTWEIS, A., *Manuel*, 272-273, nr. 364; zie boven, nr. 83). Ook aan de beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift, komt een dergelijk gezag toe. Dit verhindert dat hetgeen door de beslagrechter werd beslist opnieuw in vraag zou worden gesteld: m.n. het al dan niet bestaan van een zekere en opeisbare vordering en het voorhanden zijn van urgentie. Het gezag van gewijsde onderstelt weliswaar dat er omtrent een bepaald geschilpunt tegenspraak is gevoerd, maar zo'n tegenspraak kan ook "virtueel" zijn (zie bij MOTULSKY, H., "L'autorité de la chose jugée en matière civile", in *Ecrits*, I, Parijs, 1973 (201), 226, nr. 37).

De schuldeiser wiens verzoek tot het leggen van bewarend beslag werd geweigerd, kan bijgevolg niet opnieuw en op dezelfde gronden de beslagrechter adiëren. In geval van gewijzigde omstandigheden kan hij zich echter opnieuw tot de beslagrechter wenden om een toelating tot het leggen van bewarend beslag te verkrijgen (zie boven, nr. 406).

Omgekeerd belet de beschikking waarbij het verzet van de beslagene ongegrond werd verklaard (of niet ontvankelijk wegens het verstrijken van de vervaltermijn van art. 1034) dat naar aanleiding van het verzet tegen een ander beslag voor dezelfde schuldvordering opnieuw de discussie wordt gevoerd nopens de kwaliteit van de vordering en/of de urgentie.

Het beginsel van het gezag van gewijsde staat er echter niet aan in de weg dat de schuldeiser die een toelatende beschikking heeft verkregen, opnieuw een identiek verzoekschrift indient (Beslagr. Antwerpen, 5 december 1989, *Eur. Vervoerr.*, 1990, 687: i.c. diende de eerste beschikking op grond van art. 1467 als "niet bestaande" te worden beschouwd omdat de zgn. "tegenborgstelling" voor het scheepsbeslag niet tijdig werd gesteld). De regel van het gezag van gewijsde komt hierdoor immers niet in het gedrang. De eiser die de reeds toegestane vordering opnieuw instelt kan zelfs het gezag van gewijsde te zijnen gunste inroepen. Ook het *herhalingsverbod* speelt hier niet.

AFDELING IV

KANTONNEMENT

§ 1. Van de oorzaak van het beslag

414 De schuldenaar lastens wie bewarend beslag is gelegd, heeft het recht om het beslagene te bevrijden of het beslag te verhinderen door over te gaan tot kantonnement van de oorzaak van het beslag (art. 1403). Het recht op kantonnement biedt de beslagene de mogelijkheid de gevolgen van de totale onbeschikbaarheid ongedaan te maken. Het gekantonnerde bedrag moet toereikend zijn om de schuldvordering die de oorzaak is van het beslag te voldoen, zowel in hoofdsom, rente als kosten (zie boven, nr. 330).

Dit kantonnement bevrijdt het beslagene en heft de onbeschikbaarheid ervan op, doordat de gekantonnerde bedragen in de plaats worden gesteld van het in beslag genomen goed.

Anders dan bij uitvoerend beslag geldt het kantonnement hier niet als een voorwaardelijke betaling. De beslaglegger ontkomt dus niet aan de samenloop met de andere schuldeisers van de beslagene (zie boven, nr. 343).

§ 2. Van het voorwerp van het beslag

415 ^{noemde} Werd het beslag gelegd op gelden of goederen die zich in handen van een derde bevinden (beslag onder derden of beslag bij een derde), dan kunnen die derde, de beslagene en de beslaglegger, het kantonnement vragen van de gelden of de goederen waarop het beslag betrekking heeft (art. 1407).

Dit kantonnement geldt niet als een voorwaardelijke betaling, zodat ook hier de beslaglegger niet aan de samenloop met de andere schuldeisers van de beslagene ontkomt (zie boven, nr. 335).

AFDELING V

OMZETTING IN UITVOEREND BESLAG

416 Heeft de schuldeiser die een uitvoerbare titel verkrijgt, vooraf reeds bewarend beslag gelegd, dan dient niet opnieuw beslag te worden gelegd. Werd er reeds bewarend beslag gelegd, dan is er, zo luidt art. 1497, geen grond voor een nieuw beslag voorafgaand aan de tenuitvoerlegging.

Na betekening van het verkregen vonnis kan de schuldeiser het bevel betekenen met de aankondiging dat het bewarend beslag wordt omgezet in uitvoerend beslag. Het vereiste van het voorafgaand bevel geldt ook bij omzetting van een bewarend derdenbeslag in een uitvoerend beslag (zie verder, nr. 724). Is het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, dan kunnen de betekening en het bevel in hetzelfde exploit gebeuren.

De omzetting is slechts mogelijk met betrekking tot een formeel geldig bewarend beslag. Is daarom het bewarend beslag nog het voorwerp van betwisting voor de beslagrechter, dan kan de omzetting eerst gebeuren na de betekening van de beslissing van de beslagrechter waarbij de "regelmatigheid" wordt erkend (art. 1491, derde lid). De betwisting over de "rechtmatigheid" van het beslag is door het verkregen vonnis van de bodemrechter echter achterhaald.

AFDELING VI

BIJZONDERE BEPALINGEN

§ 1. Bewarend beslag op roerend goed (zie verder, nrs. 524 e.v.)

§ 2. Bewarend derdenbeslag (zie verder, nrs. 698 e.v.)

§ 3. Bewarend beslag op onroerend goed (zie verder, nrs. 741 e.v.)

§ 4. Bewarend scheepsbeslag

A. INLEIDING

417 Aan het scheepsbeslag werd in de recente literatuur veel aandacht besteed. In deze verhandeling zullen enkel de hoofdlijnen van deze specifieke vorm van bewarend beslag aan bod komen (zie o.m.: DE BEULE, D. en LEERS, P., *Bewarend beslag op zeeschepen*, Antwerpen, 1987; DELWAIDE, L., *Scheepsbeslag*, Antwerpen, 1988; DUJARDIN, R., *Bewarend en uitvoerend scheepsbeslag*, Antwerpen, 1986; THEUNIS, J., "Bewarend beslag op zeeschepen en binnenschepen", in *Comm.Ger.R.; Id., Arrest of ships - Belgium*, Londen, 1986; VAN AERDE, Cl., *Zeeschepen onder bewarend beslag*, Brugge, 1988; VERSTREPEN, W., "Het bewarend beslag op zee- en binnenschepen", *Jura Falc.*, 1988-89, 71 e.v.).

De wettelijke regeling in de art. 1467 e.v. Ger.W. vindt zijn grondslag in het Verdrag van Brussel van 10 mei 1952 (hierna: Verdrag Scheepsbeslag) dat in de Belgische rechtsorde werd opgenomen door de Wet van 24 maart 1961 (*B.S.*, 19 juli 1961). Over de totstandkoming van dit verdrag uitvoerig: DELWAIDE, L., *a.w.*, 76, nr. 68.

De zee- en binnenschepen zijn de vaartuigen omschreven in art. 1 en 271 Zeewet. Over het begrip "zeeschip" en de immuniteit van staatschepen: zie boven, nr. 143. Op zee- en binnenschepen moet het beslag worden gelegd volgens het bepaalde in art. 1467 e.v. Op andere vaartuigen wordt het beslag gelegd volgens de regels inzake bewarend beslag op roerend goed.

Het scheepsbeslag treft het schip en de uitrusting, niet de nog verschuldigde vracht noch de toebehoren van het schip. Onder het schip vallen niet de voorraden, de zgn. "bunkers". Hierop kan gewoon roerend bewarend beslag worden gelegd (vgl. DELWAIDE, L., *a.w.*, 11, nr. 10). Een dergelijk beslag gaat in de regel gepaard met de aanstelling van een sekwester.

B. VOORWAARDEN

418 De machtiging tot het leggen van een bewarend scheepsbeslag moet verleend worden door de beslagrechter van de plaats waar het schip zich zal bevinden naar het tijdstip van het beslag. De rechtspleging komt overeen met wat geldt voor andere bewarende beslagen. Uitzondering moet gemaakt worden voor wat volgt:

1. Een zeevordering

419 Bewarend beslag op een zeeschip is enkel mogelijk wanneer de schuldeiser beschikt over een zeevordering. Deze vorderingen worden limitatief opgesomd in art. 1468, litt. a tot q. De vraag of een bewarend beslag ook mogelijk is voor andere schuldvorderingen wanneer de beslaglegger beschikt over een vonnis dat luidens art. 1414 geldt als titel voor het leggen van bewarend beslag, is omstrede. Gelet op art. 2 Verdrag Scheepsbeslag ("op een schip... mag slechts beslag worden gelegd voor een zeevordering) dat directe werking heeft en de interne wetgeving primeert, dringt een ontkennend antwoord zich op (VAN AERDE, Cl., *a.w.*, 31, nr. 27; VERSTREPEN, W., *a.w.*, 97-98. *Anders*: DELWAIDE, L., *a.w.*, 127-128, nr. 120; DUJARDIN, J., *a.w.*, 134, nr. 35).

Op binnenschepen kan bewarend beslag worden gelegd voor om het even welke schuldvordering.

2. Kwaliteit van de vordering

420 De rechtspraak is in die zin gevestigd dat de beslaglegger kan volstaan met het a n v o e r e n (de zgn. "allegatie") van een vordering; het volstaat dat de schuldeiser beweert over een schuldvordering te beschikken, zonder dat de

beslagrechter dient na te gaan of die vordering zeker, vaststaand en opeisbaar is. Ook in de rechtsleer wordt overwegend verdedigd dat art. 1414 niet van toepassing is inzake scheepsbeslag (VAN AERDE, C., *a.w.*, 32, nrs. 29 e.v.; DELWAIDE, L., *a.w.*, 128, nr. 122; DE BEULE, D. en LEERS, P., *a.w.*, 27, nr. 33). Volgens een andere auteur is art. 1414 wel van toepassing, maar moet deze bepaling met de nodige soepelheid worden toegepast (o.m.: STORME, M. "Beschouwingen over de tussenkomst van de rechter in scheepszaken", *T.B.H.*, 1985 (420), 421, nr. 4).

De meerderheidsopvatting verdient de voorkeur. Bij het onderzoek van het eenzijdig verzoekschrift zal de beslagrechter inderdaad genoeg nemen met het louter aanvoeren van een zeevordering. Komt er tegenspraak dan zal de beslagrechter moeten nagaan of het bestaan van de aangevoerde schuldvordering voldoende aannemelijk voorkomt. Die toetsingsmarge wijkt dan niet fundamenteel af van deze bij andere bewarende beslagen, zodat het onderscheid tussen beide stellingen niet mag worden overschat.

3. Urgentie

421 Het vereiste der hoogdringendheid geldt voor alle bewarende beslagen. Met betrekking tot beslag op zeeschepen wordt deze urgentie in de regel vermoed voorhanden te zijn.

4. Zekerheid

422 De beslagrechter kan eisen dat de beslaglegger een zekerheid stelt (art. 1467, tweede lid). De beschikking wordt dan verleend onder de voorwaarde dat binnen een bepaalde termijn (b.v. 48 u) borg wordt gesteld. Het bedrag van die borgsom wordt bepaald aan de hand van de tonnenmaat van het schip (65 fr./dw.ton). Wordt binnen die termijn geen borg gesteld, dan is het beslag onbestaande (art. 1467, tweede lid).

De rechter oordeelt vrij over de opportuniteit van het opleggen van zo'n zekerheidstelling. De praktijk is uiteenlopend. In feite wordt eerder uitzonderlijk een zekerheid opgelegd. Wanneer de vordering uitgaat van de overheid, van werknemers of wanneer de vordering onbetwistbaar voorkomt, wordt geen zekerheidstelling vereist.

5. De zgn. tegenborgstelling

423 In de praktijk verleent de beslagrechter de toestemming tot het leggen van beslag totdat door de beslagene borg wordt gesteld ten belope van de oorzaken van het beslag. De modaliteiten van die zgn. tegenborgstelling worden in de beschikking niet bepaald. In de regel wordt die zekerheid gesteld door middel van een bankgarantie die wordt afgeleverd door een Belgische bank.

C. SCHIP VOORWERP VAN HET BESLAG

424 Luidens art. 1469, § 1 kan het beslag worden gelegd op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, hetzij op enig ander schip, toebehorend aan hem die op het ogenblik van het ontstaan van de zeevordering eigenaar was van het schip waarop de inschuld betrekking heeft. Uit die bepaling werd door het Hof van Cassatie afgeleid dat bewarend beslag kan worden gelegd op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, ongeacht de eigenaar ervan of een ander persoon instaat voor de zeeschuld (Cass., 10 mei 1976, *Arr.Cass.*, 1976, 1008, *Eur.Vervoerr.*, 1983, 768 met noot DE PAEP “*Omala*”). Op grond hiervan is de rechtspraak overwegend in die zin gevestigd dat de scheepseigenaar een bewarend beslag op het schip moet dulden, ook al werd de schuld aangegaan door de bevrachter ongeacht of er overdracht van rederschap plaatsvond. Eveneens wordt aangenomen dat het schip verder in beslag kan worden genomen al werd het na het ontstaan van de zeevordering overgedragen aan een derde. Hierbij is het zonder belang te weten of de vorige eigenaar of de bevrachter de schuld heeft aangegaan (zie in die zin o.m.: Antwerpen, 16 januari 1991, *R.W.*, 1991-92, 1087; Beslagr. Antwerpen, 7 december 1984, *Eur. Vervoerr.*, 1985, 139; Beslagr. Antwerpen, 29 maart 1988, *Eur. Vervoerr.*, 1988, 485, *Rechtspr. Antw.*, 1988, 119. *Anders*: Antwerpen, 30 oktober 1991, *R.W.*, 1991-92, 886 met noot VAN HAEGENBORGH, G.; Gent, 12 januari 1988, *Rechtspr. Antw.*, 1988-89, 254; DELWAIDE, L., *a.w.*, 135, nrs. 127 en 168, nr. 155; VAN AERDE, C., *a.w.*, 78 e.v.). De scheepseigenaar zal in die gevallen het schip dus niet kunnen bevrijden door alleen een borgstelling te verschaffen voor de eigen verbintenissen; de zekerheidstelling zal zich ook dienen uit te strekken tot de verbintenissen van de derde (de bevrachter c.q. de vorige eigenaar) (Beslagr. Antwerpen, 28 maart 1980, *Rechtspr. Antw.*, 1980-81, 187; Beslagr. Antwerpen, 4 februari 1992, *onuitg.*).

Het beslag kan in beginsel ook gelegd worden op enig ander schip toebehorend aan hem die op het ogenblik van het ontstaan van de zeevordering eigenaar is van het schip waarop de vordering betrekking heeft (art. 1469, § 1, zgn. “*sistership clause*”). Dat hij op het ogenblik van het beslag geen eigenaar meer is van dat schip is zonder belang. Het volstaat dat hij eigenaar was naar het tijdstip van het ontstaan van de vordering en dat hij eigenaar is van het schip waarop beslag wordt gelegd.

Een dergelijk beslag is echter maar mogelijk indien de scheepseigenaar zelf ook schuldenaar is van de zeevordering. Verder geldt deze regel niet wanneer het beslag gelegd wordt voor vorderingen opgesomd in art. 1468 o), p) en q).

De bewijslast over de eigendom van het “zusterschip” rust op de beslaglegger. Over de problematiek van de zgn. “one ship companies” en het doorbreken van schijntoestanden ter zake: Beslagr. Antwerpen, 12 januari 1987, *Rechtspr. Antw.*, 1978, 130 met noot ROLAND; VAN AERDE, C., *a.w.*, 92, nrs. 107 e.v.

De schuldeiser kan in alle gevallen waarin een andere persoon dan de scheepseigenaar instaat voor de zeevordering, beslag leggen op elk schip dat aan de debiteur toebehoort (art. 1469, § 2). Een beslag op een ander schip dat door de debiteur enkel bevracht wordt, is niet mogelijk (Beslagr. Antwerpen, 26 april 1976, *Rechtspr. Antw.*, 1975-76, 164).

D. OPEENVOLGEND BESLAG

425 Voor dezelfde schuldvordering en door dezelfde partij mag een schip (of een zusterschip) niet meer dan éénmaal in beslag worden genomen en borgtocht of zekerheid worden gevraagd (zie art. 1469, § 3).

Een "opeenvolgend" beslag onderstelt dat een eerste beslag werd gelegd en nog niet werd opgeheven. Het verbod van een successief beslag geldt dus niet wanneer het anterieure beslag werd nietig verklaard (Beslagr. Antwerpen, 5 december 1989, *Eur. Vervoerr.*, 1990, 687), of wanneer het eerste beslag zonder borgtocht of zekerheid, hetzij vrijwillig, hetzij krachtens een rechterlijke beslissing werd opgeheven (zie hierover: VAN AERDE, C., *a.w.*, 114, nrs. 136 e.v.).

E. PUBLICITEIT EN GELDIGHEIDSDUUR

426 Het beslagexploot wordt binnen tien dagen ingeschreven in het scheepsregister op het sloopshypotheekkantoor te Antwerpen (art. 1472). Aan de niet-nakoming van deze formaliteit is echter geen sanctie verbonden.

Buiten het geval van schorsing (art. 1493) geldt het beslag gedurende drie jaren. Deze termijn begint te lopen vanaf de datum van inschrijving.

§ 5. Bewarend beslag op vliegtuigen

427 Het beslag op luchtvaartuigen wordt gelegd volgens de regels die gelden voor het bewarend beslag op roerend goed (zie hierover: DUJARDIN, R., "Beslag op luchtvaartuigen", *T.B.H.*, 1987, 98-107).

De beslagbaarheid van vliegtuigen bestemd voor het luchtverkeer wordt evenwel door internationale verdragen beperkt (zie boven, nr. 144).

§ 6. Pandbeslag

A. BEGRIP

428 Art. 20, 1° Hyp.W. verleent aan de verhuurder en de verpachter een **voorrecht** op al hetgeen het verhuurde goed stoffeert. Teneinde de uitoefening ervan veilig te stellen kan de verhuurder op deze goederen bewarend beslag leggen. Om dit voorrecht kracht bij te zetten verleent de wetgever de verhuurder nog een bijkomend middel: het pandbeslag. Hij kan nl. voor de vervallen huurgelden zonder voorafgaande rechterlijke machtiging tot dergelijk beslag

doen overgaan, één dag na het bevel (art. 1461). Het pandbeslag is dus niets anders dan een vereenvoudigd bewarend beslag. Een voorafgaande rechterlijke machtiging is niet nodig. Wel vereist de wet dat aan de huurder één dag voordien een bevel tot betalen wordt betekend. Voor het overige beantwoordt het pandbeslag aan de algemene vereisten van de bewarende beslagen. Zo moet er sprake zijn van hoogdringendheid (Beslagr. Charleroi, 26 april 1988, *J.T.*, 1989, 384).

Dit beslag kan ook gelegd worden op de goederen van de onderhuurders of onderpachters. Het beslag moet worden gelicht indien zij zonder bedrog betaald hebben en zonder dat zij voorafbetalingen kunnen opwerpen (art. 1461, tweede lid, vgl. art. 1753 B.W.).

In de praktijk nemen verhuurders veelal hun toevlucht tot het gewone bewarend beslag met rechterlijke machtiging. Het pandbeslag moet immers voorafgegaan worden door een bevel en dit kan de huurder alarmeren. Verder is het pandbeslag enkel mogelijk voor "achterstallige" huurgelden.

Ofschoon het pandbeslag strekt tot bescherming van het voorrecht, bestaat tussen beide geen noodzakelijk verband. Het voorrecht van de verhuurder is niet afhankelijk van het leggen van een pandbeslag. De verhuurder kan zijn voorrecht ook op andere wijzen uitoefenen b.v. door verzet te doen op de prijs ("La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 139). De verhuurder kan vanzelfsprekend ook gewoon bewarend beslag leggen (Kh. Brussel, 23 februari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 118 met noot CAEYMAEX).

Het pandbeslag is enkel mogelijk in het raam van huurovereenkomsten ("een schriftelijke of een mondelinge huurceel").

Het pandbeslag kan slechts gelegd worden voor "vervallen huurgelden". Wegens niet-betaling van andere lasten kan geen pandbeslag worden gelegd (Beslagr. Brussel, 12 april 1985, *Pas.*, 1985, III, 55). De bevoorrechte schuldvordering van de verhuurder is dus ruimer: art. 20, 1° Hyp. W. (voor meer bijzonderheden: DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989, 94, nrs. 194 e.v.; PARIJS, R., "De verhuurder: een bevoorrechte schuldeiser", *T.B.H.*, 1989, 748 e.v.).

Zoals het voorrecht treft het beslag al de goederen die het gehuurde goed stofferen, ook al behoren die aan derden. De verhuurder mag al deze goederen als zijn onderpand beschouwen op voorwaarde dat hij te goeder trouw is. Deze goede trouw moet beoordeeld worden op het ogenblik waarop de goederen in het gehuurde goed werden binnen gebracht. De positie van de onderhuurders wordt bepaald in art. 1461, tweede lid (vgl. art. 1753 B.W.). De goede trouw moet "normatief" worden uitgelegd. Wanneer het goederen betreft die redelijkerwijze niet geacht kunnen worden toe te behoren aan de huurder, dan strekt het voorrecht zich daar niet toe uit. Verder dient de verhuurder zijn voorrecht eerst uit te oefenen op de goederen die zijn debiteur toebehoren. Slechts wanneer die ontoereikend blijken te zijn, mag hij zich verhalen op de goederen van derden. Deze regel wordt verantwoord door een beroep op het leerstuk van het rechtsmisbruik (Gent, 29 juni 1973, *R.W.*, 1973-74, 2501).

Het pandbeslag is ook tegenwerpelijk aan de curator (Kh. Brussel, 23 februari 1988, *t.a.p.*; PARIJS, R., *a.w.*, 759). De verhuurder mag als separatist zelfs niettegenstaande het faillissement zijn toevlucht nemen tot het pandbeslag (LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 653, nr. 170; Rb. Brussel, 27 augustus 1979, *J.T.*, 1980, 265). Dit kan overigens in het belang zijn van de overige schuldeisers nu de verhuurder zich kan verhalen op goederen die anders door derde-eigenaren uit de boedel kunnen gerevindiceerd worden.

B. VOLGRECHT VAN DE VERHUURDER

429 Over de verhouding tussen het pandbeslag en het volgrecht van de verhuurder (art. 20, 1°, vijfde lid Hyp.W.) bestaat onenigheid. De verhuurder kan na verplaatsing van de goederen deze nog gedurende 15 dagen opeisen bij diegene in wiens handen ze zich bevinden. Binnen deze termijn trotseert het volgrecht dus het bepaalde in art. 2279 B.W.. De vraag rijst of de verhuurder die tijdig (d.i. voor de verplaatsing van de goederen) een pandbeslag (of een bewarend beslag) heeft gelegd, nog verplicht is om binnen de 15 dagen na de verplaatsing een beslag tot terugvordering te leggen ten einde zijn voorrecht veilig te stellen. Door een gedeelte van de rechtsleer en de rechtspraak wordt die vraag ontkennend beantwoord: het anterieur beslag heeft tot gevolg dat de latere vervreemding aan de beslaglegger niet tegenwerpelijk is (Kh. Brussel, 23 februari 1988, *t.a.p.*; “La saisie mobilière”, *Rép.Not.*, nr. 149-1; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 653, nr. 171; CLOQUET, A., *Traité*, nrs. 1942 e.v. *Anders*: Beslgr. Hoei, 10 oktober 1983, *Jur.Liège*, 1984, 479 met afkeurende noot DE LEVAL; PARIJS, R., *a.w.*, 759). Deze oplossing lijkt problematisch. De wetgever heeft het volgrecht van de verhuurder – dat afwijkt van de principes van ons vermogensrecht (“meubles n’ont pas de suite”) – sterk beperkt in de tijd. Na verloop van die termijn moet de derde te goeder trouw zich beschermd weten door art. 2279 B.W.

C. OMZETTING IN UITVOEREND BESLAG

430 Beschikt de verhuurder over een uitvoerbare titel, dan is ook hier de omzetting van het bewarend beslag in een uitvoerend beslag mogelijk. De betekening van de beslissing van de bodemrechter doet het bewarend beslag in uitvoerend beslag overgaan (art. 1491). De verhuurder verkrijgt geen voorrecht door het beslag, maar uitsluitend krachtens het bepaalde in art. 20, 1° Hyp.W. (CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 312).

§ 7. Beslag tot terugvordering

A. BEGRIP

431 Diegene die aanspraak maakt op het eigendomsrecht, het bezit of de detentie van een roerend goed kan beslag leggen bij de derde in wiens handen

het goed zich bevindt. Dit beslag tot terugvordering beantwoordt aan de algemene regels der bewarende beslagen. Het gaat om een bewarende maatregel waarbij het goed onder de hand van het gerecht wordt geplaatst totdat door de bodemrechter over de aanspraken is beslist.

Zoals bij ieder bewarend beslag wordt hierdoor aan het feitelijk bezit niets gewijzigd. Wel kunnen zich bijkomende maatregelen opdringen. Zo kan de beslaglegger zich wenden tot de beslagrechter wanneer de derde geen toegang verleent of zich tegen het beslag verzet (art. 1466). Gebruikelijk kan ook de aanstelling van een sekwester zich opdringen (zie hierover: Beslagr. Antwerpen, 25 april 1988, *Pas.*, 1988, III, 107: vóór het beslag werd gelegd is enkel de voorzitter van de rechtbank bevoegd krachtens art. 584).

Een belangrijk verschilpunt met de andere bewarende beslagen is de afwezigheid van schuldvordering. De beslaglegger beweert niet schuldeiser te zijn van de derde; hij beroept zich uitsluitend op zijn eigendomsrecht of enig ander recht m.b.t. het goed. Dat er tevens een schuldvordering bestaat, is mogelijk (b.v. krachtens een teruggaveverplichting), maar komt ter zake niet aan de orde.

Ook bij een dergelijk beslag is het mogelijk dat een derde die eveneens beweert eigenaar te zijn van de goederen een revindicatievordering instelt krachtens art. 1514 Ger.W. (zie verder, nr. 580). Is het geding tussen de beslaglegger en de beslagene reeds aanhangig voor de bodemrechter dan zal de revindicant zich kunnen beperken tot vrijwillige tussenkomst in dat geding (DE SMET, W., "De vormvereisten bij revindicatie", *R.W.*, 1973-74, 2145).

B. GERECHTIGDEN

432 Welke personen kunnen een beslag tot terugvordering leggen? Hierover bestaat in de rechtsleer geen eensgezindheid. Volgens sommige auteurs kan zo'n beslag enkel worden gelegd in de gevallen waar de wet de revindicatie van roerende lichamelijke goederen toelaat (CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 314; *R.P.D.B.*, tw. "Saisie-revendication", nr. 19; "Saisie-mobilière", *Rép.Not.*, nr. 153. Vgl.: D'HOORE, M., "Quelques aspects particuliers du droit des saisies", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, (313), 320 e.v.). Dit is b.v. het geval krachtens art. 2279, tweede lid B.W., art. 20, 1° Hyp.W., art. 20, 5°, zesde lid B.W., art. 568 Faill. W. en art. 11 Handelspandwet.

De revindicatie moet evenwel niet uitdrukkelijk door de wet worden toegelaten.

Verder is het zo dat de beslaglegger niet noodzakelijk over een "zakelijk" recht op het goed moet beschikken. Ook de pandhoudende schuldeiser die het bezit van het pand verloren heeft, kan dit revindiceren, onder voorbehoud van het bepaalde in art. 2279 B.W. De formulering van art. 1462 laat toe dat diegene die enkel persoonlijke rechten op het goed kan doen gelden een beslag tot terugvordering legt. Bijvoorbeeld een huurder die het goed aan een derde heeft in bewaring gegeven, een leasingnemer die de door hem geleaste containers bij een

vervoerbedrijf wenst te revindiceren (Beslagr. Antwerpen, 29 november 1991, *onuitg.*), enz. (vgl.: Brussel, 17 september 1987, *Pas.*, 1987, II, 210 m.b.t. de aanspraken van een schuldeiser die beschikt over een "lien" op de goederen krachtens Engels recht).

Wel zal steeds moeten gelet worden op de regel neergelegd in art. 2279 B.W. die de "derde hand" beschermt tegen aanspraken van de revindicant. Wanneer de derde het goed uit "eerste hand" heeft verkregen, staat art. 2279 B.W. de revindicatie vanzelfsprekend niet in de weg. Aldus kan de eigenaar revindiceren van b.v.: een huurder, een bewaarnemer, een loutere detentor, een leasingnemer (Brussel, 5 juni 1984, *R.W.*, 1974-75, 1637, *B.R.H.*, 1975, 307, *Pas.*, 1975, II, 37). Te denken valt ook aan het beslag tot terugvordering vanwege de onbetaalde verkoper lastens de koper wanneer hij zich beroept op het beding van eigendomsvoorbehoud of teneinde een uitdrukkelijk ontbindend beding of een gerechtelijke ontbinding kracht bij te zetten (b.v. Beslagr. Kortrijk, 26 januari 1981, *J.T.*, 1981, 379. Zie hierover: VAN DEN BERGH, J. en DE CALUWE, A., *Afbetalingsovereenkomsten*, in *A.P.R.*, nrs. 573 e.v.). Zoals bekend moet de onbetaalde verkoper zijn rechten hebben uitgeoefend voor het ontstaan van de samenloop.

Werden de goederen overgedragen aan een "derde hand", dan speelt art. 2279 B.W. Een uitzondering hierop levert art. 20, 1° Hyp.W. dat aan de verhuurder het recht geeft om de stofferende goederen gedurende 15 dagen na de wegbrenging op te eisen ongeacht in wiens handen zij zich bevinden. Werden de goederen aan de eigenaar ontstolen of was hij ze verloren, dan kan hij nog gedurende drie jaar revindiceren (art. 2279, tweede lid B.W.). Een gelijkaardig volgrecht wordt aan de verpachter toegekend gedurende 40 dagen. De Wet van 25 oktober 1919 kent ook een volgrecht toe aan de pandhouder van de handelszaak (art. 11, II). Dit volgrecht derogeert echter niet aan de regel van art. 2279 B.W. (b.v.: Rb. Brugge, 13 september 1989, *T.Not.*, 1990, 140).

C. VEREISTEN

433 De beslagrechter moet onderzoeken of de aanspraken die de beslaglegger op de goederen doet gelden "prima facie" gegrond voorkomen (b.v. Luik 8 oktober 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 39). De maatstaf is dus slechts dat de aanspraken van de beslaglegger voorshands voldoende aannemelijk zijn (Hof 's-Gravenhage, 20 mei 1986, *N.J.*, 1987, nr. 425). Deze aanspraken moeten dus voldoende zeker zijn in de zin der wet (zie boven, nr. 392). Zoals voor alle bewarende beslagen geldt ook hier het vereiste der hoogdringendheid. De beslagrechter moet onderzoeken of er sprake is van urgentie (b.v.: Brussel, 5 juni 1974, *t.a.p.*).

De beslissing van de beslagrechter over de aanspraken van de beslaglegger doet geen afbreuk aan de betwisting voor de bodemrechter (*Verslag Van Reepinghen*, I, 547; Brussel, 5 juni 1974, *t.a.p.*).

D. WELKE GOEDEREN

434 Het revindicatiebeslag is enkel mogelijk op roerende lichamelijke goederen. Aangezien de handelszaak als een onlichamelijk goed wordt beschouwd is een beslag door de pandhouder van de handelszaak enkel mogelijk op de roerende goederen die er deel van uitmaken (Beslagr. Luik, 6 februari 1985, *Jur.Liège*, 1985, 427; Luik, 8 januari 1986, *Rev.Not.B.*, 1989, 246. Over het volgrecht van de pandhoudende schuldeiser en art. 2279 B.W.: BOUCKAERT, F., *Handelszaak*, in *A.P.R.*, nrs. 164 e.v.).

Verder moet het gaan om een bepaalde zaak. Soortzaken zijn dus uitgesloten, behoudens na specificatie.

Het beslag is eveneens uitgesloten op goederen die onroerend zijn geworden door bestemming of incorporatie (in die zin: LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1983, 495, nr. 122. Vgl. verder, nr. 521).

Het beslag is mogelijk op goederen in onverdeeldheid (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-revendication*, nr. 16). De medegerechtigde kan zich niet tegen het beslag verzetten, maar moet een revindicatievordering instellen (art. 1514).

E. VORM

435 Het beslag tot terugvordering kan gelegd worden krachtens een beschikking van de beslagrechter (art. 1462). Een dergelijk beslag is ook mogelijk krachtens een vonnis dat als dusdanig geldt (BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 288, nr. 23; *Verslag Van Reepinghen*, I, 547) of nog krachtens een notariële akte (LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 654, nr. 173).

Het beslag tot terugvordering beantwoordt aan de vormvereisten voor de overige bewarende beslagen (art. 1463). Het verzoekschrift bevat benevens de vermeldingen opgesomd in de art. 1464 en 1026, een beknopte omschrijving van de teruggevorderde zaken (art. 1464). Het beslag kan dan worden gelegd "onverschillig in wiens handen het (goed) zich bevindt". De bepaling van de derde bij wie het beslag zal worden gelegd, moet uiterlijk gebeuren op het tijdstip van het beslag (vgl. art. 1389, 2°).

De bevoegde rechter is deze van de plaats waar het beslag moet worden gelegd. Bevinden de goederen zich in verschillende arrondissementen, dan kan toepassing gemaakt worden van de regels bij samenhang. Betreft het goederen die kunnen worden verplaatst (b.v. autovoertuigen), dan kan aan de rechter bijkomend de toestemming worden gevraagd om het beslag te leggen in een ander arrondissement (zie boven, nr. 77).

Het beslag wordt gelegd volgens de regels die gelden voor het bewarend beslag op roerend goed (art. 1463). Aan het beslag gaat derhalve geen bevel vooraf. Evenmin is vereist dat de beslaglegger zijn aanspraken reeds bij de bodemrechter heeft ingeleid (Luik, 8 oktober 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 39). Het beslagexploot bevat op straffe van nietigheid betekening van het verzoekschrift en de beschik-

king waarbij het beslag werd toegestaan of van de titel die als toelating geldt (art. 1424, 2° zie: Brussel, 17 september 1987, *Pas.*, 1987, II, 218: een dergelijk verzuim kan de belangen van de beslagene schaden).

F. OMZETTING IN UITVOEREND BESLAG

436 Het (bewarend) beslag tot terugvordering strekt ertoe de goederen waarop aanspraak wordt gemaakt onder de hand van het gerecht te plaatsen totdat over die aanspraken door de bevoegde bodemrechter wordt beslist. Een omzetting van dit bewarend beslag in uitvoerend beslag is hier niet aan de orde. De beslaglegger streeft immers niet de uitwinning, maar de afgifte van de goederen na. Het vonnis van de bodemrechter dat de aanspraken erkent, levert een titel op voor de afgifte van deze goederen.

§ 8. Beslag inzake namaak

A. BEGRIP

437 Teneinde het bewijs van inbreuken op bepaalde intellectuele eigendomsrechten te vergemakkelijken en de omvang ervan vast te stellen, wordt aan de titularis ervan de mogelijkheid geboden om, met toelating van de beslagrechter, over te gaan tot de beschrijving door een of meer deskundigen van de nagemaakte voorwerpen en van de plans, documenten, berekeningen of geschriften die hiermee verband houden. In dezelfde beschikking kunnen ook bewarende maatregelen opgelegd worden m.b.t. de nagemaakte voorwerpen en de opbrengst ervan. Deze uitzonderlijke rechtspleging wordt geregeld in de art. 1481 tot 1488 Ger.W. Voor de gerechtelijke hervorming boden de Octrooiwet en de Auteurswet reeds de mogelijkheid van een zgn. "beschrijvend beslag". Het Ger.W. heeft, hierop voortbouwend, de rechtspleging op uniforme leest geschoeid en er een nieuwe benaming aan gegeven (zie over deze vorm van beslag in het bijzonder: GOTZEN, F. (ed.), *Beslag inzake namaak*, Brussel, 1992).

Over de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank in het raam van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten: MICHAUX, B., "Référé, requête unilatérale et droits intellectuels", *J.T.*, 1991, 401 e.v.

Anders dan bij de meeste andere vormen van bewarend beslag wordt dit beslag gelegd zonder melding te maken van een schuldvordering. Dit vloeit voort uit de aard zelf van de intellectuele eigendomsrechten. Een dergelijk recht komt in essentie neer op een verbodsrecht; zij verleent aan de titularis het recht om aan anderen het gebruik van die rechten te ontzeggen. Het beslag inzake namaak strekt er nu toe dit verbodsrecht kracht bij te zetten door de vaststelling van de inbreuk ervan te vergemakkelijken. In vele gevallen is er wel een vorderingsrecht (b.v. tot schadevergoeding), maar dit blijft hier buiten beschouwing.

Uit de hierboven gegeven omschrijving van het bepaalde in art. 1481 valt het dubbel aspect op van het beslag inzake namaak. De wet maakt inderdaad een onderscheid tussen enerzijds de beschrijving van de beweerde nagemaakte voorwerpen en anderzijds het bewarend beslag van die voorwerpen. Dit onderscheid is van groot belang voor een goed begrip van deze vorm van beslag. Vooral door de Franse schrijvers wordt het onderscheid tussen “description” en “saisie” scherp gemaakt (b.v.: MATHELY, P., *Le droit français des brevets d'inventions*, Parijs, 1974, 644 e.v.).

B. BESCHERMDE RECHTEN

438 Het beslag inzake namaak staat ter beschikking:

– van houders van octrooien en hun rechthebbenden (een octrooiaanvraag is onvoldoende; Antwerpen, 28 september 1988, *R.W.*, 1989-90, 235. Anders: Beslagr. Dendermonde, 9 januari 1990, *R.W.*, 1990-91, 236 met afkeurende noot VAN HEES);

– van de houders van auteursrechten (m.b.t. de bescherming van software: DE KEERSMAEKER, C., “Beschrijvend beslag inzake software”, *Computerr.*, 1986/1, 23-26. B.v.: Beslagr. Brussel, 15 oktober 1984, *Computerr.*, 1986/1, 50; *Dr. Inform.*, 1985, 38; Beslagr. Leuven, 19 maart 1985, *Computerr.*, 1986/1, 48);

– van de houders en rechthebbenden van kwekerscertificaten (Art. 41 Wet Kweekprodukten);

– van de houders van tekeningen en modellen (ofschoon de B.T.M.W. hierover niets bepaalt, wordt zulks veelal aangenomen: VAN GERVEN, W., e.a., *a.w.*, 342, nr. 319. Zie ook: *Verslag Van Reepinghen*, 550; VAN HECKE, G. en GOTZEN, F., “Overzicht van rechtspraak”, *T.P.R.*, 1977, 711, nr. 23). Tekeningen en modellen kunnen ook nog auteursrechtelijk bescherming genieten indien zij een duidelijk kunstzinnig karakter vertonen (art. 21 B.T.M.W.). Dit is het geval wanneer het kan worden aangemerkt als een werk – d.w.z. als een voortbrengsel met eigen, oorspronkelijk karakter dat het persoonlijk karakter van de maker draagt – op het gebied van de (toegepaste) kunst (Benelux Gerechtshof, 22 mei 1987, *R.C.J.B.*, 1988, 568 met noot VAN BUNNEN).

Andere intellectuele eigendomsrechten genieten deze bescherming niet. Dit is het geval met het merkrecht (Beslagr. Brussel, 15 september 1988, *Ing.Cons.*, 1988, 256), met industriële know-how (Beslagr. Namen, 13 november 1981, *onuitg.*, geciteerd door DASSESE, J. en DEMEURE, M., “Examen de jurisprudence”, *R.C.J.B.*, 1984, 328, nr. 22) en met de bescherming van zgn. “chips” (Wet 10 januari 1990, *B.S.*, 26 januari 1990). Tijdens de parlementaire voorbereiding werd de uitbreiding van art. 1481 Ger.W. uitdrukkelijk van de hand gewezen (zie hierover: VAN HEES, H., “Het beschermingsregime voor chips”, *R.W.*, 1989-90 (1271), 1281).

Staat het beslag inzake namaak ook ter beschikking van de titularis van een enkel in het buitenland geldend octrooi ? Deze vraag wordt overwegend bevestigend beantwoord (in die zin: Brussel, 11 februari 1977, *J.T.*, 529; Beslagr. Turnhout, 12 november 1981, *Ing.Cons.*, 1982, 30; zie hierover: DASSESSE, J., "Examen de jurisprudence", *R.C.J.B.*, 1978, 511-516, nr. 9).

C. RECHTSPLEGING

1. Verzoekschrift

439 De toelating tot het beslag inzake namaak wordt gevraagd bij eenzijdig verzoekschrift (art. 1481 Ger.W.). Benevens de vermeldingen opgesomd in art. 1026 Ger.W. moet in het verzoekschrift ook de keuze van woonplaats worden gedaan in de gemeente waar de beschrijving moet plaatsvinden (art. 1482). Deze laatste vermelding is evenwel niet voorgeschreven op straffe van nietigheid.

Het octrooi en de nodige stavingsstukken worden bij het verzoekschrift gevoegd. Het verzoekschrift vermeldt uiteraard ook de namen en de woonplaats van de personen bij wie het beslag moet worden gelegd: de (beweerde) namaakers en de eventuele houders van de nagemaakte voorwerpen. Het is denkbaar dat de maatregelen mede worden gevraagd ten laste van nog niet bepaalde, maar wel naar het tijdstip van het beslag bepaalbare personen (b.v. "ieder andere houder van de nagemaakte voorwerpen ...").

Het verzoekschrift moet omstandig gemotiveerd zijn; dit geldt met name voor de specifiek gevraagde maatregelen.

2. Bevoegdheid

440 De *ratione loci* bevoegde beslagrechter is deze van de plaats waar het beslag wordt gelegd (art. 633 Ger.W.).

Luidens art. 73, § 2 Octrooiwet is enkel de rechtbank die zitting houdt ter zetel van het Hof van Beroep in wiens rechtsgebied de inbreuk plaatsvindt, bevoegd om van een vordering inzake inbreuk van octrooien kennis te nemen. De vraag rijst of die bepaling – mede gelet op art. 1488 Ger.W. – zo moet worden uitgelegd dat enkel de beslagrechter bij die rechtbank van eerste aanleg bevoegd is. Volgens een gedeelte van rechtspraak en rechtsleer dringt deze conclusie zich geenszins op (Beslagr. Antwerpen, 23 februari 1989, *R.W.*, 1989-90, 59; DELCORDE, A.C., *La protection des inventions*, Brussel, 1985, 179, nr. 301. Anders: DE VISSCHER, F., "La nouvelle loi belge sur les brevets d'inventions", *J.T.*, 1985, 387, nr. 37). De *ratio legis* van art. 73 Octrooiwet, nl. het streven naar een zekere specialisatie van de rechtscolleges die van betwistingen omtrent octrooien kennis nemen zou minder aan de orde zijn bij de beoordeling van een beslag inzake namaak. De kwestie blijft echter omstrede.

Moeten de beslagmaatregelen in verschillende arrondissementen plaatsvinden, dan kan de gerechtigde zijn verzoek richten tot een van de aldus bevoegde beslagrechters (vgl. art. 566 Ger.W.).

3. Rechtsmiddelen

441 Zoals tegen iedere beschikking op eenzijdig verzoekschrift, is ook hier de derde verzet mogelijk (zie boven, nr. 408). De verzetdoende partij kan de intrekking van de beschikking vorderen. De vordering kan ook strekken tot een beperking van de opdracht van de deskundige, tot een wijziging van de opgelegde bijkomende maatregelen, tot een verhoging van de waarborg, enz.

4. Vordering voor de bodemrechter

442 Een waarborg voor de beslagene tegen een lichtzinnig beslag is de verplichting voor de beslaglegger op korte termijn de vordering wegens namaak voor de bodemrechter te brengen. Dit betekent dat hij al de personen dagvaardt die het voorwerp waren van de beslagmaatregelen. Luidens art. 1488 Ger.W. moet dit gebeuren binnen de maand na de verzending van het verslag door de deskundige aan de betrokken partijen. Wordt tevens beslag gelegd op de inkomsten afkomstig van de namaak, dan loopt de termijn vanaf dat beslag. Wordt deze termijn niet gerespecteerd dan houdt de beschikking van de beslagrechter "van rechtswege op gevolg te hebben". Dit betekent dat het verslag geacht wordt niet te bestaan, dat er geen ruchtbaarheid mag worden aan gegeven, dat de onder beslag liggende voorwerpen of gelden worden vrijgegeven enz. Logischerwijze moeten slechts die personen worden gedagvaard tegen wie de beslaglegger de beslagmaatregelen wil behouden zien. De beslagmaatregelen zullen dan vervallen tegen degene die niet werden gedagvaard.

De dagvaarding moet gebeuren voor de rechtbank van het rechtsgebied waar het beslag plaatsvond (art. 1488). M.b.t. octrooien moet gelet worden op art. 73 Octrooiwet. Is volgens het Europees Executieverdrag een gerecht van een andere Staat bevoegd om kennis te nemen van het bodemgeschil, dan moet de vordering binnen de voorgeschreven termijn bij dit gerecht worden ingeleid (Beslagr. Turnhout, 12 november 1981, *t.a.p.*).

Uit art. 1488 kan niet worden afgeleid dat de vordering voor de bodemrechter eerst kan worden ingeleid nadat het verslag werd meegedeeld (Brussel, 4 oktober 1989, *Ing.Cons.*, 1989, 293). Evenmin belet die bepaling dat het beslag inzake namaak nog wordt gevraagd wanneer het bodemgeschil reeds aanhangig is (VAN HERREWEGHE, V., *Beslagzakboekje*, 118, nr. 471; REMOUCHAMPS, L., *Octrooien*, in *A.P.R.*, 228, nr. 562; ANDRE, L., *a.w.*, 246, nr. 1540. *Anders*: Beslagr. Luik, 11 februari 1986, *Jur.Liège*, 1986, 288 met afkeurende noot).

Het bodemgeschil en het beslag inzake namaak zijn twee onderscheiden rechtsplegingen. Een woonstkeuze gedaan in het raam van de beslagprocedure (b.v.

een derdenverzet) geldt niet voor de rechtspleging voor de bodemrechter (Beslagr. Antwerpen, 8 november 1988, *J.T.*, 1989, 335).

5. Beslag

443 De wet bepaalt niet binnen welke termijn het beslag moet worden gelegd. In de rechtsleer wordt veelal gesteld dat dit moet gebeuren binnen korte termijn (ANDRE, L., *a.w.*, 247, nr. 1541; REMOUCHAMP, L., *a.w.*, in *A.P.R.*, 228, nr. 563). De beschikking moet voor het begin van de verrichtingen worden betekend aan de "beslagene" (art. 1481 *in fine*), d.i. de houder van de gewraakte voorwerpen bij wie men tot beschrijving c.q. beslag wil overgaan. De beschikking moet dus niet betekend worden aan de beweerde namaker wanneer die niet zelf het voorwerp is van het beslag. Zijn rechten worden gevrijwaard door de verplichting van de beslaglegger om te dagvaarden voor de bodemrechter (Cass., 29 november 1963, *Ing.Cons.*, 1968, 36, *R.W.*, 1964-65, 307).

Aan de verplichting werd geen sanctie verbonden (Beslagr. Brussel, 11 oktober 1980, *J.T.*, 1980, 710; Beslagr. Hoei, 5 maart 1984, *Ing.Cons.*, 1984, 169).

De beschrijving gebeurt door de aangestelde deskundige(n) die vergezeld is van de gerechtsdeurwaarder. Laatsgenoemde zorgt voor de betekening, stelt van de verrichtingen een proces-verbaal op en gaat desgevallend over tot de beslagleggingen en verzegelingen opgelegd in de beschikking.

Door sommigen wordt geleerd dat de bijkomende bewarende maatregelen die werden opgelegd, een einde nemen bij de neerlegging van het verslag of alleszins na het verloop van de termijn van 1 maand bedoeld in art. 1488 Ger.W. (FETTWEIS, M., *a.w.*, 632, nr. 1013; VAN REEPINGHEN, B. en DE BRABANTER, M., *a.w.*, 254, nr. 311). Met deze opvatting kan niet worden ingestemd. De bewarende maatregelen dienen immers een dubbel doel: de beschrijving vergemakkelijken en de bewaring van de aangevoerde rechten (Antwerpen, 25 juni 1990, *Ing.Cons.*, 1991, 249; Beslagr. Antwerpen, 26 augustus 1988, *onuitg.*; Beslagr. Antwerpen, 23 februari 1989, *Ing. Cons.*, 1991, 262). Behoudens andersluidende beschikking blijven de bijkomende maatregelen dus gelden totdat de bodemrechter uitspraak heeft gedaan.

D. GRONDVOORWAARDEN

1. Urgentie

444 Is de hoogdringendheid een algemeen geldende voorwaarde voor ieder bewarend beslag, dan is zij niet aan de orde bij het beslag inzake namaak. Het beslag strekt hier immers, zoals gezegd, niet tot bewaring van een schuldverdring, maar tot de vaststelling van een aantasting van intellectuele rechten. In die zin moet hier de urgentie steeds worden verondersteld. De vraag naar de solvabiliteit van de beslagene is dus irrelevant; eveneens het verweer dat de gewraakte producten reeds geruime tijd op de markt werden verspreid (Beslagr.

Antwerpen, 16 juni 1988, *onuitg.*), of dat de verzoekende partij zelf niet op de markt aanwezig is.

2. *Intellectueel recht*

445 De verzoekende partij moet zich kunnen beroepen op een der opgesomde intellectuele eigendomsrechten (octrooi, auteursrecht, tekening en model, kwekersrecht). Aan de beslagrechter komt het nochtans niet toe het bestaan van deze rechten vast te stellen; deze bevoegdheid komt uitsluitend toe aan de bodemrechter. De beslagrechter heeft ter zake slechts een marginaal toetsingsrecht: hij dient na te gaan of de beweerde rechten een voldoende graad van zekerheid hebben opdat zij een ingrijpende maatregel zoals een beslag inzake namaak kunnen wettigen. Aldus zal het beslag worden geweigerd wanneer de verzoekende partij er niet in slaagt op het eerste gezicht het bewijs van enig auteursrecht te leveren (Antwerpen, 28 september 1988, *R.W.*, 1989-90, 235). De aangevoerde rechten moeten echter niet onbetwist of onbetwistbaar zijn (Gent, 9 juni 1983, *Pas.*, 1983, II, 115).

3. *Inbreuk*

446 De verzoeker zal ten slotte aannemelijk moeten maken dat zijn rechten door de gewraakte produkten in het gedrang komen. Ook die beoordeling is slechts marginaal (Antwerpen, 26 juni 1990, *t.a.p.*). Te dezen kan men aanvoeren dat de rechter zich nog terughoudender moet opstellen. Het beslag zal er precies toe strekken de beweerde inbreuk aan te tonen.

E. OPGELEGDE MAATREGELEN

1. *Beschrijving*

447 Het verzoekschrift strekt noodzakelijkerwijze in de eerste plaats tot het verkrijgen van de toestemming om tot *beschrijving* over te gaan van de nagemaakte objecten door een of meer deskundigen die door de rechter worden aangeduid.

Onder de beschrijvingsopdracht van de deskundige kunnen benevens de nagemaakte voorwerpen (“toestellen, machines ...”) ook vallen: “de plans, documenten, berekeningen of geschriften waaruit de beweerde namaak kan blijken” evenals “de gereedschappen die rechtstreeks gediend hebben om de aangeklaagde vervaardiging te plegen”.

De opdracht van de deskundige moet steeds beperkend worden uitgelegd. Zij mag niet verder reiken dan noodzakelijk voor de beschrijving van de van namaak verdachte objecten. De deskundige mag in zijn verslag derhalve geen gegevens vermelden omtrent andere toestellen of voorwerpen die vreemd zijn aan de beweerde namaak. Foto's die hierop zouden betrekking hebben, moeten

worden geweerd (VAN REEPINGHEN, B. en DE BRABANTER, M., *a.w.*, 254, nr. 310).

Ofschoon omstreden (o.m.: ANDRE, L., *Traité*, II, 242, nr. 1537; PICARD, E. en OLIN, X., *Traité*, 556, nr. 648. Zie ook de uiteenlopende rechtspraak geciteerd door LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 654, nr. 177. Geen voorbehoud maken: VAN REEPINGHEN, B. en DE BRABANTER, M., *a.w.*, 254, nr. 310; DE KEERSMAEKER, C., *a.w.*, 25) wordt overwegend aangenomen dat de deskundige ook toegang heeft tot boekhoudkundige bescheiden die van aard zijn om de aard van de inbreuk nader te bepalen (herkomst van de goederen, omvang van de namaak). Volgens de meerderheidsopvatting worden dergelijke geschriften ook bedoeld in de opsomming van art. 1481 en valt het onderzoek van de boekhoudkundige documenten binnen de opdracht van de deskundige (B.v.: Beslagr. Brussel, 28 februari 1985, *Computerr.*, 1986/1, 50; Beslagr. Antwerpen, 26 oktober 1989, *onuitg.*). Het spreekt vanzelf dat ook hier misbruiken mogelijk zijn. In de rechtspraak wordt dan ook gepreciseerd dat de deskundige wel kennis mag nemen van deze bescheiden maar zich ervan moet onthouden de namen en adressen van cliënten c.q. leveranciers te vermelden in zijn verslag of mee te delen aan de beslaglegger (Beslagr. Brussel, 28 februari 1985, *t.a.p.*; Beslagr. Antwerpen, 26 oktober 1989, *t.a.p.*). Ook hier verdient het voorkeur dat de beslagrechter precies formuleert op welke documenten de deskundige mag acht slaan. Verder zou ook kunnen gedacht worden aan de aanstelling van een specialist ter zake die de deskundige kan bijstaan.

447bis De beschikking moet strikt geïnterpreteerd worden; er mogen geen onderzoekshandelingen worden verricht die verder reiken dan waartoe toestemming werd verleend (*Pand.B.*, tw. *Saisie-description*, nr. 8).

De beslagrechter kan toestemming verlenen aan de verzoekende partij om aanwezig of vertegenwoordigd te zijn bij de beschrijving (art. 1484 Ger.W.) (Over de vertegenwoordiging door de raadsman: Beslagr. Luik, 22 december 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 890; Beslagr. Charleroi, 25 januari 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 890 met noot DESSARD). In ieder geval moet in de beschikking worden bepaald welke personen de verrichtingen mogen bijwonen. Het bijwonen van de verrichtingen zonder rechterlijke machtiging hiertoe is onrechtmatig (*Pand.B.*, tw. *Saisie-description*, nr. 6).

De beslagrechter kan ook toestemming verlenen dat bepaalde van de gewraakte voorwerpen worden in beslag genomen teneinde de beschrijving te vergemakkelijken of dat hij bepaalde stalen of voorwerpen in bewaring mag nemen met het oog op de uitvoering van zijn opdracht. Ook kan toestemming worden verleend dat de deskundige zich zal laten vergezellen door een fotograaf (Volgens een gedeelte van rechtspraak en rechtsleer is de toestemming tot het fotograferen steeds impliciet gegeven: DELCORDE, A.C., *a.w.*, 181, nr. 305; Rb. Namen, 26 juni 1953, *Ing.Cons.*, 1954, 113).

2. Beslag

448 Benevens de hiervoor opgesomde bewarende maatregelen die er enkel toe strekken de beschrijving mogelijk te maken of te vergemakkelijken, kunnen ook nog bijkomende maatregelen worden getroffen die de beveiliging van de (beweerdelijk) aangetaste rechten tot doel hebben. Het gaat er dan om de titularis van het intellectueel eigendomsrecht voor grotere schade te behoeden of om zijn eventuele vordering in de toekomst veilig te stellen. Deze bijkomende maatregelen die neerkomen op bewarende beslagen worden opgesomd in art. 1481, tweede lid Ger.W. Zo kan de rechter verbod opleggen dat de houder de voorwerpen nog verder zou uit handen geven. Veelal wordt zo'n verbod opgelegd onder verbeurte van een dwangsom. Eventueel kan zelfs een sekwester worden aangesteld. De wet laat toe dat een soort bewarend beslag wordt gelegd op de inkomsten die uit de namaak voortgevloeid zijn.

F. TAAK VAN DE BESLAGRECHTER

449 Uit de voorstaande blijkt dat de rechter bij het verlenen van de machtiging tot het beslag inzake namaak slechts over een marginaal toetsingsrecht beschikt. Nochtans moet recht worden gedaan aan de dubbele aard van deze vorm van beslag, nl.: beschrijving en beslag.

450 Wat het toestaan van beschrijving betreft, komt het de beslagrechter uiteindelijk enkel maar toe te oordelen of de verzoekende partij "prima facie" over een der beschermde rechten beschikt. Is dit het geval dan kan hij deze maatregel niet weigeren (de Franse octrooiwet is ter zake explicieter: "le propriétaire d'une demande de brevet ...; est en droit de faire procéder ... à la description détaillée"). De grootste terughoudendheid is geboden. Zelfs een ernstige betwisting van de rechten, zo besliste het Hof van Beroep te Gent, kan een verzoek tot beschrijving over te gaan, niet verhinderen (Gent, 9 juni 1983, *Pas.*, 1983, II, 115: klaarblijkelijk is dit wel het geval voor het verbod de produkten uit handen te geven). Dit is redelijk: men mag de titularis van een intellectueel eigendomsrecht niet bij voorbaat de mogelijkheid ontzeggen om een aantasting van zijn rechten vast te stellen. Kortom de beschrijving en de begeleidend maatregelen die ertoe strekken die beschrijving mogelijk te maken, kunnen slechts uitzonderlijk worden geweigerd.

451 Geheel verschillend is de toestand bij het toestaan van de beslagmaatregelen, in zoverre zij verder reiken dan de beschrijving mogelijk te maken. Daar heeft de beslagrechter een grotere beoordelingsmarge, zowel wat de ingeroepen rechten betreft als de opportuniteit van de gevorderde maatregelen. Volgens het Hof van Cassatie moet de rechter nagaan of de gegevens van het geval "van die aard zijn dat zij het verlangde beslag tot bewaring van het aangevoerde recht naar redelijkheid verantwoorden" (Cass., 16 november 1984, *Arr.Cass.*, 1984-85, 380, *R.W.*, 1985-86, 1030, *J.T.*, 1986, 439, *Ing.Cons.*, 1985, 164 met noot DE VISSCHER, F.).

Het mag dus niet zo zijn dat het verbod de (beweerde) nagemaakte goederen uit handen te geven, het beslag op de inkomsten uit de (beweerde) namaak e.d.m., nagenoeg automatisch worden verleend van zodra de beschrijving wordt toegestaan. Het is duidelijk dat dergelijke maatregelen van een geheel andere aard zijn. Weliswaar moet de verzoekende partij zich niet kunnen beroepen op een "zekere en opeisbare" schuldvordering ter zake, noch moet hij blijk geven van hoogdringendheid, aangezien de bepalingen van art. 1413 en 1415 Ger.W. hier geen toepassing vinden (DE LEVAL, G., *Traité*, 276, nr. 140, C en 294, nr. 150, B; VAN BUNNEN, L., "Examen de jurisprudence. Droit d'auteur", *R.C.J.B.*, 1984, 352, 15; BERENBOOM, A., *Le droit d'auteur*, Brussel, 1984, 208-209, nr. 193; Brussel, 6 april 1978, *Ing.Cons.*, 1979, 29: "la saisie conservatoire des deniers (...) et le sequestre (...) sont pratiqués en vertu, non d'une créance, comme visé par l'article 1415, mais d'un droit intellectuel"). Wel moet de eis worden gesteld dat de rechten van de verzoekende partij en de inbreuk ervan voldoende zeker zijn. Dit ruimer toetsingsrecht wanneer het gaat om beslagmaatregelen komt duidelijk tot uiting in de rechtspraak (b.v.: Brussel, 6 april 1978, *t.a.p.*: qu'en l'espèce, le droit d'auteur apparaît suffisamment certain"; Gent, 9 juni 1983, *t.a.p.*). Bovendien moet aangetoond worden dat de gevorderde bewarende maatregelen noodzakelijk zijn om deze rechten te handhaven (B.v.: Brussel, 6 april 1978, *t.a.p.*: de vrees dat de opbrengst van namaak zou worden overgeemaakt aan derden; Beslagr. Brussel, 16 juni 1988, *Ing.Cons.*, 1988, 224).

Over het evenredigheidsverband wanneer het beslag inzake namaak een inmenging oplevert in het privé-leven en de woning van de beslagene: Hof Rechten van de Mens, 30 maart 1989, *Publ. Cour*, reeks A, vol. 152-A).

HOOFDSTUK VI UITVOEREND BESLAG

AFDELING I

ALGEMEEN

452 De schuldenaar staat met geheel zijn vermogen in voor de nakoming van zijn verbintenissen. Dit vermogen vormt het gezamenlijk onderpand voor zijn schuldeisers (vgl. art. 7 en 8 Hyp.W.).

De uitwinning van de goederen gebeurt, naast andere gevallen van partiële (b.v. pandverzilvering) of collectieve (b.v. faillissement) vermogensvereffening door het leggen van uitvoerend beslag. Het gaat hier steeds om een partiële executie: het beslag betreft slechts een bepaald onderdeel van het vermogen van de debiteur.

De regels die het uitvoerend beslag beheersen, raken de openbare orde (zie art. 1626) (DE LEVAL, G., *Traité*, 411, nr. 217; “La saisie immobilière,” *Rép.Not.*, nr. 4).

453 De schuldeiser heeft de vrije keuze over de goederen waarop hij wenst uit te voeren. De wettelijke uitzonderingen (art. 1563) bevestigen de regel (zie verder, nr. 767). Hij kan ook meerdere beslagen cumuleren.

Iedere schuldeiser heeft recht op betaling. Beslag kan dus ook gelegd worden voor een geringe vordering (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie*, nr. 19). Ook is er niet noodzakelijk sprake van beslagmisbruik wanneer een schuldeiser voor slechts een geringe vordering beslag legt op goederen met een meer aanzienlijke waarde (zie boven, nrs. 36 e.v.).

AFDELING II

VOORWAARDEN

§ 1. Beslaglegger

A. SCHULDEISER ZIJN

454 De beslaglegger moet schuldeiser zijn van de beslagene. Iedere schuldeiser kan beslag leggen, ongeacht of hij beschikt over een hypothecaire, bevoorrechte of chirografaire schuldvordering.

Die bevoegdheid komt toe – zonder *cautio judicatum solvi* – aan een buitenlandse schuldeiser (zie ook art. 45 E.E.X-Verdrag).

455 Ook de rechtsopvolgers onder algemene titel (b.v. erfgenamen of bij rechtspersonen: fusie en opslorping) kunnen de tenuitvoerlegging van uitvoerbare titels verkregen door hun rechtsvoorganger verderzetten. Indien de uitvoering wordt vervolgd door een (algemene of bijzondere) rechtsopvolger van diegene die als schuldeiser in de uitvoerbare akte wordt aangeduid, dient die rechtsopvolger benevens die akte ook de titel te betekenen op grond waarvan hij in de rechten van de oorspronkelijke schuldeiser is getreden. Dit betekent dat de erfgenaam tevens moet betekenen: de overlijdensakte van de rechtsvoorganger en de akte van bekendheid waaruit zijn hoedanigheid van erfgenaam blijkt. De erfgenamen kunnen niet verplicht worden aan te geven of zij optreden als gewone erfgenamen of als erfgenamen die de nalatenschap hebben aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 14). De legataris: het testament en gebeurlijk de afgifte; de cessionaris: de cessieakte, enz. (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 121; *Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 53 e.v.; DE LEVAL, G., *Traité*, 414; VINCENT, J. en PREVAULT, J., *Voies d'exécution*, 64, nr. 74. Zie hierover ook: BAERT, K. en DECONINCK, B., "Rechtsopvolging. Spookrijders in het procesrecht", *Procederen in nieuw België en komend Europa*, Antwerpen, 1991, 377 e.v.).

Het vorenstaande geldt ook voor de rechtsopvolging bij rechtspersonen. De titels ten name van de opgeslorpte vennootschap kunnen door de opslorpente vennootschap ten uitvoer worden gelegd. De fusie is tegenwerpe-lijk door de bekendmaking volgens art. 10 Venn.W. Voor die bekendmaking is de fusie reeds tegenwerpe-lijk aan derden die hiervan kennis droegen. Omge-keerd kunnen b.v. vonnissen ten laste van de opgeslorpte vennootschap ten uitvoer worden gelegd tegen de vennootschap-rechtsopvolger. Indien er betwis-ting bestaat over het feit zelf van de fusie of de opslorping, dan rijst de vraag of die betwisting kan beslecht worden voor de beslagrechter. Een ontkennend antwoord lijkt zich op te dringen, gelet op de beperkende interpretatie die veelal aan art. 1395 Ger.W. wordt gegeven (Beslagr. Antwerpen, 6 juni 1989, *onuitg.*, waarin werd beslist dat de vraag of de fusie plaatsvond, dient te worden beslecht door de bevoegde bodemrechter en dat voorshands de uitvoering lastens de opslorpente vennootschap geen voortgang kan vinden).

456 Hetzelfde geldt, zoals gezegd, voor de rechtverkrijgers ten bij-zondere titel, d.w.z. diegenen op wie de schuldvordering is overgegaan door cessie van schuldvordering of door betaling met indeplaatsstelling.

Aangenomen wordt dat de in het gelijk gestelde partijen de rechten uit het vonnis kan overdragen op een derde. Door de overdracht kan de cedent de uitvoering niet meer vervolgen. De titel is nog wel uitvoerbaar, maar mist door de gewijzigde onderliggende rechtsverhouding de vereiste actualiteit (zie verder, nrs. 471 e.v.). Die uitvoering kan enkel nog gebeuren door de cessionaris die dus niet de verkrijging van een nieuwe titel dient na te streven (HUGENHOLTZ en HEEMSKERK, *a.w.*, 46, nr. 41). Hiervoor is niet vereist dat de cessieovereen-

komst in een uitvoerbare akte is neergelegd; een onderhandse akte volstaat (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 119).

Aldus kan wanneer de schuldvordering in een notariële akte is neergelegd en die schuldvordering wordt overgedragen in een onderhandse akte, de cessionaris de uitvoering vervolgen lastens de gecedeerde debiteur. De executoriale kracht moet beschouwd worden als een "nevenrecht" dat in de cessie wordt geacht begrepen te zijn.

Hetzelfde geldt voor de overgang door *conventionele subrogatie*.

Wel moet de overdracht aan de debiteur tegenwerpelijk zijn. Bij overdracht van schuldvordering betekent dit de naleving van het voorschrift van art. 1690 B.W.; die betekening van de overdracht kan gebeuren in hetzelfde exploit als het bevel c.q. beslag. Vindt de cessie plaats na het bevel, dan kan de cessionaris de procedure verderzetten zonder opnieuw het bevel te moeten betekenen (DE LEVAL, G., "La saisie-exécution mobilière", *T.P.R.*, 1980, (309), 313). De betekening ex art. 1690 B.W. kan gebeuren in het beslagexploit.

Die bevoegdheid komt ook toe aan de schuldeisers wanneer aan de voorwaarden van art. 1166 B.W. is voldaan (VINCENT, J. en PREVAULT, J., *Voies d'exécution*, 64, nr. 73). Die schuldeiser moet zelf niet beschikken over een uitvoerbare titel (DE PAGE, H., *Traité*, III, nr. 194. Anders: CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 86; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 13).

Beslag kan ook gelegd worden door vertegenwoordigers: conventionele (lasthebber), wettelijke (voogd) of gerechtelijke (curator) (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 109 e.v.; "La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 9; VINCENT, J. en PREVAULT, J., *a.w.*, 73, nr. 63).

B. BEKWAAMHEID

457 Het leggen van uitvoerend beslag wordt algemeen beschouwd als een *beheersdaad*; het strekt immers enkel tot de invordering van een schuld (DE LEVAL, G., *Traité*, 413, nr. 218; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 83 e.v.; VINCENT J. en PREVAULT, J., *Voies d'exécution*, 61, nr. 71). De schuldeiser die wil overgaan tot het leggen van uitvoerend beslag moet bekwaam zijn om zelfstandig beheersdaden te stellen. De bekwaamheid om in rechte op te treden, zal eerst vereist zijn wanneer de tenuitvoerlegging uitmondt op een rechtsgeding (b.v. na verzet van de beslagene of voor het verzoekschrift tot aanstelling notaris bij onroerend beslag).

Aldus komt die bevoegdheid zondermeer toe aan de wettelijke vertegenwoordiger van een minderjarige of van een onbekwaamverklaarde, de faillissementscurator, de curator van een onbeheerde nalatenschap, de erfgenaam belast met de vereffening van de beneficiair aanvaarde nalatenschap, de testamentuitvoerder die over het bezitsrecht beschikt, enz.

De niet-ontvoogde minderjarige mist die bevoegdheid (Antwerpen, 3de kamer, 29 november 1988, *onuitg.*: "het is niet omdat een minderjarige over

een uitvoerbare titel beschikt, dat hij het recht heeft om op rechtsgeldige wijze een betekening of uitvoeringsdaad zelf te stellen”). Hetzelfde geldt voor de onbekwaamverklaarde.

De o n t v o o g d e minderjarige kan daarentegen wel alleen optreden (CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 85; DE LEVAL, G., *Traité*, 414, nr. 218, A; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 32).

§ 2. Lastens de debiteur

458 De beslagene moet schuldenaar zijn van de beslaglegger en tevens eigenaar zijn van de in beslag te nemen goederen. Soms worden ook derden bij het beslag betrokken hetzij omdat zij goederen van de debiteur onder zich hebben (beslag bij een derde) of op hun beurt diens schuldenaar zijn (beslag onder derden).

Uitzonderlijk kent ons recht gevallen van een verhaalrecht “*propter rem*” waarbij iemand zonder persoonlijk schuldenaar te zijn, toch gehouden is m.b.t. een bepaalde zaak. Het verhaalrecht van de schuldeiser blijft dan beperkt tot die zaak. Dit is het geval met de derde-bezitter van een gehypothekerd goed en de ‘zakelijke’ borg (zie verder, nr. 755).

Veelal blijkt de kwaliteit van debiteur uit de titel.

Is de debiteur overleden, dan kunnen krachtens art. 877 B.W. de titels die tegen de overledene uitvoerbaar zijn, ook tegen de erfgenamen persoonlijk ten uitvoer worden gelegd na de voorafgaande betekening. Rijst er betwisting over de vraag of de beslagene wel als erfgenaam kan worden aangemerkt (b.v. of er geen daden werden gesteld die een aanvaarding impliceren), dan kan de beslagrechter enkel de tenuitvoerlegging schorsen totdat de bodemrechter hierover uitspraak heeft gedaan.

Dezelfde principes gelden bij de rechtsopvolging van rechtspersonen. Zo zullen vonnissen verkregen ten lasten van de opgeslorpte vennootschap kunnen ten uitvoer gelegd worden lastens de opslorpemde vennootschap (zie boven, nr. 455).

459 Schuldoverdracht (onder bijzondere titel) kent ons recht niet. De debiteur kan buiten de medewerking van zijn schuldeiser zijn schuld niet overdragen op een derde. Een schuldvordering is een goed, waarover slechts hij beschikken kan, aan wie het toebehoort, nl. de schuldeiser, zo schrijft DEKKERS kernachtig (*Handboek*, II, 281, nr. 501). Met die toestemming is het dus mogelijk dat een derde in de plaats komt van de oorspronkelijke schuldenaar (passieve novatie). Indien de oorspronkelijke vordering in een uitvoerbare titel is neergelegd en de schuldoverdracht in een onderhandse akte is neergelegd, is het onzeker of de executoriale kracht ook werkt ten laste van de nieuwe debiteur. Door sommige auteurs wordt verdedigd dat de executoriale kracht als “nevenrecht” in de overdracht dient begrepen te zijn (zie voor Nederland: PLEYSIER, A., “De executoriale kracht bij schuldoverneming”,

W.P.N.R., 1986, 438, nr. 5790 die deze vraag zelf ontkennend beantwoordt). Er zijn goede gronden om aan te nemen dat de executoriale kracht van de grosse niet tot de "nevenrechten" kunnen gerekend worden die in een schuldoverdracht zijn begrepen. Executie is maar mogelijk krachtens een uitvoerbare titel waarbij de geëxecuteerde veroordeeld werd (vonnis) c.q. zichzelf heeft veroordeeld (notariële akte). Hiervoor kan ook steun gevonden worden in het Nieuw Nederlands B.W. Bepaalt art. 6.2.1.1. N.N.B.W. dat bij een overdracht van schuldvorderingen de ter zake bestaande executoriale titels in die overdracht begrepen zijn, dan heeft art. 6.2.3.10 m.b.t. de schuldoverneming niet dergelijke draagwijdte.

460 De onbekwaamheid van de debiteur verhindert niet dat tot dwanguitvoering op zijn vermogen wordt overgegaan. De beslagprocedure moet vervolgd worden tegen diens wettelijke vertegenwoordigers q.q. Aldus zal bij een beslag lastens een minderjarige, het beslagexploot betekend worden aan de ouders of de voogd. De voogd behoeft geen machtiging van de familieraad om hiertegen in verzet te komen.

Doen er zich sinds het ontstaan van de titel – b.v. sinds de uitspraak van het vonnis – wijzigingen voor in de bekwaamheid (b.v. de minderjarige wordt meerderjarig; de schuldenaar wordt onbekwaam verklaard), dan zijn de uitvoeringshandelingen verricht volgens de kwaliteit van de debiteur zoals die uit de akte blijkt, geldig, behoudens wanneer de schuldeiser van die wijziging op de hoogte werd gebracht (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nrs. 41-42).

Over de tenuitvoerlegging ten laste van echtgenoten: zie boven, nr. 89, en specifiek voor roerend beslag: zie verder, nr. 597 en voor onroerend beslag: zie verder, nr. 764.

§ 3. Kwaliteit van de schuldvordering

A. UITVOERBARE TITEL

461 De tenuitvoerlegging is slechts mogelijk voorzover de schuldvordering is vastgesteld in een akte die aan een bepaalde kwaliteit voldoet, derwijze dat de materiële juistheid van de aanspraken wordt vermoed. De vordering moet nl. vervat zijn in een uitvoerbare titel (zie boven, nrs. 145 e.v.).

B. ZEKERE, VASTSTAANDE EN OPEISBARE VORDERING

462 Deze titel moet bovendien de grondslag bieden voor een vaststaande, opeisbare en zekere schuldvordering. Luidens art. 1494 kan geen uitvoerend beslag worden dan wegens vaststaande en zekere zaken. Deze voorwaarden zijn dus strenger dan bij bewarend beslag.

Die beoordeling moet geschieden naar het tijdstip waarop de uitvoeringshandeling (betekening van het bevel, beslag) werd verricht. In geval van verzet van de

beslagene, zal de beslagrechter moeten oordelen of op dat tijdstip aan de voorwaarden van art. 1494 is voldaan.

1. Bestaan

463 De verbintenis waarvan de tenuitvoerlegging wordt nagestreefd moet op dat ogenblik nog bestaan. De uitvoerbare titel moet, zoals hierna zal worden onderzocht, actueel of doeltreffend zijn (zie verder, nr. 471).

De betaling doet de verbintenis uitdoven, zodat de uitvoeringshandelingen die na dat tijdstip zijn verricht onrechtmatig zijn. Hetzelfde geldt wanneer een aanbod van gerede betaling werd gedaan (zie art. 1257 e.v. B.W.)

Een geldschuld wordt pas voldaan indien het nominale bedrag wordt betaald in het in ons land gangbare chartaal geld (zie ook: Reg. Besl., 15 oktober 1948). Sinds de Wet van 21 juli 1991 tot wijziging van de Wet van 30 december 1885 kunnen voortaan wel in andere openbare en administratieve akten de bedragen worden uitgedrukt zowel in frank, ecu of in een munteenheid van een lid-staat van de OESO (zie boven, nr. 152).

Indien zulks niet contractueel werd uitgesloten kan de schuldenaar zich ook bevrijden door middel van een girale betaling (zie ook art. 3 K.B. nr. 56, 10 november 1967). Indien de schuldenaar zijn toevlucht neemt tot zulke betaalmiddelen, is het zo dat de betaling niet plaatsvindt op het tijdstip dat de betaalopdracht wordt gegeven, maar eerst wanneer het geld effectief ter beschikking komt van de schuldeiser, d.w.z. wanneer zijn rekening wordt gecrediteerd (Cass., 6 januari 1972, *Arr.Cass.*, 1972, 441; Cass., 21 november 1975, *Arr.Cass.*, 1976, 370; Cass., 23 september 1982, *Pas.*, 1983, I, 118; Cass., 17 mei 1984, *R.W.*, 1984-85, 264). Is het tijdstip van betaling gesitueerd voor een daad van tenuitvoerlegging (b.v. betekening van bevel, beslag), dan is die handeling onrechtmatig en blijven de kosten ten laste van de schuldeiser.

In de praktijk doen zich hieromtrent vaak moeilijkheden voor. Te denken valt aan het geval dat de schuldeiser opdracht geeft aan de gerechtsdeurwaarder om tot uitvoering over te gaan, terwijl hij nog niet op de hoogte is van de creditering van zijn rekening c.q. hij hiervan eerst kort daarop kennis neemt, maar er niet meer in slaagt de gerechtsdeurwaarder te verwittigen. In de regel moeten dergelijke gevallen beslecht worden in het nadeel van de debiteur, behoudens aan de schuldeiser of aan diens lasthebber een onzorgvuldigheid kan worden verweten. De debiteur bevindt zich immers *in mora* zodat deze als overmacht te beschouwen gevallen voor zijn risico komen. De kosten besteed aan deze nutteloze uitvoeringshandelingen blijven dan ook te zijnen laste.

2. Zeker en vaststaand

464 De schuldvordering waarvoor het beslag wordt gelegd moet zeker en liquide zijn. De titel op grond waarvan de uitvoering wordt benaastigd, moet dus een schuldvordering op de beslagene bevatten en toelaten de omvang van die schuldvordering zonder discussie te bepalen.

Dat het bevel werd betekend c.q. het beslag werd gelegd voor een bedrag dat groter is dan de titel, heeft de nietigheid van die uitvoeringshandelingen niet tot gevolg (*R.P.D.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 95; *Pand.B.*, *Saisie-exécution*, nr. 427). De debiteur kan hiertegen wel in verzet komen voor de beslagrechter. De beslagrechter kan dit bedrag ook ambtshalve beperken in die gevallen waar hij geroepen is de rechtmatigheid van de procedure te beoordelen (b.v. bij uitvoerend beslag op onroerend goed: in de beschikking ex art. 1580 tot aanstelling notaris).

Een vonnis dat de debiteur veroordeelt tot een bepaald bedrag "onder aftrek van hetgeen reeds door de debiteur werd betaald" is uitvoerbaar (*Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 123). Indien hierover discussie rijst, wordt dit geschil beslecht door de beslagrechter die immers steeds moet beoordelen of de titel nog actueel is, d.w.z. niet geheel of gedeeltelijk uitgedoofd door betaling (zie verder, nr. 474).

465 De titel moet dus het bedrag van de schuldvordering bepalen, althans toelaten die omvang op objectieve grondslag, dus zonder discussie tussen de partijen, te bepalen.

Aldus levert een vonnis dat de verweerder tot de kosten van het geding veroordeelt zonder die te begroten, voor die kosten geen uitvoerbare titel op (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie*, nr. 25; *Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 119), een gerechtelijke uitspraak die de verweerder aansprakelijk stelt maar voor de schadebegroting een deskundige heeft aangesteld is evenmin een uitvoerbare titel, een vonnis dat aan de schuldeiser het recht geeft om op kosten van de verweerder bepaalde handelingen te stellen (b.v. afbraak, levering) levert m.b.t. de bestede kosten nog geen titel op (*Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 124), een vonnis dat niet veroordeelt tot de verschuldigde rente (zie boven, nr. 159), enz.

Voorbeelden van een titel die voldoende gegevens bevat opdat de schuldvordering bepaalbaar is naar objectieve normen, d.w.z. zonder discussie tussen partijen, leveren: het vonnis dat tot alimentatie veroordeelt en het bedrag koppelt aan de index der consumptieprijzen (LEDoux, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1984, 491, nr. 97), een titel luidens welk een debiteur gehouden is tot betaling van de tegenwaarde in Belgische frank van een bedrag uitgedrukt in vreemde munt, volgens de modaliteiten van omrekening in die akte bepaald (DE LEVAL, G., *Traité*, 430; zie boven, nr. 463), enz.

466 Algemeen wordt aangenomen dat een uitvoerbare akte ook impliciet een titel geeft voor de uitvoeringskosten (*Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 120; DE LEVAL, G., *Traité*, 428-428, nr. 223, A). Ingeval hierover bij de afrekening betwisting bestaat, oordeelt de beslagrechter.

467 Hetzelfde geldt voor de berekening van de verschuldigde i n t e r e s t e n . Indien het veroordelend vonnis aangeeft dat de hoofdsom dient verhoogd te

worden met moratoire c.q. vergoedende interesten en gerechtelijke interesten en toelaat de datum te bepalen van welk ogenblik af die rente begint te lopen, dan verschafft dit vonnis een uitvoerbare titel voor de betaling van deze interesten. Geschillen die over de afrekening kunnen rijzen, worden gebracht voor de beslagrechter.

Moratoire interesten zijn in beginsel eerst verschuldigd vanaf de ingebrekestelling. Deze rente is de wettelijke interest, behoudens wanneer de partijen een andere interestvoet hebben bepaald. De gerechtelijke interest is de rente die verschuldigd is vanaf de dagvaarding. Deze gerechtelijke interest is een voortzetting van de moratoire rente; de hoogte ervan is hetzij de wettelijke rente, hetzij de conventionele bepaalde verwijlinterest.

Vloeit de verbintenis voort uit een onrechtmatige daad, dan bepaalt de rechter het bedrag van de verschuldigde interest. Men spreekt hier van de vergoedende interest; deze rente strekt ertoe de benadeelde te vergoeden voor het verlies dat hij lijdt door het uitstel van de betaling van de schadevergoeding. De rechter kan hetzij de vergoedende interest toekennen vanaf het ontstaan van de schade, hetzij bij de begroting van de schade hiermee rekening houden en een bedrag toekennen. De gerechtelijke interest is dan een voortzetting van de vergoedende interest vanaf het tijdstip van de uitspraak (zie bij RONSE, J., *Schade en schadeloosstelling*, in *A.P.R.*, I, 238, nrs. 328 e.v.).

De beslagrechter neemt ook kennis van problemen die kunnen rijzen bij kapitalisatie van interesten. De toelaatbaarheid van anatocisme wordt bepaald in art. 1154 B.W.: enkel vervallen interest die verschuldigd is voor een heel jaar en noodzaak van een aanmaning hiertoe (of aanvaarding door de debiteur). Zoals bekend kan zo'n aanmaning ook gebeuren door neerlegging van een conclusie (Cass., 18 juni 1981, *R.W.*, 1982-83, 383, *J.T.*, 1981, 672).

3. Opeisbaar

468 De schuldvordering moet ook opeisbaar zijn op het tijdstip van de uitvoering. Voor die vervalddag is geen tenuitvoerlegging mogelijk: "qui a terme ne doit pas".

Ook deze beoordeling moet gebeuren naar het tijdstip van de betrokken uitvoeringshandeling. Werd b.v. het bevel betekend op een tijdstip dat de schuldvordering nog niet opeisbaar is, dan is deze betekening onrechtmatig en kan zij geen gevolg hebben. Hieraan doet geen afbreuk wanneer inmiddels de termijn wel verstreken is (*Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*. nr. 136).

469 Deze problematiek komt vooral aan de orde bij de tenuitvoerlegging van periodiek te vervallen schuldvorderingen (b.v. alimentatie, huurgelden, e.d.). Door een gedeelte van de rechtspraak werd – voornamelijk om praktische motieven – aangenomen dat in dergelijke gevallen art. 1415, tweede lid voor analogische toepassing vatbaar is. Op die wijze kan b.v. de alimentatieschuld-

eiser door het leggen van een enkel uitvoerend derdenbeslag in handen van de werkgever van de debiteur ook de uitvoering van de in de toekomst te vervallen termijnen veilig stellen (zie bij: DIRIX, E. en BROECKX, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1991, 186, nr. 204). Het Hof van Cassatie heeft deze benadering veroordeeld. Uitvoerend beslag kan slechts gelegd worden voor een opeisbare vordering. Als de titel mede betrekking heeft op nog te vervallen periodieke inkomsten, kan geen uitvoerend beslag worden gelegd voor op het ogenblik van het beslag nog niet vervallen bedragen (Cass., 8 maart 1991, *R.W.*, 1991-92, 43 met concl. Proc. Gen. LENAERTS). Een aldus onregelmatig uitvoerend derdenbeslag kan niet geherkwalificeerd worden in een bewarend beslag onder derden (Beslagr. Charleroi, 17 juni 1986, *J.T.*, 1987, 187). De schuldeiser zal in die omstandigheden er belang bij kunnen hebben om benevens een uitvoerend beslag, tevens een bewarend beslag te leggen voor de toekomstige termijnen (zie hierover: DE LEVAL, G., *Traité*, 439, nr. 227).

470 Het verlenen van termijnen van respijt schorst de uitvoerbaarheid. Indien de uitvoering plaats vindt krachtens een andere titel dan een vonnis, kan de beslagrechter dergelijk uitstel verlenen (art. 1334, zie boven, nr. 64).

471 Luidens art. 1188 B.W. verliest de debiteur het voordeel van de termijn wanneer hij werd failliet verklaard, of wanneer hij de zekerheden die hij ten behoeve van zijn schuldeiser had gesteld, heeft doen verminderen. Deze bepaling wordt ook uitgebreid tot het geval dat de debiteur kennelijk onvermogen is geworden. De toestand van faillissement staat *erga omnes* vast door het vonnis dat het faillissement uitspreekt. In andere gevallen moet, behoudens de debiteur vrijwillig afziet van het voordeel van de termijn, het verlies van de termijn gerechtelijk worden vastgesteld (*Pand.B.*, tw. *Exécution des jugements*, nr. 134).

C. ACTUALITEIT

1. Begrip

472 De tenuitvoerlegging kan enkel plaatsvinden op grond van een titel die aan een bepaalde kwaliteit voldoet, derwijze dat over de schuldvordering naar aanleiding van de executie geen fundamenteel debat meer kan rijzen. De materieelrechtelijke verhouding tussen partijen wordt door die titel vastgelegd; hierop kan de beslagrechter die kennis neemt van executiegeschillen niet meer inwerken. De uitvoerbare titel geeft echter enkel de positie van de partijen weer op het ogenblik van zijn ontstaan. Het is mogelijk dat die titel niet meer de juiste materieelrechtelijke verhouding weergeeft, ten gevolge van later ingetreden omstandigheden. In hoofdzaak zijn volgende twee hypothesen denkbaar. In de eerste plaats is het mogelijk dat de schuldvordering nog wel bestaat maar dat zij uit het vermogen is verdwenen van diegene die als schuldeiser werd genoemd. *Vervolgens* kan de schuldvordering zelf geheel

of gedeeltelijk zijn uitgedoofd. In die gevallen zegt men dat de uitvoerbare titel door deze later ingetreden omstandigheden niet meer doeltreffend of actueel is (zie over dit begrip: DE LEVAL, G., *Traité*, 440, nr. 228 e.v.; X., “Knelpunten van het beslag- en executierecht”, *R.W.*, 1989-90, (978), 984 e.v.; TOP, F., “Art. 1395”, nrs. 52 e.v., in *Comm.Ger.R.*).

Het komt aan de beslagrechter toe de actualiteit van de titel waarvan de uitvoering wordt benaarstigd te onderzoeken. De grondslag hiervoor is te vinden in art. 1498. De beslagrechter die kennis neemt van zwarigheden bij de executie, kan – in de woorden van het Hof van Cassatie – niet alleen oordelen over de regelmatigheid, maar ook over de rechtmatigheid van de tenuitvoerlegging (o.m.: Cass., 29 september 1986, *R.W.*, 1986-87, 2115, *Arr.Cass.*, 1986-87, 128). Die tenuitvoerlegging is onrechtmatig wanneer de beslaglegger niet meer de actuele schuldeiser is of wanneer de schuldvordering inmiddels is teniet gegaan. Deze twee hypothesen verdienen nadere aandacht:

2. De beslaglegger is geen schuldeiser meer

473 Is de rechtsvordering uit het vermogen van de oorspronkelijke schuldeiser verdwenen (cessie, subrogatie), dan kan deze de uitvoering niet meer vervolgen. Die bevoegdheid komt voortaan enkel toe aan diegene aan wie de vordering werd overgedragen.

Hiertoe is wel vereist dat de voorschriften voor de tegenwerpelijkheid van de overdracht werden vervuld; zolang dit niet is gebeurd, blijft de overdracht voor de debiteur een *res inter alios acta* (zie boven, nr. 456).

3. De schuldvordering is geheel of gedeeltelijk uitgedoofd

474 Allerlei later ingetreden omstandigheden kunnen op de schuldvordering inwerken waardoor de schuldvordering die in de titel is neergelegd, niet meer de materieelrechtelijke verhouding tussen de partijen juist weergeeft.

a) Verjaring

475 In de eerste plaats is er het tijdsverloop zelf. De *actio judicati*, de vordering die voortvloeit uit een vonnis, is onderworpen aan de dertigjarige verjaringstermijn, ook al gaat het om een veroordeling die is uitgesproken krachtens een schuldvordering waarop een kortere verjaringstermijn van toepassing is (DE PAGE, H., *Traité*, VII, 1164, nr. 1308; Cass., 17 maart 1967, *R.W.*, 1966-67, 2000, *R.C.J.B.*, 1967, 416 met noot DE PRETER; Cass., 21 februari 1985, *Arr.Cass.*, 1984-85, 789, *R.W.*, 1985-86, 1280). Deze verjaringstermijn kan gestuit c.q. geschorst worden overeenkomstig de art. 2242 e.v. B.W. (Luik, 3 juni 1985, *J.L.M.B.*, 1987, 561. Zie hierover in het algemeen: DE PAGE, H., *Traité*, VII, nr. 1161 e.v.; VAN OEVELEN, A., “Algemeen overzicht van de

bevrijdende verjaring”, *T.P.R.*, 1987, 1806, nrs. 46 e.v.; WILMS, W., *Dagvaarding en verjaring*, Antwerpen, 1991, 35, nr. 49).

Op dit beginsel bestaan echter uitzonderingen. Dit is het geval voor de verjaringstermijn voor de periodieke schuldvorderingen opgesomd in art. 2277 B.W. De *ratio legis* is te verhinderen dat de periodieke schulden gestadig en ongemerkt zouden aangroeien. Die schuldvorderingen zijn onderworpen aan de vijfjarige verjaringstermijn ongeacht de wijze waarop zij werden vastgesteld. Aldus is de vordering tot alimentatie onderworpen aan de vijfjarige verjaringstermijn. De vijfjarige termijn geldt echter niet voor de veroordeling voor reeds vervallen schulden. In dat geval strekt het vonnis immers tot veroordeling van een kapitaalschuld (DEKKERS, R., *Handboek*, I, 877, nr. 1688; WILMS, W., *a.w.*, 37, nr. 54).

Het loutere tijdsverloop ontnemt echter de titel niet zijn uitvoerbare kracht. Het stilzitten van de schuldeiser heeft verder geen 'rechtsverwerking' tot gevolg; de figuur van de rechtsverwerking kan immers geen afbreuk doen aan het wettelijk systeem der verjaringstermijnen.

Voor verstekvonnissen moet nog gewezen worden op het bepaalde in art. 806 Ger.W. Dergelijke vonnissen moeten betekend worden binnen een jaar, anders worden zij als niet bestaande beschouwd (art. 806 Ger.W.; zie boven, nr. 157).

b) Betaling

476 De tenuitvoerlegging kan evenmin worden verdergezet wanneer de schuldvordering is teniet gegaan door betaling. De bewijslast van de betaling rust op de debiteur (art. 1315, tweede lid). Zolang de schuld niet integraal is betaald, blijft het beslag toegelaten (Beslagr. Luik, 3 november 1982, *Jur.Liège*, 1983, 17, *Rev.Not.B.*, 1983, 151).

De schuldenaar kan de regelmatigheid van de uitvoering niet aanvechten omdat geen actuele afrekening werd opgesteld. Vaak wordt het bevel betekend of het beslag gelegd voor het op dat tijdstip verschuldigde bedrag onder aftrek van de na dat tijdstip nog ontvangen betalingen (zie verder, nr. 506). De debiteur kan van zijn schuldeiser niet eisen dat hij bij iedere gedeeltelijke betaling opnieuw een nieuwe afrekening opmaakt. De bewijslast ligt overigens op de debiteur die beweert betaald te hebben.

Betwistingen omtrent de preciese afrekening worden beslecht door de beslagrechter. De debiteur kan echter niet volstaan te poneren dat de afrekening zoals die door de schuldeiser is opgesteld niet correct is. Hij zal concreet moeten aangeven op welke punten die afrekening wordt bestreden.

De betaling kan in beginsel gebeuren door een derde (art. 1236 B.W. Zie hierover: DE PAGE, H., *Traité*, III, 397, nr. 402 e.v.; Cass., 28 september 1973, *R.C.J.B.*, 1974, 242 met noot VAN DAMME).

Moeilijkheden die zich kunnen voordoen bij de uitvoering van de betaling en die niet als een fout kunnen worden toegerekend aan de partijen of hun

lasthebbers, blijven voor risico van de debiteur. De schuldenaar bevindt zich immers *in mora* en de ingebrekestelling heeft een verschuiving van het risico tot gevolg (zie boven, nr. 463).

477 In de praktijk rijzen vaak problemen i.v.m. de toerekening van betaling. Deze problematiek komt aan de orde wanneer de schuldenaar meerdere schulden heeft en hij een bedrag betaalt dan niet voldoende is om deze te voldoen. De beslagrechter is bevoegd om hierover te oordelen. De wijze waarop de betalingen moeten worden toegerekend, kan eerst en vooral worden bepaald bij overeenkomst. Zo'n overeenkomst kan ook stilzwijgend tot stand zijn gekomen (b.v. door briefwisseling tussen de raadslieden). Het bestaan van zo'n overeenkomst kan ook worden aangenomen wanneer de schuldeiser vooraf een duidelijke wijze van betaling aangeeft, die dan niet door de debiteur wordt afgewezen (Beslagr. Antwerpen, 5 november 1991, *onuitg.*).

Werd hierover niets overeengekomen, dan komt het aan de schuldenaar toe te verklaren welke schuld hij wenst te voldoen. Aan deze bevoegdheid worden zekere perken gesteld. Aldus kan hij, wanneer op de schuld rente verschuldigd is, zonder toestemming van de schuldeiser, die betaling niet eerst toerekenen op het kapitaal (art. 1254 B.W.). Uit deze bepaling wordt afgeleid dat de debiteur bij de uitoefening van zijn recht in het algemeen geen afbreuk mag doen aan de legitieme belangen van de schuldeiser (DE PAGE, H., *Traité*, III, nr. 488). Te denken valt aan een toerekening op een door zekerheidsrechten gewaarborgde schuld i.p.v. op een niet gewaarborgde schuld.

Maakt de schuldenaar van zijn recht geen gebruik, dan gaat de bevoegdheid om de betaling toe te rekenen over op de schuldeiser (art. 1255 B.W.). Heeft deze hiervan gebruik gemaakt, dan kan de debiteur zijn recht niet meer uitoefenen (zie art. 1255).

Hebben geen van de partijen hun recht uitgeoefend, dan geeft de wet de nodige richtlijnen in art. 1256 B.W. Zo wordt de debiteur geacht eerst de opeisbare schulden te hebben willen voldoen. Zijn er enkel verschillende opeisbare of verschillende niet-ervallen schulden, dan vindt de toerekening plaats op deze waarbij hij het meest belang had ze te voldoen (b.v. deze met de hoogste rente of deze die in een uitvoerbare titel zijn neergelegd en waarvoor dwanguitvoering dreigt). Zijn de schulden alle even bezwaard dan vindt de toerekening plaats op de oudste schuld (H.R., 6 maart 1942, *N.J.*, 1942, 382).

478 Bij dit alles mag niet uit het oog worden verloren dat de schuldeiser niet kan verplicht worden een gedeeltelijke betaling te aanvaarden (art. 1244, eerste lid B.W.). Hieruit wordt afgeleid dat de schuldeiser in geval van gedeeltelijke betaling het recht heeft aan te geven dat hij de betalingen slechts zal aanvaarden met uitsluiting van de regels der toerekening en dat hij zelf zal bepalen hoe die betalingen moeten worden bestemd (zie bij: DE PAGE, H., *Traité*, III, nr. 487 B; LAURENT, *Principes*, XVII, nr. 602). Een voorbeeld kan dit verduidelijken. Een huurder wordt in een bij voorraad uitvoerbaar vonnis

veroordeeld tot het betalen van huurachterstallen en schadevergoeding, maar mag dit bedrag in maandelijksse afkortingen voldoen. De verhuurder laat weten dat hij iedere gedeeltelijke betaling eerst zal aanrekenen op de vervallen termijnen van de lopende huurovereenkomst en dan pas op de veroordeling. Indien de huurder op de vervaldag een bedrag stort dat ontoereikend is om beide schulden te voldoen, dan kan hij, gelet op het gemaakte voorbehoud, niet meer doen gelden dat die betalingen eerst waren bestemd tot voldoening van de veroordeling en dan pas op de verstreken huurtermijnen.

Gebeurt de betaling door een derde, dan kan de derde-solvens niet meer rechten doen gelden dan de schuldenaar voor wie hij betaalt.

In ieder geval komt de toerekeningsbevoegdheid niet toe aan een derde, b.v. een medeschuldenaar van de solvens (MALAURIE, Ph. en AYNES, L., *Droit civil, Les obligations*, Parijs, 1985, 432, nr. 611: A en B zijn hoofdelijk gehouden jegens C. A heeft nog een tweede schuld jegens C. Indien A een betaling doet, dan kan B niet vorderen dat die betaling wordt toegerekend op de eerste schuld).

c) Andere gevallen van tenietgaan

479 Een schuldvordering kan ook nog op andere grondslagen teniet gaan, b.v. door novatie, compensatie, kwijtschelding of schuldvermenging (art. 1234 B.W.). Aldus kan een notariële akte niet meer als uitvoerbare titel worden aangewend wanneer er tussen partijen door schuldvernieuwing een nieuwe lening is ontstaan (Arrondrb. Rotterdam. 20 september 1991, *N.J.*, 1992, nr. 71).

Aldus kan de beslagrechter vaststellen of er tussen partijen een novatie tot stand is gekomen (Voorz. Rb. Brussel, 18 mei 1988, *Pas.*, 1989, III, 1).

Een vaak voorkomend verweer is schuldvergelijking of compensatie. Wettelijke compensatie vindt plaats van rechtswege (art. 1290 B.W.). Wordt die verrekening door de schuldeiser ten onrechte betwist, dan kan de beslagrechter de wettelijke compensatie naar aanleiding van het executiegeschil vaststellen. Beweert de schuldenaar wel over een tegenvordering te beschikken, maar zijn de voorwaarden voor wettelijke compensatie niet vervuld (tegenvordering niet vaststaand of opeisbaar), dan behoeft de schuldeiser die over een uitvoerbare titel beschikt, zich een gerechtelijke compensatie niet te laten tegenwerpen die zou moeten voortvloeien uit een nog tussen te komen vonnis (Luik, 20 september 1985, *Jur.Liège*, 1985, 481. Zie hierover: DIRIX, E., "Gerechtelijke compensatie", in *Liber amicorum E. Krings*, Antwerpen, 1991, (105), 112). De beslagrechter is overigens enkel bevoegd een wettelijke compensatie vast te stellen, niet om een gerechtelijke schuldvergelijking uit te spreken.

d) Betalingsregelingen

480 Indien tussen de partijen een afbetalingsregeling is tot stand gekomen, dan kan de uitvoering niet vervolgd worden zolang de debiteur zich stipt aan die afspraken houdt (Beslagr. Antwerpen, 5 december 1989, *R.W.*, 1990-91, 95). De beslagrechter is bevoegd om te oordelen over de totstandkoming, de strekking en de nakoming van dergelijke afspraken (DE LEVAL, G., *Traité*, 445, nr. 230, B.).

Soms is het onzeker of de partijen ter zake een overeenkomst hebben gesloten om de tenuitvoerlegging zolang te schorsen, dan wel of het enkel om een gedogen gaat van de schuldeiser. Het gaat hier om een uitleggingsvraag die normatief moet worden benaderd. Wanneer de debiteur zich stipt aan de afspraken houdt, dan mag de schuldeiser – behoudens hij zich dit recht uitdrukkelijk heeft voorbehouden – niet zonder aanwijsbare reden de tenuitvoerlegging verderzetten. Indien de schuldeiser een betalingsregeling aanvaardt, maar zich uitdrukkelijk het recht voorbehoudt om beslag te leggen, dan kan de betekening van het bevel niet als onzorgvuldig worden beschouwd (Beslagr. Antwerpen, 28 januari 1992, *onuitg.*).

e) Rechtsverwerking

481 De titel kan ook doeltreffendheid of actualiteit missen door *rechtsverwerking*, d.w.z. dat de schuldeiser in het verleden een houding heeft aangenomen die onverenigbaar is met de huidige dwanguitvoering waardoor het gewettigd vertrouwen van de debiteur werd misleid. Rechtsverwerking wordt niet vermoed en kan slechts uitzonderlijk worden aangenomen. Het louter stilzitten doet geen rechtsverwerking intreden; dit zou immers afbreuk doen aan het wettelijke stelsel van de bevrijdende verjaring. Zo'n inactiviteit kan gelet op de begeleidende omstandigheden wel door de rechter als rechtsverwerking of afstand van recht worden uitgelegd (Cass.fr., 9 juli 1957, *Bull.civ.*, 1957, I, nr. 318; *Encycl. Dalloz*, tw. *Exécution des jugements et des actes*, nr. 91).

Er wordt loonbeslag gelegd voor achterstallige alimentatie. De man komt hiertegen in verzet. Gelijktijdig was ook een procedure hangende voor voorzitter tot aanpassing van het onderhoudsgeld gelet op de gewijzigde omstandigheden. De voorzitter past het onderhoudsgeld aan voor de toekomst, maar doet op verzoek van de partijen voorlopig nog geen uitspraak over de onderhoudsplicht in het verleden. De houding om aldus de discussie ten gronde uit de weg te gaan, is onverzoenbaar met de verdere onverkorte tenuitvoerlegging voor het verleden (Beslagr. Antwerpen, 24 januari 1989, *onuitg.*).

f) Tussenkost andersluidend vonnis

482 De doeltreffendheid van de titel is in ieder geval problematisch wanneer hij in tegenspraak is met een latere rechterlijke uitspraak. Als schoolvoorbeeld kan

gelden: de tenuitvoerlegging voor onderhoudsgelden, wanneer in een later vonnis de bodemrechter de alimentatieverplichting gelet op de gewijzigde omstandigheden retroactief wijzigde.

g) Nieuwe wetgeving

483 Het is ook mogelijk dat een uitvoerbare titel zijn actualiteit verliest door nieuwe wetgeving. Te denken valt b.v. aan een dwangsom die werd verbonden aan het verbod een bepaalde handeling te stellen, wanneer die handeling door een nieuwe wet wordt toegelaten. Een dergelijk vonnis is niet meer actueel. In het gegeven voorbeeld blijft wel de dwangsom die verbeurd is voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet verworven.

4. Toepassingsgeval: alimentatievorderingen

484 De problematiek van de actualiteit van de titel komt voornamelijk aan de orde bij de tenuitvoerlegging voor onderhoudsgelden. Hierover bestaat heel wat casuïstiek. De meest voorkomende executieperikelen betreffen het volgende:

485 a) Wordt voor onderhoudsgelden beslag gelegd of het bevel betekend en komt hiertegen verzet, dan dient de beslagrechter enkel na te gaan of naar het tijdstip van het beslag c.q. bevel een achterstal bestond. Is dit het geval, dan werd de uitvoering terecht benaarstigd. Werden deze achterstallen inmiddels aangezuiverd dan blijven de kosten niettemin ten laste van de verzetdoende partij.

Het onderhoudsgeld is verschuldigd vanaf de datum van rechtsingang, d.i. de dagtekening van de dagvaarding of van de neerlegging van de conclusie, behoudens andersluidende bepaling in het vonnis dat tot alimentatie veroordeelt.

Het beslag kan enkel gelegd worden voor de achterstallige onderhoudsgelden, niet voor nog te vervallen termijnen (Cass., 8 maart 1991, *R. W.*, 1991-92, 42, zie boven, nr. 469).

486 b) De betaling van onderhoudsgelden is enkel bevrijdend wanneer de bedragen ook effectief werden overhandigd aan de alimentatieschuldeiser (of op de wijze bepaald in de titel). Betalingen verricht door de schuldenaar aan derden, ook al zouden die b.v. de kinderen ten goede komen, bevrijden hem niet. Aldus is niet bevrijdend de betaling van het onderhoudsgeld aan de kinderen zelf, i.p.v. aan de moeder aan wie de hoede werd toevertrouwd (Bergen, 21 juni 1988, *Pas.*, 1988, II, 239). Enkel de alimentatieschuldeiser is bevoegd om te beslissen over de besteding van het onderhoudsgeld.

Men kan zich echter – zij het uitzonderlijk – gevallen indenken waar dergelijke betalingen gelet op de omstandigheden van het geval toch moeten worden

toegerekend (op grond van art. 1241 B.W. of van zaakwaarneming). B.v. de rechtstreekse betaling door de onderhoudsplichtige vader van het schoolgeld voor de kinderen dat de moeder nalaat te betalen, de betaling van dringende medische kosten e.d.m. Indien in dergelijke gevallen deze betalingen op de alimentatieschuld kunnen worden aangerekend, dan kunnen zij wanneer zij het bedrag van het onderhoudsgeld overtreffen geen aanleiding geven tot een terugvordering. Die betalingen moeten in de regel beschouwd worden als de honorering van een natuurlijke verbintenis waarvoor geen terugvordering mogelijk is (b.v. Beslagr. Gent, 31 juli 1991, *T.G.R.*, 1991, 125). De beslagrechter is overigens niet bevoegd om te beslissen over dergelijke terugvorderingen.

Het is ook denkbaar dat over de betalingswijze gaandeweg tussen de partijen nadere afspraken werden gemaakt. Het bewijs van zo'n overeenkomsten kan worden bewezen door hun uitvoering (vgl. DE PAGE, H., *Traité*, III, nr. 1032); nochtans blijft steeds de nodige omzichtigheid geboden. In ieder geval moet aan dergelijke afwijkende afspraken een beperkende uitleg worden gegeven, in die zin dat de alimentatieschuldeiser het recht heeft om (voor de toekomst) op ieder ogenblik terug een beroep te doen op de in de titel voorziene betalingswijze.

487 c) De beschikkingen van de voorzitter m.b.t. voorlopige maatregelen in de zin van art. 1280 Ger.W. gelden slechts voor de tijd dat de partijen in een echtscheidingsprocedure verwickeld zijn. Zij nemen van rechtswege een einde vanaf het ogenblik dat het echtscheidingsvonnis werd overgeschreven of dat het vonnis dat de echtscheidingsvordering afwijst in kracht van gewijsde is getreden (zie bij SENAËVE, P., *Familiaal procesrecht*, Leuven, 306, nrs. 644 e.v.). Dit betekent echter niet dat die beschikking haar uitvoerbare kracht verliest voor de periode die aan het intreden van dit verval voorafgaat (Cass, 4 november 1983, *Arr.Cass.*, 1983-84, nr. 128, *J.T.*, 1985, 76. Voorheen *anders*: Cass., 7 november 1946, *R.W.*, 1947-48, 795, *Pas.*, 1946, I, 407). De vrouw aan wie tijdens de echtscheidingsprocedure bij voorlopige maatregel een onderhoudsuitkering werd toegekend, kan aanspraken blijven maken op de termijnen die vervallen zijn voor de overschrijving van het vonnis dat de echtscheiding toestaat (Gent, 14 juni 1984, *R.W.*, 1984-85, 2397 met noot BAX; SENAËVE, P., *a.w.*, 310-311, nrs. 657-658)

488 d) De vorderingen voor levensonderhoud *verjaren* na verloop van vijf jaar (art. 2277 B.W.). Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naargelang die alimentatieverplichting voortvloeit uit een overeenkomst of uit een rechterlijke uitspraak (DE PAGE, H., *Traité*, VII, 1171, nr. 1320). De verjaring loopt echter niet tussen echtgenoten (art. 2253 B.W.; b.v.: Beslagr. Brussel, 4 december 1986, *Rev.Trim.Dr.Fam.*, 1988, 348). Men kan zich echter afvragen of de regel van art. 2277 B.W. niet de voorkeur verdient, temeer daar de *ratio legis* van art. 2253 B.W., nl. de voorkoming van de versterking van het huwelijk, in casu geheel niet meer aan de orde is.

De verjaring wordt gestuit door het beslag of door de betekening van het bevel tot betalen (vgl. art. 2244 B.W.). De stuiting heeft tot gevolg dat de tijdsspanne die voor de stuiting reeds verstreken is, verloren is en niet meer meetelt voor de berekening van de verjaringstermijn (zie hierover: VAN OEVELEN, A., "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring", *T.P.R.*, 1987, 1814, nrs. 53 e.v.).

De verjaring wordt ook gestuit door de erkenning van de schuld door de debiteur (art. 2248 B.W.). Voor de toepassing van deze regel is echter vereist dat uit de erkenning (of de gelijkwaardige handeling) van de debiteur, moet kunnen worden afgeleid dat hij er zich van bewust is dat de schuld nog bestaat. Aldus zal uit de betaling van het vaste bedrag van de alimentatie niet een erkenning kunnen worden afgeleid m.b.t. het verschuldigd zijn van de indexaanpassing.

489 e) Rechtsverwerking wordt niet vermoed. Het louter stilzitten doet de schuldeiser het recht op alimentatie niet verbeuren (Besl. agr. Brussel, 2 oktober 1986, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1988, 325; Besl. agr. Brussel, 4 december 1986, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1988, 348). Rechtsverwerking is echter niet uitgesloten, dit zal telkens het geval zijn wanneer het rechtmatig vertrouwen van de schuldenaar werd verschalkt (b.v.: Besl. agr. Brussel, 20 maart 1988, *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1988, 395; zie boven, nr. 481).

490 f) De actualiteit van de titel kan worden aangetast door overeenkomsten die de partijen nopens de alimentatieverplichting naderhand hebben gesloten (RENCHON, J.L., "Obligations alimentaires et saisies", *Rev. Trim. Dr. Fam.*, 1988, 274, nr. 5). Dergelijke afspraken moeten echter steeds beperkend worden uitgelegd. Vaak is het zo dat de schuldeiser instemt met een aanpassing van het onderhoudsgeld of stilzwijgend genoeg neemt met een verminderde betaling, b.v. omdat de alimentatieschuldenaar in financiële moeilijkheden verkeert. Een redelijke uitleg van dergelijke afspraken is dat zij de rechten van de schuldeiser niet voor de toekomst onherroepelijk compromitteren. De alimentatieschuldeiser heeft het recht om op een later tijdstip weer onverkort de uitvoering van de titel na te streven. De overeenkomst verhindert echter dat op het verleden wordt terug gekomen.

Dergelijke overeenkomsten tussen de ouders, kunnen de rechten van de kinderen echter niet in het gedrang brengen.

491 g) De beslagrechter is niet bevoegd om zich uit te spreken over de interpretatie van de titel. Indien over de juiste strekking van het vonnis inderdaad redelijke discussie mogelijk is, kan hij de tenuitvoerlegging schorsen totdat de bodemrechter het interpretatieconflict heeft opgelost.

492 h) De alimentatieschuldenaar mag niet op eigen gezag de betaling staken omdat hij, op grond van gewijzigde omstandigheden, van oordeel zou zijn dat geen onderhoudsgeld meer verschuldigd is (b.v. daling inkomsten, kinderen

verwerven eigen inkomen e.d.m.). De schuldenaar dient zich tot de bevoegde bodemrechter te wenden teneinde zijn alimentatieverplichting aan deze gewijzigde omstandigheden te laten aanpassen; gebeurlijk kan zelfs met terugwerkende kracht het onderhoudsgeld worden afgeschaft c.q. verminderd (b.v.: Vred. Antwerpen, 9 mei 1989, *R.W.*, 1989-90, 756 met noot GERLO).

Het komt ook niet toe aan de beslagrechter de alimentatieverplichtingen op te heffen of aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden (Cass., 6 mei 1982, *R.W.*, 1983-84, 184; Beslagr. Brussel, 1 december 1986, *Rev.Trim.Dr.Fam.*, 1988, 337). Evenmin mag hij oordelen of de voorwaarden waaraan die verplichting is verbonden (b.v. "totdat het kind in staat is in de eigen behoeften te voorzien"), in vervulling zijn gegaan (Beslagr. Brussel, 18 januari 1988, *Rev.Trim.Dr.Fam.*, 1988, 389; Beslagr. Antwerpen, 6 november 1990, *onuitg.* Vgl.: Beslagr. Brussel, 4 december 1986, *Rev.Trim.Dr.Fam.*, 1988, 345).

De beslagrechter is ook niet bevoegd te oordelen of er tussen de partijen een verzoening is ingetreden (Beslagr. Brussel, 6 maart 1989, *Rev.Trim.Dr.Fam.*, 1989, 664).

493 i) Voor onderhoudsgelden kunnen geen termijnen van respijt worden gevraagd (zie boven, nr. 62).

494 k) Evenmin is kantonnement mogelijk (zie boven, nr. 354)

495 l) Schuldvergelijking is eveneens uitgesloten (zie boven, nr. 124).

496 m) Executieproblemen kunnen ook rijzen m.b.t. de onderhoudsvorderingen voor kinderen, m.n. wanneer deze na het verkrijgen van de titel meerderjarig worden. De alimentatieverplichting neemt immers niet noodzakelijk een einde bij de meerderjarigheid (Cass., 14 maart 1980, *R.W.*, 1981-82, 480 met noot PAUWELS, *Arr.Cass.*, 1979-80, nr. 446; BAETEMAN, G. en GERLO, J., "Overzicht van rechtspraak. Personen- en familierecht", *T.P.R.*, 1981, 910).

Wanneer een ouder aan wie de hoede van het kind werd toevertrouwd als wettelijke vertegenwoordiger van het kind onderhoudsgeld vordert op grond van art. 203, 1° B.W. (*obligatio*), dan kan eens het kind meerderjarig is geworden, alleen dit kind de uitvoering van de titel verder benaarstigen. Het kind hoeft geen nieuwe titel meer te bekomen.

Het is ook mogelijk dat de ouder in eigen naam onderhoudsgeld vordert om de andere ouder te doen bijdragen in de kosten van het onderhoud van de kinderen (*contribution*). De wettelijke grondslag is tijdens het huwelijk: art. 221 B.W., tijdens de echtscheidingsprocedure: art. 1258, derde lid of art. 1288 en na de echtscheiding: art. 303 B.W. De ouder die ook na het meerderjarig worden verder instaat voor het onderhoud van het kind, behoudt onverminderd deze vordering in eigen naam (Cass., 14 maart 1980, *t.a.p.*; Gent, 21 mei 1990, *R.W.*, 1991-92, 126). Dat het kind van dat ogenblik af ook over een eigen vorderingsrecht beschikt, dingt daar niet aan af. Evenmin dat het kind die vordering

inmiddels heeft ingesteld of zelfs persoonlijk een titel voor onderhoudsgeld heeft verkregen. Zolang de aan de ouder toegekende onderhoudsbijdrage niet werd afgeschaft, blijft die titel uitvoerbaar (Beslagr. Veurne, 20 februari 1991, *R.W.*, 1991-92, 129 met noot WYLLEMAN).

§ 4. Beslagbare goederen

Zie boven, nrs. 104 e.v.

AFDELING III

PROCEDURE

497 De uitvoerbare titel verleent aan de schuldeiser de bevoegdheid om zonder voorafgaande machtiging tot uitwinning van de goederen van zijn debiteur over te gaan. Deze tenuitvoerlegging gebeurt door de tussenkomst van daartoe bevoegde ambtenaren (zie verder, nr. 509) en onder rechterlijke controle. De beslagrechter is de bevoegde rechter om kennis te nemen van zwaarigheden bij de tenuitvoerlegging. Het instellen van zo'n vordering heeft in de regel geen schorsende werking (art. 1498).

§ 1. Betekening

498 Vindt de tenuitvoerlegging plaats krachtens een rechterlijke uitspraak, dan moet die eerst vooraf aan de schuldenaar worden betekend. Luidens art. 1495, eerste lid kan geen veroordelende beslissing ten uitvoer worden gebracht wanneer die niet vooraf werd betekend aan diegene tegen wie men wil uitvoeren. Deze verplichting strekt ertoe zekerheid te verkrijgen over het feit dat de debiteur op de hoogte is van het bestaan van zo'n titel en de mogelijkheid van de nakende tenuitvoerlegging.

Deze betekening heeft ook tot gevolg dat de termijnen voor het instellen van rechtsmiddelen begint te lopen. Tenzij de voorlopige tenuitvoerlegging werd toegestaan, kan een vonnis tot veroordeling tot een geldsom niet ten uitvoer worden gelegd voor het verstrijken van de termijn van 1 maand na de betekening van de beslissing (art. 1495, tweede lid). Die bepaling verleent dus aan de beroepstermijn een schorsende werking. De schuldeiser kan echter gedurende die termijn overgaan tot het leggen van bewarend beslag.

Heeft de veroordeling niet de betaling van een geldsom, maar een bepaalde prestatie tot voorwerp, dan kan deze ten uitvoer worden gelegd van zodra zij werd betekend. De uitvoerbaarheid ervan wordt dus door de termijnen voor beroep of verzet niet geschorst. Die schorsing treedt eerst in wanneer de rechtsmiddelen werden aangewend. In de praktijk komt het voor dat de rechter, teneinde de uitvoering te verhinderen alvorens de beroepstermijn is versteken, aan art. 1495 deroegert (zie boven, nr. 69).

De betekening is niet nodig wanneer de schuldvordering is neergelegd in een notariële akte. In dat geval wordt de debiteur immers geacht de titel te kennen, zodat een betekening overbodig is. Enkel wanneer de tenuitvoerlegging gebeurt tegen de erfgenamen, kan die eerst vervolgd worden na verloop van 8 dagen na de betekening van de titel aan de persoon of aan de woonplaats van de erfgenamen (art. 877 B.W.).

De voorafgaande betekening is evenmin vereist voor administratieve akten.

§ 2. Bevel

A. BETEKENIS

499 De gedwongen tenuitvoerlegging op roerend goed (art. 1499), op onroerend goed (art. 1564), op tak- en wortelvaste vruchten (art. 1529) en op zee- en binnenschepen (art. 1546) begint met de betekening aan de debiteur van het bevel tot betalen.

De wet stelt deze eis dus niet bij uitvoerend d e r d e n b e s l a g .

Het bevel tot betalen is een laatste sommatie gericht aan de debiteur om zich naar uitvoerbare titel te schikken en hem alsnog de mogelijkheid te bieden het beslag te vermijden. De wet legt daarom een wachttermijn op die moet in acht worden genomen alvorens het beslag kan worden gelegd. Bij roerend beslag bedraagt die 1 dag; bij onroerend beslag 15 dagen. Bij scheepsbeslag mag daarentegen het beslag dadelijk na de vervulling van de formaliteiten van het bevel worden gelegd (art. 1549).

Het bevel moet enkel worden betekend aan de debiteur wiens goederen zullen worden uitgewonnen en dus niet aan solidaire medeschuldenaren tegen wie geen vervolging wordt ingesteld (Gent, 12 december 1986, *omuitg.*).

De betekening van het bevel tot betalen is de eerste uitvoeringshandeling (DE LEVAL, G., *Traité*, 600, nr. 283; Luik, 2 april 1981, *Bull.Bel.*, 1985, 312; Beslagr. Luik, 8 april 1981, *Bull.Bel.*, 1985, 313). In de rechtspraak bestaat hierover soms nog onduidelijkheid; vaak wordt het bevel enkel maar als een ultieme sommatie beschouwd (Bergen, 20 juni 1979, *J.T.*, 1980, 261; Beslagr. Doornik, 29 maart 1978, *Bull.Bel.*, 1981, 249; Beslagr. Verviers, 1 februari 1980, *Bull.Bel.*, 1985, 311). Ook in de rechtsleer is de discussie nog niet verstomd (zie: CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 123; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 462-464, nr. 55; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 210). Het Hof van Cassatie heeft zich echter, zij het impliciet, aangesloten bij de opvatting dat het bevel als de eerste uitvoeringshandeling moet worden beschouwd (Cass., 24 maart 1977, *Arr.Cass.*, 1977, 802, *Pas.*, 1977, I, 792).

500 Voor de toepassing van de art. 17 en 19, 1° Hyp.W. m.b.t. het voorrecht der gerechtskosten, worden als bevoorrechte kosten aanzien deze besteed vanaf het bevel tot betaling (Cass., 5 juni 1970, *Arr.Cass.*, 1970, 931; DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989, 84, nr. 180).

Heeft het bevel dus een eigen betekenis te onderscheiden van de betekening van de titel, dan kunnen titel en bevel betekend worden in hetzelfde exploit.

501 De betekening van het bevel geldt als ingebrekestelling en heeft ook tot gevolg dat de verjaring wordt gestuit (art. 2244 B.W.) en dat de moratoire rente is verschuldigd. In de regel zijn die gevolgen reeds ingetreden door andere handelingen (inmorastelling, dagvaarding, bewarend beslag, ...).

502 Het bevel heeft niet de onbeschikbaarheid van de goederen van de debiteur tot gevolg. Bij onroerend beslag heeft de overschrijving van het bevel wel een beperking van de beschikkingsbevoegdheid van de debiteur tot gevolg (zie verder, nr. 781).

B. VERMELDINGEN

503 Het bevel wordt betekend bij exploit dat derhalve de algemene vermeldingen uit art. 43 moet bevatten:

1. de dag, de maand en het jaar en de plaats van de betekening;
2. de naam, de voornaam, het beroep, de woonplaats en in het voorkomend geval de hoedanigheid en de inschrijving in het handelsregister of het ambachtsregister van de schuldeiser;
3. de naam, de voornaam, de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats, de verblijfplaats, en in voorkomend geval de hoedanigheid van de persoon voor wie het exploit is bestemd;
4. de naam, voornaam en, gebeurlijk, de hoedanigheid van de persoon aan wie het afschrift ter hand is gesteld, of in het geval bedoeld in art. 38, § 1, het achterlaten van het afschrift, of de afgifte van het exploit ter post in de gevallen bedoeld in art. 40;
5. de naam en de voornaam van de gerechtsdeurwaarder en het adres van zijn kantoor;
6. de omstandige opgave van de kosten van de akte.

Deze vermeldingen alsmede de handtekening van de gerechtsdeurwaarder zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid.

504 Gelet op het doel moet het bevel de debiteur aanmanen om zijn verplichtingen te voldoen en de uitwinning van zijn goederen in het vooruitzicht stellen bij gebreke hiervan. Deze dreiging met beslag dient niet uitdrukkelijk te gebeuren (DE LEVAL, G., *Traité*, 600, nr. 282). Het bevel moet ook niet de goederen aanduiden waarop de dreiging van beslag betrekking heeft. Het bevel kan dienen voor meerdere beslagen (*Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 360). Indien het bevel een bepaalde vorm van beslag in het vooruitzicht stelt (b.v. op een bepaald goed), dan kan het geen steun bieden voor een andere vorm van beslag. Bij onroerend beslag is de aanduiding van de in beslag te nemen

onroerende goederen enkel noodzakelijk met het oog op de overschrijving van het bevel (art. 1564, vierde lid).

505 Het bevel vermeldt ook de woonstkeuze die de beslaglegger moet doen in het raam van de tenuitvoerlegging. Deze domiciliekeuze wordt opgelegd in het belang van de debiteur: hij kan aan die woonplaats alle betekeningen doen, ook van het aanbod tot gerede betaling en van hoger beroep (art. 1500, tweede lid, art. 1564, tweede lid).

De keuze van woonplaats moet gebeuren binnen het arrondissement van ter zake van het beslag bevoegde beslagrechter (art. 1500, eerste lid; art. 1564, derde lid). De woonstkeuze is niet noodzakelijk wanneer de beslaglegger zijn gerechtelijke woonplaats in dat arrondissement heeft.

De verplichte domiciliekeuze biedt de beslagene de mogelijkheid – niet de verplichting – om aan die gekozen woonplaats rechtsgeldig alle betekeningen te doen. De domiciliekeuze bindt niet de derden; om reden van proceseconomie wordt aangenomen dat zij wel aan die gekozen woonplaats de betekeningen kunnen doen (DE LEVAL, G., *Traité*, 605, nr. 285. Voor Nederland: JANSEN, a.w., 56).

De woonstkeuze kan niet meer gewijzigd worden en geldt voor de gehele procedure tot het einde van de tenuitvoerlegging. Over de specialiteit van de woonstkeuze in dat verband nader: Cass., 14 december 1986, *R.W.*, 1986-87, 1712, *J.T.*, 1987, 430 dat Antwerpen, 28 november 1984, *R.W.*, 1985-86, 1725 vernietigt.

506 Het bevel vermeldt de nauwkeurige opgave van de verschuldigde bedragen, in hoofdsom, rente en kosten. De tenuitvoerlegging kan enkel strekken tot voldoening van de bedragen vermeld in het bevel.

De debiteur kan het bevel echter niet aanvechten louter om reden dat de afrekening niet meer actueel is gelet op door hem gedane gedeeltelijke betalingen. Dat het bevel (of het daaropvolgend beslag) een hoger bedrag vermeldt dan effectief nog verschuldigd is, heeft geen nietigheid tot gevolg (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nrs. 228-229 en 272; *Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 427). Veelal vermeldt het bevel een voorbehoud voor de eventuele betalingen die werden verricht door de debiteur. Van de schuldeiser kan niet worden verwacht dat hij de afrekening permanent actualiseert. De debiteur is overigens het beste geplaatst om te bewijzen wat reeds betaald werd en draagt hiervan de bewijslast. Ingeval hierover effectief betwisting rijst tussen de partijen, dan beslist de beslagrechter in het raam van een executiegeschil m.b.t. de beoordeling van de actualiteit van de titel (zie boven, nr. 476).

C. GELDIGHEIDSDUUR

507 Bij roerend beslag is geen termijn bepaald voor de geldigheidsduur van het bevel, zodat de dertigjarige termijn van toepassing is (DE LEVAL, G., “La saisie-

exécution mobilière”, *T.P.R.*, 1980 (309), 313: behoudens de schuldeiser een houding zou hebben aangenomen die hiermee onverzoenbaar zou zijn, m.a.w. zijn recht zou hebben verwerkt).

Bij onroerend beslag bepaalt art. 1567 dat het bevel binnen zes maanden moet gevolgd worden door een exploit van beslaglegging. Bij scheepsbeslag vervalt het bevel na verloop van een jaar (art. 1549).

§ 3. Beslag

508 Ook het beslag geschiedt bij deurwaardersexploit. Het beslag kan omschreven worden als de ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder waarbij hij aan de debiteur aanzegt dat en aanwijst welke van zijn goederen zullen worden uitgewonnen.

De verplichte vermeldingen van het beslagexploit en de modaliteiten van de beslaglegging zullen hierna bij de diverse soorten van beslag worden onderzocht.

§ 4. De gerechtsdeurwaarder

A. ALGEMEEN

509 De tenuitvoerlegging kan niet door de schuldeiser zelf gebeuren, maar dient te geschieden door tussenkomst van daartoe bevoegde ambtenaren. Het beslag wordt gelegd door de gerechtsdeurwaarder op verzoek van de schuldeiser. De gerechtsdeurwaarder is als openbaar ambtenaar verplicht om zijn ambt te verlenen (art. 517 Ger.W.; LAENENS, J., “L’obligation de l’huissier de justice de prêter son ministère”, *J.T.*, 1974, 732).

De overhandiging van de uitgifte van het vonnis of van de akte aan de gerechtsdeurwaarder geldt als volmacht voor alle tenuitvoerleggingen (art. 1393). De gerechtsdeurwaarder moet derhalve niet blijk geven van een uitdrukkelijke volmacht hiertoe.

Algemeen wordt de gerechtsdeurwaarder beschouwd als lasthebber van de schuldeiser (PAULUS, C. en BOES, R., *Lastgeving*, in *A.P.R.*, 81, nr. 127).

Het gaat hier echter om een mandaat van een bijzondere aard (DE LEVAL, G., *Traité*, 61, nr. 38; JANSSEN, F.M.J. *a.w.*, 23). De gerechtsdeurwaarder is immers een openbaar ambtenaar wiens taken omschreven zijn door de wet en die optreedt onder het toezicht van de beslagrechter. Verder treedt de gerechtsdeurwaarder niets steeds in het exclusief belang op van de schuldeiser. Dit komt tot uiting bij het ontstaan van samenloop. Bij de evenredige verdeling treedt hij op in het belang van al de samenlopende schuldeisers. De gerechtsdeurwaarder is dan niet meer louter de mandataris van de beslaglegger, maar moet beschouwd worden als bewindvoerder van dit (partieel) vereffeningsbewind (zie bij DE CORTE, R., “Samenloop van preferente aanspraken”,

T.P.R., 1983, (213), 216, nrs. 6 e.v. Over de aard van die bevoegdheid: VAN GERVEN, W., "Naamloos of neutraal handelen", *Album F. Van Goethem*, 179-183; zie boven, nr. 92).

510 In de verhouding t.a.v. de beslagene kan de rechtspositie van de gerechtsdeurwaarder beschouwd worden als *mandataris*.

Het komt de gerechtsdeurwaarder niet toe te oordelen over de opportuniteit of de modaliteiten van de tenuitvoerlegging. Hij moet contact nemen met zijn opdrachtgever zodat die met kennis van zaken de nodige richtlijnen kan geven over de aard of de voortzetting van de executie (LAENENS, J., "Gerechtsdeurwaarders en debiteurs in crisistijd", *R.W.*, 1985-86 (1601), 1606; Id., "Advocaat versus gerechtsdeurwaarder", *De Roede*, 1982, (1), 6, nr. 13). Een tekortkoming aan deze informatieverplichting kan zijn contractuele aansprakelijkheid jegens de opdrachtgever in het gedrang brengen.

Krachtens die algemene volmacht is de gerechtsdeurwaarder ook bevoegd tot het ontvangen van betalingen en het verlenen van kwijting (art. 1239 en 1993 B.W.). Ook de door de gerechtsdeurwaarder toegestane afbetalingsmodaliteiten zijn aan de schuldeiser toe te rekenen.

De courante praktijk dat de gerechtsdeurwaarder met de beslagene afbetalingsregelingen treft, is omstreden. Een gedeelte van de rechtsleer is van oordeel dat het hier zou gaan om een gewoonte *contra legem*. De geoorloofdheid van dergelijke regelingen is evenwel onbetwistbaar (zie boven, nr. 63). De aldus ontvangen voorschotten moeten evenmin worden verdeeld met andere schuldeisers. Het beslag doet op zich immers nog geen samenloop ontstaan en heeft evenmin tot gevolg dat de beslagene onbekwaam wordt om betalingen te doen (zie boven, nr. 23).

B. AANSPRAKELIJKHEID

511 Voor de uitvoering van zijn opdracht is de gerechtsdeurwaarder op contractuele grondslag aansprakelijk jegens de schuldeiser. Dit zal b.v. het geval zijn wanneer hij de tenuitvoerlegging niet bespoedigt zoals door de schuldeiser gevraagd (Beslagr. Charleroi, 21 december 1983, *J.T.*, 1984, 199; Beslagr. Nijvel, 2 oktober 1985, *R.G.A.R.*, 1987, nr. 11.209; Beslagr. Hoei, 27 november 1985, *R.G.A.R.*, 1987, nr. 11.188. Zie voor vele voorbeelden bij DE PUYDT, P., *De aansprakelijkheid van advocaten en gerechtsdeurwaarders*, Antwerpen, 1983, 195, nr. 238).

De aansprakelijkheid voor een foutieve ambtsweigerings berust op buitencontractuele grondslag.

512 T.a.v. derden en m.n. de beslagene is die aansprakelijkheid van *buitencontractuele aard* (art. 1382 e.v. B.W.). Die aansprakelijkheid kan in de eerste plaats voortvloeien uit de wet, nl. het niet-naleven van de wettelijke voorschriften betreffende de vormen, voorwaarden en termijnen. In het alge-

meen moet de gerechtsdeurwaarder steeds weigeren mee te werken aan handelingen die in strijd zijn met de wet. Hij is verplicht de regelmatigheid te onderzoeken van de uitvoeringshandelingen die hem werden opgedragen. Hiervoor kan hij zich exoneren door te verwijzen naar de opdrachtgever.

Vervolgens zal die aansprakelijkheid kunnen voortvloeien uit een inbreuk op de algemene zorgvuldigheidsnorm. De gewraakte handelwijze moet worden getoetst aan deze van iedere normaal zorgvuldige gerechtsdeurwaarder geplaatst in dezelfde omstandigheden.

Deze aansprakelijkheidsgrondslag zal b.v. aan de orde zijn wanneer hij beslag legt op goederen die zonder redelijke discussie hieromtrent aan derden toebehoren of wanneer hij het beslag legt niettegenstaande de vertoonde betalingsbewijzen (zie bij: DEPUYDT, P., *a.w.*, 209, nrs. 253 e.v.). Bij dit alles moet men echter steeds voor ogen houden dat de gerechtsdeurwaarder niet oordeelt over de opportuniteit van de executie en dat hij zich niet dient uit te spreken over juridische betwistingen die bij de executie kunnen rijzen (b.v.: Antwerpen, 27 januari 1991, *R.W.*, 1991-92, 718 met noot BROECKX).

De onrechtmatige daden van de gerechtsdeurwaarder zijn niet toerekenbaar aan zijn opdrachtgever (PAULUS, C. en BOES, R., *Lastgeving*, in *A.P.R.*, 135, nrs. 238 e.v.).

De onrechtmatigheid van het beslag die niet zijn grondslag vindt in de beslagtechniek, maar in de ondeugdelijke grondslag van het beslag (b.v. uitgedoofde vordering) of de opportuniteit van het beslag, is echter aan de opdrachtgever toe te rekenen, niet aan de gerechtsdeurwaarder die in dit opzicht lijdelijk is (JANSEN, F.M.J., *Executie en beslagrecht*, Zwolle, 1987, 25). De opdrachtgever zal ook aansprakelijk zijn t.a.v. de derde wanneer hij de – bij hypothese – onrechtmatige handelwijze van de gerechtsdeurwaarder heeft opgelegd of goedgekeurd (b.v. Gent, 5 februari 1976, *R.W.*, 1975-76, 2497). In al die gevallen is de opdrachtgever aansprakelijk, niet omdat hij heeft in te staan voor de handelwijze van de gerechtsdeurwaarder, maar omdat hem een persoonlijke fout kan worden verweten.

De aansprakelijkheid van de gerechtsdeurwaarder bij de uitvoering van zijn v e r e f f e n i n g s b e w i n d werd reeds hiervoor onderzocht (zie boven, nr. 93).

HOOFDSTUK VII BESLAG OP ROEREND GOED

AFDELING I

ALGEMEEN

513 Uitvoerend of bewarend beslag op roerend goed kan enkel gelegd worden op roerende lichamelijke goederen die eigendom zijn van de beslagen-schuldenaar, ongeacht of deze goederen zich bij de schuldenaar zelf dan wel bij een derde bevinden.

§ 1. Roerende lichamelijke goederen

514 Het beslag kan betrekking hebben op roerende lichamelijke goederen. Voor onlichamelijke roerende goederen, schuldvorderingen dus, dient toevlucht te worden genomen tot de procedure van beslag onder derden.

Aldus kan geen roerend beslag worden gelegd op een verzekeringsportefeuille, vermits dit onlichamelijke elementen bevat (Luik, 17 oktober 1986, *Jur.Liège*, 1979, nr. 89).

Om dezelfde redenen is een beslag op de handelszaak enkel maar mogelijk op de roerende lichamelijke goederen die er deel van uitmaken (BOUCKAERT, F., *Handelszaak*, in *A.P.R.*, 73, nr. 168; Luik, 8 januari 1986, *Rev.Not.B.*, 1989, 246; Beslagnr. Luik, 6 februari 1985, *Jur.Liège*, 1985, 427). Een beslag op de handelszaak als algemeenheid is enkel mogelijk bij de pandverzilvering krachtens art. 11 van de wet van 1919 (zie boven, nr. 538).

Evenmin kan beslag worden gelegd op een vergunning (Beslagnr. Antwerpen, 8 oktober 1988, *onuitg.*: een taxivergunning).

Een beslag op titels aan toonder, waarbij de schuldvordering geïncorporeerd is in de titel is een roerend beslag. Voor nominatieve aandelen waarbij de inschrijving in het aandelenregister de titel vormt, moet een beslag onder derden in handen van de houder van het aandelenregister worden gelegd (CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 224; Beslagnr. Hoei, 30 januari 1984, *J.T.*, 1985, 145; zie verder, nr. 670).

515 Het beslag op tak- en wortelvaste vruchten wordt geregeld in de art. 1529 e.v.

Een bijzondere procedure geldt eveneens voor het beslag op zeeschepen en binnenschepen (vgl. art. 1467 e.v. en 1545 e.v.) (zie boven, nrs. 417 e.v.).

Voor het beslag op vliegtuigen gelden daarentegen geen bijzondere vormen. Wel wordt door internationale verdragen de mogelijkheid van dergelijk beslag beperkt met het oog op de eisen van een vlot luchtverkeer (zie boven, nr. 427).

§ 2. Eigendom van de schuldenaar

516 De beslaglegger moet op het ogenblik van het beslag geen eigendomsbewijzen overleggen, maar hij moet zich ervan onthouden beslag te leggen op goederen die eigendom zijn van een derde (Beslagr. Doornik, 9 oktober 1987, *J.L.M.B.*, 1988, 298).

Waar de goederen zich bevinden is zonder belang. Aldus kan het beslag ook worden gelegd op de openbare weg, b.v. op een auto of een pleziervaartuig enz. (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 112). Dat de goederen zich in het bezit of in de detentie van een derde bevinden, staat de beslagbaarheid evenmin in de weg. Het beslag kan dus ook gelegd worden bij een derde (vgl. art. 1503, zie verder, nr. 546). Deze mogelijkheid vloeit voort uit art. 7 Hyp.W.

Aldus kan b.v. bewarend beslag worden gelegd bij een derde op de inhoud van een bankkluis. De bank is ter zake immers geen schuldenaar van de beslagene. Wel kan worden nagegaan of de derde zelf geen schuldenaar is van een teruggaveverplichting t.a.v. de beslagene. In dat geval is ook een beslag onder derden mogelijk. Of in dergelijke gevallen de schuldeiser de keuze heeft tussen beide soorten van beslag, is omstreden (zie CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 242; STRANART, A.M., “Saisie mobilière: tierce opposition ou action en distraction?”, noot onder Beslagr. Antwerpen, 9 maart 1987, *Rechtspr. Antwerpen*, 1987, 146: volgens wie de rechter ambtshalve moet opwerpen dat de onjuiste procedure werd gevolgd). Een bevestigend antwoord dringt zich nochtans op. De schuldeiser heeft immers geen precieze kijk op de rechtsverhouding die tussen zijn debiteur en de derde bestaat.

517 Wordt het beslag gelegd bij een derde die bovendien over een retentierecht op deze goederen beschikt, rijst de vraag hoe dit conflict moet worden opgelost. Te denken valt aan de niet-betaalde verkoper die de levering weigert (vgl. art. 1612 B.W.): de koper is reeds eigenaar geworden, maar de verkoper oefent zijn retentierecht uit. Het Hof van Cassatie besliste terecht dat geen enkele wetsbepaling het een schuldeiser van de koper verbiedt bewarend beslag te leggen op de gekochte goederen waarop de verkoper zijn retentierecht uitoefent (Cass., 24 april 1987, *Arr.Cass.*, 1986-87, nr. 498, *R.W.*, 1987-88, 806 met noot WACHTSSTOCK). De verkoper kan echter niet tot afgifte van de goederen worden gedwongen, zolang de prijs niet wordt betaald (Cass., 24 april 1987, *t.a.p.*). Het retentierecht is immers als feitelijk machtsmiddel tegenwerpe-lijk *erga omnes* (zie hierover: DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, 207, nr. 419).

518 Schuldeisers die over preferente aanspraken beschikken m.b.t. in beslag te nemen goederen, kunnen het beslag niet verhinderen. Zij worden in de samenloop enkel beschermd door hun voorrecht. Dit is eveneens het geval wanneer de

goederen in pand werden gegeven. De inpandgeving van bepaalde goederen belet geenszins dat hierop beslag wordt gelegd door andere schuldeisers. De pandhouder weet zich in de samenloop beschermd door zijn voorrecht. Zijn retentierecht (art. 2082 B.W.) geldt enkel t.a.v. de debiteur-pandgever; niet t.a.v. andere schuldeisers (DE PAGE, G., *Traité*, VI, 1076, nr. 1065; KLUYSKENS, IV, nr. 599; Gent, 29 september 1987, *onuitg.* Anders: PLANIOL en RIPERT, *Traité*, XII, 124, 109).

519 De diverse problemen die met eigendomsaanspraken van derden kunnen rijzen worden hierna onderzocht (zie verder, nr. 580).

De gerechtsdeurwaarder is niet bevoegd te oordelen over de eventuele bezwaren die de beslagene of een derde zou opwerpen m.b.t. de eigendom van de in beslag genomen goederen (GUTT A.en STRANART, A.M., "Examen de jurisprudence", *R.C.J.B.*, 1974, 675; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 465, nr. 56; Beslagr. Luik, 8 maart 1978, *Jur.Liège*, 1978-79, 10; Beslagr. Aarlen, 9 oktober 1973, *Jur.Liège*, 1973, 229; Luik, 13 januari 1984, *Jur.Liège*, 1984, 111; zie boven, nr. 512). Het spreekt vanzelf dat de gerechtsdeurwaarder geen gevolg hoeft te geven aan de loutere verklaring van de beslagene nopens de eigendom van de goederen (zie art. 1513; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 342). Ook een, eventueel door geschriften gestaafde, aanspraak van een derde op bepaalde goederen, behoeft de deurwaarder niet te nopen deze goederen buiten het beslag te houden (DE LEVAL, G., "La saisie- exécution mobilière", *T.P.R.*, 1980, (309), 320; JANSSEN, F.M.J., *Executie en beslagrecht*, 25). De gerechtsdeurwaarder moet ter zake echter steeds de nodige omzichtigheid in acht nemen en kan, onder omstandigheden, aansprakelijk worden gesteld als hij zonder enig onderzoek het beslag legt of handhaaft, hoewel er een duidelijk bewijs werd voorgelegd van de gegrondheid van de geuite bezwaren (Beslagr. Aarlen, 9 oktober 1973, *Jur.Liège*, 1973, 299) of wanneer bij een summier onderzoek de gegrondheid aanspraken van de derde onmiddellijk blijken (Gent, 5 februari 1976, *R.W.*, 1975-76, 2497). De beslaglegger die de handelwijze van de gerechtsdeurwaarder ratificeert is in dergelijk geval hiervoor zelf rechtstreeks aansprakelijk (Gent, 5 februari 1976, *t.a.p.*). Het hoeft echter geen betoog dat de taak van de gerechtsdeurwaarder ter zake erg delicaat is; de rechterlijke toetsing van zijn optreden moet dan ook met een zekere terughoudendheid worden beoordeeld.

§ 3. Goederen onroerend door bestemming

520 Onroerende goederen door bestemming zijn uit hun aard roerende goederen die als onroerend worden aanzien omdat ze als accessorium worden beschouwd van het onroerend goed ten dienste waarvan zij zijn bestemd. Alleen de eigenaar van deze hulpzaken kan, door de bestemming die hij eraan verleent, onroerend maken. Zaken die aan een huurder, pachter of vruchtgebruiker toebehoren, zijn dus niet vatbaar voor onroerendmaking, ook al

worden zij als hulpzaken van het onroerend goed aangewend (zie hierover nader: DERINE, R., VAN NESTE, F. en VANDENBERGHE, H., *Zakenrecht*, I, A, 1974, 103, nr. 50 e.v.). Deze categorie van goederen wordt ruim geïnterpreteerd. Worden aldus b.v. als onroerend beschouwd door bestemming voor de exploitatie van een landbouwbedrijf: zaden, stro, granen, dieren, wagens, sleutels, onderhoudsprodukten, verlichting (Besl. Brugge, 28 mei 1985, *T.Not.*, 1986, 150, *Rec.Gén.Enr.Not.*, 1987, 325). Deze goederen zijn van rechtswege begrepen in het uitvoerend beslag op onroerend goed waarvan ze het accessorium zijn (zie verder, nr. 757).

521 Betwisting bestaat over de vraag of goederen die onroerend zijn door bestemming afzonderlijk ook vatbaar zijn voor roerend beslag. Veelal wordt hierop ontkennend geantwoord (Besl. Brugge, 5 februari 1985, *t.a.p.*; Besl. Brugge, 28 mei 1985, *t.a.p.*: CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 320 e.v.; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 495-496, nr. 88; KOKELENBERG e.a., "Overzicht van rechtspraak, *Zakenrecht*", *T.P.R.*, 1989, 1698, nr. 5; HANSENNE, J., "Examen de jurisprudence. Les biens", *R.C.J.B.*, 1990, 297, nr. 8. Zie hierover ook: VANBEYLEN, K., "Beslag op roerende goederen door bestemming", *T.Not.*, 1987, 122 e.v.). Voor deze stelling pleit de regel dat wanneer een zaak onroerend is, zij dat is ten aanzien van eenieder, zodat het niet opgaat dat een bepaalde schuldeiser die zaak verder als roerend mag behandelen. Men kan echter de vraag stellen of de meerderheidsopvatting nog wel houdbaar is gelet op de ruime interpretatie die thans aan het begrip "onroerendmaking door bestemming" wordt gegeven (Cass., 11 december 1980, *Arr. Cass.*, 1980-81, 32, *R.W.*, 1980-81, 1663, *R.C.J.B.*, 1981, 173 met noot HANSENNE). Het verdient de voorkeur dat goederen die onroerend zijn door bestemming vatbaar blijven voor zowel onroerend als roerend beslag (in die zin: DE LEVAL, G., "La saisie des immeubles par destination économique", *Ann.Fac.Dr.Liège*, 1982, 183; *Id.*, *Traité*, 80, nr. 45; "La saisie immobilière", *Rép. Not.*, nr. 67; LINSMEAU, J., "Le concours", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 301; Besl. Kortrijk, 8 december 1986, *T.Not.*, 1987, 136). Voor zo'n afzonderlijk beslag pleiten vooral economische motieven: een roerend beslag is eenvoudiger en minder nadelig voor de debiteur wanneer op die manier de schuldeisers kunnen worden voldaan.

In Frankrijk is zo'n roerend beslag mogelijk voor de niet-betaalde verkoper van de betrokken roerende goederen (art. 2092-2 Code civil).

§ 4. Goederen van echtgenoten

522 Wanneer een uitvoerbare titel is verkregen ten aanzien van een der echtgenoten die gehuwd zijn onder het wettelijk stelsel, moet de andere echtgenoot verwittigd worden van de tenuitvoerlegging wanneer goederen van de gemeenschap worden uitgewonnen (Besl. Verviers, 25 oktober 1985, *Jur.Liège*, 1986, 77; Besl. Charleroi, 30 juni 1987, *J.L.M.B.*, 1988, 541).

Een eigen schuld van een echtgenoot kan niet verhaald worden op het gemeenschappelijk vermogen tenzij bewezen is dat het aan dit gemeenschappelijk vermogen ten goede kwam (Antwerpen, 9 juni 1986, *Rev.Not.B.*, 1987, 208) (zie boven, nr. 89).

In geval van scheidings der goederen kan een echtgenoot enkel ontsnappen aan het beslag wanneer hij het eigen karakter van de schuld van de andere echtgenoot en van zijn eigendom van de goederen bewijst (Beslagr. Namen, 27 juni 1986, *Rev.Rég.Dr.*, 1986, 454). Wanneer er vermenging van vermogens is zal hij beslag op het geheel van de goederen niet kunnen beletten en moet hij nadien een vordering tot revindicatie instellen (Beslagr. Hoei, 1 oktober 1984, *Jur.Liège*, 1985, 7). Wanneer de echtgenoot in gebreke blijft zijn eigendomsbewijs te leveren worden de goederen als onverdeeld beschouwd (zie verder, nr. 598).

Art. 215, 1, tweede lid B.W. luidens welk de echtgenoot-eigenaar niet alleen kan beschikken over de huisraad die zich in de gezinswoning bevindt, biedt geen bescherming tegen executiemaatregelen van schuldeisers (zie bij faillissement: art. 553 Faill.W.).

§ 5. Keuzerecht van de schuldeiser

523 Het keuzerecht van de roerende goederen waarop het bewarend of uitvoerend beslag wordt gelegd, komt uitsluitend toe aan de schuldeiser. Bij bewarend beslag kan de debiteur geen enkele inspraak ter zake doen gelden ("La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 206. B.v.: Beslagr. Mechelen, 1 december 1978, *J.T.*, 1979, 182). Ook bij uitvoerend beslag is de schuldeiser vrij die goederen uit te kiezen waarvan hij de verkoop zal vervolgen en de beslagrechter mag de opportuniteit van deze keuze niet beoordelen behoudens in geval van manifest rechtsmisbruik. Bij beslag op roerend goed kan de schuldenaar niet eisen dat wordt overgegaan tot verkoop van een onroerend goed, vooral gelet op het feit dat de procedure van verkoop van onroerend goed omslachtiger is en riskanter voor de schuldeiser (Luik, 15 april 1985, *Jur.Liège*, 1985, 553). Verzet van de beslagen schuldenaar is in dit geval dilatoir en geeft de schuldeiser het recht op schadevergoeding (DE LEVAL, G., "Saisie-exécution mobilière", *T.P.R.*, 1980, 327; *Id.*, noot onder Beslagr.Luik, 10 mei 1978, *Jur.Liège*, 1978, 35; zie boven, nrs. 36 e.v.).

AFDELING II

BEWAREND BESLAG

§ 1. Vorm

524 Het verzoekschrift om machtiging te verkrijgen voor het leggen van bewarend beslag moet de vermeldingen bevatten, voorgeschreven door art.

1026. Bovendien moet het een opgave bevatten van de titel, de oorzaken en het bedrag of de raming van de schuldvordering, alsmede de naam, de voornaam en de woonplaats van de schuldenaar vermelden (art. 1422).

De beschikking vermeldt, op straffe van nietigheid, het bedrag in hoofdsom, rente en kosten, waarvoor het beslag is toegestaan (art. 1423).

Het bewarend beslag wordt gelegd volgens de regels inzake uitvoerend beslag op roerend goed, die verder worden besproken onder nrs. 535 e.v. Het beslag wordt dus gelegd volgens het bepaalde in de art. 1501 e.v.: de vereiste aanwezigheid van een getuige, de voorwaarden voor het beslag buiten de woonplaats, de regeling voor het verschaffen van de toegang, de verplichting tot nauwkeurige en omstandige omschrijving van de goederen, enz.

525 Hierop bestaan enkele afwijkingen die voortvloeien uit het specifiek karakter van het bewarend beslag (art. 1424):

- aan het bewarend beslag gaat geen bevel vooraf;
- het beslagexploot bevat, op straffe van nietigheid, betekening van het verzoekschrift en van de beschikking waarbij het beslag wordt toegestaan of van het vonnis dat als toelating geldt;
- het exploot bevat niet de vermeldingen opgesomd in art. 1511;
- het proces-verbaal van beslag wordt, op straffe van nietigheid, binnen de acht dagen aan de schuldenaar betekend, indien het afschrift hem niet kon worden overhandigd bij het beslag.

§ 2. Gevolgen

526 Het beslag heeft geen invloed op het eigendomsrecht. Ook de bezits- en genotsrechten van de beslagene blijven onverkort bestaan. Het beslag leidt er enkel toe dat hij m.b.t. die goederen geen beschikkingshandelingen meer kan stellen (zie boven, nr. 21).

Bij roerende lichamelijke goederen wordt de derde te goeder trouw echter beschermd door de regel uit art. 2279 B.W. (zie boven, nr. 25).

De beslagene die het beslag negeert, begaat een onrechtmatige daad. Het wegmaken, vernietigen of beschadigen van in beslag genomen goederen wordt ook strafrechtelijk beteugeld (art. 507 Sw.) (zie verder, nr. 568).

527 Indien de vrees bestaat dat de beslagene de goederen zou vervreemden of beschadigen, kan aan de voorzitter van de rechtbank de aanstelling van een **sekwester** worden gevraagd (art. 584 Ger.W.). *585 B.W.?*

Of de bevoegdheid tot de aanstelling van een sekwester in het raam van een bewarend beslag aan de beslagrechter toekomt, wordt betwist. De praktijk binnen de rechtbanken is vaak zo dat de beslagrechter toch kennis neemt van dergelijke verzoeken in zijn hoedanigheid van dienstdoende voorzitter hiertoe, in het raam van beslagprocedures, aangewezen door de voorzitter van de rechtbank of krachtens de gevestigde praktijk in die rechtbank.

528 Is het bewarend beslag gelegd op bederfelijke goederen of op vruchten en oogsten, dan kan op verzoekschrift aan de beslagrechter de verkoop van deze goederen worden gevraagd (art. 1421). De modaliteiten worden bepaald in de beschikking. Zo kan beslagrechter een sekwester aanstellen om de waren te ontvangen en al het nodige te doen met het oog op hun optimale bewaring (b.v. onderbrengen in koelruimte). Hij bepaalt ook de plaats en de modaliteiten van de verkoop (ter plaatse, openbaar of onderhands, door de gerechtsdeurwaarder of een expert ter zake). De opbrengst van de verkoop wordt gestort in de Deposito- en Consignatiekas.

§ 3. Revindicatie

529 Indien het beslag goederen treft die aan een derde toebehoren, dan kan die derde een vordering tot revindicatie instellen (vgl. art. 1514; zie verder, nr. 580).

Veelal wordt geleerd dat de derde i.p.v. een vordering tot revindicatie in te stellen, ook zijn toevlucht kan nemen tot het doen van derdenverzet (in die zin: BAERT, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, nr. 32; STRANART, A.M., *a.w.*, *Rechtspr. Antw.*, 1987, 153; DE LEVAL, G., *Traité*, 350, nr. 186. Zie ook: Bergen, 20 april 1978, *Pas.*, 1978, II, 79). Hiertegen wordt terecht opgeworpen dat de derde geen inblikrecht heeft in de verhouding tussen schuldeiser (beslaglegger) en de debiteur (beslagene) en dat hij in de regel geen belang heeft om de intrekking van de beschikking te vorderen behoudens om zijn eigendomsrecht op te eisen, waarvoor hij echter de revindicatievordering moet instellen (Beslagr. Antwerpen, 9 maart 1987, *Rechtspr. Antw.*, 1987, 140).

§ 4. Geldigheidsduur

530 Het bewarend beslag geldt voor een termijn van drie jaar vanaf de dagtekening van de beschikking, en indien het beslag werd gelegd krachtens art. 1414, met ingang van de datum van het exploit.

De beslagrechter kan in de beschikking een kortere termijn bepalen (zie boven, nr. 380).

De termijn wordt geschorst door de vordering voor de bodemrechter tot op de dag waarop diens eindbeslissing niet meer vatbaar is voor gewone rechtsmiddelen (art. 1493). Die schorsing treedt – anders dan bij onroerend beslag – in zonder dat bepaalde formaliteiten moeten worden in acht genomen.

Bij het verstrijken van die termijn houdt het beslag van rechtswege op gevolgen te hebben (art. 1425, derde lid).

De termijn is vatbaar voor hernieuwing (zie boven, nrs. 381 e.v.).

AFDELING III

UITVOEREND BESLAG

§ 1. Bevel

531 Aan elk uitvoerend beslag op roerend goed gaat een bevel vooraf dat aan de schuldenaar ten minste één dag voor het beslag wordt gedaan, en betekening van de titel bevat, indien hij nog niet betekend is (art. 1499 Ger.W.). Er is geen maximumtermijn (Verslag VAN REEPINGHEN, I, 559).

Het bevel heeft tot doel de debiteur een ultieme keer aan te manen zijn verbintenissen na te komen onder bedreiging van de uitwinning van zijn goederen. De betekening van het bevel kan echter tot gevolg hebben dat een debiteur die te kwader trouw is, gealarmeerd wordt en zijn goederen bij derden onderbrengt of vervreemdt. De schuldeiser kan dit voorkomen door bewarend beslag te leggen.

Door de rechtspraak wordt terecht overwegend aangenomen dat het bevel voorafgaand aan het beslag als de eerste daad van tenuitvoerlegging moet worden beschouwd (Luik, 2 april 1981, *Bull.Bel.*, 1985, 312; Beslagr. Luik, 8 april 1981, *Bull.Bel.*, 1985, 313; zie boven, nr. 499).

Het bevel is geldig gedurende 30 jaar (vgl. art. 1567-1549 Ger.W.).

532 De vermeldingen die het bevel dient te bevatten, werden hiervoren reeds onderzocht (zie boven, nr. 503).

Het bevel bevat keuze van woonplaats in het arrondissement waar de rechter zitting houdt die, in voorkomend geval, kennis moet nemen van het beslag. De schuldenaar kan aan deze gekozen woonplaats alle betekeningen doen, zelfs van zakelijk aanbod en van hoger beroep (art. 1500 Ger.W.). De keuze van woonplaats is in het bevel bij roerend beslag niet voorgeschreven op straffe van nietigheid. Dit is wel het geval voor het beslagexploot (art. 1389, 1°).

533 Het bevel doet een wachttermijn lopen van één dag alvorens het beslag kan worden gelegd. Deze termijn wordt gerekend vanaf de dag na het bevel (zie art. 52). Het beslag kan eerst gelegd worden de dag na het verstrijken van die dag. Werd aldus het bevel betekend op 8 april, dan kan het beslag eerst gelegd worden op 10 april.

Verstrijkt de termijn op een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag, dan wordt de vervaldag verplaatst op de eerstvolgende werkdag (art. 53).

De wachttermijn uit art. 1499 is echter niet voorgeschreven op straffe van nietigheid. De enige mogelijke sanctie bestaat hierin dat wanneer de beslagene kan aantonen dat hij de schuld binnen die termijn zou hebben vereffend, de bestede kosten voor het beslag voor rekening van de schuldeiser dienen te blijven, onverminderd eventuele schadevergoeding ex art. 1382 B.W. (vgl. *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 291)

534 De schuldenaar kan verzet aantekenen tegen het bevel. Voor dit verzet is geen termijn voorgeschreven. Verzet kan zelfs worden ingesteld na het beslag. Het verzet heeft geen schorsende werking. De vervolging wordt voortgezet ondanks alle bezwaren van de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt, en totdat de beslagrechter voor wie zij worden gebracht, heeft beschikt (art. 1513 Ger.W.).

De beslagene kan volgende grieven doen gelden:

- 1) vormgebreken;
- 2) het aanvechten van de titel zelf;
- 3) wanneer het bevel plaatsvindt krachtens een notariële akte: een verzoek tot uitstel van betaling (art. 1244 B.W.). In dat geval moet op straffe van verval, de vordering binnen de 15 dagen worden ingesteld (art. 1334, zie boven, nr. 64).

§ 2. Beslag

A. ALGEMEEN

1. Principe

535 Nadat het bevel werd betekend en de wachtermijn van één dag is verstreken, kan worden overgegaan tot de beslaglegging. Het beslag wordt gelegd bij exploit; daarin worden de goederen aangewezen waarop het beslag betrekking heeft en wordt de debiteur ter kennis gebracht dat de uitwinning daarop zal worden vervolgd. Het beslag heeft dus geen verplaatsing van de goederen tot gevolg (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 293). Het wijzigt ook niet het bezit of het genot van die goederen. Het beslag heeft in de eerste plaats een bewarend karakter (zie boven, nr. 20).

2. Pandverzilvering

536 In bepaalde gevallen wordt de schuldeiser die tot uitwinning van roerende goederen van zijn debiteur wenst over te gaan, vrijgesteld van de verplichting tot beslag over te gaan.

Dit is het geval voor de pandhoudende schuldeiser. Aangezien hij het pand reeds in zijn macht heeft, dient hij hierop geen voorafgaand beslag te leggen. De uitwinning van het burgerlijk pand wordt geregeld door art. 2078 B.W. Blijft de debiteur in gebreke, dan dient de pandhouder aan de rechter te vragen om het pand hetzij openbaar te doen verkopen, hetzij het gerechtigd te worden om het pand te behouden in betaling en ten belope van de schuld, volgens schatting door een deskundige. De debiteur kan dan voor de rechter zijn verweer voeren; hij kan ook uitstel van betaling vragen (art. 1244 B.W.). De schuldeiser dient niet vooraf over een uitvoerbare titel te beschikken (PLANIOL en RIPERT, *Traité*, XII, 131, nr. 115; *Encycl. Dalloz*, tw. *Gage*, nrs. 111 e.v. Vgl.: DEKKERS, R., *Handboek*, II, 811, nr. 1441). Ook de schuldeiser die over een uitvoerbare titel

beschikt moet de rechterlijke machtiging op grond van art. 2078 B.W. verkrijgen.

Van het bepaalde in art. 2078 B.W. mag niet worden afgeweken in de pandovereenkomst. Art. 2078 B.W. raakt de openbare orde. Dit verbod op commissaire bedingen moet echter genuanceerd worden. Men wil enkel vermijden dat de debiteur vooraf van de wettelijke bescherming afziet. Afwijkende bedingen zijn derhalve geoorloofd wanneer zij tot stand komen na de vervalddag (zie bij DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, 186, nr. 383 en de verwijzingen aldaar).

537 Een beslag is eveneens overbodig bij het handelspand. Daar wordt de uitwinningsprocedure verder vereenvoudigd. Na voorafgaande betekening van een aanmaning aan de debiteur (en eventueel de derde-pandgever), wordt het verzoek om tot openbare of onderhandse verkoop over te gaan, gericht tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel (zie art. 4 Handelspandwet). De schuldeiser dient dus evenmin over een uitvoerbare titel te beschikken. De beschikking van de voorzitter zal gelden als uitvoerbare titel. Op dat verzoekschrift wordt eerst beslist twee vrije dagen nadat het betekend is aan de debiteur (en eventueel aan de derde-pandgever), met verzoek tegenspraak te voeren (art. 4, tweede lid). De beschikking is definitief wanneer binnen de drie dagen geen verzet wordt gedaan door middel van dagvaarding voor de rechtbank van koophandel (art. 5). De beschikking en het vonnis zijn uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande verzet of hoger beroep (art. 7). De termijn om hoger beroep in te stellen bedraagt acht dagen te rekenen vanaf de betekening (art. 6).

538 Enkel bij het pand op de handelszaak schrijft de wet de noodzaak van een voorafgaand beslag voor. Dit is begrijpelijk, gelet op het ontbreken van de buitenbezitstelling. Voor het overige verwijst de Wet Inpandgeving Handelszaak naar de regeling die geldt voor het handelspand. Luidens art. 11 Wet Inpandgeving Handelszaak dient de schuldeiser vooraf al de elementen die de in pand gegeven handelszaak vormen, in beslag te nemen. Dit beslag wordt gelegd zonder toelating van de rechter en kan terzelfdertijd met de inmorastelling gebeuren. Het gaat hier dus om een bewarend beslag zonder voorafgaande rechterlijke machtiging.

Over de wijze waarop het beslag moet worden gelegd bestaat geen eensgezindheid. Volgens sommigen moet het beslag worden gelegd volgens de regels eigen aan de aard van de diverse bestanddelen van de handelszaak (roerend beslag op de roerende activa; beslag onder derden op de schuldvorderingen). De voorkeur verdient echter de opvatting dat het hier gaat om een beslag ‘*sui generis*’ op de handelszaak in haar geheel (zie hierover: BOUCKAERT, F., *Handelszaak*, in *A.P.R.*, 76, nr. 172; VAN GERVEN, W., *Handels- en economisch recht*, I, B, 1989, 695, nr. 729). Deze opvatting verdient de voorkeur omdat het pand de enige rechtsfiguur is waar de handelszaak als algemeenheid wordt beschouwd.

Tot de verkoop kan dan eerst worden overgegaan nadat het beslag door de voorzitter van de rechtbank van koophandel geldig is verklaard. Het bewarend beslag wordt dan a.h.w. omgezet in een uitvoerend beslag (BOUCKAERT, B., *Handelszaak*, in *A.P.R.*, 76, nr. 173). De beslagrechter is niet bevoegd om over de rechtsgeldigheid van dit beslag te oordelen; hij is wel bevoegd om kennis te nemen van eventuele revindicatievorderingen (zie boven, nr. 51). Het verzoek om tot verkoop over te gaan (en tot geldigverklaring van het beslag) moet gebeuren op de wijze bepaald in art. 4 Handelspandwet. De voorzitter onderzoekt de regelmatigheid van de procedure (inmorastelling, beslag) en van de vestiging van het pand. De schuldeiser hoeft niet over een uitvoerbare titel te beschikken. De procedure wordt verder geregeld door art. 4 e.v. Handelspandwet (zie boven, nr. 537).

B. PROCEDURE

539 Het beslag wordt gelegd op de wijze bepaald in art. 1501 e.v.

Het beslagexploot bevat benevens de verplichte vermeldingen voorgeschreven in art. 43, deze opgesomd in art. 1389 en zulks op straffe van (relatieve) nietigheid:

- de keuze van woonplaats van de beslaglegger in het betrokken arrondissement, tenzij hij daar woont;
- de naam, de voornaam, en de woonplaats van de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt;
- de vermelding van het gevorderde bedrag en van de titel krachtens welke het beslag wordt gedaan;
- een korte beschrijving van de inbeslaggenomen goederen.

540 Verder dient het exploit nog te vermelden:

- de naam, de voornaam en het beroep van de getuige (art. 1501). De nietigheidssanctie wordt enkel verbonden aan de verplichte aanwezigheid van de getuige; niet aan de door wet ter zake voorgeschreven vermeldingen nopens de identiteit (zie verder, nr. 542);
- de handtekening van de getuige (art. 1501). Ook dit verzuim heeft geen nietigheid tot gevolg;
- de tekst van art. 507 Sw. op straffe van nietigheid (art. 1502);
- de nauwkeurige en omstandige beschrijving van de in beslag genomen goederen (art. 1506). Anders dan de “korte beschrijving” der in beslag genomen goederen voorgeschreven door art. 1389, 4°, is het voorschrift van art. 1506 niet op straffe van nietigheid voorgeschreven (zie verder, nr. 556);
- de plaats, dag en uur van de verkoop (art. 1511). Het beslagexploot is echter niet door nietigheid aangetast wanneer het die gegevens niet vermeldt (Beslagr. Leuven, 2 april 1985, *Bull.Bel.*, 1986, 144; “La saisie mobilière”, *Rép.Not.*, nr. 239).

541 Bijkomende vermeldingen zijn nog voorgeschreven in geval van incidenten bij de beslaglegging: zie art. 1504 (weigering toegang), art. 1510 en art. 1512.

De volgende aspecten verdienen nog nadere aandacht:

1. Bijstand van een getuige

542 De gerechtsdeurwaarder moet, op straffe van nietigheid van het beslagexploot, worden bijgestaan door een meerderjarige getuige (art. 1501, eerste lid). Aangezien de beslaglegger niet zelf aanwezig mag zijn, noch zich mag laten vertegenwoordigen, legt de wet deze verplichting op. Historisch wordt de aanwezigheid van de getuige ook verklaard als een soort lijfwacht van de gerechtsdeurwaarder (vgl. GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, nr. 131).

Is de aanwezigheid van één getuige op straffe van nietigheid voorgeschreven, dan kan de gerechtsdeurwaarder nog beroep doen op een tweede getuige (art. 1501, tweede lid).

Deze getuige is geen bloedverwant of aanverwant van de partijen of van de gerechtsdeurwaarder tot en met de graad van achterneef. Rechtsgeldig is het beslagexploot dat de optredende slotenmaker als getuige vermeldt (Beslagr. Brussel, 7 maart 1988, *Bull. Bel.*, 1989, 1844). Die getuige mag een medewerker zijn van de optredende gerechtsdeurwaarder (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 295; *Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 445).

De gerechtsdeurwaarder vermeldt in het proces-verbaal de naam, de voornaam, en het beroep van deze getuige, die het origineel en de afschriften ondertekent. De aanwijzing van de getuige sluit in dat deze woonplaats kiest ten kantore van de optredende gerechtsdeurwaarder. Alle rechtsplegingen die tegen de getuige mochten gericht zijn, kunnen hem worden aangezegd ten kantore van de optredende gerechtsdeurwaarder. Op deze rust de verplichting hem in te lichten over al hetgeen hem aanbelangt (*Verslag Van Reepinghen*, I, 559).

543 Onzekerheid bestond er over de draagwijdte van de nietigheidssanctie. Door de lagere rechtspraak werd overwegend aangenomen dat de nietigheid waarvan sprake in art. 1501 zich enkel beperkt tot de bijstand van een getuige, doch zich niet uitbreidt tot de vermelding van de identiteit van de getuige in het exploit (Luik, 6 september 1988, *Ann.Dr.Liège*, 1989, 53), noch tot de modaliteiten zoals handtekening of aanduiding van het beroep van de getuige (Beslagr. Turnhout, 3 oktober 1985, *Bull.Bel.*, 1986, 1908). Deze opvatting werd uitdrukkelijk bevestigd door het Hof van Cassatie. Art. 1501 dat op straffe van nietigheid de bijstand van een getuige voorschrijft, verbindt die nietigheid niet aan de in het artikel voorgeschreven vermelding van de naam, de voornaam en het beroep van de getuige. Enkel de niet-vermelding van de bijstand van zodanige getuige brengt de nietigheid van het beslagexploot mee, omdat het bewijs van zodanige bijstand uit het beslagexploot moet blijken (Cass., 5 april 1991, *R.W.*, 1991-92, 294).

2. Afwezigheid van de beslaglegger

544 De beslagleggende schuldeiser mag niet bij het beslag aanwezig zijn (art. 1501, derde lid). De beslaglegger mag zich ook niet laten vertegenwoordigen (*Encycl. Dalloz*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 152. *Anders*: GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, nr. 131). De beslagrechter kan zo'n aanwezigheid of vertegenwoordiging ook niet toestaan (uitz.: art. 1484).

De overtreding van dit verbod heeft echter niet de nietigheid van het beslag tot gevolg. Enkel de aansprakelijkheid van de gerechtsdeurwaarder kan in het gedrang komen ("La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 206; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 289).

3. Beslag op verschillende plaatsen

545 Teneinde de kosten te drukken, kan de gerechtsdeurwaarder met een enkel proces-verbaal beslag leggen in verschillende plaatsen (art. 1508). Het proces-verbaal wordt gedurende de verschillende verrichtingen opgemaakt en het afschrift moet eerst bij de defintieve afsluiting aan de beslagene worden overhandigd.

Maakt de gerechtsdeurwaarder van deze mogelijkheid geen gebruik, dan kan hem rekenschap worden gevraagd voor de nutteloos gemaakte kosten (*Verslag Van Reepinghen*, I, 560).

4. Beslag bij een derde

546 Het beslag kan gedaan worden buiten de woonplaats van de schuldenaar en bij een derde. Deze mogelijkheid vloeit voort uit art. 7 Hyp.W. Een dergelijk beslag is enkel mogelijk in de mate dat het gaat om geïndividualiseerde goederen (speciesgoederen of nog individualiseerbare soortgoederen). Betreft het soortgoederen, dan moet toepassing worden gemaakt van de regels van het beslag onder derden (*Verslag Van Reepinghen*, I, 559).

Voor dit beslag is de toelating van de beslagrechter vereist, dat wordt gegeven op verzoekschrift, ingediend en ondertekend door een advocaat of een gerechtsdeurwaarder (art. 1503 Ger.W.). Het verzoekschrift bevat benevens de vermeldingen uit art. 1026, "zo mogelijk" een korte opgave van de in beslag te nemen goederen. Aangezien deze verplichting niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven, kunnen het verzoekschrift en het daaropvolgend beslag wegens dit verzuim niet nietig worden verklaard (Cass., 3 maart 1978, *R.W.*, 1978-79, 1298, *Arr.Cass.*, 1978, 776, *Pas.*, 1978, I, 755).

Op de derde rust de verplichting om aan de gerechtsdeurwaarder de nodige aanwijzingen te geven nopens de plaatsen waar de goederen zich bevinden (art. 1503, derde lid). Het niet-nakomen van deze verplichting kan enkel worden gesanctioneerd op grond van art. 1382 e.v. B.W. en valt niet onder de sanctie van art. 1542 Ger.W.

547 Het beslag wordt gedaan bij een derde van zodra het plaatsvindt buiten de woonplaats van de schuldenaar in de zin van art. 36 Ger.W., nl. op een andere plaats dan die waar de schuldenaar op de bevolkingsregisters is ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf (Cass., 3 maart 1978, *R.W.*, 1978-79, 1298, *Arr.Cass.*, 1978, 776, *Pas.*, 1978, I, 755. Vgl.: Beslagr. Luik, 13 mei 1985, *Jur.Liège*, 1985, 533 met kritische noot DE LEVAL, G.).

Volgens sommige rechtspraak wordt echter onder woonplaats in de zin van art. 1503 Ger.W. verstaan ieder onroerend goed waarvan hij het genot heeft, zoals een tweede woonst, het bedrijf waarvan de schuldenaar zaakvoerder is (Beslagr. Luik, 10 januari 1979, *J.T.*, 1980, 633; *anders*: Beslagr. Luik, 20 juni 1979, *Jur.Liège*, 1978-79, 359, nr. 56).

548 Voorafgaande toelating van de beslagrechter is vereist, ook al verbindt de wet aan het verzuim geen sanctie. De miskennis van dit voorschrift raakt de openbare orde niet en heeft niet de nietigheid van het beslag tot gevolg. Wanneer achteraf zou blijken dat het beslag ex art. 1503 Ger.W. ten onrechte werd gelegd kan zulks hoogstens leiden tot schadevergoeding voor die derde; art. 1503 beschermt niet de belangen van de schuldenaar, doch deze van de derde (Beslagr. Luik, 8 maart 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 668, Beslagr. Antwerpen, 15 mei 1990, *onuitg.*; *anders*: Beslagr. Luik, 13 mei 1985, *Jur.Liège*, 1985, 533 met kritische noot DE LEVAL).

549 Het komt frequent voor dat de derde die goederen van de beslagen debiteur onder zich heeft, ter zake deze goederen ook contractueel tot teruggave verplicht is, b.v. ingevolge huur of bewaargeving. Het bestaan van zo'n vorderingsrecht tussen de debiteur en de derde biedt de mogelijkheid tot het leggen van een beslag onder derden. Betwisting bestaat over de vraag of in dergelijk geval ook nog een beslag bij de derde mogelijk is. Vaak wordt geleerd dat in die hypothese enkel het beslag onder derden mogelijk is (VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, *R.C.J.B.*, 1987, 467, nr. 58; CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 242). Hiervoren werd reeds de stelling verdedigd dat beide vormen van beslag elkaar niet mogen uitsluiten wanneer zij hetzelfde voorwerp hebben, aangezien de beslaglegger onvoldoende inzichtmogelijkheden heeft in de juiste verhoudingen die er bestaan tussen zijn debiteur en de derde (zie boven, nr. 516).

550 Wordt het beslag gelegd op de inhoud van een bankkluis, dan gaat het om een beslag op roerend goed bij een derde en niet om een beslag onder derden aangezien er in hoofde van de bank geen restitutieplicht bestaat.

Wanneer deze derde een schuldvordering bezit met betrekking tot de bij hem in beslag genomen goederen, kan hij aan de beslagleggende schuldeiser een retentierecht tegenwerpen zelfs indien de beslaglegger een bijzonder voorrecht heeft dat dateert van voor de schuldvordering van de derde, die de goederen onder zich heeft. Krachtens dit retentierecht heeft de derde het recht de zaak te behouden tot de schuld is betaald (Beslagr. Brussel, 10 april 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1290). Het retentierecht kan inderdaad het beslag niet verhinderen, maar is als feitelijk machtmiddel *erga omnes* tegenwerpelijk, zodat de retentor niet tot de afgifte kan gedwongen worden (zie boven, nr. 517).

5. Weigering toegang

551 Zijn de deuren gesloten of wordt er geweigerd ze te openen, dan bepaalt art. 1504 op welke wijze het conflict tussen de onschendbaarheid van de woning en de tenuitvoerlegging moet worden opgelost.

De onschendbaarheid van de woning wordt gewaarborgd door art. 8 E.V.R.M. en art. 10 G.W. Het binnentreden van de woning van de debiteur is in beginsel enkel mogelijk mits zijn toestemming. Die toestemming kan ook gegeven worden door een "vertegenwoordiger", d.w.z. iemand die redelijkerwijze mag geacht worden namens de debiteur deze toestemming te verlenen (b.v. gezinsleden, werknemers, huispersoneel; niet b.v.: kleine kinderen, toevallige gasten enz.).

Mag de gerechtsdeurwaarder de woning betreden, wanneer hij zich zonder moeite toegang kan verschaffen (b.v. open deuren of ramen), maar er niemand is om hem die toestemming te geven ?

Door een gedeelte van de rechtsleer wordt een dergelijke handelwijze niet ongeoorloofd geacht (DE LEVAL, G., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 318 onder verwijzing naar Cass. fr., 17 december 1974, *J.C.P.*, 1975, II, nr. 17962 met noot LINDON; GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, nr. 131. *Anders: R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 113; *Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 517; PÉROT, in *Rev.trim.dr.civ.*, 1975, 468, nr. 16: "car, à ce compte- là, par une chaude journée d'été, aucune demeure ne serait plus inviolable"). Aangezien dat de grondwettelijke bescherming tot doel heeft het binnentreden van de woning buiten de toestemming van de bewoner te verhinderen, moet redelijkerwijze worden geoordeeld dat ook in dit geval de gerechtsdeurwaarder moet handelen volgens het bepaalde in art. 1504.

Van zodra zijn beslag op een of andere wijze belemmerd wordt (b.v. weigeren toegang tot een bepaald vertrek te verschaffen of bepaalde kasten te openen: art. 1507), wendt hij zich dadelijk – zonder formaliteiten – tot de politiecommissaris of, indien er geen is, tot de vrederechter of tot de burgemeester. De gerechtsdeurwaarder is gerechtigd om ook preventief een beroep op de openbare macht te doen, telkens wanneer hij moeilijkheden vreest (b.v. fysiek verzet) of wanneer hij verwacht dat de woning gesloten of verlaten is ("La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 211). Eerst in tegenwoordigheid van deze gezagsdragers mag de gerechtsdeurwaarder zijn verrichtingen verderzetten en desnoods met geweld zich toegang verschaffen. De beschadigingen die hierdoor kunnen worden aangebracht blijven voor rekening van de beslagene aan wiens toedoen de inzet van machtsmiddelen is toe te rekenen.

Hij kan voor de tussentijd ook een deurwachter aanstellen teneinde te voorkomen dat de debiteur goederen zou doen verdwijnen.

552 De aangezochte autoriteiten zijn verplicht aan het verzoek van de gerechtsdeurwaarder gevolg te geven en bij de opening van de deuren of meubelen aanwezig te zijn en het proces-verbaal van de gerechtsdeurwaarder te tekenen. Die verplichting vloeit voort uit het overheidsmonopolie bij de dwanguitvoering (zie boven, nr. 1). Weigeren zij hun medewerking dan kan de gerechtsdeurwaarder zich wenden tot de beslagrechter teneinde hen hiertoe te horen veroordelen, eventueel onder verbeurte van een dwangsom.

Zij hebben niet de bevoegdheid om zelfstandig de rechtmatigheid of de opportuniteit van het beslag te beoordelen; zij blijven in dit opzicht lijdelijk (JANSEN, F.M.J., *Executie- en beslagrecht*, 61).

6. Openen van gehuurde brandkasten

553 Moet het beslag worden gelegd op de inhoud van een bij een derde gehuurde brandkast, dan bepaalt art. 1505 hoe moet worden tewerk gegaan. Een dergelijk beslag is zoals gezegd, een beslag bij een derde (b.v. een bank) (zie boven, nr. 550). Het enige verschilpunt ligt hierin dat de derde zelf geen toegang heeft tot de goederen die bij hem zijn ondergebracht. Is de beslagene niet bij de tenuitvoerlegging aanwezig, dan verzegelt de gerechtsdeurwaarder de gehuurde brandkast en maant hij die partij aan om bij de opening op het door hem bepaalde tijdstip aanwezig te zijn. Is de beslagene niet aanwezig op dat vastgestelde tijdstip, dan opent de gerechtsdeurwaarder de kluis volgens het bepaalde in art. 1504.

7. Beslag op geld

554 Wordt beslag gelegd op gereed geld, dan wordt in het proces-verbaal de biljetten en munten gespecificeerd naar getal en muntsoort. Deze bepaling is eveneens van toepassing op waardepapieren (vgl. "La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 228).

Na inventarisatie worden de gelden in bewaring gegeven in de Consignatiekas (art. 1506, tweede lid). De partijen kunnen echter overeenkomen over een andere wijze van bewaargeving.

De gerechtsdeurwaarder laat de beslagene echter voldoende geld ter beschikking voor het onderhoud van zijn gezin (vgl. art. 1408, 4°; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 309).

8. De beslaglegging

555 De gerechtsdeurwaarder gaat over tot de beschrijving van de goederen die hij in beslag wenst te nemen. Het beslag heeft geen verplaatsing van de goederen tot gevolg. In de regel strekt het beslag zich uit tot alle beslagbare goederen die de gerechtsdeurwaarder in het bezit van de beslagene aantreft. Hij mag echter genoeg nemen met het in beslag nemen van bepaalde van die goederen die voldoende zijn om de oorzaken en de kosten van het beslag te delgen.

De gerechtsdeurwaarder heeft toegangsrecht tot alle kamers en vertrekken. Wordt de toegang hem belet of wordt geweigerd bepaalde kasten open te maken, dan handelt hij zoals uiteengezet onder nr. 551.

De gerechtsdeurwaarder mag de beslagene noch de medebewoners fouilleren; hij mag ook geen inzage nemen in hun persoonlijke briefwisseling (vgl. *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 311 e.v.; *Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 477; GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, 133). Het recht op privacy wordt echter niet geschonden wanneer de gerechtsdeurwaarder melding maakt van briefwisseling gericht aan de beslagene die hij toevallig aantreft; b.v. om aan te tonen dat de beslagene wel degelijk in het pand gevestigd is.

9. Omschrijving van de goederen

556 Twee bepalingen in het Ger.W. betreffen de omschrijving van de goederen in het proces-verbaal van beslaglegging. Luidens art. 1399, 4° bevat het exploit, op straffe van nietigheid, “een k o r t e beschrijving” van de in beslag genomen goederen (zie boven, nr.539). Art. 1506 bepaalt verder dat het proces-verbaal van beslaglegging “een n a u w k e u r i g e e n o m s t a n d i g e beschrijving” van de in beslag genomen goederen onder meer en naar gelang van het geval, door er de belangrijkste kenmerken, het gewicht, de maat of de inhoud van aan te geven.

Deze verplichting dient een dubbel doel: in de eerste plaats is het een momentopname van de toestand op het ogenblik van het beslag, zodat verduistering wordt bemoeilijkt of kan worden verhinderd dat de beslagene de goederen vervangt door goederen van geringere waarde. Vervolgens strekt zij tot uitgangspunt van de publieke verkoop (JANSEN, F.M.J., *Executie- en beslagrecht*, 69). De omschrijvingsverplichting strekt niet alleen in het belang van de beslaglegger, maar ook in het belang van de beslagene, nl. ten aanzien van de beslagbaarheid van de goederen, en in dat van derden, nl. ten aanzien eigendomsaanspraken van revindicanten.

Dit voorschrift is aanleiding tot nogal was casuïstiek. Aldus werd beslist dat de omschrijving “een partij sier- en gebruiksvoorwerpen, glas- en gleiswerk, keukengerief allerhande ...” niet beantwoordt aan het vereiste in art. 1506 (Antwerpen (13de kamer), 13 mei 1991, *onuitg.*). Evenmin is voldoende: het gebruik maken van een computerlijst waarin de inbeslaggenomen goederen worden opgesomd (Beslagr. Antwerpen, 10 september 1984, *Eur.Vervoerr.*, 1985, 248). De inbeslagname van acht keukens in “Amerikaanse” stijl beantwoordt niet aan de vereiste van art. 1506 Ger.W., nu dergelijke rudimentaire omschrijving de eiser in revindicatie niet toelaat zijn rechten te doen gelden (Beslagr. Doornik, 9 november 1984, *J.T.*, 1985, 146 met noot DE LEVAL, G.). Ook nog werd beslist dat het

beslag op elektrische huishoudartikelen slechts geldig is bij vermelding van de identificatienummers (Beslagr. Namen, 10 april 1987, *Rev.Rég.Dr.*, 1987, 416).

De verplichting van art. 1398, 4° Ger.W. moet in ieder geval op een redelijke wijze worden opgevat. Voor soortgoederen volstaat de vermelding van hun aard en hun hoeveelheid.

Het verdient wel aanbeveling nauwkeurig melding te maken van de goederen die niet werden in beslag genomen teneinde de toetsing aan artikel 1408 mogelijk te maken (zie boven, nr. 114).

557 Ook al is de verplichting tot nauwkeurige beschrijving in art. 1506 Ger.W. niet voorgeschreven op straffe van nietigheid, in tegenstelling tot de algemene verplichting tot "korte" beschrijving van art. 1389, 4° Ger.W., dan dient volgens een gedeelte van rechtspraak de beslagrechter handlichting te bevelen bij gebreke van nauwkeurige omschrijving vermits het hem onmogelijk is zich uit te spreken over de eigendom van onvoldoende geïndividualiseerde goederen (Beslagr. Doornik, 9 november 1984, *J.T.*, 1985, 146 met noot DE LEVAL, G.; Beslagr. Namen, 10 april 1987, *Rev.Rég.Dr.*, 1987, 416; Beslagr. Hasselt, 3 januari 1989, *T.B.B.R.*, 1989, 420).

Hoe moet deze bepaling nu worden gesanctioneerd ? Of de rechter de nietigheid van het beslag zou kunnen uitspreken, is echter problematisch nu de wet die sanctie niet aan het verzuim van dit voorschrift verbindt. Het komt de rechter evenmin toe om in dergelijk geval op grond van art. 1396 ambtshalve de opheffing van het beslag te bevelen (Antwerpen, 13de kamer, 12 november 1990, *onuitg.*).

Bij een eventuele opheffing van het beslag dient men telkens voor ogen te houden welke belangen in het gegeven geval werden geschaad door een gebrekkige omschrijving. De nauwkeurige omschrijving van de in beslag genomen goederen raakt in de praktijk vooral de rechten van verdediging van de revindicerende derde. De meest adequate sanctie is dan hierin gelegen dat wanneer er twijfel rijst over de aanspraken van de revindicant die voortspuit uit een gebrekkige omschrijving in het beslagexploot, die twijfel moet worden uitgelegd ten gunste van de revindicant. De revindicant zal echter zijn aanspraken moeten bewijzen; hij zal niet kunnen volstaan beroep te doen op de eventuele onregelmatigheden van het beslag (Antwerpen, 13 mei 1991, *i.a.p.*).

10. P.V. van niet-bevinding

558 Treft de gerechtsdeurwaarder geen voor beslag vatbare goederen aan op de plaats waar het beslag werd gelegd of hebben die goederen een te geringe waarde om de kosten te dekken, dan stelt hij, ofschoon zulks niet door de wet wordt voorgeschreven, een proces-verbaal van niet-bevinding op. Dit proces-verbaal wordt opgesteld op dezelfde wijze als het proces-verbaal van beslag. Een dergelijk proces-verbaal kan nuttig zijn om (b.v. t.a.v. de fiscus) het bewijs van het teloorgaan van de schuldvordering te bewijzen.

11. Beslag op dieren, gereedschappen en machines

559 Indien het beslag moet worden gelegd op dieren, gereedschappen, werktuigen en machines die aangewend voor de landbouw-, nijverheids- of handelsonderneming, dan kan de beslagrechter op verzoek van de beslaglegger een zaakvoerder aanstellen (art. 1509).

De beslagrechter wordt geadieerd bij dagvaarding (vgl. art. 1395) (*Verslag Van Reepinghen*, I, 560).

12. Kennisgeving en betekening

560 Werd het beslag gelegd in de woonplaats van de debiteur of werd het gelegd buiten zijn woonplaats maar in zijn aanwezigheid, dan wordt hem terstond een afschrift van het proces-verbaal gelaten. Is de beslagen debiteur afwezig dan moet alles in het werk worden gesteld dat hij van het beslag wordt verwittigd overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 35 en 38.

Werd het beslag buiten de woonplaats van de debiteur en was deze daarbij ook niet aanwezig, dan wordt hem een afschrift van het beslagexploot betekend (art. 1512, tweede lid). Zolang die betekening niet is gebeurd, wordt hij geacht van het beslag geen kennis te hebben en kan het tegen hem niet worden ingeroepen. De termijn voor de verkoop gaat eerst in vanaf die betekening.

Een niet betekend beslag laat nochtans aan de schuldeiser toe zijn rechten te laten gelden t.a.v. andere schuldeisers, o.m. in geval van verkoop (*Verslag Van Reepinghen*, I, 560).

13. Publiciteit

561 De gerechtsdeurwaarder zendt binnen 24 uren na de akte een bericht van beslag aan de griffier van de rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar het beslag werd gelegd (zie boven, nr. 385).

C. EENHEID VAN BESLAG

1. Algemeen

562 De regel “beslag na beslag is niet geldig” (*saisie sur saisie ne vaut*) uit het vroegere recht (art. 611 W.R.v.) werd in het Ger.W. niet gehandhaafd (*Verslag Van Reepinghen*, I, 501. Vgl. CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 258). Een opeenvolgend beslag op dezelfde goederen is echter weinig zinvol gelet op de mogelijkheid om de samenloop uit te lokken bij de evenredige verdeling. De hoedanigheid van beslaglegger verleent overigens geen enkel recht van voorrang. Bovendien zullen de kosten besteed aan het leggen van een dergelijk overbodig beslag niet bevoorrecht zijn op de prijs.

Terecht wordt door de rechtsleer gewezen op het belang van de raadpleging van de beslagberichten teneinde dergelijke nutteloze kosten te vermijden (DE LEVAL, G., *Traité*, 223 e.v.; *Id.*, *a.w.*, T.P.R., 1980, 338-339).

Samengevat heeft de schuldeiser die zich aandient nadat reeds door een ander schuldeiser beslag werd gelegd, de volgende mogelijkheden:

- 1) beslag leggen op goederen waarop nog geen beslag ligt;
- 2) verzet doen;
- 3) toch op dezelfde goederen beslag leggen;
- 4) een beslag tot vergelijking leggen.

In de beide laatst genoemde gevallen, zal hij, wanneer de eerste beslaglegger talmt, na deze te hebben aangemaand, zelf kunnen overgaan tot verkoop, zonder enige vordering tot indeplaatsstelling. Ook is het mogelijk dat wanneer de beslaglegger de uitwinning niet verderzet, een andere schuldeiser een volledig nieuw beslag legt (*Verslag Van Reepinghen*, I, 561; Beslagr. Luik, 7 maart 1984, *Jur.Liège*, 1984, 200 met noot DE LEVAL).

2. Beslag bij vergelijking

563 Wanneer er reeds beslag is gelegd, kan door een ander schuldeiser worden overgegaan door een beslag bij vergelijking (art. 1524). De gerechtsdeurwaarder kan van de beslagene en de beslaglegger de overlegging van het proces-verbaal van beslaglegging vorderen. Dit laat hem dan toe na te gaan welke goederen werden overgeslagen, zodat hierop dan beslag kan worden gelegd.

Het proces-verbaal van vergelijking wordt aangezegd aan de griffier, in de vorm van een bericht van beslag, als bedoeld in art. 1390.

De schuldeiser die een beslag bij vergelijking heeft gelegd, kan wanneer de verkoop niets plaats heeft binnen vijftien dagen na het beslag, na aanmaning van de eerste beslaglegger en zonder enige vordering tot indeplaatsstelling, doen overgaan (art. 1524, tweede lid).

D. INCIDENTEN

564 De beslagene kan tegen het beslag in verzet komen bij de beslagrechter die geadieerd is bij dagvaarding. Deze vordering heeft geen schorsende werking.

Ook derden die beweren eigenaar te zijn van de in beslag genomen goederen kunnen verzet doen en hun eigendomsrecht opeisen (zie verder, nr. 580).

E. GEVOLGEN VAN HET BESLAG

1. Algemeen

565 Het beslag heeft geen eigendomsoverdracht tot gevolg. De beslagene wordt evenmin ontzet uit zijn bezitsrechten. Het beslag heeft wel tot gevolg dat de rechten van de beslagene worden beperkt: hij kan niet meer over de goederen beschikken en heeft geen recht meer op de vruchten. In feite gaat het om een splitsing van de eigendom: de beslagene blijft juridisch eigenaar, maar oefent die rechten niet meer uit in het eigen belang,

maar uitsluitend in het belang van het vereffeningsdoel. In die zin kan de beslagene als een gerechtelijk sekwester worden beschouwd (zie bij onroerend beslag: zie verder, nr. 799).

Indien er een ernstig risico bestaat dat de goederen zouden worden ontdragen of beschadigd kan een *sekwester* worden aangesteld. Dit dringt zich vaak op bij beslag op voertuigen. Voor het beslag op gereed geld en handelseffecten dient ter zake verwezen te worden naar art. 1506 (zie boven, nr. 554). Wordt het beslag gelegd op goederen bestemd voor de exploitatie van een landbouw-, nijverheids- of handelsonderneming, dan kan een zaakvoerder worden aangesteld voor het bedrijf (art. 1509, zie boven, nr. 559).

566 De beslagene mag dus niets meer ondernemen wat dit vereffeningsdoel zou kunnen frustreren. Zo mag hij de goederen niet meer vervreemden. Wanneer de beslagene in weerwil van het beslag de goederen zou vervreemden of in pandgeven, dan wordt de derde verkrijger c.q. pandhouder, op voorwaarde van diens goede trouw, beschermd (art. 2279 B.W.) (zie boven, nr. 25).

Evenmin mag hij de goederen nog verhuren, in bruikleen geven e.d.m.

De beslagene draagt verder het eigendomsrisico. Hij staat in als goede huisvader voor het bewaren en instandhouden van de beslagen goederen. Art. 1510 bepaalt dat de gerechtsdeurwaarder wanneer hij het dienstig acht of hij hiertoe door de beslaglegger wordt verzocht, het bestaan en de staat van de in beslag genomen goederen kan nagaan. Om kosten te vermijden wordt hiervan geen afzonderlijke akte opgesteld, maar wordt hiervan melding gemaakt onderaan het proces-verbaal van beslaglegging.

567 De beslagene behoudt binnen deze beperkingen wel nog het bezit en het gebruiksrecht van de goederen.

Treft het beslag aandelen, dan kunnen de daaraan verbonden rechten (b.v. stemrecht) verder worden uitgeoefend. Het stemrecht blijft bij de beslagene zolang niet tot uitwinning is overgegaan (VAN HILLE, J.M., *Aandelen en obligaties*, Brussel, 662, nr. 1368; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 7). Werd geen beslag onder de vennootschap gelegd, dan zal de aandeelhouder ook verder de dividenden kunnen innen. Enkel een beslag onder derden in handen van de vennootschap verhindert de betaling van dividenduitkering of liquidatiesaldo.

Vanzelfsprekend blijft de beslagene verder bevoegd om bewarende maatregelen te treffen t.a.v. de beslagen goederen (CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 249).

Wordt het beslag gelegd op voorraden, dan staat het beslag er niet aan in de weg dat die koopwaren worden verkocht om vervangen te worden door nieuwe ("La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 221). Krachtens de leer der zakelijke subrogatie treft het beslag de nieuwe stocks (zie boven, nr. 33).

2. Art. 507 Sw.

568 Benevens de toepassing van art. 1382 B.W. worden deze verplichtingen ook strafrechtelijk gesanctioneerd. Het exploit van uitvoerend beslag vermeldt op straffe van nietigheid de tekst van art. 507 Sw. dat de bedrieglijke vernieling of wegmaking van in beslag genomen goederen strafbaar stelt (art. 1502 Ger.W.). Het misdrijf van wegdraging van beslagen goederen bedoeld in art. 507 Sw. bestaat van zodra vaststaat, enerzijds dat het werd gepleegd na een regelmatig beslag en anderzijds dat de beslagene heeft gehandeld met kennis van zaken.

De loutere verplaatsing van de goederen is niet voldoende voor de toepassing van art. 507 Sw. (b.v.: Corr. Brussel, 19 februari 1991, *R.W.*, 1990-91, 1274 met noot VANDEPLAS). Essentieel is het bedrieglijk oogmerk van de wegmaking. Een verplaatsing van de goederen kan immers noodzakelijk zijn (b.v. verbouwwerken, verhuis). Anderzijds is de verplaatsing geen noodzakelijk bestanddeel van het misdrijf; het volstaat dat de houder zich van het bezit ontdoet (Cass., 4 februari 1957, *Pas.*, 1957, I, 658).

Het vereiste opzet moet enkel beoordeeld worden in het licht van het belang van de beslagen schuldenaar, niet van de beschuldigde derde- beslagene. Aldus is een derde die in zijn eigen belang de goederen wegmaakt, veeleer schuldig aan diefstal of misbruik van vertrouwen (Cass., 1 maart 1983, *Pas.*, 1983, I, 727; *R.W.*, 1983-84, 852, met noot VANDEPLAS, A.; Luik, 21 juni 1988, *Ann. Dr.Liège*, 1988, 408). Onder het bedrieglijk oogmerk in het belang van de beslagene verstaat men de bedoeling een onwettig voordeel te verschaffen aan de schuldenaar ten nadele van de schuldeiser en aldus de tenuitvoerlegging te verhinderen (Antwerpen, 9 maart 1989, *R.W.*, 1989-90, 1399 met noot TRAEEST, "Ontdraging en bedrieglijk opzet in art. 507, par. 1 Sw."). Als ontdraging wordt beschouwd elke daad die het recht van de schuldeiser verlamt, stremt of belemmert. Art. 507 Sw. geldt niet alleen bij wegmaking van roerende goederen, doch ook in geval van vervoer van door bestemming onroerende goederen (Bergen, 1 december 1978, *Pas.*, 1979, II, 20). Het is van geen belang dat het beslag nadien wegens een procedurefout nietig wordt verklaard noch dat de beslagene geen eigenaar zou zijn van de goederen (Corr. Namen, 29 juni 1987, *Ann. Dr.Liège*, 1988, 412 met noot).

Art. 507, tweede lid Sw. straft de ontdraging van in beslag genomen goederen tussen echtgenoten, ondanks de maatregel voorzien door art. 221, eerste lid en 224 B.W. (Brussel, 13 maart 1975, *J.T.*, 1975, 314).

Art. 507 Sw. is ook van toepassing in geval van beslag in strafzaken gelegd op verzoek van de onderzoeksrechter (Luik, 21 juni 1988, *Ann. Dr.Liège*, 1988, 408).

§ 3. Verkoop

A. ALGEMEEN

569 Tussen kennisgeving c.q. betekening van het afschrift van het proces-verbaal van beslaglegging en de verkoop moeten ten minste acht dagen verlopen (art. 1520). Deze termijn moet aan de debiteur de ultieme mogelijkheid bieden zijn schuld te betalen teneinde de uitwinning van zijn goederen te verhinderen. Hij laat de beslaglegger toe de nodige publiciteit te voeren voor de verkoop. Er is geen maximumtermijn bepaald. De beslagene kan zich tot de beslagrechter wenden teneinde een kortere termijn te horen bepalen (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 547). Het beslag behoudt zijn uitwerking totdat de opheffing ervan wordt toegestaan.

Vindt de verkoop plaats na omzetting van bewarend in uitvoerend beslag bedraagt deze wachtermijn acht dagen vanaf het bevel (art. 1497 en 1520).

Deze termijnen worden berekend zoals bepaald in art. 53.

De naleving van deze termijnen werd niet voorgeschreven op straffe van nietigheid.

Betreft het beslag aan bederf onderhevige waren of vruchten en oogsten, kan dan aan de beslagrechter op grond van art. 1421 verlot tot verkoop worden gevraagd om te verkopen binnen een kortere termijn (zie boven, nr. 377).

In het proces-verbaal van beslaglegging worden plaats, dag en uur van de verkoop aangegeven (art. 1511 Ger.W.). Dit voorschrift is niet met nietigheid gesanctioneerd (Beslagr. Leuven, 2 april 1985, *Bull.Bel.*, 1986, 144; zie boven, nr. 540).

Heeft de verkoop plaats op een andere dag dan in proces-verbaal vermeld, dan wordt de beslagene daartoe bij deurwaardersexploot of aangetekende brief ten minste vier werkdagen voor de verkoop opgeroepen (art. 1521). De wet legt deze verplichting enkel op in de hypothese dat het afschrift van het proces-verbaal van beslaglegging aan de debiteur werd betekend (vgl. art. 1512, tweede lid).

In geval van wijziging van de verkoopdag wordt zulks ook bekendgemaakt op de aanplakbiljetten, ten minste drie werkdagen op voorhand.

B. PUBLICITEIT

570 Om de belangstelling van de gegadigde kopers te wekken, legt de wet bepaalde verplichtingen op i.v.m. de te voeren publiciteit. Het niet-naleven van deze voorschriften heeft geen nietigheid tot gevolg; zij kan enkel worden gesanctioneerd op grond van art. 1382 B.W. De bekendmaking gebeurt door middel van plakbrieven en berichten in de pers (art.1516).

De verkoop moet ten minste drie werkdagen vooraf worden bekendgemaakt door middel van twee aanplakbiljetten, het ene op de plaats waar de goederen zich bevinden, het andere op de plaats waar de verkoop zal worden gehouden. De aanplakbiljetten vermelden plaats, dag en uur van de verkoop, alsook de aard van de voorwerpen. De identiteit van de schuldenaar wordt aangegeven op het biljet dat aangeslagen is op de plaats waar de goederen zich bevinden (art. 1517).

De verkoop moet bovendien worden bekendgemaakt in kranten: ten hoogste tweemaal in hetzelfde blad, of eenmaal in twee verschillende bladen. Wat de publiciteit in nieuwsbladen betreft legt de wet geen bepaalde termijnen op.

Aan de beslagrechter kan op verzoekschrift, ondertekend door een advocaat of een gerechtsdeurwaarder, toestemming gevraagd worden tot het voeren van een meer uitgebreide publiciteit.

571 Voor de verkoop van kunstwerken stelt art. 1519 nadere eisen, nl. de uitstalling op de plaats van verkoop of op een andere plaats aangewezen door de beslagrechter.

C. PLAATS VAN VERKOOP

572 De verkoop heeft plaats in de veilingzaal van de gerechtsdeurwaarders of op de dichtstbijgelegen openbare markt (zie art. 1522).

Gelet op de aard van de goederen kan de beslagrechter, hiertoe geadieerd op verzoekschrift dat is ondertekend door een advocaat of een gerechtsdeurwaarder, een meer geschikte plaats aanwijzen. Veelal strekt een dergelijk verzoek tot de verkoop ter plaatse waar de goederen zich bevinden omdat de verplaatsing van de goederen te hoge kosten met zich zou brengen. Zo kan de beslagrechter toestemming verlenen dat de goederen (b.v. kunstvoorwerpen) zullen worden uitgesteld en verkocht in een daartoe meer geschikte plaats (b.v. een kunstgalerij) of dat bij beslag op een pleziervaartuig de verkoop zal plaatsvinden in de veilingzaal der gerechtsdeurwaarders en de bezichtiging mogelijk is op steiger.

D. BIJZONDERE BEPALINGEN

573 De wet geeft bijzondere regels m.b.t. de verkoop van bepaalde goederen. Dit is het geval voor de verkoop van kunstwerken (art. 1519) (zie boven, nr. 571).

De verkoop van effecten wordt geregeld door art. 1523. Deze verkoop vindt plaats op de beurs. De beslagrechter duidt hiertoe een wisselagent aan die met de verkoop wordt belast (zie hierover: BAUGNIET, J., "De la vente des fonds publics et des devises", *Rev.Prat.Not.*, 1938, 145 e.v.).

Voor het beslag op een octrooiaanvraag of op een octrooi: art. 47 Octrooiwet.

E. TOEWIJZING

574 De verkoop na uitvoerend beslag kan enkel openbaar gebeuren. Wel is mogelijk dat een derde om deze verkoop te vermijden aan de samenlopende schuldeisers een bepaalde prijs aanbiedt die door dezen wordt aanvaard, waarop de opheffing van het beslag kan volgen (art. 1524, vierde lid).

De verrichtingen worden geleid door de gerechtsdeurwaarder. Van de verkoop maakt hij een proces-verbaal op. Hierin vermeldt hij de naam en de woonplaats van de kopers, de verkochte goederen en de koopsommen. Hij vermeldt ook of de beslagene al dan niet verschenen is (art. 1525). Diens aanwezigheid is dus niet vereist.

De gerechtsdeurwaarder ontvangt de koopsommen die hem contant worden betaald. Hij is hiervoor persoonlijk aansprakelijk (art. 1528). De gerechtsdeurwaarder mag zelf niet kopen (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 575)

Het goed wordt toegewezen aan de hoogste bieder, tegen contante betaling (art. 1526, eerste lid). De gerechtsdeurwaarder moet hierbij met de nodige zorgvuldigheid te werk gaan. Zo kan hij aansprakelijkheid oplopen wanneer hij de waardevolle goederen zou toewijzen aan bespottelijke prijzen (zie hierover o.m.: *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nrs. 554 en 574).

Voldoet de bieder niet aan zijn verplichting, dan wordt de verkoop verdergezet ten laste van diegene aan wie het goed het eerst was toegewezen (art. 1526, tweede lid). Dit betekent dat i.g.v. rouwkoop de in gebreke blijvende koper

gehouden is tot het betalen van het verschil tussen zijn bod en de uiteindelijke toewijzingsprijs. Hij kan echter geen aanspraak maken op het eventueel verschil indien de zaak bij wederverkoop meer opbrengt dan zijn bod.

575 Door de toewijzing vindt de verkoop en dus de eigendoms-overdracht plaats. Het proces-verbaal van toewijzing verleent aan de koper zijn eigendomstitel. De koper kan geen vrijwaringsvordering instellen wegens gebreken van de verkochte zaak (art. 1649 B.W.). De koper beschikt wel over een vrijwaringsvordering wegens uitwinning. Deze vordering zal vaak illusoir blijken te zijn. In die gevallen wordt veelal verdedigd dat de koper dan een *actio de in rem verso* kan instellen tegen de schuldeisers (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 579; *Comm.Bijz.Ov.*, art. 1649, nr. 1). Behoorden de goederen niet aan de beslagene toe, dan wordt de koper te goeder trouw beschermd tegen de aanspraken van de ware eigenaar door art. 2279 B.W. Was de ware eigenaar het slachtoffer van een onvrijwillig bezitsverlies (diefstal, verlies), dan kan hij nog gedurende drie jaar revindiceren. De eigenaar zal echter de koopprijs moeten vergoeden (art. 2280 B.W.).

De verkoop wordt verdergezet totdat een opbrengst is bereikt voldoende om daaruit de vorderingen van de beslaglegger en de overige samenlopende schuldeisers alsmede de kosten te voldoen. Gaat de waarde van de in beslag genomen goederen dit bedrag te boven, worden slechts zoveel goederen verkocht als nodig (art. 1527 Ger.W.). Aangezien dit soms moeilijk op voorhand te beoordelen is, kan de gerechtsdeurwaarder ertoe overgaan de verkoopverrichtingen te schorsen bij het behalen van een bepaalde prijs om die dan eventueel verder te zetten mocht dit bedrag toch ontoereikend zou blijken te zijn (DE LEVAL, G., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 327; "La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 255).

De gerechtsdeurwaarder bepaalt vrij de volgorde van de te verkopen goederen. In uitzonderlijke gevallen kan van dit keuzerecht misbruik gemaakt worden. Te denken valt aan de toepassing van art. 20,1° Hyp.W. Ofschoon het voorrecht van de verhuurder zich ook uitstrekt tot goederen van derden, moet hij eerst verhaal nemen op de eigen goederen van de huurder en eerst wanneer die ontoereikend zijn de andere goederen uitwinnen (Gent, 29 juni 1973, *R.W.*, 1973-74, 2501).

F. INCIDENTEN

1. Verzet van de schuldenaar

576 De beslagene kan zich tegen de verkoop trachten te verzetten door de beslaglegger voor de beslagrechter te dagvaarden op grond van betwisting van de schuldvordering.

Immers in geval van zwarigheden bij de gedwongen tenuitvoerlegging, kan overeenkomstig art. 1498 Ger.W., iedere belanghebbende partij zich wenden tot de beslagrechter, zonder dat het instellen van deze vordering een schorsende

kracht heeft. Art. 1513 Ger.W. bepaalt trouwens dat de vervolging wordt voortgezet ondanks alle bezwaren van de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt en totdat de beslagrechter voor wie zij worden gebracht, heeft beschikt. In de praktijk aarzelt de gerechtsdeurwaarder in geval van ernstige betwisting vaak de uitvoering te vervolgen zodat de schuldenaar in feite toch een schorsing verkrijgt, op straffe van eventuele schadevergoeding, mocht zijn verzet ongegrond blijken (Beslagr. Luik, 10 mei 1978, *Jur.Liège*, 1978, 34). Enkel de beschikking in die zin van de beslagrechter, van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad, schorst de tenuitvoerlegging.

De gerechtsdeurwaarder dient niet in het geding te worden betrokken, ten ware de grieven van aard zijn dat zijn aansprakelijkheid in het gedrang zou kunnen komen.

De beslagene kan grieven doen gelden betreffende:

- 1) de *regelmatigheid* van de uitwinning: nietigheden waarmee de procedure zou zijn behept, nl. de nietigheid van het bevel of van het beslag;
- 2) de *rechtmaticiteit* van de uitwinning: o.m. bestaan en actualiteit van de titel (zie boven, nr. 471), beslagbaarheid der goederen (zie boven, nr. 104), beslagmisbruik (zie boven, nr. 36).
- 3) *zwaringheden* i.v.m. de verkoop, b.v. plaats en tijdstip van de verkoop, publiciteit enz.

577 In dit stadium van de procedure kan de schuldenaar geen uitstel van betaling meer vorderen (vgl. art. 1333 e.v., zie boven, nr. 64).

De beslagene kan evenmin de uitwinning nog verder frustreren door de aanstelling te vragen van een sekwester die de opbrengst van de verkoop zal bewaren, b.v. wanneer het beslag werd gelegd krachtens een vonnis uitvoerbaar bij voorraad, totdat de bodemrechter over het rechtsmiddel heeft beslist (Beslagr. Antwerpen, 5 juni 1991, *onuitg.*).

Evenmin kan hij als grief laten gelden dat de in beslag genomen goederen hem niet toebehoren. Het staat enkel aan de eigenaar die goederen te revindiceren.

2. *Verzet van derden*

578 Diegene die beweert geheel of ten dele eigenaar te zijn van de in beslag genomen voorwerpen, kan tegen de verkoop verzet doen bij exploit, te betekenen aan de beslaglegger, aan de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt, en aan de gerechtsdeurwaarder. Deze vordering tot revindicatie komt uitvoerig aan bod in de nrs. 580.

3. *Verzet van andere schuldeisers*

579 Andere schuldeisers kunnen niet in verzet komen tegen de verkoop. Hun verzet kan enkel gericht zijn tegen de afgifte van de verkoopprijs (art. 1515

Ger.W.). Dit verzet wordt gericht aan de gerechtsdeurwaarder. Deze tussenkomst heeft tot gevolg dat de beslagmaatregel een collectief karakter verkrijgt in die zin dat handlichting niet kan toegestaan worden zonder instemming van de verzetdoende schuldeisers en dat de instrumenterende gerechtsdeurwaarder met hen rekening moet houden bij de verdeling van de opbrengst (DE CORTE, R., "Samenloop van preferente aanspraken", *T.P.R.*, 1983, 217 e.v.; LINSMEAU, J., "Les concours, les saisies multiples et leurs solutions", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, 294).

Bepaalde schuldeisers zijn vrijgesteld van de verplichting tot het doen van verzet; met hen zal de gerechtsdeurwaarder in ieder geval rekening dienen te houden (zie verder, nr. 604). Dit is het geval met de pandhoudende schuldeiser. Ook de pandhoudende schuldeiser op handelszaak is vrijgesteld van de verplichting verzet te doen overeenkomstig art. 1515 Ger.W., krachtens art. 4 en 9, al. 2 Wet Inpandgeving Handelszaak. Bij verkoop van de goederen van een handelszaak moet de beslaglegger rekening houden met de rechten van de pandhoudende schuldeiser bij de verdeling van de opbrengst (Luik, 15 november 1984, *J.T.*, 1985, 145).

Het verzet is aan geen specifieke vormvereisten onderworpen. De schuldeiser richt zich b.v. bij aangetekende brief tot de gerechtsdeurwaarder met het verzoek met zijn aanspraken rekening te houden. De schuldeiser moet niet beschikken over een uitvoerbare titel. De kwaliteit waaraan de vordering moet voldoen om in aanmerking te komen, zal hierna worden onderzocht (zie verder, nrs. 603 e.v.).

De termijn waarbinnen het verzet moet worden gedaan is omstreden (zie verder, nr. 606).

§ 4. Revindicatie

A. ALGEMEEN

1. Principe

580 Schuldeisers kunnen in beginsel enkel beslag leggen op goederen die de eigenaar toebehoren. Worden goederen van derden in beslag genomen, dan kunnen dezen hun eigendom revindiceren (art. 1514 Ger.W. en art. 566 e.v. Faill.W.). Diegene die beweert geheel of gedeeltelijk eigenaar te zijn van de in beslag genomen goederen kan tegen het beslag in verzet komen. De revindicatievordering waarbij de derde zijn eigendomsrecht of – beter zijn goed – opeist, wordt geregeld in art. 1514 Ger.W.

Deze bepaling geldt zowel bij uitvoerend als bewarend beslag. Een revindicatievordering kan dus ook worden ingesteld na een beslag op tak- en wortelvaste vruchten, een pandbeslag, een beslag tot terugvordering of een beslag onder derden (over de revindicatievordering in die gevallen nader: DE

SMET, W., "De vormvereisten bij revindicatie van in beslag genomen voorwerpen", *R.W.*, 1973-74, (2127), 2138 e.v.).

Dit recht komt ook toe aan een medeëigenaar (DERINE, e.a., *Zakenrecht*, II, A, 26, nr. 731; Beslagr. Hoei, 1 oktober 1984, *Jur.Liège*, 1985, 7; Beslagr. Hoei, 11 februari 1985, *Jur. Liège*, 1985, 488; zie boven, nr. 62).

581 Revindicatie is in de regel enkel mogelijk voor species goederen: de revindicatie van s o o r t goederen is problematisch behoudens wanneer identificatie mogelijk is. Om die reden is een revindicatie van bankbiljetten veelal onmogelijk (b.v.: Beslagr. Antwerpen, 23 januari 1990, *R.W.*, 1989-90, 1268 met noot).

2. Toepassingsgevallen

a) Algemeen

582 Aldus kunnen een v e r h u u r d e r of een b e w a a r g e v e r zich tegenover de beslagleggende schuldeisers op het eigendomsrecht beroepen en de verhuurder c.q. in bewaring gegeven goederen opeisen. Dergelijke revindicatievorderingen geven aanleiding tot heel wat casuïstiek (zie verder, nr. 588 e.v.). Een interessant toepassingsgeval m.b.t. de revindicatie van effecten naar aanleiding van het faillissement van een wisselagent levert een arrest van het Hof te Antwerpen van 20 augustus 1990 (*T.R.V.*, 1990, 538 met noot).

Ook de aanspraken van de l e a s i n g g e v e r moeten worden erkend. Algemeen wordt tegenwerpelijkheid van het eigendomsrecht van de leasinggever i.g.v. faillissement of in andere gevallen van samenloop erkend (Cass., 27 november 1981, *R.W.*, 1981-82, 2141 met concl. Proc.Gen. DUMON).

Minder gunstig is de positie van de niet betaalde v e r k o p e r die zich contractueel de eigendom heeft voorbehouden. Zoals bekend wordt tegenwerpelijkheid van bedingen van eigendomsvoorbehoud i.g.v. samenloop niet aanvaard (Cass., 9 februari 1933, *Pas.*, 1933, I, 103 met concl. Proc. Gen. LECLERCQ. Zie hierover: DIRIX, E., "Nieuwe overeenkomsten tot zekerheid", *T.P.R.*, 1988, 338, nr. 24; SCHRANS, G., "Het beding van eigendomsvoorbehoud en zijn externe werking", *T.P.R.*, 1982, 145 e.v.; DE CALUWE, A., "Verkopen en betaald geraken", *T.P.R.*, 1983, 243 e.v.; LEVY MORELLE, J., "Les garanties du vendeur d'effet mobiliers donneur de crédit", in *La vente*, Brussel, 1987, 205 e.v.; DE HEMPTINNE, R. en RUYFFELAERE, A., "Naar de tegenstelbaarheid van de clause van eigendomsvoorbehoud", in *Jurist en bedrijf*, Brussel, 1989, 131 e.v.).

De eigenaar die de goederen aan een handelaar in c o n s i g n a t i e heeft gegeven, kan deze goederen in beginsel terugvorderen. Het moet echter gaan om een échte consignatie en niet om een constructie die er toe strekt de niet tegenwerpelijkheid van bedingen van eigendomsvoorbehoud te omzeilen. Als

voorwaarde voor de tegenwerpelijheid kan gesteld worden dat de consignatie in de betrokken branche als een vaststaand gebruik wordt aanvaard. Zo'n objectief en normatief criterium verdient de voorkeur (zie bij DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrecht*, 223, nr. 441).

b) Positie van de koper

583 De aanspraken van de revindicant die beweert de goederen van de beslagene gekocht te hebben terwijl deze laatste verder in het bezit is gebleven, kunnen echter niet steeds worden ingewilligd. De tegenwerpelijheid van de eigendomsoverdracht aan derden bij verkoop van lichamelijke roerende goederen wanneer de koper verder in het bezit is gebleven, is omstrede.

De meerderheidsopvatting houdt vast aan de overdracht zowel *inter partes* als ten aanzien van derden door de loutere wilsovereenstemming.

Volgens een gedeelte van rechtsleer en rechtspraak is de eigendomsoverdracht eerst tegenwerpelijk aan de beslagleggende schuldeisers van de verkoper na de levering. Blijft de "verkoper" verder in het bezit, dan is het eigendomsrecht van de "koper" niet tegenwerpelijk aan derden, of vloeit hier althans een vermoeden van fraude uit voort (Brussel, 7 juni 1979, *Bull. Bel.*, 1981, 2612; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 515 e.v.; *Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 803 e.v. *Anders*: Gent, 1 september 1986, *T.G.R.*, 1986, 63; Luik, 8 november 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 148; Gent, 27 december 1991, *onuitg.*).

584 Dat de eigendom ten aanzien van derden eerst overgaat bij levering geldt alleszins wanneer die derden over een zakelijk concurrerend recht beschikken (vgl. art. 1141 B.W.). De vraag rijst of schuldeisers die voor het tijdstip van de levering overgaan tot het leggen van beslag hiermee kunnen worden gelijkgesteld. Het beslag verleent weliswaar geen zakelijk recht, maar toch een recht met een zakelijke werking. Verder is aantrekkelijk de opvatting dat die schuldeisers door beslag te leggen hun algemeen pandrecht (art. 7 en 8 Hyp.W.) realiseren. De schuldeisers beschikken aldus over een "stil" pandrecht op alle goederen die de beslagene in detentie heeft (zie hierover nader STORME, M.E., in *Zakenrecht: geen rustig bezit*, Antwerpen, 1992, Post-universitaire lessenreeks W. DELVA, 1991-92). Zoals de pandhouder wordt ook de beslaglegger beschermd door de regel uit art. 2279 B.W. Zijn goede trouw moet beoordeeld worden op het ogenblik waarop het beslag wordt gelegd. Verder moet die goede trouw "normatief" worden beoordeeld. Aan de revindicatie door de koper van goederen (b.v. koopwaren) waarvan mag worden aangenomen dat de verkoop plaatsvond in de normale activiteiten van de beslagene (b.v. door een handelaar), mag de regel van art. 2279 B.W. niet in de weg staan. Het aldus normatief beschouwde goede trouw-vereiste noopt de schuldeisers zich hierbij neer te leggen. De revindicatie zal in zo'n geval dus slagen op voorwaarden dat de koper het bestaan van de anterieure koopovereenkomst kan bewijzen. Bij vroegere transacties die niet kaderen in een normaal beheer

van het vermogen (b.v. de verkoop van een inboedel door een particulier) dient art. 2279 B.W. aan de schuldeisers te hulp te komen. Verder kan de eis worden gesteld van het bewijs van betaling (arg.: art. 445 Faill.W.).

B. PROCEDURE

585 De revindicant d a g v a a r d t voor de beslagrechter de beslaglegger en de beslagene, met a a n z e g g i n g aan de instrumenterende gerechtsdeurwaarder. Over de vormvereisten uitgebreid: DE SMET, W., "De vormvereisten bij revindicatie van in beslag genomen goederen", *R.W.*, 1973-74, 2127 e.v.

De dagvaarding kan enkel uitgaan van diegene die beweert eigenaar te zijn van de in beslag genomen goederen (Beslagr. Charleroi, 22 november 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 173. *Anders*: Beslagr. Luik, 21 november 1985, *Jur.Liège*, 1986, 76 die de dagvaarding van zowel de revindicant als de beslagene ontvankelijk acht). De beslagene kan bezwaarlijk de goederen revindiceren (Beslagr. Luik, 6 juli 1988, *Jur.Liège*, 1988, 1368). Enkel de eigenaar kan de beslagen goederen revindiceren (*Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 716). Een revindicatievordering kan evenmin worden ingesteld voor rekening van een derde (*anders*: Beslagr. Hoei, 16 juni 1986, *Jur.Liège*, 1986, 508).

De revindicatieprocedure is een o n s p l i t s b a a r g e d i n g. Derhalve dient toepassing te worden gemaakt van art. 753 (Luik, 10 november 1982, *Jur.Liège*, 1983, 89; Luik, 23 januari 1985, *Jur.Liège*, 1985, 212 met noot DE LEVAL; Luik, 9 januari 1986, *Jur.Liège*, 1986, 149). Bij hoger beroep dient art. 1053 te worden nageleefd (Luik, 13 januari 1984, *Jur.Liège*, 1984, 111; Luik, 14 maart 1985, *Jur.Liège*, 1985, 412). Het hoger beroep hoeft niet te worden aangezegd aan de optredende gerechtsdeurwaarder (Antwerpen, 9 november 1981, *R.W.*, 1983-84, 442).

586 Wordt de zaak behandeld zoals in kort geding, dan treedt de beslagrechter ter zake op a l s b o d e m r e c h t e r. Hij beslist ten gronde over de eigendomsaanspraken (DE SMET, W., *a.w.*, *R.W.*, 1973-74, 2135, nr. 20. *Anders*: VAN HERREWEGHE, V., *a.w.*, 56, nr. 205). Hij is dan ook zoals een bodemrechter gebonden door de regel 'le criminel tient le civil en état' (Beslagr. Antwerpen, 28 maart 1986, *R.W.*, 1986-87, 613).

Ten onrechte wordt vaak geleerd dat de revindicatievordering voor de beslagrechter schorsende werking heeft (in die zin o.m.: Beslagr. Antwerpen, 30 december 1982, *R.W.*, 1983-84, 307. Adde: CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 255; DE LEVAL, G., "La saisie-exécution mobilière", *T.P.R.*, 1980,(309), 328-329; "La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 286. Terecht *anders*: VAN HERREWEGHE, V., *a.w.*, 56, nr. 206). De schuldeiser mag op eigen risico de uitwinning verderzetten. De derde-revindicant kan dit niet verhinderen door over te gaan tot het leggen van een beslag tot terugvordering.

De vraag of de beschikking van de beslagrechter van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad is, wordt meestal bevestigend beantwoord (Beslagr. Antwerpen,

30 december 1982, *t.a.p.*; "La saisie mobilière", *Rép.Not.*, nr. 293. Anders: Beslagr. Turnhout, 25 maart 1982, *R.W.*, 1983-84, 304 met goedkeurende noot LAENENS).

587 De dagvaarding vermeldt op straffe van nietigheid de eigendomsbewijzen waarop de revindicant wenst beroep te doen. Deze eigendomsbewijzen moeten voldoende precies worden geformuleerd teneinde de beoordeling door de beslaglegger mogelijk te maken (Luik, 9 januari 1986, *Jur.Liège*, 1986, 149; Beslagr. Brussel, 19 december 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 175. Vgl. Bergen, 8 februari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 814). De loutere bewering dat hij eigenaar is, of dat hij aanbiedt zulks te bewijzen is onvoldoende (Brussel, 22 januari 1972, *R.W.*, 1971-72, 1888). Hetzelfde geldt voor de vermelding dat de eigendomsbewijzen te gelegener tijd ter kennis van de rechtbank zullen worden gebracht (Luik, 22 juni 1977, *Bull.Bel.*, 1982, 248).

De nietigheid van de dagvaarding moet echter ingeroepen worden "*in limine litis*" en de beslagleggende schuldeiser moet een belangenkrenking kunnen aantonen (DE SMET, W., *a.w.*, *R.W.*, 1973-74, 2136. Luik, 10 november 1982, *Jur.Liège*, 1983, 89; Luik, 9 januari 1986, *t.a.p.*; Beslagr. Brussel, 19 december 1988, *t.a.p.*). Terecht werd beslist dat zo'n belangenkrenking in de regel mag worden vermoed: door het niet vermelden van de eigendomsbewijzen wordt de beslaglegger overgeleverd aan de willekeur van de eiser, aangezien hij de gegrondheid van diens aanspraken zelfs niet bij benadering kan toetsen en niet kan beoordelen met welk risico hij de uitvoering kan verderzetten (Beslagr. Leuven, 24 februari 1987, *Bull.Bel.*, 1989, 1123).

In ieder geval zullen eigendomsbewijzen niet mogen aangewend worden wanneer die niet in de dagvaarding zijn vermeld (Brussel, 22 februari 1972, *R.W.*, 1971-72, 1888; Gent, 9 juni 1987, *Bull.Bel.*, 1988, 1909: in de dagvaarding werd enkel gesteund op eigendomsverkrijging door erfopvolging; inroepen van een overeenkomst is ontoelaatbaar). Onder eigendomsbewijzen worden bedoeld: rechtsfeiten of rechtshandelingen die van aard zijn dit eigendomsrecht te bewijzen (b.v.: koop, schenking, bezit ...) en de bewijsmiddelen die men daartoe zal aanwenden (geschriften, getuigen ...). Deze gegevens moeten zoals gezegd voldoende nauwkeurig omschreven zijn, teneinde de beslaglegger toe te laten de gegrondheid van de aanspraken te evalueren. De revindicant mag wel nog aanvullende bewijzen leveren (Gent, 9 juni 1987, *Bull. Bel.*, 1988, 1909; Beslagr., Brussel, 30 januari 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 859). Zo kan de revindicant die steunt op een koopovereenkomst die in de dagvaarding voldoende precies omschreven is en waarvan als bewijs enkel een factuur wordt vermeld, dit bewijs later nog aanvullen met andere elementen (een bestelbon, betalingsbewijzen ...). Ook kan hij voor het bewijs van een overeenkomst bijkomend bewijs door getuigen aanbieden, wanneer hij zich in de dagvaarding dit recht had voorbehouden (Gent, 9 juni 1987, *t.a.p.*).

C. BEWIJS

588 Het eigendomsbewijs mag geleverd worden door alle middelen rechtens, vermoedens inbegrepen (o.m.: Brussel, 15 januari 1975, *R.W.*, 1974-75, 1954: vermoeden dat schilderijen toebehoren aan de echtgenote van de debiteur die beroepskunstenaar is; Brussel, 19 juni 1975, *Pas.*, 1976, II, 80; Luik, 13 januari 1984, *Jur. Liège*, 1984, 111). Deze problematiek is de bron van heel wat casuïstiek.

Uitgangspunt is art. 2279 B.W. Uit de principes die aan die bepaling ten grondslag liggen, kan worden afgeleid dat de schuldeisers ervan uitgaan dat de roerende lichamelijke goederen in het bezit van hun debiteur deze ook effectief toebehoren. De bewijsfunctie van art. 2279 B.W. geldt ook ten gunste van de schuldeiser van de bezitter (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 104 e.v. Vgl. Beslagr. Brussel, 26 maart 1986, *Ann.Dr.Liège*, 1987, 45 met noot BURTON). Het staat aan de ware eigenaar dit vermoeden te ontcrachten door aan te tonen dat het bezit van de debiteur ondeugdelijk is, want behept door gebreken.

589 De beslagleggende schuldeiser geldt niet als rechtverkrijger van de beslagene (zie boven, nr. 44). Hij moet dus, ook wat zijn bewijsrechterlijke positie betreft, worden beschouwd als een "derde" ten aanzien van de door de beslagene gesloten overeenkomsten.

590 Zoals gezegd, kan dit bewijs geleverd worden door alle middelen rechtens. Het getuigenbewijs is dus niet uitgesloten (Vgl. Beslagr. Brugge, 17 februari 1987, *Bull.Bel.*, 1989, 642: getuigenbewijs kan enkel betrekking hebben op de identificatie van de in beslag genomen goederen). De te bewijzen feiten en de bewijsmiddelen moeten echter in de dagvaarding worden vermeld (zie boven, nr. 587). Een bewijs door middel van getuigen kan niet worden aangewend, wanneer de revindicant zich dit recht niet heeft voorbehouden in de dagvaarding (Brussel, 22 februari 1972, *R.W.*, 1971-72, 1888). Verder is het zo dat de beslagrechter oordeelt over de opportuniteit van een aanbod van het bewijs door getuigen. De rechter kan zo'n aanbod afwijzen wanneer hij van oordeel is dat het tegendeel door feitelijke vermoedens is komen vast te staan (Cass., 18 mei 1981, *R.W.*, 1981-82, 2164). De revindicant heeft zijn recht op het bewijs door getuigen "verwerkt" wanneer hij hierop een beroep doet nadat hij de zaak zeven jaar op rol heeft laten sluimeren (Beslagr. Hasselt, 30 juni 1987, *Bull.Bel.*, 1989, 643. Over die problematiek in het algemeen: STORME, M.E., "Goede trouw in geding en bewijs", *T.P.R.*, 1990, 353 e.v.).

Ook met vermoedens zal de rechter rekening houden, b.v. gelet op de aard en de waarde van de goederen. Aldus kan hij oordelen dat het ongeloofwaardig voorkomt dat de revindicant om iemand uit de nood te helpen een diepvries, twee radio's e.d.m. ter beschikking heeft gesteld (Antwerpen, 15 december 1986, *Bull.Bel.*, 1989, 1118).

591 De revindicant moet bewijzen dat hij eigenaar is op het ogenblik van het beslag. Dat hij ooit eigenaar is geweest, is niet dienend (Beslagr. Luik, 24 maart 1986, *Ann.Dr. Liège*, 1987, 44). Deze problematiek kan aan de orde zijn wanneer er onzekerheid bestaat over de titel op grond waarvan de beslagene in zijn bezit heeft (b.v. schenking).

Het bewijs kan geleverd worden door aankooptitels (facturen, bestelbons) met bijhorende betalingsbewijzen, bescheiden van openbare diensten, verzekeringspolissen, e.d.m. De stukken moeten

geenszins noodzakelijk een vaste datum hebben (Brussel, 18 december 1973, *T. Not.*, 1974, 175, *Pas.*, II, 63; Brussel, 8 januari 1974, *Pas.*, 1974, II, 86; Brussel, 30 juni 1982, *J.T.*, 1984, 412; Luik, 13 januari 1984, *Jur. Liège*, 1984, 111; Beslagr. Hoci, 21 januari 1981, *Jur. Liège*, 1981, 195; Beslagr. Brussel, 21 maart 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1220. *Anders*: Luik, 22 april 1981, *Jur. Liège*, 1981, 343; Luik, 16 januari 1986, *Bull. Bel.*, 1987, 1204; Beslagr. Luik, 8 maart 1978, *Jur. Liège*, 1978, 10). De beoordeling van het aangevoerde bewijs wordt overgelaten aan het "oordeel en het beleid" van de rechter die over een ruime appreciatiebevoegdheid beschikt (Brussel, 19 juni 1975, *Pas.*, 1976, II, 80; Beslagr. Doornik, 6 november 1987, *J.L.M.B.*, 1988, 300). Een element in de beoordeling is nochtans wel het tijdstip waarop de stukken werden opgemaakt, b.v. in een als "verdacht" te beschouwen periode (zie b.v.: Luik, 8 november 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 148; verkoop door beslagene ten tijde van de dagvaarding; Beslagr. Hoci, 26 januari 1981, *Jur. Liège*, 1981, 195; een inventaris gevoegd bij een huurovereenkomst m.b.t. een appartement geregistreerd in 'tempore non suspecto', evenals: Luik, 5 december 1985, *Jur. Liège*, 1986, 315; huwelijkscontract van na het veroordelend vonnis).

Aldus zal geloof worden gehecht aan een factuur uitgaande van een gevestigde handelaar (Beslagr. Luik, 26 maart 1986, *Jur. Liège*, 1986, 502) of van een onderneming die geacht wordt een regelmatige boekhouding te voeren (Beslagr. Luik, 17 juni 1985, *Jur. Liège*, 1985, 560). Daarentegen wordt het bewijsvermoeden van art. 2279 B.W. niet ontkracht door 'facturen' en onderhandse geschriften uitgaande van particulieren (Luik, 5 december 1985, *Jur. Liège*, 1986, 314; Beslagr. Luik, 17 juni 1985, *t.a.p.*) of door geschreven verklaringen of getuigenissen van particulieren (Brussel, 18 december 1973, *t.a.p.*; Antwerpen, 15 december 1986, *Bull. Bel.*, 1989, 1118; Beslagr. Luik, 26 maart 1986, *t.a.p.*). Dat dergelijke geschriften een vaste datum zouden hebben, verhoogt de bewijswaarde ervan niet (Beslagr. Luik, 8 maart 1978, *Jur. Liège*, 1978, 10). Is eveneens problematisch: een zeer oude factuur, aangezien de vervanging van de goederen in de tussentijd aannemelijk is (Beslagr. Luik, 15 april 1986, *Jur. Liège*, 1986, 491).

592 Het bewijs wordt in beginsel ook niet geleverd door onderhandse geschriften opgesteld in de verhouding tussen de revindicant en de beslagene waaruit moet blijken dat de beslagen goederen werden verhuurd, in bruikleen gegeven e.d.m. Dergelijke stukken die in feite neerkomen op eigen verklaringen, zien enkel op de verhouding tussen de partijen. Zij leveren in die verhouding het bewijs van een persoonlijke teruggaveverplichting, maar strekken niet tot het bewijs van eigendom *erga omnes*. Dat dergelijke geschriften in authentieke vorm opgesteld of geregistreerd werden, verhoogt hun bewijswaarde niet (Antwerpen, 23 april 1979, *Bull. Bel.*, 1981, 1232; Beslagr. Luik, 8 maart 1978, *Jur. Liège*, 1978, 10; Beslagr. Gent, 9 april 1984, *T.G.R.*, 1986, 61; Beslagr. Antwerpen, 8 november 1988, *onuitg.*). Dergelijke overeenkomsten komen zeer verdacht voor wanneer nagenoeg de volledige huisraad voor onbepaalde tijd ter beschikking wordt gesteld en niet wordt verduidelijkt hoe de beslagene vóór de bruikleengeving was gehuisvest (Beslag. Antwerpen, 14 mei 1990, *Bull. Bel.*, 1992, 249). Eveneens moet acht worden geslaan op het tijdstip waarop dergelijke overeenkomsten tot stand komen (*Pand.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nrs. 798 e.v.).

Om dezelfde reden kan ook geen betekenis worden gehecht aan een notariële schenkingsakte van de blote eigendom van de gerevindiceerde goederen (Gent, 19 november 1986, *T.G.R.*, 1986, 62). Hetzelfde geldt voor een inventaris opgesteld in het raam van een echtscheidingsprocedure; een dergelijk stuk is op zich beschouwd ontoereikend, maar moet worden aangevuld met andere bewijsmiddelen (Beslagr. Gent, 18 juni 1984, *T.G.R.*, 1985, 18).

Dat blijktens zo'n overeenkomst de beslagene de goederen aan de revindicant zou hebben verkocht, maar verder in het bezit is gebleven, is vaak problematisch (zie boven, nr. 583).

D. BIJZONDERE GEVALLEN

1. Samenwonenden

593 De revindicatie wordt veelal ingesteld door iemand die met de beslagene samenwoont. Deze problematiek speelt voornamelijk in concubinaatsverhoudingen. Volgens het Hof van Cassatie dienen in geval de concubinerenden hun goederen hebben vermengd, de schuldeisers van een van beiden, deze niet te onderscheiden. De schuldeisers kunnen dus zonder meer alle goederen uitwinnen, tenzij de partner die geen schuldenaar is zijn exclusieve eigendom bewijst (Cass., 10 juni 1976, *Arr. Cass.*, 1976, 1135, *R.W.*, 1976-77, 601, *T.Not.*, 1976, 283, *Pas.*, 1976, I, 1101; *R.G.E.N.*, 1976, nr. 22148. In gelijke zin: Beslagr. Luik, 8 maart 1978, *Jur.Liège*, 1978, 10. In dergelijke gevallen zal de revindicant niet kunnen bogen op het eigen bezit, aangezien dit dubbelzinnig is (Brussel, 21 november 1977, *Bull. Bel.*, 1988, 854; Beslagr. Antwerpen, 11 maart 1971, *R.W.*, 1970-71, 1966; Beslagr. Doornik, 6 november 1987, *J.L.M.B.*, 1988, 300). M.b.t. eigendomsbewijzen die dateren van tijdens het samenwonen, zal bovendien moeten overtuigend gemaakt worden dat de revindicant de goederen met eigen penningen heeft betaald (of althans heeft kunnen betalen).

In de rechtsleer wordt gepleit om het toepassingsgebied van art. 1468, tweede lid B.W. uit te breiden tot concubinaatsverhoudingen. Vanuit die optiek worden de goederen waarop de exclusieve eigendom van geen der partners kan worden aangetoond, geacht in onverdeeldheid te zijn waarin ieder van hen in beginsel een gelijk aandeel heeft (vgl. HEYVAERT, A., "Civielrechtelijke aspecten van gezinnen zonder huwelijk", *T.P.R.*, 1985 (21), 59, nrs. 69 e.v.; *Id.*, "Bezit geeft verscheidene titels", *T.P.R.*, 1983, (169), 193, nrs. 34 e.v.). In navolging hiervan wordt door een gedeelte van de rechtspraak aan de schuldeiser de verplichting opgelegd om eerst de verdeling te vorderen (Beslagr. Luik, 17 juni 1985, *Jur.Liège*, 1985, 560; Beslagr. Luik, 18 oktober 1989, *J.T.*, 1990, 260) hetzij dat de opbrengst van de verkoop slechts voor de helft zal ten goede komen aan de beslaglegger (Beslagr. Gent, 18 juni 1984, *T.G.R.*, 1985, 18).

Een dergelijke analogische toepassing van wettelijke bepalingen omtrent het huwelijk op buitenhuwelijkse samenlevingsvormen blijft echter problematisch.

594 De gemeenrechtelijke leer zoals uiteengezet door het Hof van Cassatie is van toepassing op andere gevallen: inwonende ouders c.q. kinderen, samenlevende familieleden, zaakvoerder wonend op de zetel van de vennootschap, vennootschappen die op dezelfde plaats gevestigd zijn e.d.m.

Er moet echter wel sprake zijn van boedelvermenging. Dit is niet het geval wanneer het gaat om een kortstondig samenleven zonder bestendig karakter (Beslagr. Brussel, 26 september 1985, *J.T.*, 1986, 441) of wanneer het louter gaat om een gedogen (Gent, 5 februari 1976, *R.W.*, 1975-76, 2497: bij familie inwonende debiteur).

595 Zal in al deze gevallen de revindicant, zoals gezegd geen steun vinden in het eigen bezit, dan kunnen wel bepaalde vermoedens spelen. Zo b.v. de omstandigheid dat de debiteur niet over eigen inkomsten beschikt waardoor het onaannemelijk wordt dat hij zich die goederen heeft kunnen aanschaffen (Luik, 13 januari 1984, *Jur.Liège*, 1984, 111). In geval van beslag bij een ouder die onderdak verschaft aan een door schuldenaars achtervolgd kind: het vermoeden dat die ouder niet heeft gewacht tot de zoon of dochter bij hem introk om zich meubelen en huisraad aan te schaffen (Beslagr. Antwerpen, 13 juni 1989, *onuitg.*; Beslagr. Antwerpen, 9 oktober 1990, *R.W.*, 1990-91, 477. Voor dergelijke gevallen ook nog: Luik, 16 december 1985, *Jur.Liège*, 1986, 151; Beslagr. Antwerpen, 6 oktober 1975, *R.W.*, 1975-76, 1638; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-exécution*, nr. 472).

2. Rechtspersonen

596 Dergelijke vermoedens kunnen ook spelen in de verhouding tussen een fysieke persoon en zijn vennootschap. Van goederen die geheel vreemd zijn aan het maatschappelijk doel en uit hun aard enkel bestemd kunnen zijn voor het privé-gebruik door fysieke personen, is het niet aannemelijk dat zij aan de revindicerende vennootschap toebehoren (b.v.: Beslagr. Brussel, 15 maart 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 672).

Wanneer de fysieke persoon de rechtspersoonlijkheid van de vennootschap niet respecteert, hoeven derden dat ook niet te doen. Hetzelfde geldt wanneer tussen de revindicerende vennootschap en beslagen vennootschap boedelvermenging bestaat. Tot de doorbraak van de rechtspersoonlijkheid mag echter niet te lichtvaardig worden besloten (zie: Antwerpen, 9 november 1981, *R.W.*, 1983-84, 442; Beslagr. Antwerpen, 20 december 1988, *R.W.*, 1989-90, 23; Beslagr. Brussel, 15 maart 1989, *t.a.p.*).

3. Echtgenoten

597 Hoe dient deze problematiek zich aan tussen echtgenoten? Betreft het echtgenoten gehuwd onder het wettelijk stelsel dan kunnen persoonlijke schuldeisers enkel verhaal uitoefenen op de eigen goederen van de echtgenoot-debiteur en niet op gemeenschapsgoederen (zie boven, nr. 89). Krachtens art. 1405, 4 B.W. worden alle goederen waarvan niet bewezen is dat ze eigen zijn, vermoed gemeenschappelijk te zijn. Op de schuldeiser rust dan het bewijs van de persoonlijke eigendom. Of hij zich hiertoe moet schikken naar het bepaalde

in art. 1399, tweede lid B.W. wordt betwist. Een redelijke interpretatie is dat de schuldeiser niet in een slechtere positie mag verkeren als zijn debiteur en het bewijs mag leveren volgens art. 1399, derde lid B.W.: door alle middelen (vgl. CASMAN, H., "Schulden en huwelijksvermogen", *T.P.R.*, 1985, (289), 316, nr. 58).

Gemeenschappelijke schulden kunnen verhaald worden op het eigen vermogen van elk der echtgenoten zowel als op het gemeenschappelijk vermogen. Op de eigen goederen van de niet-contracterende echtgenoot mag echter geen verhaal worden uitgeoefend in de gevallen van art. 1414, tweede lid B.W. (o.m. beroepsschulden). De echtgenoot zal het bewijs van eigendom enkel mogen leveren volgens art. 1399 B.W. (Cass., 3 november 1988, *Arr.Cass.*, 1989-90, nr. 133).

598 Zijn de echtgenoten gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen, dan geldt eveneens een vermoeden van onverdeelde eigendom (art. 1468, tweede lid B.W.). De andere echtgenoot zal hetzij de verdeling kunnen vorderen (Beslagr. Brussel, 21 maart 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1220: hetzij genoeg nemen met de helft van de prijs der uitgewonnen goederen) of revindiceren indien hij het eigen karakter van de in beslaggenomen goederen kan bewijzen. Dit bewijs dient geleverd te worden volgens art. 1399, tweede lid B.W. Onvoldoende zijn in de regel verklaringen afgelegd door partijen – vaak stijlformules – in het huwelijkscontract over hun respectievelijke eigendomsrechten of vermeldingen van de bijgevoegde inventaris (Brussel, 22 februari 1972, *R.W.*, 1971-72, 1888, *T. Not.*, 1973, 109; Luik, 5 december 1985, *Jur. Liège*, 1986, 314). Hetzelfde dient gezegd van clausules in het huwelijkscontract die ertoe strekken een conventioneel vermoeden van medeëigendom in het leven te roepen (zie hierover: TIELEMANS, H., "Het huwelijk van de schuldenaar. Een ongelukstijding voor de schuldeiser ?", *T.P.R.*, 1981,(301), 330, nrs. 34 e.v.).

AFDELING IV

EVENREDIGE VERDELING

A. ALGEMEEN

1. Begrip

599 Het doel van de executie is de voldoening van de beslagleggende schuldeiser. Doen meerdere schuldeisers hun aanspraken gelden, dan ontstaat er een situatie van *samenloop* en dient de opbrengst van de verkoop tussen hen verdeeld te worden naar evenredigheid van hun respectievelijke schuldvorderingen, tenzij er tussen hen wettige redenen van voorrang bestaan (art. 8 Hyp.W.). Is er geen situatie van *samenloop* omdat er slechts één schuldeiser aantreedt, zal eveneens een vereffening moeten plaats vinden, nl. de verdeling tussen de schuldeiser en de beslagene van de opbrengst.

De procedure van de verdeling van het provenu na roerend beslag wordt evenredige verdeling genoemd en wordt geregeld door de art. 1627 e.v. Deze procedure ontleent haar naam aan het feit dat na de betaling van de bevoorrechte schuldeisers, de resterende opbrengst onder de overige schuldeisers wordt verdeeld naar evenredigheid van hun vordering (DE CORTE, R., "Samenloop van preferente aanspraken", *T.P.R.*, 1983, 213 e.v.; LINSMEAU, J., "Le concours, les saisies multiples et leurs solutions", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, 304).

Deze verdeling wordt toevertrouwd aan de gerechtsdeurwaarder. In beginsel heeft de verdeling in der minne plaats. Blijkt dit niet mogelijk te zijn, dan worden de zwarigheden voor de beslagrechter gebracht die hierover uitspraak doet en de tabel van de verdeling der gelden afsluit.

2. Toepassingsgebied

600 De procedure van evenredige verdeling is van toepassing op elke verdeling van de opbrengst van een roerend beslag.

Van geen belang is de omstandigheid dat er slechts één schuldeiser aantreedt. Zoals gezegd moet ook dan nog een verdeling gebeuren tussen schuldeiser en debiteur (Besl. Brussel, 23 december 1988, *R.W.*, 1989-90, 994. *Anders: R.P.D.B.*, tw. *Distribution par contribution*, nr. 2; *Rép.Not.*, "Distribution par contribution", nr. 6).

Evenmin relevant is de voorwaarde dat de opbrengst onvoldoende is om alle schuldeisers te voldoen. Voor een gedeelte van de rechtsleer geldt de ontoereikendheid van het provenu wel als voorwaarde (*R.P.D.B.*, tw. *Distribution par contribution*, nr. 3; *Rép.Not.*, "Distribution par contribution", nr. 6). Ten onrechte evenwel. Of de opbrengst voldoende is, kan niet op voorhand worden vastgesteld. Men kan daarom het toepassen van de procedure van evenredige verdeling niet laten afhangen van een nog onzekere gebeurtenis. Overigens wordt in het algemeen voor het ontstaan van een situatie van 'samenloop' niet de eis gesteld dat het vermogen van de debiteur ontoereikend zou zijn (zie bij :DIRIX, E. en DE CORTE, *Zekerheidsrechten*, 15, nr. 23; LINSMEAU, J., *a.w.*, 287).

601 De procedure van evenredige verdeling is, zij het met enkele nuanceringen, ook van toepassing na uitvoerend beslag onder derden (zie verder, nr. 740).

De procedure van evenredige verdeling kan in geen geval gevolgd worden na beslag op onroerend goed. Ook niet wanneer er geen hypothecaire of bevoorrechte schuldeisers zijn (*Rép.Not.*, "Distribution par contribution", nr. 7. *Anders: VINCENT, J. en PREVAILT, J., Voies d'exécution*, Parijs, 1987, 610, nr. 606).

3. Taak van de gerechtsdeurwaarder

602 De vereffening en de verdeling worden toevertrouwd aan een bewindvoerder: de gerechtsdeurwaarder. Over de aard van dit vereffeningsbewind: zie boven, nr. 92.

Aan deze bewindvoerder wordt de verplichting opgelegd tot het organiseren van samenloop. Bij de evenredige verdeling gaat het om een zgn. "kleine" samenloop. Men spreekt van kleine samenloop wanneer de bewindvoerder bij een deelvereffening enkel bepaalde schuldeisers dient te betrekken, dit in tegenstelling tot gevallen van 'grote' samenloop waar bij de vereffening van het ganse vermogen van de debiteur (b.v. faillissement), de bewindvoerder de taak heeft alle mogelijke schuldeisers op te sporen (DE CORTE, R., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 219, nr. 15). Als uitgangspunt geldt dat een bewindvoerder niet verplicht is tot het organiseren van samenloop, tenzij en in de mate dat dit door de wet wordt opgelegd (zie boven, nr. 23).

603 De gerechtsdeurwaarder moet derhalve in de eerste plaats rekening houden met de effectief samenlopende schuldeisers – d.w.z. die (uitvoerend of bewarend) beslag hebben gelegd of die verzet hebben gedaan. Het verzet is niet aan bepaalde formaliteiten onderworpen (zie boven, nr. 579).

Het komt de gerechtsdeurwaarder niet toe te oordelen over de aanspraken van de schuldeisers die zich aandienen. Hij moet rekening houden met alle verklaringen die hij ontvangt (Verslag VAN REEPINGHEN, 584).

604 Vervolgens moet de gerechtsdeurwaarder de samenloop ook uitlokken, door alle schuldeisers die, zelfs op andere goederen van de debiteur, beslag hebben gelegd, uit te nodigen hun schuldvordering bij hem kenbaar te maken (zie hierover: DE CORTE, R., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 219, nr. 15; *Rép.Not.*, "Distribution par contribution", nr. 17. *Anders: X.*, "Knelpunten in het beslag- en executierecht", *R.W.*, 1989-90, 980: enkel met diegenen die op dezelfde goederen beslag hebben gelegd).

Verder dient hij rekening te houden met de belangen van de schatkist. Luidens art. 333 W.I.B. is hij gehouden ten minste acht dagen voor de verkoop, de ontvanger der belastingen van de woonplaats van de beslagene te verwittigen. De kennisgeving van het bedrag der belastingen door de bevoegde ontvanger bij ter post aangetekende brief uiterlijk daags voor de verkoop geldt als beslag onder derden in handen van de gerechtsdeurwaarder.

De gerechtsdeurwaarder moet ook rekening houden met de schuldeiser die beschikt over een pand op de handelszaak. De inschrijving van het pand stelt die schuldeiser krachtens art. 9 tweede lid Wet Inpandgeving Handelszaak vrij van het doen van verzet. Hetzelfde geldt voor de onbetaalde verkoper van uitrustingsgoederen (art. 20, 5° Hyp.W.) en de leenmaatschappij met een landbouwvoorrecht (Wet 15 april 1884; Gent, 2 februari 1988, *R.W.*, 1989-90, 17).

605 Benevens met deze schuldeisers met wie hij verplicht dient rekening te houden, is het de gerechtsdeurwaarder ook geoorloofd andere schuldeisers in de samenloop te betrekken, zonder dat hij daartoe nochtans de verplichting heeft (art. 1627, tweede lid).

Schuldeisers die over preferente aanspraken beschikken op de in beslag genomen goederen kunnen noch het beslag, noch de verdeling tegenhouden. Dit is b.v. het geval met de pandhoudende schuldeiser. Zijn retentierecht geldt enkel t.a.v. de debiteur, niet t.a.v. concurrente schuldeisers (zie boven, nr. 517 e.v.).

B. PROCEDURE

1. *Uitnodiging schuldeisers*

606 Uiterlijk vijftien dagen na de verkoop of na de inbeslagname van de gelden, verzoekt de gerechtsdeurwaarder de schuldeisers die beslag hebben gelegd of verzet hebben gedaan (zie boven, nr. 579), de aangifte en het bewijs van hun schuldvordering in hoofdsom, rente en kosten binnen de vijftien dagen op zijn kantoor te doen toekomen, met vermelding van het eventuele voorrecht dat strekt tot zekerheid van die vordering (art. 1627, eerste lid). Dit verzoek wordt aan de schuldeiser gericht bij ter post aangetekende brief aan hun woonplaats, hetzij bij gewone brief aan de gekozen woonplaats met ontvangstbewijs, gedagtekend en ondertekend door de partij of haar lasthebber (art. 1627, derde lid). De termijn van vijftien dagen voor het indienen van de schuldvordering die niet is voorgeschreven op straffe van verval, loopt vanaf de verzending van de aanmaning (*Verslag Van Reepinghen*, I, 584).

Aangezien de termijn van vijftien dagen geen vervalltermijn is, rijst de vraag tot welk ogenblik een schuldeiser – uitgenodigd of niet – zijn schuldvordering kan indienen. In de rechtsleer wordt aangenomen dat de aangifte gedaan na de verzending van het ontwerp van verdeling als laattijdig moet worden beschouwd en niet meer in aanmerking komt (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 405, nr. 85; *Rép.Not.*, “Distribution par contribution”, nr. 21. Vgl.: LINSMEAU, J., *a.w.*, 306; DE CORTE, R., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 221, nr. 19).

2. *Toegelaten schuldeisers*

607 Luidens art. 1628 komen alleen de niet betwiste schuldvorderingen en deze welke bij een titel, zelfs een onderhandse, zijn vastgesteld, in aanmerking voor de verdeling. De schuldeiser hoeft dus niet over een uitvoerbare titel te beschikken om zijn aanspraken te laten gelden. Het recht van zo'n schuldeiser om bewarend beslag te leggen, houdt logischerwijs ook in dat bij de verdeling met zijn vordering wordt rekening gehouden (*Verslag Van Reepinghen*, I, 583). Aan schuldeisers die niet over een uitvoerbare titel beschikken en wier aanspraken worden betwist, kan echter geen betaling gebeuren. De hen toekomende bedragen zullen in bewaring worden gegeven totdat zij

over een titel beschikken. Worden hun aanspraken uiteindelijk niet erkend, dan wordt overgegaan tot de verdeling van de aldus geconsigneerde gelden tussen overige schuldeisers.

608 De vordering dient evenmin onbetwist te zijn. Dat over de vordering een betwisting hangende is voor de bodemrechter is dus geen uitsluitingsgrond (*Rép.Not.*, “Distribution par contribution”, nr. 32; *R.P.D.B.*, tw. *Distribution par contribution*, nr. 91. *Anders*: X., “Knelpunten in het beslagrecht”, *R.W.*, 1989-90, 980, noot 21). Het komt aan de beslagrechter niet toe te oordelen over het bestaan van de schuldvordering. Beschikt de schuldeiser over een geschrift, dan komt zijn vordering in aanmerking. Dergelijke schuldvordering kunnen behandeld worden als deze waarvoor bewarend beslag werd gelegd. Ten belope van het betwiste gedeelte van de vordering worden de aan die schuldeiser toekomende gelden geconsigneerd tot na de uitspraak van de bodemrechter.

De schuldeisers die niet over een uitvoerbare titel beschikken, moeten tot staving van hun vordering in beginsel wel kunnen bogen op een geschrift. Een niet-geprotesteerde factuur geldt tussen handelaren als een geschrift in de zin van art. 1628 (Brussel, 9 november 1981, *Pas.*, 1982, II, 37).

Ontbreekt een authentieke of onderhandse akte dan kan met de vordering toch worden rekening gehouden in twee gevallen, nl. 1) wanneer vordering niet wordt betwist; en 2) wanneer tot zekerheid van de (betwiste) vordering bewarend beslag werd gelegd (*Rép. Not.*, “Distribution par contribution”, nr. 36).

609 Wordt voor de schuldvordering reeds bewarend beslag gelegd, dan komt de vordering in aanmerking ten belope van het bedrag waarvoor het bewarend beslag werd toegestaan. Indien echter inmiddels de bodemrechter de vordering geheel of gedeeltelijk heeft afgewezen, dan voldoet de vordering in die mate niet meer aan de kwaliteit voorgeschreven door art. 1628 ook al werd tegen die beslissing hoger beroep ingesteld.

Betwiste schuldvorderingen die niet gestaafd worden door een geschrift en waarvoor evenmin tot zekerheid bewarend beslag werd gelegd, worden geweerd.

610 Evenmin kan rekening gehouden worden met niet eisbare vorderingen (*Verslag Van Reepinghen*, I, 585). Vorderingen op termijn of onder voorwaarde moeten vanuit die optiek dus steeds worden uitgesloten. Dit principe moet echter als volgt worden genuanceerd.

Wat de schuldvorderingen op termijn betreft, mag aangenomen worden dat de schuldenaar die het voorwerp is van beslagmaatregelen zich in een toestand van kennelijk onvermogen bevindt en aldus op grond van art. 1188 B.W. het voordeel der tijdsbepaling verliest (*R.P.D.B.*, tw. *Distribution par contribution*, nr. 83; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 510, nr. 584; *Rép.Not.*, “Distribution par contribution”, nr. 31).

Voorwaardelijke schuldvorderingen zijn onzeker en dienen in beginsel niet in de verdeling te worden opgenomen. Volgens een gedeelte van de rechtsleer komt echter ook de schuldeiser van een vordering onder opschortende voorwaarde wiens vordering gevaar loopt in aanmerking (zie *R.P.D.B.*, tw. *Distribution par contribution*, nr. 82; *Rép.Not.*, “Distribution par contribution”, nr. 29).

De gerechtsdeurwaarder oordeelt niet over de kwaliteit van de aanspraken. Hij moet rekening houden met alle vorderingen die hem bereiken (*Verslag Van Reepinghen*, 584).

3. Ontwerp van verdeling

611 Bij het verstrijken van de termijn van 15 dagen en uiterlijk binnen 15 dagen na het verzoek van de meest gerede partij, maakt de gerechtsdeurwaarder een ontwerp van verdeling op. Dit ontwerp vermeldt:

- de naam, voornaam en woonplaats van de aangevers;
- het bedrag van de schuldvorderingen, de titels en de eventuele voorrechten;
- het bedrag van de te verdelen massa;
- de sommen die aan de aangevers toekomen.

612 De gerechtsdeurwaarder zendt dit ontwerp “terstond” aan de schuldeisers en de beslagene, hetzij bij ter post aangetekende brief, hetzij bij gewone brief aan de gekozen woonplaats met ontvangstbewijs, gedagtekend en ondertekend door de partij of haar lasthebber. Deze verzending doet de termijn van 15 dagen lopen waarbinnen, op straffe van verval, tegenspraak moet worden gevoerd.

In dit ontwerp worden de gelden aan de schuldeiser voorlopig toegewezen. De toewijzing is definitief wanneer de termijn voor tegenspraak verstreken is of ingeval over die tegenspraak definitief werd beslist in vonnis of arrest.

Zolang de bedragen niet werden uitgekeerd blijven zij echter in het vermogen van de beslagene. Andere schuldeisers kunnen echter op die sommen geen verzet meer doen na de verzending van het ontwerp van verdeling (zie boven, nr. 606). Is er een saldo, dan komt dit toe aan de beslagene. Hierop kan wel nog verzet worden gedaan of beslag worden gelegd door laattijdige schuldeisers (*TOP, F., a.w., T.P.R.*, 1983, 406, nr. 89).

4. Tegenspraak

613 De schuldeisers en de beslagene beschikken over een termijn van 15 dagen om tegenspraak te voeren. Deze termijn geldt als een vervaltermijn (*Verslag Van Reepinghen*, 584).

De tegenspraak wordt gedaan hetzij bij deurwaardersexploot bekend aan de optredende gerechtsdeurwaarder, hetzij bij verklaring voor deze laatste afgelegd. Art. 1629, derde lid onderstelt dus een exploit van

tegenspraak betekend aan de gerechtsdeurwaarder of een akte van tegenspraak opgesteld door de gerechtsdeurwaarder. Een tegenspraak geformuleerd in een aangetekende brief is derhalve niet ontvankelijk (Beslagr. Antwerpen, 19 februari 1990, *onuitg.*). *A fortiori* geldt dit voor de tegenspraak in een gewone brief of mondeling.

De tegenspraak kan zowel betrekking hebben op de kwaliteit van de schuldvordering als op het beweerd bevoorrecht karakter.

614 Werd geen tegenspraak geformuleerd of kon deze minnelijk worden geregeld, dan gaat de gerechtsdeurwaarder over tot de verdeling van de gelden volgens het bepaalde in het ontwerp.

Kan de betwisting niet minnelijk worden geregeld, dan geeft de gerechtsdeurwaarder de gelden in consignatie bij de Deposito- en Consignatiekas, na aftrek van de kosten van het beslag, verkoop en verdeling. Vervolgens legt hij de aangiften met hun bijlagen, het ontwerp van verdeling, de akten van tegenspraak en het bewijs van de Deposito- en Consignatiekas neer ter griffie.

5. Beslechting der zwaarigheden en verdeling

615 Na neerlegging van deze stukken, worden de schuldeisers en de beslagene opgeroepen bij gerechtsbrief. De gerechtsbrief wordt verzonden aan het adres dat is opgegeven in de aangifte van de schuldvordering.

De beslagrechter doet uitspraak over de zwaarigheden en sluit de tabel van de verdeling der gelden af (art. 1634). Anders dan bij rangregeling maakt hier de beslagrechter de definitieve verdeling op.

De griffier maakt de beslissing bekend aan de partijen bij gerechtsbrief.

Tegen dit vonnis staat geen verzet open (art. 1635, tweede lid).

616 Is de beslissing in kracht van gewijsde gegaan, dan zendt de griffier de verdelingstabel aan de Deposito- en Consignatiekas die de schuldeisers betaalt. De betaling aan schuldeisers die niet over een uitvoerbare titel beschikken zal eerst kunnen gebeuren nadat de bodemrechter over hun aanspraken heeft beslist. Wordt hun vordering uiteindelijk afgewezen, dan wordt dit bedrag verdeeld onder de andere schuldeisers overeenkomstig de verdelingstabel.

Wanneer een overschot aan de beslagene wordt toegewezen, dan kan op dit bedrag de redenbeslag worden gelegd door andere schuldeisers; b.v. door dezen die wegens laattijdigheid werden geweerd (zie bij TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 406, nr. 89; zie boven, nr. 606).

HOOFDSTUK VIII BESLAG ONDER DERDEN

AFDELING I

ALGEMEEN

§ 1. Inleiding

A. BEGRIP

617 Het beslag onder derden is het beslag gelegd in handen van een schuldenaar van de beslagene op hetgeen deze aan de beslagene moet betalen of moet afgeven. De bedragen en de zaken die de derde verschuldigd is, behoren eveneens tot het vermogen van de beslagene en maken aldus het onderpand uit van diens schuldeisers zodat een dergelijk beslag mogelijk is. Als grondslag voor de mogelijkheid tot het leggen van een beslag onder derden moeten dan ook de art. 7 en 8 Hyp.W. worden aangewezen (vgl. o.m.: LEURQUIN, Ch., *Code de la saisie-arrêt*, Brussel, 1906, 21 en 59; DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, Luik, 1976, 15 e.v.. Voor Nederland: JANSEN, F., *Beslag- en executierecht*, 478. Voor Frankrijk werd een bijkomende grondslag ingevoerd in het nieuwe art. 2092-1, eerste lid *Code civil* (L. nr. 72-626 van 5 juli 1972) dat luidt als volgt: “Les biens du débiteur peuvent être appréhendés alors même qu’ils seraient détenus par des tiers”).

Het beslag kan, in beginsel, worden gelegd op alle schuldvorderingen die de debiteur (de beslagene) op derden heeft. Te denken valt aan het beslag in handen van een werkgever (loonbeslag), op een bankrekening, in handen van een huurder enz. De schuldeiser legt beslag in handen van die onder-schuldenaar (de derde-beslagene). Aldus beantwoordt het derdenbeslag aan de structuur van de zijdelingse vordering (art. 1166 B.W.). Ook daar treedt een schuldeiser op tegen de schuldenaar van zijn schuldenaar (zie verder, nr. 623). Het derdenbeslag moet evenwel worden beschouwd als een autonome rechtsfiguur.

618 Het derdenbeslag kan luidens de wet (art. 1445 en 1539 B.W.) ook gelegd worden op “de zaken” die de derde aan de beslagene verschuldigd is. Hier rijst het onderscheid tussen het beslag onder derden en bij een derde dat in de praktijk niet altijd wordt gemaakt. Al deze “zaken” (bedoeld worden: roerende lichamelijke goederen) van de debiteur leveren het onderpand op van diens schuldeisers. Dezen kunnen hierop (roerend) beslag leggen ook al bevinden die goederen zich bij een derde. Bestaat er nu tussen de debiteur en de derde een rechtsverhouding tot afgifte (b.v. krachtens een bewaargeving) dan is tevens een beslag onder derden mogelijk. Te denken valt aan het beslag onder de bank

die effecten in portefeuille heeft voor rekening van de beslagene. Heeft het derdenbeslag op "zaken" dan geen eigen betekenis? Toch wel. Namelijk indien de beslagene zelf geen eigenaar is van de goederen waarop de afgifteverplichting betrekking heeft. Men kan zich indenken dat schuldeisers in zo'n geval toch tot een beslag overgaan teneinde de aansprakelijkheid van de beslagene (t.o.v. de eigenaar) te voorkomen.

Strekt het uitvoerend derdenbeslag tot de afgifte van die bedragen of zaken, dan heeft het bewarend beslag enkel tot doel deze in het vermogen van de debiteur te blokkeren. Benevens het bewarend en het uitvoerend beslag onder derden zoals geregeld in het Ger. W. bestaat er nog een bijzondere procedure i.g.v. fiscaal beslag (zie boven, nr. 255).

B. BUITENGERECHTELIJK VERZET

619 Het beslag onder derden mag niet verward worden met een "verzet" dat wordt gedaan buiten de pleegvormen van het Ger. W.

In de praktijk komt het frequent voor dat een schuldeiser, i.p.v. bewarend beslag onder derden te leggen krachtens de art. 1413 e.v. Ger. W., zich buiten deze bepalingen om, rechtstreeks richt tot de onderschuldenaar teneinde zich te verzetten tegen een betaling of een afgifte van bepaalde zaken aan zijn debiteur.

Volgens de heersende rechtsleer en rechtspraak staat vast dat een buitengerechtelijk verzet tegen betaling of afgifte geen juridische waarde heeft en derhalve niet aan de geadresseerde toestaat hieraan gevolg te geven (o.m. Cass., 19 april 1990, *R.W.*, 1990-91, 561 met noot DIRIX; Hof Brussel, 10 juni 1887, *Pas.*, 1887, II, 378; Hof Brussel, 18 november 1904, *Pas.*, 1905, II, 187; Luik, 23 februari 1978, *J.T.*, 1979, 676; Rb. Brugge, 31 mei 1887, *Pas.*, 1887, III, 333; Kh. Brussel, 26 februari 1924, *Rev.Prat.Not.*, 1925, 77; Rb. Antwerpen, 22 maart 1968, *R.W.*, 1968-69, 1813; Beslagr. Luik, 28 februari 1979, *J.T.*, 1979, 676; Rb. Charleroi, 2 mei 1980, *R.G.A.R.*, 1982, nr. 10432; DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, Luik, 1976, 137, nr. 86; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 6; zie daarentegen Cass., 7 januari 1860, *Pas.*, 1860, I, 38, impliciet; Hof Brussel, 29 mei 1901, *Pas.*, 1901, II, 333; Hof Gent, 8 februari 1921, *Pas.*, 1921, II, 94; Kh. Bergen, 21 juni 1966, *Pas.*, 1967, III, 10, Kh. Brussel, 28 september 1966, *R.W.*, 1966-67, 609, *R.G.A.R.*, 1966, nr. 7748, met noot SCORIELS; GUTT, E. en STRANART, A.M., "Examen de jurisprudence", *R.C.J.B.*, 1974, 690, nr. 148; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 23, nr. 3). Veelal wordt geleerd dat de wetgever op dwingende wijze de bewarende beslagmaatregelen en de modaliteiten ervan heeft bepaald. Deze regels die een evenwicht nastreven tussen de tegenstrijdige belangen van de betrokkenen, raken de openbare orde (FETTWEIS, A., *Manuel de la procédure civile*, Luik, 1985, 618, nr. 983). Het gaat bij een buitengerechtelijk verzet om een "opzettelijke afwezigheid van procedure"; om een loutere feitelijkheid die daarom geen rechtsgevolgen kan doen ontstaan (DE LEVAL, G., "Saisie-arrêt et opposition", *J.T.*, 1979, (669), 670; art. 1445, nr. 8, *Comm.Ger.R.*. Zie ook: Cass.fr., 19 december 1977, *Bull.civ.*, 1977, IV, nr. 308).

Moet uit die principiële stellingname ook noodzakelijk worden afgeleid dat de schuldeiser die zijn toevlucht neemt tot zo'n buitengerechtig verzet, steeds onrechtmatig handelt? Hier blijkt meer plaats te zijn voor nuances (DE LEVAL, G., *a.w.*, 137, nr. 86; STRANART, A.M., "La saisie-arrêt", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, (83), 89 e.v.; SCORIELS, *t.a.p.*; Ledoux, J.L., "Les saisies", *J.T.*, 1983, 489, nr. 81; *Rép.Not.*, "La saisie mobilière", nrs. 331 e.v.; Bergen, 2 november 1976, *R.G.A.R.*, 1981, nr. 10358; Rb. Charleroi, 2 mei 1980, *t.a.p.*). De handelwijze van de schuldeiser komt neer op eigenrichting. Door een doel te verwezenlijken zonder naleving van de daartoe geldende rechtsregels, verschaft de schuldeiser zichzelf recht. Eigenrichting is in beginsel ongeoorloofd; maar niet altijd. Het eigenmachtig optreden kan gewettigd zijn wanneer het strekt tot verdediging van rechtmatige belangen die niet op afdoende wijze kunnen worden veilig gesteld met wettelijke middelen (vgl. DIRIX, E., "Eigenrichting in het privaatrecht", in *Liber amicorum J. Ronse*, Brussel, 1986, 597 e.v.). Geoorloofde eigenrichting onderstelt: 1) het voorhanden zijn van een recht, dit betekent i.c. dat de schuldeiser moet kunnen bogen op een vordering die beantwoordt aan de kwaliteiten van de art. 1413 en 1415 Ger. W.; 2) het eigenmachtig optreden moet absoluut geboden zijn en mag niet langer duren dan noodzakelijk is (i.c. totdat een rechterlijke machtiging kan worden verkregen); en 3) de door de rechtsorde ter beschikking gestelde middelen kunnen niet binnen een nuttig tijdsbestek worden aangewend (b.v. onbereikbaarheid van de beslagrechter). Diegene die daden van eigenrichting stelt, handelt bovendien op eigen risico. Achteraf zal zijn handelwijze worden getoetst. Zijn de hiervoor omschreven voorwaarden niet vervuld, dan is zijn optreden *ipso facto* onrechtmatig en staat hij in voor de schade. Deze schadevergoedingsplicht is integraal en blijft niet noodzakelijk beperkt tot de gederfde rente (b.v. Hof Brussel, 11 mei 1988, *t.a.p.*; Rb. Charleroi, 2 mei 1980, *t.a.p.*).

620 Wat vergt nu de algemene zorgvuldigheidsnorm van de geadresseerde van het verzet? Gelet op het vorenstaande handelt hij in de regel onrechtmatig wanneer hij aan het verzet gevolg geeft. Zijn daarentegen de voorwaarden voor geoorloofde eigenrichting vervuld, dan kan de medewerking die hij daaraan zou verlenen, binnen zekere perken, niet als onrechtmatig worden beschouwd (b.v. in afwachting van een toelatende beschikking; vgl. o.m. STRANART, A.M., *a.w.*, 89; *Rép.Not.*, "La saisie mobilière", nr. 331; RENARD-DECLAIRFAYT, N., "Responsabilité notariale – opposition officieuse", *Rev.Not.B.*, 1974, (554), 556). Deze aansprakelijkheid zal strenger worden beoordeeld naarmate de geadresseerde meer vertrouwd is met de techniek van het derdenbeslag (Beslagr. Luik, 28 februari 1979, *t.a.p.*).

Zou hij jegens de schuldeiser aansprakelijkheid kunnen oplopen indien hij geen gevolg geeft aan het verzet? Deze mogelijkheid wordt in rechtsleer en rechtspraak niet *a priori* uitgesloten (Kh. Brussel, 28 september 1966, *t.a.p.*; art. 1445, nr. 9, *Comm.Ger.R.*; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie mobilière*, nr. 9; VAN LENNEP, R., *Burgerlijk procesrecht*, VII, 10, nr. 29). Dit lijkt echter een weinig waar-

schijnlijke hypothese. Gelet op de strenge bewoordingen waarin het Hof van Cassatie in zijn arrest van 19 april 1990 afrekenet met het procédé van het buitengerechtelijk verzet, kan men de geadresseerde er nog bezwaarlijk een verwijt van maken dat hij geen risico's neemt en met zo'n verzet in het geheel geen rekening houdt.

C. BIJZONDERE GEVALLEN

621 In enkele gevallen treden nochtans wel bepaalde gevolgen van een beslag in zonder dat de pleegvormen van het derdenbeslag moeten worden nageleefd:

- a) betekening van een overdracht van schuldvordering. Algemeen wordt aanvaard dat de betekening van een cessie (vgl. art. 1690 B.W.) geldt als derdenbeslag (zie verder, nr. 693).
- b) bij uitvoerend beslag op een onroerend goed dat verhuurd of verpacht wordt, regelt art. 1576 een vereenvoudigde vorm van derdenbeslag in handen van de huurders en pachters (zie verder, nr. 801).
- c) het "verzet" dat andere schuldeisers kunnen doen teneinde samenloop uit te lokken (zie boven, nr. 578). De stelling wordt verdedigd dat zo'n verzet dat zich ent op een geldig derdenbeslag vanaf het tijdstip waarop verzet werd gedaan voor de verzetdoende schuldeiser dezelfde gevolgen heeft m.b.t. de onbeschikbaarheid (zie verder, nr. 692).

Het verzet heeft echter niet dezelfde gevolgen als het beslag. Voor de bepaling van het bedrag dat door de derde moet worden afgegeven, wordt enkel rekening gehouden met de diverse beslagen, niet met de akten van verzet. Het verzet geeft enkel het recht om te delen in het provenu van het beslag (zie verder, nr. 738).

d) de vordering tot betaling door de Staat, de R.S.Z. en de R.S.V.Z. krachtens art. 88 Wet 1 augustus 1985 (zie boven, nr. 137).

e) art. 215 W.I.B. (zie boven, nrs. 255 en 261 e.v.).

f) art. 326 en 333 W.I.B. (zie boven, nr. 604 en zie verder, nr. 884).

g) art. 20, 9° Hyp.W. dat een voorrecht toekent aan de benadeelde van een onrechtmatige daad op de door de aansprakelijkheidsverzekeraar verschuldigde vergoeding. Deze bepaling wordt veelal zo uitgelegd dat het gaat om een derdenbeslag krachtens de wet en waarvan de gevolgen (nl. de onbeschikbaarheid van de vordering) onmiddellijk intreden (zie Cass., 18 oktober 1945 en concl. Proc. Gen. HAYOIT DE TERMICOURT, *Arr.Cass.*, 1945, 222, *Pas.*, 1945, I, 240).

h) art. 7 Verzekeringwet luidens welk de verzekeraar van roerende zaken slechts bevrijdend betaalt wanneer geen verzet onder hem werd gedaan. Dit "verzet" gebeurt vormvrij (VANDEPUTTE, R., *Inleiding tot het verzekeringsrecht*, Antwerpen, 1978, 119; Rb. Antwerpen, 3 februari 1938, *R.W.*, 1937-38, 1639). Deze bepaling vloeit voort uit art. 10 Hyp.W. en het beginsel der zakelijke subrogatie van de verzekeringsuitkering. Dat geen beslag moet worden gelegd, is logisch. Art. 10 Hyp.W. heeft – zoals art. 20, 9° Hyp.W. – in feite een beslag van rechtswege tot gevolg. De verzekeraar is niet bevrijd, wanneer de vergoeding werd betaald zonder rekening te houden met de rechten van hypothecaire en bevoorrechte schuldeisers. Op de verzekeraar rust terzake zelfs een onderzoeksplicht. Aangezien er voor roerende goederen geen publiciteitsverplichting bestaat, levert art. 7 Verzekeringwet een praktische uitkomst voor dit probleem.

i) het verzet bij onvrijwillig bezitsverlies van titels aan toonder (Wet 24 juli 1921). Dit verzet geldt als een bewarend beslag onder derden (zie art. 13 e.v.).

j) het instellen van een rechtstreekse vordering heeft eveneens de onbeschikbaarheid tot gevolg van de schuldvordering van de debiteur op de onderschuldenaar (zie verder, nr. 627).

k) een delegatieovereenkomst heeft de onbeschikbaarheid van de vordering van de delegant op de gedelegeerde tot gevolg. Vanuit dat oogpunt vertoont de delegatie gelijkenis met een bewarend derdenbeslag (RONSE, J., *Delegatie*, in *A.P.R.*, 60, nr. 94; zie verder, nr. 630).

D. VERWANTE RECHTSFIGUREN

1. Beslag bij een derde

622 Hier gaat het niet om een beslag op een schuldvordering, maar om een beslag op roerende lichamelijke goederen van de debiteur die zich bij een derde bevinden (art. 1503). Het onderscheid tussen beide vormen van beslag werd reeds elders onderzocht: zie boven, nr 516.

2. Zijdelsingse vordering

623 Door middel van de zijdelingse vordering (art. 1166 B.W.) is een schuldeiser (A) gerechtigd om de rechten die zijn debiteur (B) op derden (C) bezit, uit te oefenen. De grondslag voor deze bevoegdheid is dezelfde als die van het derdenbeslag: art. 7 en 8 Hyp.W. Het gehele vermogen van de debiteur dient tot gezamenlijk onderpand van zijn schuldeisers; die schuldeisers moeten in de regel de wijzigingen van dat vermogen ondergaan; wanneer de debiteur echter verzuimt bepaalde rechten of schuldvorderingen uit te oefenen, waardoor de belangen van de schuldeisers gevaar lopen, dan mogen deze ingrijpen. Aldus kan een schuldeiser voor zijn debiteur: een verjaring stuiten, hoger beroep aantekenen, bewarend beslag leggen ten laste van de onderschuldenaar, derdenbeslag leggen, een rechtsovereenkomst instellen, enz.

De schuldeiser die aldus “zijdelings” tegen de onderschuldenaar optreedt, beschikt niet meer rechten dan zijn debiteur. De onderschuldenaar zal dus alle excepties en verweermiddelen kunnen tegenwerpen. Daarentegen kan de onderschuldenaar zich niet verweren met excepties uit de eigen rechtsverhouding tot de schuldeiser – titularis van de rechtstreekse vordering (zie bij DE PAGE, *Traité*, III, 221, nr. 200).

624 Om die rechten uit te oefenen behoeft de schuldeiser niet over een uitvoerbare titel te beschikken (DE PAGE, *Traité*, III, nr. 194). Hij kan ook de onderschuldenaar aanspreken, ongeacht het bedrag van de eigen schuldvordering.

De zijdelingse vordering houdt aldus beschouwd het midden tussen een louter bewarende maatregel en een uitvoeringsmaatregel (DE PAGE, H., *Traité*, III, nr. 183. Zie ook nog over beide rechtsfiguren : DE LEVAL, G., *a.w.*, 239, nr. 156; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 303, nr. 301; DEMOGUE, *Traité*, VII, 357, nr. 982).

De gelijkenis tussen beide rechtsfiguren betreft dus zowel de grondslag als hun structuur. Verder is het zo dat wanneer een schuldeiser (A) tegen de onderschuldenaar (C) optreedt, hij niet handelt in eigen naam, maar a.h.w. als vertegenwoordiger van zijn onmiddellijke schuldenaar (B). Hieruit vloeit ook voort dat hij de opbrengst van zijn vordering zal moeten delen met de overige schuldeisers van B. Hiertoe is het noodzakelijk dat dezen hun aanspraken doen gelden (DEMOGUE, *Traité*, VII, 358, nr. 982; LAROMBIERE, *Code civil*, I, art. 1166, nrs. 24 e.v.; DEMOLOMBE, *Cours*, XXV, nrs. 131 e.v.). Zolang deze schuldeisers zich niet hebben aangemeld, mag de schuldeiser zelfs aan de rechtbank vragen dat het provenu van de vordering op de onderschuldenaar hem wordt toegekend op voorwaarde dat de debiteur in het geding wordt betrokken (DE PAGE, H., *Traité*, III, 220-221, nr. 199). Dezelfde principes gelden bij beslag onder derden. Ook de schuldeiser die overgaat tot derdenbeslag ontkomt niet aan de samenloop. Het beslag heeft geen cessie tot gevolg, evenmin verschaft het enig voorrecht. Wel is het nodig dat de andere schuldeiser hun aanspraken doen gelden, door zelf beslag te leggen of door verzet te doen. Gebeurde dit niet, dan komt het provenu van het beslag de beslagleggende schuldeiser exclusief toe (zie bij VANDEPUTTE, *De overeenkomst*, Brussel, 1977, 358; zie verder, nr. 740).

625 Ten slotte vallen niet alle rechten en vorderingen onder het toepassingsgebied van art. 1166 B.W.; dit is m.n. het geval voor de niet-beslagbare schuldvorderingen en de aan de persoon van de

debiteur verbonden rechten (o.m. deze met een *intuitu personae*-karakter). Deze schuldvorderingen zijn evenmin vatbaar voor beslag.

Een belangrijk verschilpunt is echter dat anders dan bij derdenbeslag de vordering B-C door het uitoefenen van de zijdelingse vordering niet onbeschikbaar wordt. De debiteur (B) mag op ieder ogenblik zijn rechten en schuldvordering zelf uitoefenen of de schuldvordering overdragen.

3. Rechtstreekse vordering

626 In bepaalde gevallen beschikt een schuldeiser over een *directe* vordering tegen de onderschuldenaar. Dit laat toe dat A de onderschuldenaar (C) aanspreekt en dit ten belope van het kleinste bedrag van de schuld van B t.o.v. A en deze van B t.o.v. C. Door de betaling van C aan A wordt C ten belope van dit bedrag bevrijd jegens B evenals B bevrijd wordt jegens A (over de aard van de rechtstreekse vordering nader: DIRIX, E., *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, 1984, 106, nrs. 142 e.v.).

Rechtstreekse vorderingen kunnen enkel door de wetgever worden toegekend. Recent werd een dergelijk vorderingsrecht nog verleend aan de onderaannemer (A) tegen de bouwheer (C) (art. 1798 B.W. *nieuw*; zie hierover: DIRIX, E., "Het voorrecht en de rechtstreekse vordering van de onderaannemer", *R.W.*, 1989-90, 1232 e.v.). De niet-betaalde onderaannemer zal nu niet meer hoeven bewarend c.q. uitvoerend beslag onder de bouwheer te leggen; hij zal deze rechtstreeks kunnen aanspreken.

627 Het verschil met de zijdelingse vordering ligt hierin dat hij ditmaal over een *eigen* recht beschikt en dat hij derhalve de opbrengst van zijn vordering exclusief mag behouden. Hij ontkomt dus aan de samenloop met de overige schuldeisers van zijn debiteur (B).

Het onderscheid met het derdenbeslag ligt hierin dat de rechtstreekse vordering geen executiemaatregel is op de schuldvordering van de debiteur op de derde. De titularis van de rechtstreekse vordering beschikt over een eigen recht tegen de onderschuldenaar (C). Tussen A en C bestaat dus niet louter een processueel verband (zoals bij derdenbeslag), maar een obligatoir verband: C is schuldenaar van A. Anders dan bij derdenbeslag is er bijgevolg ook geen sprake van enige samenloop; de opbrengst van de rechtstreekse vordering komt A exclusief toe.

Een belangrijk punt van gelijkenis is echter het volgende. Zowel het derdenbeslag als de uitoefening van de rechtstreekse vordering hebben tot gevolg dat de vordering van de debiteur op de derde onbeschikbaar wordt. Na een beslag c.q. het uitoefenen van een rechtstreekse vordering is een cessie van de schuldvordering door B niet meer tegenwerpelijk aan A. Evenmin kan C nog bevrijdend betalen aan B. Bij de rechtstreekse vordering is het echter nog meer dan onbeschikbaarheid; de vordering B-C wordt niet enkel geïmmobiliseerd, maar a.h.w. aan A overgedragen. Dit is wat COZIAN noemt "l'effet translatif de l'action directe" (*L'action directe*, Parijs, 1969, 274, nrs. 451 e.v.). De vraag of hier werkelijk van een overdracht sprake is dan wel enkel van een preferentiële onbeschikbaarheid zoals het geval is bij delegatie, kan hier buiten beschouwing blijven. In ieder geval is het zo dat A ontsnapt aan de samenloop met de overige schuldeisers van B.

628 Het eigen recht van de titularis van een rechtstreekse vordering ontstaat echter pas op het tijdstip waarop de vordering tegen de onderschuldenaar effectief wordt ingesteld. Dit is althans het geval voor de zgn. "onvolmaakte" rechtstreekse vorderingen. Is er derhalve reeds samenloop ontstaan voor dit tijdstip (b.v. een anterieur bewarend beslag onder C), dan kan A geen rechtstreekse betaling meer krijgen. Evenmin kan de rechtstreekse vordering nog worden uitgeoefend wanneer de vordering B-C vooraf reeds was overgedragen.

De wijze waarop een rechtstreekse vordering moet worden uitgeoefend is omstrepen. De uitoefening ervan is nochtans niet aan bepaalde vormvereisten onderworpen. Een aangetekende brief – vanuit de noodzaak van het bewijs – kan dus volstaan (*Encycl. Dalloz*, tw. *Action directe*, nr. 60; DEMOGUE, *Traité*, VII, 390, nrs. 1031 en 386, nr. 1009: "une demande, même amiable"; COZIAN, *a.w.*, 231, nr. 378. Anders: LAURENT, *Principes*, XXVI, nr. 81; DE PAGE, H., *Traité*, IV, 1062, nr. 917).

Hoe kan de schuldenaar (b.v. de aannemer) de uitvoering van de rechtstreekse vordering verhinderen? Met zijn verzet mag de onderschuldenaar (b.v. de bouwheer) geen rekening houden (zie boven, nr. 619). De schuldenaar zal derhalve zijn toevlucht moeten nemen tot een beslag onder derden in handen van de derde-schuldenaar. In de hypothese dat de rechtstreekse vordering ten onrechte werd ingesteld (b.v. omdat de onderaannemer wanprestatie pleegde) beschikt de aannemer over een vordering tot afgifte van het provenu van de rechtstreekse vordering.

4. Overdracht van schuldvordering

629 In de oudere literatuur werd vaak de gelijkenis tussen beide rechtsfiguren benadrukt (b.v.: DEMOLOMBE, *Cours*, XXV, nr. 132). Deze opvatting wordt terecht bekritiseerd (vgl. DE PAGE, *Traité*, IV, nr. 392). Het beslag heeft immers geen overdracht van de beslagen schuldvordering tot gevolg, zodat de beslaglegger – anders dan de cessionaris – niet aan de samenloop ontkomt met andere schuldeisers. De diverse problemen die bij samenloop van cessie en derdenbeslag kunnen rijzen worden hierna onderzocht (zie verder, nr. 683).

Beide rechtsfiguren hebben wel dezelfde triangulaire structuur (A-B-C). Verder is er een sterke gelijkenis wanneer de cessie plaatvindt tot zekerheid van de schuld van de cedent (zie boven, nr. 56). De positie van de cessionaris die tot betekening overgaat, lijkt inderdaad op deze van een schuldeiser die uitvoerend derdenbeslag legt.

5. Delegatie

630 Delegatie is een drie-partijen-overeenkomst waarbij een schuldenaar (B) aan zijn schuldeiser (A) een andere schuldenaar aanwijst die hierin toestemt. Door de (onvolmaakte) delegatie ontstaat een nieuwe verbintenis tussen de gedelegeerde schuldenaar (C) en de delegataris (A). De delegatie heeft ook de onbeschikbaarheid tot gevolg van de schuldvordering van de delegant (B) op de gedelegeerde schuldenaar (C). Deze onbeschikbaarheid geldt zowel *inter partes* als ten aanzien van derden. Bij samenloop tussen A (de delegataris) en B (of diens schuldeisers) zal eerstgenoemde voorgaan (zie bij RONSE, J., *Delegatie*, in *A.P.R.*, 59, nrs. 92 en 84-85, nr. 162; VAN HAEGENBORGH, G., “Cessie of delegatie”, *R.W.*, 1991-92, 929).

Deze voorkeursbehandeling van de delegataris wordt op uiteenlopende wijze verklaard. In de oudere rechtsleer werd aansluiting gezocht met de cessie. Een delegatieovereenkomst heeft evenwel geen overdracht van schuldvordering tot gevolg. De vordering die de delegant heeft op de gedelegeerde blijft in het vermogen van de delegant. Deze vordering is echter wel onbeschikbaar geworden. Ook schuldeisers van de delegant hebben zich bij die onbeschikbaarheid neer te leggen; zij moeten de vordering nemen zoals zij die in het vermogen van de delegant aantreffen. Een beslag op die vordering is dus mogelijk (RONSE, J., *a.w.*, 87, nr. 168). Enkel kan de gedelegeerde niet tot betaling worden gedwongen. De schuldvordering blijft in het vermogen van de delegant voortbestaan, zij het voorwaardelijk, nl. onder de opschortende voorwaarde van de niet uitvoering van de delegatie (zie bij: VAN HAEGENBORGH, G., *a.w.*). De gedelegeerde zal eerst tot afgifte kunnen gedwongen worden indien hij niet aan de delegataris hoeft te betalen.

6. Loonoverdracht

631 Een geval van overdracht van schuldvordering wordt op bijzondere wijze door de wetgever geregeld, nl. de loonoverdracht (vgl. art. 27 e.v. Loonbeschermingswet). De loonoverdracht is de overeenkomst waarbij een werknemer zijn schuldvordering op zijn werkgever overdraagt tot zekerheid van een bestaande schuld.

De aard van de loonoverdracht krachtens deze bepalingen is omstrede. Zie o.m.: TOP, F., "Loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht", *T.P.R.*, 1983, 363 e.v.; DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989, 192; MOREAU-MARGRÈVE, I., "Evolution du droit et de la pratique en matière de sûretés", in *Les créanciers et le droit de la faillite*, Brussel, 188-189; MEINERTZ-HAGEN-LIMPENS, A. en MAHAUX, J., "La cession de créance à titre de garantie", in *Les sûretés issues de la pratique*, Brussel, 1983, I, 61). Aantrekkelijk is de opvatting dat men hier te doen heeft met een fiduciaire overdracht tot zekerheid van een schuldvordering.

632 De wet kent twee vormen van loonoverdracht.

Een eerste vorm sluit aan bij het gemeen recht. In dat geval dient de overdracht te worden vastgelegd in een authentieke akte. De overdracht krijgt dan uitwerking van zodra hij aan de werkgever wordt betekend volgens art. 1690 B.W.

In alle andere gevallen moet de procedure worden gevolgd van de art. 28 e.v. Loonbeschermingswet. Deze voltrekt zich in drie stadia:

1. De overeenkomst van loonoverdracht. Deze wordt opgesteld volgens het voorschrift van art. 1325 B.W. en vermeldt wanneer de Afbetalingsovereenkomst en wet van toepassing is, de verplichte vermeldingen uit de art. 28-32 van die wet;
2. Komt de werknemer de verbintenissen uit de hoofdovereenkomst niet na, dan kan de schuldeiser de overdracht uitvoeren. Hiertoe zendt hij van zijn 'voornemen de overdracht uit te voeren' de kennisgeving aan de debiteur en een afschrift van deze kennisgeving aan de werkgever. De werknemer kan zich hiertegen binnen de 10 dagen verzetten. Na het verstrijken van die termijn van verzet zendt de overnemer aan de werkgever een eensluidend verklaard afschrift van de akte van overdracht. Al deze kennisgevingen geschieden op straffe van nietigheid bij aangetekende brief of bij deurwaardersexploot; de kosten hiervan blijven bij diegene die ze gemaakt heeft (art. 30). De procedure van verzet die geregeld wordt door de art. 31-32 wordt gevoerd door de vrederechter die in laatste aanleg beslist over alle betwistingen nopens de vorm en de grond van de overdracht en van de onderliggende schuldvordering (Cass., 10 november 1983, *Arr.Cass.*, 1983-84, 290). Volgens het Hof kan de vrederechter zelfs kennis nemen van een verzoek tot het toekennen van respijttermijnen;
3. De derde fase is dan de uitvoering door de afgifte van de gelden aan de schuldeiser-overnemer. Dit zal gebeuren door de kennisgeving aan de werkgever of, indien er verzet werd gedaan, na kennisgeving door de griffier dat de overdracht werd bevestigd. Van dat ogenblik af zal de werkgever de inhoudingen doen binnen de perken van de art. 1408 e.v. en verdwijnt de overgedragen loonvordering uit het vermogen van de werknemer.

633 De bevoegde rechter in deze materie is dus niet de beslagrechter, maar de vrederechter. Enkel wanneer de loonoverdracht gebeurt op grond van een authentieke akte is de beslagrechter nog bevoegd (zie boven, nr. 55). Ook wat

de uitvoering van de loonoverdracht betreft is de beslagrechter in de regel niet bevoegd.

De gelijkenis met het derdenbeslag komt hier, zoals gezegd, zeer sterk tot uiting. Nochtans zijn de bepalingen uit het Ger.W. nopens de verplichtingen van de derde-beslagene i.v.m. de verklaring en de afgifte en de sancties die hieraan worden verbonden, niet voor analogische toepassing vatbaar. Enkel art. 1382 B.W. is hier aan de orde. De beslagrechter is terzake ook niet bevoegd. Geschiedt de afgifte niet vrijwillig of ontstaat er een geschil over het verschuldigd loon, dan moet de zaak naar de bevoegde rechter worden gebracht, nl. de *arbeidsrechtbank*. Dit is eveneens het geval wanneer de werkgever het verzet dat werd gedaan door de werknemer zou negeren. Al kan men in die hypothese stellen dat ook de beslagrechter bevoegd is omdat men kan argumenteren dat een schuldeiser die aldus op onrechtmatige wijze het loon doet inhouden, in feite overgaat tot het leggen van een derdenbeslag zonder naleving van de pleegvormen ter zake (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 384, nr. 44).

634 Op welk tijdstip verdwijnt bij loonoverdracht de schuldvordering uit het vermogen van de werknemer. Deze vraag is van belang in geval van samenloop met andere schuldeisers die overgaan tot derdenbeslag op die vordering. Bij loonoverdracht in een authentieke akte verdwijnt de loonvordering uit het vermogen van de werknemer door de betekening ex art. 1690 B.W. aan de werkgever. Vindt de overdracht plaats volgens de Loonbeschermingswet, dan wordt aangenomen dat de overdracht tegenwerpelijk is aan derden vanaf de verzending van het afschrift van de akte van overdracht aan de werkgever. Van zodra deze betekening plaatsvond, is de overdracht tegenwerpe-lijk, ook in geval van faillissement van de overdrager en zelfs wanneer de kennisgeving gebeurde in de verdachte periode (Bergen, 22 oktober 1990, *Bank.Fin.*, 1991, 511 met noot GREGOIRE).

In geval van verzet door de werknemer wordt veelal aangenomen dat de overdracht eerst uitwerking krijgt vanaf het tijdstip dat het vonnis dat de overdracht bekrachtigt aan de werkgever wordt ter kennis gebracht en dit zonder retroactieve werking (zie boven, nr. 128).

7. Loondelegatie

635 De loondelegatie is een gerechtelijke machtiging verleend aan een echtgenoot of gewezen echtgenoot om de inkomsten van de andere (b.v. loon) met uitsluiting van deze laatste, zelf rechtstreeks bij de schuldenaar ervan (i.c. de werkgever) geheel of gedeeltelijk in ontvangst te nemen (zie art. 203ter, 221 en 301bis B.W.; art. 1280 Ger.W.). Deze machtiging verleent de bevoegdheid om die inkomsten te innen buiten ieder beslag (zie hierover nader: TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 375 e.v.; PANIER, Chr., "Les délégations de sommes", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, 141-192).

Een loondelegatie kan trouwens niet als een beslagmaatregel worden beschouwd (DEKKERS, R., *Handboek*, I, nr. 247). Evenmin wordt aan de ontvangstmachtigde een soort van rechtstreekse vordering toegekend. De gemachtigde echtgenoot wordt immers geen schuldeiser van het bedrag dat hij innen mag (*ibid.*; Cass., 6 juni 1946, *Pas.*, 1946, I, 236). De delegatie geldt ook niet als een veroordeling van de derde; het delegatievonnis levert dus geen titel op voor beslag.

De derde kan onverminderd zijn schuld betwisten. Hij behoudt tegen de inkomstengemachtigde alle excepties en verweermiddelen die hij tegen de schuldeiser kan inroepen.

De loondelegatie moet beschouwd worden als een vorm van dwangvertegenwoordiging krachtens rechterlijk bevel. De kennisgeving van de machtiging geldt dan als verzet ten aanzien van de derde-schuldenaar (art. 221, derde lid B.W.). Van dat tijdstip af betaalt hij enkel nog bevrijdend aan de gemachtigde echtgenoot. De derde die in weerwil van dit verzet betaalt, loopt het risico een tweede maal te moeten betalen (art. 1242 B.W.).

636 Aangezien het hier dus niet gaat om een beslagmaatregel, is de beslagrechter ter zake niet bevoegd (zie boven, nr. 53). Gebeurt de afgifte van het loon niet vrijwillig of ontstaat een geschil omtrent het verschuldigde loon, dan wordt de zaak naar de bevoegde rechter, *in casu* de arbeidsrechtbank (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 367, nr. 11).

Evenmin gelden de wettelijke regels inzake derdenbeslag. Zo is de derde niet verplicht een verklaring te doen bedoeld in art. 1452 en 1539 (Arrondrb. Antwerpen, 11 mei 1976, *R.W.*, 1976-77, 1122 met noot VAN OEVELEN). De vrederechter kan wel vooraf aan de derde bevel geven hem alle inlichtingen en bescheiden te verstrekken, waaruit het bedrag van de inkomsten en de schuldvorderingen kunnen blijken (art. 1253*quinquies*). Die medewerking wordt gesanctioneerd door art. 926.

Aan de delegatie wordt een publiciteit georganiseerd door middel van berichten van delegatie (zie art. 1390*bis* en 1390*ter*).

De afgifte van de gelden heeft de betekenis van een betaling. Deze betaling is slechts bevrijdend in handen van de ontvangstgemachtigde of diens lasthebber.

637 De gevolgen van een hervorming of wijziging van het vonnis dat de delegatie toestond, is omstreden. Indien men de delegatie beschouwt als een vorm van dwangvertegenwoordiging, moet de afwikkeling van onverschuldigde betalingen gebeuren zoals bij iedere betaling aan een lasthebber (zie bij DIRIX, E., "Ongerechtvaardigde verrijking in drie-partijen-verhoudingen", *T.P.R.*, 1981, (1023), 1029, nrs. 6 e.v.).

Wordt het vonnis dat de delegatie toestond in hoger beroep teniet gedaan of wordt de delegatie met terugwerkende kracht herzien, dan is de ontvangstgemachtigde verplicht de ten onrechte of teveel ontvangen sommen af te dragen aan de echtgenoot (b.v.: Rb. Hasselt, 14 april 1975, *R.W.*, 1975-76, 1893 met goedkeurende noot SENAEVE. In dezelfde zin: PANIER, Chr., *a.w.*, 189. Vgl.: TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 381-383; Brussel, 23 oktober 1974, *Rev.Not.B.*, 1975, 84 met noot STENGERS).

§ 2. Structuur

638 Het derdenbeslag beantwoordt aan een triangulaire structuur. Dit heeft tot onvermijdelijk gevolg dat de rechtspleging een zekere complexiteit vertoont. Er zijn nl. drie protagonisten: de beslaglegger, de beslagene en de derde. Zoals later kan blijken kunnen de kwaliteiten van beslaglegger en van derde-beslagene samenvallen in dezelfde persoon. In ieder geval impliceert onze rechtsfiguur noodzakelijkerwijze twee schuldvorderingen. Bestaat er tussen de debiteur en de derde geen schuldvordering tot afgifte, dan kan enkel een beslag bij die derde worden gelegd.

De schuldvordering die bestaat in de verhouding tussen de beslaglegger en zijn debiteur (de beslagene) wordt de o o r z a a k van het beslag genoemd. Deze tussen de beslagene en diens schuldenaar (de derde-beslagene): het v o o r w e r p van het beslag.

A. DE SCHULDVORDERING WAARVOOR HET BESLAG WORDT GELEGD

639 De eerst genoemde schuldvordering is de vordering waarvoor het beslag wordt gelegd, nl. deze die de beslaglegger op de beslagen debiteur heeft. De beslaglegger moet schuldeiser van de beslagene zijn, van aanvang aan. Het volstaat niet dat hij die positie eerst tijdens de procedure verwerft (DE LEVAL, G., *a.w.*, 17, nr. 36).

De rechtsverhouding die tussen de beslaglegger en de beslagen debiteur bestaat, gaat de derde niet aan. Hij mag zich niet uitspreken over het bestaan of de opeisbaarheid van de schuldvordering en op grond hiervan het beslag dat in zijn handen werd gelegd, aanvechten. Discussies hieromtrent kunnen enkel gevoerd worden *inter partes*. De derde mag wel de formele geldigheid van het beslag aanvechten; of in de terminologie van het Hof van Cassatie: de regelmatigheid, niet de rechtmatigheid van het beslag.

De kwaliteiten waaraan deze schuldvorderingen moeten voldoen worden hierna onderzocht (zie verder, nrs. 698 en 726). In beide gevallen moet de schuldeiser beschikken over een zekere, opeisbare en liquide schuldvordering. Bij bewarend derdenbeslag kan het vereiste van de opeisbaarheid worden versoepeld krachtens art. 1415, tweede lid.

640 De verhouding tussen de schuldeiser en de debiteur kan van dien aard zijn dat zij het leggen van derdenbeslag uitsluit. De geoorloofdheid van een beding in de overeenkomst waarbij de schuldeiser er zich toe verbindt geen beslag te leggen onder de debiteuren van zijn wederpartij is geoorloofd. Een dergelijk beding mag gemaakt worden hetzij bij de contractsluiting, hetzij op een later tijdstip (DE LEVAL, G., *a.w.*, 38, nr. 17; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 42, nr. 18).

B. DE SCHULDVORDERING WAAROP HET BESLAG WORDT GELEGD

1. *Kwaliteit van de vordering*

641 De schuldvordering die het voorwerp is van het beslag moet bij bewarend of uitvoerend beslag aan dezelfde kwaliteiten voldoen. Zij heeft de betaling van een geldsom of de afgifte van een zaak tot voorwerp. Het kan gaan om een actuele opeisbare schuldvordering. De schuldvordering kan ook gesteld zijn onder voorwaarde, op termijn of in geschil zijn (art. 1446 en 1539, tweede lid). Immers ook een voorwaardelijke of een nog niet opeisbare vordering valt in het vermogen en is dus vatbaar voor beslag. Zoals hierna zal blijken, volstaat het dat op het ogenblik van het beslag een rechtsverhouding bestaat tussen de beslagene en de derde waarin die "toekomstige" vordering haar grondslag vindt. Het beslag strekt zich verder ook uit tot al de na het beslag krachtens die rechtsverhouding gedane betalingen en uitkeringen. Aldus zal b.v. een beslag onder de huurder zich ook uitstrekken tot alle krachtens de huurovereenkomst nog niet verschenen huurtermijnen.

De derde-beslagene kan natuurlijk wel het bestaan van zijn schuld betwisten. Wanneer dit gebeurt, moet de zaak voor de bevoegde bodemrechter worden gebracht, of desgevallend ernaar worden verzonden door de beslagrechter (art. 1456, tweede lid en 1542, tweede lid).

642 De beslaglegger kan op die schuldvordering niet meer rechten doen gelden dan zijn debiteur. Hij zal de rechtsverhouding moeten nemen zoals hij die naar het tijdstip van beslag tussen zijn debiteur en de derde-beslagene aantreft. Het beslag mag geen nadeel toebrengen aan de positie van de derde-beslagene (zie verder, nr. 696). Ook wat dit aspect betreft bestaat er dus gelijkenis met de cessie van schuldvordering.

Het beslag heeft, zoals hierna zal worden onderzocht, de onbeschikbaarheid van de schuldvordering tot gevolg (zie verder, nr. 681). De beslagen debiteur en de derde mogen niets meer ondernemen waardoor de rechten van de beslaglegger zouden worden gefrustreerd. Zo is de beslagene niet meer bevoegd om de schuldvordering over te dragen en kan de derde-beslagene niet meer bevrijdend betalen aan zijn schuldeiser. Dergelijke rechtshandelingen zijn de beslagleggende schuldeiser niet tegenwerpelijk.

De beslaglegger zal daarentegen wel de *normale* lotgevallen van de schuldvordering moeten ondergaan. Het beslag kan niet verhinderen dat de beslagene (of de derde-beslagene) een vordering instelt tot nietigheid (b.v. wegens wilsgebreken) of tot ontbinding (art. 1184 B.W.) van de overeenkomst waarin de schuldvordering haar grondslag vindt. Wanneer de schuldvordering aldus tenietgaat, dan vindt het beslag daarin ook haar natuurlijk einde (DE LEVAL, G., *Traité*, 87, nr. 49; LEURQUIN, Ch., *Code de la saisie-arrêt*, 320, nr. 321). Of een ontbinding van de overeenkomst door wederzijdse toestemming tegenwerpelijk is, moet beoordeeld worden in het licht van art. 1167 B.W.

Hetzelfde geldt voor andere overeenkomsten die, zonder nochtans een novatoire werking te hebben, de oorspronkelijke overeenkomst wijzigen (zie hierover: LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 279, nr. 273). Deze problematiek komt hierna nog aan de orde bij het beslag op de vordering uit een huurovereenkomst (zie verder, nr. 652).

2. Voor beslag vatbaar

643 De schuldvordering waarop het beslag wordt gelegd noemt men het voorwerp van het beslag. Dit onderstelt dat zij vatbaar is voor beslag (zie boven, nrs. 113 e.v.).

Die onbeslagbaarheid zal voortvloeien uit een bijzondere wetsbepaling. Een voorbeeld levert art. 1 Wet 3 januari 1958 luidens welk schuldvorderingen op de Staat voor leveringen en werken in beginsel niet vatbaar zijn voor beslag of overdracht. Voor deze en andere gevallen zie boven, nrs. 113 e.v. Verder kan die onbeslagbaarheid in het algemeen voortvloeien wanneer de tegoeden of de zaken buiten de handel zijn of een *intuitieve* karakter vertonen. Wat dit laatste betreft moet aansluiting worden gezocht bij wat geldt voor de zijdelingse vordering (zie boven, nr. 625).

644 Niet vatbaar voor beslag zijn derhalve de schuldvorderingen die uitsluitend aan de *persoon* van de schuldeiser (de beslagene) verbonden zijn. Dit zijn vorderingen die het vermogen niet aanbelangen of deze die weliswaar van patrimoniale aard zijn, maar waar het moreel belang primeert (b.v. morele schade wegens laster). Veelal wordt aangenomen dat de vordering tot schadeloosstelling voor materiële en morele schade wegens aantasting van de fysieke integriteit niet onder deze categorie valt. Het recht om vergoeding te vorderen is persoonlijk, maar de vergoeding maakt deel uit van het onderpand van de schuldeisers (Cass., 26 mei 1977, *Arr.Cass.*, 1977, 988, *R.W.*, 1977-78, 1683. Zie hierover ook: SCHUERMANS, L. e.a., "Overzicht van rechtspraak", *T.P.R.*, 1984, 539, nr. 10). Deze rechtspraak wordt, alleszins wat de morele schade betreft, terecht bekritiseerd (STORME, M., noot onder Antwerpen, 22 januari 1988, *R.W.*, 1987-88, 1100-1102. Zie ook: Corr. Tongeren, 20 december 1984, *R.W.*, 1985-86, 467). Ook in Frankrijk is ter zake een kentering waar te nemen (Cass.fr., 28 april 1978, *Bull.civ.*, 1978, IV, nr. 117). Ten slotte kan ook steun gezocht worden in de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, nl. het arrest van 23 juni 1973 (*Ringelsen*) (zie ook bij: COPPENS, P. en T'KINT, F., "Examen de jurisprudence. Les faillites", *R.C.J.B.*, 1991, 474, nr. 82).

645 In de regel zijn bedingen van onbeslagbaarheid niet tegenwerpelijk aan derden (zie boven, nr. 116). Indien echter de partijen contractueel hebben bedongen dat voor de schuldvordering die tussen hen bestaat geen beslag kan worden gelegd (of geen beslag kan worden gelegd gedurende een bepaalde termijn), dan is een dergelijk beding tegenwerpelijk aan de schuldeisers van de titularis van het vorderingsrecht die op die schuldvordering wensen derdenbeslag te leggen. De schuldeisers zullen de vordering in het vermogen van hun debiteur moeten nemen zoals zij die aantreffen. De *Nemo plus juris*-regel verklaart ook de onbeschikbaarheid van de schuldvordering van de delegant op de gedelegeerde ten gevolge van een delegatieovereenkomst (zie boven, nr. 630).

Het is ook mogelijk dat de partijen een beding hebben opgenomen dat de schuldvordering niet mag worden overgedragen. Een dergelijk beding staat het derdenbeslag op de vordering door de schuldeisers van de titularis niet in de

weg. Een derdenbeslag kan immers niet worden beschouwd als een overdracht van schuldvordering.

3. Onverdeelde schuldvordering

646 Het beslag kan eveneens gelegd worden op een schuldvordering waaraan de debiteur slechts medegerechtigd is. Aldus kan de schuldeiser van een erfgenaam van een onverdeelde nalatenschap beslag leggen in handen van een schuldenaar van de *decujus* (LEURQUIN, Ch., a.w., 69, nrs. 36 en 317, nr. 319). Te denken valt ook aan het beslag op een meerhoofdige bankrekening (zie verder, nr. 657).

Een dergelijk beslag betreft in beginsel enkel het aandeel van de schuldvordering dat aan de beslagene toekomt. Zolang dit aandeel niet kan worden bepaald, blijft de gehele vordering onbeschikbaar.

4. Bestaan in het vermogen van de debiteur

647 Vanzelfsprekend kan enkel beslag gelegd worden op schuldvorderingen waarvan de beslagene rechthebbende is. Op schuldvorderingen waarvan een derde de rechthebbende is, kan geen beslag worden gelegd. Het is echter mogelijk dat een bepaalde schuldvordering slechts in schijn toebehoort aan een derde en dat de beslagene in werkelijkheid de rechthebbende is. In die gevallen kunnen de schuldeisers op grond van het beginsel uit art. 1321 B.W. die schijnbare toestand bestrijden (zie boven, nr. 26).

Vanzelfsprekend moet de schuldvordering nog bestaan op het ogenblik waarop het beslag wordt gelegd. Was zij voordien reeds teniet gegaan (b.v. betaling, wettelijke schuldvergelijking), dan is het beslag zonder voorwerp (*Verslag Van Reepinghen*, 540). De derde-beslagene zal dit niettemin uitdrukkelijk moeten bevestigen (zie verder, nr. 716).

Het beslag is eveneens zonder voorwerp wanneer de schuldvordering reeds voordien uit het vermogen is verdwenen door cessie. De anterioriteit van de cessie wordt bepaald naar het tijdstip waarop de formaliteiten voor de tegenwerpelijkheid van de cessie – in de regel art. 1690 B.W. – werd nageleefd.

648 Wat indien de cessie betrekking heeft op ‘toekomstige’ schuldvorderingen? Moet de beslagleggende schuldeiser zich zo’n cessie bij voorbaat laten welgevalen? Een toekomstige schuldvordering is vatbaar voor overdracht op voorwaarde dat zij bepaalbaar is naar het tijdstip van de overdracht (Cass., 9 april 1959, *R.W.*, 1959-60, 655, *R.C.J.B.*, 1961, 32 met noot HEENEN). Het komt er dus op aan dat het de partijen scherp voor ogen staat over welke vordering zij hebben willen beschikken. Voor de tegenwerpelijkheid is bovendien de betekening ex art. 1690 B.W. (of een gelijkwaardige handeling) vereist; dit impliceert dat de identiteit van de gecedeerde debiteur moet bekend zijn. Is aan deze voorwaarden voldaan, dan verdwijnt de schuldvordering uit het vermogen van

de cedent (HEENEN, J., *a.w.*, 39, nr. 4; HANNEQUART, Y., “La transmission des obligations”, *Les Nouvelles, Droit Civil*, IV, 2, nr. 208; PLANIOL en RIPERT, *Traité*, VII, nr. 1120. Vgl.: DE PAGE, H., *Traité*, IV, 415-416, nr. 408). De schuldvordering voor de nog niet verschenen huurtermijnen, de loonvordering uit een arbeidsovereenkomst in uitvoering e.d.m. verdwijnen *erga omnes* uit het vermogen van de cedent (verhuurder, werknemer) van zodra de voorschriften voor de tegenwerpelijkheid der cessie zijn nageleefd. Wordt de overdracht gevolgd door een derdenbeslag, dan kan dit beslag de anterieure cessie niet meer frustreren.

5. Toepassingsgevallen

a) Beslag op toekomstige en eventuele vorderingen

649 De vraag in welke mate men beslag kan leggen op toekomstige resp. eventuele vorderingen zorgt vaak voor onzekerheid. Soms wordt geleerd dat toekomstige goederen van de debiteur niet het onderpand uitmaken van de schuldeisers (b.v. Cass., 5 december 1907, *Pas.*, 1908, I, 59). Deze wijze van formuleren is onzuiver (vgl. art. 7 Hyp. W.). Bedoeld wordt dat men op toekomstige – d.i. nog niet bestaande – goederen geen beslag kan leggen. De toepassing van die regel op lichamelijke roerende goederen is eenvoudig. Moeilijker is dit met onlichamelijke goederen. Een schuldvordering is immers een abstract gegeven; het gaat om een rechtsbetrekking tussen een schuldeiser en een schuldenaar. In die zin zijn opeisbare, een vordering op termijn, een voorwaardelijke vordering en een eventuele vordering allemaal even “ongrijpbaar”.

Voor de vatbaarheid voor beslag moet maar een vraag worden gesteld: bestaat er een “rechtsverband” tussen de beslagene en derde en is deze voldoende bepaald of althans bepaalbaar (vgl. *Verslag Van Reepinghen*, I, 540). Is zulks het geval dan is het beslag mogelijk, ook al doet die rechtsverhouding slechts een schuldvordering ontstaan die eerst in de toekomst opeisbaar wordt (of enkel maar kan worden). Een verbintenis op termijn of een onder opschortende voorwaarde “bestaan”. In al die gevallen ontstaat er tussen de partijen een rechtsbetrekking. Deze rechtsverhouding heeft uiteraard een inhoud. Zij doet dus verbintenissen ontstaan. Derhalve moet gezegd worden dat een verbintenis onder opschortende voorwaarde “bestaat”; enkel de opeisbaarheid is uitgesteld (DE PAGE, H., *Traité*, I, 226, nr. 153bis. Vgl.: HERBOTS, J., in *R.C.J.B.*, 1983, 204-222; GERARD, Ph., in *R.C.J.B.*, 1990, 108-128). De omschrijving dat het hier zou gaan om een bestaan *en germe*, “in de kiem” (naar BAUDRY-LACANTINERIE, *Traité*, XIX, nr. 760) werkt dan ook enkel maar verwarrend.

Het vorenstaande geldt ongetwijfeld voor schuldvorderingen op termijn en deze onder opschortende voorwaarde. Dit is eveneens het geval voor deze die voortvloeien uit een wederkerige overeenkomst (b.v. de vordering uit een huurovereenkomst voor de nog niet verschenen termijnen, de loonvor-

dering uit een arbeidsovereenkomst e.d.). In al deze gevallen betreft het toekomstig karakter enkel de opeisbaarheid (zie hierover nader: DIRIX, E., "Overdracht van en beslag op toekomstige schuldvorderingen", in *In het nu, wat worden zal* (Schoordijk-bundel), Deventer, 1991, 39 e.v.; HEENEN, J., "La cession de créances futures", *R.C.J.B.*, 1961, (35), 38-39. Vgl. voor Nederland: H.R., 30 januari 1987, *N.J.*, 1987, nr. 530 met concl. Adv. Gen. BLOEMBERGEN en met noot G.; H.R., 25 maart 1988, *A.A.*, 1989, 56 met noot KORTMANN; H.R., 15 maart 1991, *RvdW*, 1991, nr. 79).

650 Wat dan met de zgn. *eventuele* vordering? De benadering moet dezelfde zijn. Bestaat er tussen de partijen een rechtsverhouding en laat die de bepaling van het (eventuele) recht toe; hoe onzeker het ook is dat het recht opeisbaar wordt. Aldus wordt geldigheid aanvaard van het beslag door een schuldeiser van de verzekerde op de uitkering die de verzekeraar deze eventueel zal verschuldigd zijn, van het beslag in handen van een vennootschap in vereffening op het liquidatiesaldo dat eventueel aan de debiteur-vennoot zou kunnen toekomen enz. (zie voor andere voorbeelden: LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 61-63, nr. 31). Over de eventuele rechten schreef GANSHOF VAN DER MEERSCH het volgende: "Avant la naissance de ce droit de créance existe un droit présent, distinct de ce dernier, un droit à ce droit de créance si celui-ci vient de naître", (concl. voor Cass., 28 maart 1957, *Pas.*, 1957, I, 920. Adde: HEENEN, J., *a.w.*; DEMOGUE, "Des droits éventuels", *Rev.trim.dr.civ.*, 1905, 723 e.v. en 1906, 231 e.v.).

Enkele voorbeelden kunnen deze principes illustreren. Er wordt beslag gelegd in handen van een advocaat die belast was met de invordering van een geldvordering. Eerst na het beslag ontvangt de advocaat de geldsom. Dit bedrag valt onder het beslag. De verplichting tot afdracht van de advocaat bestond immers reeds ten tijde van het beslag (H.R., 10 mei 1929, *N.J.*, 1929, 343).

Aan een notaris wordt opdracht gegeven drie onroerende goederen te verkopen. Op dat ogenblik van het beslag in handen van de notaris is nog maar één van de grondstukken verkocht en de prijs zelfs nog niet betaald. Aan het Hof van Cassatie wordt de vraag voorgelegd of het beslag kan worden gelegd op deze eventuele of "in de kiem" bestaande vordering. Het Hof beantwoordt die vraag bevestigend. Tussen de beslagene en de notaris bestond reeds ten tijde van het beslag een overeenkomst waarbij laatstgenoemde de opdracht had diverse onroerende goederen te verkopen en de koopprijs ervan af te dragen. De vordering van de beslagene tot afgifte van de koopprijs bestond reeds; alleen de opeisbaarheid ervan was uitgesteld. Het beslag treft dan ook de koopprijs die de notaris na het tijdstip van het beslag ontving; hierbij dient geen onderscheid gemaakt te worden naargelang het tijdstip van de verkoop (voor of na het beslag) der grondstukken (Cass., 12 mei 1989, *R.W.*, 1989-90, 1347).

Waar het dus op aankomt is dat de schuldvordering haar grondslag vindt in een rechtsverhouding die op het tijdstip van het beslag bestond.

b) Beslag op een loonvordering

651 Gelet op het wezenlijk belang van het loon en de daarmee gelijkgestelde inkomsten, wordt het beslag hierop aan beperkingen onderworpen (zie boven, nrs. 118 e.v.).

c) Beslag op een huurvordering

652 Veel voorkomend is het beslag op de schuldvordering uit huur of pacht-overeenkomsten. Een dergelijk beslag kan zowel gelegd worden op de reeds vervallen huurgelden als op de nog niet verschenen huurtermijnen. Het beslag op deze in de toekomst te vervallen huurtermijnen is mogelijk (zie boven, nr. 649).

Vanaf dat ogenblik mag de beslagen verhuurder, krachtens het beginsel van de onbeschikbaarheid, niets ondernemen waardoor het beslag zou worden gefrustreerd (zie verder, nr. 681). Zo mag hij de huurvordering niet meer overdragen op een derde, evenmin mag hij de huur nog overdragen.

De beslaglegger zal de huurverhouding echter moeten nemen zoals hij ze aantreft op het ogenblik van het beslag. Had de beslagen-verhuurder de vordering voor de nog niet verschenen huurtermijnen reeds overgedragen op een derde, dan is zo'n (anterieure) cessie tegenwerpelijk aan de beslaglegger. Die anterioriteit moet beoordeeld worden naar het bepaalde in art. 1690 B.W. Een anticipatieve kwijting is slechts aan derden tegenwerpelijk onder de voorwaarden van art. 1 Hyp.W. Een kwijting voor minder dan drie jaar huur zal in ieder geval vaste dagtekening moeten hebben voor het tijdstip van het beslag.

De beslaglegger zal verder ook de normale lotgevallen van de huurovereenkomst moeten ondergaan. Aldus zal bij een ontbinding van de huurovereenkomst, ook het beslag zonder voorwerp worden (LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 320, nr. 321).

653 De vraag rijst of bij beslag op de huurvordering het beginsel van de onbeschikbaarheid zich eveneens verzet tegen de verkoop van het gehuurde goed.

Naar Nederlands recht wordt die vraag bevestigend beantwoord. Er anders over oordelen zou er immers toe leiden dat de debiteur een einde zou kunnen maken aan het beslag door het verhuurde goed eenvoudig te verkopen. Volgens de Hoge Raad geldt die regel ook wanneer de eigendoms-overdracht plaatsvindt na executoriaal beslag. Krachtens art. 475 b NRv. kan vervreemding, bezwaring, afstand of onderbewindstelling van een door beslag getroffen vordering, tot stand gekomen nadat het beslag is gelegd, niet tegen de beslaglegger worden ingeroepen. Hieruit volgt dat het beslag ook na de vervreemding van de door het beslag getroffen vordering op deze vordering blijft rusten en dat de geëxecuteerde de beslagen vordering niet van het beslag kan bevrijden. Ook na de vervreemding van het goed blijft het beslag op de huurvordering rusten (H.R., 15 januari 1991, *RvdW*, 1991, 41, met concl. Adv. Gen. HARTKAMP, *A.A.*, 1991, met noot CAHEN. Zie over dit arrest: BLOM, M., in *Wartaalbericht Nieuw B.W.*, 1991, 69 e.v.; VRANKEN, J., in *W.P.N.R.*, 1991, nr. 5998; FIKKERS H. en YNZONIDES, M., in *Advocatenblad*, 1991, 280-283).

Het Belgisch recht is terecht in andere zin gevestigd. Het beslag heeft immers geen algehele beperking van de handelingsbekwaamheid van de debiteur tot gevolg. Hij behoudt het recht om verder zijn vermogen te besturen en erover te beschikken. De onbeschikbaarheid die het gevolg is van het derdenbeslag moet beperkend worden uitgelegd; zij treft enkel de schuldvordering en kan er niet toe strekken dat de beslaglegger de verkoop van het goed zou kunnen beletten. De overgang van de huurovereenkomst is een accessorium van de overdracht van het gehuurde goed. De beslaglegger zal de verkoop enkel kunnen aanvechten wanneer die plaatsvond met bedrieglijke miskening van zijn belangen (art. 1167 B.W.) (LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 321, nr. 321; DE LEVAL, G., *Traité*, 87, nr. 49, noot 363).

Wordt na het derdenbeslag op de huurgelden, het verhuurde goed het voorwerp van een uitvoerend beslag, dan houdt het derdenbeslag eveneens op gevolg te hebben. Vanaf de betekening van het beslagexploot worden de huur- en pachtgelden voor onroerend gehouden om samen met de opbrengst van het goed te worden verdeeld (art. 1576). Vanaf dat tijdstip houden de huurgelden op het voorwerp uit te maken van het derdenbeslag (LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 321, nr. 322; *Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 291).

d) Beslag op een bankrekening

654 Een van de meest courante gevallen van derdenbeslag betreft het beslag onder de bank van de debiteur. In de regel wordt zo'n beslag gelegd onder de bank op al de tegoeden van de debiteur. De beslagleggende schuldeiser hoeft het voorwerp van zijn beslag niet nader te specificeren door b.v. het rekeningnummer te vermelden. In dat geval treft het beslag alle rekeningen en tegoeden bij deze bank. Ook de tegoeden die zich in het buitenland bevinden, b.v. in een buitenlands filiaal, vallen onder het beslag, tenzij dit kantoor van een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid geniet.

Het is natuurlijk denkbaar dat de schuldeiser enkel het beslag vraagt op een bepaalde rekening of het beslag beperkt tot een bepaalde zetel van de bank. In dat geval strekt het beslag zich niet uit tot andere rekeningen. De debiteur behoudt dan ook de vrije beschikking op die rekeningen (b.v.: Parijs, 12 februari 1991, *D.*, 1991, I.R., 89).

655 Het beslag op een bankrekening betreft uitsluitend het saldo ten tijde van het beslag. Op de bank rust op het tijdstip van het beslag geen andere verplichting dan tot afgifte van het saldo dat de rekening op dat ogenblik aangeeft. Na het beslag opgenomen posten die ten gunste van de beslagene worden geboekt vallen niet onder beslag. Aldus vallen gelden die na het beslag op de rekening worden gestort en die niet voorkomen uit verrichtingen die op het tijdstip van het beslag in uitvoering waren, niet onder het beslag (zie hierover: NELISSEN-GRADE, J.M., "Derdenbeslag op bankrekening", *Liber amicorum F. Dumon*, Antwerpen, 1983, 677-693; VAN GERVEN, W. e.a., *Handels- en economisch recht*, I, B, 569, nr. 621; STRANART, A.M., *a.w.*, in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, (85), 129; MIJNSSSEN, H., *De rekening-courant-verhouding*, Zwolle, 1988, 57 e.v. *Anders*: DE LEVAL, G., *Traité*, 614). Vertoont de rekening een debet-saldo dan is het beslag zonder voorwerp (*Rép.pr.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 156). Het bedrag van de debetstand moet door de bank niet worden meegedeeld.

Vanaf het ogenblik van de ontvangst van de akte van beslag onder derden (exploot en bij bewarend derdenbeslag ook: de kennisgeving bij gerechtsbrief ex art. 1449) mag de bank het creditsaldo dat de rekening op dat ogenblik aangeeft niet meer uit handen geven. De bank mag uit dit saldo geen door de debiteur getrokken cheques betalen of nog overschrijvingsopdrachten uitvoeren ook al werden die voor het beslag gegeven (b.v. krachtens een permanente betalingsopdracht) (*Rép.pr.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 163).

Latere geldstortingen op de rekening kunnen evenmin beschouwd worden als “vermeerderingen van de bezittingen waarvan de derde-beslagene schuldenaar is” (art. 1455). Hiertoe is immers vereist dat zij op dezelfde oorzaak berusten als de vordering waarop het beslag werd gelegd (NELISSEN-GRADE, J.M., *a.w.*, 683, nr. 9; zie verder, nr. 641). Het enkele feit dat tussen partijen een rekening-courant verhouding bestaat, laat niet toe te zeggen dat de cliënt reeds ten tijde van het beslag een vordering had tot afgifte van een na het beslag gevormd saldo. De rekening-courant verhouding doet zelf immers geen vorderingen ontstaan. Hierin ligt het verschil met de gevallen besproken onder nr. 650. Daar werd immers aan de advocaat c.q. notaris opdracht gegeven tot het innen van een bepaalde vordering. Het beslag treft dan ook de gelden die de derde na het beslag ontving, omdat de beslagene reeds voordien een vordering had tot afgifte m.b.t. deze sommen (zie ook: MIJNSSEN, F., *Materieel beslagrecht*, Zwolle, 1987, 77-78).

Aan die voorwaarde beantwoordt wel het zgn. “differé” van de rekening, d.w.z. alle schuldvorderingen die blijkens hun aard tot rekeningverhouding behoren maar die nog niet op het “disponible” werden opgenomen. Het gaat hier om de nog aan de gang zijnde verrichtingen, zoals b.v. cheques die voor het beslag ter inning aan de bank waren overhandigd of overschrijvingsorders die reeds waren gegeven, maar die op het tijdstip van het beslag nog niet op het credit van de rekening waren ingeschreven. Deze lopende verrichtingen vallen dus wel nog onder het beslag, omdat die de verplichting tot afgifte reeds “in de kiem” bestaat. Omgekeerd moet ook worden rekening gehouden met verrichtingen die op het tijdstip van het beslag reeds in uitvoering zijn, maar nog niet werden geboekt en waardoor het creditsaldo wordt verminderd, zoals b.v. betaling door de bank van door de debiteur getrokken cheques, van gedomicilieerd handelspapier (voor meer bijzonderheden: NELISSEN-GRADE, J.M., *a.w.*, 687, nr. 15; STRANART, A.M., *a.w.*, 130). Onder deze lopende verrichtingen kunnen echter niet gerekend worden: de latere loonstortingen (Beslagr. Antwerpen, 5 december 1988, *R.W.*, 1988-89, 824; de bank is een derde t.a.v. de afspraken tussen werkgever en werknemer nopens de uitbetaling van het loon).

656 Het beslag op de bankrekening verhindert, zoals gezegd, dat de bank nog uit het creditsaldo van de rekening betalingen doet, b.v. van door de beslagen debiteur getrokken cheques. Werd de cheque echter uitgegeven onder dekking van een garantietaal of chequekaart zodat de bank gehouden is ten belope van de waarborg de cheques te honoreren, dan rijst de vraag of de bank die bedragen nog kan verrekenen niettegenstaande het derdenbeslag. Een ontkennend antwoord dringt zich op. Na beslag is geen schuldvergelijking meer mogelijk voor later ontstane tegenvorderingen (art. 1298 B.W.). Dit is hier het geval nu de cheque na het beslag werd betaald en de regresvordering van de bank eerst dan is ontstaan. Hij zal echter wel voor die schuldvordering in de verdeling kunnen tussenkomen en desnoods in eigen handen kunnen beslag leggen (TOP, F., “Is de eigenaar van verloren of gestolen chequeformulieren voldoende beschermd in het eurochequesysteem?”, *Liber amicorum Jan Ronse*, Brussel, 1986, (459), 464).

657 Behoort de rekening toe aan meerdere personen (meerhoofdige rekening) dan kan daarop door de schuldeisers van een van hen derdenbeslag

worden gelegd (b.v.: Brussel, 21 mei 1975, *R.W.*, 1975-76, 1772). Dit beslag treft in de praktijk de gehele rekening: de bank zal alle tegoeden blokkeren en in die zin een verklaring van derde-beslagene afleggen (VAN GERVEN e.a., *a.w.*, 551, nr. 600; VAN RYN, J. en HEENEN, J., *Principes*, IV, (1988), 312, nr. 429; BROUW, R., "Le statut civil et fiscal du compte joint", *Rev. Banque*, 1957 (497), 507). De bank kent immers niet de interne deelgerechtigheid van de rekeninghouders. Wordt die vastgesteld, dan wordt het beslag beperkt tot het gedeelte dat de debiteur toebehoort. Bij uitvoerend derdenbeslag is dus een verdeling overbodig; de derde-beslagene geeft de bedragen vrij die aan de beslagen debiteur toekomen (DE LEVAL, G., *Traité*, 96, nr. 53). In geval van betwisting hieromtrent stellen de andere rekeninghouders een vordering in tot (gedeeltelijke) opheffing van het beslag.

Een beding luidens welk in geval van beslag lastens een der rekeninghouders (of ingeval van faillissement) het beschikkingsrecht van de rekening uitsluitend zal toekomen aan de andere(n) is niet tegenwerpelijk aan de schuldeisers. Een dergelijk beding onttrekt immers een gedeelte van hun onderpand (MIJNSSEN, F.H.J., *De rekening-courant-verhouding*, Zwolle, 1988, 104).

In geval van actieve solidariteit van de rekeninghouders, treft het beslag alle tegoeden.

Een andere vorm van gezamenlijke rekening is deze op naam van een vruchtgebruiker en een naakte eigenaar. Het beslag door een schuldeiser van de vruchtgebruiker heeft de volledige onbeschikbaarheid van de rekening tot gevolg. Het beslag door een schuldeiser van de naakte eigenaar laat de vruchtgebruiker verder de beschikking over de rente en de opbrengst van de rekening (zie nader: *Rép. Not.*, La saisie mobilière, nr. 389).

e) Kwaliteitsrekeningen

658 Het komt frequent voor dat op de bankrekening van de debiteur tegoeden voorkomen die voor een derde zijn bestemd of die aan bepaald doel zijn verbonden. Te denken valt b.v. aan de zgn. "derdenrekening" van advocaten, aan de rekening van de syndicus van een appartementsgebouw, aan de rekening van een penningmeester van een vereniging, aan het geval dat iemand gelden collecteert voor een bepaald doel, enz. Geldt de advocaat of de syndicus als juridische eigenaar, dan is het duidelijk dat die gelden uiteindelijk bestemd zijn voor de cliënten of de medeëigenaren van het appartementsgebouw.

Onze rechtsorde kan echter niet goed overweg met *fiduciaire rechtsverhoudingen*, zodat vaak geen doelmatige bescherming wordt geboden aan de rechthebbenden tegenover de schuldeisers van de titularis van de rekening (b.v.: Brussel, 16 april 1987, *J.T.*, 1987, 575). Die bescherming kan wel worden geboden als de bedragen worden gestort op een kwaliteitsrekening. De tegoeden op dergelijke rekening vallen dan niet in het vermogen van de rekeninghouder (zie hierover: DIRIX, E., "Recente trends in de zakelijke zekerheidsrechten", in *Het zakenrecht: absoluut niet een rustig bezit*, Antwerpen, 1992; Voor Nederland: UNIKEN VENEMA, C.A. en EISMA, S.E., *Eigendom ten titel van beheer naar komend recht*, Zwolle, 1990; H.R., 3 februari 1984, *N.J.*, 1984, nr.

752 met concl. Adv.Gen. FRANX en noot WMK. Voor Frankrijk: Cass.fr., 19 februari 1985, *Bull.civ.*, 1985, I, nr. 68).

Een kwaliteitsrekening is een rekening waarbij, bij de te naamstelling wordt aangegeven dat de titularis de rekening houdt in een bepaalde kwaliteit. De tegoeden op dergelijke rekening blijven gescheiden van het vermogen van de rekeninghouder en kunnen dus niet door diens privé-schuldeisers worden in beslag genomen. De regel dat een kwaliteitsrekening afgescheiden blijft van het vermogen van de titularis van de rekening geldt niet enkel bij een specifieke rekening, maar ook bij een algemene rekening, b.v. een rekening van een advocaat ten behoeve van alle cliënten gezamenlijk. Is het saldo van de rekening ontoereikend om al de vorderingen van de cliënten te voldoen, dan vindt tussen hen een pondspondsgewijze verdeling plaats.

Een wettelijk voorbeeld hiervan is te vinden in art. 34 Wet Notarisambt, zoals gewijzigd door K.B. nr. 213 van 13 december 1935 (zie verder, nr. 669).

659 Wanneer door schuldeisers van de titularis van de rekening derdenbeslag wordt gelegd, zal de bank dit beslag behandelen als een beslag lastens de rekeninghouder. In haar verklaring zal zij echter aangeven dat het om een kwaliteitsrekening gaat. Een dergelijke omzichtige handelwijze is geboden omdat de bank in de regel geen precieze kijk heeft op de verhouding tussen de rekeninghouder en de belanghebbenden. Verder is het zo dat verbintenisrechtelijk de bank enkel de rekeninghouder kent. De te naamstelling van de rekening is slechts een administratieve aanduiding. Het zal derhalve aan de belanghebbenden van de rekening zijn om i.g.v. beslag het rekeningsaldo te revindiceren. De grondslag voor zo'n zakelijke vordering tot afgifte kan gevonden worden in de figuur van de middellijke of onrechtstreekse vertegenwoordiging, in de leer van de oneigenlijke bewaargeving (zie bij: DE PAGE, H., *Traité*, V, nrs. 263 e.v.) of nog in de fiduciaire overdracht tot beheer. Wat het praktisch probleem van de identificering van de geldbedragen betreft, is het zo dat een vordering tot afgifte van giraal geld meer kans op slagen heeft dan een revindicatievordering van chartaal geld (bankbiljetten). Het gezegde "money has no earmark" is voor giraal geld niet van toepassing aangezien hier de identiteit en de herkomst van de gelden gemakkelijker te traceren valt (HOUTAPPEL, J.C., "Bewaring van saldotegoed", *W.P.N.R.*, 1985, nr. 5750, 560).

Aangezien de tegoeden op de kwaliteitsrekening in het vermogen vallen van de de belanghebbenden, is het mogelijk dat die tegoeden door hun crediteuren in beslag worden genomen. Een dergelijk beslag wordt gelegd onder de bank lastens de rekeninghouder in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger, bewaarnemer c.q. fiduciaris.

f) Beslag op een kredietopening

660 Gelet op het vorenstaande is geen beslag mogelijk op een kredietopening. Vertoont de rekening een debet saldo dan is het beslag zonder voor-

werp. Op het niet opgebruikte gedeelte van de kredietopening kan evenmin beslag worden gelegd. Een kredietopening is enkel een leningbelofte die ten gunste van de kredietnemer *intuitu personae* wordt gedaan. Het recht om hierop een beroep te doen, komt uitsluitend hem toe en is niet vatbaar voor beslag (NELISSEN-GRADE, J.M., *a.w.*, 684, nrs. 12 e.v.; VAN GERVEN, W., *a.w.*, 582, nr. 635; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 68, nr. 35bis. *Anders*: DE LEVAL, G., *a.w.*, 91, nr. 59).

g) Bedingen van eenheid van rekening – Compensatiebeding

661 Zowel bij depositorekeningen als bij rekening-courant, komt de problematiek aan de orde van de tegenwerpelijkheid aan de beslagleggende schuldeiser van bedingen van eenheid van rekening en compensatiebedingen. Krachtens dergelijke bedingen moeten de op naam van de beslagene geopende rekeningen worden beschouwd als een ondeelbare rekening of moeten zij de bank toelaten de diverse saldi te compenseren. Het beding van eenheid van rekening rechtvaardigt de verrekening van wederzijdse schuldvorderingen en is tegenwerpelijk aan derden op voorwaarde dat zij aan de werkelijkheid beantwoordt. Het compensatiebeding vervult dan een suppletieve functie; wanneer het beding van eenheid van rekening door de rechter niet zou worden aanvaard, wordt een beroep gedaan op het compensatiebeding (zie hierover o.m.: VAN GERVEN, W. e.a., *a.w.*, 579, nrs. 633-634).

De tegenwerpelijkheid van deze bedingen aan de samenlopende schuldeisers (b.v. na derdenbeslag) wordt uiteenlopend beoordeeld (*pro*: Bergen, 20 december 1988, *Bank en Fin.*, 1989, met noot DELIERNEUX; *anders*: Brussel, 3 februari 1986, *T.B.H.*, 1988, 702 met noot GREGOIRE; Kh. Luik, 14 oktober 1987, *T.B.H.*, 1988, 727). Ten onrechte evenwel. Het komt contractanten toe te stipuleren dat de tussen hen bestaande schuldvorderingen in de toekomst zullen verrekend worden. Aan de verworven rechten van derden wordt hierdoor geen afbreuk gedaan (zie hierover uitgebreid: DIRIX, E. en KORTMANN, S., "Compensatie en concursus creditorum", *T.P.R.*, 1989, (1657), 1675-1676, nr. 13). In ieder geval hebben de genoemde clausules die de banken plegen te bedingen, geen "kunstmatig" karakter. De bank zal in de regel de mogelijkheid tot compenseren verdisconteerd hebben bij de kredietverlening. Dit verdisconteren is legitiem en beantwoordt aan de economische realiteit van het zaken doen tussen partijen (B.v. Kh. Charleroi, 20 april 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 416).

h) Beslag op een spaarboekje

662 Het beslag kan ook gelegd worden op een spaarboekje. Een dergelijk beslag komt neer op een beslag op een rekening. De afgifteverplichting kan niet afhankelijk worden gemaakt van de overlegging van het spaarboekje (STRANART, A.M., "La saisie-arrêt", *DAOR*, 1990, nr. 16, 26).

Het spaarboekje is geen waardepapier en heeft enkel een bewijsfunctie. Het kan nl. beschouwd worden als een onvolkomen legimatiepapier. De legitimerende functie geldt uitsluitend ten behoeve van de bank die tegen de overlegging van het boekje bevrijdend kan betalen (VAN GERVEN, W. e.a.,

a.w., 1, A, 389, nr. 363; WINANDY, Ch.G., "Les comptes en banque", in *La banque dans la vie quotidienne*, Brussel, 1986, 63, nr. 61).

i) Beslag op een bankkluis

663 Het huren van een bankkluis doet in hoofde van de bank geen restitutie-verplichting ontstaan. Er kan dus geen beslag onder de bank worden gelegd; enkel beslag bij een derde (zie boven, nr. 516).

Geheel verschillend is de hypothese dat de bank als bewaarnemer geldt (b.v. van effecten). Voor een toepassing: Beslagr. Brugge, 22 december 1981, *R.W.*, 1981-82, 2746.

j) Beslag in handen van een bewaarnemer

664 Luidens art.1944 B.W. neemt de verplichting van de bewaarnemer om op eerste verzoek de in bewaring gegeven zaak terug te geven een einde wanneer in zijn handen beslag onder derden is gelegd. De bewaarnemer kan zich in dat geval niet verzetten tegen de verkoop, noch kan hij die goederen revindiceren (Cass., 11 mei 1989, *R.W.*, 1989-90, 362).

k) Documentair krediet

665 Er kan geen bewarend beslag worden gelegd door de koper die ten gunste van de verkoper een onherroepelijk documentair krediet heeft toegestaan op dit onherroepelijk documentair krediet in handen van de bank op grond van een schuldvordering die voortspuit uit de wanprestatie van de verkoper. Tussen de begunstigde en bank bestaat een autonome en abstracte rechtsverhouding, zodat bewarend beslag op het documentair krediet in handen van de bank is uitgesloten. Zoniet zou de opdrachtgever van het krediet aldus via een omweg een betalingsverbod aan de bank kunnen opleggen wat onverenigbaar is met de rechtsfiguur van het documentair krediet (VAN GERVEN, W. e.a., *Handels- en economisch recht*, I, B, 616, nr. 665; SIMONT, L., "Misbruik bij documentair krediet", *T.P.R.*, 1986, (71), 98 e.v.; DE LEVAL, G., "Saisies et droit commercial", in *Les créanciers et le droit de la faillite*, Brussel, 1983, (267), 307 e.v.. B.v.: Brussel, 31 oktober 1985, *J.T.*, 1986, 481. Vgl.: DE VUYST, *Documentaire kredieten*, in *A.P.R.*, 95, nr. 193. Voor Frankrijk: Cass.fr., 14 oktober 1981, *D.*, 1982, *Jur.*, 301 met noot VASSEUR. Voor Nederland: SCHOORDIJK, H.C.F., *Beschouwingen over drie-partijen-verhoudingen van obligatoire aard*, Zwolle, 1958, 205). Zo'n beslag is ook niet mogelijk tot zekerheid van een vordering die vreemd is aan de onderliggende overeenkomst (Cass.fr., 18 maart 1986, *D.*, 1986, *Jur.*, 374 met noot VASSEUR).

De bank heeft een eigen belang om de opheffing van zo'n derdenbeslag te vorderen (Aix, 14 mei 1982, *D.*, 1983, *I.R.*, 412).

Uitzondering – hoewel niet onbetwist – wordt gemaakt voor gevallen van fraude door de begunstigde van het krediet (VAN GERVEN e.a., *a.w.*, 617, nr.

666; VAN RYN, J. en HEENEN, J., *Principes*, IV, 502, nr. 638; DE LEVAL, G., *a.w.*, 309).

Door SIMONT wordt aangetoond dat het aanwenden van de techniek van het bewarend beslag in die gevallen steeds afbreuk doet aan de finaliteit van die rechtsfiguur. Het beslag wordt immers niet aangewend om een zekere schuldvordering veilig te stellen, maar louter om een betalingsverbod te horen opleggen. Een verzoek tot dergelijk verbod kan uitsluitend tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel worden gericht (SIMONT, L., *a.w.*, 102).

Andere schuldeisers van de begunstigde van het krediet kunnen daarentegen wel beslag leggen onder bank (VAN RYN, J. en HEENEN, J., *Principes*, IV, 500, nr. 638).

l) Bankgarantie

666 Algemeen wordt evenzeer aangenomen dat de opdrachtgever om analoge redenen geen derdenbeslag kan leggen onder de bank op de schuldvordering van de begunstigde lastens de bank. Dit geldt evenzeer wanneer de schuldvordering van de beslaglegger vreemd is aan het basiscontract (vgl. o.m. VAN GERVEN, W., *Handels- en economisch recht*, I, B, 803, nr. 815; WYMEERSCH, E., "Garanties op eerste verzoek", *T.P.R.*, 1986, 502 en de verwijzingen aldaar).

m) Beslag in handen van een lasthebber

667 Het beslag moet gelegd worden in handen van een "derde" (zie verder, nr. 676). Is een lasthebber een "derde"? Wanneer de lasthebber in die hoedanigheid optreedt, dan vallen principaal en vertegenwoordiger in de verhouding tot de derden samen. Deze identificatie is nochtans niet permanent. In het algemeen blijft een lasthebber een "derde" t.a.v. de principaal; hun beider vermogens zijn immers onderscheiden (zie: *Rép.Not.*, "La saisie mobilière", nr. 345). Wanneer de principaal een schuldvordering heeft op zijn vertegenwoordiger, dan kan hierop door schuldeisers van de principaal worden beslag gelegd. Aldus kan derdenbeslag worden gelegd in handen van een lasthebber die belast is met de invordering van een geldschuld of die gelden voor rekening van zijn principaal onder zich houdt (b.v. een advocaat, een notaris).

Wat indien een lasthebber in die hoedanigheid een bankrekening heeft geopend? In dat geval kunnen schuldeisers van de principaal beslag leggen onder de bank lastens de lasthebber in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van hun debiteur. Ter zake van deze rekening geldt de lasthebber dus niet als een "derde".

Wat indien persoonlijke schuldeisers van de lasthebber op die banktegoeden beslag leggen? In dat geval kan de principaal de gelden voor zich opeisen op voorwaarde dat de gelden op een afzonderlijke rekening staan en zich niet met de eigen tegoeden van de lasthebber hebben vermengd (zie boven, nr. 658).

n) Beslag in handen van een advocaat

668 Het beslag in handen van de raadsman van de beslagene is in beginsel geoorloofd. Betwisting bestaat over de vraag of de advocaat zich bij het afleggen van zijn verklaring van derde-beslagene mag beroepen op het beroepsgeheim. Volgens een gedeelte van de rechtsleer weegt de deontologische norm zwaarder dan de wettelijke verplichting. Hiertoe is vereist dat de advocaat over de gelden beschikt in het raam van de normale uitoefening van het beroep. In dat geval kan hij zijn houding laten bepalen door de beslissing van de stafhouder (in die zin o.m.: STRANART, A.M., *a.w.*, 135 e.v.; *Id.*, “La saisie-arrêt entre les mains d’un avocat”, *J.T.*, 1985, 693; art. 1445, nrs. 59-63, *Comm. Ger. W.*; VAN GOETHEM, H., “Het beroepsgeheim van de advocaat”, *Jura Falc.*, 1981-82, 214. Zie hierover ook: CORVILAIN, P., “La saisie-arrêt entre les mains d’un avocat”, *Cah.Dr.Jud.*, 1991, 79-81).

Deze schroomvalligheid overtuigt niet. Is de advocaat schuldenaar van zijn client dan moet hij een derdenbeslag dulden. De schuldeisers van zijn client hebben recht op het gehele onderpand van diens vermogen. Deontologische normen kunnen er niet toe strekken om aan een debiteur financieel asielrecht te verlenen (Beslagr. Brussel, 14 februari 1991, *J.L.M.B.*, 1991, 423. Zie ook: DE LEVAL, *a.w.*, 116, nr. 72; *Rép. Not.*, “La saisie mobilière”, nr. 346).

De derdenrekening van een advocaat moet beschouwd worden als een kwaliteitsrekening en wordt aldus onttrokken aan het verhaalrecht van diens privé-crediteuren (Cass.fr., 19 februari 1985, *Bull.civ.*, 1985, I, nr. 68; zie boven, nr. 658).

o) Beslag in handen van een notaris

669 Het beslag kan ook gelegd worden in handen van een notaris (voor toepassingen: b.v. Cass., 12 mei 1989, *R.W.*, 1988-89, 1347; Cass.fr., 18 februari 1978, *Bull.civ.*, 1978, II, nr. 44).

De notaris mag de geldsommen die hij voor rekening van een ander ontvangt niet langer bewaren dan drie maanden na de ontvangst. Na verloop van die termijn dienen zij onder een afzonderlijke rubriek gestort te worden op een bijzondere rekening bij een openbare of private bank (art. 34 Wet Notarisambt, zoals gewijzigd door art. 2 K.B. nr. 213 van 13 december 1935).

De storting door de notaris op deze afzonderlijke rekening heeft tot gevolg dat die geldsom zijn vermogen verlaat (Luik, 6 november 1967, *Jur.Liège*, 1967-68, 81; Bergen, 12 juli 1985, *Rev.Not.B.*, 1986, 45). Schuldeisers van de notaris kunnen op deze “kwaliteitsrekening” geen beslag leggen. Werden de bedragen niet op zo’n afzonderlijke rekening gestort, dan blijft het bedrag verder deel uitmaken van zijn vermogen en kan aan de begunstigde hierop geen voorrang worden verleend boven andere schuldeisers van de notaris (H.R., 3 februari 1984, *N.J.*, 1984, nr. 752 met noot W.M.K.).

Schuldeisers van de begunstigde van de rekening zullen beslag leggen onder de bank lastens de notaris in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger (*Rép.Not.*, “La saisie mobilière”, nr. 347).

p) Beslag op aandelen en dividenden

670 De vennootschap is een derde, zodat een derdenbeslag in beginsel mogelijk is wanneer de beslagen vennoot, schuldeiser is van de vennootschap. Een a a n d e e l bevestigt het aandeelhouderschap van de titularis. Het aandeel levert benevens een bundel lidmaatschapsrechten (o.m. stemrecht) eveneens een aantal financiële rechten op. Geen betwisting bestaat over de beslagbaarheid van het recht op dividend en liquidatiesaldo. Problematischer is het beslag op de lidmaatschapsrechten. Nochtans wordt ook het beslag op aandelen aanvaard (*Rép.pr.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nrs. 64 e.v. Vgl. VAN RYN, J. en HEENEN, J., *Principes*, III, 1981, 130, nr. 136. Voor Nederland: art. 474c-h N.Rv.). Over het beslag bij vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid: zie boven, nr. 87.

Aandelen kunnen gesteld zijn op naam of aan toonder. Anders dan de N.V. en de Comm.V.A. kent de B.V.B.A. enkel aandelen op naam.

Het beslag wijzigt niets aan het stemrecht; dit blijft bij de beslagene totdat tot uitwinning is overgegaan.

671 Aandelen zijn dus v a t b a a r voor beslag.

Op aandelen a a n t o o n d e r dient roerend beslag te worden gelegd. Titels aan toonder zijn immers roerende lichamelijke goederen. Hier zal dus roerend beslag moeten worden gelegd, gebeurlijk bij een derde (b.v. een bank die deze stukken in depot heeft). Het kan van belang zijn om m.b.t. deze effecten toch ook een beslag onder derden te leggen in handen van de emitterende vennootschap teneinde te verhinderen dat die vennootschap nog uitkeringen zou doen aan de debiteur. De verkoop van dergelijke aandelen na uitvoerend beslag geschiedt op de wijze bepaald in art. 1523, nl. op de beurs door wisselagent aangeduid door de beslagrechter (voor meer bijzonderheden: VAN HILLE, J.M., *Aandelen en obligaties*, Brussel, 1977, nr. 653, nrs. 1350 e.v.).

Luiden de titels op n a a m, dan kan een schuldeiser van de vennootschap beslag onder derden leggen in handen van de emitterende vennootschap. Hetzelfde geldt voor de dividenden van dergelijke aandelen. Ook deze vallen onder het beslag. Voor het uitvoerend beslag op dergelijke aandelen zijn de artikelen 1523 en 1638 Ger.W. van overeenkomstige toepassing (STRANART, A.M., *a.w.*, *DAOR*, 1990, nr. 16, 27).

In het nieuwe Nederlandse executierecht worden bijzondere regels gegeven voor het beslag op aandelen op naam (art. 429a-r N.Rv). Het beslag geschiedt bij exploit dat aan de vennootschap wordt betekend. De verkoop geschiedt krachtens de beschikking van de rechtbank. De rechtbank mag niet afwijken van de wettelijke of statutaire bepalingen m.b.t. de vervreemding en de overdracht van aandelen, tenzij deze bepalingen de executoriale verkoop onmogelijk zouden maken.

Op nominatieve obligaties dient eveneens beslag onder de emitterende vennootschap te worden gelegd (VAN RYN, J. en HEENEN, J., *Principes*, III, 130, nr. 136). De B.V.B.A. kent enkel dergelijke obligaties.

672 Indien de aandelen vrij overdraagbaar zijn (zoals bij de N.V.) levert het beslag geen moeilijkheden op.

Anders is het wanneer de overdraagbaarheid bij de wet of in de statuten wordt beperkt. In die gevallen kan het beslag in de regel enkel een bewarende werking hebben, nl. te beletten dat de aandelen zouden worden overgedragen. Bewarend beslag is dus mogelijk. Uitvoerend beslag eveneens, maar de uitwinning kan geen voortgang vinden omdat zulks tot een overdracht van de aandelen zou leiden in strijd met de wet of statuten (RONSE, J., *Vennootschapsrecht*, Leuven, 1970, 263 e.v.). Dit is het geval in de V.O.F., de Comm. V. en de C.O.A.V. De privé-schuldeisers van de vennoten hebben niet het recht de ontbinding van de vennootschap te vorderen. Het faillissement of kennelijk onvermogen van de schuldenaar vennoot heeft echter de ontbinding van de vennootschap tot gevolg. De privé-schuldeisers zullen zich dan na ontbinding en vereffening van de vennootschap kunnen verhalen op het aandeel dat hun debiteur toekomt.

In de B.V.B.A. geldt de beperking van art. 126 Venn. W. De toewijzing van de aandelen kan slechts gebeuren mits naleving van deze bepaling; behoudens strengere regeling in de statuten. Gebeurlijk kan op grond van art. 127 Venn. W. de ontbinding van de vennootschap worden gevorderd. Betreft het daarentegen een eenpersoons-B.V.B.A. dan stellen deze problemen zich niet. M.b.t. de Coop. V. bepaalt art. 157 Venn. W. dat schuldeisers van de vennoot enkel beslag kunnen leggen op de interesten en dividenden en op het aandeel dat hem na de ontbinding van de vennootschap toekomt. Wel kunnen schuldeisers aanspraak maken op het scheidingsaandeel dat hun debiteur toekomt (zie art. 153 en 154 Venn. W.).

q) Beslag op onderliggende schuldvordering bij wisselbrief

673 De onbeschikbaarheid van de onderliggende schuldvordering als gevolg van het ontstaan van de cambiaire verhouding, belet niet dat daarop bewarend beslag wordt gelegd (RONSE, J., *Wisselbrief en orderbriefje*, in *A.P.R.*, 678, nrs. 2228 e.v. B.v.: Beslagr. Kortrijk, 29 juni 1987, *R.W.*, 1989-90, 305 met noot VRIELINCK). Meestal zal het beslag gelegd worden door schuldeisers van de trekker op de onderliggende schuldvordering in de onwetendheid van de uitgifte van de wisselbrief. Wordt aldus door de schuldeisers van de trekker beslag gelegd in handen van de acceptant op de onderliggende schuldvordering, dan zal de derde-beslagene in zijn verklaring krachtens art. 1452 melding moeten maken van de wisselverbintenis waardoor de onderliggende verhouding onbeschikbaar wordt. Hetzelfde geldt bij uitvoerend derdenbeslag. Bij uitvoerend derdenbeslag is de wisselschuldenaar echter niet verplicht het bedrag krachtens art. 1543 af te geven dan tegen de afgifte van de wisselbrief (Beslagr. Gent, 5 januari 1976, *R.W.*, 1976-77, 2157 met noot RONSE).

De wisselschuldenaar blijft echter verder gehouden de wisselschuld te voldoen aan de houder van de wisselbrief die niet tevens de schuldeiser is uit de onderliggende rechtsverhouding waarop het beslag werd gelegd.

r) Beslag onder de borg

674 Een schuldeiser kan bewarend beslag leggen lastens de borg alvorens de hoofdschuldenaar is uitgewonnen. Van zodra de gewaarborgde verbintenis

opeisbaar is geworden en de hoofdschuldenaar in gebreke blijft daaraan te voldoen, beschikt de schuldeiser over een opeisbare vordering op de borg (Cass., 10 mei 1991, *R.W.*, 1991-92, 405). De schuldeiser kan aldus lastens de borg derdenbeslag leggen bij diens bank, huurders enz.

De vraag rijst of die schuldeiser in handen van de borg van zijn debiteur derdenbeslag kan leggen. Deze vraag wordt soms bevestigend beantwoord. Ofschoon er – in de regel – geen schuldvordering bestaat tussen de hoofdschuldenaar en de borg, bestaat er toch, zo wordt geleerd, een persoonlijke verplichting te zijnen aanzien (*Rép.pr.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nrs. 61 en 67; Cass.fr., 1 februari 1977, *Bull.civ.*, 1977, IV, nr. 33). Deze opvatting kan niet worden goedgekeurd. De verbintenis van de borg is geen schuldvordering in het vermogen van de hoofdschuldenaar. Verder zou deze opvatting ertoe leiden dat ook andere schuldeisers dan deze in wier voordeel de borgtocht werd bedongen, zo'n derdenbeslag kunnen leggen. Dit gevolg staat haaks op de aard zelf van de borgtocht als persoonlijk zekerheidsrecht. De gewaarborgde schuldeiser wil precies de samenloop met andere schuldeisers vermijden door uit te wijken naar een ander vermogen. Op dat vermogen hoeft hij geen concurrentie te dulden met andere schuldeisers van de hoofdschuldenaar.

C. DRIE PARTIJEN

675 Het beslag onder derden onderstelt in principe drie partijen. De voorwaarden waaraan de beslagleggende schuldeiser en de beslagen debiteur moeten voldoen, werden hiervoor onderzocht (zie boven, nr. 638).

De derde moet bepaald zijn, minstens bepaalbaar op het tijdstip van het beslag. Derhalve is het denkbaar dat de beslagrechter toestemming geeft tot het leggen van beslag in handen van een derde die op dat tijdstip nog niet bepaald is, maar die wel “bepaalbaar” is. D.w.z. dat het verzoekschrift en de beschikking de nodige aanduiding moet geven, derwijze dat de derde, naar het tijdstip waarop het beslag wordt gelegd, zonder discussie kan worden aangewezen. Een voorbeeld moge dit verduidelijken. Een schuldeiser wil beslag leggen op de recette van een cultuur- of sportmanifestatie omdat hij een schuldvordering heeft op een der optredende gezelschappen c.q. sportclubs, terwijl hij niet kan achterhalen wie precies de ticketverkoop organiseert.

676 Het beslag moet gelegd worden in handen van een derde t.o.v. de beslagen debiteur. Derdenbeslag is dus onmogelijk in handen van diegene die moet geïdentificeerd worden met de beslagene. Het beslag is dus maar mogelijk op voorwaarde dat de “derde” een apart rechtssubject is (dus niet b.v. een filiaal), die derde zich niet volkomen identificeert met de debiteur vanuit het oogpunt van de schuldeiser (b.v. huispersoneel, een kassierster, een werknemer die gelden van zijn patroon onder zich heeft) en er tussen de beslagene en de derde een (bepaalde) schuldvordering bestaat. Aan deze laatste voorwaarde is in de genoemde voorbeelden evenmin voldaan (vgl. *Rép.pr.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 49: derde is diegene “qui détient de l'argent du saisie en vertu d'un pouvoir propre et indépendant”).

Aldus kan ongetwijfeld beslag onder derden worden gelegd in handen van een lasthebber (zie boven, nr. 667), een handelsagent, een advocaat, een notaris, een gerechtsdeurwaarder, een sekwester enz.

De wettelijke vertegenwoordigers (b.v. de voogd) van de debiteur kunnen eveneens als “derden” worden beschouwd. Schuldeisers van de minderjarige kunnen aldus derdenbeslag leggen in handen van de voogd op de goederen of tegoeden die deze verschuldigd is aan de minderjarige (*Juriscl.proc.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 49. *Anders*: LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 92).

Op deze triangulaire structuur bestaan twee uitzonderingen:

1. Beslag in eigen handen

677 De kwaliteiten van beslaglegger en derde-beslagene kunnen samenvallen in dezelfde persoon. Zoals bij elk derdenbeslag zijn er hier ook twee schuldvorderingen, maar zij bestaan tussen twee dezelfde personen. Zo'n beslag in eigen hand komt aan de orde wanneer de schuldeiser beslag legt op hetgeen hij zelf verschuldigd is aan zijn debiteur. Het beslag in eigen hand staat in het teken van de compensatie. A heeft een vordering op B, terwijl B een tegenvordering heeft op A. Luidens art. 1290 B.W. heffen beide vorderingen elkaar dan op ten belope van hetzelfde bedrag. Hiertoe is vereist dat beide vorderingen opeisbaar zijn, in geld (of dezelfde vervangbare zaken) en liquide. Wettelijke compensatie heeft plaats van rechtswege. Het kan echter gebeuren dat zij wordt betwist of dat de voorwaarden voor wettelijke compensatie nog niet vervuld zijn. Teneinde de kansen op zo'n verrekening gaaf te houden legt A beslag op de tegoeden die het voorwerp zijn van de tegenvordering van zijn debiteur. Door het beslag wordt de vordering immers onbeschikbaar en is een posterieure cessie door B van zijn vordering op A aan deze niet tegenwerpelijk.

De geldigheid van zo'n beslag wordt thans niet meer betwist (DE PAGE, H., *Traité*, III; DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, 126, nrs. 81 e.v.; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 267; al bestond er vroeger enige aarzeling: zie bij LEURQUIN, Ch., *Saisie-arrêt*, Brussel, 1906, 137, nr. 93; GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, 381, nr. 172. Zie b.v.: Brussel, 10 november 1971, *R.W.*, 1971-72, 628, *Pas.*, 1972, II, 19; Brussel, 14 juni 1972, *Pas.*, 1973, II, 3; Antwerpen, 26 maart 1985, *R.W.*, 1985-86, 812 met noot VAN SINAY).

Kan A eveneens bewarend derdenbeslag leggen in eigen handen indien B over een uitvoerbare titel beschikt? Kan een debiteur aldus een tenuitvoerlegging verlammen? Deze vraag wordt bevestigend beantwoord (Rb. Luik, 26 juli 1979, *Jur. Liège*, 1979, 357; *Rép. Not.*, “La saisie mobilière”, nr. 354). Aan de rechter wordt enkel gevraagd streng de hand te houden aan de art. 1413 en 1445 bij het verlenen van de toelating tot dergelijk beslag, teneinde bedrog te vermijden. In dezelfde zin schrijft DE LEVAL dat het beslag in eigen hand steeds toelaatbaar is wanneer aan deze wetsbepalingen is voldaan zonder dat rekening wordt gehouden met de voorschriften voor compensatie.

Het beslag in eigen hand kan echter niet los gezien worden van de figuur der compensatie (BAUDRY-LACANTINERIE, *Traité*, IXV, nr. 1895; DEMOLOMBE, *Cours.*, XXVIII, nr. 692). Derhalve kan zo'n beslag niet worden gelegd wanneer compensatie door de wet wordt verboden (VAN LENNEP, VII, 49, nr. 358).

Verder moet het beslag nog zinvol zijn, d.w.z. de compensatie moet nog mogelijk zijn. Nemen wij terug het geval dat B over een uitvoerbare titel beschikt. In dergelijk geval blijft schuldvergelijking inderdaad principieel mogelijk. Compensatie is immers toegelaten ongeacht de aard van de titel (onderhands, authentiek) waarin vordering en tegenvordering zijn vastgelegd (*Encycl. Dalloz*, tw. *Compensation*, nr. 8). Geschiedt de tenuitvoerlegging krachtens een vonnis dan behoort evenwel enkel nog de wettelijke compensatie tot de mogelijkheden. Wordt die betwist dan kan zij door de beslagrechter worden vastgesteld in het raam van een executiegeschil. Is de vordering van A niet liquide of wordt zij ernstig betwist, dan is wettelijke compensatie uitgesloten. Evenmin is nog gerechtelijke compensatie mogelijk; die had voor de rechter bij tegeneis moeten ingeroepen worden (zie ook: Luik, 20 september 1985, *Jur.Liège*, 1985, 481).

Enkel wanneer de tenuitvoerlegging plaatsvindt krachtens een andere titel dan een vonnis, is g e r e c h t e l i j k e compensatie nog mogelijk. A zal zich hiertoe tot de bevoegde bodemrechter moeten wenden (zie hierover: DIRIX, E., "Gerechtelijke compensatie", in *Liber Amicorum E. Krings*, Brussel, 1991, (105), 112).

2. Vier-partijen-verhouding

678 Beslag kan niet gelegd worden in handen van een "vierde". Een schuldeiser van de verhuurder kan beslag leggen in handen van de huurder, niet in handen van diens bank.

Art. 1445 laat toe dat een schuldeiser van een schuldeiser ex art. 1166 B.W. het initiatief neemt tot het leggen van het beslag onder derden. Hier zijn dus vier protagonisten in het geding. De schuldeiser (D) die op grond van art. 1166 B.W. in de plaats van zijn debiteur (A) beslag legt lastens diens schuldenaar (B) in handen van de onderschuldenaar (C). Beschouwt men het derdenbeslag als een toepassing van de zijdelingse vordering dan gaat het hier dus om de "zijdelingse" uitoefening van de zijdelingse vordering; een procede dat door gezaghebbende auteurs als volstrekt ongewenst wordt beschouwd (DEMOGUE, *Traité*, VI, 361, nr. 985). Onder het regime van het W.R.v. bestond hierover dan ook onzekerheid (VAN LENNEP, VII, 19, nr. 103). Hieraan is nu een einde gekomen door de uitdrukkelijke bepaling. De beslagrechter moet bij de beoordeling van dergelijk beslag streng de hand houden aan de toepassingsvoorwaarden van art. 1166 B.W.

Bij uitvoerend derdenbeslag dient de schuldeiser niet te zorgen voor een indeplaatsstelling door zijn debiteur; door sommige rechtspraak werd de eis van zo'n subrogatie wel gesteld. Wel dient de schuldenaar in de procedure te worden betrokken (vgl. Cass. fr., 27 mei 1970, *Rev.trim.dr.civ.*, 1971, 411 met bespr. HEBRAUD).

§ 3. Beslag in handen van de Staat

679 De uitvoeringsimmunitet van de overheid staat er niet aan in de weg dat bewarend of uitvoerend derdenbeslag wordt gelegd in handen van de Staat of van overheidsinstellingen. Een derdenbeslag is immers geen uitvoeringsmaatregel t.a.v. de derde beslagene (DE LEVAL, G., *a.w.*, 119, nr. 74; PEETERS, B., *De continuïteit van het overheidsondernemen*, Antwerpen, 1989, 364, nr. 402).

De wet regelt overigens het beslag onder derden op schuldvorderingen ten laste van de Staat en de provincies (zie art. 5 e.v. Wet 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën, thans art. 104 e.v. K.B. 17 juli 1991 tot coördinatie van de Wetten op de rijkscomptabiliteit, *B.S.*, 21 augustus 1991):

“Derdenbeslag of verzet op sommen die door de Staat verschuldigd zijn of waarvan de betaling door hem dient uitgevoerd te worden, betekening van afstand of overdracht van genoemde sommen en alle andere kennisgevingen ertoe strekkende de betaling ervan stop te zetten of toe te wijzen ten gunste van hiertoe behoorlijk gerechtigde derden, moeten, op straffe van nietigheid, gedaan worden in handen van de minister die de uitgave aanbelangt, of van de daartoe gedelegeerde ambtenaar, of in spoedeisende gevallen, in handen hetzij van de ambtenaar van het Ministerie van Financiën, gedelegeerd voor de uitvoering van de postrekeningverrichtingen, hetzij van de directeur van het Bestuur der Postchecks” (art. 104).

De geldigheidsduur van het beslag wordt in beginsel bepaald op vijf jaar (art. 105). Wanneer echter de “overeenkomsten, akten van rechtspleging of vonnissen welke mochten zijn voorgekomen op bewust beslag” ter kennis werden gebracht overeenkomstig art. 104, dan is het beslag geldig gedurende 30 jaar.

Wat de provinciën betreft bepaalt art. 8 dat het beslag benevens de in art. 5 vermelde betekeningen en kennisgevingen, op straffe van nietigheid, gedaan moet worden in handen van de gouverneur van de betrokken provincie of van de daartoe gedelegeerde ambtenaar, of in spoedeisende gevallen, in handen van hetzij van de bij art. 113*bis* Prov.W. bedoelde rekenplichtige, hetzij van de directeur-beheerder van het Gemeentekrediet, hetzij van de directeur van het Bestuur der Postchecks. Art. 8 verklaart art. 5 eveneens van toepassing op schuldvorderingen lastens de Nationale Kas voor Oorlogspensioenen en van de Rijkswerkliedenkas.

Het beslag in handen van een gemeente wordt betekend aan de ontvanger.

§ 4. Gevolgen

A. GEEN OVERDRACHT

680 Het beslag onder derden heeft, anders dan vroeger werd verdedigd, geen overdracht van schuldvordering tot gevolg. De beslagen vordering blijft verder in het vermogen van de geëxecuteerde (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-arrêt*, nrs. 900 e.v.; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, nr. 278; DE LEVAL, G., *a.w.*, 123; STRANART, A.M., *a.w.*, 119; DE PAGE, H., *Traité*, IV, nr. 392; Brussel, 24 maart 1969, *Pas.*, 1969, II, 143). Het is eerst na de afgifte van het bedrag van de oorzaak van het beslag, door de derde aan de beslaglegger dat die bedragen uit het vermogen van de beslagene verdwijnen (zie verder, nr. 736).

B. ONBESCHIKBAARHEID

681 Het beslag leidt ertoe dat de schuldvordering *o n b e s c h i k b a a r* wordt. Onder het beslag vallen niet enkel de actueel verschuldigde bedragen, maar al

hetgeen wat krachtens die schuldvordering nog verschuldigd wordt. Wanneer beslag is gelegd op een huurvordering, dan treft dit beslag ook de nog niet verschenen huurtermijnen. Beslag op een loonvordering treft al hetgeen krachtens de arbeidsovereenkomst ook in de toekomst verschuldigd zal zijn.

Het beslag treft niet enkel de hoofdsom, maar ook de accessoria van de vordering (b.v. de rente, een schadebeding).

Het is mogelijk dat de omvang van de gehoudenheid van de derde toeneemt ten gevolge van diverse factoren, zoals de werking van een termijn of een voorwaarde of door toevallige omstandigheden. Deze toename valt eveneens onder het beslag. Het beslag treft nu eenmaal de gehele rechtsverhouding tussen de beslagene en zijn debiteur en al wat krachtens die verhouding verschuldigd is of verschuldigd zal zijn. Wanneer deze vermeerderingen niet in zijn verklaring waren voorzien, dient de derde een aanvullende verklaring af te leggen (STRANART, A.M., *a.w.*, 109-110; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 274; zie verder, nr. 716).

682 De onbeschikbaarheid betekent dat de schuldenaar en de derde niets meer mogen ondernemen waardoor de schuldvordering geheel of gedeeltelijk zou tenietgaan.

De beslaglegger moet zich wel neerleggen bij de ‘*n o r m a l e*’ lotgevallen van de schuldvordering (zie boven, nr. 642).

683 De derde betaalt niet meer bevrijdend aan de beslagene. Zou hij toch betalen, dan is die *b e t a l i n g* aan de beslaglegger niet tegenwerpelijk en kan hij een tweede maal tot betaling worden gedwongen (art. 1242 B.W.).

684 Betreft het beslag zaken waarvan de afgifte door de derde aan de beslagene is verschuldigd, dan mag de derde die zaken evenmin uit handen geven. Aldus mag bij een beslag onder de bewaarnemer, deze de in bewaring gegeven zaak niet restitueren.

685 Vanzelfsprekend zijn van dat ogenblik af ook *a n d e r e g r o n d e n v a n t e n i e t g a n* niet meer tegenwerpelijk (novatie, kwijtschelding van schuld). Het is ook denkbaar dat partijen, zonder te willen noveren, wijzigende afspraken maken. De vraag in welke mate dergelijke contractuele wijzigingen tegenwerpelijk zijn aan de beslaglegger moet beantwoordt worden in het licht van het bepaalde in art. 1167 B.W. (LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 279, nr. 273. Over dergelijke wijzigende afspraken in het algemeen: KRUIJTHOF, R., “La modification conventionnelle du contrat”, in *Rapports belges au XIIIe Congrès de l’A.I.Dr.Comp.*, Brussel, 1986, vol. 1, 97 e.v.).

De beslagene kan aan zijn debiteur ook geen uitstel van betaling meer toestaan (LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 282, nr. 277; GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, 500, nr. 236).

686 De positie van de beslaglegger kan evenmin nog worden verontrust door schuldvergelijking. Luidens art. 1289 B.W. kan compensatie nl. geen afbreuk doen aan de verkregen rechten van derden. Als illustratie van deze regel noemt de wet juist het beslag gelegd door een schuldeiser op een schuldvordering van zijn debiteur voordat de (compensabele) tegenvordering van de derde-beslagene ontstond. Het beslag zal de compensatie niet kunnen verhinderen wanneer de voorwaarden voor (wettelijke) compensatie reeds vervuld waren. Wettelijke compensatie vindt immers plaats van rechtswege, zelfs buiten het weten der partijen. Ook zal het beslag te laat komen wanneer de tegenvordering van de derde compensabel is, maar de vordering waarop het beslag werd gelegd nog niet opeisbaar is. Aangezien men een niet-opeisbare schuld kan betalen, kan men die schuld ook aanwenden voor verrekening (*Encycl. Dalloz*, tw. *Compensation*, nr. 79; art. 6.1.10.4 N.N.B.W.).

Ten slotte moet worden aangenomen dat compensatie na beslag mogelijk blijft wanneer vordering en tegenvordering uit dezelfde wederkerige rechtsverhouding voortvloeien (zie hierover: DIRIX, E. en KORTMANN, S., "Compensatie en concursus creditorum", *T.P.R.*, 1989, 1657 e.v.).

De beslagen schuldvordering kan ook niet meer worden overgedragen in pand gegeven; althans een dergelijke beschikkingshandeling is aan de beslaglegger niet tegenwerpelijk.

C. TOTALITEIT VAN DE ONBESCHIKBAARHEID

687 Veelal wordt het beslag gelegd op al hetgeen de derde aan de beslagene verschuldigd is. Het beslag betreft dan de totaliteit van het bedrag van deze schuldvordering, ongeacht of dit het bedrag van de eigen schuldvordering van de beslaglegger overtreft. Dit principe is in ons land nagenoeg onomstreden (DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, 200, nr. 132; TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 371, nr. 16; CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 273; STRANART, A.M., *a.w.*, 105; art. 1445, nr. 66, *Comm. Ger. R.*; *Rép. Not.*, "La saisie mobilière", nr. 387). De beslagene kan dus niet vorderen dat het beslag zou worden beperkt tot de oorzaak van het beslag. De beslagene kan de integrale onbeschikbaarheid voorkomen door een toereikend bedrag ter voldoening van de oorzaken van het beslag te kantonneren (art. 1403).

Anders dan in ons land, was in Frankrijk deze vraag lange tijd het voorwerp van een controverse. De heersende mening is thans echter ook gevestigd in de zin van een totale onbeschikbaarheid (Cass. fr., 24 januari 1973, *D.*, 1973, *Jur.*, 421; VINCENT J. en PREVAULT, J., *Voies d'exécution*, Parijs, 1987, 258; *Rép.pr.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, 364. Zie reeds: GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, nr. 238). De volledige onbeschikbaarheid geldt ook naar Nederlands recht. Ook daar wordt aangenomen dat het beslag van de aanvang af geacht wordt mede ten behoeve van al degenen die tijdens het liggen van het beslag, eveneens hun aanspraken doen gelden (H.R., 10 april 1953, *N.J.*, 1953, nr. 587; H.R., 10 april 1964, *N.J.*, 1965, 32; STAR BUSMANN, C.W., *a.w.*, 481, nr. 464; MIJNSSEN, F.H.J., *a.w.*, 65 e.v.).

688 Er anders over oordelen houdt immers geen rekening met de samenloop die op een later tijdstip kan ontstaan. De beslagen tegoeden blijven immers

verder in het vermogen van de debiteur. Het derdenbeslag heeft geen overdracht van de schuldvordering tot gevolg (zie boven, nr. 629). Zolang het beslag gehandhaafd blijft, kunnen ook nog andere schuldeisers hun aanspraken hierop doen gelden door beslag te leggen of verzet te doen. Hierbij is zonder belang of hun schuldvordering voor of na het beslag is ontstaan. Nieuwe schuldeisers hebben dezelfde rechten als de eerste beslaglegger (LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 288-289, nr. 282; STRANART, A.M., *a.w.*, 120; Brussel, 24 maart 1969, *Pas.*, 1969, II, 143; zie boven, nr. 43).

Een beslag verleent verder ook aan de beslaglegger geen voorrecht. De beslaglegger zal dus het provenu van de vordering moeten delen met andere aantredende schuldeisers die bovendien mogelijk wel bevoorrecht zijn. Een wettelijke grondslag voor die totale onbeschikbaarheid kan gevonden worden in de art. 1244 en 1298 B.W.. Verder kan steun gezocht worden in het beginsel dat het beslag op een bepaald goed, dit gehele goed treft. Zoals b.v. bij een beslag op een onroerend goed, het beslag het huis a.h.w. tot de nok treft, valt ook de schuldvordering integraal onder het beslag.

689 Kan de beslaglegger zich tegen de aanspraken van later aantredende schuldeisers b e s c h e r m e n ? De volgende mogelijkheden dienen zich aan:

1) Door zich de schuldvordering van zijn debiteur op de derde te laten overdragen. Dergelijke cessie zal tegenwerpelijk zijn van zodra het voorschrift van art. 1690 B.W. wordt nageleefd. Van dat ogenblik af is de schuldvordering *erga omnes* uit het vermogen verdwenen. Een dergelijke cessie kan onder omstandigheden worden aangevochten op grond van art. 1167 B.W.;

2) Zo'n overdracht kan ook gerealiseerd worden – en ditmaal zonder vormvereisten – door een delegatieovereenkomst tussen de drie partijen: schuldeiser, beslagene en derde. De overeenkomst moet, gelet op de anterioriteitsproblematiek, wel een vaste dagtekening hebben. In handelszaken geldt art. 1328 B.W. echter niet;

3) Door het kantonnement, althans bij uitvoerend beslag. Dit is het geval bij het kantonnement door de beslagene van de oorzaak van het beslag. Daar geldt het kantonnement van de oorzaak van het beslag immers als een voorwaardelijke betaling (zie boven, nr. 366).

Of dit gevolg ook intreedt bij kantonnement van het voorwerp van het beslag op verzoek van de beslagleggende schuldeiser op grond van art. 1407 is omstrede. Is aan de voorwaarden van art. 1404 voldaan (nl. "uitvoerbare rechterlijke beslissing waartegen verzet of hoger beroep is ingesteld, alsook wanneer schorsing van die vervolgingen is bevolen"), dan zou dit kantonnement eveneens als voorwaardelijke betaling. Volgens TOP komt zo'n kantonnement van het voorwerp van het beslag neer op een gedwongen overdracht van de inbeslaggenomen schuldvordering (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 410, nr. 97; CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 300-302. Anders: DE LEVAL, G. en VAN COMPERNOLLE, J., "Aperçu des règles communes aux saisies conservatoires et aux voies d'exécution", in *Les voies conservatoires et d'exécution*, Brussel, 1982, (9), 55, nr. 65; zie boven, nr. 368);

4) Door de rechtstreekse betaling van de derde aan de beslaglegger. Zowel bij uitvoerend als bij bewarend derdenbeslag mag de derde met instemming van de beslagen debiteur betalen aan de beslaglegger. Zo'n betaling

is maar mogelijk in de mate dat er door andere schuldeisers geen beslag op die vordering werd gelegd of verzet werd gedaan. Zolang dit het geval is, ontstaat er geen samenloop en komt het provenu van het beslag de schuldeiser exclusief toe. Later aantredende schuldeisers kunnen die betaling niet aanvechten; hun gebrek aan diligentie verhindert dat zij nog zouden komen klagen (RAYNAUD, P., in *Rev.trim.dr.civ.*, 1956, 787, nr. 13; *Rép.proc.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 212).

Ten onrechte wordt die betaling soms aangeduid als een "minnelijke delegatie". De derde-beslagene doet niet anders dan andermans schuld te betalen (art. 1236) en wordt geen persoonlijke debiteur van de beslaglegger zoals bij delegatie het geval is met de gedelegeerde schuldenaar.

690 Men ziet echter niet in wat een schuldeiser zou beletten om zelf zijn beslag te beperken tot een gedeelte van de vordering of voor een gedeelte opheffing van het beslag te verlenen. De regel van de totale onbeschikbaarheid is niet van openbare orde, zodat de schuldeiser er afstand kan van doen. In dat geval betaalt de derde bevrijdend ten belope van het niet door het beslag getroffen gedeelte van zijn schuld. Verder loopt de beslaglegger dan het risico dat het aantreden van andere schuldeisers zijn onderpand zal verminderen. De beslaglegger kan echter, zoals gezegd, niet tot zo'n gedeeltelijke opheffing gedwongen worden. Als beginsel geldt immers de totaliteit van de onbeschikbaarheid. Ook de beslagrechter kan de omvang van het beslag niet beperken tot een bepaald gedeelte van de vordering.

Een betere oplossing voor dit probleem is alleszins het kantonnement.

D. RELATIVITEIT VAN DE ONBESCHIKBAARHEID

691 De regel van de onbeschikbaarheid heeft slechts een *r e l a t i e v e* werking. Beschikkingsdaden die dateren van na het beslag zijn enkel niet tegenwerpelijk aan de beslagleggende schuldeiser. De schuldeiser kan slechts aanspraak maken op het behoud van de schuldvordering zoals die bestond op het tijdstip waarop hij beslag legde of aanspraken op de vordering formuleerde (DE LEVAL, G., *a.w.*, 202-203, nr. 134; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 311, nr. 312; *Rép.proc.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 365).

Enkele voorbeelden kunnen deze regel illustreren. Werd b.v. op de schuldvordering A-B door een schuldeiser van A, nl. C beslag gelegd en wordt daarop de schuldvordering gecedeerd aan D, dan is een posterieur beslag van E zonder voorwerp. De cessie is aan C die vooraf beslag had gelegd, niet tegenwerpelijk. De onbeschikbaarheid die uit dit beslag voortvloeit strekt enkel in zijn voordeel, niet in dat van later aantredende schuldeisers (E).

De onbeschikbaarheid verhindert ook de schuldvergelijking. In het gegeven geval zal de derde-beslagene (B) niet meer mogen compenseren met een na het beslag ontstane tegenvordering. Zo'n compensatie blijft echter wel mogelijk ten opzichte van een andere schuldeiser die beslag legt nadat de tegenvordering is ontstaan. Stel dat de schuldvordering van C 20 bedraagt en de beslagen schuldvordering van A op B: 40. De derde B betaalt in weerwil van het beslag 20 aan zijn schuldeiser A. Nadien legt een andere schuldeiser (D) voor een vordering van 20 eveneens beslag onder B. In dat geval wordt de beslagen 20 onder C en D bij helften (elk 10) verdeeld. Enkel C heeft echter nog een vordering ten belope van 10 ten opzichte van B (DE LEVAL, G., *Traité*, 397, nr. 212, A).

692 Anders dan bij faillissement, ontstaat er door het beslag van een individuele schuldeiser nog geen samenloop waardoor de rechten van diverse aantredende schuldeisers op onherroepelijke wijze worden vastgelegd (zie boven, nr. 23). De onbeschikbaarheid door een eerste beslag werkt dus niet ten gunste van later aantredende schuldeisers (*anders*: Gent, 11 december 1990, *R.W.*, 1991-92, 93). De positie van de schuldeisers kan dus onderling verschillen naargelang het tijdstip waarop zij beslag hebben gelegd.

Deze regel wordt enigszins versoepeld, doordat wordt aangenomen dat een verzet dat zich op een geldig beslag ent, dezelfde gevolgen heeft als een beslag. Dit betekent niet dat de onbeschikbaarheid ten gunste van de eerste beslaglegger gemeen wordt aan die verzetdoende schuldeiser, maar enkel dat de vordering vanaf het tijdstip waarop verzet werd gedaan eveneens onbeschikbaar wordt (zie boven, nr. 22).

Ook in Frankrijk wordt overwegend de stelling verdedigd dat het beslag de totaliteit van de schuldvordering treft, maar dat die onbeschikbaarheid slechts een relatieve werking heeft (*Rép.pr.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nrs. 368 e.v.).

Naar Nederlands recht wordt meer recht gedaan aan het gelijkheidsbeginsel tussen samenlopende schuldeisers. Daar wordt het beslag geacht van aanvang af te liggen ten behoeve van alle schuldeisers die tijdens het liggen van het beslag eveneens beslag onder derden leggen (H.R., 10 april 1964, *N.J.*, 1965, nr. 32; H.R., 17 juni 1983, *N.J.*, 1984, 33).

E. BESLAG EN CESSIE VAN SCHULDVORDERING

693 De onbeschikbaarheid heeft ook tot gevolg dat de beslagen debiteur zijn schuldvordering niet meer mag cederen of in pand geven. Dergelijke handelingen zijn de beslaglegger niet tegenwerpelijk. De anterioriteit moet worden beoordeeld naar het tijdstip waarop de voorschriften voor de tegenwerpelijkheid aan derden werden vervuld (art. 1690 B.W.).

In bijzondere wetgeving wordt voor bepaalde schuldvorderingen de tegenwerpelijkheid van de overdracht aan andere voorschriften verbonden. Vindt de overdracht plaats door endossement van de factuur (Wet 25 oktober 1919), dan is die overdracht tegenwerpelijk aan derden door het louter feit van het endossement (art. 16, derde lid). Het tijdstip van de overdracht komt vast te staan door de dagtekening van het endossement. Het endossement krijgt aldus in afwijking van art. 1328 B.W. vaste dagtekening tegenover derden en m.n. ten aanzien van beslagleggende schuldeisers (Verslag Custers, *Gedr.St.*, Senaat, 1957-58, nr. 149, 6). Tot die "derden" wordt overwegend ook de gecedeerde schuldenaar gerekend. Art. 16 eerste lid legt weliswaar de kennisgeving op (per aangetekende brief) aan de gecedeerde debiteur. Deze kennisgeving strekt er enkel toe hem zijn goede trouw te ontnemen waardoor hij niet meer bevrijdend kan betalen aan de overdrager (zie hierover o.m. VAN GERVEN, W. e.a., *Handels- en economisch recht*, 1, B, 631, nr. 683). De afwezigheid van goede trouw kan overigens ook nog worden afgeleid uit andere omstandigheden of uit de naleving van andere formaliteiten.

De tegenwerpelijkheid van de overdracht van een loonvordering werd hiervoor onderzocht (zie boven, nr. 631).

Hierna zal enkel de gemeenrechtelijke cessie aan bod komen.

694 Wat zijn de juiste gevolgen van de betekening ex art. 1690? Door de betekening wordt de cessie tegenwerpelijk aan derden en onttrekt de cessionaris de schuldvordering aan latere beslagen door schuldeisers van de cedent.

Die tegenwerpelijkheid *erga omnes* komt tot stand door de betekening van de overdracht aan de gecedeerde schuldenaar of door diens aanvaarding

van de cessie in een authentieke akte. Zoals bekend wordt aanvaard dat de overdracht ook tegenwerpelijk is t.a.v. diegenen die de overdracht hebben erkend. De overdracht is dan tegenwerpelijk aan *die* derde(n), niet aan de overigen (Cass., 30 april 1976, *Arr.Cass.*, 1976, 977).

Wat het internationaal privaatrecht betreft wordt aangenomen dat wanneer de cessieovereenkomst beheerst wordt door de *lex contractus*, de vraag naar de tegenwerpelijkheid bepaald wordt door de wet van de woonplaats van de gecedeerde debiteur (art. 12 Verdrag van 19 juni 1980; VAN HECKE, G. en LENAERTS, K., *Internationaal privaatrecht*, in *A.P.R.*, 308, nrs. 657 e.v.). Dit betekent b.v. dat een in Frankrijk tot stand gekomen overdracht volgens de *Loi-Dailly* in ons land niet tegenwerpelijk is wanneer de gecedeerde debiteur daar zijn woonplaats heeft (Beslagr. Antwerpen, 15 januari 1991, *R.W.*, 1991-92, 55. Over deze Franse Wet: VAN HAEGENBORGH, G., "De Franse Dailly-wet", *R.W.*, 1991-92, 521 e.v.).

Gaat volgens deze anterioriteitsregels de cessie aan het beslag vooraf, dan is de schuldvordering uit het vermogen van de cedent verdwenen en is het beslag zonder voorwerp.

Werd eerst het beslag gelegd en vindt daarna pas de cessie plaats, dan moet het conflict tussen de cessionaris en de beslaglegger als volgt worden opgelost. De overdracht is inderdaad niet tegenwerpelijk aan die schuldeiser. Aan de betekening ex art. 1690 B.W. worden echter dezelfde gevolgen gehecht als een derdenbeslag. Aangezien een schuldeiser door als eerste beslag te leggen geen voorrecht verkrijgt, staan beiden op gelijke voet en vindt tussen hen een pondspondsgewijze verdeling plaats (DE PAGE, H., *Traité*, IV, nr. 435; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, nr. 272; DE LEVAL, G., *a.w.*, 122, nr. 78; TOP, F., "Eigendomsoverdracht bij cessie", *T.P.R.*, 1966, (25), 39; HANNEQUART, Y., "La transmission des obligations", in *Les Nouvelles, Droit civil*, IV, 2, nr. 268. B.v.: Brussel, 1 maart 1991, *J.L.M.B.*, 1991, 702).

695 Wat dient er te gebeuren wanneer een cessie zowel voorafgegaan als gevolgd wordt door een beslag? Met de vroegere beslaglegger (C) vindt pondspondsgewijze verdeling plaats, terwijl het posterieur beslag door E aan de cessionaris (D) niet tegenwerpelijk is. Anderzijds verschaft het feit als eerste beslag te hebben gelegd geen voorrecht. Deze principes hebben tot gevolg dat men als volgt te werk dient te gaan. Eerst gaat men over tot een pondspondsgewijze verdeling tussen C en D. Dit aandeel komt C toe. Vervolgens wordt op het saldo de overdracht uitgevoerd. Het eventuele overschot komt dan E toe. Een voorbeeld kan deze regels illustreren. C legt tot zekerheid van zijn vordering op A ten bedrage van 25 beslag op de schuldvordering van A op B ten bedrage van 100. Deze vordering wordt gecedeerd aan D. Nog later legt E voor 50 beslag onder C. Tussen C (eerste beslaglegger) en D (cessionaris) vindt een pondspondsgewijze verdeling plaats: resp. 20 (C) en 80 (D). Met E kan geen rekening worden gehouden aangezien op het tijdstip van zijn beslag de vordering zich niet meer in het vermogen van A bevond.

Wat bij een gedeeltelijke cessie (b.v. ten bedrage van 40) ? In dat geval ontstaat er samenloop tussen C, D en E op het niet gecedeerde gedeelte (60) en wordt dit naar evenredigheid van ieders vordering verdeeld. Het gecedeerde gedeelte (40) wordt tussen C en D verdeeld.

F. POSITIE VAN DE DERDE-BESLAGENE

696 De beslagene mag zich ook niet uitspreken over de rechtmatigheid van het in zijn handen gelegde beslag. De verhouding tussen de beslaglegger en diens debiteur, gaat de derde-beslagene niet aan. Hij mag het beslag niet aanvechten om reden dat die schuldvordering niet zou bestaan.

Hij mag daarentegen wel grieven laten gelden die de formele geldigheid van het beslag betreffen.

Hij mag de gelden of zaken onder beslag niet meer uit handen geven. Verder moet hij aangeven wat de omvang is van zijn schuld, de zgn. verklaring van derde-beslagene. Uiteindelijk moet hij tot de afgifte overgaan. Deze verplichtingen en de diverse sancties zullen hierna worden onderzocht.

Het beslag mag de positie van de derde-beslagene niet in het gedrang brengen. Zoals een cessie van schuldvordering heeft ook het beslag op een schuldvordering tot gevolg dat de positie van de debiteur er niet mag op achteruit gaan. “La saisie-arrêt ne peut jamais avoir pour effet légal de rendre l’obligation du tiers saisie *plus onéreuse* qu’elle ne l’était”, zo schrijft LEURQUIN (*a.w.*, 305, nr. 305). De executant moet de schuldvordering nemen, zoals hij ze in het vermogen van zijn debiteur aantreft op het ogenblik van het beslag. De derde-beslagene mag derhalve alle excepties en verweermiddelen inroepen die hij ook tegen zijn schuldeiser kan laten gelden. Het beslag heeft wel tot gevolg dat de vordering onbeschikbaar wordt. Hieruit vloeit voort dat de derde-beslagene zich van dat ogenblik af niet meer mag beroepen op schuldvergelijking. Een tegenvordering die na het beslag compensabel is geworden, mag geen afbreuk doen aan de “verkregen rechten van de beslaglegger (art. 1298 B.W.; zie boven, nr. 682). Ook wat dat betreft gaat de vergelijking met de cessie van schuldvordering op (art. 1295, tweede lid B.W.).

Mag de derde-beslagene zich beroepen op verweermiddelen geput uit de eigen relatie met de beslaglegger? Aangezien er tussen hen geen voorafbestaande rechtsverhouding bestaat is de enige mogelijke exceptie deze der compensatie. Het is denkbaar dat de derde-beslagene een vordering heeft op de beslaglegger. Mag hij in die hypothese zich op schuldvergelijking beroepen? Een ontkennend antwoord dringt zich op. Hier eindigt de gelijkenis met de cessie van schuldvordering. Het derdenbeslag geldt als een wijze van tenietgaan van verbintenissen. Door de uitvoering van het beslag betaalt de debiteur zijn schuld. De derde-beslagene toelaten zich te beroepen op compensatie, komt erop neer dat de debiteur niet kan worden bevrijd om redenen geput uit een rechtsverhouding die hem niet tegenwerpelijk is. Het derdenbeslag staat overigens in het teken van de zijdelingse vordering (zie boven, nr. 623). Vanuit die optiek zou het toelaten van dergelijke persoonlijke excepties afbreuk doen aan de collectieve dimensie van het beslag: ook andere schuldeisers kunnen aanspraak maken op het provenu van de vordering.

De derde-beslagene mag derhalve ook het bestaan van de schuld betwisten. In dat geval dient de zaak voor de bevoegde bodemrechter te worden gebracht of naar die rechter worden verwezen door beslagrechter.

Het beslag mag hem evenmin tot v o o r d e e l strekken. Draagt de schuldvordering rente, dan heeft het beslag niet tot gevolg dat de derde-beslagene hiervan bevrijd wordt (LEURQUIN, Ch., *a.w.*, nr. 295). Ook eventuele moratoire interesten blijven verder lopen.

De derde kan zich tot de beslagrechter wenden om de gelden of goederen die het voorwerp zijn van het beslag te kantonneren (art. 1407; zie boven, nr.368).

G. STUITING VAN VERJARING

697 Het derdenbeslag heeft de stuiting tot gevolg van de verjaring van de beslagen schuldvordering (B-C) (vgl. art. 2244 B.W.). Het beslag stuit echter niet de verjaring van de schuldvordering van de beslaglegger op de beslagen debiteur (A-B) (GARSONNET en CÉZAR-BRU, *Traité*, IV, 523, nr. 246).

AFDELING II

BEWAREND DERDENBESLAG

§ 1. Algemeen

A. GRONDVOORWAARDEN

698 Zoals ieder bewarend beslag, is ook een bewarend derdenbeslag slechts mogelijk voor een zekere, opeisbare en liquide vordering en moet het beslag gewettigd zijn door urgentie. Aan deze voorwaarden moet steeds voldaan zijn. Wordt het beslag gelegd ex art. 1445 dan zal die toetsing weliswaar enkel *a posteriori* kunnen gebeuren door de beslagrechter wanneer de beslagene dagvaardt in opheffing van het beslag (art. 1420).

Luidens art. 1415 tweede lid kan het beslag ook gelegd worden tot zekerheid van in de toekomst te vervallen periodieke inkomsten waarvan de vereffening in gevaar komt. Het beslag kan echter enkel gelegd worden voor een bepaald bedrag, dat dan door de beslagrechter zal worden begroot (art. 1448).

B. BEKWAAMHEID

699 Ook hier kan verwezen worden naar wat geldt voor de overige bewarende beslagen (zie boven, nr. 391). De bekwaamheid om daden van beheer te stellen is voldoende. Aldus kan b.v. een niet-ontvoogde *minderjarige* bewarend derdenbeslag leggen op grond van authentieke of onderhandse stukken (art. 1445). Voor de verdere procedure (nl. na verzet door de beslagene) is echter de tussenkomst van de wettelijke vertegenwoordiger vereist voor het optreden in rechte.

Ook *echtgenoten* kunnen ten laste van elkaar bewarend beslag leggen in handen van de respectievelijke debiteuren (DE LEVAL, G., *a.w.*, 43, nr. 22; VAN HERCK, K. en VERMYLEN, C., in art. 1445, nr. 15, *Comm.Ger.R.*). De beslaglegger moet echter wel op zijn echtgenoot een schuldvordering hebben. Staande het huwelijk is dit, behoudens voor alimentatie, vaak problematisch. Verder moet het beslag gelegd worden in handen van een persoonlijke debiteur van de echtgenoot, dus niet op een debiteur van de gemeenschap. Een dergelijk beslag is niet mogelijk, want, zo schrijft DE LEVAL, “on ne saisit pas ses propres biens” (*ibid.*).

C. VORMEN

1. Met rechterlijke machtiging

a) Verzoekschrift

700 Zoals ieder bewarend beslag kan ook het bewarend derdenbeslag gelegd worden krachtens de toelating gevraagd aan de beslagrechter op verzoekschrift (art. 1446). Wat de grond en vormvoorwaarden betreft wordt verwezen naar nr. 386. Het verzoekschrift moet in drie exemplaren worden aangeboden. Het vermeldt benevens het bepaalde in art. 1026 ook nog:

- de naam, de voornamen, de woonplaats (of bij gebreke hiervan: de verblijfplaats) van de beslagene en van de derde-beslagene;
- de oorzaken en het bedrag van de schuldvordering.

Deze vermeldingen zijn voorgeschreven op straffe van *nietigheid*. Ook al legt art. 1447 deze sanctie niet uitdrukkelijk op, dan moet die bepaling enkel worden beschouwd als een aanvulling van art. 1026 zodat de daar voorgeschreven sanctie zich ook uitstrekt tot de beide aanvullende vermeldingen. De verplichting de oorzaken en het bedrag van de schuldvordering te vermelden lijkt overigens nogal fundamenteel en is enkel een precisering van het vereiste uit art. 1026, 3°. Om deze redenen kan niet worden ingestemd met de stelling dat de derde-beslagene niet noodzakelijk in het verzoekschrift moet worden aangeduid (DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, 153, nr. 100; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, nr. 149). De beslagrechter zal op zo'n verzoekschrift geen toelatende beschikking verlenen (VAN HERREWEGHE, V., *a.w.*, 71, nr. 266). Overigens is de woonplaats van de derde-beslagene bepalend voor de territoriale bevoegdheid.

Heeft de beslaglegger zijn woonplaats buiten het arrondissement waar het beslag moet worden gelegd en wordt geen vrijstelling verleend aan de griffier van de kennisgeving bedoeld in art. 1449, dan dient in het verzoekschrift tevens woonstkeuze te worden gedaan binnen het arrondissement. De kennisgeving door de griffier geldt immers als beslag en dan dient gelet te worden op het bepaalde in art. 1389, 1°.

b) Bij conclusie

701 Werd het beslag gelegd op eigen gezag krachtens art. 1445 en komt de beslagene hiertegen in verzet dan kan de beslaglegger in ondergeschikte orde bij tegeneis aan de beslagrechter vragen alsnog die toelating te verlenen wanneer het eerst gelegd beslag de gerechtelijke toetsing niet zou weerstaan (DE LEVAL, G., *a.w.*, 151, nr. 99).

c) Beschikking

702 De beschikking die het beslag toestaat, vermeldt op straffe van *nietigheid* de bedragen waarvoor het beslag kan worden gelegd (art. 1448).

d) Beslag

703 Het beslag zelf wordt hier – in tegenstelling tot de andere bewarende beslagen – niet noodzakelijk bij deurwaardersexploot gelegd. Art. 1449 bepaalt dat de griffier bij *g e r e c h t s b r i e f* een afschrift zendt van de beschikking en van het verzoekschrift aan de beslaglegger en de derde-beslagene. Door deze kennisgeving is het beslag voltrokken.

Deze wijze van kennisgeving van het beslag is echter niet dwingend voorgeschreven. De schuldeiser kan er belang bij hebben dringend het verzoekschrift en de verkregen beschikking te betekenen bij *g e r e c h t s d e u r w a a r d e r s - e x p l o o t*. In de praktijk verleent de beslaglegger trouwens veelal vrijstelling aan de griffier van deze kennisgeving (art. 46, § 4) en zorgt hij zelf voor de betekening bij deurwaardersexploot van het afschrift van de beschikking en het verzoekschrift (art. 1450).

Zowel de kennisgeving als de betekening bevatten de tekst van de art. 1451 en 1456 evenals de waarschuwing aan de derde beslagene dat hij zich naar die bepalingen moet gedragen. De nakoming van deze bepaling is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

704 De gevolgen van het beslag treden in vanaf de ontvangst van de *a k t e v a n b e s l a g*: hetzij de betekening van het exploot, hetzij de kennisgeving bij gerechtsbrief. De termijn van 15 dagen voor het afleggen van de verklaring van derde-beslagene begint vanaf dat tijdstip te lopen.

Indien de kennisgeving bij gerechtsbrief nog gevolgd wordt door een betekening van het beslagexploot, dan heeft die betekening geen eigen betekenis. Het gaat dus niet om een nieuw beslag, zodat hieruit geen bijkomende verplichtingen voortvloeien voor de derde-beslagene (*anders*: Brussel, 2 april 1974, *Pas.*, 1975, II, 5).

Indien het bedrag waarvoor beslag wordt gelegd niet overeenstemt, b.v. groter is, dan dit waarvoor het beslag in de beschikking werd toegestaan, dan dient de derde-beslagene enkel rekening te houden met de termen van de beschikking. Het beslag voor het overschrijdend gedeelte moet immers beschouwd worden als een vorm van eigenrichting (zie boven, nr. 619).

2. *Op eigen gezag*

a) Algemeen

705 Het Ger.W. kent aan een schuldeiser het recht toe om zonder voorafgaande rechterlijke machtiging derdenbeslag te leggen wanneer zijn aanspraken steun vinden in een “authentieke of onderhandse akte” (art. 1445).

Het beslag wordt gelegd bij *g e r e c h t s d e u r w a a r d e r s e x p l o o t* waarin de schuldvordering wordt uiteengezet en de akten waarop wordt gesteund,

worden vermeld. Het is niet noodzakelijk dat deze stukken mee worden betekend; het volstaat dat zij in het exploit worden vermeld (art. 1389, 3°). Het exploit beantwoordt aan de voorschriften van art. 43 en van art. 1389. Het vermeldt verder de tekst van de art. 1451-1456 en de waarschuwing aan het adres van de derde-beslagene dat hij zich naar die bepalingen dient te gedragen. Het verzuim van deze vermeldingen heeft niet de nietigheid van het beslag tot gevolg; het exonereert echter wel de derde wanneer hij deze wettelijke bepalingen niet zou hebben nageleefd (in die zin: art. 1445, nr. 5, *Comm.Ger.R.*).

b) Stukken

706 De schuldvordering moet steun vinden in authentieke of onderhandse “stukken”. Wat bedoeld wordt met “stukken” is niet geheel duidelijk. Het moet gaan om een titel die de schuldeiser reeds bezit en waaruit de schuldvordering blijkt zonder dat onderscheid moet worden gemaakt naar de aard of de vorm ervan (*Verslag Van Reepinghen*, 540).

Een beschikking waarbij de beslagrechter krachtens art. 1415 verlof verleent tot het leggen van een bewarend beslag op roerend goed, maakt weliswaar een authentieke akte uit, maar is geen titel die de schuldeiser reeds bezit, waaruit zijn schuldvordering blijkt. Een dergelijke beschikking levert verder enkel een titel op voor het specifieke beslag waarvoor het verleend wordt (Cass., 5 april 1991, *R.W.*, 1991-92, 259).

Wat de vorm betreft, worden klaarblijkelijk niet uitsluitend “akten” bedoeld in de zin van art. 1320 B.W., maar is de betekenis ruimer: nl. ieder geschrift dat kan strekken tot het bewijs van een eisbare en liquide verbintenis. Hierbij eist dan het onderscheid tussen het burgerlijk en het handelsrecht zijn tol.

De geschriften moeten in ieder geval ook het bedrag van de zekere, vaststaande en opeisbare schuldvordering weergeven waarvoor het beslag zal worden gelegd. Wil men beslag leggen voor een hoger bedrag, dan is de voorafgaande toestemming van de beslagrechter vereist. Hetzelfde geldt wanneer het geschrift wel een verbintenis uitdrukt, maar niet toelaat het bedrag ervan te bepalen (b.v. een verbintenis iets te doen, een leveringsverplichting, een belofte de schade te vergoeden, enz.).

707 Volgende geschriften leveren een titel op voor derdenbeslag;

– een vonnis (vgl. art. 1414), ook al is het niet uitvoerbaar bij voorraad en werd er een rechtsmiddel ingesteld, tenzij het tegendeel werd bepaald (zie boven, nr. 399);

– een notariële akte;

– buitenlandse vonnissen, zelfs zonder exequatur. Deze buitenlandse beslissing of akte die de verbintenis van de schuldenaar vaststelt moet regelmatig zijn naar de vorm, tegenstelbaar aan de beslagene en het bewijs leveren van een zekere vaststaande en eisbare schuld (vgl. BAERT, K., “Algemene beginselen van bewarend beslag”, *T.P.R.*, 1980, 287, nr. 20; DE LEVAL, G., *a.w.*, 145, nr. 94; STRANART, A.M., *a.w.*, 95). Een buitenlandse beschikking op eenzijdig verzoek-

schrift waarbij toelating tot beslag wordt verleend op grond van een schijnbare schuldvordering, kan geen onderhandse titel vormen in de zin van art. 1445 Ger. W. (Brussel, 24 juni 1977, *Pas.*, 1978, II, 27; *J.T.*, 1977, 747 met noot KOHL; Brussel, 11 mei 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 1345). Een vreemd vonnis kan evenmin een onderhandse titel uitmaken wanneer het recht van verdediging werd geschonden (Beslagn. Brussel, 9 januari 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 859);

- scheidsrechterlijke beschikkingen, zelfs zonder exequatur;
- buitenlandse scheidsrechterlijke beslissingen;
- buitenlandse authentieke akten;
- een onderhands geschrift. T.a.v. particulieren moet het geschrift beantwoorden aan de bewijsvoorschriften die gelden in burgerlijke zaken (b.v. Beslagn. Namen, 15 maart 1987, *R.G.E.N.*, 1988, nr. 23.064). Grotere soepelheid geldt t.a.v. handelaars gelet op het bewijsregime in handelszaken;
- een wederkerige overeenkomst (b.v. een polis);
- een schuldbekentenis;
- een gewone brief uitgaande van de schuldenaar;
- een wisselbrief: t.a.v. de trekker en indien hij geaccepteerd werd ook t.a.v. de acceptant. Hierover bestaat merkwaardig genoeg betwisting. Een wisselbrief is in eerste instantie een onderhandse akte (RONSE, tw. *Wisselbrief en orderbriefje*, in *A.P.R.*, 32, nr. 77);
- een cheque;
- een orderbriefje;
- een aanvaarde factuur t.a.v. een handelaar. In handelszaken staat krachtens art. 25 W. Kh. een niet geprotesteerde factuur wat bewijswaarde betreft gelijk met een onderhandse akte;
- een akte van kredietopening (*Verslag Van Reepinghen*, 540);
- een rekeninguittreksel dat een debetbestand aangeeft, althans in handelszaken (zie en vgl. Brussel, 27 juni 1985, *J.T.*, 1985, 685, *Ann. Fac. Dr. Liège*, 1986, 54 met noot DUBOIS; Beslagn. Brussel, 21 september 1981, *J.T.*, 1981, 692 met noot DE LEVAL; zie hierover ook: VAN GERVEN, W., *Handels- en economisch recht*, I, B, 552, nr. 603). Over de bewijskracht van dergelijke geschriften (facturen, rekeninguittreksels, nota's, creditnota's, e.d.m.) in het algemeen: DIRIX, E., *De factuur*, Gent, 1985, 70, nrs. 151 e.v.;
- een testament (*Verslag Van Reepinghen*, 540).

D. BESLAG

708 Het beslag krachtens de beschikking van de beslagrechter, wordt gelegd door middel van de kennisgeving bij gerechtsbrief aan de derde-beslagene van de beschikking en het verzoekschrift.

Werd aan de griffier vrijstelling verleend van deze kennisgeving, dan zorgt de schuldeiser zelf voor de betekening aan de derde-beslagene van het verzoekschrift en de beschikking bij gerechtsdeurwaardersexploot (zie boven, nr. 703).

Het bewarend beslag wordt steeds gelegd bij deurwaardersexploot wanneer het beslag gelegd wordt krachtens een vonnis (art. 1414) of op grond van "stukken" (art. 1445). Het beslagexploot beantwoordt aan het bepaalde in art. 43 en 1389.

In ieder geval vermeldt de akte van beslag (exploot, gerechtsbrief) de tekst van de art. 1451 en 1456 en de waarschuwing aan de derde-beslagene dat hij zich aan die bepalingen moet houden. De niet-naleving hiervan heeft niet de nietigheid van het beslag tot gevolg (DE LEVAL, G., *a.w.*, 161, nrs. 105 en 280, nr. 179; STRANART, A.M., *a.w.*, 93). Wel zal de toepassing van de sancties die op de niet-naleving van die bepalingen zijn gesteld, problematisch zijn. Gebeurlijk kan de aansprakelijkheid van de gerechtsdeurwaarder in het gedrang komen.

Voor de publiciteit die aan het beslag wordt gegeven, kan verwezen worden naar de algemene regels inzake bewarend beslag.

E. AANZEGGING VAN HET BESLAG

709 Tot op dat ogenblik gebeurt het beslag buiten de beslagene om. De aanzegging van het beslag strekt er nu toe hem hiervan officieel in kennis te brengen.

Binnen de acht dagen na ontvangst van de akte van derdenbeslag door de derde-beslagene moet de beslaglegger de akte "in haar geheel" aanzeggen aan de beslagen debiteur.

Het is niet geheel duidelijk wat bedoeld wordt met "akte van beslag in haar geheel". Redelijkerwijze betekent dit dat ook het verzoekschrift en de beschikking ter kennis moeten worden gebracht. Het doel van deze aanzegging is immers de debiteur te informeren van het beslag dat te zijnen laste wordt gelegd. Het verzuim heeft echter niet de nietigheid tot gevolg. De beslagrechter kan wel onder omstandigheden het beslag opheffen (Beslagr. Brussel, 29 januari 1979, *J.T.*, 1979, 679).

Deze aanzegging gebeurt bij deurwaardersexploot of bij ter post aangetekende brief. Bij gebreke hiervan kan de beslagrechter de opheffing van het beslag gelasten op dagvaarding van de beslagene. Deze termijn is niet voorgescreven op straffe van nietigheid. Het staat aan de beslagrechter te oordelen of de opheffing van het beslag zich opdringt (DE LEVAL, G., *a.w.*, 174, nr. 115; STRANART, A.M., *a.w.*, 99; in geval er schade is). Hij beschikt ter zake over een soevereine appreciatiebevoegdheid (Beslagr. Luik, 12 september 1984, *Jur. Liège*, 1985, 15; Beslagr. Verviers, 28 juni 1985, *Jur. Liège*, 1985, 495; Beslagr. Brussel, 16 januari 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 367). Zo werd de opheffing bevolen van een derdenbeslag gelegd voor een niet bevoorrechte schuldvordering als deze beslagmaatregel van aard is de goede werking van de vereffening en de samenloop te belemmeren (Beslagr. Luik, 13 april 1983, *Jur. Liège*, 1983, 399).

De schuldeiser kan echter krachtens dezelfde beschikking c.q. stukken echter opnieuw beslag leggen. In ieder geval zijn de kosten van de rechtspleging ten laste van de beslaglegger. Hetzelfde art. 1457 stelt ook nog schadevergoeding in het vooruitzicht indien daartoe grond bestaat.

Werd het beslag gelegd krachtens een beschikking van de beslagrechter dan doet de aanzegging bij exploit de termijn lopen waarbinnen de beslagene derdenverzet moet doen. Dit gevolg zou volgens een strekking in de rechtsleer niet intreden wanneer de aanzegging gebeurde bij aangetekende brief (*Rép. Not.*, "La saisie mobilière", nr. 429; DE LEVAL, G., *a.w.*, 173, nr. 114). De aanzegging bij exploit biedt nog andere voordelen: het stuit de verjaring (art. 2244 B.W.) en kan terzelfdertijd dienen tot dagvaarding omtrent de zaak zelf (art. 1490).

F. RECHTSMIDDELEN

710 Tegen de beschikking die het beslag toestond, staat derdenverzet open (zie boven, nr. 408). De vordering strekt dan tot intrekking van deze beschikking. De termijn van 1 maand begint te lopen vanaf de aanzegging bij gerechtsdeurwaardersexploot bedoeld in art. 1456. Aangezien de derde-beslagene geen "partij" is, moet hij niet mee worden gedagvaard. De kosten voor de tussenkomst van de derde-beslagene komen ten laste van diegene die hiertoe het initiatief nam. Komt de derde vrijwillig in het geding tussen dan blijven de gerechtskosten hiervan te zijnen laste (DE LEVAL, G., *a.w.*, 180, nr. 118).

Na het verstrijken van deze vervaltermijn kan de beslagene wel nog ex art. 1395 het beslag zelf aanvechten wanneer dit met formele nietigheidsgronden is behept.

De beschikking zelf kan nog worden aangevochten buiten de termijn voor derdenverzet indien de eiser kan bogen op "veranderde omstandigheden" (art. 1419, tweede lid) (zie boven, nr. 409).

Werd het beslag gelegd krachtens art. 1445 op grond van stukken, dan kan de beslagene de beslaglegger dagvaarden voor de beslagrechter tot opheffing van het beslag (art. 1420). Hier geldt de vervaltermijn van 1 maand dus niet. De aanwezigheid van de derde-beslagene in het geding is niet vereist.

De beschikking die beslist tot c.q. geldt als opheffing van het beslag is uitvoerbaar bij voorraad. De derde-beslagene kan geen verklaring vragen van niet beroep alvorens de tegoeden vrij te geven (art. 1388, tweede lid).

De beslagene kan ook nog opkomen tegen de verklaring van de derde-beslagene bij dagvaarding voor de beslagrechter. Aangezien de betwisting de schuld van de derde betreft, moet worden verwezen naar de bodemrechter (art. 1456, tweede lid).

G. DUURTIJD

711 Het beslag geldt in beginsel gedurende drie jaar vanaf de beschikking en indien het beslag gelegd werd op eigen gezag, te rekenen vanaf het exploit. Bij het verstrijken van die termijn houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben (art. 1458). Voor de schorsing en de vernieuwing van deze termijn wordt verwezen naar nrs. 380 e.v. Art. 1460 legt wel de verplichting op om de beschikking die de verlenging toestaat te betekenen bij deurwaardersexploot aan de schuldenaar en aan de derde-beslagene voor het verstrijken van het vroegere beslag. Vond die betekening niet binnen die termijn plaats, dan wordt de beschikking als niet bestaande beschouwd.

De geldigheidsduur wordt ook geschorst door de vordering voor de bodemrechter (art. 1493). De afwezigheid van enige publiciteit hieromtrent doet praktische problemen rijzen (zie boven, nr. 382). Bij derdenbeslag is dit nog acuter omdat de derde-beslagene in de regel niet op de hoogte is van het instellen van de vordering over de zaak zelf. Op de derde-beslagene rust ter zake echter geen enkele onderzoeksplicht. Derhalve treft hem geen aansprakelijkheid wanneer hij na het verstrijken van de driejarige termijn gevolg geeft aan het verzoek van de beslagene om de tegoeden vrij te geven. Dit in de hypothese dat de derde te goeder trouw is. Hieruit kan een positieve verplichting worden afgeleid voor de beslaglegger om het instellen van de vordering voor de bodemrechter ter kennis te brengen aan de derde-beslagene (Beslagr. Antwerpen, 29 september 1980, *J.T.*, 1981, 478). Die kennisgeving dient te gebeuren vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van het eerste beslag.

§ 2. Verplichtingen van de derde-beslagene

A. POSITIE VAN DE DERDE-BESLAGENE

712 De verhouding tussen beslaglegger en beslagene is voor de derde een *res inter alios acta*. Hij mag derhalve het beslag niet aanvechten omdat de beslaglegger niet over een schuldvordering zou beschikken die een beslag kan wettigen (zie boven, nr. 639).

Hij kan daarentegen wel de formele geldigheid van het beslag aanvechten. Dit gebeurt bij dagvaarding voor de beslagrechter. B.v. wanneer het beslagexploot door een nietigheidsgrond is behept. De niet-naleving van de specifieke vermeldingen voorgeschreven door art. 1445 *in fine* is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid. De beoordeling van de regelmatigheid van het beslag komt evenwel enkel toe aan de beslagrechter. De derde mag in geen geval op eigen gezag weigeren gevolg te geven aan een beslag (STRANART, A.M., *a.w.*, 93; Vgl. DE LEVAL, G., *a.w.*, 165, nr. 107; “sauf voie de fait evidente”). Doet hij dit toch, dan handelt hij, zoals steeds bij eigenrichting, op eigen risico indien de beslagrechter van oordeel is dat het beslag geldig werd gelegd.

De derde kan wel betwisten dat hij schuldenaar is van de beslagene. In dat geval wordt de zaak aanhangig gemaakt voor de bevoegde bodemrechter (zie verder, nr. 722).

B. ONBESCHIKBAARHEID

713 Het beslag onder derden heeft de volledige onbeschikbaarheid van de schuldvordering tot gevolg. Veelal wordt het beslag overigens niet gelegd op een bepaalde schuldvordering maar op alle sommen of zaken die de derde aan de beslagene verschuldigd is of zal zijn. Een dergelijk beslag is geldig.

Het beslag is dus niet beperkt tot het bedrag van de schuldvordering tot zekerheid waarvan het beslag werd gelegd. In de rechtspraak wordt tegen deze regel soms nog gezondigd (b.v. Beslagr. Brussel, 18 april 1985, *Pas.*, 1985, III, 53).

De schuldeiser kan echter bij aanvang aan het beslag beperken tot het bedrag van zijn vordering. Hij kan ook nadat het beslag is gelegd gedeeltelijke opheffing verlenen. In dat geval kan de derde het saldo afdragen aan de beslagene en betaalt hij bevrijdend. De beslaglegger loopt van zijn kant het risico dat zijn onderpand toch ontoereikend zal blijken te zijn, ten gevolge van concurrente aanspraken van later aantredende schuldeisers. Zo'n beperking van het beslag kan enkel vrijwillig gebeuren. De beslagene kan niet vorderen dat de schuldeiser zijn beslag zou beperken.

Onder het beslag valt ook iedere latere toename van de sommen of zaken die de derde verschuldigd is. De hypothese is echter dat die "vermeerderingen" voortvloeien uit verbintenissen die reeds bestonden op het tijdstip van het beslag. Tegoeden van de beslagene die de derde onder zich krijgt maar waarvoor de verplichting tot afdracht nog niet bestond ten tijde van het beslag, vallen niet onder het beslag. Voor het beslag op bankrekeningen nader: zie boven, nr. 654 e.v.

714 Aangezien het aldus mogelijk is dat voor een slechts geringe vordering belangrijke tegoeden worden vastgehouden, kan de beslagene de integrale onbeschikbaarheid van zijn schuldvordering verhinderen door een toereikend bedrag voor de voldoening van de schuldvordering in hoofdsom, rente en kosten te kantonneren (art. 1403). Dit kantonnement geldt, anders dan bij uitvoerend beslag, niet als een voorwaardelijke betaling. Dit betekent dat de beslaglegger op de gekantonnerde bedragen verder samenloop zal hebben te duchten met later aantredende schuldeisers.

715 Vanaf de ontvangst van de akte (gerechtsbrief c.q. beslagexploot) houdende derdenbeslag mag de derde de sommen of zaken die het voorwerp zijn van het beslag niet meer uit handen geven. Deze verplichting wordt op drievoudige wijze gesanctioneerd:

- strafrechterlijk: art. 507 Sw. (zie boven, nr. 568);
- art. 1382 e.v. B.W.: schadevergoeding;
- art. 1451: de derde wordt verklaard tot “gewoon schuldenaar” van de bedragen waarvoor het beslag werd gelegd. Hij wordt als schuldenaar toegevoegd aan de beslagene, in dezelfde mate en in gelijke rang. De aard van de schuldenaarsverklaring wordt hierna onderzocht: nr. 718 e.v. Anders dan bij het verzuim de verklaring van derde-beslagene af te leggen, waar de wet dezelfde sanctie voorschrijft, is hier de schuldenaarsverklaring niet facultatief en heeft de rechter ter zake evenmin een matingsrecht.

C. VERKLARING VAN DERDE-BESLAGENE

1. *Verplichting*

716 Op de derde rust verder de verplichting om binnen 15 dagen na het beslag een omstandige verklaring af te leggen van hetgeen hij aan de beslagene verschuldigd is. Die verklaring moet alle dienstige gegevens bevatten ter vaststelling van de rechten van partijen. Art. 1452 preciseert dit als volgt: 1) de bevestiging of de derde al dan niet schuldenaar is; was de derde schuldenaar maar is hij naar het tijdstip van het beslag niet meer, dan moet hij hierover nadere gegevens verschaffen (b.v. tijdstip van betaling); 2) de oorzaken, het bedrag en de modaliteiten termijn, voorwaarden van de schuld; en 3) de vermelding van de reeds door andere schuldeisers gelegde beslagen. Treft het beslag een vordering tot afgifte van bepaalde zaken, dan moet de derde een omstandige staat van de bedoelde goederen bij zijn verklaring voegen.

Dat de derde geen schuldenaar (meer) is van de beslagene ontslaat hem niet van de verplichting zijn verklaring af te leggen (art. 1452, tweede lid, 2°).

Nemen de bedragen of de zaken toe waarvoor de derde schuldenaar is krachtens dezelfde verbintenis(sen), dan kan hij op verzoek van de beslaglegger of van de beslagene krachtens art. 1455 gehouden worden een aanvullende verklaring af te leggen, tenzij die “vermeerderingen” in de eerste verklaring reeds werden geanticipeerd. Dit laatste is het geval bij periodiek te vervallen schulden (b.v. uit een huurovereenkomst, een arbeidsovereenkomst) of verbintenissen onder opschortende voorwaarde. De derde mag ook zelf het initiatief nemen tot het afleggen van een bijkomende verklaring ter correctie of aanvulling (DE LEVAL, G., *a.w.*, 227, nr. 150). In ieder geval belet het ontbreken van zo’n aanvullende verklaring niet dat die vermeerderingen onder het beslag vallen gelet op het beginsel van de totaliteit van de onbeschikbaarheid van het beslag. Art. 1455 vindt geen toepassing wanneer de derde opnieuw gehouden wordt tot betaling of afgifte krachtens een verbintenis die eerst na het beslag ontstaat. In dat geval zal de schuldeiser een nieuw beslag moeten leggen.

717 De verklaring wordt verzonden bij ter post aangetekend schrijven of afgegeven tegen ontvangstbewijs, aan de beslaglegger (of diens gerechtsdeurwaarder) en aan de beslagen debiteur. Afschriften van de stavings-

stukken worden bijgevoegd. Dit laatste is echter verplicht zonder sanctie (zie verder, nr. 718).

Art. 1454 legt de kosten van de verklaring ten laste van de beslaglegger. Dit is begrijpelijk: de derde wordt immers genoopt bepaalde kosten te besteden in het uitsluitend belang van de beslaglegger (*Verslag Van Reepinghen*, 544). De begroting gebeurt volgens art. 1 en 6, 5° van het K.B. van 30 november 1970. Is hierover geen minnelijke regeling tussen de partijen mogelijk dan beslist de beslagrechter. Dit gebeurt op verzoekschrift na oproeping der partijen.

Een probleem rijst wanneer de derde niet bij machte is de omvang van zijn afgifteverplichting te bepalen, zoals in geval van gesloten bewaargeving (b.v. aandelen onder verzegelde omslag in bewaring gegeven). In dat geval kan op grond van art. 1395 aan de beslagrechter gevraagd worden een gerechtsdeurwaarder aan te stellen die in het bijzijn van alle betrokken partijen overgaat tot de opening van de gesloten bewaargeving (zie: Beslagr. Brugge, 22 december 1981, *R.W.*, 1981-82, 2746).

De derde-beslagene mag zich niet achter zijn beroepsgeheim verschuilen om te weigeren deze verklaring af te leggen (*Rép.pr.civ.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 200. Zie voor de verklaring door de advocaat: zie boven, nr. 668). De wettelijke verplichting te spreken, reikt echter niet verder dan het voorwerp van het beslag. De bank in handen van wie beslag werd gelegd dient b.v. geen informatie te verschaffen over andere rekeningen en tegoeden die niet onder het beslag vallen (b.v.: Parijs, 12 februari 1991, *D.*, 1991, I.R., 89).

2. Sanctie

718 Heeft de derde zijn verklaring niet binnen de wettelijke termijn gedaan of ze niet met nauwkeurigheid gedaan, dan kan hij geheel of gedeeltelijk schuld en aar worden verklaard van de oorzaken en kosten van het beslag (art. 1456, eerste lid). Art. 1542, eerste lid is gelijkkluidend bij uitvoerend derdenbeslag.

Algemeen wordt aangenomen dat het hier gaat om een privaatrechtelijke sanctie. Zij strekt er niet toe beweerde schade te vergoeden, maar enkel de derde te sanctioneren voor zijn verzuim. Het opleggen van deze sanctie laat de verplichting op grond van art. 1382 B.W. de werkelijk geleden schade te vergoeden onverlet. Van enige voordeelstoerekening is geen sprake.

Aangezien het niet gaat om een private straf worden deze bepalingen van ouds restrictief uitgelegd (*Pand.B.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 2824; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, nr. 559; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie-arrêt*, nrs. 1036 e.v.). De sanctie kan enkel worden opgelegd indien de verklaringen niet (tijdig) of wanneer zij onnauwkeurig (*a fortiori*: onvolledig) werd gedaan.

Zij is dus niet aan de orde wanneer de derde-beslagene verzuimd heeft tijdig de bewijsstukken bedoeld in art. 1453 mee te delen (Beslagr. Verviers, 16 oktober 1981, *Jur. Liège*, 1981, 286. *Anders*: Beslagr. Turnhout, 21 december 1981, *Turnh. Rechtsl.*, 1983, 19). Evenmin wanneer de verklaring gebeurde bij gewone brief (LÉDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 638, nr. 90). Zij kan ook niet worden opgelegd i.g.v.

verzuim de aanvullende verklaring te doen voorschrijven door art. 1455 (*Rép. Not.*, La saisie mobilière, nr. 410). In al deze gevallen geldt het gewone aansprakelijkheidsrecht (art. 1382 B.W.).

719 Uit de wet zelf blijkt dat de beslagrechter bij de toepassing van deze sanctie een zekere beoordelingsmacht heeft. In de eerste plaats gaat het om een facultatieve sanctie ("kan"). Vervolgens beschikt de rechter over een matigingsrecht ("geheel of ten dele"). Oorspronkelijk werd de verplichting van de derde-beslagene nagenoeg als een resultaatsverbintenis opgevat die als vanzelf de verklaring tot schuldenaar tot gevolg had. In het verslag van de Koninklijke Commissaris luidt het dat de matiging door de rechter slechts "uitzonderlijk" mag zijn en dat "de sanctie in de regel steeds moet worden toegepast tot beloop van de schuld waarvoor de derde-beslagene gehouden was ten aanzien van de beslagen schuldenaar" (*Verslag Van Reepinghen*, 544). In dezelfde zin: Brussel, 24 juni 1980, *J.T.*, 1980, 692). De actuele rechtspraak houdt echter meer rekening met de toerekenbaarheid van het verzuim van de derde-beslagene. De schuldenaarsverklaring wordt slechts uitgesproken wanneer er sprake is van fraude, collusie en in gevallen van onverschoonbare onzorgvuldigheid (b.v.: Cass., 16 februari 1984, *Arr. Cass.*, 1983-84, nr. 337, *J.T.*, 1985, 142; Beslagr. Antwerpen, 26 september 1974, *Rechtspr. Antw.*, 1987, 97 met noot LINSMEAU. Voor vele toepassingsgevallen: DIRIX, E. en BROECKX, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1991, nrs. 128 en 215 e.v.; VAN HERREWEGHE, V., *a.w.*, 75, nrs. 289 e.v.; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 638). De sanctie enkel voorbehouden in geval van fraude of aan bedrog grenzende onzorgvuldigheid is toch wat ~~de~~ coulant. Evenmin kan de afwezigheid van schade een beletsel zijn (in die zin nochtans: Beslagr. Brussel, 20 november 1975, *J.T.*, 1976, 283; Beslagr. Gent, 1 september 1978, *J.T.*, 1979, 182; Beslagr. Brussel, 10 april 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 197; Beslagr. Luik, 21 mei 1986, *J.L.M.B.*, 1986, 503); de schuldenaarsverklaring immers heeft duidelijk geen indemnitair karakter. Vandaar dat de sanctie op haar plaats is telkens de handelwijze ertoe strekt de figuur van het derdenbeslag te frustreren. Aangezien het hier gaat om een resultaatsverbintenis kan enkel overmacht de derde exonereren. Aan de verdere concrete omstandigheden van het geval kan dan voldoende recht worden gedaan bij de uitoefening van de matigingsbevoegdheid. Zo kan de rechter rekening houden met de verschoonbaarheid van het verzuim, de afwezigheid van enig opzet, de hoedanigheid van partijen, de vertrouwdeheid met de materie, e.d.m. In ieder geval zijn de kosten van de tegen hem ingestelde procedure te zijnen laste (art. 1456, tweede lid, *in fine*).

720 Wat is nu de juridische aard van de gebondenheid van de derde die "schuldenaar" wordt verklaard? Alles wijst erop dat het gaat om een geval van wettelijke solidariteit. Door zijn verklaring tot schuldenaar is de derde gehouden tot dezelfde schuld en op dezelfde wijze als de beslagene (*Verslag Van Reepinghen*, I, 544). De derde wordt als schuldenaar toegevoegd, niet subsidiair maar in dezelfde rang (voor meer bijzonderheden: DIRIX, E., "De aard van de schuldenaarsverklaring bij derdenbeslag", *R.W.*,

1989-90, 1020-1023). Dit betekent o.m. dat de derde alle excepties kan tegenwerpen die ook de beslagene ter beschikking staan. Hij zal alle gronden van tenietgaan kunnen invoeren (b.v.: Antwerpen, 4 november 1991, *onuitg.*: de verjaring), evenals de modaliteiten van de schuldvordering waarvoor het beslag werd gelegd (termijn, voorwaarde).

Hieruit vloeit voort dat bij **b e w a r e n d d e r d e n b e s l a g** de toepassing van art. 1456 er enkel kan toe strekken de derde te doen “**verklaren**” als schuldenaar voor de oorzaken en kosten van het beslag. Een veroordeling tot die bedragen is (nog) niet mogelijk; zoniet zijn beiden niet op dezelfde wijze gebonden. Zo’n uitvoerbare titel zal de beslaglegger moeten verwerven door in het geding voor de bodemrechter de derde in tussenkomst te dagvaarden. De beslagrechter kan de derde dus enkel tot schuldenaar “**verklaren**”.

Verder is het zo dat wanneer de beslagene met succes de opheffing van het beslag vordert (art. 1419 en 1420), zulks de bevrijding van de derde-beslagene tot gevolg heeft (*Rép. Not.*, Saisie mobilière, nr. 421).

Een “**veroordeling**” tot de oorzaken en kosten van het beslag is enkel mogelijk bij **u i t v o e r e n d** derdenbeslag.

De veroordeling van de derde leidt ertoe dat de beslaglegger voortaan over twee debiteuren beschikt. Eventuele schadevergoeding die de derde bijkomend nog verschuldigd kan zijn op grond van art. 1382 B.W. wordt op dat bedrag niet toegerekend. Deze solidariteit kan ertoe leiden dat de derde tot meer gehouden is dan het bedrag van de eigen schuld jegens de beslagene. Inzoverre de derde-solvens aldus meer (of eerder) moest betalen dan waartoe hij gehouden was jegens de beslagene, kan hij integraal regres nemen op de beslagene (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 1056; DE LEVAL, G., *a.w.*, 234, nr. 155).

721 Aangezien de derde gehouden is tot dezelfde schuld en op dezelfde wijze als de beslagene, kan hij al de excepties en verweermiddelen tegenwerpen die de beslagene ter beschikking staan (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie-arrêt*, nr. 1054; VAN LENNEP, R., *a.w.*, 165, nr. 1373; LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 432, nr. 552). Hij kan daarentegen geen excepties putten uit de verhouding tot de beslagene.

De betaling van de derde, bevrijdt de beslagene, zoals omgekeerd de betaling van de beslagen debiteur de bevrijding van de derde tot gevolg heeft.

Verder zal de beslaglegger in de samenloop met andere schuldeisers van de derde ook kunnen bogen op het (algemeen) voorrecht dat de wet aan zijn vordering op de beslagene toekent (*anders*: Kh. Tongeren, 3 maart 1988, *Limb. Rechtsl.*, 1988, 102). Omgekeerd ontsnapt de beslaglegger (A) aan de samenloop met andere schuldeisers (D) van de beslagene (B). Leggen dezen ook beslag onder de derde (C), dan vindt m.b.t. het provenu van die vordering tussen A en D weliswaar een pondsgewijze verdeling plaats, maar behoudt A voor het saldo nog een integraal verhaalsrecht op C (LEURQUIN, Ch, *a.w.*, nr. 558; DE LEVAL, G., *a.w.*, 235, nr. 155).

3. *Betwisting van de schuld*

722 Betwist de derde-beslagene de schuld waarvan de beslaglegger betaling wenst te bekomen, dan wordt de zaak voor de bevoegde rechter gebracht of wordt zij naar hem verzonden door de beslagrechter (art. 1456, tweede lid). Beslaglegger kan het voortouw nemen en de zaak zelf voor de bodemrechter brengen. Het is ook denkbaar dat de beslagene de verklaring van de derde betwist.

Veelal wordt de zaak naar de bodemrechter verwezen door de beslagrechter, b.v. in het raam van de procedure gevoerd door de beslaglegger tot de schuldenaarsverklaring van de derde. Het komt de beslagrechter immers niet toe zich uit te spreken over de schuldvordering van de derde. Dat is begrijpelijk. De derde wordt tegen zijn wil in de rechtspleging van derdenbeslag betrokken; het is dan ook redelijk hem niet aan de bevoegdheid van zijn rechter te onttrekken (*Verslag Van Reepingen*, 564-565). Hij heeft aldus het recht om "te goeder trouw betwistingen te laten gelden voor de bevoegde rechter; zelfs wanneer die tegenwerpingen niet worden toegelaten en onverminderd de schadevergoeding die de roekeloosheid ervan wettigt".

723 De derde kan deze verzending niet meer vragen wanneer hij in zijn verklaring van derde-beslagene die schuld niet heeft betwist (Brussel, 12 mei 1987, *J.L.M.B.*, 1987, 920).

De verzending vindt plaats buiten toepassing van de art. 88 § 2 en 639 e.v. (DE LEVAL, G., *a.w.*, 231, nr. 154).

Heeft dit tot gevolg dat om het even welke betwisting de beslagrechter belet om de sanctie van de schuldenaarsverklaring op te leggen? Geenszins. Beide kwesties vallen niet noodzakelijk samen. Zo kan de beslagrechter de sanctie toch opleggen niettegenstaande de derde het bestaan van schuld betwist, wanneer de verklaring niet of niet tijdig werd afgelegd (b.v. Beslagr. Luik, 22 oktober 1984, *Jur. Liège*, 1985, 12; toekenning van 15 000 fr. wegens het laattijdig afleggen van de verklaring door een financiële instelling). Moeilijker is het geval wanneer de verklaring wel tijdig werd gedaan, maar tussen partijen betwisting rijst over de oprechtheid hiervan. Kan in dergelijk geval de derde de sanctie ontlopen door gewoon het bestaan van de schuld te betwisten? Als voorwaarde moet gesteld worden dat de betwisting ernstig is. Wanneer een vennootschap meedeelt dat zij geen enkele schuld heeft t.a.v. haar zaakvoerder, terwijl vaststaat dat die vennootschap belangrijke activiteiten ontplooit en de zaakvoerders hieraan al hun beschikbare tijd besteden, dan kan de beslagrechter naar recht beslissen dat de verklaring "niet met nauwkeurigheid" werd gedaan (Cass., 16 februari 1984, *Arr. Cass.*, 1983-84, nr. 337; *J.T.*, 1985, 142). Dit zal steeds het geval zijn wanneer de collusie tussen de derde en de beslagene patent is. B.v. wanneer de beslagene zgn. kosteloos als zaakvoerder of werknemer al zijn tijd besteedt aan een vennootschap waarvan hijzelf en/of zijn echtgenote de aandeelhouders zijn.

§ 3. Omzetting bewarend in uitvoerend derdenbeslag

724 Ook bij derdenbeslag maakt de wet de omzetting van een bewarend beslag in een uitvoerend beslag mogelijk. De schuldeiser die inmiddels een uitvoerbare titel heeft verkregen zal dus niet opnieuw beslag moeten leggen (art. 1491). De omzetting bij derdenbeslag wordt niet uitdrukkelijk in de wet geregeld. Thans wordt algemeen aangenomen dat de omzetting gebeurt door het bevel (zie hierover: STRANART, A.M., "Transformation d'une saisie-arrêt conservatoire et saisie-arrêt-exécution", *J.T.*, 1981, 504-506; DE LEVAL, G., *a.w.*, 249, nr. 163; *Id.*, *Traité*, 596-597, nr. 281; Beslagr. Antwerpen, 29 november 1979, *J.T.*, 1981, 504).

Na de betekening van het verkregen vonnis dient de schuldeiser het bevel tot betalen krachtens de titel te betekenen aan de schuldenaar waarin de omzetting van het bewarend derdenbeslag wordt aangekondigd (art. 1497). De verwijzing naar de titel zal aan de derde-beslagene toelaten zich te vergewissen van de juiste draagwijdte van zijn afgifte-verplichting. Gebeurlijk kan dit bevel ook worden aangezegd aan de derde-beslagene. Is het vonnis uitvoerbaar bij voorraad dan kunnen de betekening van het vonnis en van het bevel in eenzelfde exploit gebeuren.

De termijn van 15 dagen waarbinnen de debiteur verzet kan doen tegen het uitvoerend beslag begint te lopen vanaf het ogenblik van deze betekening (art. 1541).

Na verloop van 17 dagen na de betekening van dit bevel aan de persoon of aan de werkelijke of gekozen woonplaats van de beslagen debiteur is de derde-beslagene verplicht afgifte te doen van de bedragen ten belope van de titel (art. 1543).

AFDELING III

UITVOEREND DERDENBESLAG

§ 1. Algemeen

A. BEGRIP

725 Beschikt de schuldeiser over een uitvoerbare titel, dan kan hij overgaan tot het leggen van een uitvoerend beslag onder derden op de bedragen en zaken die deze aan zijn debiteur verschuldigd is. Dit beslag wordt rechtstreeks gelegd bij deurwaardersexploit; dus zonder voorafgaand bevel, teneinde de doeltreffendheid van deze executiemaatregel te verhogen. Het beslag wordt binnen acht dagen aan de beslagene aangezegd.

Wat de algemene kenmerken van dit beslag betreft, wordt verwezen naar de uiteenzetting onder nrs. 617 e.v. Ook hier zijn in de regel drie protagonisten in

het geding en in ieder geval twee schuldvorderingen. Zoals bij bewarend derdenbeslag is het mogelijk dat het beslag wordt gelegd ex art. 1166 B.W. *A fortiori* moet de geoorloofdheid van uitvoerend derdenbeslag in eigen hand worden erkend.

B. SCHULDVORDERING WAARVOOR BESLAG WORDT GELEGD

726 De schuldvordering van de beslaglegger moet vaststaan en zeker zijn (art. 1494) (zie boven, nr. 462).

Aan deze voorwaarden moet strikt de hand worden gehouden. Aldus werd beslist dat tot wanneer de berekening van de indexatie niet nauwkeurig kan gebeuren krachtens de uitvoerbare titel, de schuldvordering niet effen is, zelfs indien dit te wijten is aan de nalatigheid van de schuldenaar (Beslagr. Hoei, 23 december 1985, *J.L.M.B.*, 1986, 155). Nietig is het uitvoerend derdenbeslag ten voorlopige titel wegens achterstallige onderhoudsbijdragen waarvan het bedrag niet effen en zeker is (Brussel, 29 april 1983, *Pas.*, 1983, II, 92).

Om tot uitvoerend beslag onder derden te kunnen overgaan, moet de vordering e i s b a a r zijn.

727 Wat indien het beslag wordt gelegd voor periodiek te vervallen schulden: heeft dit enkel betrekking op het actueel verschuldigde saldo of strekt het zich ook uit tot de bedragen die in de toekomst zullen opeisbaar worden? Deze problematiek komt meestal voor bij uitvoerend derdenbeslag voor onderhoudsgeld. Volgens een gedeelte van rechtspraak en rechtsleer kan het beslag niet enkel gelegd worden voor het bedrag van de alimentatie die op het ogenblik van het beslag reeds verschuldigd is, maar eveneens voor de toekomstige termijnen, in die zin dat de afgifte eerst zal kunnen gevorderd worden naarmate die termijnen vervallen (DE LEVAL, G., *a.w.*, 262, nr. 170; DE LEVAL, G., *Traité*, 436, nr. 226; TOP, F., "Loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht", *T.P.R.*, 1983, (363), 372, nr. 19; VAN HERREWEGHE, V., *a.w.*, 78, nr. 308; Beslagr. Luik, 29 december 1979, *Jur. Liège*, 1980-81, 117 met noot; Beslagr. Hoei, 23 december 1985, *Jur. Liège*, 1986, 155). Hiertoe wordt steun gezocht in art. 1415, tweede lid dat bewarend (derden)beslag toelaat voor in de toekomst te vervallen periodieke inkomsten. Verder wordt gewezen op de kostenbesparing nu opeenvolgende beslagen overbodig worden. Dit systeem is vanuit praktisch oogpunt zeer aantrekkelijk. Vooral indien zowel de schuldvordering "oorzaak" van het beslag als schuldvordering "voorwerp" van het beslag in de toekomst periodiek vervallen (b.v. de alimentatievordering en de loonvordering). Het is echter twijfelachtig of deze stelling steun vindt in het systeem der wet (Antwerpen, 5 februari 1990, *onuitg.*, bevestigt: Beslagr. Antwerpen, 21 november 1988, *R.W.*, 1989-90, 1328; Beslagr. Brussel, 10 november 1983, *Pas.*, 1984, III, 32). Uitvoerend beslag is immers maar mogelijk voor een opeisbare en welbepaalde schuld: "qui a terme ne doit pas" (LEURQUIN, Ch., *a.w.*, 98, nr. 62; CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 281). In die zin werd uiteindelijk ook beslist door

het Hof van Cassatie: uitvoerend (derden) beslag mag maar gelegd worden voor een opeisbare vordering. Als de titel mede betrekking heeft op te vervallen periodieke inkomsten, dan kan het beslag slechts gelden voor op dat ogenblik vervallen bedragen (Cass., 8 maart 1991, *R.W.*, 1991-92, 43 met concl. Proc. Gen. LENAERTS).

Voor de hier bestreden stelling kan overigens geen steun gevonden worden in art. 1415 tweede lid, aangezien die bepaling in geen geval beslag toestaat voor een onbepaald bedrag. Wat de kosten voor opeenvolgende beslagen betreft moet gewezen worden op de mogelijkheid van loondelegatie. Ten slotte kan het toelaten van een dergelijk onbepaald derdenbeslag tot ongewenste gevolgen leiden, nl. wanneer de derde-beslagene krachtens art. 1540 of 1542 tot schuldenaar wordt verklaard voor "de oorzaken van het beslag".

Aangezien uitvoerend beslag enkel mogelijk is voor het actueel verschuldigde bedrag, dan kan, wanneer de vereffening van de schuldvordering in de toekomst gevaar loopt, de schuldeiser er belang bij hebben om het uitvoerend beslag te combineren met een bewarend beslag ex art. 1415, tweede lid (DE LEVAL, G., *Traité*, 439, nr. 227). Te denken valt aan de echtgenote die ter beveiliging van haar alimentatievordering voor de toekomstig te vervallen termijnen bewarend beslag legt op de door de werkgever verschuldigde opzeggvergoeding, op een verzekeringsuitkering enz. Dit kan echter tot onbillijke gevolgen aanleiding geven. Het bewarend beslag heeft immers de volledige onbeschikbaarheid tot gevolg. Verder leidt art. 1412 ertoe dat de alimentatieschuldeiser gaandeweg het volledige bedrag zal opgebruiken.

C. SCHULDVORDERING WAAROP BESLAG WORDT GELEGD

728 De schuldvordering die het voorwerp is van het beslag moet aan dezelfde kwaliteiten voldoen als bij bewarend derdenbeslag. Zij heeft de betaling van een geldsom of de afgifte van een zaak tot voorwerp. Zij kan eveneens gesteld zijn onder voorwaarde, op termijn of in geschil zijn (art. 1539, tweede lid). Het beslag treft dus niet enkel de bedragen die reeds opeisbaar zijn, maar ook deze die vervallen in de toekomst. Een nieuw beslag is dus overbodig. Zo treft bij loonbeslag, het beslag niet enkel het op dat ogenblik opeisbaar gedeelte van de loon, maar de werkgever zal ook in de toekomst afgifte moeten doen ten belope van het beslagbaar gedeelte totdat de schuld is voldaan.

§ 2. Beslag

729 Het beslag wordt rechtstreeks gelegd bij deurwaardersexploot, z o n d e r voorafgaand bevel. Het beslagexploot bevat benevens de vermeldingen uit art. 43 en 1389, de tekst van art. 1452 tot 1455 en van art. 1543 (art. 1539). Anders dan bij bewarend derdenbeslag werd de waarschuwing aan het adres van de derde niet verplicht opgenomen. Het niet opnemen van deze voorgeschreven tekst heeft echter niet de nietigheid tot gevolg.

Het uitvoerend derdenbeslag heeft dezelfde gevolgen als het bewarend beslag. De beslagen schuldvordering wordt onbeschikbaar. Deze onbeschikbaarheid is totaal (zie boven, nr. 687).

§ 3. Aanzegging van het beslag

730 Zoals bij bewarend beslag moet ook hier binnen de acht dagen het beslag worden aangezegd aan de beslagen debiteur. Deze aanzegging gebeurt bij deurwaardersexploot (art. 1539 *in fine*). Deze termijn is echter niet voorgeschreven op straffe van nietigheid (DE LEVAL, G., *a.w.*, 281, nr. 180; Beslagr. Brussel, 13 januari 1988, *J.T.*, 1988, 246; Beslagr. Brussel, 22 april 1975, *Pas.*, 1975, III, 38; Beslagr. Luik, 8 december 1982, *Jur. Liège*, 1983, 258). Anders dan bij bewarend beslag werd geen andere sanctie bepaald. Het tijdstip van de aanzegging is wel bepalend voor de afgifteverplichting van de derde (art. 1543) en voor de termijn van verzet door de schuldenaar (art. 1541).

§ 4. Verzet van de schuldenaar

731 De beslagen debiteur heeft vanaf de aanzegging 15 dagen tijd om tegen het beslag *verzet* te doen. Hiertoe moet hij de beslaglegger dagvaarden voor de beslagrechter. Dit “verzet” moet ook worden aangezegd aan de derde-beslagene bij exploot. De dagvaarding en de aanzegging mogen in hetzelfde exploot gebeuren. De derde kan niet in het geding worden betrokken. De beschikking die op het verzet volgt, zal hem door de meest gereede partij worden betekend.

De termijn van 15 dagen is geen vervaltermijn (*Rép. Not.*, “La saisie mobilière”, nr. 454; DE LEVAL, G., *a.w.*, 284, nr. 183; DIRIX E., en BROECKX, K., *a.w.*, *T.P.R.*, 1991, nr. 210). Nochtans is een laattijdig verzet enkel nog zinvol voor in de toekomst te vervallen schulden, aangezien na het verstrijken van deze termijn (althans twee dagen later) de derde ertoe gehouden is afgifte te doen van de verschuldigde bedragen.

Het verzet heeft een schorsende werking wat de afgifteverplichting betreft. Zolang de beschikking die het verzet ongegrond verklaart, hem niet wordt betekend mag hij niet tot enige afgifte overgaan. De afgifteverplichting wordt zolang geschorst, onverminderd de werking van rechtsmiddelen (art. 1543, tweede lid). De beschikking van de beslagrechter is in dit geval niet van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad (Luik, 24 december 1981, *Jur. Liège*, 1982, 133).

Het verzet heeft voor het overige geen invloed op de onbeschikbaarheid en op de verplichting van de derde om zijn verklaring af te leggen.

Het verzet kan gegrond zijn op formele aspecten van het beslag (b.v. art. 43 en 1389), op de kwaliteit van de schuldvordering waarvoor beslag werd gelegd (b.v. geen vaststaande schuld), op het gebrek aan uitvoerbaarheid van de titel (b.v. art. 1397), het verlies van actualiteit van de titel (zie boven, nr. 472),

wanneer het een andere akte dan een vonnis betreft; het bekomen van respijt (art. 1334: binnen de vervaltermijn van 15 dagen).

§ 5. Verklaring van de derde-beslagene

732 Zoals bij bewarend beslag het geval is, legt de wet (art. 1542) ook hier aan de derde de verplichting op om binnen de vijftien dagen na het beslag zijn verklaring van derde-beslagene af te leggen. Deze verklaring bepaalt de inhoud van de verplichtingen van de derde jegens de beslagene. Zij determineert zijn latere afgifteverplichting.

Werd deze verklaring niet (tijdig) of onnauwkeurig afgelegd, dan kan de beslagrechter de derde veroordelen tot geheel of het gedeelte van de oorzaak en de kosten van het beslag onverminderd de kosten van de rechtspleging. Over de toepassing, de aard en de gevolgen van deze sanctie wordt verwezen naar nr. 718. Anders dan bij bewarend beslag kan de derde hier dus wel “veroordeeld” worden tot die bedragen.

Het tweede lid van art. 1542 komt overeen met hetgeen bepaald werd in art. 1456, tweede lid. Betwist de derde de schuld dan wordt de zaak voor de bevoegde bodemrechter gebracht c.q. verwezen door de beslagrechter.

§ 6. Afgifte

733 Na verloop van ten minste twee dagen na het verstrijken van de termijn van verzet is de derde wiens schuld vaststaande en eisbaar is op vertoon van het exploit van aanzegging gehouden afgifte te doen van de bedragen die hij overeenkomstig de afgelegde verklaring verschuldigd is. De gelden worden in beginsel niet afgegeven aan de beslaglegger, maar worden gestort in handen van de instrumenterende gerechtsdeurwaarder. De afgifteverplichting reikt niet verder dan tot het bedrag waarvoor het beslag werd gelegd. Gaat de derde hier niet vrijwillig toe over dan kan hij daartoe door de beslagrechter worden veroordeeld.

De afgifteverplichting wordt dus bepaald door het bedrag waarvoor uitvoerend beslag werd gelegd. Werden meerdere dergelijke beslagen gelegd, dan worden de resp. bedragen samengevoegd.

Voor de bepaling van dit bedrag dient ook rekening te worden gehouden met de bedragen waarvoor door andere schuldeisers bewarend beslag werd gelegd. De schuldeiser die uitvoerend beslag heeft gelegd, kan aldus de afgifte eisen van alle bedragen waarvoor beslag is gelegd, zowel uitvoerend als bewarend.

Geen rekening kan daarentegen worden gehouden met de akten van verzet die immers niet kunnen beschouwd worden als een derdenbeslag, behoudens indien de beslagene hiermee instemt (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 408, nr. 94. Daarom wordt voorgesteld art. 1543 in die zin aan te vullen: DE LEVAL, G., *Traité*, 682).

Betreft de beslagen schuldvordering geen betalingsverplichting, maar de afgifte van "zakken", dan zullen die verkocht worden en de prijs ervan wordt verdeeld volgens de regels die gelden bij uitvoerend beslag op roerend goed (art. 1543, eerste lid *in fine*; *Verslag Van Reepinghen*, 565).

734 Deze afgifteverplichting wordt geschorst:

– door het verzet van de beslagene. Dit verzet moet gebeuren binnen de 15 dagen na de aanzegging van het beslag en moet worden aangezegd aan de derde-beslagene;

– door de betwisting nopens de verklaring voor de bevoegde bodemrechter (art. 1542, tweede lid);

– door de termijnen of de opschortende voorwaarde van de schuld van de derde;

– indien de uitvoering gebeurt krachtens een vonnis dat niet uitvoerbaar bij voorraad luidt, kan de derde vooraf de voorlegging vragen van een verklaring van de griffie dat binnen de termijn geen verzet of hoger beroep werd ingesteld (art. 1388). De derde kan van deze bescherming afzien (DE LEVAL, G., *a.w.*, 294, nr. 189). Hij handelt dan op eigen risico;

– wanneer de aanzegging niet kon plaatsvinden aan de persoon of aan de werkelijke of gekozen woonplaats van de beslagen debiteur, dan is de beslagen derde slechts tot afgifte gehouden nadat de beslagrechter zijn visum heeft verleend (art. 1544). Het visum blijft vereist ook al werd art. 38, § 1 toegepast (Cass., 20 januari 1989, *Arr.Cass.*, 1988-89, 613, *R.W.*, 1988-89, 1297) of al gebeurde afgifte van het exploit op het politiecommissariaat (Cass., 10 november 1988, *R.W.*, 1989-90, 203). De beslagrechter moet nagaan of de aanzegging de beslagene heeft kunnen bereiken. Gebeurlijk legt hij een nieuwe aanzegging op. Het verlenen van een visum is geen jurisdictionele taak. Het wordt door de gerechtsdeurwaarder aangevraagd zonder formaliteiten (mondeling, per brief) (Cass., 20 januari 1989, *t.a.p.*). Dat de beslagrechter van oordeel is dat de aanzegging rechtsgeldig gebeurde, wordt vermeld op de akte zelf (b.v. stempel en handtekening).

735 De afgifte is een betaling in de verhouding beslagene-derde. Zij bevrijdt de derde van zijn schuld t.a.v. de beslagene.

736 Wat is het gevolg van de afgifte in de verhouding tussen beslaglegger en beslagene. Door de afgifte in handen van de gerechtsdeurwaarder is het beslag voltooid. De bedragen blijven echter behoren tot het vermogen van de beslagene, zij het met het oog op de verdeling onder de samenlopende schuldeisers (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 408, nr. 95). De betaling van de schuldeisers heeft eerst plaats bij de overhandiging aan iedere schuldeiser van de bedragen die hem toekomen in uitvoering van de verdeling. Deze betalingen bevrijden dan in die mate de beslagen debiteur tegenover de samenlopende schuldeisers. Deze tussenstap is overbodig wanneer er geen situatie van samenloop aan de orde is (zie verder, nr. 740). In dat

geval moet de rechtstreekse afgifte aan de beslaglegger of diens mandataris beschouwd worden als een bevrijdende betaling. De afgifte doet dan de twee rechtsverhoudingen gelijktijdig uitdoven ten belope van dat bedrag (CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 294). Dit is ook denkbaar in geval van samenloop wanneer de concurrente schuldeisers ermee instemmen dat de derde-beslagene rechtstreeks hun resp. aandeel uitbetaalt. Deze afwikkeling gebeurt echter onder de verantwoordelijkheid van de gerechtsdeurwaarder (zie bij TOP, F., *a.w.*, 408, nr. 95).

Er wordt aangenomen dat deze betalingen ook vallen onder het toepassingsgebied van art. 446 Faill. W. luidens welk aan de boedel niet tegenwerpelijk zijn betalingen gedaan door een schuldeiser die op de hoogte was van de staking van betaling. Bedragen die worden ontvangen na uitvoerend beslag, worden geacht betalingen te zijn gedaan door de debiteur in de zin van art. 446 Faill. W. (Cass., 25 mei 1978, *Pas.*, 1978, I, 1090 met concl. Adv. Gen. VELU; Cass., 3 september 1982, *Arr.Cass.*, 1982-83, nr. 3, *Pas.*, 1983, I, 6).

AFDELING IV

EVENREDIGE VERDELING

737 De procedure van evenredige verdeling geldt eveneens na uitvoerend derdenbeslag, zowel wanneer dit beslag betrekking heeft op een schuldvordering als wanneer het derdenbeslag op zaken betrekking heeft die eerst dienen verkocht te worden (*Rép.Not.*, “La saisie mobilière”, nr. 473; *Rép.Not.*, “Distribution par contribution”, nr. 12; DE LEVAL, G., *a.w.*, 318, nr. 200; TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 403, nr. 81; VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, in *Liber amicorum E. Krings*, 852, nr. 15; X., “Knelpunten in het beslag- en executierecht”, *R.W.*, 1989-90, (978), 979 e.v.; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 663, nr. 253).

Voor de rechtspleging wordt derhalve verwezen naar hetgeen geldt voor de evenredige verdeling na beslag op roerend goed (zie boven, nrs. 599 e.v.). Zolang de toewijzing niet definitief is kunnen andere schuldeisers nog beslag leggen of verzet doen. Is de verdeling definitief geworden door het verstrijken van de termijn voor het voeren van tegenspraak, dan komen later aantredende schuldeisers niet meer in aanmerking (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 406, nr. 89). Deze schuldeisers kunnen wel nog aanspraken doen gelden op het saldo dat aan de beslagene toekomt na de verdeling.

De evenredige verdeling gebeurt door de gerechtsdeurwaarder. In de praktijk komt het vaak voor dat die verdeling met instemming van de partijen gebeurt door de derde-beslagene (b.v. de werkgever) en deze rechtstreekse de uitkeringen doet aan de schuldeisers. Deze werkwijze geschiedt onder de verantwoordelijkheid van de gerechtsdeurwaarder (TOP, F., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 409, nr. 95; *Rép.Not.*, “Distribution par contribution”, nr. 13. Zie hierover ook: VAN COMPERNOLLE, J., *a.w.*, 855, nr. 19). De derde-beslagene

kan echter niet verplicht worden de verdeling te doen. Hij kan steeds zijn toevlucht nemen tot het kantonnement van het voorwerp van het beslag (art. 1407, zie boven, nr. 365).

Werden op dezelfde schuldvordering meerdere beslagen gelegd door verschillende gerechtsdeurwaarders dan worden de verrichtingen van de verdeling toevertrouwd aan de gerechtsdeurwaarder van de eerste beslaglegger. Wordt diverse derdenbeslagen gelegd onder meer dan één derde, dan kan door samenvoeging één enkele boedel worden gevormd. Moeilijkheden die hierbij kunnen rijzen, worden beslecht door de beslagrechter (vgl. art. 1396).

Wordt beslag gelegd op periodieke inkomsten (b.v. op een loonvordering) die door de derde (b.v.: de werkgever) op de respectieve vervaldagen worden afgegeven (b.v. per maand), dan kan de gerechtsdeurwaarder om praktische redenen (b.v. gelet op de vele schuldeisers) wachten met het opmaken van een ontwerp van verdeling totdat een voldoende hoog bedrag is gevormd (b.v. na zes maand).

738 De meerderheidsopvatting in rechtsleer en rechtspraak is in die zin gevestigd dat de gerechtsdeurwaarder steeds de samenloop moet organiseren zoals geldt na uitvoerend roerend beslag, d.w.z. dat hij rekening dient te houden met alle schuldeisers die beslag hebben gelegd lastens de debiteur en met diegenen die verzet hebben gedaan. Hij zal dus de beslagberichten moeten consulteren en al die schuldeisers in verdeling dienen te betrekken. Hiertoe wordt steun gezocht in art. 1390, vijfde lid, luidens welk de overhandiging of verdeling van gelden waarop beslag is gelegd of die voorkomen van de verkoop van in beslag genomen roerende goederen niet kan geschieden dan overeenkomstig de bepalingen van art. 1627. De regels van evenredige verdeling moeten vanuit die optiek worden toegepast ook wanneer er slechts één schuldeiser is (Beslagr. Brussel, 23 december 1988, *R.W.*, 1989-90, 994; Beslagr. Brussel, 21 april 1989, *R.W.*, 1989-90, 995; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 663, nr. 253).

739 Andere auteurs maken terecht het onderscheid naargelang het derdenbeslag een schuldvordering betreft dan wel zaken die aan de beslagene toebehoren (DE CORTE, R., "Samenloop van preferente aanspraken", *T.P.R.*, 1983, (213), 222, nr. 22; *Id.*, "Actuele problemen in het beslagrecht", in *Het zakenrecht: absoluut niet een rustig bezit*, Antwerpen, 1992, Post-universitaire lessenreeks W. DELVA, 1991-92). Treft het beslag een schuldvordering dan heeft hij niet de verplichting de samenloop te organiseren. Een beslag doet immers nog geen samenloop ontstaan, maar heeft enkel tot gevolg dat zo'n samenloop kan ontstaan. Hiertoe is vereist dat andere schuldeisers effectief hun aanspraken op dezelfde goederen van de gemeenschappelijke debiteur effectueren. Actieve samenloop is immers de regel, passieve samenloop de uitzondering (zie boven, nr. 23). Vanuit die optiek zal de gerechtsdeurwaarder eerst tot evenredige verdeling moeten overgaan wanneer er samenloop is. Dit zal het geval zijn wanneer andere schuldeisers op dezelfde schuldvordering (uitvoerend of bewarend) beslag hebben gelegd of wanneer die in zijn handen verzet hebben gedaan. Wordt hij niet met aanspraken van andere schuldeisers geconfronteerd, dan is er geen samenloop en vinden de regels der evenredige verdeling geen

toepassing. Het beslag op een schuldvordering is immers geen "beslag op gelden" in de zin van art. 1627 (DE CORTE, R., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 222, nr. 22).

740 De heersende opvatting dient in die zin dan ook te worden g e n u a n c e e r d . Zij doet immers onvoldoende recht aan de eigen aard van het beslag op een schuldvordering. Een schuldvordering is een abstract gegeven nl. een r e c h t s v e r h o u d i n g tussen een schuldeiser en een debiteur. Verder wordt afbreuk gedaan aan de principes van de samenloop: er is geen samenloop wanneer slechts één schuldeiser beslag heeft gelegd. Bovendien leidt de heersende opvatting tot grote praktische problemen.

Ten slotte is deze opvatting onverzoenbaar met de regels uit het verbintenissenrecht:

– zolang andere schuldeisers op de schuldvordering geen (bewaarend of uitvoerend) beslag hebben gelegd, geldt de onbeschikbaarheid ervan enkel t e n g u n s t e v a n d e b e s l a g l e g g e r . De beslaglegger kan zich derhalve tegen eventueel later aantredende schuldeisers beschermen door hem de vordering te laten cederen. De schuldvordering verdwijnt dan uit het vermogen van de beslagene. De r e l a t i e v e werking van de onbeschikbaarheid laat overigens ook toe dat de beslaglegger zou instemmen met een cessie ten voordele van een derde (b.v. de eigen schuldeiser) (zie boven, nr. 689);

– om dezelfde reden is het denkbaar dat in die omstandigheden, tussen beslaglegger, beslagene en derde een d e l e g a t i e o v e r e e n k o m s t tot stand komt. Een dergelijke overeenkomst heeft weliswaar geen overdracht tot gevolg van de schuldvordering van de beslagene op de derde, maar maakt deze wel onbeschikbaar zie boven, nr. 630;

– evenzo wordt aanvaard dat de derde met instemming van de beslagene r e c h t s t r e e k s b e t a a l t aan de beslaglegger (zie boven, nr. 689);

– verder kan aansluiting gezocht bij de figuur van de z i j d e l i n g s e v o r d e r i n g . Ook daar wordt een rechtstreekse betaling door de onderschuldenaar tegenwerpeijk geacht, zolang andere schuldeisers niet effectief hun aanspraken hebben doen gelden (zie boven, nr. 624).

HOOFDSTUK IX BESLAG OP ONROEREND GOED

AFDELING I

BEWAREND BESLAG

A. ALGEMEEN

1. Voorwaarden

741 Zoals voor ieder bewarend beslag moet ook voor een bewarend beslag op onroerend goed de schuldeiser kunnen bogen op urgentie en op een zekere, eisbare en vaststaande vordering (zie boven, nrs. 386 e.v.). De verplichte vermeldingen van het verzoekschrift, van de beschikking en van het beslagexploot worden opgesomd in de art. 1430, 1431 en 1432. Bij het verzoekschrift moeten worden gevoegd: een uittreksel uit de kadastrale legger betreffende de goederen en het hypothecair getuigschrift.

De beschikking die het beslag toestaat, vermeldt op straffe van nietigheid het bedrag, met rente en kosten, waarvoor het beslag mag worden gelegd en de betrokken onroerende goederen met hun kadastrale aanduiding (art. 1431)

2. Beslagbare goederen

742 Wat de beslagbare goederen betreft, wordt hier verwezen naar de uiteenzetting over uitvoerend beslag (zie verder, nrs. 756 e.v.).

Staat art. 1561 aan de uitwinning van een onverdeeld goed in de weg, dan belet die bepaling niet dat op het onverdeeld aandeel van de schuldenaar bewarend beslag wordt gelegd (Antwerpen, 17 mei 1977, *R.G.E.N.*, 1978, nr. 22266. *Anders:* Beslagr. Aarlen, 13 september 1977, *Jur.Liège*, 1978, 163).

B. BESLAG

1. Vorm

743 Het bewarend beslag wordt gelegd bij deurwaardersexploot. Hieraan gaat geen bevel vooraf (art. 1432, eerste lid).

Het beslagexploot moet volgen binnen de maand na de dagtekening van de beschikking waarbij het beslag wordt toegestaan. Verder moet dit exploot binnen die termijn ter overschrijving zijn aangeboden, zo niet dan wordt de beschikking als niet-bestaande beschouwd (art. 1434).

Het beslagexploot bevat op straffe van nietigheid:

1. een afschrift van het verzoekschrift en van de beschikking of van het vonnis dat als toelating geldt indien dit nog niet betekend werd;
2. de vermelding van de identiteit van de schuldenaar, met naam, voornamen, beroep, woonplaats en geboorteplaats en datum;
3. de nauwkeurige aanwijzing van de in beslag genomen goederen overeenkomstig art. 1568;
4. het uittreksel uit de kadastrale legger.

2. *Gevolgen*

744 Ook hier wijzigt het beslag niets aan het eigendomsrecht of het bezit van de goederen. Het beslag strekt er enkel toe de goederen onbeschikbaar te maken. Met het oog op de publiciteit die bij onroerende goederen steeds aan de orde is, wordt die onbeschikbaarheid afhankelijk gesteld van de overschrijving van het beslagexploot.

Vanaf de dag van die overschrijving kan geen daad van vervreemding of van hypotheekvestiging nog worden tegengeworpen aan de beslaglegger (art. 1444).

Hetzelfde geldt voor vervreemdingen of hypotheekvestigingen die aan de overschrijving van het beslag voorafgaan, maar op dat tijdstip nog niet waren overgeschreven of ingeschreven. Deze regel lijdt uitzondering wanneer het gaat om : 1) de vernieuwing van een vorige, nog niet vervallen hypotheecaire inschrijving, 2) de wettelijke hypotheek inzake successierechten en 3) de wettelijke hypotheek inzake directe belastingen voorzover ze tijdig is ingeschreven (art. 1444, vierde lid).

De koper of de hypotheecaire schuldeiser kunnen deze niet-tegenwerpelijkheid ongedaan maken door een toereikend bedrag in consignatie te geven om de oorzaken van het beslag te voldoen (art. 1444, derde lid).

745 Ook hier heeft die onbeschikbaarheid slechts een *relatieve werking*; zij werkt enkel ten gunste van de schuldeiser die het beslag heeft gelegd.

746 Het bewarend beslag verhindert geen tweede bewarend beslag (art. 1435, eerste lid), noch een uitvoerend beslag (art. 1442). De regel "saisie sur saisie ne vaut" geldt slechts bij uitvoerend beslag op onroerend goed.

Het bewarend beslag kan worden gelegd niettegenstaande reeds een bevel is overgeschreven of reeds een procedure van uitvoerend beslag aan de gang is met betrekking tot hetzelfde goed (art. 1435, tweede lid).

3. *Geldigheidsduur*

747 Zoals voor ieder bewarend beslag is ook hier de *geldigheidsduur* bepaald op 3 jaar. Deze termijn wordt berekend vanaf de dagtekening van de

overschrijving van het beslag (art. 1436). Na het verstrijken van die termijn houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben. Een vordering tot opheffing van het beslag is dan zonder voorwerp (Beslagr. Brussel, 28 december 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 176). Ook zal van dan af van het beslag geen melding worden gemaakt in de hypothecaire getuigschriften (art. 1436, tweede lid).

Het beslag is echter hernieuwbaar zolang de eerste termijn loopt. De schuldeiser die bewijst dat hiervoor "gegronde redenen" zijn, richt zich bij verzoekschrift tot de beslagrechter. Deze vernieuwing geldt voor 3 jaar. Het gaat hier dus niet om een "nieuw" beslag, maar veeleer om een verlenging zonder onderbreking van het oorspronkelijke beslag (Gent, 16 juni 1988, *Pas.*, 1988, II, 237). De vernieuwing dient, op straffe van verval, gevraagd te worden ten minste 15 dagen voor het verstrijken van de geldigheidsduur van het beslag (art. 1437). Het verzoekschrift moet aan dezelfde vereisten beantwoorden als het verzoek van toelating tot beslag (dus ook: de uittreksel uit de kadastrale legger en het hypothecair getuigschrift). De vernieuwing geldt voor 3 jaar (art. 1438). Achtereenvolgende vernieuwingen zijn eveneens mogelijk (zie boven, nr. 381).

748 Door de procedure voor de bodemrechter wordt de termijn van 3 jaar geschorst tot op de dag waarop de eindbeslissing niet meer vatbaar is voor een gewoon rechtsmiddel (art. 1493). Bij onroerend beslag wordt die schorsing afhankelijk gemaakt van een bekendmaking op het hypotheekkantoor (kantmelding). Die wordt verkregen door overlegging aan de hypotheekbewaarder van de akte van rechtsingang. De schorsing geldt slechts voor drie jaar; een vernieuwing van de kantmelding is echter mogelijk door middel van een verzoekschrift gericht aan de hypotheekbewaarder (zie art. 1493, derde lid).

749 De schuldeiser kan na het verstrijken van de geldigheidsduur van het bewarend beslag toelating vragen om een nieuw bewarend beslag te leggen op hetzelfde onroerend goed voor dezelfde schuldvordering. De art. 1436 e.v. staan aan zo'n herhaald beslag niet in de weg (Gent, 14 mei 1980, *R.W.*, 1980-81, 1590; *T.Not.*, 1981, 173; *Rev.Not.B.*, 1981, 154, *R.G.E.N.*, 1981, nr. 22661). Hiertoe moet hij geen blijk geven van nieuwe of gewijzigde omstandigheden (zie boven, nr. 383).

4. Opheffing en doorhaling

750 Tegen de beschikking waarbij het bewarend beslag is toegestaan, kan de beslagene derdenverzet doen (art. 1419). Is het beslag gelegd zonder voorafgaande machtiging, dan kan hij de opheffing vorderen bij dagvaarding ex art. 1420.

In geval van gewijzigde omstandigheden kunnen de beslagene (art. 1419, tweede lid) en de beslaglegger (art. 1032) de intrekking van de beschikking vorderen.

Bij het verstrijken van de termijn waarvoor het beslag werd toegestaan, die begint te lopen vanaf de dagtekening van de overschrijving, houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben (art. 1436, tweede lid).

Het vonnis van de bodemrechter waarbij de vordering waarvoor het beslag werd gelegd, wordt verworpen, houdt de beslissing in tot opheffing van het beslag (art. 1492). Die opheffing moet echter aan de bodemrechter worden gevraagd (zie boven, nr. 412).

De beslaglegger kan ook vrijwillig tot opheffing van het beslag overgaan. Het handhaven van het beslag kan trouwens onder omstandigheden rechtsmisbruik uitmaken. Te denken valt aan een bewarend beslag door een chirografaire schuldeiser op een onroerend goed dat tot de nok toe gehypothekeerd is, derwijze dat de verkoopprijs zonder twijfel volledig zal uitgekeerd worden aan de ingeschreven schuldeisers. Het handhaven van een dergelijk beslag waardoor een gunstige verkoop wordt verhinderd, kan rechtsmisbruik opleveren (*Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 19).

751 De doorhaling van de overschrijving van het beslag kan vrijwillig of gerechtelijk gebeuren. In geval van vrijwillige opheffing van het beslag betekent de schuldeiser de opheffing van de overschrijving, door hem ondertekend, aan de bevoegde hypotheekbewaarder, die dan de doorhaling verricht tegen afgifte van het exploit van betekening waaraan de akte van opheffing gehecht blijft (art. 1441).

De doorhaling kan ook bevolen worden in het vonnis van de beslagrechter (art. 1419 en 1420) of van de bodemrechter (art. 1492) dat beslist tot de opheffing van het beslag. Hiertoe is wel nodig dat het vonnis zich niet beperkt tot de opheffing van het beslag, maar tevens de doorhaling van de overschrijving beveelt.

Aangezien de beschikkingen van de beslagrechter uitvoerbaar bij voorraad zijn, dient de hypotheekbewaarder tot doorhaling van de overschrijving van beslag over te gaan niettegenstaande tegen de beschikking hoger beroep is ingesteld (Beslagr. Luik, 28 december 1977, *R.G.E.N.*, 1978, nr. 22256). De hypotheekbewaarder mag niet weigeren over te gaan tot de doorhaling van de overschrijving. De beschikkingen van de beslagrechter die overeenkomstig art. 1395 zitting houdt zoals in kort geding, zijn immers van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad krachtens art. 1039. Deze uitvoerbaarheid dient niet uitdrukkelijk in de beschikking te worden vermeld. Evenmin dient een attest van afwezigheid van hoger beroep te worden overgelegd (art. 1388, tweede lid).

Gaat het om een vonnis van de bodemrechter, dan zal de schuldenaar de uitvoerbaarheid bij voorraad van deze beschikking moeten vorderen, zo niet schorst het hoger beroep de tenuitvoerlegging van de verkregen opheffing.

C. OMZETTING IN UITVOEREND BESLAG

752 Na het verkrijgen van een uitvoerbare titel kan de schuldeiser die bewarend beslag heeft gelegd, dit beslag doen overgaan in uitvoerend beslag. Dit gebeurt na bevel krachtens de titel. De overschrijving van dit bevel geldt als overschrijving van het exploit van uitvoerend beslag (art. 1497).

Het bevel moet ten laatste binnen 15 dagen worden overgeschreven en dient de nauwkeurige aanduiding te bevatten van de overschrijving van het bewarend beslag dat wordt omgezet.

Het bevel heeft dus dezelfde gevolgen als het exploit van uitvoerend beslag. Binnen een maand na de overschrijving ervan dient derhalve het verzoekschrift te worden aangeboden tot aanstelling van de notaris belast met de verkoop en met de verrichtingen tot rangregeling (art. 1580).

Is het bewarend beslag gelegd voor een hoger bedrag dan de uitvoerbare titel weergeeft, dan zal de beslagrechter in zijn beschikking de omvang van het beslag in die zin beperken.

AFDELING II

UITVOEREND BESLAG

§ 1. Algemeen

A. INLEIDING

753 Door de gerechtelijke hervorming is de rechtspleging van de uitwinning van onroerend goed, tot dan geregeld door de Wet van 15 augustus 1854, vereenvoudigd, zonder dat nochtans afbreuk is gedaan aan de rechtsbescherming van de beslagene (over het oude recht o.m.: BELTJENS, G., *Code de procédure civile annoté*, II, Brussel, 1908; MARCOTTY, G., *Traité théorique et pratique de l'expropriation forcée*, Brussel, 1903; R.P.D.B., tw. *Saisie immobilière*; VAN LENNEP, R., *Belgisch Burgerlijk procesrecht*, VI, 305 e.v.).

Onder deze genoemde wet kende men naast de gerechtelijke uitwinning waarbij de beslaglegger aan de rechtbank de geldigverklaring van het beslag diende te vragen, de dadelijke uitwinning: aan een hypothecaire schuldeiser was het toegestaan te bedingen dat hij het met hypotheek bezwaarde goed kon doen verkopen bij niet nakoming van de debiteur (zie hierover o.m.: STORME, M., "Dadelijke uitwinning", preadvies Ver. Vergl. St. Recht België en Nederland, 1965; DE VROE, J., "De dadelijke uitwinning in ongenade", *R.W.*, 1964-65, 741 e.v.). Het Ger.W. heeft de mogelijkheid van dadelijke uitwinning afgeschafte. Luidens art. 1626 wordt het beding dat een schuldeiser bij wanprestatie van zijn debiteur het recht heeft om diens onroerende goederen te verkopen zonder inachtneming van de wettelijke formaliteiten voorgeschreven

voor het uitvoerend beslag op onroerend goed, als niet bestaande beschouwd. Deze bepaling raakt de openbare orde (zie verder, nr. 840).

Door de vereenvoudiging van de procedure was de dadelijke uitwinning immers overbodig geworden en kon de rechtspleging voor de uitwinning van onroerende goederen eenvormig gemaakt worden. In die zin kan gezegd worden dat het Ger. W. de dadelijke uitwinning niet heeft afgeschaft, maar integendeel heeft veralgemeend (vgl. *Verslag De Baeck, Gedr.St.*, Senaat, 1964-65, nr. 170, 203).

B. HOEDANIGHEID VAN BESLAGLEGGER EN BESLAGENE

754 Krachtens art. 1560 kan de schuldeiser die over een uitvoerbare titel beschikt de uitwinning vervolgen van de onroerende goederen van zijn schuldenaar. Zowel een hypothecaire als een chirografaire schuldeiser kunnen tot uitwinning overgaan. Aan de chirografaire schuldeiser kan niet worden tegengeworpen dat de waarde van het goed volledig opgaat in de hypothecaire en bevoorrechte schuldvorderingen. Het handhaven van een dergelijk beslag kan echter onder omstandigheden wel misbruik van recht uitmaken (*Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 19; zie boven, nrs. 38 en 750).

De voorwaarden waaraan de titel van de schuldeiser moet voldoen, zijn hiervoor reeds onderzocht (zie boven, nrs. 461 e.v.).

De beslagene moet schuldenaar zijn van de beslaglegger en titularis zijn van het uit te winnen onroerend recht.

755 In het kader van het *hypothekerecht* is het echter mogelijk dat ook het onroerend goed van iemand die geen schuldenaar is, wordt uitgewonnen. Er zijn twee gevallen:

– wanneer het gehypothekeerde goed wordt overgedragen aan een derde. De hypothecaire schuldeiser beschikt dan over een volgrecht tegen de zgn. "derde-bezitter" (art. 96 Hyp. W.). De schuldeiser moet dan het bevel betekenen aan de debiteur en vervolgens de derde-bezitter (mogelijk in hetzelfde exploit) aanmanen hetzij de schuld te voldoen, hetzij afstand te doen van het goed. De schuldeiser dient niet vooraf over een uitvoerbare titel tegen de derde-bezitter te beschikken. Het beslag kan dan gelegd worden na verloop van dertig dagen (art. 99 Hyp. W.);

– hiermee vertoont gelijkenis de positie van de derde die op zijn onroerend goed een hypotheek toestaat tot zekerheid van de schuld van de debiteur. Deze derde wordt "zakelijke borg" genoemd. Deze aanduiding is echter misleidend omdat het gaat om een zakelijke zekerheid. De derde is immers slechts gehouden *propter rem*, d.w.z. hij staat niet in met zijn gehele vermogen, maar enkel ten belope van het gehypothekeerde goed. Verder is het zo dat de regels van de borgtocht (o.m. het voorrecht van uitwinning) hierop geen toepassing vinden (zie hierover bij DE PAGE, H., *Traité*, VII, 657, nr. 723). De hypothecaire schuldeiser zal het gehypothekeerde goed kunnen uitwinnen alsof het aan de (hoofd-)schuldenaar toebehoorde. Hij dient niet vooraf een uitvoerbare titel

tegen de derde te verkrijgen, maar kan rechtstreeks tot uitwinning overgaan volgens de regels van art. 96 e.v. Hyp. W. (Beslagr. Doornik, 29 mei 1987, *J.L.M.B.*, 1988, 817).

Over de toepassing van art. 2037 B.W. bestaat minder stelligheid. Hier lijkt een analoge toepassing verdedigbaar omdat het in feite gaat om een toepassing van het principe van de uitvoering te goeder trouw (art. 1134 B.W.).

C. VOORWERP VAN HET BESLAG

1. Onroerende goederen

756 Het beslag kan betrekking hebben op 1) de onroerende goederen en het als onroerend beschouwde toebehoren en op 2) het recht van vruchtgebruik (b.v.: Cass.fr., 18 oktober 1989, *J.C.P.*, 1990, II, 21502; Beslagr. Hoei, 9 april 1984, *Jur. Liège*, 1984, 481), van erfpacht en van opstal op deze goederen. Aldus komt art. 1560 overeen met de omschrijving die in art. 45 Hyp. W. wordt gegeven m.b.t. de voor hypotheek vatbare goederen.

Het gaat dus in de eerste plaats om de goederen die onroerend zijn uit hun aard: gronderven en gebouwen (art. 518 B.W.), tak- en wortelvaste vruchten (art. 520 B.W.), schaarbossen en hoogstammige bomen (art. 521 B.W.), enz. (voor meer bijzonderheden: ENGELS, Chr., *Het uitvoerend beslag op onroerend goed*, Antwerpen, 1981, 71 e.v.).

Tak- en wortelvaste vruchten, schaarbossen en hoogstammige bomen zijn onroerend uit hun aard. Worden zij geoogst of gekapt, dan worden zij roerend. Reeds voordien is onder bepaalde voorwaarden een bijzondere wijze van roerend beslag mogelijk (vgl. art. 1529 e.v.). Indien de vruchten op het tijdstip van het beslag nog niet geplukt of geoogst werden, zijn zij onroerend en vallen zij dus onder het beslag (zie verder, nrs. 806 e.v.). Van dat tijdstip af is een beslag op tak- en wortelvaste vruchten niet meer mogelijk (ENGELS, Chr., *a.w.*, 184-185, nr. 245). Vindt de afscheiding plaats na het beslag, dan worden zij verder als onroerend beschouwd; een roerend beslag op deze vruchten is niet meer mogelijk. Zijn de vruchten, oogsten of bomen op een eerder tijdstip verkocht, maar vindt het beslag plaats voor de afscheiding, dan valt de verkoopprijs onder het beslag. Werden zij echter verkocht en geoogst voor het onroerend beslag, dan vallen zij niet onder het onroerend beslag. Is de prijs nog opeisbaar dan kan de hypothecaire schuldeiser toepassing maken van de theorie van de zaaksvervanging en zijn rechten op de koopprijs doen gelden (art. 45 Hyp.W.).

Is het onroerend goed verhuurd en heeft de verhuurder er gebouwen opgericht, dan wordt overwegend aangenomen dat die constructies gedurende de looptijd van de huurovereenkomst toebehoren aan de huurder en enkel door diens schuldeisers in beslag kunnen worden genomen. De verhuurder wordt eerst eigenaar bij de beëindiging van de huurovereenkomst (zie hierover: *Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 69).

757 Onder het beslag vallen derhalve tevens: de goederen die onroerend zijn geworden door incorporatie of door bestemming, ook al worden die niet uitdrukkelijk in het beslagexploot vermeld (Beslagr. Brugge, 28 mei 1985, *T. Not.*, 1986, 150; Beslagr. Brugge, 23 januari 1986, *T. Not.*, 1986, 154; Beslagr. Brugge, 5 februari 1985, *T. Not.*, 1987, 131; ENGELS, Chr., *Het uitvoerend beslag op onroerend goed*, Antwerpen, 1981, 75, nr. 84).

Een onroerend beslag op deze goederen is echter ondenkbaar zonder een beslag op het onroerend goed waarmee zij verbonden zijn. Niets belet overigens dat zij in afzonderlijke loten tekoop worden gesteld teneinde een hogere prijs te kunnen realiseren (VAN STEEN, W., *Het uitvoerend beslag op onroerend goed*, Antwerpen, 1970, 10. B.v.: Beslagr. Brugge, 5 februari 1985, *t.a.p.*). De verkoop in afzonderlijke kavels maakt geen einde aan de onroerendmaking (Brussel, 17 juni 1954, *Rev.Not.B.*, 1955, 177).

De vraag of die goederen afzonderlijk het voorwerp kunnen uitmaken van een uitvoerend roerend beslag, is omstreden (zie boven, nr. 521).

758 Niet vatbaar voor beslag zijn:

- de onroerende goederen die buiten de handel zijn;
- zakelijke rechten die geen zelfstandig bestaan hebben: erfdiensbaarheden;
- zakelijke rechten die een *intuitu personae* karakter vertonen: het recht van gebruik en van bewoning;
- onroerende rechtsvordering;
- als bijzaak bestemde onverdeelde goederen (art. 557bis, § 9 B.W.)

2. Bedingen van onvervreemdbaarheid en onbeslagbaarheid

759 Bedingen van onvervreemdbaarheid zijn in principe geoorloofd *inter partes*. Zij zijn echter niet tegenwerpelijk aan derden en kunnen geenszins een beslag op de betrokken goederen verhinderen (Antwerpen, 26 maart 1984, *R.W.*, 1985-86, 1769 met noot M. COENE: beding van onvervreemdbaarheid in akte van schenking; het hypothekeken van die goederen en het faillissement van de begiftigde leveren geen grond op voor herroepbaarheid ex art. 953 B.W.; Beslagr. Veurne, 18 juni 1980, *T. Not.*, 1981, 18, *R.G.E.N.*, 1981, 201, nr. 22615).

3. Onverdeelde goederen

760 Betreft het beslag onroerende goederen die de schuldenaar in onverdeelde met anderen toebehoren, dan moet de schuldeiser eerst de verdeling of veiling vorderen (art. 1561) (b.v.: Beslagr. Hasselt, 9 februari 1973, *T. Not.*, 1973, 216). De schuldeiser zal wel uitvoerend beslag kunnen leggen, maar de uitwinning kan geen voortgang vinden tot na de verdeling. Art. 1561 belet dus niet dat het bevel wordt betekend of dat uitvoerend beslag wordt gelegd (Antwerpen, 17 mei 1977, *R.W.*, 1977-78, 1571; Beslagr. Brussel, 2 juni 1986, *Rev. Not. B.*, 1986, 488; *R.G.E.N.*, 1986, nr. 23366).

De uitwinning kan eerst vervolgd worden na de verdeling, zonder dat vereist is dat de verdelingsakte is overgeschreven (*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 83).

Art. 1561 is niet van toepassing wanneer alle medeëigenaren ook schuldenaar zijn (Cass., 18 september 1958, *Pas.*, 1959, I, 60). Te denken valt aan een beslag

door een schuldeiser van de nalatenschap op een onroerend goed van de onverdeelde nalatenschap. Art. 1561 geldt evenmin wanneer het goed in onverdeeldheid toebehoort aan de schuldeiser en de schuldenaar.

Dit is tevens het geval wanneer de hypotheek op het goed door alle deelgenoten werd toegestaan, ook al zijn zij niet allen schuldenaar. In dat geval gelden de deelgenoten die niet tevens debiteur zijn als "zakelijke borgen" en moet de uitwinning ook tegen hen worden vervolgd (zie boven, nr. 755).

Deze bepaling is niet van openbare orde. Het staat de debiteur en de mede-eigenaren vrij om er een beroep op te doen. Niets belet hen de uitwinning toe te staan of te gedogen.

De schuldeiser mag de verdeling vorderen zonder dat hij verplicht is eerst zijn debiteur hiertoe aan te manen. Art. 1561 verleent ter zake aan de schuldeiser een eigen recht (*Rép. Not.*, "La saisie immobilière", nr. 89).

Is de verdeling reeds aan de gang, dan kunnen schuldeisers van een deelgenoot zich ertegen verzetten dat die buiten hun aanwezigheid wordt voltrokken. Zij hebben het recht om hierin tussen te komen om hun belangen te behartigen (art. 882 B.W. zie hierover: DE PAGE, Ph., "Droits des créanciers", in *La pratique du partage judiciaire*, Brussel, 1987, 196 e.v.). Het verzet is niet aan bepaalde vormen onderworpen. Het moet wel het geheel van de onverdeeldheid betreffen en ondubbelzinnig de intentie van de verzetmakende schuldeiser tot uitdrukking brengen (Rb. Brussel, 27 maart 1963, *R.W.*, 1962-63, 2173).

Een dergelijk verzet geldt echter niet als een beslag (DEKKERS, R., *Handboek*, III, 408, nr. 680; Cass., 25 mei 1962, *R.W.*, 1962-63, 1387, *Pas.*, 1962, I, 1089).

Omgekeerd geldt een beslag ook niet als een verzet. De schuldeiser die b.v. tijdig bewarend beslag heeft gelegd, kan de verdeling niet aanvechten omdat zij zou gebeurd zijn buiten hem om in de zin van art. 882 B.W.

761 De verdeling heeft een declaratief karakter: iedere deelgenoot wordt geacht alleen en van aanvang aan eigenaar te zijn geweest van de goederen die in zijn kavel zijn begrepen (art. 883 B.W.). De tijdens de onverdeeldheid gevestigde lasten kunnen het best als voorwaardelijk worden beschouwd, nl. onder de voorwaarde dat het bezwaarde goed in de kavel komt van diegene die het bezwaarde (DEKKERS, R., *Handboek*, III, 445, nr. 735). Een hypotheek waarmee een medeëigenaar zijn abstract aandeel heeft bezwaard, heeft geen uitwerking wanneer het onroerend goed in de kavel van een andere deelgenoot valt. Hetzelfde geldt wanneer lastens een medeëigenaar bewarend beslag werd gelegd. Het beslag houdt op enig gevolg te hebben wanneer het betrokken onroerend goed niet aan de debiteur wordt toegewezen.

Dit principe wordt nader uitgewerkt in art. 1561. Wordt het gehypothekeerde goed toegewezen aan de debiteur, dan krijgt de hypotheek uitwerking. Wordt het goed toegewezen aan een andere deelgenoot of aan een derde, dan gaat het recht van de hypothecaire schuldeiser over op het aandeel van de schuldenaar in de prijs. In geval van verdeling met opleg worden de sommen die de deelgenoot

gehouden is uit te keren, aangewend tot voldoening van de bevoorrechte of hypothecaire schuldvorderingen die deze eigenschap zouden verliezen, en wel volgens de rang van die schuldvorderingen op het ogenblik van de verdeling (art. 1561, derde lid).

Tegen een voltrokken verdeling kan de schuldeiser niet opkomen, tenzij die heeft plaatsgehad buiten hem om en met miskenning van zijn verzet (art. 882 B.W.). Enkel op grond van art. 1167 B.W. kan hij de verdeling aanvechten wanneer deze gebeurde met bedrieglijke miskenning van zijn rechten (Cass., 25 mei 1962, *t.a.p.*).

762 Moet de schuldeiser een overeenkomst om in onverdeeldheid te blijven in acht nemen of is zij voor hem een *res inter alios acta*? De wetgever laat onder bepaalde voorwaarden zo'n overeenkomsten primeren op de aanspraken van de schuldeiser (zie hierover: *Verslag Van Reepinghen*, 570-573). Deze voorwaarden betreffen zowel de interne geldigheid als de voorschriften voor de tegenwerpelijheid. De wet beperkt de geldigheidsduur van zo'n overeenkomst tot vijf jaar. Luidens art. 815 B.W., als gewijzigd bij de Wet van 10 oktober 1967, moet voor de tegenwerpelijheid aan derden die overeenkomst bovendien worden overgeschreven in de registers van de hypotheekbewaarder. Hieruit wordt afgeleid dat zo'n overeenkomst aan de executant niet tegenwerpelijk is wanneer zij niet is overgeschreven voor de overschrijving van het beslagexploot (c.q. het bevel); behoudens de afwezigheid van goede trouw van de executant (vgl. art. 1 Hyp.W.).

De rechtsvordering van de schuldeiser die de verdeling vordert, wordt opgeschort voor de duur van de overeenkomst van onverdeeldheid. Na verloop van die tijd (maximaal vijf jaar) kan geen nieuwe overeenkomst meer worden gesloten.

De vraag rijst of art. 815 B.W. van toepassing is op tontine-overeenkomsten. Aangenomen wordt dat de partijen zelf de verdeling niet kunnen vorderen (Cass.fr., 27 mei 1986, *D.*, 1987, *Jur.*, 139 met noot MORIN). Of privé-schuldeisers zich bij deze werking van de tontine-overeenkomst dienen neer te leggen, is omstreden. De voorkeur verdient de opvatting dat de tontine-overeenkomst enkel interne werking heeft en er niet toe kan leiden de art. 7 en 8 Hyp.W. buitenspel te zetten. Schuldeisers zullen derhalve de verdeling ex art. 1561 Ger.W. kunnen vorderen. Geen moeilijkheden doen zich voor wanneer de uitwinning wordt vervolgd door een gezamenlijke schuldeiser (zie hierover nader o.m.: BOUCKAERT, F., "Tontine: een rechtsfiguur uit grootvaders tijd?", *T.Not.*, 1982, 241; DIRIX, E., "Concubinaat: beslagrechtelijke aspecten", in *Concubinaat*, Leuven, 1992).

763 Luidens art. 577bis, § 9, B.W. kunnen de onverdeelde onroerende goederen die als bijzaak bestemd zijn tot gemeenschappelijk gebruik van onderscheiden erven die aan verschillende eigenaars toebehoren, niet in beslag worden genomen dan samen met het erf waartoe zij behoren. Dit veronderstelt dat elke eigenaar van de onderscheiden erven tegelijkertijd onverdeeld medeëigenaar is van de bijzaken. Het arrest (Brussel, 8 januari 1986, *J.L.M.B.*, 1987, 17) dat beslist dat een

schuldeiser geen beslag mag leggen op garages zonder ook beslag te leggen op het gedeelte van de grond waarop zij zijn gebouwd, terwijl die garages en de grond krachtens een aan de beslagene verleend opstalrecht, niet aan dezelfde eigenaar toebehoren, schendt art. 577bis, § 9 B.W. (Cass., 19 mei 1988, *Arr. Cass.*, 1987-88, nr. 580. Zie hierover: HANSENNE, J. en DE LEVAL, G., "L'indis-sociabilité du bien privé et de la quote-part dans les biens communs en matière de copropriété forcée", *Rev. Not. B.*, 1988, 480 e.v.).

4. Echtgenoten

764 Zijn de echtgenoten gehuwd onder het wettelijk stelsel dan worden de verhaalsrechten van de schuldeisers bepaald door de art. 1409 e.v. B.W. (zie boven, nr. 89). Gemeenschappelijke schulden (art. 1408) kunnen verhaald worden op alle goederen van de echtgenoten. De schuldeiser die over een uitvoerbare titel beschikt ten laste van de echtgenoot-schuldenaar kan die schuldvordering ten uitvoer doen leggen zowel op de eigen goederen van de debiteur, als op het gemeenschappelijk vermogen en op de goederen van de andere echtgenoot. De schuldeiser moet daarbij zelfs geen welbepaalde volgorde in acht nemen; hij mag zoals ieder schuldeiser de goederen uitwinnen die hem het meest geschikt voorkomen (CASMAN, H., "Schulden en huwelijksvermogensrecht", *T.P.R.*, 1985, 298-299, nr. 15). Bij de uitwinning van de goederen die tot het gemeenschappelijk vermogen behoren, vindt art. 1561 geen toepassing.

Dezelfde principes gelden voor schulden gezamenlijk aangegaan door beide echtgenoten (art. 1413 B.W.).

Wanneer aldus een schuld kan worden vervolgd op het gemeenschappelijk vermogen, dan kan de schuldeiser een onroerend goed dat tot die gemeenschap behoort, uitwinnen zonder vooraf de vereffening en verdeling te vorderen (Beslagr. Antwerpen, 30 mei 1988, *T. Not.*, 1990, 107, *Pas.*, 1989, III, 6). Het is niet vereist dat hij een uitvoerbare titel heeft verkregen tegen beide echtgenoten. Wel dient de andere echtgenoot in de procedure te worden betrokken. Vaak wordt geleerd dat de rechtspleging van uitwinning van het gemeenschappelijk goed tegen beide echtgenoten moet gevoerd worden (Beslagr. Antwerpen, 30 mei 1988, *t.a.p.*). Het volstaat evenwel dat de andere echtgenoot op de hoogte wordt gebracht van de uitwinning door de betekening van het beslagexploot of van de beschikking geveld krachtens art. 1580 (in die zin: *Rép. Not.*, "La saisie immobilière", nr. 58; Beslagr. Verviers, 25 oktober 1985, *Jur. Liège*, 1986, 77 met noot DE LEVAL). Op deze wijze kan die echtgenoot tegen de tenuitvoerlegging in verzet komen (b.v. derdenverzet tegen de beschikking ex art. 1580 Ger.W.) teneinde het gemeenschappelijk karakter van de schuld aan te vechten of om te betwisten dat het verhaalrecht zich uitstrekt tot het eigen vermogen (art. 1414 B.W.). De betekening van de beschikking heeft voorts het voordeel dat de termijn waarbinnen het derdenverzet moet worden gedaan, begint te lopen.

765 Zijn de echtgenoten gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen dan staat elke echtgenoot in voor de door hem aangegane

schulden met zijn eigen vermogen (zie boven, nr. 90). Van goederen die in onverdeeldheid aan beide echtgenoten toebehoren, zal de schuldeiser eerst de verdeling moeten vorderen (art. 1561).

Enkel uitzonderlijk kunnen beide echtgenoten worden aangesproken. Bijvoorbeeld krachtens art. 222 B.W. of in het algemeen wanneer beide echtgenoten zich gezamenlijk verbonden hebben. Hiertoe zal de schuldeiser een uitvoerbare titel moeten hebben tegen beiden om de goederen in onverdeeldheid te kunnen uitwinnen zonder eerst de verdeling dienen te vorderen (Beslagr. Luik, 26 maart 1986, *Jur. Liège*, 1986, 502). Beschikt de schuldeiser enkel over een titel tegen een der van goederen gescheiden echtgenoten, dan zal hij eerst de verdeling moeten nastreven (voor een toepassingsgeval: Gent, 12 januari 1985, *T. Not.*, 1985, 135, *R.G.E.N.*, 1986, nr. 23267, met noot A.C., *Rev. Not. B.*, 1985, 512).

766 Art. 215 B.W. m.b.t. de bescherming van de gezinswoning staat aan het beslag op het onroerend goed dat het gezin tot voornaamste woning dient, niet in de weg (zie hierover o.m.: BAETEMAN, G., "De bescherming van de gezinswoning", *T.P.R.*, 1985, 352-353, nr. 18). Gaat het om een eigen goed van de schuldenaar, dan wordt de uitwinning uitsluitend tegen hem vervolgd.

D. KEUZERECHT VAN DE SCHULDEISER

767 Krachtens de principes neergelegd in de art. 7 en 8 Hyp. W. heeft een schuldeiser de vrije keuze van de goederen die hij wenst uit te winnen. Een wettelijke uitzondering op dit beginsel is art. 1563 dat de hypothecaire schuldeiser belet om eerst andere onroerende goederen uit te winnen dan die waarop hij een hypotheek heeft, tenzij de waarde hiervan ontoereikend is. Deze bepaling geldt eveneens voor de bevoorrechte schuldeisers op onroerend goed (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 185).

Is de waarde van de gehypothekeerde goederen ontoereikend, dan kan de schuldeiser aan de beslagrechter bij verzoekschrift de toestemming vragen om ook niet gehypothekeerde goederen in beslag te nemen. De waarde van de goederen wordt geschat op 20 (gebouwde) of 30 (ongebouwde) maal het kadastraal inkomen. Hierbij moeten gevoegd worden: een uittreksel uit de kadastrale legger en het hypothecair getuigschrift (art. 1430).

Tegen de beschikking van de beslagrechter staat hier geen rechtsmiddel open. Is zijn verzoek afgewezen, dan kan de schuldeiser er belang bij hebben bewarend beslag te leggen op de andere goederen.

Deze uitbreiding van de tenuitvoerlegging moet worden verkregen voor de betekening van het beslagexploot (in die zin: ENGELS, Chr., *a.w.*, 109, nr. 133).

Verkrijgt de hypothecaire schuldeiser de machtiging, dan blijft hij vanzelfsprekend t.a.v. de daarbij betrokken onroerende goederen een chirografaire schuldeiser.

768 Art. 1563 is echter niet van openbare orde, noch dwingend recht, zodat de toepassing ervan in de hypotheekakte kan worden uitgesloten (Cass., 3 mei 1985, *R.W.*, 1985-86, 175 met concl. Proc. Gen. KRINGS, *Arr. Cass.*, 1984-85, nr. 529, *T. Not.*, 1985, 135, *R.G.E.N.*, 1985, nr. 23222; Gent, 2 oktober 1990, *T.G.R.*, 1990, 125).

Voor dit arrest bestond hierover betwisting (in gelijke zin o.m.: Antwerpen, 30 april 1985, *R.G.E.N.*, 1986, nr. 23262, 8; CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 348; VAN STEEN, *W.*, *a.w.*, 13. *Anders*: ENGELS, Chr., *a.w.*, 107, nr. 131; Beslagr. Leuven, 17 februari 1984, *R.W.*, 1984-85, 1855 met noot WERCKX; Beslagr. Kortrijk, 29 september 1970, *R.W.*, 1974-75, 1390 met noot KOKELENBERG, *R.G.E.N.*, 1975, nr. 21917, 177 met noot). Is een dergelijk beding dus geldig *inter partes*, dan blijft er kennelijk nog betwisting bestaan over de tegenwerpelijkeit ervan aan andere schuldeisers in de samenloop (Antwerpen, 30 april 1985, *t.a.p.* en de annotatie; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 656-657, nr. 199).

Zoals bekend, wordt door een gedeelte van de rechtsleer de stelling verdedigd dat door een bedongen afwijking van art. 1563 een niet-wettelijke reden van voorrang wordt gecreëerd ten gunste van de hypothecaire schuldeiser. Met deze zienswijze kan niet worden ingestemd. Art. 1563 ziet immers niet op de samenloop, maar op de verhouding *inter partes*. De bepaling strekt er nl. toe de schuldenaar te beschermen tegen een al te hardvochtige schuldeiser (vgl. LOCRÉ, VIII, 310, nrs. 1 en 4). In ieder geval zal het zo zijn dat het feit dat een deel van de schuldvordering van de hypothecaire schuldeiser door de uitwinning van de andere goederen gedelgd wordt, de bevrijding meebrengt van de gehypothekeerde goederen en zodoende het onderpand van de chirografaire schuldeisers vergroot (concl. Proc.Gen. KRINGS, *t.a.p.*).

769 Is slechts beslag gelegd op een gedeelte van de goederen die tot een zelfde bedrijf behoren, dan kan de beslagen debiteur vragen dat ook het overige in de zelfde toewijzing wordt betrokken (art. 1619). Deze eis kan worden ingesteld door de voogd, de bewindvoerder en de curator (art. 1620). De schuldenaar kan hierbij belang hebben, wanneer daardoor een hogere prijs kan worden verkregen. De vordering wordt ingesteld bij dagvaarding voor de beslagrechter die kennis heeft genomen van het beslag (art. 1395), ten laatste binnen de termijn voor tegenspraak over de verkoopsvoorwaarden (art. 1582, vierde lid).

§ 2. Procedure

770 Beschikt de schuldeiser over een uitvoerbare titel, dan kan hij tot de uitwinning overgaan. Over de betekening van de titel, zie boven, nr. 498.

Aan de uiteindelijke verkoop van het onroerend goed gaan drie handelingen vooraf:

- 1) de tenuitvoerlegging begint met de betekening van het bevel;
- 2) na verloop van 15 dagen maar binnen 6 maanden volgt het beslag;

3) uiteindelijk: het verzoek aan de beslagrechter tot aanstelling van een notaris die met de verkoop en de rangregeling zal worden belast.

Tegen elke van deze drie handelingen kan de debiteur in verzet komen voor de beslagrechter die geadieerd wordt bij de dagvaarding.

Gelet op het publiciteitsregime inzake onroerend goed, moeten ook hier bepaalde voorschriften in acht worden genomen met het oog op de bekendmaking. Het tijdstip van de overschrijving van het beslag (c.q. het bevel) is van groot belang voor de tegenwerpelijke van beschikkingshandelingen verricht door de geëxecuteerde.

A. BEVEL

1. Algemeen

771 Zoals bij elk uitvoerend beslag wordt ook hier de tenuitvoerlegging voorafgegaan door de betekening aan de debiteur van het bevel tot betalen (art. 1564). Dit bevel wordt betekend aan de persoon dan wel aan de werkelijke of in de titel van de schuldvordering gekozen woonplaats.

Het bevel moet, behoudens de hieronder te vermelden twee uitzonderingen, een volledig afschrift van de titel bevatten, tenzij deze hem reeds werd betekend (tot drie jaar voordien), of tenzij de uitvoering geschiedt krachtens een notariële akte.

Het bevel dient ook te worden betekend aan de derde-bezitter van het gehypothekeerde goed en aan de zakelijke borg (zie boven, nr. 755).

772 Art. 1564 somt de verschillende gegevens op die het bevel – benevens de vermeldingen uit art. 43 – moet bevatten. De vermelding van deze gegevens is voorgeschreven op straffe van nietigheid (art. 1622, zie verder, nr. 870). Deze sanctie onderstelt evenwel een belangenkrenking.

Het betreft de volgende vermeldingen:

– afschrift van de titel bovenaan op het bevel. Een integrale overname van de titel is noodzakelijk. De loutere verwijzing ernaar of de overname van uittreksels is onvoldoende (*Rép. Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 227). De plaats van het afschrift is, niettegenstaande de termen van art. 1564, zonder belang (*ENGELS, Chr.*, *a.w.*, 142, nr. 185; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 713). Het afschrift van de titel is, zoals gezegd, niet vereist wanneer de titel minder dan drie jaar voordien aan de schuldenaar werd betekend of wanneer het gaat om een authentieke akte waarbij een hypotheek wordt gevestigd. In beide gevallen wordt de debiteur immers geacht de titel te kennen (art. 1564, tweede lid);

– keuze van woonplaats in het arrondissement van de bevoegde rechter. Is de schuldeiser in dit arrondissement gevestigd, dan geldt zijn woonplaats als gekozen woonplaats (*VAN STEEN, W.*, *a.w.*, 21). De debiteur kan aan deze gekozen woonplaats alle betekeningen doen. Ook de betaling mag aan deze woonplaats geschieden (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 270);

– de mededeling dat bij gebrek aan betaling beslag zal worden gelegd op de onroerende goederen van de schuldenaar. Deze goederen hoeven niet te worden aangeduid.

Zo'n aanduiding naar het bepaalde in art. 1568, 2 is evenwel noodzakelijk indien men het bevel wil laten overschrijven. Deze overschrijving is facultatief. Het verzuim de goederen overeenkomstig art.

1568, 2 te omschrijven heeft derhalve niet de nietigheid van het bevel tot gevolg (Luik, 28 juni 1984, *Jur. Liège*, 1984, 473; Beslagr. Hoei, 6 februari 1984, *Pas.*, 1984, III, 56);

– de naam, de voornamen, het beroep, de woonplaats, de plaats en datum van geboorte van de schuldenaar. Dit is dus een aanvulling van art. 43,3 die klaarblijkelijk enkel bedoeld is om de overschrijving door de hypotheekbewaarder mogelijk te maken. Een materiële vergissing in deze vermeldingen heeft niet van rechtswege de nietigheid tot gevolg (zie *Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 233).

773 De geldigheidsduur van het bevel is 6 maanden. Binnen die termijn moet het bevel gevolgd worden door een beslag. De betekening van het beslag-exploot, niet de overschrijving ervan moet binnen die termijn van 6 maanden plaatsvinden. Gebeurt ze niet, dan houdt het bevel “van rechtswege op gevolg te hebben”. De schuldeiser zal in dat geval opnieuw een bevel moeten betekenen.

Aangezien deze termijn niet de openbare orde raakt en enkel in het belang van de debiteur is ingesteld, kan deze de schuldeiser vrijstellen van de verplichting om opnieuw een bevel te betekenen.

De geldigheidstermijn wordt in bepaalde gevallen geschorst (vgl. art. 1567, zie verder, nr. 778).

Na het verstrijken van deze termijn kan het bevel niet meer gelden als eerste noodzakelijke handeling in de uitwinningsprocedure. Dit is niet anders wanneer de uitwinning plaatsheeft op goederen die niet aan de debiteur toebehoren. Ook de derde-bezitter zal het verstrijken van de geldigheidsduur van het bevel aan de schuldeiser kunnen tegenwerpen (Cass.fr., 31 januari 1990, *D.*, 1990, I.R., 55). Het bevel behoudt echter zijn geldigheid *inter partes* m.b.t. de overige gevolgen (*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 238).

774 Het bevel kan worden overgeschreven op het hypotheekkantoor, mits het de eerder vermelde gegevens bevat. De overschrijving is mogelijk zolang de geldigheidsduur van het bevel (6 maanden behoudens schorsing) niet is verstreken. De overschrijving geldt voor een termijn van 6 maanden (art. 1565).

Is het bevel overgeschreven dan wordt de beschikkingsbevoegdheid van de beslagene nog verder beperkt (zie verder, nr. 781).

2. Gevolgen

775 Het bevel is niet alleen een noodzakelijke voorafgaande formaliteit in het kader van de executie; zij heeft ook een aantal materieelrechtelijke gevolgen:

- het bevel geldt als *ingebrekestelling*;
- het bevel stuit de *verjaring* (art. 2244 B.W.);
- het bevel beperkt de *verhuurbevoegdheid* van de debiteur: huurcontracten voor langer dan 9 jaar en kwijtingen van ten minste 3 jaar huur zijn niet tegenwerpelijk aan de schuldeiser die het bevel heeft doen betekenen, al werd het niet overgeschreven (art. 1575, *in fine*).

Die regel komt ook ten goede aan de andere volgens die bepaling “beschermden” personen (zie verder, nr. 812). Over de juiste draagwijdte van deze niet-tegenwerpelijheid bestaat geen eensgezindheid. Veelal wordt – onder verwijzing naar het vroegere recht – geleerd dat de overeenkomst niet wordt ingekort, maar dat zij in haar geheel niet-tegenwerpelij is aan de schuldeiser (VAN STEEN, W., *a.w.*, 32; *Rép. Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 297; LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1983, 747, nr. 166. Vgl. art. 25, derde lid Wet van 15 augustus 1854). Volgens een andere strekking gaat het zoals bij de toepassing van art. 1 Hyp. W. om een verkorting van de overeenkomst (CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 369; MERCHERS, Y., “De tegenwerpelijheid van huurcontracten”, *T.P.R.*, 1983 (197), 206, nr. 8). Deze opvatting verdient de voorkeur (zie hierover ook DE PAGE, H., *Traité*, IV, nrs. 493 e.v.);

– is het bevel overgeschreven dan wordt de beschikkingsbevoegdheid van de beslagene nog verder beperkt (zie verder, nr. 810).

3. Verzet

a) Algemeen

776 De schuldenaar kan de rechtsgeldigheid van het bevel echter aanvechten voor de beslagrechter die geadicteerd wordt bij dagvaarding. Vier soorten van grieven kunnen worden geuit:

- 1) v o r m g e b r e k e n waarmee het bevel behept zou zijn;
- 2) gebreken van de t i t e l zelf;
- 3) wanneer het bevel plaatsvindt krachtens een notariële akte, een verzoek tot u i t s t e l (art. 1244 B.W.). In dat geval moet op straffe van verval de vordering binnen 15 dagen worden ingesteld (art. 1334; zie verder, nr. 777);
- 4) wanneer het bevel is overgeschreven en de waarde van de goederen het bedrag van de schuldvordering overtreft, kan de beperking van de v e r v o l g i n g worden gevraagd tot een aantal van deze goederen (art. 1565, zie verder, nr. 780).

b) Uitstel

777 Vindt de tenuitvoerlegging plaats krachtens een notariële akte dan kan de debiteur aan de beslagrechter respijt vragen. Dit verzoek dient op straffe van verval te worden ingediend binnen 15 dagen na de betekening van het bevel (art. 1334; Luik, 9 november 1990, *Rev.Rég.Dr.*, 1991, 171; Rb. Leuven, 14 januari 1975, *R.W.*, 1974-75, 1646 met noot; Beslagr. Hoei, 16 juni 1986, *Jur. Liège*, 1986, 505; Beslagr. Brussel, 17 december 1986, *R.G.E.N.*, 1987, 315, nr. 23494; zie boven, nr. 64). Een dergelijke aanvraag kan niet meer worden gedaan wanneer de debiteur overeenkomstig art. 1582 door de notaris die de verkoopvoorwaarden heeft opgemaakt, is aangemaand om bij hem de geschillen

omtrent die verkoopvoorwaarden aan te brengen (Cass., 13 juni 1985, *Arr. Cass.*, 1984-85, nr. 624; *R.W.*, 1986-87, 193; *J.T.*, 1985, 592, *Rev. Not. B.*, 1986, 116; Beslagr. Brussel, 17 december 1986, *t.a.p.*; Beslagr. Doornik, 15 januari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 823, *R.G.E.N.*, 1989, nr. 23694).

De termijn van 15 dagen is een vervaltermijn en kan door de beslagrechter niet worden verlengd (Vgl.: LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 616, nr. 12).

Een verlenging van een vervaltermijn is echter wel mogelijk wanneer de partij tegen wie de termijn loopt, het bewijs levert dat hij die door overmacht – dus buiten eigen toedoen – niet heeft kunnen naleven (vgl. VAN OEVELEN, A., “Bevrijdende verjaring en vervaltermijnen”, *T.P.R.*, 1987, 1832, nr. 71 en de verwijzingen aldaar). Dit zal ook het geval zijn wanneer de debiteur door zijn schuldeisers op het verkeerde been werd gezet, b.v. wanneer de tenuitvoerlegging werd stopgezet en nadien zonder enige verwittiging is hernomen (Beslagr. Dinant, 13 december 1985, *Jur. Liège*, 1986, 154; *Rev. Not. B.*, 1986, 437).

Een verzoek tot het verkrijgen van termijnen van respijt kan niet worden ingewilligd wanneer de uitvoering plaatsvindt krachtens een rechterlijke beslissing (Beslagr. Namen, 16 juni 1989, *J.L.M.B.*, 1989, 1291; Beslagr. Namen, 12 december 1986, *R.G.E.N.*, 1988, nr. 23544; zie boven, nr. 61). De vordering van de debiteur om de beslechting van een door hem voor de bodemrechter ingestelde tegenvordering af te wachten, komt neer op een verkapt verzoek tot uitstel en kan daarom niet worden ingewilligd (Bergen, 25 september 1985, *Rev. Not. B.*, 1986, 339).

c) Gevolgen van het verzet

778 Wat de gevolgen van het verzet tegen het bevel betreft, moet een onderscheid worden gemaakt naargelang de grieven betrekking hebben op de regelmatigheid van het bevel, dan wel op het recht zelf van de schuldeiser, nl. het aanvechten van de titel of een verzoek tot uitstel. In de eerste hypothese – het aanvechten van de formele geldigheid van het bevel – wordt de geldigheidsduur van het bevel niet geschorst. In de tweede hypothese is dit wel het geval (art. 1567). Het aanvechten van de titel of een verzoek tot respijt schorsen de gevolgen van het bevel (Beslagr. Hoei, 16 juni 1986, *Jur. Liège*, 1986, 505).

Is het bevel overgeschreven en dreigt de geldigheidsduur van de overschrijving te verstrijken, dan moet worden gedacht aan een vernieuwing van de overschrijving.

Dit alles neemt niet weg dat het de schuldeiser – op eigen risico – is toegestaan om niettegenstaande het verzet de tenuitvoerlegging voort te zetten (ENGELS, Chr., *a.w.*, 160, nr. 210; *Rép. Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 253; Luik, 28 juni 1984, *Jur. Liège*, 1984, 541; Beslagr. Hoei, 16 juni 1986, *Jur. Liège*, 1986, 505).

4. Overschrijving van het bevel

a) Begrip

779 Het bevel kan worden overgeschreven op het hypotheekkantoor. Deze overschrijving is facultatief. Zij is mogelijk zolang de geldigheidsduur van het bevel (6 maanden, behoudens schorsing) zelf niet is verstreken. Dat de gevolgen van het bevel worden geschorst (zie boven, nr. 778), verhindert de overschrijving niet.

Er kunnen meerdere bevelen worden overgeschreven m.b.t. hetzelfde goed.

De overschrijving geldt voor een termijn van 6 maanden (art. 1565). De werking van de overschrijving neemt evenwel voor die termijn een einde wanneer de geldigheidsduur van het bevel verstreken is.

De geldigheidsduur van de overschrijving is vatbaar voor vernieuwing met een nieuwe termijn van 6 maanden. Wordt eerst na het verstrijken van de eerste periode die vernieuwing gevraagd, dan sorteert zij uiteraard enkel effect vanaf haar dagtekening. Het is dus mogelijk een vernieuwing van de overschrijving te vragen na het verstrijken van de eerste termijn, zonder dat het nodig is opnieuw een bevel te betekenen. Het bevel zelf moet echter nog geldig zijn.

De vernieuwing wordt gevraagd aan de hypotheekbewaarder bij verzoekschrift opgemaakt in twee exemplaren en ondertekend door een advocaat of gerechtsdeurwaarder. Het verzoekschrift bevat de nauwkeurige aanduiding van de te vernieuwen overschrijving en van de reden van de schorsing (zie art. 1567). Vernieuwing van de overschrijving is overbodig wanneer tijdig het beslag is gelegd.

b) Beperking van de vervolging

780 Indien de waarde van de in de overschrijving aangewezen goederen meer dan toereikend is om de schuld te voldoen, kan de schuldenaar vragen dat de gevolgen van de overschrijving worden beperkt (art. 1565, tweede lid). Hij doet dat bij dagvaarding voor de beslagrechter in wiens rechtsgebied de onroerende goederen met het grootste gezamenlijk kadastraal inkomen gelegen zijn. De beschikking is niet vatbaar voor verzet of hoger beroep.

Voor een toepassingsgeval waarbij een solidaire medeschuldenaar op art. 1565 een beroep doet: Beslagr. Hoei, 25 april 1983, *Jur. Liège*, 1983, 311.

Een dergelijk verzoek is niet meer mogelijk na de overschrijving van het beslagexploot (in die zin: VAN HERREWEGHE, V., *a.w.*, 130, nr. 530; *Rép. Not.*, "La saisie immobilière", nr. 248).

In geen geval gaat het hier om een geschil omtrent de verkoopvoorwaarden die de schuldenaar nog bij de notaris zou kunnen aanbrengen binnen acht dagen na de aanmaning bedoeld in art. 1582 (Cass., 6 mei 1983, *Arr. Cass.*, 1982-83, 1110, nr. 495; *R.W.*, 1983-84, 2166, *T. Not.*, 1984, 165; *J.T.*, 1985, 143;

R.G.E.N., 1984, nr. 23050. *Anders*: Beslagr. Brugge, 17 december 1976, *R.W.*, 1976-77, 1523; *R.G.E.N.*, 1977, 311, nr. 22163).

c) Gevolgen

781 Door de overschrijving van het bevel wordt de beschikkingsbevoegdheid van de beslagene verder beperkt. Vanaf dat ogenblik zijn een aantal rechtshandelingen die hij m.b.t. deze goederen zou verrichten, niet meer tegenwerpelijk. Deze gevolgen komen in grote mate overeen met die welke voortvloeien uit de overschrijving van het beslag en zullen aldaar worden besproken (zie verder, nrs. 810 e.v.).

B. BESLAG

1. Algemeen

782 Slechts na verloop van 15 dagen na het bevel kan tot uitvoerend beslag worden overgegaan (art. 1566). Aan de debiteur wordt zodoende nog enige tijd gegund om hem de mogelijkheid te bieden zijn verbintenissen na te komen. Een beslag vóór het verstrijken van die termijn is nietig (art. 1622). Is deze wachtermijn niet in acht genomen, dan dient de schuldeiser opnieuw beslag te leggen.

Anderzijds mag de debiteur niet te lang in het ongewisse gelaten worden. Vandaar dat de eis wordt gesteld dat het bevel binnen 6 maanden gevolgd wordt door een exploit van beslaglegging. Is deze termijn verstreken, dan houdt het bevel van rechtswege op enig gevolg te hebben, zodat de schuldeiser een nieuw bevel dient te betekenen.

Het staat aan de beslagrechter de naleving van deze termijnen te controleren en te sanctioneren wanneer hij oordeelt over het verzoek tot aanstelling van de notaris.

783 Het beslag wordt gelegd bij een deurwaardersexploit dat krachtens art. 1568 benevens de gewone vermeldingen (art. 43 en 1389) nog de volgende gegevens dient te bevatten:

- de vermelding van de uitvoerbare titel (zie ook art. 1389);
- de aanduiding van de in beslag genomen goederen: de gemeente, de straat of het gehucht, de aard en de oppervlakte (bij benadering) van ieder perceel, ten minste twee huidige of vroegere belendingen overeenkomstig de kadastrale legger of de eigendomstitel.

Wordt het beslag gelegd krachtens een hypotheekakte, dan wordt de beschrijving gegeven volgens de akte. Wanneer het goed echter wijzigingen heeft ondergaan (b.v. door de oprichting van een gebouw), dan moet dit vermeld worden (VAN STEEN, W., *a.w.*, 26). Anders dan bij bewarend beslag is hier geen uittreksel van de kadastrale legger vereist.

De beschrijving van de onroerende goederen overeenkomstig de kadastrale gegevens is voldoende. Zo'n beschrijving kan zelfs gebeuren aan de hand van een fotocopie van de kadastrale legger (Beslagr. Hoei, 6 februari 1984, *Pas.*, 1984, III; 56, *J.T.*, 1985, 148);

– de vermelding van de bevoegde beslagrechter.

784 Het staat aan de beslagrechter om de regelmatigheid van de procedure te controleren. De vermeldingen van art. 1568 zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid (art. 1622). Wat de aanwijzing van de bevoegde rechter betreft, gaat het om een absolute nietigheid (vgl. art. 862, § 1, 5). De schuldeiser zal dus gebeurlijk opnieuw een beslagexploot moeten betekenen om vervolgens de indeplaatsstelling te moeten vragen.

Een meer aangepaste sanctie m.b.t. de naleving van art. 1568, 1 en 3 bestaat erin dat de beslagrechter het beslagexploot niet nietig verklaart, maar beslist dat de rechtspleging geen voortgang kan vinden totdat opnieuw een rechtsgeldig beslagexploot wordt betekend. Op die manier wordt het normdoel van die wettelijke voorschriften bereikt (vgl. DE CORTE, R., "Men schiet geen vliegtuig neer omwille van een navigatiefout", *Actori incumbit probatio*, Antwerpen, 45 e.v.).

2. Verzet

785 De beslagene kan ook in verzet komen tegen het beslag. Hierbij kan hij grieven doen gelden die betrekking hebben op de rechtspleging of op de titel.

3. Overschrijving van het beslag

786 Het beslagexploot moet uiterlijk binnen 15 dagen worden overgeschreven op het hypotheekkantoor waar de goederen zijn gelegen (art. 1569). Deze publiciteit is verplicht. Verzuim heeft de nietigheid van het beslag tot gevolg (vgl. art. 1622).

Het beslag mag zoals gezegd, worden betekend tot op de laatste dag van de termijn van 6 maanden gedurende welke het bevel geldt. Voor de overschrijving beschikt de executant nog over 15 dagen.

De onbeschikbaarheid die het gevolg is van de overschrijving van het bevel, blijft dus ononderbroken bestaan voorzover de overschrijving van het beslag binnen 15 dagen plaatsvindt en de geldigheidsduur van de overschrijving van het bevel intussen nog niet verstreken is.

Als dagtekening van de overschrijving geldt de datum van afgifte van het exploot (art. 1570). Voor het overige zijn de regels uit het hypotheekrecht van toepassing (*Verslag Van Reepinghen*, 575). Dit betekent dat wanneer twee exploten op dezelfde dag worden aangeboden, de voorrang wordt bepaald naar de volgorde van hun neerlegging (art. 123 Hyp.W.). Indien er een gelijktijdige aanbidding plaatsvindt, wordt de voorkeur gegeven aan de oudste titel en subsidiair aan de vervolgende partij wier schuldvordering in hoofdsom de belangrijkste is (ENGELS, Chr., *a.w.*, 171, nr. 220).

787 De overschrijving geldt voor een termijn van 3 jaar. Deze termijn gaat in vanaf het tijdstip van de aanbieding ter overschrijving. Zijn binnen deze termijn de goederen niet verkocht of is van de toewijzing geen kantmelding gedaan (art. 1598 *in fine*), dan houdt het beslag van rechtswege op enig gevolg te hebben (Beslagr. Hoei, 21 juni 1983, *Pas.*, 1984, III, 11).

Deze termijn kan echter worden verlengd ("vernieuwd"), op een verzoekschrift gericht aan de hypotheekbewaarder (zie art. 1569 *in fine*).

Over de weigering van de hypotheekbewaarder de overschrijving te verrichten: art. 1570 en 1571.

788 De overschrijving van het beslagexploot heeft tot gevolg dat een aantal rechtshandelingen m.b.t. het beslagen goed voortaan niet meer tegenwerpelijk zijn aan de beslaglegger en andere categorieën van beschermde personen. Deze problematiek zal worden besproken bij de onbeschikbaarheid (zie verder, nrs. 810 e.v.).

C. VERZOEKSCHRIFT EN DE BESCHIKKING TOT AANSTELLING NOTARIS

1. Algemeen

789 Uiteindelijk wordt bij verzoekschrift aan de beslagrechter de aanstelling gevraagd van een notaris die belast wordt met de verkoop van de in beslag genomen goederen en met de verrichtingen van rangregeling. De beslagrechter dient na te gaan of de schuldeiser beschikt over een uitvoerbare titel voor een vaststaande en zekere schuld en of de opgelegde beslagvormen werden nageleefd (Gent, 24 augustus 1984, *T. Not.*, 1984, 354). De beslagrechter onderzoekt de vordering (art. 1028), d.w.z. : hij onderzoekt de regelmatigheid en de rechtmatigheid van de procedure aan de hand van de exploiten van bevel en beslag, van de uitvoerbare titel en van de eigendomstitels i.v.m. de inbeslaggenomen goederen.

Het verzoekschrift moet voldoen aan de vereisten van art. 1026. Teneinde de beoogde controle mogelijk te maken, moeten de orginelen worden neergelegd van de exploiten van bevel en beslag (met vermelding van de overschrijving), de titel krachtens welke de procedure wordt gevoerd en uittreksels uit de kadastrale legger. Ofschoon dit door de wet niet is voorgeschreven, verdient het aanbeveling om ook het hypothecair getuigschrift over te leggen (vgl. art. 1430 *in fine*). Indien nodig kan de beslagrechter de verzoeker in raadkamer oproepen (art. 1028).

790 De bevoegde rechter is die van het arrondissement waar het goed gelegen is. Worden tegelijkertijd verschillende onroerende goederen uitgewonnen die zich in onderscheiden arrondissementen bevinden, dan heeft de schuldeiser de keuze tussen één der door art. 633 aangewezen rechters die dan krachtens de samenhang voor het geheel bevoegd is (Beslagr. Hoei, 28 april 1983, *Pas.*, 1984,

III, 2; *R.G.E.N.*, 1986, nr. 23.263; Beslagr. Charleroi, 11 september 1974, *R.G.E.N.*, 1975, nr. 21908).

Van s a m e n h a n g is echter geen sprake meer wanneer de executant inmiddels opheffing heeft verleend van het beslag op de goederen gelegen binnen het rechtsgebied van de geadierde rechter (Arrondrb. Charleroi, 11 februari 1986, *J.T.*, 1987, 161). De beslagrechter zal in zijn beschikking verschillende notarissen aanstellen voor de veiling in de diverse arrondissementen, maar een van hen belasten met de rangregeling.

791 Art. 1580 bepaalt dat dit verzoekschrift moet worden ingediend binnen een maand na de overschrijving van het beslag. Algemeen wordt aangenomen dat het naleven van deze termijn n i e t op straffe van nietigheid is voorgeschreven (Gent, 30 juni 1983, *T. Not.*, 1983, 270 met noot DE VROE, Beslagr. Brussel, 12 november 1987, *Rev. Not. B.*, 1988, 305. Zie o.m. ook: VAN STEEN, W., *a.w.*, 41; CHABOT-LÉONARD, *a.w.*, 381). Wel zullen, wanneer de beslaglegger talmt, andere schuldeisers de indeplaatsstelling kunnen vorderen (zie verder, nr. 874). Ook zou de beslagene ex art. 1498 de opheffing van het beslag kunnen nastreven (*Verslag van Reepinghen*, I, 578).

792 De keuze van de notaris komt uitsluitend toe aan de beslagrechter (ENGELS, Chr., *a.w.*, 207, nr. 282; *Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 317). Dit sluit niet uit dat de verzoeker een voorstel doet.

De uitgifte van de beschikking wordt de benoemde notaris ter hand gesteld binnen 15 dagen tegen eenvoudig ontvangstbewijs (art. 1581, eerste lid). Er dient geen neerleggingsakte te worden opgemaakt.

Kan de notaris om welke reden ook zijn ambt niet verlenen (b.v.: wegens ziekte, schorsing), dan kan aan de beslagrechter bij verzoekschrift worden gevraagd dat in zijn vervanging zou worden voorzien (art. 1581, tweede lid). De termijn van 6 maanden van art. 1587 begint dan opnieuw te lopen vanaf de datum van de beschikking.

793 Vanaf de beschikking kunnen het overlijden of de verandering van staat van de vervolgende partij of van de beslagene geen invloed meer uitoefenen op het verder verloop van de uitwinning (art. 1618) (zie verder, nr. 868).

2. Rechtsmiddelen

794 Tegen de beschikking waarbij de notaris wordt benoemd, staat h o g e r b e r o e p open voor de verzoekende partij en voor de tussengekomen partijen (Cass., 29 juni 1987, *Arr. Cass.*, 1986-87, nr. 655, *Pas.*, 1987, I, 1331). Dit beroep moet worden ingesteld binnen maand na de kennisgeving (art. 1031).

De rechten van de beslagene – als hij niet is tussengekomen – worden gewaarborgd door de mogelijkheid van d e r d e n v e r z e t tegen de beschikking van de

beslagrechter (Bergen, 25 september 1985, *Rev. Not. B.*, 1986, 339; Beslagr. Doornik, 15 januari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 823). Dit wordt gedaan bij dagvaarding van alle partijen voor de beslagrechter en zulks binnen een maand na de betekening van de beschikking (Cass., 17 april 1989, *Arr. Cass.*, 1989-90, nr. 460). Wordt het derdenverzet gedaan na de kantmelding bedoeld in art. 1584 (zie verder, nr. 835) dan dienen al de schuldeisers aan wie het beslag gemeen is geworden, in het geding te worden betrokken (Beslagr. Ieper, 29 maart 1983, *R.W.*, 1983-84, 1302, *Rev. Not. B.*, 1985, 110, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23048).

Ook andere belanghebbenden (b.v. de echtgenoot, medeëigenaar van het beslagen goed) kunnen derdenverzet doen.

Een hoger beroep tegen de beschikking is niet-ontvankelijk (Bergen, 14 juni 1984, *J.T.*, 1985, 149).

795 De beslagene kan grieven doen gelden zowel betreffende de regelmatigheid van de procedure, als betreffende de titel zelf. Aldus kan betwisting rijzen over de uitvoerbaarheid van de titel van de schuldeiser (Gent, 24 augustus 1984, *T. Not.*, 1983, 354: notariële hypotheekakte m.b.t. een lening die niet in een authentieke vorm werd vastgelegd; Beslagr. Antwerpen, 11 april 1988, *Pas.*, 1988, III, 99: onderhandse akte tot wijziging van authentieke akte), over het "zekere" en "vaststaande" karakter van de schuldvordering (Bergen, 5 mei 1978, *Pas.*, 1978, II, 95; *J.T.*, 1978, 526: het moet gaan over een ernstige betwisting; zie boven, nr. 60) of over de actualiteit van de titel (zie boven, nr. 471). De beslagrechter moet echter enkel nagaan of de schuldeiser over een titel beschikt voor een zekere, vaststaande en opeisbare schuldvordering en/of de procedurevoorschriften werden nageleefd (Gent, 24 augustus 1984, *t.a.p.*). In de regel kan de debiteur geen bezwaren doen gelden m.b.t. de keuze van de notaris. Een verzet dat uitsluitend hierop betrekking zou hebben, zal veelal tergend en roekeloos zijn (ENGELS, Chr., *a.w.*, 207, nr. 283. B.v.: Beslagr. Brugge, 22 oktober 1985, *T. Not.*, 1986, 60, *R.G.E.N.*, 1986, 329, nr. 23364).

796 De wet legt niet de verplichting op de beschikking ter kennis te brengen aan de beslagene (Beslagr. Brussel, 5 juni 1986, *Rev. Not. B.*, 1986, 549, *R.G.E.N.*, 1986, 38, nr. 23367). De betekening van de beschikking kan echter aangewezen zijn ten einde de termijn te doen ingaan voor het derdenverzet, nl. 1 maand na de kennisgeving (art. 1034).

Hoewel luidens art. 1622 de nietigheid van handelingen verricht voor de toewijzing niet meer kan worden te berde gebracht na de termijn van 8 dagen na de aanmaning om kennis te nemen van de verkoopsvoorwaarden (art. 1582), ontnemt die bepaling niet de mogelijkheid voor de beslagene om de grieven te doen gelden die de uitvoerbare titel zelf betreffen (zie verder, nr. 873). Die mogelijkheid zal hem eerst ontnomen zijn wanneer de termijn om verzet te doen tegen de beschikking gegeven ex art. 1580 is verstreken.

De aanmaning om kennis te nemen van de verkoopvoorwaarden zoals bepaald in art. 1582, doet deze termijn niet lopen (Gent, 11 oktober 1974, *T. Not.*, 1975, 13, *R.G.E.N.*, 1976, nr. 21995, 25 met noot. *Anders*: Beslagr. Charleroi, 26 maart 1974, *R.G.E.N.*, 1974, nr. 21.818). Wanneer aan het exploitatiedat strect tot die aanmaning een uitgifte van de beschikking is gevoegd, dan wordt die beschikking rechtsgeldig ter kennis gebracht (Cass., 17 april 1989, *Arr. Cass.*, 1989-90, 940, nr. 460, *R.W.*, 1990-91, 97, *J.L.M.B.*, 1989, 856. Zie ook: Beslagr. Doornik, 9 november 1984; *J.T.*, 1985, 149; Beslagr. Ieper, 29 maart 1983, *R.W.*, 1983-84, 1302; *Rev. Not. B.*, 1985, 110 met noot LEDOUX). Betwisting bestaat ook over de vraag wie het initiatief tot de betekening kan nemen. Volgens de beslagrechter te Ieper kan dit niet door de notaris gebeuren (Beslagr. Ieper, 29 maart 1983, *t.a.p.*). Terecht wordt hiertegen door de annotator ingebracht dat de notaris door zijn aanstelling rechtens bevoegd is alle handelingen te stellen die nodig zijn om het verder verloop van de uitwinning veilig te stellen.

797 Het verzet heeft geen schorsende werking. Wel kan de beslagrechter op grond van art. 1127 de tenuitvoerlegging van de bestreden beschikking opschorten (*Rép. Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 321).

§ 3. Gevolgen

A. ALGEMEEN

798 Het beslag heeft geen eigendomsverdracht tot gevolg. De beslaglegger heeft enkel het recht het goed te doen verkopen. De beslagene wordt evenmin ontzet uit zijn bezitsrechten. Wel wordt de uitoefening van het eigendomsrecht beperkt met het oog op de uiteindelijke vereffening. Het gaat om een doelgebonden bevoegdheid. Er is in feite een splitsing van het eigendomsrecht: de beslagene is nog wel de juridische eigenaar, hij oefent die eigendomsrechten echter niet meer uit in het eigen belang, maar uitsluitend in het belang van de schuldeisers. In die zin bestempelt art. 1572 de beslagene als een gerechtelijk sekwesteer.

De beslagene mag niets meer ondernemen wat de beoogde vereffening zou kunnen bemoeilijken. Zoals eerder uiteengezet, verkrijgt de beslaglegger het recht om het goed van zijn debiteur over te dragen op de koper in de toestand waarin het zich bevindt op het tijdstip van het beslag (zie boven, nr. 45). Aldus mag de beslagene niet meer over het goed beschikken: het vervreemden of met hypotheek bezwaren. Deze bevoegdheidsbeperkingen zijn echter relatief: zij zien enkel op de beslaglegger, de koper en enkele andere beschermde schuldeisers.

Deze gevolgen treden in vanaf de betekening van het beslagexploot. Aangezien echter inzake onroerende goederen met het oog op de derdenbescherming publiciteitsvoorschriften de regel zijn, wordt voor de verhouding tot de derden

die beschikkingsonbevoegdheid afhankelijk gemaakt van de overschrijving van het beslag.

B. GEVOLGEN VAN HET BESLAG

1. De beslagene als sekwester

799 Is het goed niet verhuurd, dan blijft de beslagene tot bij de verkoop in het bezit als gerechtelijk sekwester (art. 1572). Hij moet voor het goed zorgen als een zorgvuldig huisvader (vgl. art. 1962 B.W.). Hij mag geen beschadigingen aanrichten, op straffe van schadevergoeding (art. 1574).

Art. 1574 verbiedt ook iedere houtkap. Deze bepaling wordt zo uitgelegd dat dit verbod niet de houtkap treft die onder een normaal beheer valt. De opbrengst valt echter onder het beslag (art. 1573).

Indien hij in die verplichting tekort schiet of wanneer hij op enige andere wijze obstructie voert (b.v. door te weigeren om de bezichtiging toe te staan), kunnen de schuldeisers de beslagene dagvaarden voor de beslagrechter met het oog op het nemen van passende maatregelen. De vordering wordt ingeleid zoals in kort geding overeenkomstig art. 1395. Is het goed verhuurd en betreffen de gevraagde maatregelen ook de huurder, dan zal deze eveneens moeten worden gedagvaard.

Veelal is het de notaris die hiertoe het initiatief neemt. Zijn bevoegdheid ter zake is niet betwistbaar (Gent, 8 september 1983, *R.W.*, 1983-84, 1222 met noot ENGELS, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23046; Beslagr. Brugge, 22 oktober 1985, *R.G.E.N.*, 1986, nr. 23364. *Anders*: Bergen, 27 juni 1974, *J.T.*, 1985, 150 met noot G.d.L.). Tegen de beschikking van de beslagrechter staat geen rechtsmiddel open (art. 1572, derde lid). De kosten van dergelijke procedures en van de maatregelen moeten beschouwd worden als kosten van vervolging, als bedoeld in art. 1597 die bij voorrang uit de prijs van de verkoop zullen worden betaald. Bij dezelfde beschikking kan de beslagrechter ook de verlenging toestaan van de termijn van art. 1587 waarbinnen de toewijzing moet plaatsvinden (b.v. Beslagr. Namen, 6 februari 1981, *Jur. Liège*, 1981, 396).

De maatregelen kunnen betrekking hebben op de bepaling van de modaliteiten van de bezichtiging (b.v. Brussel, 9 januari 1974, *T. Not.*, 1974, 136), de afgifte van sleutels, de verandering van sloten, het verkrijgen van de machtiging om met de hulp van een slotenmaker het goed te betreden, een beroep te doen op de openbare macht, het verbod op te leggen aan de beslagene of de bewoners aanwezig te zijn op de tijdstippen voor de bezichtiging, de notaris te machtigen om i.g.v. beschadigingen, het pand in een behoorlijke staat te doen stellen met het oog op de verkoop, enz. Gebruikelijk kan aan de opgelegde verplichtingen een dwangsom worden verbonden.

Uiteindelijk kan tot de uitdrijving van de beslagene worden overgegaan en tot de aanstelling van een sekwester (b.v.: Beslagr. Namen, 12 juni 1981, *Jur. Liège*, 1981, 397 met noot DE LEVAL; Beslagr. Namen, 6 februari 1981, *Jur. Liège*, 1981, 396). De derde die aldus als sekwester wordt aangesteld, kan aanspraak maken op een vergoeding (vgl. art. 1962, derde lid B.W.).

Al deze maatregelen, die ingrijpen in het eigendomsrecht van de beslagene, kunnen slechts worden getroffen nadat er problemen zijn gerezen en dus niet louter preventief (Beslagr. Brussel, 13 oktober 1986, *R.G.E.N.*, 1987, nr. 23493). Evenmin kan de notaris daartoe op eigen gezag overgaan (Beslagr. Gent, 18 augustus 1983, *R.W.*, 1983-84, 1228, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23047. *Anders*: Beslagr. Luik, 11 juni 1985, *Rev.Not.B.*, 1985, 421; Beslagr. Luik, 9 januari 1985, *Jur. Liège*, 1985, 255).

2. Huurgelden

a) Principe

800 Onder het beslag vallen zowel de natuurlijke vruchten als de burgerlijke vruchten (huur- en pachtgelden).

De huur- en pachtgelden worden als onroerend beschouwd om samen met de opbrengst van het goed te worden verdeeld. Het gaat om de huurgelden verschuldigd vanaf het tijdstip van de betekening van het beslagexploot tot de definitieve toewijzing. Huurgelden worden geacht van dag tot dag verkregen te worden (vgl. art. 586 B.W.). Deze huurgelden worden door de beslagene als gerechtelijk sekwester ontvangen (b.v. Beslagr. Brussel, 21 februari 1983, *J.T.*, 1983, 689); hij is tevens rekening verschuldigd. De huurder betaalt in ieder geval rechtsgeldig aan de beslagene-verhuurder zolang in zijn handen geen beslag of verzet is gedaan.

Aangezien de huurgelden als onroerend worden beschouwd, is een beslag onder de huurder door andere schuldeisers niet meer mogelijk. Was op de huurgelden reeds eerder derdenbeslag gelegd, dan houdt dit beslag op uitwerking te hebben (zie boven, nr. 653).

De onroerendmaking geldt enkel voor de huurgelden; niet voor andere schuldvorderingen m.b.t. het goed (b.v. schadevergoeding, onteigeningsvergoeding).

b) Verzet door de schuldeisers

801 De schuldeisers kunnen ook “verzet” doen in handen van de huurders en pachters (art. 1576). Het gaat hier om een vereenvoudigde vorm van derdenbeslag. Het verzet geschiedt bij exploit waarin aan deze debiteuren wordt betekend dat zij voortaan niet meer mogen betalen aan de beslagene. Dezen zijn dan verplicht een verklaring van derde-beslagene af te leggen als bepaald in art. 1452. Van dat tijdstip af betalen zij niet meer bevrijdend aan de beslagene. Een rechtsgeldige betaling is dan enkel nog mogelijk krachtens bevelschriften tot uitbetaling of door storting in de Deposito- en Consignatiekas.

802 De sancties van de art. 1451 en 1456 zijn voor a n a l o g i s c h e toepassing vatbaar. Ook de gevolgen van een beslag treden in: de huurvordering wordt onbeschikbaar. Zoals bij derdenbeslag verhindert het verzet dat de huurders zich nog op compensatie beroepen met een tegenvordering die na het verzet is ontstaan. Soms wordt echter verdedigd dat het verbod op compensatie intreedt vanaf het ogenblik van het beslag (ENGELS, Chr., *a.w.*, 191, nr. 295; BELTJENS, *a.w.*, art. 27, nr. 31).

c) Anticipatieve cessie en kwijting van huurgelden

803 Moeten de schuldeisers zich neerleggen bij een reeds bestaande overdracht van de in de toekomst te vervallen huurgelden? Overwegend wordt terecht verdedigd dat zo'n cessie van toekomstige huurtermijnen slechts uitwerking krijgt tot aan het tijdstip van het beslag. Vanaf dat ogenblik worden de huurgelden als onroerend beschouwd en verliest de eigenaar de bevoegdheid om er nog over te beschikken (DE PAGE, H., *Traité*, VII, 531-532, nr. 590). In dezelfde zin schrijft MUNSSEN, voor het Nederlandse recht dat ingevolge deze beschikkingsonbevoegdheid de cessie van huur- en pachtvorderingen die nog moeten ontstaan na de beslaglegging, niet aan de beslaglegger kunnen worden tegengeworpen (*Materieel beslagrecht*, Zwolle, 56-57. Zie daarentegen: H.R., 15 maart 1940, *N.J.*, 1940, 848, waarin wordt aangenomen dat, wanneer een verhuurde zaak wordt verkocht, de nieuwe eigenaar gebonden is aan de beschikkingen die door zijn rechtsvoorganger werden getroffen, waaronder de cessie van toekomstige huurtermijnen).

Tegen hiervoren beaamde opvatting zal men kunnen opwerpen dat een beslaglegger alleen het recht heeft het goed van zijn debiteur te verkopen in de toestand waarin het zich bevindt op het ogenblik van het beslag. Hij zou de huurverhouding moeten nemen, zoals hij ze aantreft; met dien verstande dat hij een "derde" blijft, zodat de beschikkingen die door de beslagene voordien waren getroffen hem tegenwerpeljk moeten zijn (huurovereenkomst: art. 1743 B.W. en art. 1 Hyp.W.; cessie: art. 1690 B.W.; kwijting: art. 1 Hyp.W.). Door de cessie is de huurvordering uit het vermogen van de verhuurder verdwenen; zijn latere beschikkingsonbevoegdheid kan die overdracht niet meer ongedaan maken.

Ook een toekomstige schuldvordering is immers vatbaar voor overdracht (zie boven, nr. 652). Indien de voorschriften voor de tegenwerpeljkheid zijn nageleefd, verdwijnt de schuldvordering ook voor de nog niet verschenen huurtermijnen *erga omnes* uit het vermogen van de cedent.

Deze regel moet echter genuanceerd worden in die zin dat zo'n overdracht ook voor de toekomst, afhankelijk is van de voorwaarde dat de cedent verder bevoegd blijft om over die vordering te beschikken. Door het beslag op het onroerend goed, neemt zijn beschikkingsbevoegdheid een einde.

804 Op dezelfde wijze moet de tegenwerpeljkheid van een anticipatieve kwijting worden beoordeeld.

Ook hierover bestaat nochtans geen eensgezindheid. Volgens een gedeelte van de rechtsleer moet ook hier toepassing gemaakt worden van de algemene regels inzake de tegenwerpeljkheid van dergelijke kwijtingen. De mate waarin de schuldeisers zich moeten neerleggen bij anticipatieve kwijtingen van huur- en pachtgelden die een vaste dagtekening hebben verkregen voordat het beslag werd gelegd, wordt dan bepaald door art. 1 Hyp.W. Kwijtingen voor meer dan drie jaar huur zijn slechts tegenwerpeljk na overschrijving (in die zin: Cass., 30 november 1854, *Pas.*, 1855, I, 51; *Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 293). Volgens DE PAGE kan evenwel zo'n kwijting geen uitwerking hebben voor huurgelden die vervallen nadat het beslag is gelegd. Een anticipatieve kwijting komt immers overeen met een cessie; in beide gevallen gaat het om een beschikking over toekomstige huurtermijnen. Na het beslag is de verhuurder beschikkingsonbevoegd en is de kwijting niet tegenwerpeljk aan de beslaglegger. De huurder die betaald heeft aan de verhuurder en later door de schuldeisers wordt aangesproken, zal verhaal moeten nemen op de verhuurder op grond van ongerechtvaardigde verrijking (*Traité*, VII, 532, nr. 591).

805 Zoals een anticipatieve cessie en een anticipatieve kwijting, moet ook een delegatieovereenkomst m.b.t. een huurvordering worden beoordeeld (RONSE, J., *Delegatie*, in *A.P.R.*, 85, nr. 163).

3. Natuurlijke vruchten

806 Onder het beslag vallen ook de veldvruchten en nog te oogsten gewassen. De tak- en wortelvaste vruchten en gewassen worden immers geacht onroerend

te zijn, zolang zij niet zijn geoogst (vgl. art. 520 e.v. B.W.). Luidens art. 1573 worden zij, nadat het beslag is gelegd, ook na de afscheiding verder als onroerend beschouwd en hun prijs moet samen met de prijs van de onroerende goederen worden verdeeld. De beslagene kan ze oogsten of verzamelen en doen verkopen, met dien verstande dat hij de opbrengst moet bewaren als gerechtelijk sekwester (art. 1573). Hij mag wel de vruchten bestemd voor eigen gebruik behouden (vgl. art. 1408,4).

De schuldeisers kunnen aan de beslagrechter machtiging vragen de tak- en wortelvaste vruchten (geheel of gedeeltelijk) te doen inzamelen en verkopen (art. 1572). De beslissing van de beslagrechter geadieerd bij dagvaarding is niet vatbaar voor verzet of hoger beroep. De beslagrechter bepaalt tevens de modaliteiten van de verkoop. De opbrengst wordt in de Deposito- en Consignatiekas gestort.

807 De onroerendmaking van de geoogste vruchten vangt slechts aan met het beslagexploot. Vruchten die voordien zijn geoogst, blijven roerend (ENGELS, Chr. *a.w.*, 183, nr. 243, zie boven nr. 756).

Hoe dient de hypothese te worden opgelost dat de eigenaar de wortelvaste vruchten of gewassen verkocht heeft alvorens zij werden geoogst. Door de rechtspraak wordt een dergelijke verkoop van een wortelvaste oogst beschouwd als een verkoop van een roerend goed door anticipatie (zie hierover: DEKKERS, R., *Handboek*, I, 448, nr. 786; DERINE, R. e.a., *Zakenrecht*, I, B,157, nr. 82). Tussen partijen wordt die koop voltrokken en gaat de eigendom – behoudens andersluidend beding – over door de loutere wilsovereenstemming. Zolang de afscheiding niet heeft plaatsgevonden, blijven die vruchten ten aanzien van derden verder onroerend en vallen zij dus onder een op het onroerend goed gelegd beslag. Werd het beslag gelegd alvorens de (verkochte) vruchten werden geoogst, dan blijven zij evenwel onroerend en vallen zij onder het beslag. Werden de vruchten voordien geoogst, maar zijn zij nog niet geleverd, dan kunnen de schuldeisers hierop geen aanspraken doen gelden. De hypothecaire schuldeiser kan op grond van art. 45, derde lid Hyp.W. wel zijn recht uitoefenen op de nog verschuldigde koopprijs (DE PAGE, H., *Traité*, VII, 525, nr. 586).

4. Kwalitatieve rechten

808 Vanaf het tijdstip van het beslag kan de beslagene de vordering voor toekomstige huurtermijnen niet meer overdragen aan een derde. Deze schuldvorderingen kunnen overigens ook niet meer door andere schuldeisers in beslag worden genomen. Een dergelijke cessie is derhalve niet tegenwerpelijk (zie boven, nr. 800 e.v.).

Evenmin is de beslagene nog gerechtigd tot een huuroverdracht.

De beslagene mag zich van dat ogenblik af evenmin nog ontdoen van andere kwalitatieve vorderingsrechten m.b.t. in beslag genomen goed. Onder kwalitatieve vorderingsrechten worden die rechten bedoeld waarvan de uitoefening ten nauwste verbonden is met de kwaliteit van het eigenaar zijn van het goed (b.v. een vordering uit burenhinder, een vordering op grond van art. 1792 B.W.). Deze rechten worden geacht over te gaan op de koper van het goed. Over dit begrip: DIRIX, E., *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, 1984, 28, nrs. 14 e.v.; VERHOEVEN, A., “De juridische grondslag van kwalitatieve rechten en verplichtingen”, *Jura Falc.*, 1988-89, 143-169). Door beslag te leggen verkrijgt de schuldeiser immers het recht om het goed te verkopen en aan de koper over te dragen in de toestand waarin het zich op dat ogenblik bevindt. Handelingen verricht na dat tijdstip en die van die aard zijn, dat ze de rechten van de beslaglegger verkorten zijn hem in beginsel niet tegenwerpelijk. De wet beperkt echter de onroerendmaking tot de schuldvorderingen voor huur- en pachtgelden. Het is aantrekkelijk om die beschikkingsonbevoegdheid ook uit te breiden tot dergelijke kwalitatieve vorderingen, alleszins vanaf de overschrijving van het beslag (c.q. bevel) naar analogie van hetgeen de wet bepaalt omtrent

een bepaalde categorie van kwalitatieve rechten, nl. de huurrechten. Een latere cessie van zo'n vordering is dan niet tegenwerpelijk. De derde-schuldenaar (te goeder trouw) van zo'n verbintenis betaalt echter verder aan de beslagene, zolang geen beslag in zijn handen wordt gelegd.

5. Zakelijke rechten

809 Het beschikken over het onroerend goed of het vestigen van **z a k e l i j k e r e c h t e n** en zekerheidsrechten blijft daarentegen mogelijk zolang het beslag (c.q. het bevel) niet is overgeschreven. Voor de conflicten tussen zakenrechtelijke aanspraken op onroerende goederen is nu eenmaal de hypothecaire publiciteit determinerend.

Dit is ook het geval voor één soort van **p e r s o o n l i j k e** rechten, nl. het sluiten van **h u u r o v e r e e n k o m s t e n**. Niet het beslag maar de overschrijving ervan is daar bepalend voor de huurbevoegdheid van de beslagene. Zolang het beslag (of het bevel) niet is overgeschreven, kan de debiteur het goed nog in huur geven; de huurovereenkomst die een vaste dagtekening heeft voor de overschrijving is immers tegenwerpelijk. Wel heeft de betekening van het bevel reeds een beperking van de verhuurbevoegdheid tot gevolg, zoals hiervoren reeds is betoogd (art. 1575, tweede lid).

C. GEVOLGEN VAN DE OVERSCHRIJVING

1. Daden van beschikking

810 Vanaf de overschrijving van het beslag (of van het bevel) mag de beslagene over het onroerend goed niet meer beschikken: hij mag het niet meer **v e r v r e e m d e n** of **h y p o t h e k e r e n**. Dergelijke handelingen zijn althans van dat ogenblik af niet meer tegenwerpelijk. De beschikkingsonbevoegdheid ten gevolge van een beslag is immers relatief (zie boven, nr. 21). Dit is niet anders bij onroerend beslag. Ook het feit dat na de randmelding bedoeld in art. 1584 het beslag "gemeen" wordt, neemt niet weg dat de schuldeisers materieelrechtelijk ieder hun afzonderlijke positie behouden. Tot aan de overschrijving van de definitieve toewijzing bevindt het goed zich nog in het vermogen van de beslagene en kunnen schuldeisers b.v. nog steeds een hypothecaire inschrijving nemen. Deze laattijdige inschrijvingen zijn evenwel niet tegenwerpelijk aan de beslaglegger en de andere beschermde schuldeisers.

Wat het vestigen van hypotheek betreft, maakt de wet geen onderscheid tussen wettelijke en conventionele hypotheek. Anders dan bij bewarend beslag (art. 1444 *in fine*) maakt de wet ook geen voorbehoud voor de wettelijke hypotheek van de schatkist inzake directe belastingen. Een inschrijving van de hypotheek van de schatkist op grond van art. 316 e.v. W.I.B. nadat het bevel werd overgeschreven is derhalve niet tegenwerpelijk aan die schuldeiser (Beslagr. Dinant, 16 december 1988, *R.G.E.N.*, 1991, nr. 24024, 346). Enkel de zgn. 'occulte' hypotheek van de schatkist inzake successierechten kan nog ingeschreven worden na de overschrijving van een bevel of een beslag (vgl. art. 86 W. Succ.).

Ten overvloede bepaalt art. 1577, tweede lid dat vroegere beschikkingshandelingen die eerst na de overschrijving van het beslagexploot (of het bevel) werden bekendgemaakt (door overschrijving of inschrijving) evenmin tegenwerpelijk zijn.

811 De beschermde derden, d.w.z. degenen aan wie die handelingen niet kunnen worden tegengeworpen, zijn: de beslaglegger, de koper, de ingeschreven schuldeisers en de schuldeisers die tijdig een bevel lieten overschrijven. Hieronder moeten ook nog de schuldeisers worden gerekend die bewarend beslag hebben gelegd (art. 1444).

Enkel deze beschermde schuldeisers zullen de te laat ingeschreven hypothecaire schuldeiser als een gewoon chirografaire mogen beschouwen (b.v.: Beslagr. Oudenaarde, 3 november 1972, *Rev. Not. B.*, 1974, 510; Beslagr. Neufchâteau, 16 februari 1981, *Jur. Liège*, 1981, 196; Beslagr. Luik, 24 juni 1981, *Jur. Liège*, 1983, 99; Beslagr. Luik, 17 februari 1986, *Jur. Liège*, 1986, 27; Beslagr. Dinant, 16 december 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 335). De rangregeling tussen de beschermde schuldeisers, de laattijdig ingeschreven hypothecaire schuldeiser en de overigen, geschiedt dan als volgt: eerst wordt het aandeel bepaald waarop eenieder recht zou hebben zonder rekening te houden met de hypotheek; aan de beschermde schuldeisers komt dit deel dan toe, terwijl het saldo tussen de hypothecaire en de niet-beschermde schuldeiser moet worden verdeeld met in achtneming van de hypothecaire rechten (Gent, 5 juni 1974, *T. Not.*, 1975, 61 met noot RENS; *R.G.E.N.*, 1975, nr. 21940).

De vervreemding of de hypotheekvestiging kan echter wel tegen de beschermde derden worden ingeroepen indien de verkrijger of de hypothecaire schuldeiser overgaat tot consignatie als bepaald in art. 1578. Deze consignatie kan geschieden tot de dag bepaald voor de toewijzing (Beslagr. Brussel, 12 november 1987, *Rev. Not. B.*, 1988, 305).

2. Huurovereenkomsten

812 Door de overschrijving van het beslag (c.q. bevel) verliest de beslagene de bevoegdheid om over de goederen nog vrij te beschikken. Het toestaan van zakelijke rechten en zakelijke zekerheidsrechten is van dan af niet meer tegenwerpeijk. De wet breidt die niet-tegenwerpeijkheid uit tot een bepaalde soort persoonlijke rechten, nl. het verlenen van huurrechten.

De niet-tegenwerpeijkheid van huurovereenkomsten tot stand gekomen na de overschrijving van het beslag (c.q. bevel) wordt geregeld in art. 1575. Voor een goed begrip van deze schier onleesbare bepaling wordt in herinnering gebracht dat een huurovereenkomst aan de koper van het goed slechts tegenwerpeijk is, indien zij een vaste datum heeft (art. 1743 B.W.). Bovendien is voor de tegenwerpeijkheid van huurovereenkomsten die zijn gesloten voor langer dan 9 jaar (of voor anticipatieve kwijtingen van meer dan 3 jaar huur) de overschrijving noodzakelijk (art. 1 Hyp.W.).

Wat de hypothecaire schuldeiser betreft, bepaalt art. 45, vierde lid, Hyp.W. nog dat de huurtijd van verhuringen toegestaan na de vestiging van de hypotheek voor langer dan negen jaar dienen verminderd te worden overeenkomstig art. 595 B.W.

Art. 1575 Ger.W. komt hierop neer dat huurovereenkomsten die geen vaste dagtekening hebben op het ogenblik waarop het beslag (c.q. het bevel) wordt overgeschreven, niet-tegenwerpelijk zijn.

Huurovereenkomsten die een vroegere dagtekening hebben, blijven daarentegen tegenwerpelijk, onder voorbehoud van een mogelijke inkorting wanneer zij niet werden overgeschreven conform art. 1 Hyp.W. Door de overschrijving van beslag (c.q. bevel) verliest de beslagene de bevoegdheid om nog over de goederen te beschikken

Art. 1575 noemt als beschermde derden benevens de beslaglegger en de koper van het goed nog: de ingeschreven (hypothecaire of bevoorrechte) schuldeisers, de schuldeisers die een bevel lieten overschrijven.

Over de betekenis van art. 1575, tweede lid, i.v.m. de huurovereenkomsten (met vaste datum) gesloten na de betekening van het bevel: zie boven, nr. 775.

813 Art. 1575 is een bepaling van dwingend recht. Volgens het Hof van Cassatie betekent dit dat hieraan niet op voorhand afstand kan worden gedaan, maar dat een afstand wel mogelijk is na de verkoop (Cass., 16 november 1990, *J.T.*, 1991, 1575). Dit althans wanneer het om een afstand door de koper gaat. Met betrekking tot de schuldeiser is dit: na de overschrijving van het beslag (of bevel) omdat dit het relevante tijdstip is voor de toepassing is van art. 1575. Een uitdrukkelijke of stilzwijgende erkenning van de huurovereenkomst door de koper is dus mogelijk. Ook zijn gevallen van rechtsverwerking denkbaar, b.v. indien de koper de betaling van de huurgelden verder zonder enig voorbehoud heeft ontvangen. Hierdoor heeft hij het recht verwerkt om zich op de niet-tegenwerpelijkheid van huurovereenkomst te beroepen, aangezien zulks onverzoenbaar is met de voorheen aangenomen houding (Kh. Antwerpen, 11 mei 1989, *R.W.*, 1990-91, 547 waartegen het cassatieberoep werd verworpen door Cass., 16 november 1990, *t.a.p.*).

Kan een huurovereenkomst toch tegenwerpelijk worden gemaakt doordat der erkenning ervan door de notaris wordt opgenomen in de verkoopsvoorwaarden? Het lijkt geen twijfel dat in dat geval de koper gehouden is de huurovereenkomst te eerbiedigen ook al heeft de overeenkomst geen vaste dagtekening. De schuldeisers kunnen echter met succes tegenspraak voeren met betrekking tot de opname van een dergelijk beding. Gebeurde dit niet, dan leggen verkoopsvoorwaarden onherroepelijk het juridisch kader vast waarbinnen de verkoop zal tot stand komen (zie verder, nr. 820).

814 De positie van de huurder van het onroerend goed dat tot vornaamste gezinswoning dient, werd door de Wet van 20 februari 1991 versterkt. Luidens art. 9 dient de koper de huurovereenkomst die geen vaste

dagtekening heeft, in acht te nemen indien de huurder het goed sinds ten minste zes maanden betreft. Volgens sommige auteurs kan, in combinatie met art. 1575, die bepaling dan zo gelezen worden dat de huurder niet kan worden verontrust wanneer hij op het tijdstip van de overschrijving van het bevel of het beslag reeds gedurende meer dan zes maanden het goed betreft (VAN WIJCK-ALEXANDRE, M. "Cession et sous-location, transmission du bien loué", in *Baux à loyer*, 1991, 141-142). De voorkeur verdient echter de opvatting dat de wetgever niet afgeweken is van het bepaalde in art. 1575. Bijgevolg zullen huurovereenkomsten die geen vaste dagtekening hebben voor de overschrijving van het bevel of het beslag niet kunnen worden ingeroepen tegen de koper (MEULEMANS, D., *De nieuwe woninghuurwet*, 1991, 115, nr. 356; *Id.*, in *Woninghuur en nieuw algemeen huurrecht*, Brugge, 1991, 181, nrs. 295 e.v.; MICHIELS, D., "De huurovereenkomst bij vervreemding van het verhuurde goed", *R.W.*, 1991-92, 663, nr. 19).

815 Art. 1575 is in beginsel van toepassing op alle soorten van huurovereenkomsten. Eveneens dus op de *handelsuur*. De huurder kan dan zonder meer worden uitgezet, zonder naleving van art. 12 *Handelshuurwet* (ENGELS, Chr., *a.w.*, 187, nr. 250; CHABOT-LÉONARD, D., *a.w.*, 369; Kh. Antwerpen, 11 mei 1989, *R.W.*, 1990-91, 547; Vred. Antwerpen, 30 mei 1989, *R.W.*, 1989-90, 443 met afkeurende noot PAUWELS. *Anders: Rép. Not.*, "La saisie immobilière", nr. 300).

816 De toepassing op *pachtovereenkomsten* stuit daarentegen op art. 55 *Pachtwet*. Aangezien deze bepaling art. 1575 primeert, wordt geoordeeld dat pachtovereenkomsten, ook al hebben zij geen vaste datum voor de overschrijving, tegenwerpelijk zijn (Cass., 12 oktober 1979, *Arr. Cass.*, 1979-80, 195, nr. 109; *R.W.*, 1979-80, 2577; *R.C.J.B.*, 1982, 160 met noot MERCHIEERS; *Pas.*, 1980, I, 207. Evenals: Beslagr. Brugge, 8 juni 1977; *R.W.*, 1977-78, 1125 met noot DE BUSSCHERE; *R.G.E.N.*, 1978, nr. 22261; Beslagr. Brugge, 21 december 1979, *T.Not.*, 1981, 308; VAN HOVE, E., "Beslag op onroerend goed en rangregeling", *T.P.R.*, 1980, 343, nr. 7).

§ 4. Verkoopsvoorwaarden

A. INHOUD

1. Algemeen

817 Het uitvoerend beslag mondt uiteindelijk uit op de verkoop van het beslagen goed. De verkoopsvoorwaarden leggen het juridisch kader vast van deze verkoop. Zij bepalen de rechtsverhouding zoals die zal totstandkomen tussen de beslagene en diens schuldeisers en de uiteindelijke koper (Cass., 10 december 1890). Deze voorwaarden die zowel zien op de verhouding tussen de schuldeisers als op de positie van de koper, betreffen in hoofdzaak twee aspecten:

- de wijze van totstandkoming van de koop (verkoopdag, publiciteit, wijze van toewijzing ...);
- het voorwerp van de koop (aanduiding van de goederen, de eigenlijke verkoopsvoorwaarden ...).

818 De inhoud van deze verkoopsvoorwaarden wordt in ruime mate bepaald door de notariële praktijk en hangt mede af van de aard van de beslagen goederen. Een aantal vermeldingen worden door de wet voorgeschreven op straffe van nietigheid (art. 1582 en 1622):

- de dag van de verkoop. Deze moet plaatsvinden binnen de termijn van 6 maanden na de beschikking tot aanstelling van de notaris (art. 1587);
- de overwijzing van de prijs aan de ingeschreven schuldeisers en de schuldeisers die een bevel hebben doen overschrijven;
- de maatregelen i.v.m. de bekendmaking. De wijze van publiciteit moet nochtans niet noodzakelijk worden gespecificeerd; het is voldoende dat de bekendmaking zal plaatsvinden volgens plaatselijk gebruik. Wanneer de notaris zijn toevlucht wenst te nemen tot andere middelen (b.v. publikatie in gespecialiseerde bladen), dan moet dit wel worden vermeld. Vinden de schuldeisers of de beslagene de voorgenomen publiciteit ontoereikend, dan kunnen zij hierover tegenspraak voeren voor de beslagrechter (*Verslag Van Reepinghen*, 577). De aankondigingen mogen niet aangeven dat het gaat om een gedwongen verkoping. De *ratio legis* is dat geïnteresseerden niet zouden afgeschrikt worden. Dit wettelijke verbod ontlast de notaris voor het overige niet van zijn informatieverplichting;
- de wijze van toewijzing: volgens het plaatselijk gebruik, in een enkele zitdag, zonder voordeel van inzet of van opbod en onder opschortende voorwaarde van afwezigheid van hoger bod (art. 1587).

819 Daarnaast komen uiteraard nog talrijke andere vermeldingen voor: omschrijving van de beslagen goederen, de titel op grond waarvan de uitwinning plaatsvindt, het bevel en het beslagexploot, de beschikking tot aanstelling van de notaris, de eigenlijke verkoopsvoorwaarden, bepalingen omtrent de mogelijkheid een lastgever aan te wijzen (“commandverklaring”), de mogelijkheid van hoger bod, een beding strekkende tot het verbod van sterkmaking, bedingen nopens de overname van bestaande huur- en verzekeringsovereenkomsten, bepalingen omtrent bijzondere wetgeving (ruimtelijke ordening, pachtwet enz.) ...

Bepaalde vermeldingen worden ook nog door de wet voorgeschreven, zij het zonder nietigheidssanctie: de termijnen van betaling van de kosten (art. 1585) en van betaling van de prijs en interest (zie ook: art. 1640).

2. Specifieke bedingen

Enkele bedingen worden hierna nader onderzocht:

a) Erkenning van huurcontracten

820 De verkoopvoorwaarden vermelden soms dat de koper de bestaande huurovereenkomsten moet overnemen. De tegenwerpelijheid van huurovereenkomsten gesloten voor en na het beslag (of bevel) is hiervoor onderzocht. Kunnen de verkoopvoorwaarden aan deze regels derogeren (b.v. huurovereenkomsten zonder vaste dagtekening, voor langer dan 9 jaar, enz.) ? In de rechtsleer wordt deze vraag bevestigend beantwoord (ENGELS, Chr., *a.w.*, 186-187, nr. 248; VAN STEEN, W., *a.w.*, 248; *Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 328-1. *Anders*: MICHELIS, D., *a.w.*, *R.W.*, 1991-92, 661, nr. 14). Een dergelijk beding maakt in feite deel uit van het aanbod dat door de koper wordt aanvaard. Deze zienswijze kan worden goedgekeurd op voorwaarde dat de huurovereenkomst precies wordt omschreven. De schuldeisers kunnen echter tegen zo'n beding met succes tegenspraak voeren (zie boven, nr. 813).

b) Voorkeurbeding

821 Een beding in de verkoopvoorwaarden luidens hetwelk de toewijzing gebeurt onder de opschortende voorwaarde van de niet-uitoefening van een recht van voorkoop, bindt de koper (*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 328-2). Ook hier kunnen de schuldeisers in verzet komen tegen de opname van dergelijk beding. Een voorkeurrecht is immers een persoonlijk recht, zonder zakelijke werking.

c) Kettingbeding

822 In appartementsgebouwen wordt de gebondenheid aan het reglement van medeëigendom gerealiseerd door middel van kettingbedingen: iedere eigenaar verbindt er zich toe om bij overdracht de toepassing van het reglement aan zijn koper op te leggen. Voor de zakenrechtelijke aspecten is zulks niet nodig; is de basisakte overgeschreven op het hypotheekkantoor, dan zijn de bedingen daarvan tegenwerpelijk. De bedingen in de basisakte of reglement die persoonlijke verplichtingen opleggen, kunnen niet door overschrijving worden tegenwerpelijk gemaakt; vandaar de noodzaak van kettingbedingen.

De vraag rijst of de beslaglegger gehouden is zo'n kettingbeding te respecteren door het op te nemen in de verkoopvoorwaarden. Als uitgangspunt geldt dat de beslagleggende schuldeiser niet verplicht is met zo'n beding rekening te houden (vgl. art. 1165 B.W.). Het tegendeel aannemen, betekent immers dat men toelaat dat iemand bij obligatoire overeenkomst kan beschikken over de positie van latere schuldeisers bij de uitoefening van hun bevoegdheid een deel van het vermogen van de debiteur uit te winnen (MUNSSSEN, F.H.J., *a.w.*, 48).

Een redelijke uitoefening van zijn rechten leidt ertoe dat hij zich enkel tegen de opname ervan in de verkoopvoorwaarden zal kunnen verzetten wanneer hierdoor zijn belangen zouden worden geschaad. Dit is b.v. het geval met het zgn. solidariteitsbeding.

d) Solidariteitsbeding

823 In de meeste basisakten van appartementsgebouwen worden zgn. solidariteitsbedingen ingelast krachtens welke de koper van een appartement mede gehouden is tot de door de vorige eigenaar nog verschuldigde gemeenschappelijke lasten. De vraag rijst of andere schuldeisers zich tegen de opname van een dergelijk beding in de verkoopvoorwaarden kunnen verzetten. Een gedeelte van de rechtsleer en rechtspraak aanvaardt de tegenwerpelijheid van solidariteitsbedingen (VILEYN, M., “Het appartementsrecht en de medeëigendom”, *T.P.R.*, 1983, (13), 47; AEBY, *La propriété des appartements*, Brussel, 1983, 333, nr. 342; Beslagr. Brussel, 16 november 1987, *R.G.E.N.*, 1988, nr. 23592; *T.Not.*, 1988, 375). Deze opvatting kan niet worden goedgekeurd. Het zakenrechtelijk karakter van een dergelijk beding is problematisch: het legt een louter persoonlijke (betalings-)verbindeenis op waartoe de koper enkel door zijn toestemming kan gehouden zijn. Het gaat dan ook niet op om de bindende kracht ervan te laten uitdeinen tot derden door het in te lassen in verkoopvoorwaarden. Een dergelijk procédé holt de rechten van de andere schuldeisers uit; de

koper zal de werking van het beding immers willen compenseren met een lagere koopprijs. Vanuit die optiek komt de werking van het beding neer op het toekennen van een voorrecht zonder wettelijke grondslag (Beslagr. Brussel, 20 mei 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 160; *Rev.Not.B.*, 1989, 130; *R.G.E.N.*, 1990, 250; Beslagr. Antwerpen, 5 december 1989; *R.W.*, 1989-90, 1230; *R.G.E.N.*, 1990, nr. 23870; DE VROE, J., "Medeïgendom in appartementsgebouwen", *T. Not.*, 1984, 211-214. Zie ook: VAN OEVELEN, A., "De bijdrage van de medeëigenaars van een appartementsgebouw in de gemeenschappelijke lasten", *R.W.*, 1991-92, (273), 280, nr. 14).

De vordering voor achterstallige kosten is evenmin bevoorrecht (zie over die problematiek: DIRIX, E. en DE CORTE, R., *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1989, 89, nr. 187; DE VROE, J., "Medeïgendom in appartementsgebouwen", *T. Not.*, 1984, 211-214; KOKELENBERG, J., "Waarborgen van bijdragen in de kosten van appartementsgebouwen", *Actuele problemen van het notariële recht*, Antwerpen, 1985, 95-104; CUVELIER, A., "Copropriété forcée et saisie-exécution d'un appartement", *R.G.E.N.*, 1985, nr. 23.127).

e) Beding omtrent de besteding van de prijs

824 De verkoopvoorwaarden mogen niet bepalen dat de prijs bij voorrang zal besteed worden tot betaling van een bepaalde schuldeiser (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 385). Het wettelijk preferentiesysteem raakt evenwel niet de openbare orde. Het is dus mogelijk hiervan af te wijken bij eenparigheid van de samenlopende schuldeisers (vgl. Cass., 2 mei 1985, *R.W.*, 1985-86, 27 met concl. Adv. Gen. JANSSENS DE BISTHOVEN).

f) Beding omtrent de toewijzingsprijs

825 De schuldeisers kunnen niet vorderen dat de verkoopvoorwaarden worden aangevuld met het beding dat de toewijzing niet zal geschieden tegen een prijs die lager is dan een bepaald bedrag (Beslagr. Antwerpen, 19 september 1979, *onuitg.*: de verkoop vindt plaats bij opbod zonder dat de schuldeisers het recht hebben een bepaalde prijs te bedingen. *Anders: Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 394-1).

B. KENNISGEVING EN TEGENSPRAAK

1. Aanmaning

826 De notaris moet ten minste een maand voor de verkoop de samenlopende schuldeisers en de beslagene a a n m a n e n om inzage te nemen van de verkoopvoorwaarden en om aanwezig te zijn bij de toewijzing (art. 1582). Deze aanmaning gebeurt op initiatief van de notaris en bij deurwaardersexploot (arg.: art. 1584, eerste lid). Zij moet gericht zijn aan:

- de i n g e s c h r e v e n schuldeisers;
- de schuldeisers die een b e v e l hebben laten overschrijven;
- de beslagen d e b i t e u r. De beslagene kan de notaris wat hem betreft vrijstellen van de aanmaning (VAN STEEN, W., *a.w.*, 50-51);
- en gebeurlijk: de d e r d e - b e z i t t e r en de "z a k e l i j k e" borg;
- de schuldeisers die h u n b e w a r e n d b e s l a g lieten overschrijven;
- de b e s l a g l e g g e r. Ook al zou volgens de rechtspraak een wettelijke verplichting ter zake niet bestaan, dan verdient dit wel de voorkeur (b.v.: Beslagr. Hoei, 22 mei 1985, *Jur.Liège*, 1985, 492).

De beslaglegger kan de notaris vrijstellen van deze verplichting. Ook de andere schuldeisers kunnen zo'n vrijstelling verlenen. Een probleem kan dan rijzen met het oog op het gemeen worden van het beslag. Hiertoe kan echter worden volstaan met een enkele betekening waarvan dan randmelding wordt gedaan (VAN STEEN, W., *a.w.*, 51).

Betwisting bestaat over de vraag of enkel de schuldeisers in aanmerking komen wier schuldvordering opeisbaar is. Door een gedeelte van de rechtsleer wordt die vraag bevestigend beantwoord (ENGELS, Chr., *a.w.*, 220, nr. 312; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 423). Door andere schrijvers wordt die eis niet gesteld; ook de notariële praktijk is in die zin gevestigd (*Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 336). Verder is het zo dat het beslag kan wijzen op het kennelijk onvermogen van de debiteur, waardoor deze het voordeel van de termijn verliest (vgl. art. 1188 B.W., zie ook art. 1337).

827 De verplichting tot aanmaning is voorgeschreven op straffe van nietigheid. Deze nietigheid moet echter worden opgeworpen binnen de termijn bepaald in art. 1622, tweede lid. Wordt de nietigheid eerst ingeroepen in het geding betreffende de rangregeling, dan is die nietigheid gedekt (Cass., 21 november 1986, *Arr. Cass.*, 1986-87, nr. 180; *Pas.*, 1987, I, 364; *T. Not.*, 1987, 204; zie boven, nr. 263).

De aanmaning gebeurt zoals gezegd bij deurwaardersexploot.

De verkoopvoorwaarden hoeven niet mee te worden betekend (VAN STEEN, W., *a.w.*, 49; *Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 335).

De termijn van 1 maand wordt berekend volgens het bepaalde in de art. 52 e.v. (Cass., 16 januari 1991, *R.W.*, 1991-92, 1297, *J.L.M.B.*, 1992, 629; Cass., 20 juni 1974, *Arr. Cass.*, 1974, 1161, *R.W.*, 1974-75, 255; *R.G.E.N.*, 1976, nr. 21997: door de aanmaning op 11 augustus wordt de termijn van 1 maand voor een verkoop op 11 september niet in acht genomen). Gebeurlijk moet toepassing gemaakt worden van art. 53 (Beslagr. Brugge, 1 juni 1982, *T. Not.*, 1982, 333; *R.G.E.N.*, 1983, 102, nr. 22858: indien de vervalddag wordt verplaatst naar de eerstvolgende werkdag en is de verkoop reeds op die dag bepaald, dan wordt de termijn van een maand niet gerespecteerd).

2. Gevolgen

828 De aanmaning om kennis te nemen van de verkoopvoorwaarden is een *scharnierpunt* in de uitwinningprocedure. In de eerste plaats moeten alle nietigheidsgrievens m.b.t. de voorafgaande rechtspleging worden opgeworpen binnen 8 dagen na deze aanmaning (art. 1622, tweede lid). Na verloop van die vervaltermijn, zijn alle onregelmatigheden gedekt (zie verder, nr. 870). Vervolgens doet de aanmaning de termijn van 8 dagen lopen waarbinnen de partijen tegenspraak moeten voeren. Ten slotte heeft zij ook een weerslag op de positie van de onbetaalde verkoper. Zij dwingt hem een keuze te maken

tussen zijn ontbindingsrecht en de vordering tot betaling van koopprijs (art. 1583, eerste lid).

De randmelding van de aanmaning heeft verder tot gevolg dat het beslag gemeen wordt aan de samenlopende schuldeisers. Voor dat tijdstip berustte het initiatiefrecht bij de beslaglegger. Bleef deze in gebreke de uitwinning te benaarstigen, dan diende een andere schuldeiser de indeplaatstelling te vorderen. Na de randmelding is het beslag "gemeen" geworden en verliest de beslaglegger dit exclusief initiatiefrecht. Elk der samenlopende schuldeisers kan voortaan de uitwinning vervolgen. Dit "gemeen" worden heeft echter geen gevolgen voor de materieelrechtelijke positie van de diverse schuldeisers. De bescherming tegen de voordien door de beslagene verrichte handelingen, blijft verder individueel bepaald.

3. Tegenspraak

a) Grieven

829 Vanaf de aanmaning beschikken de schuldeisers en de beslagene over een termijn van 8 dagen om omtrent de verkoopvoorwaarden te *g e n s p r a k* te voeren. Dit onderstelt dat het notaris-kantoor gedurende die periode toegankelijk is voor het publiek (Cass., 29 november 1984, *Arr. Cass.*, 1984-85, nr. 204, *Rev. Not. B.*, 1985, 148 met noot DE VALKENNEER).

Tegenspraak kan enkel de inhoud der verkoopvoorwaarden betreffen (Cass., 13 juni 1985, *Arr. Cass.*, 1984-85, nr. 624; *R.W.*, 1986-87, 193; *J.T.*, 1985, 592; *Rev. Not. B.*, 1986, 116; *Pas.*, 1985, I, nr. 624). Te denken valt aan betwistingen nopens de hiervoor besproken bedingen, nopens de gevoerde publiciteit, nopens de opname van het ereloon van de curator als kosten van de verkoop e.d.m.

De tegenspraak kan aldus b.v. nog betrekking hebben op:

- de datum van de verkoop (Luik, 27 juni 1986, *Jur. Liège*, 1986, 497);
- de plaats van de verkoop (Beslagr. Brussel, 15 mei 1984, *Rev. Not. B.*, 1984, 605: het huis der notarissen biedt alle waarborgen voor een sereen verloop van de verkoop);
- het rechtzetten van een materiële vergissing (Beslagr. Luik, 21 oktober 1968, *Pas.*, 1970, III, 22);
- de opname in de verkoopvoorwaarden van een exclusieve afnameverplichting (Beslagr. Bergen, 28 juni 1979, *R.G.E.N.*, 1980, nr. 22514, *Rev. Not. B.*, 1980, 106). Het gaat hier om een persoonlijke verbintenis waaraan geen zakelijke werking kan worden gegeven door opname in de verkoopvoorwaarden;
- de erkenning van een niet-tergwerpelijke huurovereenkomst.

Een betwisting door de beslagene over het bedrag van de schuld kan nu niet te berde worden gebracht (Beslagr. Namen, 12 december 1986, *R.G.E.N.*, 1988, nr. 23544.; dit dient hij te doen in het kader van de rangregeling). Ook een

discussie over het al of niet bevoorrecht karakter van bepaalde schuldverdringen is niet aan de orde. Evenmin kan de schuldenaar nog uitstel vragen of verzoeken dat op grond van art. 1565, tweede lid, de gevolgen van het beslag worden beperkt (Cass., 6 mei 1983, *t.a.p.*, zie boven, nr. 780)

b) Termijn

830 De partijen beschikken over een termijn van 8 dagen om tegenspraak te voeren. De aangevoerde grieven moeten binnen die termijn op straffe van verval voor de notaris worden gebracht (Luik, 27 juni 1986, *Jur. Liège*, 1986, 497; Beslagr. Brussel, 17 december 1986, *R.G.E.N.*, 1987, nr. 23494).

Zijn binnen deze termijn geen bezwaren geuit, dan heeft dit tot gevolg dat de geldigheid van de rechtspleging o n a a n t a s t b a r wordt (zie verder, nr. 870) en de verkoopvoorwaarden definitief zijn geworden. De verkoopvoorwaarden kunnen achteraf niet meer door de notaris worden gewijzigd (Luik, 27 juni 1986, *Jur. Liège*, 1986, 497). De rechter oordeelt op onaantastbare wijze in feite of de notaris op de verkoopdag nieuwe verkoopvoorwaarden heeft meegeedeeld, dan wel enkel toelichting heeft verschafd (Cass., 7 september 1984, *Arr. Cass.*, 1984-85, nr. 18). Indien toch een wijziging van de verkoopvoorwaarden zich opdringt, dan dient deze wijziging aan de beslagrechter te worden voorgelegd die eventueel een nieuwe termijn voor de verkoop zal bepalen (VAN HOVE, E., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 345, nr. 14).

c) Vorm

831 De wet bepaalt niet op welke wijze de tegenspraak moet gebeuren. Aangenomen wordt dat dit niet aan bepaalde vormvereisten is onderworpen: bij gewone brief of zelfs mondeling (VAN STEEN, W., *a.w.*, 52). Het verdient toch de voorkeur geen procédé te gebruiken waardoor de termijn van 8 dagen oncontroleerbaar wordt (*Rép. Not.*, "La saisie immobilière", nr. 340). Met tegenspraak geformuleerd na het verloop van deze termijn houdt de notaris geen rekening (o.m.: Gent, 10 november 1986, *T. Not.*, 1988, 313; Beslagr. Brugge, 17 december 1976, *R.W.*, 1976-77, 1523, *T. Not.*, 1977, 93; Beslagr. Brussel, 17 december 1986, *R.G.E.N.*, 1987, nr. 23494; Beslagr. Charleroi, 23 april 1974, *Rev. Not. B.*, 1974, 270: gewone brief verzonden voor de aanmaning en niet herbevestigd gedurende de termijn van art. 1582).

d) Gevolgen

832 Wordt er tegenspraak geformuleerd, dan schorst de notaris alle verrichtingen (Voorz. Rb. Gent, 13 juni 1979, *Rev. Not. B.*, 1980, 50). Hij maakt hiervan proces-verbaal op waarin hij de geschillen uiteenzet en zijn zienswijze ter zake geeft. Dit proces-verbaal wordt door de notaris neergelegd ter griffie. Dit belet de notaris nochtans niet verder werk te maken van de aankondiging van de verkoop (Beslagr. Hoei, 22 mei 1985, *Jur. Liège*, 1985, 492).

De beslagrechter bepaalt vervolgens de dag van de terechtzitting en laat de partijen oproepen. Het verdient de voorkeur alle partijen op te roepen die op grond van art. 1582 zijn aangemaand, al wordt soms verdedigd dat het voldoende is die oproeping te beperken tot diegenen die bij het geschilpunt belang hebben (Beslagr. Hoei, 22 mei 1985, *t.a.p.*).

De beslagrechter doet uitspraak over de betwisting. Gebeurlijk wordt een nieuwe termijn voor de toewijzing bepaald. De beschikking van de beslagrechter is niet vatbaar voor enig rechtsmiddel (Brussel, 6 oktober 1982, *Pas.*, 1982, II, 113).

Op de notaris rust niet de verplichting om na de beschikking van de beslagrechter alle partijen opnieuw aan te manen om kennis te nemen van de gewijzigde voorwaarden en om aanwezig te zijn bij de toewijzing. De betwistingen nopens de verkoopsvoorwaarden werden definitief beslecht en kunnen niet meer te berde komen. Indien de toewijzing op een later tijdstip plaatsvindt, wordt volstaan met de bekendmaking door middel van aankondigingen en aanplakbiljetten zoals voorgeschreven in art. 1617 (Beslagr. Antwerpen, 7 juni 1984, *onuitg.*).

C. POSITIE VAN DE NIET-BETAALDE VERKOPER

833 Bevindt zich onder de samenlopende schuldeisers ook de onbetaald gebleven verkoper van het beslagen goed, dan heeft de aanmaning aan hem gericht om kennis te nemen van de verkoopsvoorwaarden, tot gevolg dat hij een keuze moet maken tussen zijn schuldvordering tot betaling van de koopprijs en zijn ontbindingsvordering (art. 1583). Dit in de hypothese dat hij over een tegenwepelijk ontbindingsrecht beschikt; in de samenloop kan de verkoper dit recht immers enkel nog uitoefenen voorzover hij nog beschikt over zijn voorrecht (art. 28 Hyp.W.). Art. 1583 onderstelt dus dat de verkoper is aangemaand en dat hij zowel over zijn voorrecht als het ontbindingsrecht beschikt.

De vraag of de ontbindingsvordering opeisbaar moet zijn, wordt betwist (zie bij ENGELS, Chr., *a.w.*, 231, nr. 331). De opvatting verdient de voorkeur dat het beslag in feite neerkomt op een toestand van kennelijk onvermogen van de debiteur (*Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nrs. 336 en 366; zie boven, nr. 103).

Deze bepaling geldt tevens voor de mede-ruiler en de schenker (art. 1583, *in fine*), evenals de deelgenoot (ENGELS, Chr., *a.w.*, 229, nr. 327).

834 Het keuzerecht moet worden uitgeoefend op straffe van verval van het ontbindingsrecht binnen de 15 dagen te rekenen van de aanmaning om kennis te nemen van de verkoopsvoorwaarden. Opteert de betrokken schuldeiser voor het voorrecht, dan laat hij de termijn verstrijken. Opteert hij voor het ontbindingsrecht, dan moet hij binnen de termijn zijn beslissing ter zake

betekenen aan de notaris. Deze betekening moet binnen 10 dagen gevolgd worden door het instellen van de eis tot ontbinding. Hierdoor wordt de uitwinning geschorst. Zij kan eerst hervat worden nadat de verkoper afstand heeft gedaan van zijn vordering of nadat de vordering door de rechtbank werd afgewezen. Ten aanzien van de andere onroerende goederen kan de beslagrechter op verzoek van de partijen eveneens de vervolging schorsen.

De ontbindingsvordering is een zelfstandige rechtsvordering die wordt gebracht voor de bevoegde bodemrechter (niet: de beslagrechter) door dagvaarding van de beslagen eigenaar. Deze vordering moet binnen de 10 dagen na de betekening aan de notaris worden ingeleid. Het verdient aanbeveling om hiervan kennis te geven aan de notaris (*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 350). De vervolgte partij en de ingeschreven schuldeisers mogen in het geding tussenkomen (art. 1583, vierde lid). Ook andere schuldeisers kunnen in het geding tussenkomen, indien zij van een belang kunnen doen blijken (ENGELS, Chr., *a.w.*, 233-234, nr. 334). Wordt de vordering ingewilligd dan heeft dit tot gevolg dat het onroerend goed geacht wordt zich nooit in het vermogen van de beslagene te hebben bevonden, zodat geen revindicatievordering meer moet worden ingesteld (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 484).

Heeft de betekening van art. 1582 niet plaatsgevonden, dan kan de niet-betaalde verkoper de ontbinding onverminderd nastreven; het vonnis dat hierover uitspraak doet, moet echter gewezen zijn voor de toewijzing wil het de positie van de koper nog kunnen verontrusten (art. 1599, tweede lid).

D. KANTMELDING

835 Binnen 8 dagen na de dag van het laatste exploit van betekening wordt, door de zorg van de notaris, van de aanmaning om kennis te nemen van de verkoopvoorwaarden melding gemaakt op de kant van de overschrijving van het beslag (art. 1584). De termijn van 8 dagen is zonder sanctie (ENGELS, Chr., *a.w.*, 226, nr. 321; *Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 379). Wel kan de aansprakelijkheid van de notaris in het gedrang komen (Beslagr. Luik, 3 november 1982, *Jur. Liège*, 1983, 17).

Deze kantmelding heeft tot gevolg dat het beslag *g e m e e n* wordt gemaakt aan de ingeschreven schuldeisers en degenen die het bevel deden overschrijven. Hieronder worden ook gerekend: degenen die een bewarend beslag lieten overschrijven. Lag het initiatief voordien exclusief in handen van de beslaglegger, dan komt hieraan een einde bij de kantmelding. Van dat ogenblik af is de doorhaling niet meer mogelijk dan met toestemming van alle samenlopende schuldeisers (Luik, 20 november 1972, *Pas.*, 1973, II, 51) of krachtens een vonnis tegen hen gewezen.

Dit “gemeen” worden van het beslag, wijzigt echter niets aan de materieelrechtelijke positie van de samenlopende schuldeisers. Hun onderlinge verhoudingen kunnen dus verschillen. Aldus zal de niet-tegenwerpelijke van rechtshande-

lingen verricht door de beslagene niet voor alle schuldeisers gelijk zijn. De bescherming geboden door art. 1577 blijft verder individueel bepaald volgens het tijdstip van de overschrijving van het (bewaarend of uitvoerend) beslag of het bevel (*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 380).

836 De wet bepaalt geen geldigheidsduur van deze kantmelding. Het is redelijk aan te nemen dat die kantmelding vervalt wanneer de geldigheidsduur van het beslag is verstreken (*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 381).

§ 5. Verkoop

A. ALGEMEEN

1. Termijn

837 De verkoop vindt plaats op de dag bepaald in de verkoopsvoorwaarden. Het is mogelijk dat deze termijn opnieuw wordt vastgesteld door de beslagrechter in het kader van een geschil nopens de verkoopsvoorwaarden.

Die dag moet vallen binnen de termijn van 6 maanden na de beschikking tot aanstelling van de notaris; deze termijn is voorgeschreven op straffe van nietigheid (art. 1622. Beslagr. Aarlen, 5 april 1979, *Jur. Liège*, 1980, 68 met noot DE LEVAL). De vordering tot nietigverklaring moet worden ingesteld binnen de termijn van 15 dagen na de betekening bedoeld in art. 1598 (art. 1622, derde lid). Zij moet eveneens worden aangezegd aan de notaris.

Dreigt de termijn te worden overschreden dan kan aan de beslagrechter op verzoekschrift verlenging van deze termijn worden gevraagd (b.v.: Beslagr. Brussel, 21 oktober 1969, *Pas.*, 1970, III, 22). Is de termijn inmiddels reeds verstreken, dan moet een nieuwe aanstelling van een notaris worden gevraagd. Hiertoe is wel vereist dat het beslag en de overschrijving nog geldig zijn (Luik, 25 januari 1984, *Pas.*, 1984, II, 105; Beslagr. Aarlen, 5 april 1979, *t.a.p.*). Een dergelijk verzoekschrift ingediend door een indeplaatsgestelde schuldeiser is niet ontvankelijk wanneer deze heeft nagelaten de overschrijving te vernieuwen of het eigen beslag te laten overschrijven (Beslagr. Hoei, 16 september 1985, *Jur. Liège*, 1975, 626).

Deze termijn geldt enkel voor de eerste toewijzingsdag. Art. 1588 bepaalt niet dat de tweede zitdag dient te vallen binnen de termijn van zes maanden (Gent, 3 mei 1985, *T. Not.*, 1988, 251. Zie ook: ENGELS, Chr., *a.w.*, 237, nr. 340; VAN HOVE, E., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 345, nr. 13; *Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, 391).

2. Initiatiefrecht

838 De notaris kan niet op eigen gezag overgaan tot de verkoop (Luik, 27 juni 1986, *Jur. Liège*, 1986, 497). Hij kan zulks slechts doen op verzoek van de

vervolgende partij of bij gebreke hiervan, op verzoek van een ingeschreven schuldeiser of van een schuldeiser wiens bevel is overgeschreven (art. 1586). Alle andere schuldeisers – b.v. een schuldeiser die bewarend beslag heeft gelegd – missen die bevoegdheid (Luik, 12 november 1982, *Jur. Liège*, 1983, 90, *R.G.E.N.*, 1983, 150, nr. 22875, *Rev. Not. B.*, 1983, 382).

Een ingeschreven schuldeiser kan die opdracht geven ook al legde de rechter aan de beslaglegger verbod op om de uitwinning te vervolgen en ook al betreft zijn hypotheek niet alle beslagen goederen (Luik, 12 november 1982, *t.a.p.*). Een hypothecaire schuldeiser in tweede rang kan in plaats van de eerst ingeschreven schuldeiser de toewijzing vorderen, ook al beschikt hij over een hypotheek in eerste rang op andere goederen (Gent, 17 mei 1988, *T. Not.*, 1988, 192).

Dit verzoek moet worden volgehouden tot de uiteindelijke toewijzing (Brussel, 16 februari 1988, *Rev. Not. B.*, 1988, 257. Zie hierover ook: DEMBLON, in *Rev. Not. B.*, 1986, 430 e.v.). De schuldeiser kan op ieder ogenblik de verkoop geheel of gedeeltelijk stopzetten. Hiertoe is hij trouwens verplicht wanneer hij is betaald (VAN STEEN, W., *a.w.*, 60). De uitwinning is echter niet zonder voorwerp geworden en kan worden voortgezet indien wel de oorzaak van het beslag is vervallen, maar de gerechtskosten niet zijn betaald (Beslagr. Luik, 3 november 1982, *Rev. Not.*, 1983, 151).

De wet bepaalt niet op welke wijze dit verzoek moet worden gedaan, zodat wordt aangenomen dat dit ook mondeling kan gebeuren door de aanwezige beslaglegger (of andere schuldeisers aan wie het beslag gemeen is) (VAN STEEN, W., *a.w.*, 61). De notaris maakt hiervan melding in het proces-verbaal.

Het verzoek tot de toewijzing over te gaan kan gebeuren bij volmacht. De lasthebber moet beschikken over een authentieke volmacht (Luik, 12 november 1982, *t.a.p.*). Met toepassing van art. 1166 B.W. kan zij ook door hun resp. schuldeisers worden gevorderd (Beslagr. Brussel, 14 januari 1971, *Rev. Not. B.*, 1971, 205 met noot DECHAMP).

De naleving van art. 1586 is voorgeschreven op straffe van nietigheid (art. 1622; zie verder, nr. 870).

3. Vorm

839 De toewijzing vindt plaats op de wijze bepaald door het plaatselijk gebruik, in principe in een enkele zitting (art. 1587).

Voor de opening van de veiling moet de notaris in het openbaar het bedrag van de kosten aankondigen die ten laste van de koper zullen vallen (art. 1585). Verzuim van deze verplichting heeft niet de nietigheid van de verkoop tot gevolg, maar kan aanleiding geven tot schadevergoeding en tuchtsancties (*Verslag van Reepinghen*, 578).

840 De openbare verkoop kan met toestemming van alle schuldeisers aan wie het beslag gemeen is geworden, worden omgezet in een vrijwillige verkoop

(*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 394-2; ENGELS, Chr., *a.w.*, 326-327, nr. 507).

Problematisch is de werking van wat MOREAU-MARGRÈVE noemt “le mandat modalisé” waarbij de debiteur aan zijn schuldeiser een (onherroepelijke) volmacht geeft om zijn goed te verkopen zonder de formaliteiten van het uitvoerend beslag, wanneer hij in gebreke blijft zijn schuld te voldoen (“Evolution du droit des sûretés”, in *Les créanciers et le droit de la faillite*, Brussel, 1983, (77), 208-210; *Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 394-2). Een dergelijk beding druist in tegen art. 1626, dat de openbare orde raakt en waarbij de dadelijke uitwinning werd afgeschaft (zie boven, nrs. 3 en 753). De *ratio legis* van die bepaling lijkt zich evenwel niet te verzetten tegen het maken van dergelijke afspraken nadat de debiteur in gebreke is gebleven (vgl. art. 2078 B.W.). In die hypothese zal de uitvoering van het beding echter toch nog in het gedrang komen zodra er samenloop ontstaat.

De complexiteit en de kosten van de huidige procedure, de diverse betekeningen en de publiciteit die door een schuldenaar te goeder trouw als ergerlijk kunnen worden ervaren en de vaststelling dat een openbare tekoopstelling niet altijd het gewenste resultaat oplevert, doen stemmen opgaan om ook bij onroerend beslag, zoals bij faillissement, de mogelijkheid te bieden om het goed uit de hand te verkopen (zie hierover: DE VROE, J., “Voorontwerp van de wet tot invoering van de verkoop uit de hand en ter vereenvoudiging van de procedure”, *T.Not.*, 1986, 300-306).

4. Verhouding beslaglegger – notaris

841 De aard van de verhouding tussen de beslagleggende schuldeiser en de notaris is onzeker. Algemeen wordt aangenomen dat de notaris ter zake een wettelijke opdracht vervult en niet kan worden beschouwd als een lasthebber van de verkoper, van de vervolgende schuldeiser noch van de koper (PAULUS, C. en BOES, R., *Lastgeving*, in *A.P.R.*, 79, nr. 121). Het praktisch belang van de kwalificatie komt aan de orde bij de vraag of de beslaglegger door de notaris kan worden aangesproken tot betaling van kosten en ereloon, wanneer de koper in gebreke blijft deze te vereffenen. Die vraag werd door de beslagrechter te Brussel ontkennend beantwoord. Voor zo’n vorderingsrecht bestaat geen enkele contractuele of buitencontractuele grondslag (Beslagr. Brussel, 27 januari 1986, *Rev.Not.B.*, 1986, 423 met afkeurende noot DEMBLON). In gelijke zin werd geoordeeld dat de notaris geen mandataris is van de beslaglegger en niet gerechtigd is een voorschot te vragen (Beslagr. Dinant, 29 mei 1984, *Jur. Liège*, 1984, 483, *J.T.*, 1985, 11 met noot STERCKX. In dezelfde zin: LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1989, 658, nr. 218).

In hoger beroep tegen het eerstgenoemde vonnis werd de vordering van de notaris daarentegen ingewilligd (Brussel, 16 februari 1988, *Rev. Not. B.*, 1988, 257). Het cassatieberoep tegen dit arrest werd verworpen (Cass., 19 april 1990, *Rev. Not. B.*, 1990, 328). Uit deze arresten kan worden afgeleid dat tussen de

beslaglegger en de notaris wellicht geen “contract” tot stand komt, maar alleszins wel een rechtsverhouding *sui generis* waarvan de inhoud door de wet wordt gedetermineerd en waaruit de notaris een verhaalrecht kan putten.

5. Aantal zittingen

842 In principe vindt de toewijzing plaats in een enkele zitting. De notaris kan echter, wanneer hij het nodig acht in het belang van de betrokken partijen, een tweede verkoopdag beleggen (art. 1588). De notaris mag niet bij voorbaat in de verkoopvoorwaarden een tweede zitting bepalen, maar moet het resultaat van de eerste zitting afwachten. Hij mag enkel in de verkoopvoorwaarden de mogelijkheid hiervan in het vooruitzicht stellen (ENGELS, Chr., *a.w.*, 240, nr. 344; VAN STEEN, W., *a.w.*, 59). Een tweede verkoopdag is trouwens slechts geoorloofd wanneer in die mogelijkheid in de verkoopvoorwaarden is voorzien (Gent, 3 mei 1985, *T. Not.*, 1988, 251; *R.G.E.N.*, 1989, nr. 23698).

De tweede zitting moet plaatsvinden binnen een periode van ten vroegste 14 dagen en ten laatste 30 dagen. De notaris zorgt voor de bijkomende publiciteit (aanplakbiljetten en aankondigingen), die moet gevoerd worden ten minste 10 dagen voor de nieuwe zitting (art. 1588, tweede lid).

Dat art. 1588 enkel gewaagt van een “tweede” zitting, betekent niet dat die bepaling elke bijkomende verkoopdag uitsluit (*Rép. Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 393. *Anders*: ENGELS, Chr., *a.w.*, 240, nr. 344). Aan de notaris komt het toe om gelet op de belangen van partijen over de opportuniteit van zo’n bijkomende verkoopdag te beslissen (Beslagr. Namen, 19 maart 1982, *Rev. Not. B.*, 1982, 253, *Jur. Liège*, 1983, 96 met noot DE LEVAL; Beslagr. Aarlen, 9 augustus 1988, *J.L.M.B.*, 1989, 64. Zie ook: Beslagr. Hoei, 23 januari 1985, *Jur. Liège*, 1985, 221: toewijzing op tweede verkoopdag onder voorbehoud van goedkeuring; heropening biedingen na opdagen van een nieuwe gegadigde).

B. HOGER BOD

843 Gedurende 15 dagen na de toewijzing heeft eenieder het recht een hoger bod te doen (art. 1592).

Het recht van hoger bod werkt als een opschortende voorwaarde; de toewijzing gebeurt onder de opschortende voorwaarde van de afwezigheid van een geldig hoger bod. De koop bij voorlopige toewijzing komt dus eerst tot stand wanneer de termijn van 15 dagen verlopen is zonder dat een hoger bod werd gedaan. Is er een hoger bod, dan gaat de voorwaarde niet in vervulling en worden de partijen teruggeplaatst in de positie waarin ze zich bevonden voor de voorlopige toewijzing (zie verder, nr. 863).

Is een hoger bod gedaan, dan is de toewijzing die daarop volgt, definitief (art. 1592, vierde lid).

Binnen 5 werkdagen na de toewijzing moet de notaris de nodige bekendmakingen (aanplakkingen) doen m.b.t. het recht van hoger bod (zie art. 1593).

Het hoger bod wordt bij deurwaardersexploot aan de notaris betekend en aan de koper aangezegd. De termijn van 15 dagen is voorgeschreven op straffe van verval. Deze termijn wordt bepaald volgens de regels uit art. 52 e.v.

Het meer gebodene moet ten minste 1/10 van de "hoofdprijs" van de toewijzing bedragen. Onder de hoofdprijs wordt verstaan de nettoprijs, dus niet de lasten (VAN STEEN, W., *a.w.*, 69; *Rép. Not.*, "La saisie immobilière", nr. 422). Het meer gebodene mag nochtans niet lager zijn dan 10.000 fr. Teneinde mogelijke opbieders niet af te schrikken is het maximum bepaald op 250.000 fr.

844 Dat de goederen werden toegewezen in verschillende loten, belet niet dat het hoger bod betrekking heeft op alle goederen gezamenlijk (Beslagn. Hoei, 1 juni 1983, *Jur. Liège*, 1983, 379, *Rev. Not. B.*, 1983, 379, *R.G.E.N.*, 1983, nr. 22969). Het beding in de verkoopsvoorwaarden luidens hetwelk i.g.v. hoger bod op een der te koop gestelde goederen ook de andere waarop geen hoger bod werd uitgebracht, opnieuw kunnen worden opgeroepen, is door de rechtspraak goedgekeurd (Gent, 30 juni 1975 en Beslagn. Brugge, 7 maart 1975, *T. Not.*, 1976, 85 met noot VAN HOESTENBERGHE, *R.G.E.N.*, 1976, nr. 22096). In de rechtsleer wordt dit procédé op uiteenlopende wijze beoordeeld (pro: *Rép. Not.*, "La saisie immobilière", nr. 424-1; DE VROE, J., "Herroeping van alle loten bij hoger bod op een lot", *T. Not.*, 1990, 176 e.v.; anders: LEDOUX, J.L., *a.w.*, *J.T.*, 1983, 749, nr. 178; WERCKX, J., "Bedenkingen omtrent het beding in de veilingvoorwaarden dat in geval van hoger bod ook de andere goederen opnieuw kunnen worden opgeroepen", *T. Not.*, 1985, 58 e.v.; VAN HOESTENBERGHE, *a.w.*, volgens wie zulks afbreuk doet aan het tot stand komen van afzonderlijke koopovereenkomsten door de toewijzing in aparte loten).

845 De notaris mag het hoger bod weigeren van personen die hij niet kent of waarvan de solvabiliteit hem onzeker voorkomt. De notaris mag ook een borgstelling opleggen ten belope van de toewijzingsprijs verhoogd met het meer gebodene (*Verslag Van Reepinghen*, 580).

846 De opbieder moet het bedrag van het meer gebodene op het tijdstip van het hoger bod op het kantoor van de notaris consigneren. Volgens een gedeelte van de rechtspraak kan de overhandiging van een gewone cheque als zo'n consignatie gelden (Beslagn. Luik, 5 augustus 1987, *Rev. Not. B.*, 1988, 111; Beslagn. Tongeren, 12 februari 1987, *T. Not.*, 1987, 394: de notaris beoordeelt onder zijn verantwoordelijkheid de gegoedheid van de opbieder. Anders: ENGELS, Chr., *a.w.*, 264, nr. 385). In ieder geval tast een dergelijke handelwijze de geldigheid van het hoger bod niet aan, nu art. 1592 niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven (Cass., 28 april 1988, *Arr. Cass.*, 1987-88, nr. 527; *R.W.*, 1989-90, 161; *Pas.*, 1988, I, nr. 527; *J.T.*, 1989, 277, *Ann. Dr. Liège*, 1989, 185 met noot DE LEVAL).

847 De zitdag voor de definitieve toewijzing wordt aangekondigd volgens het gebruik bij willige verkoop en overeenkomstig de verkoopsvoorwaarden. Deze zitdag moet ten minste 10 dagen op voorhand bij deurwaardersexploot worden betekend aan de beslagene, de koper, de opbieder, de ingeschreven schuldeisers en degenen die een bevel lieten overschrijven (art. 1594).

Al bepaalt de wet geen termijn voor de nieuwe zitdag na hoger bod, de notaris is niettemin verplicht die verkoopdag binnen een korte termijn te bepalen, die zeker niet drie maanden na de voorafgaande toewijzing mag overschrijden (Rb. Gent, 19 december 1973, *T. Not.*, 1975, 150. Zie ook: VAN HOVE, E., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 344, nr. 12).

De toewijzing ten gevolge van een hoger bod gebeurt door dezelfde notaris en op dezelfde wijze als de eerste toewijzing. Deze toewijzing is definitief.

C. HERVEILING NA ROUWKOOP

848 Is het goed definitief toegewezen en komt de koper zijn verplichtingen niet na, dan wordt het goed opnieuw geveild. Voor het nastreven van de ontbinding van de koop, bieden de art. 1600 t.e.m. 1606 zodoende een eenvoudig alternatief, nl. de herveiling. De aard van deze herveiling is omstreden. Staat zij ongetwijfeld in het teken van art. 1184 B.W., toch is zij geen werkelijke ontbinding maar veeleer een voortzetting van de gedwongen verkoop. De art. 1600 e.v. strekken ertoe een nieuwe koper in de plaats te stellen van ingebreke blijvende koper. Deze laatste blijft jegens de vervolgende schuldeisers aansprakelijk voor het verschil tussen de prijs waarvoor het goed was toegewezen en de prijs gerealiseerd bij de herveiling. Hieronder is ook de rente begrepen die vervallen is in de periode tussen de eerste toewijzing en de herveiling (Luik, 28 juni 1990, *J.L.M.B.*, 1991, 103). Bovendien blijven de kosten van de rouwkoop te zijnen laste.

Dat de herveiling na rouwkoop niet de ontbinding van de overeenkomst tot gevolg heeft, leidt ertoe dat wanneer het goed aan de pachter werd toegewezen en deze ingebreke blijft de prijs te betalen zodat het goed moet worden herveild, hij niet de hoedanigheid van pachter herwint. De nieuwe koper kan hem bijgevolg zonder meer uitdrijven (Rb. Aarlen, 11 april 1989, *Ann. Dr. Liège*, 1990, 187 met noot DE LEVAL; *T. Not.*, 1990, 266).

849 De herveiling vindt plaats zonder voorafgaande rechterlijke machtiging. De vraag wie hiertoe het initiatiefrecht heeft, is omstreden. Veelal wordt dit beperkt tot de schuldeisers aan wie het beslag gemeen is geworden.

Terecht wordt door een gedeelte van de rechtsleer die bevoegdheid ook verleend aan de beslagene die immers ongetwijfeld ook belang heeft bij een herveiling (ENGELS, Chr., *a.w.*, 286, nr. 416; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 848; VAN LENNEP, VI, 427, nr. 1188). Ook de notaris kan een "belanghebbende partij" zijn met het oog op de kosten; deze kan dan evenwel niet optreden als notaris bij de herveiling (*ibid.*).

850 De herveiling kan maar vervolgd worden wanneer de koper in gebreke blijft de kosten bedoeld in art. 1585 te betalen, of wanneer hij niet aan de verkoopvoorwaarden voldoet. Enkel in die beide gevallen is herveiling mogelijk; art. 1600 moet restrictief worden uitgelegd (ENGELS, Chr., *a.w.*, 281, nr. 411; *Rép.Not.*, "La saisie immobilière", nr. 541; *R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nrs. 841 en 842).

De wet onderscheidt twee hypothesen, naargelang het proces-verbaal van toewijzing al dan niet reeds afgegeven (art. 1601).

Wordt de herveiling gevorderd voor de afgifte van het proces-verbaal van toewijzing, dan doet diegene die hiertoe het initiatief heeft genomen, zich door de notaris een getuigenschrift afgeven waaruit blijkt dat de koper niet bewezen heeft dat aan de verkoopsvoorwaarden is voldaan. Een voorafgaande ingebrekestelling van de koper is niet nodig. Weigert de notaris de afgifte, dan is hiertegen verhaal mogelijk voor de beslagrechter. Iedere belanghebbende zou ook in verzet kunnen komen tegen de afgifte van het getuigenschrift. In geval van verzet tegen de afgifte wordt daarover, op verzoek van de meest gerede partij uitspraak gedaan. Tegen de beslissing van de beslagrechter is geen hoger beroep mogelijk (art. 1601, eerste lid *in fine*).

Zijn de eigendomstitels reeds afgegeven aan de koper, dan moet de vervolgende partij bewijzen dat de koper in gebreke werd gesteld. De herveiling wordt dan gevraagd op een verzoekschrift gericht aan de notaris, met bijvoeging van de ingebrekestelling. Aangezien de ingebrekestelling niet dwingend is voorgeschreven, is een beding in de verkoopsvoorwaarden luidens hetwelk de koper van rechtswege in gebreke is door het verstrijken van de termijn, geldig (ENGELS, Chr., *a.w.*, 293, nr. 430).

Indien de in gebreke gebleven koper bewijst dat hij aan de verkoopvoorwaarden heeft voldaan en een op verzoekschrift door de beslagrechter bepaalde som in bewaring geeft voor de herveilingskosten, heeft de toewijzing niet plaats. De rechter kan echter geen uitstel van betaling verlenen (art. 1604).

851 De notaris bepaalt vrij de datum van de herveiling. Hij zorgt voor de publiciteit (zie art. 1602). Tussen de aankondiging en de toewijzing moeten 10 dagen verlopen zijn. De datum en de plaats van de herveiling moeten 15 dagen vooraf worden betekend aan de koper, de beslagene en de schuldeisers aan wie het beslag gemeen is geworden (art. 1603).

D. WEIGERING VAN EEN BOD

852 De notaris mag ieder bod weigeren van personen die hem onbekend zijn of van wie de identiteit of de gegoedheid hem niet bewezen voorkomt (art. 1589, m.b.t. het hoger bod: art. 1592). De notaris zou enkel niet kunnen weigeren een bod te aanvaarden wanneer alle schuldeisers ermee instemmen (Antwerpen, 19 december 1983, *T. Not.*, 1984, 378, *R.G.E.N.*, 1986, nr. 23363).

De notaris beschikt ter zake over een discretionaire bevoegdheid (ENGELS, Chr., *a.w.*, 244, nr. 354; Antwerpen, 19 december 1983, *t.a.p.*; Beslagr. Antwerpen, 5 januari 1984, *onuitg.*: het komt de beslagrechter niet toe om zich *a posteriori* in de plaats te stellen van de notaris). Nochtans blijft een rechterlijke toetsing achteraf mogelijk. De toetsing zal echter met de nodige terughoudendheid (marginaal) moeten gebeuren: de notaris zal enkel aansprakelijkheid kunnen oplopen bij een kennelijk ongegronde weigering. Een dergelijke onrechtmatige weigering heeft echter geenszins de nietigheid van de toewijzing tot gevolg (Antwerpen, 19 december 1983, *t.a.p.*; Antwerpen, 13 maart 1984; *T. Not.*, 1985, 64; *Rev. Not. B.*, 1987, 376; ook art. 862, § 1, 4 biedt hier geen steun voor).

Mocht hij omgekeerd het bod aannemen van een persoon waarvan de insolventie hem bekend was, dan kan zijn aansprakelijkheid in het geding komen. Maar deze fout heeft evenmin de nietigheid van de toewijzing tot gevolg (*Verslag Van Reepinghen*, I, 579). Het goed zal worden herveild wegens het

verzuim van de koper. Deze is dan gehouden (eventueel *in solidum* met de notaris) het verschil te betalen tussen beide bedragen indien de uiteindelijke verkoop minder gunstig uitvalt.

853 De notaris kan in alle gevallen eisen dat de koper b o r g stelt (art. 1589). Is door de notaris deze eis niet gesteld, dan kan aan de beslagrechter gevraagd worden dat hij een (gerechtelijke) borgstelling oplegt aan de koper. In beide gevallen moet de borg voldoen aan de vereisten van art. 2018 en 2019 B.W. De koper is gerechtigd een gelijkwaardige zekerheid in de plaats te stellen (art. 2014 B.W.).

De notaris c.q. de beslagrechter bepaalt het bedrag van de borgstelling. De vraag rijst of de koper tegen de bepaling van dit bedrag of tegen een eventuele weigering van de borg door de notaris verhaal heeft voor de rechter. Een bevestigend antwoord dringt zich op (in die zin: VAN STEEN, W., *a.w.*, 67; VAN LENNEP, VI, 420, nr. 1120).

Weigert de koper de borgstelling, dan heeft dit niet alleen de nietigheid tot gevolg van de toewijzing, maar ook van ieder eerder bod (*R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 617; VAN LENNEP, VI, 420, nr. 1122).

854 Bepaalde categorieën van personen mogen door de notaris in het geheel n i e t als koper worden aangenomen:

- de notaris zelf, zijn echtgenoot en zijn bloed- of aanverwanten in de rechte lijn zonder beperking en in de zijlijn tot en met de graad van oom en neef (art. 8 *Ventôse-wet*);
- de rechters die vonnissen of beschikkingen hebben geveld i.v.m. het beslag (art. 1591);
- leden van het O.M. die in dergelijke zaken zijn opgetreden;
- de beslagene zelf (art. 1591);
- de echtgenoot van de beslagene (art. 1591);
- de voogd of de curator van de beslagene (art. 1591).

Volledigheidshalve wordt nog verwezen naar het bepaalde in art. 1596 B.W.

Onder deze opsomming valt niet de curator van het faillissement van de beslagene (Bergen, 17 november 1976, *Pas.*, 1977, II, 142, *Rev. Not. B.*, 1977, 66, *R.G.E.N.*, 1977, 240, nr. 22147).

E. STOPZETTING EN SCHORSING VAN DE VERKOOP

855 De volgende omstandigheden hebben de stopzetting van de verkoop tot gevolg:

a) De b e t a l i n g van de vervolgende schuldeiser heeft in beginsel tot gevolg dat de uitwinning geen voortgang kan vinden, aangezien de titel is vervallen. De vervolgende partij kan overigens ten allen tijde beslissen om de verkoop te beperken of stop te zetten. Dit is niet meer mogelijk na de randmelding van de

aanmaning om kennis te nemen van de verkoopsvoorwaarden. Van dat ogenblik af is het beslag gemeen geworden aan de samenlopende schuldeisers. De beslaglegger is niet verplicht de uitwinning voort te zetten, maar de andere schuldeisers aan wie het beslag gemeen geworden is, kunnen dit doen zonder de indeplaatstelling te vorderen. In die hypothese zal de betaling aan de beslaglegger niet verhinderen dat de andere schuldeisers de uitwinning verder kunnen benaastigen. De positie van de koper aan wie het goed werd toegewezen, wordt hierna onderzocht (zie verder, nr. 862 e.v.).

b) De verkoop zal eveneens worden stopgezet wanneer het beslag zonder voorwerp is geworden door:

- een onteigening;
- een vonnis dat de ontbinding van de koop van het betrokken goed uitspreekt of vaststelt;
- een met succes ingestelde vordering tot onttrekking.

856 De tenuitvoerlegging zal worden geschorst in de volgende gevallen:

- door de uitoefening van het keuzerecht tot ontbinding op grond van art. 1583: van rechtswege;
- door het instellen van de vordering tot onttrekking (art. 1614);
- indien een ander vonnis reeds de verkoop had bevolen en de beslagrechter op grond van art. 1621 de schorsing heeft opgelegd (zie verder, nr. 882).

De uitwinning kan ook nog in andere gevallen worden geschorst wanneer de beslagrechter uitspraak moet doen over gerezen incidenten.

F. FORMALITEITEN NA DE VERKOOP

1. *Titel van de verkoop*

857 De notaris zal aan de koper zijn titel afgeven, die bestaat uit de verkoopsvoorwaarden en het proces-verbaal van toewijzing (art. 1595). Andere stukken horen daar niet bij. De koper kan echter op grond van art. 23 Wet Notarisambt bijkomende stukken vragen (ENGELS, Chr., *a.w.*, 270, nr. 393).

2. *Betekening van de akte van toewijzing*

858 Een uittreksel uit de akte van toewijzing wordt op verzoek van de notaris aan de beslagene betekend (art. 1598, eerste lid). Deze betekening geschiedt ten laatste 15 dagen na het verstrijken van de termijn die in de verkoopsvoorwaarden voor de betaling van de kosten bedoeld in art. 1585 is gesteld. Dit uittreksel bevat de in art. 1598 derde lid opgesomde vermeldingen:

- naam, voornaam, beroep en woonplaats van de beslaglegger, van de beslagene en van de koper;
- de dag van de toewijzing;
- de prijs;
- de naam van de notaris.

Het tijdstip van die betekening is eveneens een scharnierpunt in de procedure: nietigheidsvorderingen die betrekking hebben op de toewijzing moeten worden ingesteld binnen 15 dagen na de betekening (art. 1622, derde lid, zie verder, nr. 871). De betekening doet ook de termijn ingaan voor de procedure van rangregeling.

De betekening is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven. De notaris kan de beslagene een akte laten ondertekenen waarin deze verklaart kennis te hebben van de gegevens vermeld in art. 1598, derde lid (ENGELS, Chr., *a.w.*, 273, nr. 399). De beslagene kan ook in een authentieke akte afstand doen van de noodzaak van de betekening (*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 459). In beide gevallen gaan de termijnen van de art. 1622 en 1643 in vanaf de dag van de akte, meer bepaald op de dag na die akte (vgl. art. 52).

3. Uitdrijving van de beslagene

859 Na het verstrijken van deze termijn kan de koper – behoudens anders-luidend beding in de verkoopsvoorwaarden – de beslagene die het goed nog betreft, doen uitdrijven. De akte van toewijzing levert een titel op die voor zo’n reële executie vatbaar is (zie hierover: BROECKX, K., “De uitvoerbare kracht van een notariële akte”, *T.P.R.*, 1991, (29), 67 e.v.; zie boven, nr. 240). Gelet op het beginsel in art. 1165 B.W. geldt die titel enkel tegen de onwillige beslagene (“en de zijnen”), maar niet tegenover derden die het goed – zelfs zonder titel – betrekken (b.v.: Beslagr. Antwerpen, 1 maart 1989, *R.W.*, 1990-91, 304).

4. Betaling van de kosten

860 De afgifte van de titel geschiedt nadat de koper de kosten bedoeld in art. 1585 heeft betaald en het bewijs levert dat hij de verplichtingen vermeld in de verkoopsvoorwaarden heeft nageleefd. De notaris geeft kwijting voor die betaling en voor de bewijsstukken en deze worden door hem bewaard samen met de minuut van de toewijzing (art. 1596).

5. Overschrijving van de toewijzing

861 De toewijzing wordt overgeschreven (art. 1 Hyp.W.). Verder wordt van de toewijzing melding gemaakt op de kant van de overschrijving van het beslag (art. 1598, vierde lid).

G. POSITIE VAN DE KOPER

1. Algemeen

862 Het beslag verleent aan de beslaglegger het recht het goed van zijn debiteur te doen verkopen en de eigendom van het goed over te dragen op de koper in de

toestand waarin dit zich bevindt ten tijde van het beslag. De beslagene, niet de beslaglegger, geldt als verkoper.

De (definitieve) toewijzing moet als een koopovereenkomst worden beschouwd, waaraan de beslagene geacht wordt zijn toestemming te hebben verleend (*Pand.B.*, tw. *Expropriation forcée*, nr. 1280). De regels van de koop zijn dan ook, behoudens enige uitzonderingen (b.v. art. 1649 en 1684 B.W.) van overeenkomstige toepassing.

Door de toewijzing van dat ogenblik af is de koper eigenaar en gaat ook het risico op hem over. Van dat tijdstip af heeft hij ook recht op de vruchten (art. 1614, tweede lid B.W.).

Het onroerend goed wordt overgedragen in de juridische toestand waarin het zich bevindt ten tijde van het beslag. Rechtshandelingen door de beslagene verricht na het beslag, resp. na de overschrijving van het beslag (c.q. bevel) en die derhalve niet aan de beslaglegger tegenwerpelijk zijn, zijn dat ook niet ten aanzien van de koper.

2. Tijdstip van de eigendomsoverdracht

863 In principe komt de koop tot stand door de toewijzing op een enkele zitdag. Zal een tweede verkoopdag worden gehouden dan is op de eerste enkel sprake van een v o o r l o p i g e toewijzing die enkel diegene bindt die het bod heeft gedaan. De voorlopige toewijzing heeft derhalve g e e n eigendomsoverdracht tot gevolg (Antwerpen, 4 april 1984, *R.W.*, 1985-86, 1082). Zij heeft evenmin tot gevolg dat een koop onder opschortende voorwaarde is totstandgekomen. Die toewijzing betekent enkel dat diegene aan wie het goed voorlopig is toegewezen, aan zijn bod gebonden is indien op de tweede zitdag geen hoger bod komt. De beslaglegger kan overigens ook nog na de voorlopige toewijzing de uitwinning stopzetten of beperken. Het is ook denkbaar dat de beslagene de schuldeiser betaalt, zodat de verkoop in geen geval voortgang kan vinden. Een vordering van degene aan wie het goed voorlopig werd toegewezen om in die omstandigheden de uitwinning verder te zetten is ongegrond (Beslagr. Antwerpen, 1 december 1988, *onuitg.*).

De koper wordt pas eigenaar bij de d e f i n i t i e v e toewijzing. De toewijzing op de tweede zitdag aan diegene die op de eerste zitdag heeft geboden, heeft dus geen retroactieve werking. De eigendomsoverdracht komt eerst tot stand op het tijdstip waarop het onroerend goed op de tweede zitdag wordt toegewezen (Cass., 2 mei 1986, *T. Not.*, 1986, 238).

De mogelijkheid van hoger bod werkt daarentegen wel als een opschortende voorwaarde; de toewijzing geschiedt onder de opschortende voorwaarde van de afwezigheid van een geldig hoger bod. Komt er geen hoger bod, dan komt de koop met terugwerkende kracht tot stand (zie boven, nr. 843).

3. Eigendomsoverdracht

864 De definitieve toewijzing heeft eigendomsoverdracht tot gevolg. Zij doet op de koper geen andere rechten overgaan dan deze die aan de beslagene toekwamen (*Nemo plus juris ...*). Een uitzondering levert art. 1599 tweede lid op: de koper kan niet gestoord worden door enige eis tot ontbinding vanwege de door de beslagene niet betaalde verkoper, die niet overeenkomstig art. 1583 is ingesteld of die niet reeds beslecht werd voor de toewijzing (zie boven, nr. 833).

865 In de overdracht zijn niet alleen de accessoire zakelijke rechten begrepen, maar ook de zgn. kwalitatieve rechten, d.w.z. de persoonlijke rechten die verband houden met de kwaliteit van het eigenaar zijn (zie boven, nr. 808). Te denken valt aan de vrijwaringsvordering ex art. 1792 B.W. tegen aannemer en architect, concurrentiebedingen, vorderingen uit burenhinder e.d.m.

Een pand wordt door brand geteisterd in de periode tussen de voorlopige en de definitieve toewijzing. Op de tweede zitdag wordt het goed definitief toegewezen; om begrijpelijke redenen kwamen er geen andere gegadigden opdagen. De vraag rijst wie recht heeft op de vergoeding verschuldigd door de brandverzekeraar: de beslagene of de koper. Het Hof te Antwerpen beslist terecht dat de eigendomsoverdracht eerst tot stand komt bij de toewijzing op de tweede zitdag en dit zonder retroactieve werking (Antwerpen, 4 april 1984, *R.W.*, 1985-86, 1082). Hieruit wordt dan afgeleid dat de schadevergoeding verschuldigd door de verzekeraar wegens de brand die ontstaan is voor de definitieve toewijzing, enkel kan toekomen aan de beslagene. Van een overdracht van die schadevergoeding kan volgens het Hof geen sprake zijn nu die niet blijkt uit het proces-verbaal van toewijzing. Dit resultaat kan onmogelijk bevredigen; het is ook niet onafwendbaar. De overdracht van kwalitatieve rechten hoeft immers niet uitdrukkelijk te gebeuren, maar kan ook impliciet zijn. Is het niet redelijk te veronderstellen dat de kopers toen zij hun bod uitbrachten, hebben gehandeld met het oog op het verwerven van een (toen nog) onbeschadigd goed. De schadevergoeding dient derhalve in de overdracht begrepen te zijn.

4. Toepassing van de regels van de koop

866 De regels inzake koop vinden overeenkomstige toepassing. Zo wordt de koper gevrijwaard tegen u i t w i n n i n g . Deze vrijwaring is verschuldigd door de beslagene die als “verkoper” geldt. Dit verhaalsrecht zal echter veelal illusoir zijn. Door een gedeelte van de rechtsleer wordt daarom gepleit voor het toekennen van een vordering uit ongerechtvaardigde verrijking tegen de schuldeisers (zie hierover: DE PAGE, H., *Traité*, IV, 180, nr. 145; LIMPENS, J., *La vente*, 152, nr. 318; KLUYSKENS, A., *De contracten*, Gent, 1952, 134, nr. 113).

Uitzondering wordt gemaakt voor de vrijwaring wegens verborgen gebreken. Luidens art. 1649 B.W. beschikt de koper niet over een vordering op grond van verkoopvernietigende gebreken i.g.v. ‘verkopingen die op gerechtelijk gezag’ plaatsvinden. Dat de schuldeisers die de uitwinning hebben vervolgd, geen vrijwaring verschuldigd zijn, is begrijpelijk. Zij zijn immers niet de “verkopers”. Van de uitgewonnen eigenaar die weliswaar als verkoper geldt, kan het opnemen van en dergelijke verplichting evenmin worden verwacht, aangezien de verkoop geheel buiten hem om plaatsvindt.

Art. 1684 B.W. geeft dezelfde oplossing voor wat betreft de vordering tot vernietiging wegens b e n a d e l i n g .

H. INCIDENTEN

1. *Ontbindingsvordering* (zie boven, nr. 833)

2. *Vordering tot onttrekking*

867 Degene die beweert (mede-)eigenaar te zijn van (het geheel of een gedeelte) der beslagen goederen (niet vruchtgebruik, erfpacht of opstalrecht), kan zijn aanspraken doen gelden door middel van een vordering tot onttrekking voor de beslagrechter. De ware eigenaar is hiertoe niet verplicht; maakt hij van die mogelijkheid geen gebruik, dan verliest hij vanzelfsprekend zijn eigendomsrecht niet. De wetgever biedt hem echter de mogelijkheid om op eenvoudige wijze zijn goederen aan de uitwinning te onttrekken. Deze procedure kan enkel worden ingesteld na het beslag en voor de toewijzing.

De vordering komt enkel toe aan de (beweerde) eigenaar. Dus niet aan:

– de beslagene, die op dezelfde gronden wel de nietigheid van het beslag kan opwerpen. Gebeurlijk kan hij het voorwerp van zijn vordering tot onttrekking in die zin wijzigen (*Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 511);

– de derde-bezitter en de ‘zakelijke’ borg die beweren dat op hun goed geen hypotheek werd gevestigd;

– de (niet-betaalde) verkoper: deze is immers geen eigenaar meer en heeft een ontbindingsvordering ter beschikking. Wel: de verkoper die inmiddels de ontbinding van de koop heeft verkregen (*ENGELS, Chr., a.w.*, 317, nr. 485).

De vordering zal, naar gelang van het geval, betrekking hebben op alle goederen of op slechts een gedeelte ervan (art. 1613). Indien alleen de onttrekking van een gedeelte van de goederen wordt gevorderd, worden de overige in beslag genomen goederen in veiling gebracht.

De vordering kan ook betrekking hebben op onroerende rechten wanneer het beslag hierop betrekking heeft: vruchtgebruik, erfpacht, opstalrecht (*ENGELS, Chr., a.w.*, 319, nr. 493).

Deze vordering moet worden ingesteld tegen zowel de beslagene als de beslaglegger en de eerst ingeschreven schuldeiser (en gebeurlijk ook tweede ingeschreven schuldeiser) (zie art. 1613). Het verzuim van deze verplichting heeft niet de nietigheid tot gevolg (*ENGELS, Chr., a.w.*, 318, nr. 490). Hierover bestond vroeger betwisting: *R.P.D.B.*, tw. *Saisie immobilière*, nr. 779). Degenen die aldus niet in het geding worden betrokken, hebben echter de mogelijkheid tot derdenverzet. Wordt de vordering ingesteld na de beschikking tot aanstelling van de notaris, dan wordt deze hiervan op de hoogte gebracht (door aanzegging of kennisgeving). De kennisgeving kan desnoods mondeling gebeuren; een aanzegging bij exploit verdient de voorkeur.

Na de kennisgeving of aanzegging schorst de notaris alle verrichtingen (art. 1614). De goederen waarop de vordering geen betrekking heeft, kunnen verder worden uitgewonnen. Op vordering van iedere belanghebbende partij (door dagvaarding van alle partijen) kan de beslagrechter de schorsing voor het geheel bevelen (art. 1616, tweede lid).

De rechtsoverdracht wordt ingesteld bij dagvaarding die aan de ingeschreven schuldeisers moet worden betekend aan de bij de ingeschreven woonplaats. De dagvaarding vermeldt de eigendomsbewijzen (titels, verjaring). Zij moet dus niet worden meebetkend, maar wel worden neergelegd ter griffie (zie art. 1615).

De vordering wordt ingesteld en behandeld in de vormen en de termijnen van het kort geding (*Verlag Van Reepinghen*, 581). Het vonnis dat de eigendomsaanspraken beslecht, wordt geacht op tegenspraak gewezen te zijn. Er hoeft derhalve geen toepassing gemaakt te worden van de art. 751

e.v. Het vonnis is niet vatbaar voor hoger beroep of verzet (art. 1613, derde lid). Wordt de vordering ingewilligd, dan vervalt in die mate het beslag wegens gebrek aan voorwerp. De beslagrechter beveelt de doorhaling van het beslag.

3. *Wijziging van de staat van partijen*

868 Luidens art. 1618 wordt de voortzetting van de verkoop niet gestuit door het overlijden of de verandering van staat van de vervolgende partij of van de beslagene na de beschikking tot aanduiding van de notaris. De uitwinning kan derhalve voortgezet worden zonder dat de betekening van de titels aan de erfgenamen (art. 877 B.W.) vereist is (ENGELS, Chr., *a.w.*, 324, nr. 503; *Rép.Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 388; VAN HOVE, E., *Vereffening en verdeling van gemeenschap en nalatenschap*, 187, nrs. 126 e.v.).

Is de beslagene voor het bevel, tussen bevel en beslag of tussen het beslag en de beschikking ex art. 1580 overleden, dan dient toepassing te worden gemaakt van art. 877 B.W. Overlijdt de beslagene na de beschikking dan moet art. 877 B.W. niet worden toegepast. Wel moeten de verkoopsvoorwaarden aan de erfgenamen worden betekend.

De gevolgen van het faillissement van de beslagene zijn hiervoor reeds onderzocht (zie boven, nr. 94).

4. *Omzetting in een vrijwillige verkoop*

869 Art. 1626 staat er niet aan in de weg dat de partijen overeenkomen over te gaan tot een minnelijke verkoop (VAN STEEN, W., *a.w.*, 87; ENGELS, Chr., *a.w.*, 326-327, nr. 509). Is het beslag reeds gemeen geworden krachtens art. 1584 dan zal evenwel de medewerking van alle samenlopende schuldeisers vereist zijn.

§ 6. Nietigheden

A. ALGEMEEN

870 De vormvoorschriften bij de tenuitvoerlegging op onroerend goed zijn veelvuldig. De wetgever heeft evenwel de mogelijkheden tot een vernietiging van de rechtspleging willen beperken. Het leerstuk der nietigheden wordt uiteengezet in de art. 860-867: geen nietigheid zonder uitdrukkelijke wetsbepaling; geen nietigheid behoudens belangenschade (behoudens de fundamentele voorschriften opgesomd in de art. 862-863), mogelijkheid tot dekking van de nietigheid of het verval (art. 864). Verder kan art. 867 nog soelaas bieden. Deze principes beheersen ook onze materie.

De wetgever heeft de nietigheidsgronden beperkt. Het uitoefenen door de beslagrechter van zijn controletaak werd doeltreffender geacht dan het veelvuldig opleggen van de nietigheidsanctie (vgl. *Verslag Van Reepinghen*, 582). De voorschriften die met nietigheid worden gesanctioneerd, worden limitatief opgesomd in art. 1622:

- voorschriften i.v.m. het bevel (art. 1564);
- de wachtermijn van 15 dagen tussen bevel en beslag (art. 1566);
- de vermeldingen van het beslagexploot (art. 1568);
- de verplichting tot overschrijving van het beslag (art. 1569);
- de verkoopvoorwaarden en de aanmaning tot kennisneming (art. 1582);
- de toewijzing op de daartoe bepaalde dag (art. 1586);
- de vormen en termijnen voor de toewijzing (art. 1587);
- de personen die niet als bieder mogen worden aangenomen (art. 1591).

Het verzuim deze voorschriften na te leven, heeft in de regel slechts de nietigheid tot gevolg in geval van belangenscade, behoudens de voorschriften opgesomd in de art. 862-863 (b.v. termijnen voorgeschreven op straffe van verval of nietigheid).

871 Vervolgens moeten de grieven binnen bepaalde vervaltermijnen worden ingeroepen:

- de nietigheid van handelingen verricht voor de toewijzing, moet op straffe van verval worden opgeworpen binnen 8 dagen na de aanmaning aan de schuldeisers om kennis te nemen van de verkoopvoorwaarden (Luik, 27 februari 1975, *Jur. Liège*, 1975, 249). Na het verloop van die termijn zijn alle onregelmatigheden van de procedure gedekt (Cass., 21 november 1986, *T. Not.*, 1987, 204);
- gebreken die de toewijzing zelf zouden kunnen aantasten, moeten te berde worden gebracht binnen 15 dagen na de betekening aan de beslagene van de akte van toewijzing (Antwerpen, 22 mei 1979, *T. Not.*, 1979, 304, *Rev. Not. B.*, 1980, 58, *R.G.E.N.*, 1980, nr. 22506). Na het verstrijken van deze termijn is de toewijzing onaantastbaar en kan de rangregeling worden aangevat.

De nietigheidsvordering wordt ingeleid bij dagvaarding voor de beslagrechter binnen deze vervaltermijnen.

Betreft de vordering de nietigheid van de toewijzing, dan moet benevens de vervolgende schuldeiser ook de koper worden gedagvaard (Beslagr. Brussel, 17 december 1986, *R.G.E.N.*, 1987, nr. 23494). De notaris hoeft niet mede te worden gedagvaard als van hem niets wordt gevorderd; het is voldoende dat de vordering hem wordt aangezegd (Antwerpen, 19 december 1983, *R.G.E.N.*, 1986, 23363).

De beschikkingen van de beslagrechter in deze zijn niet vatbaar voor verzet, wel voor hoger beroep (art. 1624). Het hoger beroep wordt betekend aan de partij of aan de gekozen woonplaats (art. 1625). Dit voorschrift geldt op straffe van nietigheid (Cass., 5 februari 1987, *Arr. Cass.*, 1986-87, nr. 33, *R.W.*, 1987-88, 704).

872 De nietigheid heeft in de regel slechts beperkte gevolgen. De beslaglegger zal de draad weer kunnen opnemen bij de laatst verrichte rechtsgeldige handeling. Betreft de nietigheid de toewijzing, dan zal die moeten worden overgedaan (*Rép. Not.*, “La saisie immobilière”, nr. 471).

B. ZWARIGHEDEN

873 De beslagrechter doet uitspraak over de ‘‘zwarigheden’’ die na de beschikking tot benoeming van de notaris tussen de partijen kunnen rijzen (art. 1623). Tegen die beslissingen staat verzet noch hoger beroep open (art. 1624, tweede lid, 2. B.v.: Antwerpen, 6 januari 1976, *R.W.*, 1975-76, 2436, *R.G.E.N.*, 1976, nr. 22097; Brussel, 6 oktober 1982, *Pas.*, 1982, II, 113; Beslagr. Brussel, 17 december 1986, *R.G.E.N.*, 1987, nr. 23494). Tegen dergelijke beschikkingen die dus in laatste aanleg zijn gewezen kan cassatieberoep worden ingesteld (Cass., 28 april 1988, *Arr. Cass.*, 1987-88, nr. 527; *Pas.*, 1988, I, nr. 527; *J.T.*, 1989, 277; *Ann. Dr. Liège*, 1989, 185 met noot DE LEVAL). Deze uitsluiting van hoger beroep is enkel van toepassing in de rechtspleging van uitvoerend beslag op onroerend goed (Cass., 4 februari 1988, *Arr. Cass.*, 1987-88, nr. 337, *Pas.*, 1988, I, nr. 337).

Het begrip ‘‘zwarigheden’’ moet hier ook restrictiever worden opgevat dan in art. 1498 (‘‘zwarigheden bij de tenuitvoerlegging’’). Het gaat uitsluitend om betwistingen of incidenten die na de beschikking tot benoeming van de notaris kunnen rijzen omtrent de regelmatigheid van de procedure van de tenuitvoerlegging (zie: Cass., 14 januari 1991, *Arr. Cass.*, 1990-91, nr. 243; Cass., 6 november 1989, *R.W.*, 1989-90, 929 met concl. Adv.Gen. LENAERTS; Cass., 28 april 1988, *t.a.p.*; Cass., 29 september 1986, *R.W.*, 1986-87, 2115, *Arr. Cass.*, 1986-87, nr. 53; Cass., 3 mei 1985, *Arr. Cass.*, 1984-85, nr. 529, *R.W.*, 1985-86, 175: de eigenlijke procedurevormen; Gent, 2 oktober 1990, *T.G.R.*, 1990, 125).

Art. 1624 heeft dus uitsluitend betrekking op betwistingen nopens de regelmatigheid van de beslagprocedure. Betwistingen omtrent de rechtmatigheid van de tenuitvoerlegging en die dus de kwaliteit van de titel betreffen, zijn geen zwarigheden in de zin van deze bepaling (Bergen, 13 februari 1989, *Rev. Not. B.*, 1989, 325: probleem van uitlegging van een notariële akte). Dergelijke vorderingen vallen niet onder de vervaltermijnen uit art. 1622 (Cass., 6 november 1989, *t.a.p.*: betwisting omtrent de eisbaarheid van de schuldvordering. Vgl.: Brussel, 6 oktober 1982, *Pas.*, 1982, II, 113, *R.G.E.N.*, 1985, nr. 23190). Zij kunnen worden ingesteld zolang derdenverzet mogelijk is tegen de beschikking tot aanstelling van een notaris (Gent, 11 oktober 1974, *T. Not.*, 1975, 13; *R.G.E.N.*, 1976, nr. 21995; Bergen, 26 januari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 812: beweerde novatie; Beslagr. Ieper, 29 maart 1983, *R.W.*, 1983-84, 1302, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23048). Enkel door deze beschikking aan de beslagene te betekenen waardoor de termijn van art. 1034 loopt, kan men beletten dat dergelijke betwistingen nog te berde worden gebracht.

§ 7. Samenloop en eenheid van beslag

A. EENHEID VAN BESLAG

1. Subrogatie of indeplaatsstelling

a) Begrip

874 Bij de uitwinning van onroerende goederen geldt het beginsel van de eenheid van beslag. Het principe "saisie sur saisie ne vaut", uit het oude recht werd, althans bij onroerend beslag, behouden. De hypotheekbewaarder zal iedere overschrijving van een tweede beslag op dezelfde goederen weigeren. Wanneer echter de eerst overgeschreven schuldeiser de procedure niet zou benaarstigen, dan kan een andere schuldeiser die op dezelfde goederen beslag heeft laten leggen aan de beslagrechter vragen om in de plaats te worden gesteld van de eerstgenoemde. De indeplaatsstelling heeft dan tot gevolg dat die schuldeiser de vervolging zonder meer kan voortzetten.

b) Procedure

875 De indeplaatsstelling kan enkel gevorderd worden door een schuldeiser die uitvoerend beslag heeft gelegd op dezelfde goederen.

Zij staat open in de volgende gevallen:

- 1) wanneer de beslagleggende schuldeiser in gebreke blijft het door hem aangezegde beslag te vervolgen overeenkomstig art. 1608 (art. 1609);
- 2) wanneer de vervolger een formaliteit niet heeft vervuld of een proceshandeling niet heeft verricht binnen de voorgeschreven termijnen (art. 1610). Bijvoorbeeld wanneer hij termijn van art. 1580 heeft laten verstrijken m.b.t. het verzoekschrift voor de aanstelling van de notaris of die uit art. 1587 m.b.t. de toewijzing;
- 3) wanneer er bedrog, collusie of nalatigheid bestaat (art. 1610).

876 De indeplaatsstelling kan niet gevorderd worden:

- 1) wanneer de vervolgende schuldeiser inmiddels is overgegaan tot de doorhaling van beslag;
- 2) wanneer de geldigheidsduur van het eerste beslag is verstreken;
- 3) wanneer het beslag gemeen is geworden door de randmelding bedoeld in art. 1584.

877 De indeplaatsstelling wordt gevraagd op eenzijdig verzoekschrift (Art. 1610. Beslagr. Doornik, 26 oktober 1984, *J.T.*, 1985, 150: dat ten onrechte een dagvaarding met een dergelijk verzoek nietig verklaart). Is de overschrijving slechts gedeeltelijk geweigerd, dan kan hetzelfde verzoekschrift tevens strekken tot aanstelling van een notaris die belast wordt met de verkoop van de andere goederen.

De verzoeker dient neer te leggen: de originelen van het bevel en van het beslagexploot met de verklaring van de hypotheekbewaarder, de uitvoerbare titel en een uittreksel uit de kadastrale legger. Hij moet ook aantonen dat de vervolgende partij de uitwinning niet verder vervolgt.

De vervolgende partij kan tegen deze beschikking in d e r d e n v e r z e t komen. Het verdient daarom aanbeveling de beschikking aan hem te betekenen. Deze mogelijkheid komt ook toe aan iedere andere belanghebbende partij, b.v. de beslagene.

Tegen het vonnis dat over de indeplaatsstelling uitspraak doet, is geen hoger beroep mogelijk, behoudens als die vordering werd ingesteld wegens verstandhouding of bedrog (zie art. 1624)

De partij die in de vordering tot indeplaatsstelling in het ongelijk wordt gesteld, wordt persoonlijk in de kosten verwezen (art. 1611, eerste lid).

c) Gevolgen

878 Wordt het verzoek ingewilligd, dan kan de verzoekende partij de vervolging zonder meer voortzetten vanaf de laatste regelmatige handeling van de voorganger. Het gaat derhalve n i e t om een n i e u w beslag: de indeplaatsgestelde zet de ingezette procedure gewoon voort (b.v. Luik, 20 november 1972, *Pas.*, 1973, II, 51).

De gebreken die de oorspronkelijke rechtspleging zouden aantasten worden door de indeplaatsstelling niet geheeld. Aldus is een indeplaatsstelling niet mogelijk indien de geldigheidsduur van het eerste beslag is verstreken (Beslagr. Hoei, 21 juni 1983, *Pas.*, 1984, III, 11; verstrijken geldigheidsduur van de overschrijving van het eerste beslag; vordering ongegrond).

De vervolgende partij tegen wie de indeplaatstelling is toegestaan, is gehouden de stukken van de vervolging tegen ontvangstbewijs af te geven aan de indeplaatsgestelde. De door hem bestede kosten m.b.t. de uitwinning worden vergoed na de toewijzing.

2. *Samenvoeging van beslagen*

879 De wet kent twee gevallen van samenvoeging:

1. wanneer twee of meer beslagen zijn gelegd en overgeschreven op verschillende goederen van dezelfde debiteur, in hetzelfde arrondissement gelegen (art. 1607);
2. wanneer een tweede beslag ter overschrijving wordt aangeboden dat een grotere omvang heeft dan een eerste voor dezelfde goederen gelegd beslag (art. 1608).

880 Wanneer twee of meer schuldeisers van dezelfde debiteur op verschillende van diens goederen, gelegen in hetzelfde arrondissement, uitvoerend beslag hebben gelegd, dan kunnen die worden

samengevoegd. Deze mogelijkheid is ingegeven door de wens de procedure te vereenvoudigen en de kosten te drukken (*Verslag Van Reepinghen*, I, 581). De vordering tot samenvoeging wordt ingesteld op verzoekschrift. Het verzoek kan worden gedaan door de resp. beslagleggers, de beslagene en de ingeschreven schuldeisers.

De beslagrechter is verplicht om op een dergelijk verzoek in te gaan van zodra aan de wettelijke voorschriften is voldaan. Na de aanmaning bedoeld in art. 1582 (nl. om kennis te nemen van de verkoopsvoorwaarden), kan de samenvoeging echter niet meer gevraagd of toegestaan worden dan met toestemming van alle partijen.

Na de beschikking die de samenvoeging beveelt, wordt de uitwinning verder vervolgd door de eerste beslaglegger, d.i. de schuldeiser die als eerste zijn beslag liet overschrijven.

Indien het tweede beslag van grotere omvang is dan het eerste, wordt het slechts in die mate overgeschreven (art. 1608). De tweede beslaglegger is gehouden zijn beslag aan te zeggen aan de eerste beslaglegger. De eenheid van beslag wordt hier gerealiseerd door de samenvoeging van rechtswege in handen van de eerst overgeschreven schuldeiser. Blijft deze in gebreke de uitwinning te benaastigen, dan kan de tweede beslaglegger de indeplaatsstelling vorderen (art. 1609). Zolang de eerste beslaglegger zich niet schikt naar art. 1608 mag de beslagrechter weigeren een notaris aan te stellen (Beslagr. Hoi, 24 juni 1980, *J.T.*, 1980, 649).

B. SAMENLOOP

1. Samenloop met faillissement

881 De uitwinningsbevoegdheid van de hypothecaire schuldeiser i.g.v. van faillissement was lange tijd het voorwerp van controverse. Zo werd vaak verdedigd dat in het conflict tussen curator en hypothecaire schuldeiser de voorkeur moet worden gegeven aan de meest gereede partij (b.v. Bergen, 20 juni 1979, *R.G.E.N.*, 1980, nr. 22553; Antwerpen, 27 juni 1979, *R.W.*, 1983-84, 570, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23052; Gent, 24 februari 1983, *T. Not.*, 1983, 162; Beslagr. Charleroi, 23 februari 1983, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23044). Aan die onzekerheid is thans een einde gekomen. In geval van faillissement kan de eerst ingeschreven schuldeiser tot uitwinning overgaan ongeacht de stand van het faillissement (art. 564 Faill. W.). Hij heeft ter zake een "uitsluitend recht" zonder enige concurrentie met de curator. Art. 1621 is op deze situatie dan ook niet van toepassing (Cass., 21 september 1984, *Arr. Cass.*, 1984-85, nr. 61; *R.W.*, 1985-86, 318, met noot; *T.B.H.*, 1985, 367; *J.T.*, 1985, 185; *R.G.E.N.*, 1986, nr. 23364; *Rev. Not. B.*, 1985, 233).

Indien het toch de curator is die tot de verkoop overgaat, zijn de kosten en honoraria bevoorrecht op de opbrengst van het goed in de mate dat die kosten nuttig zijn geweest voor de hypothecaire schuldeiser (B.v.: Brussel, 9 april 1975, *R.W.*, 1975-76, 1697; Antwerpen, 1 februari 1983, *T.B.H.*, 1984, 119; Gent, 24 juni 1983, *T.B.H.*, 1984, 137; Kh. Oudenaarde, 17 mei 1984, *R.W.*, 1984-85, 2223; Kh. Charleroi, 20 december 1988, *T.B.H.*, 1989, 815. Zie hierover o.m.: ENGELS, Chr., "Rangregeling na uitvoerend beslag en faillissement", *T.P.R.*, 1983, (413), 433 e.v.; PARIJS, R. en VAN BUGGENHOUT, Ch., "Over de verkoop van de onroerende goederen toebehorend aan de gefailleerde", *T.B.H.*, 1981, 386 e.v.). In geval van verkoop door de hypothecaire schuldeiser: Gent, 23 mei 1986, *T.B.H.*, 1988, 465, *R.G.E.N.*, 1989, nr. 23696: de loutere aanwezigheid

van de curator op de verkoopdag is geen prestatie die ten goede komt aan de samenlopende schuldeisers; Beslagnr. Brussel, 31 oktober 1989, *R.W.*, 1989-90, 58; Beslagnr. Antwerpen, 19 juni 1989, *onuitg.*: geen opname honorarium curator in de verkoopvoorwaarden wanneer geen handelingen werden verricht die effectief hebben bijgedragen tot behoud of vereffening van het goed.

De samenloop tussen een andere dan de eerst ingeschreven hypothecaire schuldeiser en de curator wordt geregeld door art. 564, tweede lid Faill.W. De curator kan te allen tijde vragen dat de uitwinning wordt gestaakt.

2. Samenloop met andere gerechtelijke verkopen

882 Wanneer er voor de overschrijving van het beslag een vonnis bestaat dat de verkoop van dezelfde onroerende goederen beveelt, dan kan de beslagene de beslaglegger dagvaarden met het oog op een schorsing van het beslag gedurende ten hoogste 2 maanden (art. 1621). Heeft in die periode de verkoop niet plaatsgevonden, dan kan de beslaglegger de uitwinning vervolgen (zie hierover o.m.: RENS, J.L., "Samenloop van uitvoerend beslag op onroerend goed met andere procedures tot verkoop", *T. Not.*, 1974, 97 e.v.).

AFDELING III

RANGREGELING

§ 1. Begrip

883 Door de toewijzing van het onroerend goed gaan de rechten van de ingeschreven schuldeisers over op de prijs. De koper heeft geen andere verplichtingen dan die welke voortvloeien uit de verkoopvoorwaarden. De verkoop die aldus het in beslag genomen goed bevrijdt ten aanzien van de schuldeisers van de beslagene, moet noodzakelijk gevolgd worden door een regeling van de schuldvorderingen waarvan dit goed de waarborg uitmaakte (*Verslag Van Reepinghen*, 586). De procedure van rangregeling dient dit dubbel doel: enerzijds verdeling van de koopsom tussen de schuldeisers, anderzijds zuivering van het goed (zie hierover: DE BOUNGNE, A., "De rangregeling en het nieuw gerechtelijk wetboek", *R.W.*, 1970-71, 1641 e.v.; DE LEVAL, G., "L'ordre", *Rev.Not.B.*, 1982, 62 e.v.; DONNAY, M., "Procédure de l'ordre après saisie-exécution immobilière", *Ann.Not.*, 1969, nr. 21280; ENGELS, Chr., *a.w.*, 361 e.v.; *Id.*, "De rangregeling na uitvoerend beslag en faillissement", *T.P.R.*, 1983, 413 e.v.; THUYSBAERT, M., "De rangregeling", *T.Not.*, 1970, 145 e.v.; *Rép.Not.*, "L'ordre"; VAN HOVE, E., *a.w.*, *T.P.R.*, 1980, 340 e.v.; VAN STEEN, W., *a.w.*, 361 e.v.).

De term "rangregeling" duidt op de bepaling van de positie van de ingeschreven schuldeisers volgens hun rang. Deze aanduiding is enigszins misleidend omdat de procedure van rangregeling eveneens van toepassing is wanneer er

enkel chirografaire schuldeisers zijn. Zij is eveneens aan de orde wanneer er slechts één schuldeiser is met het oog op de verdeling van de prijs tussen de beslagene en de schuldeiser.

De procedure van rangregeling is ook van toepassing op andere gevallen waarin de verkoop van rechtswege de overgang van de rechten van de schuldeisers op de prijs tot gevolg heeft. Dit is o.m. het geval bij de verkoop na faillissement, de verkopen bedoeld in art. 1186 tot 1189, de gedwongen veiling om uit onverdeeldheid te treden (art. 1211), de herveiling na rouwkoop, en in geval van onteigening (art. 18 Onteigeningswet).

De rangregeling wordt toevertrouwd aan de *notaris*. De procedure wordt bepaald in de art. 1639 tot 1654. De verdeling kan echter ook minnelijk worden afgehandeld, maar, zo schrijft ENGELS, "men moet alles gerechtelijk regelen". D.w.z. men moet de wettelijke pleegvormen in acht nemen (ENGELS, Chr., "De taak van de notaris in de procedure van rangregeling", *Rechtspr. Antw.*, 1987, (106), 110. B.v.: Bergen, 1 maart 1989, *Rev. Not. B.*, 1989, 585, *J.L.M.B.*, 1989, 654, *R.G.E.N.*, 1991, nr. 24026). De notaris moet immers ambtshalve en binnen de termijn die de wet bepaalt, het ontwerp van verdeling en van rangregeling opmaken (*Verslag Van Reepinghen*, 587). Een minnelijke rangregeling ondersteunt aldus de toestemming van al de samenlopende schuldeisers, de voorafgaande mededeling van het ontwerp van verdeling en het opmaken van een authentieke akte tot minnelijke verdeling en rangregeling (Bergen, 1 maart 1989, *t.a.p.*).

§ 2. Samenlopende schuldeisers

884 Met welke schuldeisers moet de notaris rekening houden? In de eerste plaats: de schuldeisers aan wie het beslag is gemeen geworden. Vervolgens de schuldeisers die in deze samenloop opkomen door verzet te doen op de prijs.

Krachtens de fiscale wetgeving is de notaris gehouden de administratie te verwittigen van de verkoop. Zo bepalen de art. 324 e.v. W.I.B. dat de notaris de ontvanger der belastingen moet verwittigen ten vroegste drie maanden voor de verkoop en ten laatste twaalf dagen voordien. Dit bericht moet in tweevoud worden opgemaakt en bij ter post aangetekende brief verzonden worden naar de ontvanger van de woonplaats van de beslagene en van de plaats waar het goed gelegen is. Op deze wijze wordt aan de administratie de mogelijkheid geboden om zijn aanspraken te doen gelden. Dit gebeurt bij een ter post aangetekende brief waarin kennis wordt gegeven van het bedrag van de belastingen en bijbehoren die aanleiding kunnen geven tot inschrijving van de wettelijke hypotheek van de schatkist. Deze aangetekende brief geldt dan als "beslag onder derden in handen van de notaris" (art. 326 W.I.B.) De art. 63, § 6 en 93ter e.v. W.B.T.W. leggen een gelijkaardige verplichting op (zie hierover: DEBLAUWE, R., "De fiscale notificaties bij verkoop op onroerend beslag", *T.Not.*, 1984, 65 e.v.; *Rép. Not.*, "La saisie immobilière", nr. 391-1 e.v.).

A. SCHULDEISERS AAN WIE HET BESLAG GEMEEN IS GEWORDEN

Door de kantmelding bedoeld in art. 1582 is het beslag gemeen aan de ingeschreven schuldeisers, de beslagleggende schuldeiser en degenen die een bevel lieten overschrijven. Ook de schuldeisers die een bewarend beslag hebben laten overschrijven worden hieronder gerekend (zie boven, nr. 828).

B. SCHULDEISERS DIE NOG TIJDIG EEN IN S C H R I J V I N G HEBBEN GENOMEN.

Zolang de definitieve toewijzing niet is overgeschreven kunnen hypothecaire schuldeisers nog steeds een hypothecaire inschrijving nemen (RENS, J.L., "De schuldeisers toegelaten tot de rangregeling bij uitvoerend beslag op onroerend goed", in *Liber amicorum E. Krings*, Brussel, 1991, (731), 735).

C. SCHULDEISERS DIE NOG TIJDIG EEN B E V E L OF EEN BEWAREND BESLAG LIETEN OVERSCHRIJVEN.

De notaris dient eveneens nog rekening te houden met de schuldeisers die na de opstelling van de verkoopvoorwaarden bewarend beslag hebben gelegd op het onroerend goed (Beslagr. Veurne, 21 november 1987, *t.a.p.*: principe; ENGELS, Chr., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 429, nr. 30; RENS, J.L., *a.w.*, 735; THUYSSBAERT, M., "De rangregeling", *T. Not.*, 1970, 166). Dit onderstelt dat dit beslag de samenlopende schuldeisers tegenwerpeijk is, d.w.z. dat de overschrijving aan de toewijzing moet voorafgaan.

D. SCHULDEISERS DIE BESCHIKKEN OVER EEN V O O R R E C H T ZONDER PUBLICITEIT

Bepaalde voorrechten op onroerend goed zijn niet onderworpen aan de hypothecaire publiciteit. Het gaat hier om de schuldeisers bedoeld in art. 17 Hyp.W., art. 23 Verzekeringwet, art. 150 en 184bis Reg.W., art. 84-86 W.Succ. (zie hierover: RENS, J.L., *a.w.*, 736, nr. 7; THUYSSBAERT, M., *a.w.*, 166-167).

E. SCHULDEISERS DIE V E R Z E T HEBBEN GEDAAN OP DE P R I J S

Na de overschrijving van het proces-verbaal van toewijzing kunnen schuldeisers geen bevel meer doen overschrijven of beslag leggen op het goed. Schuldeisers die over een uitvoerbare titel beschikken kunnen echter wel nog verzet doen op de prijs (art. 1642).

Dit verzet geschiedt bij deurwaardersexploot. Het verzet moet aan de beslagene worden betekend en aan de notaris worden aangezegd. Het exploot vermeldt benevens het bepaalde in art. 43, de oorzaak van de vordering en haar bedrag, alsook de keuze van woonplaats in het arrondissement waar de notaris zijn woonplaats heeft (art. 1642, tweede lid).

Dit verzet moet worden gedaan binnen de termijn bepaald in art. 1642: tot het verstrijken van de termijn voor het opmaken van de proces-verbaal van rangregeling. Met vorderingen die nadien worden ingediend, kan geen rekening worden gehouden (ENGELS, Chr., *a.w.*, nr. 585; DE LEVAL, G., "L'ordre", *Rev. Not. B.*, 1982, (62), 78. *Anders*: Beslagr. Luik, 11 januari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 301). Dit is alleszins het geval nadat het proces-verbaal werd opgesteld, (Beslagr. Aarlen, 3 februari 1983, *R.G.E.N.*, 1983, nr. 2295, *Rev. Reg. Dr.*, 1983, 157).

De vraag aan welke kwaliteit hun schuldvordering moet beantwoorden is het voorwerp van een controverse die haar grondslag vindt in de wet zelf. Luidens art. 1642 kunnen enkel schuldeisers die beschikken over een uitvoerbare titel verzet doen op de prijs. Art. 1643 *in fine* bepaalt daarentegen dat de notaris enkel mag rekening houden met de in art. 1628 opgesomde vorderingen: niet-betwiste schuldvorderingen of die welke b.v. door een titel, zelfs een onderhandse, zijn vastgesteld (eerste lid) en schuldvorderingen waarvoor bewarend beslag werd gelegd (tweede lid). Terecht worden beide bepalingen veelal zo gelezen dat art. 1642 derogeert aan art. 1628, eerste lid, zodat de notaris enkel rekening mag houden met schuldeisers die verzet doen en beschikken over een uitvoerbare titel (Beslagr. Gent, 26 februari 1982, *T. Not.*, 1982, 141, *R.G.E.N.*, 1983, nr. 22831; Beslagr. Veurne, 21 oktober 1987, *T. Not.*, 1988, 43; VAN STEEN, W., *a.w.*, 106; ENGELS, Chr., *a.w.*, 381, nr. 587 e.v.; *Id.*, “De rangregeling na uitvoerend beslag en faillissement”, *T.P.R.*, 1983, 426, nr. 26 e.v.; VAN HOVE, E., “Beslag op onroerend goed en rangregeling”, *T.P.R.*, 1980, 347, nr. 19; RENS, J.L., *a.w.*, 743, nr. 16. *Anders*: DE LEVAL, G., *a.w.*, *Rev. Not. B.*, 1982, 75, 12 e.v.; Beslagr. Doornik, 18 april 1984, *J.T.*, 1985, 144; Beslagr. Luik, 11 januari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 301; Beslagr. Luik, 27 juni 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 1374; Beslagr. Doornik, 14 februari 1990, *Rev. Not. B.*, 1990, 266). Aldus dient de notaris geen rekening te houden met een schuldeiser wiens schuldvordering enkel blijkt uit een onderhandse akte en die in zijn handen bewarend derdenbeslag legt (Beslagr. Antwerpen, 24 juni 1971, *Rechtspr. Antw.*, 1987, 86 met noot ENGELS; Beslagr. Veurne, 21 oktober 1987, *T. Not.*, 1988, 43).

F. ANDERE SCHULDEISERS

Andere schuldeisers komen niet in aanmerking. Zij kunnen wel nog derdenbeslag leggen in handen van de notaris: bewarend derdenbeslag door schuldeisers die niet over een uitvoerbare titel beschikken; uitvoerend derdenbeslag door schuldeisers met een uitvoerbare titel, maar wier vordering niet tijdig werd ingediend. Zo'n bewarend c.q. uitvoerend beslag heeft niet tot gevolg dat de notaris deze schuldeisers moet opnemen in het proces-verbaal van rangregeling (Beslagr. Antwerpen, 24 juni 1971, *Rechtspr. Antw.*, 1987, 86 met noot ENGELS; Beslagr. Veurne, 21 november 1987, *T. Not.*, 1988, 43. *Anders*: Beslagr. Doornik, 14 januari 1977, *t.a.p.*; Beslagr. Doornik, 18 april 1984, *J.T.*, 1985, 144; Beslagr. Doornik, 14 februari 1990, *t.a.p.* Zie hierover ook: ENGELS, Chr., *a.w.*, *T.P.R.*, 1983, 429, nr. 31; RENS, J.L., *a.w.*, 742, nr. 15). Deze schuldeisers kunnen enkel aanspraak maken op het eventueel residu van de koopprijs na de betaling van de in het p.v. van rangregeling en verdeling opgenomen schuldvorderingen (Beslagr. Veurne, 21 oktober 1987, *t.a.p.*). Zowel bij bewarend als uitvoerend beslag is de notaris wel gehouden tijdig zijn verklaring van derde-beslagene af te leggen (Bergen, 1 maart 1989, *Rev. Not. B.*, 1989, 585).

§ 3. Procedure

A. AFGIFTEBEWIJS VAN DE VERSCHULDIGDE BEDRAGEN AAN DE KOPER

885 De notaris geeft aan de koper een document, dat niet aan bepaalde vormvoorschriften is onderworpen, af waarop de bedragen zijn vermeld die hij krachtens de verkoopsvoorwaarden gehouden is te betalen:

- de prijs;
- de rente;
- de kosten, rechten en erelonen;
- alle andere bijkomende kosten.

Het beginsel dat de rechten van de schuldeisers overgaan op de prijs, verklaart dat de koper niet bevrijdend aan de beslagene kan betalen. Die betaling kan op twee manieren gebeuren. In de regel wordt in de verkoopsvoorwaarden bepaald dat de koper het bedrag in handen van de notaris dient te betalen. De koper heeft ook het recht deze bedragen te storten in de Deposito- en Consignatiekas (art. 1641). De schuldeisers zullen dan door middel van de hen afgeleverde borderellen betaling kunnen verkrijgen.

De koper mag de storting in de Deposito- en Consignatiekas echter niet meer verrichten nadat hem hetzij het proces-verbaal van verdeling of van rangregeling, hetzij de onherroepelijke beslissing over de geschillen betreffende dat proces-verbaal werden betekend. Is het proces-verbaal van rangregeling eenmaal onaantastbaar en dan ook uitvoerbaar geworden, dan heeft een storting in de Deposito- en Consignatiekas immers geen zin meer.

Zolang de notaris overeenkomstig art. 1650 niet het definitief proces-verbaal van verdeling of van rangregeling heeft opgemaakt en aan die schuldeisers de borderellen van toewijzing heeft overgemaakt, blijft de prijs – hoewel onbeschikbaar – in het vermogen van de beslagene. De betaling van de prijs door de koper heeft niet tot gevolg dat de schuldenaar verkoper ook reeds tegenover de ingeschreven schuldeisers wordt bevrijd (Cass., 3 mei 1990, *Arr.Cass.*, 1989-90, 1137 met noot).

B. PROCES-VERBAAL VAN RANGREGELING EN TEGENSpraak

1. Proces-verbaal

886 De notaris maakt het proces-verbaal van rangregeling open maant de schuldeisers en beslagene aan om hiervan inzage te nemen en tegenspraak te voeren.

Dit proces-verbaal moet worden opgemaakt binnen de termijn van een maand. Voor de bepaling van deze termijn is het tijdstip van belang waarop de toewijzing niet meer kan worden aangevochten c.q. over de betwisting onherroepelijk werd beslist. De termijn van een maand gaat in: hetzij bij het

verstrijken van de termijn van 15 dagen, bepaald in art. 1622, indien de toewijzing niet bestreden wordt, hetzij bij het verstrijken van de termijn van een maand na het wijzen van het vonnis dat over de nietigheidsvordering recht doet, hetzij, indien tegen dit vonnis hoger beroep is ingesteld, vanaf de aanzegging aan de notaris van het arrest (art. 1643). Deze termijn is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid.

2. Aanmaning

887 Binnen vijftien dagen na het proces-verbaal maant de notaris de beslagene en de schuldeisers aan om binnen de termijn van een maand inzage te nemen van het proces-verbaal en om gebeurlijk tegenspraak te voeren.

Deze aanmaning gebeurt bij deurwaardersexploot (*Verlag Van Reepinghen*, 587).

Art. 1644 bepaalt dat die aanmaning van de schuldeisers gebeurt aan de gekozen woonplaats in de inschrijving, de overschrijving of het verzet. Het gaat hier echter niet om een verplichting, behoudens wanneer de betekening aan de gekozen woonplaats een betekening in het buitenland kan verhinderen (DE LEVAL, G., *a.w.*, 85; THUYSBAERT, M., *a.w.*, 165). De wet vereist niet dat het proces-verbaal mede wordt betekend. De partijen kunnen de notaris echter ontslaan van de verplichting om tot aanmaning over te gaan. Indien alle partijen aldus afstand hebben gedaan, begint de termijn voor de tegenspraak te lopen vanaf de dagtekening van het proces-verbaal.

3. Tegenspraak

888 De beslagene en de schuldeisers beschikken over een termijn van een maand om tegenspraak te voeren. Na verloop van die termijn is de rangregeling definitief. Iedere tegenspraak na het verstrijken van de termijn is niet ontvankelijk (Kh. Namen, 29 maart 1983, *Rev. Not. B.*, 1984, 38, *Rev. Rég. Dr.*, 1983, 243, *R.G.E.N.*, 1984, nr. 23003, *T. Not.*, 1984, 201: een vordering uit ongerechtvaardigde verrijking kan evenmin soelaas bieden).

Enkel diegenen genoemd in art. 1644 kunnen tegenspraak voeren. De tegenspraak van een schuldeiser die eerst na het opmaken van het proces-verbaal zijn aanspraken doet gelden, is niet ontvankelijk (Beslagr. Aarlen, 3 februari 1983, *R.G.E.N.*, 1983, nr. 22950, *Rev. Rég. Dr.*, 1983, 157, noot C.S. *Anders*: Beslagr. Luik, 11 januari 1988, *J.L.M.B.*, 1988, 301; Rb. Dinant, 14 februari 1990, *Rev. Not. B.*, 1990, 266).

Hoe moet die tegenspraak worden geformuleerd? Art. 1644 laat enkel een deurwaardersexploot en de verklaring afgelegd voor de notaris toe. Een aangetekende brief volstaat dus niet (Beslagr. Antwerpen, 19 februari 1990, *onuitg.*; Beslagr. Hasselt, 25 oktober 1983, *Limb.Rechtsl.*, 1983, 172). *A fortiori* dus niet: een gewone brief (*anders*: DE LEVAL, G., *a.w.*, *Rev. Not. B.*, 1982, 88).

De tegenspraak moet gemotiveerd zijn (Beslagr. Antwerpen, 17 mei 1979 en 28 juni 1979, *Rechtspr. Antw.*, 1987, 103 met noot ENGELS).

4. Regeling van de betwistingen

889 Is een minnelijke regeling niet mogelijk, dan doet de beslagrechter uitspraak. Hiertoe legt de notaris een uitgifte van het proces-verbaal met zijn opmerkingen ter griffie neer. De oproeping van de betrokken partijen geschiedt door de zorg van de griffier bij gerechtsbrief. De beslagrechter kan ook de notaris bevelen te verschijnen om zijn opmerkingen te horen. Binnen vijftien dagen na de uitspraak geeft de griffier bij gerechtsbrief kennis van het vonnis aan alle partijen en aan de notaris.

Tegen dit vonnis staat geen verzet open, wel hoger beroep.

De kennisgeving door de griffier doet de termijn voor hoger beroep ingaan (Cass., 26 mei 1977, *Arr. Cass.*, 1977, 986, *R.W.*, 1977-78, 1428, *J.T.*, 1978, 296). Het beroep moet binnen een maand na de kennisgeving worden ingesteld. In geval van hoger beroep brengt de griffier van het Hof zulks ter kennis van de notaris (art. 1649). Heeft de notaris die kennisgeving van een ingesteld hoger beroep niet ontvangen binnen de beroepstermijn, dan kan hij het definitief proces-verbaal van rangregeling opmaken. Het is dus overbodig dat de griffier op grond van art. 1388 een attest dat er geen hoger beroep is, afgeeft.

Cassatieberoep moet worden ingesteld binnen drie maanden na deze kennisgeving (Cass., 6 januari 1989, *T. Not.*, 1989, 145, *J.T.*, 1989, 474; *Rev. Not. B.*, 1989, 583).

C. AFSLUITING VAN HET PROCES-VERBAAL

890 Is binnen de termijn van art. 1644 geen tegenspraak gevoerd, dan sluit de notaris het proces-verbaal en geeft hij aan de schuldeisers de borderellen van toewijzing af. Het borderel wordt omschreven als een uittreksel uit het proces-verbaal van rangregeling voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging op grond waarvan de batig gerangschikte schuldeiser betaling kan vorderen van de bewaarder van de Deposito- en Consignatiekas of eventueel van de koper (ENGELS, Chr., *a.w.*, 397; THUYSBAERT, M., *a.w.*, 184). Het afgeven van deze borderellen heeft enkel zin indien de koopprijs werd gestort in de Deposito -en Consignatiekas of indien de koper nog niet betaald heeft. Daarom zegt art. 1651 dat de schuldeiser in dat geval het borderel teruggeeft aan de notaris en dat het bij de akte gevoegd blijft.

De afsluiting van het proces-verbaal van verdeling of rangregeling heeft tot gevolg dat de aan de schuldeisers verschuldigde rente ophoudt te lopen. Ofschoon art. 1639 bepaalt dat de rechten van de ingeschreven schuldeisers overgaan op de prijs, blijft die koopprijs – zij het onbeschikbaar – in het vermogen van de beslagene totdat het definitief proces-verbaal van rangrege-

ling en verdeling werd opgemaakt en de borderellen van toewijzing aan de schuldeisers werden overhandigd.

De rangregeling kan slechts worden afgesloten nadat alle bedragen zijn toegevoegd, ongeacht of de toewijzing geschiedt ten voordele van bevoorrechte of chirografaire schuldeisers of zelfs ten voordele van de beslagene als er een overschot is (Beslagr. Gent, 26 februari 1982, *t.a.p.*: i.c. had de notaris de rangregeling afgesloten terwijl enkel een bedrag was toegewezen aan de enige hypothecaire schuldeiser en de verdeling van het saldo werd uitgesteld).

Is wel tegenspraak gevoerd dan maakt de notaris het definitief proces-verbaal van verdeling of van rangregeling op binnen de vijftien dagen na het verstrijken van de termijn voor hoger beroep of, gebeurlijk binnen vijftien dagen na kennisgeving van het arrest.

§ 4. Doorhaling

891 Een van de oogmerken van de procedure van rangregeling is het onroerend goed te bevrijden van alle bestaande in- en overschrijvingen. Deze zuivering kan vrijwillig zijn door toestemming van de betrokken partijen, of gerechtelijk.

892 De verhouding tussen de art. 1647, 1651 en 1653 is een onderwerp van betwisting. De schuldeisers die in nuttige orde zijn gerangschikt geven bij notariële akte kwijting voor de bedragen die hun toekomen en bewilligen de doorhaling van de op hun naam genomen inschrijving (art. 1651, eerste lid). Is de prijs volledig betaald dan geeft de notaris hiervan een getuigschrift af. Op overlegging van dit getuigschrift gaat de hypotheekbewaarder ambtshalve over tot de doorhaling van alle inschrijvingen en overschrijvingen (art. 1653, derde lid). De inschrijving die de hypotheekbewaarder ambtshalve heeft genomen, wordt doorgehaald op verzoek van de koper die bewijst dat de prijs betaald is (art. 1653, eerste lid).

Betwisting bestaat nu over de vraag of de ambtshalve doorhaling ook betrekking heeft op de inschrijving van de batig gerangschikte schuldeisers. In de rechtsleer en rechtspraak wordt die vraag thans overwegend bevestigend beantwoord (ENGELS, Chr., *a.w.*, 405, nr. 624; DE LEVAL, G., *a.w.*, *Rev. Not. B.*, 1982, 102; Beslagr. Gent, 9 december 1974, *R.W.*, 1974-75, 1323; Beslagr. Aarlen, 23 november 1982, *Rev. Not. B.*, 1984, 486 met noot DE VROE). Hiertegen werd voorgehouden dat de art. 1651 e.v. geen alternatieve doorhalingstechnieken hebben ingesteld met hetzelfde toepassingsgebied, maar dat die bepalingen telkens te onderscheiden hypothesen beogen. Het notarieel getuigschrift zou aldus de instemming van de batig gerangschikte schuldeisers niet overbodig maken. Indien dezen hun medewerking weigeren, dient de koper zijn toevlucht te nemen tot art. 1647 (in die zin o.m.: WERDEFROY, F., "Doorhaling van hypothecaire inschrijvingen na rangregeling", *T. Not.*, 1975, 129 e.v.; Beslagr. Brussel, 29 juni 1979, *R.G.E.N.*, 1980, nr. 22475).

Aan de koper die zich van zijn verplichtingen heeft gekweten, wordt de mogelijkheid geboden om de doorhaling te verkrijgen via rechterlijke tussenkomst en dit zodra het proces-verbaal van rangregeling wordt opgesteld. Spreekt de wet enkel over de storting van de prijs in de consignatiekas en over de betaling van de kosten in handen van de notaris (vgl. art. 1641), toch wordt aangenomen dat art. 1647 ook toepassing vindt wanneer de prijs in handen van de notaris is betaald krachtens de verkoopsvoorwaarden (Beslagr. Luik, 30 januari 1980, *R.G.E.N.*, 1980, nr. 22536 met noot, *Rev. Not. B.*, 1980, 246). De vordering wordt ingeleid bij dagvaarding en niet bij verzoekschrift (Beslagr. Hasselt, 6 april 1982, *T. Not.*, 1982, 301; *Rev. Not. B.*, 1983, 160, *R.G.E.N.*, 1983, nr. 22830; Beslagr. Kortrijk, 6 april 1983, *T. Not.*, 1989, 119; Beslagr. Doornik, 14 september 1984, *J.T.*, 1985, 151; Beslagr. Kortrijk, 7 maart 1985, *T. Not.*, 1989, 121). Dit kan gebeuren welke ook de stand is van de procedure (Beslagr. Luik, 30 januari 1980, *t.a.p.*). De toepassing van art. 1647 kan niet worden gevraagd na de afsluiting van de rangregeling.

De procedure van rangregeling kan zoals gezegd ook gevolgd worden om tot zuivering te komen indien er slechts één schuldeiser is. De hypotheekbewaarder is ook in die hypothese verplicht tot doorhaling over te gaan op voorlegging van het hypothecair getuigschrift (Beslagr. Kortrijk, 6 april en 7 maart 1985, *T. Not.*, 1989, 118 met noot VERBEYLEN).

ZAAKREGISTER

- A**
- Aandelen
 - beslag op aandelen, 514, 567, 671
 - Aansprakelijkheid
 - bij andersluidend vonnis na kort geding, 181
 - gerechtsdeurwaarder, 93, 511
 - misbruik van executierechten, 36
 - bij voorlopige tenuitvoerlegging, 171
 - Actio iudicati*, 157, 475
 - Actualiteit van de titel, 472
 - Advocaat
 - beslag in handen van, 658, 668
 - Anatocisme, 467
 - Arbitrale beslissingen
 - algemeen, 220
 - exequatur, 225
 - vreemde, 221
 - Akkoordvonnis, 186
 - Alimentatie
 - beslag voor, 124
 - beslagbaarheid, 124
 - compensatie, 124
 - executieproblemen, 484
 - intresten, 159
 - kantonnement, 354
 - verjaring, 488
 - Administratieve akte, 249
 - Auteursrecht
 - beslagbaarheid, 117
 - beslag inzake namaak, 437
 - Authentieke akte
 - begrip, 147, 235
 - grosse, 148
 - minuut, 148
 - uitvoerbaarheid, 235
- B**
- ‘Bankruptcy Act’ (Chapter 13), 66
 - Bank
 - beslag op bankrekening, 654
 - beslag op inhoud bankkluis, 516, 550, 553, 663
 - documentair krediet, 665
 - eenheid van rekening, 661
 - garantie op eerste verzoek, 666
 - kredietopening, 660
 - meerhoofdige rekening, 657
 - rekening-courant, 655
 - Bederfelijke goederen, 377, 528
 - Beding
 - ‘eerst betalen, dan praten’, 55
 - kettingbeding, 822
 - van onbeslagbaarheid, 116, 645, 759
 - van onoverdraagbaarheid, 116, 645, 759
 - van onverdeeldheid, 87, 762
 - solidariteitsbeding, 823
 - voorkeurbeding, 821
 - Bedrieglijk onvermogen, 27
 - Belastingen, 252
 - Belgische Frank, 152
 - Beneficiaire aanvaarding, 101
 - Beschikkingsonbevoegdheid (door beslag) (zie Onbeschikbaarheid)
 - Beslag
 - begrip, 20
 - derdenbescherming, 24
 - dwangvertegenwoordiging, 45
 - juridische aard 41
 - omvang, 34
 - samenloop, 23, 689
 - op toekomstige goederen, 30
 - voorwerp, 29
 - op vruchten, 32, 806
 - zakelijke werking, 41
 - Beslag bij een derde, 517, 546, 618
 - Beslag in eigen handen, 677
 - Beslag inzake namaak, 437
 - Beslag onder derden (algemeen)
 - algemeen, 617
 - en cessie, 629, 693
 - derde-beslagene, 696, 712
 - eventuele vordering, 649
 - en rechtstreekse vordering, 626
 - gevolgen, 680
 - structuur, 638
 - toekomstige vordering, 649
 - en zijdelingse vordering, 623
 - Beslag onder derden (bewarend)
 - aanzegging, 709
 - algemeen, 698
 - authentieke of onderhandse stukken, 706
 - bekwaamheid, 699
 - betwisting van de schuld door derde, 722
 - beslag, 703
 - bij conclusie, 701
 - derde-beslagene (positie), 696
 - derde-beslagene (verplichtingen), 712
 - duurtijd, 711
 - omzetting in uitvoerend beslag, 724
 - onbeschikbaarheid, 681
 - op eigen gezag, 705
 - procedure, 700
 - rechterlijke machtiging, 700
 - verklaring van derde-beslagene, 716
 - Beslag onder derden (uitvoerend)
 - aanzegging van het beslag, 730
 - afgifte, 733
 - beslag, 729
 - positie derde-beslagene, 696
 - verplichtingen derde, 732
 - excepties, 696
 - evenredige verdeling, 737
 - en faillissement, 94, 736
 - kwaliteit schuldvordering, 462, 726
 - periodieke schulden, 727
 - en samenloop, 689, 738
 - verklaring derde-beslagene, 732
 - voorwerp van het beslag, 641
 - Beslag op roerend goed
 - aanwezigheid beslaglegger, 544
 - algemeen, 513
 - beslag bij vergelijking, 563
 - bijstand getuige, 542
 - bij een derde, 546
 - brandkasten, 553
 - eenheid van beslag, 562

- kunstvoorwerpen, 573
- omschrijving van de goederen, 556
- onroerend goed door bestemming, 520
- op dieren, 559
- op geld, 554
- op verschillende plaatsen, 545
- P.V. van niet bevinding, 558
- publiciteit, 385, 561
- revindicatie, 580
- verkoop, 569
- waardepapieren, 554
- weigering toegang, 551
- Beslag op onroerend goed (bewarend)**
- algemeen, 741
- duurtijd, 747
- gevolgen, 747
- omzetting in uitvoerend beslag, 752
- publiciteit, 743
- Beslag op onroerend goed (uitvoerend)**
- algemeen, 755
- bekwaamheid, 754
- beperking van vervolging, 780
- beschikkingsonbevoegdheid, 810
- beslag, 782
- beslagene als sekwestre, 799
- bevel, 771
- echtgenoten, 764
- eenheid van beslag, 874
- en faillissement, 881
- gemeenmaking van beslag, 835
- gevolgen, 798
- herveiling na rouwkoop, 848
- hoger bod, 843
- huurgelden, 800
- huurovereenkomsten, 812
- incidenten, 799
- indeplaatsstelling, 875
- kantmelding, 828, 835
- keuzerecht, 767
- koper (positie van de), 862
- nietigheden, 870
- notaris, 789, 792, 799, 826, 841
- onbetaalde verkoper, 833
- onttrekking (vordering tot), 867
- onverdeelde goederen, 760
- overschrijving, 786
- procedure, 770
- rangregeling, 883
- samenloop, 874
- verkoop, 837
- verkoopsvoorwaarden, 817
- voorwerp, 756
- vruchten, 806
- weigering van bod, 852
- zittagen, 839
- zwaarigheden, 873
- Beslag tot terugvordering, 431**
- Beslagberichten, 385**
- Beslaglegger**
- juridische positie, 44
- executiegerechtigde, 166, 454, 754
- Beslagrecht**
- begrip, 2
- materieel, 2
- openbare orde, 3, 619, 840, 813
- Beslagrechter**
- algemeen, 46
- bevoegdheid, 47
- controle taken, 81
- en faillissement, 96
- fiscale zaken, 72
- onroerend beslag, 784, 789
- rechtspleging, 82, 403
- territoriale bevoegdheid, 75, 790
- Beslagbaarheid**
- algemeen, 86, 104
- beroepsgoederen, 114, 115
- bestemming van de goederen, 107
- huisdieren, 113, 114
- goederen zonder verkoopwaarde, 113
- lijfrente, 117
- loon e.d., 118
- onverdeeldheid, 86
- schuldvorderingen, 634
- wetsconflicten, 106
- Betaling**
- algemeen, 463, 476
- en actualiteit van de titel, 476
- betalingsregelingen, 480
- bewijs van betaling, 463, 476
- bij derdenbeslag, 94, 736
- aan gerechtsdeurwaarder, 463, 510
- toerekening van betaling, 477
- Zie ook: Uitsstel van betaling**
- Betekening**
- van vonnis, 163
- B.T.W., 267**
- Bevel**
- roerend beslag, 531
- onroerend beslag, 771
- Bewarend beslag**
- algemeen, 374
- bekwaamheid, 391, 699
- beschikkingsonbevoegdheid, 375
- duurtijd, 380
- eisbare vordering, 395
- kantonnement, 335, 414
- kwaliteit vordering, 392
- omzetting in uitvoerend beslag, 416
- onder derden, 698
- opheffing, 408, 412
- op onroerend goed, 741
- op roerend goed, 524
- periodiek schulden, 395
- pluraliteit van beslagen, 384
- procedure, 403
- publiciteit, 385
- rechterlijke machtiging, 398
- sekwestre, 377
- urgentie, 386
- veranderde omstandigheden, 406, 409
- verlenging, 381
- voorwaardelijke vordering, 395
- zekere vordering, 392
- Bewind**
- vereffening-, 23, 92
- 'Bezit geldt als titel', 24, 584, 588
- Bezoekrecht, 50, 70**
- Boedelafstand, 103**
- Borg**
- beslag onder de borg, 674
- zakelijke borg, 755

'Bunkers' (beslag op), 418

C

Cassatie, 176

Cessie

- bevoegdheid beslagrechter, 56
- en derdenbeslag, 629, 693
- I.P.R., 694
- loonoverdracht, 54
- tegenwerpelijkheid, 694
- van toekomstige vordering, 648
- van toekomstige huurtermijnen, 803

'Chips', 439

Compensatie

- actualiteit van de titel, 479
- alimentatie, 124
- compensatiebeding, 661
- beslag in eigen handen, 677
- en derdenbeslag, 682, 696
- tegen overheid, 137

Concubinaat, 593

Conservatoir beslag (zie Bewarend beslag)

Consignatie

- goederen in, 582

'Le criminel tient le civil en état', 392, 586

D

Dadelijke uitwinning, 1, 753, 840

Declaratief vonnis, 161

Delegatievereenkomst, 630, 689

Derde-bezitter, 755

Derdenverzet

- schorsing van uitvoerbaarheid, 60, 408
- tegen beschikking van beslagrechter, 408, 794

Dieren, 559

Diplomaten, 141

Dividenden (zie Aandelen)

Documentair krediet, 665

Dwangbevel

- fiscaal, 258
- sociaal, 271

Dwangsom

- algemeen, 16
- aanpassing, 69
- beslagrechter, 69
- faillissement, 69
- bevoegde rechter, 18
- Raad van State, 18
- terugbetaling, 69, 182, 184
- verbeurte, 19, 69
- verjaring, 69

Dwangverteenwoordiging, 45

E

ECU, 152

Echtgenoten

- fiscale schulden, 91, 255
- gemeenschappelijke schulden, 89, 522, 597, 764
- revindicatie, 597
- scheiding van goederen, 90, 522, 598, 765
- wettelijk stelsel, 89, 764

'Eerst betalen, dan praten', 55

Eenheid van beslag

- roerend beslag, 562

- onroerend beslag, 874

Eenzijdig verzoekschrift, 403

Effecten, 573

Eigendomsoverdracht

- na beslag, 575
- onroerend beslag, 837, 862
- roerend beslag, 584

Eigenrichting, 1, 159, 619

Eredienst, 114

Erfgenenamen, 455, 458

Evenredige verdeling

- algemeen, 599
- ontwerp, 611
- procedure, 606
- tegenspraak, 613
- toegelaten schuldeisers, 607
- uitnodiging schuldeisers, 606

Eventuele rechten, 650

Executie

- directe, 8
- misbruik van, 36
- reële, 5
- parate, 1, 51, 536

Executoriale titel (zie Uitvoerbare titel)

Exequatur

- arbitrale beslissing, 220

- begrip, 187

- E.E.X.-verdrag, 200

- procedure, 195

- rechterlijke beslissing, 188

Interest (zie Rente)

Interpretatie

- van vonnissen, 59, 160, 491
- van notariële akten, 244

F

Factuur, 591, 707

Faillissement

- begrip, 94
- en beslag, 94
- en derdenbeslag, 94
- dwangsom, 69
- hypothecaire schuldeiser, 95, 881
- pandhouder, 95
- separatiesten, 95
- toepassing regels beslagrecht, 96

Fiduciaire verhoudingen, 109, 658

Fiscaal dwangbevel, 252

Fusie, 455, 458

Fysieke integriteit, 7

G

Gelijkheidsbeginsel tussen schuldeisers, 23

Geld

- beslag op, 554
- revindicatie van, 434, 581
- giraal geld, 654, 658

Gerechtsdeurwaarder

- algemeen, 509
- aansprakelijkheid, 511, 519
- betaling aan, 463, 510
- als bewindvoerder, 93, 602
- monopolie, 509
- uitstel van betaling, 63

Gezag van gewijsde, 83, 413

Gezinswoning, 766
 Grondrechten, 7
 Grosse, 148
 Gerechtiglijk akkoord, 97

H

Handelszaak
 – beslag op, 514
 – pand (zie Pand)
 Herveiling, 848
 Hervorming na verzet of hoger beroep, 171
 Huur
 – anticipatieve cessie, 803
 – anticipatieve kwijting, 804
 – beslag op huurvordering, 652
 – beslag tot terugvordering, 429
 – cessie van huurvordering, 652, 803
 – beslag huurgelden en beslag onroerend goed, 653
 – huurbevoegdheid na onroerend beslag, 812
 – onroerend beslag, 800, 812, 820
 – pandbeslag, 428
 – uitdrijving huurder, 13
 – verhuurbevoegdheid na beslag, 812
 – volgrecht verhuurder, 429
 – voorrecht verhuurder, 428

K

Kantonnement (algemeen)
 – absoluut recht, 317
 – en alimentatie, 354
 – algemeen, 311
 – beslagrechter, 327
 – bij bewarend beslag, 324
 – minnelijk kantonnement, 369
 – modaliteiten, 321
 – bij uitvoerend beslag, 346
 – van het voorwerp van het beslag, 335, 345
 – verbod, 353
 Kantonnement (bewarend beslag)
 – algemeen, 324
 – bedrag, 330
 – gevolgen, 341
 – rente, 337
 – voorwerp van het beslag, 345
 Kantonnement (uitvoerend beslag)
 – algemeen, 347
 – bedrag, 362
 – gevolgen, 366
 – minnelijk kantonnement, 369
 – rente, 348, 362
 – voorwerp van het beslag, 365, 689
 Kennelijk onvermogen, 103
 Kettingbeding, 822
 Kohier, 254
 Koop
 – bij (onroerend) beslag, 837, 862
 – bij (roerend) beslag, 575
 – koper roerend goed, 583
 – onbetaalde verkoper, 432, 582, 604
 'Koop breekt huur', 312
 Kort geding, 181
 Kunstvoorwerpen, 573
 Kwaliteitsrekening, 658
 Kwalitatieve verbintenissen, 808, 865
 Kwekerscertificaten, 438

L

Landbouwvoorrecht, 604
 Leasing, 582
 'Loi Dailly', 694
 'Loi Neiertz', 66
 Loon
 – beslagbaarheid, 118
 – inhoudingen, 130
 – loonbegrip, 118
 – loonbeslag, 651
 – loonoverdracht, 54, 127, 631
 – maaltijdcheque, 113
 – opzegvergoeding, 119
 – vakantiegeld, 120
 Loondelegatie
 – begrip, 53, 635
 – bevoegde rechter, 53
 – samenloop, 127
 – toepassing regels derdenbeslag, 636
 Loonoverdracht
 – algemeen, 631
 – bevoegde rechter, 54
 – gemeenrechtelijke overdracht, 55
 – samenloop, 127, 634
 – toepassing regels derdenbeslag, 633

M

Maaltijdcheque, 113
 Maatschap, 88
 Medeïgendom
 – algemeen, 86
 – bij derdenbeslag, 646, 657
 – onroerende goederen, 760
 – roerende goederen, 86, 580
 – tontine, 762
 'Meubles n'ont pas de suite', 428
 Middelen tot tenuitvoerlegging, 50
 Militievergoeding, 120
 Minnelijke schikking (P.V. van), 185
 Minuut, 148
 Misbruik van procesrecht, 36
 Munteenheden, 152

N

Nalatenschap (zie ook Erfgenamen)
 – beneficiaire aanvaarding, 101
 – onbeheerde, 102
 – onverdeeldheid, 86
 Nietigheden
 – bewarend beslag, 403, 524
 – onroerend beslag, 870
 – uitvoerend beslag, 503, 531, 540
 Notariële akte
 – begrip, 237
 – buitenlandse, 247
 – interpretatie, 244
 – schorsing uitvoerbaarheid, 245
 – uitvoerbare kracht, 238
 Notaris
 – derdenbeslag, 669
 – kwaliteitsrekening, 669
 Zie ook: Beslag op onroerend goed
 Novatie, 479

O

- Obligaties, 514, 554, 671
- Octrooi, 438
- Octrooiaanvraag, 438
- Omzetting bewarend in uitvoerend beslag
 - algemeen, 416
 - beslag tot terugvordering, 436
 - derdenbeslag, 724
 - onroerend beslag, 416, 752
 - pandbeslag, 430
 - roerend beslag, 416
- Onbeheerde nalatenschap, 102
- Onbeschikbaarheid (door beslag)
 - algemeen, 21
 - beslag onder derden, 681
 - delegatie, 630
 - onroerend beslag, 798, 810
 - rechtstreekse vordering, 627
 - relativiteit, 21, 691
 - roerend beslag, 565
- 'One ship company', 424
- Onderzoeksmaatregel, 164
- Onroerend goed, 756
- Ontruiming (zie Uitdrijving)
- Opheffing van beslag, 412, 750
- Overdracht van schuldvordering (zie Cessie)
- Overschrijving onroerend beslag
 - bewarend beslag, 743
 - doorhaling, 751
 - uitvoerend beslag, 786

P

- Pacht (zie Huur)
- Pand, 51, 536, 579
- Pand handelszaak, 51, 538, 604
- Pandbeslag, 428
- Pauliaanse vordering, 26
- Pleziervaarttuig, 142

R

- Rangregeling
 - begrip, 883
 - doorhaling, 891
 - procedure, 885
 - tegenspraak, 888
 - toegelaten schuldeisers, 884
- Receivership, 98
- Rechtsmiddelen (schorsende werking), 277
- Rechtsmisbruik, 36, 750
- Rechtsopvolging, 166, 455
- Rechtstreekse vordering, 626
- Rechtsverwerking, 481, 489
- Reële executie
 - afgifteverplichting, 8
 - begrip, 5, 57, 153
 - bevoegde rechter, 12, 49
 - indirecte, 16
 - misbruik, 39
 - krachtens notariële akte, 242
 - uitdrijving, 13
 - uitvoerbare titel, 153
- Registratierechten, 269
- Rekening (zie Bank)
- Rente

- algemeen, 467
- en derdenbeslag, 696
- kantonnement (bewarend beslag), 330, 337
- kantonnement (uitvoerend beslag), 348, 362
- moratoire, 467
- vergoedende (bij voorlopige tenuitvoerlegging), 174, 294
- Retentierecht, 112, 139, 517, 550
- Revindicatie (onroerend), 867
- Revindicatie (roerend)
 - algemeen, 580
 - bankrekening, 659
 - bewijs, 588
 - concubinaat, 593
 - consignatiegever, 582
 - echtgenoten, 597
 - getuigenbewijs, 590
 - koper, 583
 - procedure, 585
 - rechtspersonen, 596
 - verhuurder, 582
 - verkoper, 582
- Revindicator beslag (zie Beslag tot terugvordering)

S

- Safeloketbeslag, 516, 550, 553
- Samenloop
 - begrip, 23, 92
 - en delegatie, 630
 - en derdenbeslag, 689, 740
 - eenheid van beslag, 874
 - en rechtstreekse vordering, 627
 - en zijdelingse vordering, 624
- Schadevergoeding
 - na andersluidende beslissing bodemrechter, 181
 - na cassatie, 176
 - na hervorming of vernietiging vonnis, 171
 - misbruik executierechten, 36
 - voorlopige tenuitvoerlegging, 293
- Schepen, 142, 417
- Schorsende kracht van rechtsmiddelen, 165, 277
- Schuldoverdracht, 459
- Schuldvergelijking (zie Compensatie)
- Sekwester, 527
- Simulatie, 28
- 'Sistership clause', 424
- Sociaal dwangbevel, 271
- Spaarboekje, 662
- Staat
 - compensatie, 137
 - derdenbeslag, 136, 679
 - dwangsom, 136
 - reële executie, 136
 - retentierecht, 139
 - staatschepen, 143
 - vordering op, 117
 - vreemde Staten, 140
- Staatshoofd, 141
- 'Stil' pandrecht, 23, 42, 584
- Subrogatie, 456

T

- Tak- en wortelvaste vruchten, 756, 806
- Tekening en model, 438
- Tenuitvoerlegging

- formulier van, 146
 - schorsing van, 60, 70, 246
 - uitvoerbare titel, 145
- Tontine-overeenkomst, 762

U

- Uitdrijving
- algemeen, 13
 - krachtens notariële akte, 240
 - na onroerend beslag, 859
- Uitstel van betaling
- alimentatie, 62
 - algemeen, 61, 777
 - beslagrechter, 64
 - bevoegde rechter, 63
 - fiscale zaken, 62, 72
 - loonvordering, 62
 - wisselschulden, 62
- Uitvoerbaarheid bij voorraad, 277
- Uitvoerbaarheid op de minuut, 148
- Uitvoerbare titel
- algemeen, 145
 - executiegerechtigde, 166, 454
 - executieplichtige, 167, 458
 - inhoud, 151
 - notariële akte, 238
 - schorsing, 60, 70
 - soorten, 155
- Uitvoerend beslag (algemeen)
- actualiteit van de titel, 472
 - algemeen, 452
 - bekwaamheid, 457
 - cessie, 455
 - derdenbeslag, 725
 - erfgenamen, 455, 458
 - kosten, 466
 - kwaliteit van de vordering, 462
 - onroerend beslag, 782
 - rechtsopvolgers, 455
 - rente, 467
 - roerend beslag, 535
 - zekere en vaststaande schuld, 462
- Uitvoeringsimmunitet overheid, 131
- Urgentie
- bij bewarend beslag, 386

V

- Vennootschap
- foutieve aanduiding, 167
 - beslag op, 88
 - beslag op aandelen, 514, 567, 670
 - fusie, 455, 458
 - ontbinding, 99
 - (bedrieglijke) oprichting, 27
 - revindicatie, 596
- Verdeling, 761
- Verdelingsincident, 49, 79
- Verdrag van Lugano, 219
- Vergunning (beslag op), 514
- Verkoopsvoorwaarden, 817
- Vermogen
- begrip, 104
 - beslagbaarheid, 104
- fiduciare verhoudingen, 109, 658
- Verjaring

- *actio judicati*, 157, 475
 - alimentatie, 488
 - dwangsom, 69
- Verplaatsbare goederen, 77
- Verstekvonnis, 157
- Vertrouwensleer, 28
- Verzekeringssportefeuille (beslag op), 514
- Verzet (buitengerechtigd), 619
- Verzet op de prijs
- algemeen, 22, 579
 - bij derdenbeslag, 737
 - bij onroerend beslag, 884
 - bij roerend beslag, 579, 604
- Verzet titels aan toonder, 13, 70, 621
- Visum, 81, 734
- Vliegtuig, 144, 427
- Vonnis en arrest
- begrip, 156
 - beschikkend gedeelte, 158
 - bewarend beslag, 399
 - buitenlands, 187
 - condemnatoir, 158
 - constitutief, 162
 - declaratief, 161
 - interpretatie, 59, 160
 - onderzoeksmaatregel, 164
 - verbetering, 160
 - veroordelend, 158
 - uitvoerbare titel, 157
 - verstekvonnis, 157
- Voorlopige tenuitvoerlegging
- aansprakelijkheid, 293
 - algemeen, 277
 - door appelrechter, 287
 - modaliteiten, 281
 - schorsing, 290
 - van rechtswege, 298
- Vruchten
- algemeen, 32
 - onroerend beslag, 806
- Vruchtgebruik, 756

W

- Wegmaking van in beslag genomen goederen, 568
- Wisselbrief
- bewarend beslag, 389
 - beslag op onderliggende verhouding, 673
 - titel voor derdenbeslag, 706
- Woninghuurwet, 814
- Wrak, 142

Z

- Zaakvervanging, 33, 567, 621, 756
- Zakelijke borg, 755
- Zeeschip, 142
- Zeevordering, 419
- Zijdelingse vordering, 623, 678
- Zwarigheden bij executie, 576, 873